

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udvalgte værker

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Udvalgte værker", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 5. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-blich04-shoot-idm140011520618640.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Indhold

- Forord. Af Felix Nørgaard 7
- St. St. Blicher: Selvbiografi 9

Noveller:

- Jydske Røverhistorier 44
- Oldsagn paa Alheden 49
- Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog 59
- Else Sandberg 88
- En Aften-Underholdning paa Dagbjerg Dos 95
- Røverstuen 99
- Stakkels Louis! 137
- Jøderne paa Hald 161
- Sildig Opvaagnen 194
- Ak! hvor forandret! 215
- Hosekræmmeren 236
- Peer Spillemands Skibsjournal 251
- Præsten i Vejlbys 268
- Kjeltringliv 296
- Telse 313
- Efterskrift og noter til Blichers selvbiografi
ved H.P. Rohde 369
- Efterskrift og noter til novellerne
ved Søren Baggesen 373
- Billedfortegnelse 391

6

7

Forord

Blicher-Selskabet (stiftet 1951) har bl.a. til formål at fremme udgivelse af værker af og om St. St. Blicher. Det var derfor en helt naturlig tanke i 200-året for digterens fødsel den 11. oktober 1782 at få tilvejebragt et repræsentativt udvalg af hans skrifter. Et sådant har ikke tidligere foreligget. Til opgavens løsning nedsattes en redaktionskomité, der i fællesskab fastlagde retningslinierne for stofudvælgelse etc., hvorefter den videre tilrettelæggelse: endeligt udvalg, affattelse af efterskrifter og noter, blev overladt til den enkelte redaktør.

Der findes mange udgaver af værker af Blicher, især udvalg af noveller og digte, men kun én udgave omfatter alt, hvad han har skrevet: Samlede Skrifter i 33 bind, udgivet 1920-34 af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Denne tekstkritiske og kommenterede udgave blev til under Jeppe Aakjærs auspici og med Henrik Ussing, Georg Christensen og Johannes Nørvig som hovedudgivere.

Der er god grund til i en ny udgave af Blichers værker at medtage ikke-skønlitterære; Blicher var nok først og fremmest novellist og lyriker - og udgaven omfatter da også et stort udvalg af noveller og digte - men han har jo desuden inden for andre genrer: selvbiografi, jagtbeskrivelse, topografi, rejseskildring og i humanistiske, religiøse og politiske skrifter skabt værker af væsentlig betydning.

Udvalget er videnskabeligt underbygget, idet det hviler på Samlede Skrifter; ligesom i nævnte udgave er Blichers egen sprogform helt igennem respekteret. Men samtidig er udvalget populært tilrettelagt, idet efterskrifter og noter - som til dels er baseret på Samlede Skrifter - kun meddeler, hvad redaktionen har skønnet nødvendig, for at udgaven kunne blive forståelig for en nutidslæser.

Det her foreliggende udvalg får en særlig værdi ved at være gennemillustreret med gengivelser af malerier, tegninger og træsnit af betydelige kunstnere som: Christen Dalsgaard, Hans Smidth, Valdemar Andersen, Johannes Larsen og Povl Christensen.

8

En udgave som denne har ikke kunnet gennemføres uden økonomisk støtte fra fonde og pengeinstitutter. Blicher-Selskabets bestyrelse siger her tak til:

Augustinusfonden; Bikubefonden; Olga og Esper Boels Fond; Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen; Fonden til Fædrelandets Vel; Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond; Dronning Ingrid og Kong Frederiks Fond; Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond; Midtbank, Herning; Sparekassen SDS, Midtjylland.

FELIX NØRGAARD

formand for Blicher-Selskabet

9

Steen Steensen Blicher: [Selvbiografi]

opkaldt efter Etatsraad Steen de Steensen til Aunsberg, er født i Vium, Lysgaard Herred, den 11te October 1782, i Midtpunktet af Nørrejylland, og paa Skjellet mellem Heden og Marken. Hans Fader var den ifjor i sit 91de Aar afdøde, som topographisk og theologisk Forfatter og latinsk Digter bekjendte Præst, Niels Blicher, hvis Fader, Bedstefader, Oldefader og Tiptipoldefader, alle havde været Landsbypræster her i Jylland, og hvis Tipoldefader var en Bondesøn fra Byen Horsens i Kjær Herred i Vensyssel. Denne hed Ove Horsens; men da han var kommen i Kjøbmandslære i Aalborg hos en Blicher eller Blücher, maaskee fra Byen Blücher i det nordlige Tydskland, ægtede han dennes Datter, under Vilkaar at antage hans Slægtnavn. S. S. Blichers Farmoder var en Gantzel, der udledte sin Herkomst fra Reformatoren Morten Luther, saavel som fra en Grev Lindernann i Pfalz.

S. S. Blichers Moder var en født Curtz, hendes Moder en født Steensen, - Søster til ovennævnte Etatsraad, og til en Generallieutenant Georg v. Steensen, der tjente sig op fra Lieutenant under Frederik den Store i Syvaarskrigen, og endnu i 1806 som Fæstnings-commandant tappert forsvarede Neisse i Schlesien mod den franske General Vandamme.

S. S. Blichers Mormoder var en Datterdatterdatter af Biskop Doctor Niels Bang i Odense (1676). Denne Bisp og Adelsmand, hvis Bibel (en af Christian IVdes) endnu er i S. S. Blichers Eje, og - som der er skrevet foran i samme - havde hans og Hustrus, Ane Eriksdatters, Vaaben i Sølv befæstet paa Bindet (Sølvet er borte, paa Stifterne nær; thi S. S. Blicher har faaet den af fremmed Væрге), nedledte sin Herkomst fra Absalons Farfader Skjalm Hvide.

S. S. Blicher havde i sin Barndom et svagt Næmme, og hans Sjæleevner udviklede sig meget langsomt. Han blev underviist i de gamle Sprog af sin Fader, til han i en Alder af 14½ kom ind som den nederste i Mesterlectien i Randers lærde Skole under Rector Peder 10 Estrup, hvem han stedse har i kjerlig og taknemmelig Erindring. Han fandt i sin Skolegang ingen saa værdig som denne Rector til at bære Aristides's skjønne Tilnavn, "den Retfærdige," og han har kjendt faa Mennesker, der saaledes forstode at gjøre sig elskede. Under hans, og den ligeledes afdøde lærde og grundige Conrector Lunds Vejledning, kom B., der ved sin Indtrædelse i Skolen ikke havde lært andet end at oversætte nogle latinske Forfattere og Johannes's græske Evangelium, ved ufortrøden Selvanstrængelse saavidt, at han i Efteraaret 1799, ikke fulde 17 Aar gammel, og langt hurtigere end han selv og andre havde haabet, tog Artium med Udmærkelse (7 Lauder og 4 præ cæteris). Næste Foraar tog han Philosophicum og manglede kun eet + i Udmærkelse. Dette Halvaar har en for ham uudslettelig Reminiscens: hans Manuctør var den - jeg troer som Landsbypræst endnu levende - *Jermiin*, hvis grundige, venlige, ja faderlige "Haandledning", som kan haabes, erindres af flere end Præsten i Spentrup. Denne vil fra hiin Periode anføre en Ungdomsstreg. Physiken behagede ham ikke synderligt. Man lærte den Tid og hørte Forelæsninger over Hauchs Ledetraad i Videnskaben; men aldrig meer end Halvparten - Sommer- eller Vintercursus. B. sluddrede med sine Pensa, og blev een og anden gang advaret og formanet af den brave Manuctør. Fik saa B. isinde at spille sin Lærer et Puds: han læste og lærte *hele* Hauchs Physik, og angav den til Examen, til største Forundring for Jermiin og alle hans Kammerater, der vidste, hvordan han havde sludsket med denne Videnskab. Professoren - den vakre Aasheim, gik ind med ham i Gasarterne og Electrisiteten, og fandt sig, efter vel en halv Times Examination, saa tilfredsstillet, at han ej alene gav Candidaten "præ cæteris" med "Slange," men rejste sig og holdt en Lykønskningstale til ham. Jermiin smilte ret inderlig til ham, gned sine Hænder, og kaldte ham en stor

Skjelm. Foraaret efter tog B. Philologicum med 2 Lauder og 2 præ cæteris. Og samme Efteraar modtog han en Huuslærerpost paa Falster, hvor han forblev i tvende Aar, og indgik med sin ældste Lærling, Laurits Foss, der var to Aar yngre end han selv, et Venskab, som endnu bestaaer, aldrig afbrudt, og aldrig kølnet; - den nuværende Borgermester i Roeskilde maae straffe B., hvis han farer med Usandhed. - Med en anden, men ældre Ven indgik han ogsaa her en ligesaa kjer og fast Forbindelse - *Morvens* kongelige Skjald, hvis mægtige Harpeslag vel have medvirket til den jydskes poetiske Retning.

11

I Lapseaarene vilde han gjerne være en "Mahoni-Fyr"; thi var det ham ikke nok, at have lært Dandsekonst i Jylland; hans Fødder maatte i Hovedstaden lystre, først en Figurant, derefter en Solodandser Poulsen, med hvis lille Datter han dandsede Menuet, saa han svedte ved det, efterat han de første Timer havde maattet øve sig for et stort Speil. Nu har han ingen videre Nytte af denne kostbare Information (en Rigsdaler Timen).

Han gik tillige i Fægteskole hos Mester Steen (Underofficier ved Garden); der kom han ogsaa i Sved, ja engang endog i Blod. Han kunde allerede bruge en Fleuret, dog neppe bedre end til et vixhand. Saa raaber Læreren i en "Gang" til ham: "tag Dem iagt! nu faaer De den lige i Brystet!" Han afbødede rigtig nok denne "botte" som Fransken kalder det; men Læreren Fleuret sprang istykker mod hans Pareerplade tæt ved Duppen, og Stumpen gav ham en Rift i Armen; hans pene Manskjetskjorte fik en langt farligere Skramme. Steen smed sit Vaaben, foer ængstelig hen til ham, undersøgte det ubetydelige Streifstik, bedende ham inderligt om Forladelse. Han svarede naturligviis: at *han* ikke behøvede nogen, men den som havde gjort Fleureten.

Men til et heroisk Optrin blev han sammesteds Vidne. Just som Timen en Dag skulde begynde, befandt vi os fire €: tre Studenter og en Officeer paa Fægtersalen; den Sidste kom i Mundhuggerie med den ene Student, der snart gav hiin en Munddask, paa hvilken jo fulgte en Udfordring. Idetsamme kommer Steen til og siger: "Hr. Landsmand (norsk), De er stærk, og den bedste af alle mine Elever; Hr. Lieutenanten spinkel, og endnu ikke ret færdig i at bruge hans Panier, det er ikke Partie égale; vi to, Hr. S. ...! er det. Om De, og de andre Herrer synes om det, saa træder jeg i Lieutenantens Sted, paa Vilkaar: at første Blodsdraabe ender Affæren og redder Hr. Lieutenantens Ære, og dernæst: at det Hele fra først til sidst bliver en Hemmelighed mellem os Fem".

Det blev saa lige til nu; er endda ikke røbet, undtagen for den brave Steens Vedkommende. - I den improviserede Æressag fik og gav han en ubetydelig Smøre.

Fra Efteraaret 1803 til 1807 opholdt B. sig, paa nogle Sommerrejser nær, i Hovedstaden, mest i Selskab med *de Døde* - de nemlig, som bestandig gaae igjen paa Jorden, og som i Kjøbenhavn særdeles og i 12 Mængde spøge bag Slottet og paa Runde-Kirkes Loft. Han lagde sig især efter de levende Sprog, Historien, Geographien og - Poesien (det var i denne Periode, at han oversatte sin Ossian). Til at holde Lærere - naar de skulde due noget - i Sprogene, havde han ikke Evne. Han tog det derfor paa en anden Maneer: Alle de Ord og fremmede Talemaader, han ikke forstod, dem skrev han under Læsningen ud den ene Dag, for den anden at slaae dem op i Lexica - paa de offentlige Bibliotheker; thi saadanne Bøger vare ham og for dyre. Den eneste Underviisning, - men den var ham og meget nyttig - bestod deri: at han gav en Mariner, en indfødt Londoner, The og Aftensmad for at snakke med sig. Og blev B. saa færdig i Udtalen, at fleer end een Engellænder har antaget ham for Landsmand.

Et Aar før Syvaarskrigen blev han antaget til Hovmester for to smaae danske Vestindianere, hvis Forældre satte dem af i Kjøbenhavn, og rejste kort efter tilbage til St. Croix. Han skulde lære dem Dansk, blandt andet spadsere med dem, og have dem under Opsyn til deres Sengetid. Den yngste, en sexaars Dreng, havde en ubændig Lyst til Sabler, Chacoter, og alt saadant, og vilde absolut blive Officeer. Denne Stand var Moderen en Afsky - hun har maaskee havt sine Grunde - thi paalagde hun B. indstændig: at stræbe at udrydde Toms Lyst til Krigerstanden. Da intet andet vilde frugte, tog han ham paa en Spadseretur med ind i Castellet paa en Tid, da han vidste, en Soldat skulde løbe Spidsrod. Han gloer med Fornøielse paa de to Rader pene Soldater, da Synderen kommer frem, og bliver afklædt. Han spørger; B. svarer, at det er Een som skal gjøres til Officier. Nu begynder denne sin Gang til velbekjendt Musik. Tom sprang af Glæde; men da den vordende Officeer kom op igjen, og fremviste med Jammertoner sin blodige Ryg, stak Tom i Skraal, og tabte ganske sin Lyst til Ærens Stand.

I 1807 stod B. selv som Mariner*, og saae paa Kjøbenhavns Bombardement; men da denne, den kostbareste af alle Illuminationer, var forbi, og da hans Smule Linned, øvrige Klæder og Bøger imidlertid brændte (med Lille-Kannikestræde), og hans Timeinformationer ophørte, saae han sig nødsaget til at forlade den mishandlede Hovedstad, * 13 og søge dagligt Brød hos sin Fader i Randlev.* Her forblev han henvend et Aar, da han først hen i Efteraaret 1808 drog tilbage til Kjøbenhavn, for at tænke paa Embedsexamen. Da Faderen, formedelst gammel Gjæld, ikke havde Raad til, hverken at forsyne ham tilstrækkeligt, eller ret længe, med Mynt, blev det en nødvendig Opgave: at tage Attestats paa et halvt Aar; og det paa halv Gage og halv Tæring. Til den Ende slog han og en Slægtning sig sammen om Logi og Kost. Det første var knapt, og den anden - han havde nær sagt - mager; men en Ven havde fra Jylland medgivet ham en heel Side røget

Flesk. En Skive af samme, til Kartofler, udgjorde i de to første Maaneder deres sædvanlige Middagsmad. Rigtignok gik han og Fætteren for det meste om Søndagen paa Spisekvarteer, og trakterede deres tarvelige Maver med en Tallerken Suppe og en halv Portion Steg; men denne Overdaadighed var dog ikke i Stand til at ødelægge deres Finantsvæsen. Efter de to Maaneders Poenitence begyndte dog Skjæbnen at smile til B.: Han fik Walkendorphs Collegium**, hvilket Logi han delte med Fætteren; og ovenikjøbet satte en samtidig Pengeforstærkning ham i en hidtil ukjendt Velstand, saa at han endog kunde gjøre sin Rettighed som Medlem af det gamle borgerlige Selskab (ved Gammelstrand) gjældende.*** Hans Leveviis var saadan: Om Morgenen Kl. 4 à 5 stod han op, og læste alvorlig til Collegietid; efter denne læste han atter til 7 à 8 om Aftenen, da han gik i Klubben, og restaurerede sine trætte Sjælekræfter ved Kort og let Passiar, Pøsegilde og Dans.

I Foraaret 1809 gik B. op til Attestats, og erholdt Karakteren "Laudabilis, inprimis ob specimen scriptum." Aaret efter prædikede han for Dimiss, og fik Laud.; men for Cathekisering kun et Haud; hvilket baade er det første og det sidste han har erholdt for nogen Disciplin.

Tidlig paa Aaret 1810 modtog han en Adjunctpost ved Randers Skole, og giftede sig samme Sommer med sin Aaret forud afdøde *-* 14 Farbroders* Enke, Erneste Juliane Berg, som dengang gik i sit 17de Aar.

Under den nu stedse stigende Forringelse af Coursen, hvorved hans Løn (400 Rbd.) ikke strakte til Livsophold for ham med Familie den fjerde Deel af Aaret, følte han mere og mere trængende Nødvendigheden af en Forandring i den oeconomicke Stilling; og drog desaarsag i Efteraaret 1811 til sin Fader i Randlev, som Forpagter af dennes Præstegaards-Avl, for som saadan at skaffe sig sit Livsophold, medens han samtidig dannede sig til praktisk Gejstlig, i Haab om snar Befordring til gejstligt Embede. Men der hengik alligevel paa niende Aar, inden han erholdt et saadant (nemlig Thorning og Lysgaard, i Lysgaard Herred, Viborg Stift); og der havde maaskee hengaaet ni til, hvis han ikke ogsaa havde været - Jæger: ikke Bogen men Bøssen befordrede ham. Dette kom saaledes. B. havde gjort Bekjendtskab med en nærboende høj Adelsmand og Godsejer, med hvem han jevnlig øvede Nimrods Kunst. Da alle Ansøgninger om Præstekald intet virkede, Familien voxede, og Finantserne forværrede sig (Randlevs Præstegaards-Mark indeholder kun nogle og fyrgetive Tdr. Land) skriver han en Bekjendtgjørelse omtrent saalydende: "En theologisk Candidat søger Ansættelse som Skovrider eller Skytte hos et Herskab. Han tilbyder i den Tid, som bliver tilovers fra hans egentlige Bestilling, at undervise i latin, græsk, tydsk, fransk, engelsk og italiensk. Paa Duelighed som Jæger kan fremvises de paalideligste Attester." Om en saadan bad han da sin høje Velynder, den ovenberørte Herre, og viste ham, paa Forlangende, sin forehavende Bekjendtgjørelse. Den vakkre Mand bad ham, at tilbageholde Annoncen i nogen Tid, indtil endnu eet Forsøg paa gejstlig Befordring var mislykket. Han rejste til Kbhvn., og B. fik det første Embede, han søgte. Det var i Efteraaret 1819.

Da B. modtog dette Embede, var hans Gjæld ikkun et Par hundrede Daler. Men her steg den. Han blev tvungen til at overtage en forfalden Præstegaard uden Afkortning, reparere og for en stor Deel ombygge samme. Familien forøgede sig, og Indtægterne formindskede sig:** kort, da han efter sex Aars Tjeneste, 1825, blev befordret til

* * 15

Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne.

hans nuhavende Kald, Spentrup og Gassum, i Nørre-Hald Herred i Aarhus Stift, medbragte han henved 5000 Rbd. Gjæld, og 6 Aars Skatterestancer, der, efter Kancelliepræsident Kaas's Død, bleve inddrevne, og af hvilke han nu først iaar betaler det sidste Afdrag. Ogsaa har han, deels ved uforudseelig, deels ved uforskyldt Vanskjæbne, seet sig gjentagen tilbagesat. Alligevel, skjøndt han, foruden sin Stedsøn, har havt 10 egne Børn at forsørge, og nu i henved fire Aar tre af sin bortdøde Broders, var hans Gjæld dog i afvigte Aar formindsket til 2/5 Dele. Men besynderligt nok! hans Credits Forringelse stod i Forhold til Gjældens; og da en Creditor med skjærende Bitterhed havde rørt ham paa det ømmeste Sted (Lovens Sværd skulde herimod have været ham en Knappenaalsrivt), saa besluttede han ved offentlig Auction at sælge saameget af sine rørlige Ejendomme, at alle kunde tilfredsstilles. Han vilde dog kunnet redde det allernødvendigste, og erhvervet sig den Ro, han i tive Aar havde savnet.

Auctionen blev ankyndiget, Registrering foretaget; - da see! som Nøden var størst, var og Hjælpen nærmest: Digterens Velyndere reddede Præsten ved ædelmodigt Sammenskud, og trende Brødre, 16 Sønner af hiin Qvistgaard, der 1807 ved Kjøge - saagodtsom ene - med sit Blod beseglede Danmarks Ære, hædrede Heltens Drapasanger ved en Gave, hvis Lige knap nogen Romantikens Phantasie endnu har skjænket nogen Minnesanger eller Troubadour.

Blicher har - foruden en Stedsøn - 10 levende Børn (ingen døde), 7 Sønner og 3 Døttre.

Den ældste af hans egne Sønner, 29 Aar gammel, er pers. Capelian og gift. Den næstældste staaer i Begreb med at tage theologisk Attestats. Den tredie er ved Boghandelen. De tre næste ved Landvæsenet. Den yngste endnu uden Bestemmelse. - Den ældste Datter er ugift og hjemme; den næstældste lykkelig gift med en duelig og brav Landmand; den tredie Pige er kun 8 Aar gammel og den yngste af dem alle.*

B. er kommen, saa at sige, dødfødt til Verden, og først ved hjælp af varme Melkebade, som Lægen J. P. Rogert i Viborg anvendte, vandt han tillive. Spinkel og svagelig var han i sin Opvæxt; men gennemgik dog heldig næsten alle de almindelige Børnesygdomme. Alligevel var han i sit femtende Aar udvoxet, og tiltog i Kræfter og Sundhed, indtil han 4 Aar efter, 1801, ved uforsigtig Badning og ved en altfor lang og udmattende Svømning i stærk Hede, paadrog sig en saadan Brystsvaghed og Nervesvækkelse, at han af flere Læger blev opgivet, under den Formening, at han havde en ulægelig Svindsot. Virkelig kunde han næppe gaae hundrede Skridt, uden at vorde træt og aandepusten; og den strænge Diæt, der blev ham foreskrevet, de Lægemedler han over Aar og Dag brugte, syntes aldeles ikke at ville fjerne den ^{*} 17 bebudede Dødstime. Uden nogensinde at være sengeliggende, kunde han tilsidst ikke uden Anstrængelse gaae over sit eget Stuegulv. Han var bragt Graven saa nær, at man aldeles opgav hans medicinske Behandling.

Da besluttede han at følge en ganske anden Regime: at søge Bevægelse ved Jagten, give de angrebne Lunger Elasticitet ved Fløjtespil, og istedenfor den ham foreskrevne strænge Diæt at nyde alslags Spise og Drikke, naturligviis med Maade; ja han havde endog Mod nok til (i Novbr. 1801) at paatage sig den førromtalte Huuslærerplads paa Falster. I Førstningen saae det maadeligt ud for ham: Bøssen var ham for tung, og hvert andet eller tredie Minut maatte han standse ligesaa længe, for at trække Aande: han kunde neppe blæse 4 Takter tilende, uden at pausere, og Falstringernes fede Flesk trykkede sig ved Nedfarten. Men han lod sig ikke forknytte, blev ved Dag for Dag at lægge flere Skridt, flere Takter, og flere Mundfulde til, og efterhaanden gik det stedse bedre og bedre. Den formeentlige Phtisis blev manet, og den Dødsdømte fik - som man seer - lang Henstand. Man meente, at han havde forladt Kjøbenhavn med en ulægelig Svindsot, men efter to Aars Forløb vendte han i Efteraaret 1803 tilbage til Byen, sundere og stærkere end nogensinde tilforn.

B. har, ved egen Erfaring, faaet høje Tanker om de Kræfter, og den *Fornyelsesevne*, hvormed Skaberen har saa mildelig udstyret det menneskelige Legeme; samt om den Virkning, med hvilken en fast Villie - ogsaa den Usynliges Gave - allierer sig med de physiske Egenskaber: det dødfødte Barn, den svagelige Dreng, den skrantende Yngling, den Mand, der tre Gange har undergaaet Typhus, og for næppe tre Aar siden en tremaaneders, formeentlig dødelig Sygdom, er nu, i sit 58de Aar, saa ungdomskraftig, at han paa Jagten gaaer dem, han kunde være Fader og Bedstefader til, stoktrætte, uden selv at føle Noget til Udmattelse. Kun *Søvnen* er hans Hosbond. Han skal herpaa anføre nogle enkelte Exempler.

Under Kjøbenhavns Belejring var Diæten uordentlig, Søvnen urolig og afbrudt. Da Bombardementet begyndte, havde han just lavet sig til, i Sengen at tage sig Oprejsning; men han maatte nu Kl. 8 om Aftenen i Gevær og paa Volden. Efter her i over 7 Timer at have betragtet Bomber og Rakter og deres frygtelige Virkninger, kunde han ikke længer modstaae Søvnhedens Indvirkning, og bad derfor sin Captajn om Tilladelse at maatte sætte sig tilhvile ved et Træ. Her 18 sov han nu i mere end tre Timer, saa sødelig som, efter et gammelt Mundheld, i sin Moders Dragkiste.

Aaret efter gik han engang - en Time før Dag - to Miil i dyb Sne til Klapjagt, traskede omkring paa denne, og stod med vaade Fødder og Been lige til Aften; forblev saa, uden at skifte med tørt, siddende ved Spisebordet og Punschebollen til Klokken 3 om Natten, gik derpaa mod en bidende Nordenvind 1½ Miil, med en Jagtbroder, til dennes Hjem, hvor han lagde sig i en dyneløs Alkove paa bare Halm, sov i de vaade Klæder et Par Timer, vandrede derpaa den halve Miil til sit eget Hjem, klædte sig om, og - gik paa Jagt.

Enandengang - det var ved St. Hansdagstid - drog han paa Sælhundejagt. Ved Solens Nedgang marscherede han fra Randlev til Lilmose ved Havet - tre Fjerdingvej, roede selvfemte (fire vare bestandig ved Aarerne) til Mejlgrunden oppe under Helgenæs, laae der til hen paa Eftermiddagen, for at opvarte Sælhundene, naar de vilde op paa Grunden, at tage sig en Luur. Jagten var heldig, men Beværtningen knap; thi under Henroningen havde een af Jægerne uheldigviis slaaet Brændeviinsflasken istykker, førend man havde faaet noget af Indholden; og en Anden havde handlet lige saa uforsvarligt med den ene af de to Ølflasker. - Det var en heed Dag og blikstille. Tørsten tvang til at søge Land. Helgenæs var af Vejen; man søgte da Thunøe. Da man ankom dertil, vare alle saa fortørstede, at man ej engang fik Baaden trukket op paa Grunden, før der blev løbet, som om Kap, op til Byen; man tyldede sig med Melkevand, løb ned igjen til Baaden, og roede tilbage til det Sted, hvorfra man om Aftenen var uddragen. Lidt efter Solens Nedgang ankom man her, og uden at nyde det mindste, begav man sig paa Hjemvejen; men vel ikke Sjettedelen var tilbagelagt, da B. *gaaende sov ind*, og ikke vaagnede, før han rendte Hovedet mod sin Formands Ryg, idet denne standsede, for at aabne Laagen i Præstegaardsporten. - Hvo der vilde antage dette for en poetisk Fiction, tog aldeles fejl; thi det er en bogstavelig Sandhed, skjøndt den rigtignok har været ham selv ubegribelig.

Hvad angaar den lidt forhen berørte Restaurations- - han gad sige: Regenerations-Evne, med hvilken den *Almægtige* har beriget det Støv, i hvilket han indblæste sin Aande, da frembyder B. herpaa et hartad vidunderligt Beviis. - I Sommeren 1837 fik han under en, ellers temmelig let, rheumatisk Feber en uheldig valgt, eller egentlig 19 forsilde anvendt Medicin (Guiak-Rum), der virkede saa fordærveligt paa ham, at Lægen, en ellers duelig og brav Mand, opgav og forlod ham. I henvend to Maaneder henlaae han, næsten uden anden Næring end Sukkervand, og hentæredes saaledes, at han ikke havde synderlig andet end Skind

og Been tilbage. Da kom hans næstældste Søn, hvem han havde tilskrevet om at ile hjem fra Kjøbenhavn, og ordne hans oeconomicke og poetiske Sager før hans Død. Denne kjerlige Søn foreslog ham: at hente een, til Randers nylig ankommen, ganske ung Læge. Mere af Føjelighed, end fordi han heraf fattede noget Haab, indvilgede han i Sønnens Begjæring, og see! den unge Mirakelmand - Møller er hans Navn - kaldte den hendøende Levekraft frem af dens dybe og lange Slummer. B. holdt fast ved sit Valgsprog: "Herre! naar du nedbøjer mig, da gjør du mig stærk!" og han gjenvandt, næsten i arithmetisk Progression, ej allene sin bedste Ungdomskraft, men, som ham tykkes, endnu noget derover. Og er det ej allene i det Physiske, men og i det Aandelige - eller, om man saa vil, i det Psychiske - at han uafsladelig føler og fryder sig ved sin Gjenfødelse.* - Lægen var selv nær ved at forbauses over Curens lykkelige Udfald - saa lidet Haab havde ogsaa han - men B. forklarede ham: at det var et gammelhærdet og lædersejgt Jægerlegeme, paa hvilket han havde gjort sit heldige Experiment.

Endnu een, men langt kosteligere Erfaring. - Under hele denne legemlige Hensvinden, under dette henvisnende Planteliv, vedligeholdte Sjælen stedse sin Sundhed, aabenbarende derved sin endelige Uafhængighed af det materielle Organ for dens Virksomhed. Ej allene "Min formeentlige Svanesang," men og en munter Novelle - ikke skrev allene, men meest dicterede han, da Haanden ikke længer formaaede at føre Pennen.**

B.'s kjereste Læsning, endog i Drengaaarene, var Rejsebeskrivelser; og deraf fødtes naturligen en Rejselyst, den han først i sit 54de ^{*}_{*} 20 Aar fik det i sin Magt, nogenlunde at tilfredsstille; idet han 1836 med kongelig Bevilling og Understøttelse besøgte Naboriget Sverrig, indtil Stockholm og Upsala, og to Aar derefter Hansestæderne og Vestkysten af Hertugdømmerne og Nørrejylland, lige indtil Ringkjøbing. - Den sidste har han beskrevet i "Vestlig Profil af den cimbriske Halvøe" (hvori dog hele Vestkysten indtil Skagen er medtaget); og af den anden har han i sin "Svithiod" fremsat isolerede poetiske Momenter, men tænker at beskrive den mere sammenhængende i ubunden Stil. - Herinde i Fædrelandet har han gjort sig bekendt med flere Egne af Øerne og med hele Jylland.

Der gives maaskee faa Mennesker - naar undtages de, som førte et længere Krigerliv, - der have sluppet vel, skjøndt just ikke altid heelskindet, ud af saamange Livsfarer, som B.

Allerede som Aarsbarn var B. ikke langt fra Døden: Faderens Ven, daværende Rector Schiødt i Randers, var i Feriebesøg i Vium, og tog saa engang Barnet, kjælede for det, og hvystede det omkring; men slaarer uforsigtigviis dets Pande mod en Bjelke i Loftet, saa det daanede, og den arme Rector var nær ved det samme. Barnet kom jo tillive igjen, som vitterligt er; men det skal have været med Nød og neppe.

Et Aarstid eller saa derefter, - han havde nylig begyndt at gaae ene, og kan naturligviis ikke selv huske Begivenheden, men den senere af Faderen gjentagne Fortælling - skete det en Sommeraften, at Gaardhunden satte sig til at tude lige opad mod Kirkeporten, Under denne Maestoso komme Tjenestefolkene hjem fra Marken, og een af dem siger i Forbigaaende: "Hvem mon det er, Pasop nu *tuder ud?*" - Hertil svarer Rygteren - som bestandig var anseet for *synsk*: "Kan I ikke see, at det er Forpagterens Kone, de bære til Graven?" - B.s Fader havde paa den Tid en Forpagter, boende i Præstegaarden, hvis Kone var frugtsommelig. Nogle Dage efter skeer det, at en *Biemand* af Byen, som i Sværmetiden daglig havde Tilsyn med Bierne i Haven, glemmer at lukke en Laage, da han gaaer ind at tage vare paa en nysudfaret Sværm. Et Ungnød kommer fra Toften farende ind i Haugen, gjør sine velbekjendte Caprioler, og, inden Biemanden kan forhindre det, smækker en Kube overende. Ved saadan en Begivenhed anfælde de opirrede Beboere alt Levende. - Ungnødet blev det første Offer, og en Hest, der stod tøjret i Toften tæt ved Haven, det næste - begge bleve stukne ihjel. Den lille B. skulde havt samme 21 Skjæbne, hvis han ikke et Øjeblik iforvejen var bleven ført ind i Huset fra sin Leg med Blomsterne i Haugen. - Skjøndt Catastrophen ikke egentlig angaar ham selv, finder han det, med Hensyn til den nære Livsfare, for Fuldstændigheds Skyld, rigtigst at tilføje den. - Biemanden, som i sit Kald stedse havde Flor for Ansigtet og Lufvanter paa Hænderne, havde ikke sikkret sine Underparter saa vel, at jo nogle Bier havde fundet Vej gjennem Smaahuller i hans Buxer. Hvad de frygtelige Insecter bestilte derinde, viste vor gamle Biemand, idet han foer ind i Gaarden, og i Costume dandsede een for ham selv serieux Entrée - men et Divertissement comique for Tilskuerne; blandt hvilke den frugtsommelige Kone loe saa voldsomt, at hun paa Stedet foer ilde, og kort efter - døde.

To Gange er B. faldet ned saa højt oppe fra - eengang fra et Loft, en anden Gang fra et Træ, - at han tabte Bevidstheden; men tog dog ingen betydelig Skade. Havde han her let ved at komme ned af Træet, da fandt det modsatte Sted for ham paa Falster. Han havde her i en Skov skudt en Høg, som blev hængende i nogle af de øverste Kviste af en høj og rank Bøg. Sit Bytte maatte B. have Fingre i; det kunde jo ikke være anderledes. Med Møje naaede han op til Toppen; men i det han med den ene Haand griber den dyrebare Høg, gaaer Grenen, han træder paa, istykker, han taber Holdet med den anden Haand, og skrider - dog ikke længere end til en kløftet Green, der spænder ham forfra om Halsen. Nu var han i yderste Fare for at kvæles, men heldig nok, til i det rette Øjeblik at faae saaledes fat med Hænderne, at han kunde hæve Halsen ud af dens Klemhærke. Havde dette Redningsmiddel glippet, vilde den stakkels B. være bleven anseet som Opfinder af en ny Maade at hænge sig paa.

At Vandet er et farligt Element, har B. mange Gange erfaret. - Da han kort efter sin Indtrædelse i Skolen

(i Randers) vilde prøve at svømme i Fjorden, var han uden en øvet Kammerats Hjelp druknet; og var nær ved at gjøre samme Løvte, som hiin Græker: "At han aldrig vilde gaee i Vandet, før han havde lært at svømme."

Kort efter kunde det alligevel hændt ham. Han var, ganske ene, i et Knubskib staget ned ad Fjorden efter Vildænder. Han møder en stor Galease, der kommer for fulde Sejl, og da han endnu ikke var saa indøvet i Stagningen, og ikke aner Faren, før Skibet er ham paa nogle faa Favne nær, saa var han uundgaaeligt kantret eller sejlet isænk, hvis Galeasen ikke i rette Tid havde løbet fast paa en Muddergrund, 22 der netop paa dette Sted befandt sig mellem det store og det lille Skib.

I Sommeren 1804, da B. i Hundedagsferierne var hjemme, fik han en Dag isinde, at fare ud paa Sælhundejagt. Han medtog en Skolediscipel, som fra Horsens ogsaa var kommen hjem i Ferierne, samt en Bondekarl - der, efter hans egen Forsikkring, "aldrig endnu havde været i eller paa noget Vand saa dybt, at det kunde naae ham til Skrævet." - Med disse Consciberede marscherede han nu til sin Charon - Baadfører og Færgemand Ras Munk i Lillose. Denne var med sin store Baad paa Samsø; og kun den lille, som ene brugtes til Fiskefangst i Magsvej, laae i Tangen ved Strandbredden. I Mangel af Nummer Een, behjælper man sig med Nummer To, og B. *vilde* paa Sælhundejagt - det kunde ikke blive anderledes. Med de to Andres Bistand fik han Baaden - eller snarere Jollen - skudt ud i Vandet, viste dem, hvorledes de skulde bruge Aarnerne, og satte sig selv i Agterenden med Roerpinden i Haanden. Men Gud hjælpe os for Sluproere, han havde! "Langsomt kom Gjertrud, gesvindt kom Johan"; men Baaden kom ikke langt; og Sveden trillede ned ad Sælimiternes Ansigter. B. maatte nu tage den ene Aare i højre Haand, medens Landkrabberne skiftedes til at pladske med den anden. - Omtrent en halv Miil fra Land var man saaledes avanceret, da en svær Tordenbyge trak op bag ved, og naaede dem, førend de kunde naae Thun-Røn, hvor Sælhundene skulde tracteres med "blaa Ærter" - som det hedder i Jagtsproget. - Havde der fulgt Orkan med, kunde ingen Redning tænkes; men det var temmelig stille Vejr; og Lynene, der hurtigt fulgte ovenpaa hverandre, foer alle i horizontal Retning, og han bemærkede ikke et eneste, som slog ned. Imidlertid bleve hans Roerkarle saa angeste, at den Ene ikke kunde faae et Ord ud gennem de blege Læber, og den anden gjorde de oprigtigste Løvter: at, dersom han denne Gang beholdt Livet, skulde han aldrig mere, med sin gode Villie, komme længere paa Vand, end han kunde vade til Land. Aaren faldt den ene efter den anden af Hænderne, og B. maatte roe allene for hele Mandskabet. Revlen eller Sandriffet kunde ikke sees formedelst den tykt nedstrømmende Regn og Hagel; men han havde taget sit Bestik saa godt, at han lykkelig landede efter Bestemmelsen. Dyndvaade opholdt man sig her, til Uvejret var trukket over, og da ingen Sælhunde viste sig, roede man tilbage, saa tomhændede som man var kommen. Neppe var man landet, før en 23 stærk Vestenvind rejste sig; og havde man tøvet nogle Minutter længer, var man ufejlbarligen kommen til at gjøre Sælhundene Selskab i Dybet.

En, i det mindste for ham selv, mærkværdig Periode i hans Liv, en Rejse, paa hvilken han tvende Gange var nær ved at blive Sælhundenes eller andre Havdyrs Bytte, torde maaskee i anden Henseende mere Læserne. - Da der efter Bombardementet 1807 blev sluttet Vaabenstilstand, indtil vore brittiske Venner kunde faae Holmen og Havnen ryddede, tog B., som saa mange andre, Rejsepas paa det engelske Expeditions-Contoir, og rejste til Corsøer, i den Forventning, at man uden Hindring kunde komme over Store Belt. Det forholdt sig ikke saa: Man sagde os det; endogsaa paa Gjæstgiver-gaarden hørte vi det samme; og hvorvel man der maatte have stor Ulejlighed af saa mange Fremmede, - vi vare 98 af flere forskjellige Nationer - og man altsaa maatte ønske, jo før jo heller at faae os paa Døren: saa vilde B. dog ikke fæste ret Liid til dette Udsagn. Desaaarsag foreslog han samtlige Rejsende, at lade Passene, som vare forsynede med *Cathcart's* Navn, fremvise for den højstcommanderende engelske Søofficeer i Bæltet. Da dette fandt udeelt Bifald, anmodedes B. om at paatage sig dette Hverv. Dette gjorde han, men havde sin haarde Nød med at faae Fartøj til Rejsen: Ejerne vare villige til at overlade ham hvilket som helst, han ønskede; men af en højere Vedkommende bleve de ham alle formeente, paa en lille Jolle nær, som dertil var meget læk. - B. har været meget egensindig med hvad han fik alvorligt isinde. Han faaer da hyret tre Matroser, der ogsaa laae for Hjemrejse til Halvøen, kjøbte to Tællelys og en Ville Hampværk; og saaledes udrustet, og efterat Jollen var øst lænds, og til Nødtørft digtet, stak man i Søen. De to Matroser roede; den tredie maatte snart igjen til at digte, og B. desuagtet til at øse. Da det nærmeste engelske Linieskib laae saavel en Miil syden for Sprogøe, mistvivlede man om at naae det ovenfor Vandet, og besluttede derfor at anstrænge alle Kræfter, for, om muligt, at bjerge Livet paa den langt nærmere Ø. Det gik an, og her blev foretaget en heel Kalfatring, saa heldig, at Jollen blev nogenledes vandtæt. Samtidigt landede to engelske Barkasser, for at hente Vand. Medens Matroserne vare hermed i Arbejde, nærmede sig en Officeer og tvende Midshipmen (Cadetter). B. sagde den første sit Ærinde, og spurgte ham, om han meente, at de Rejsende kunde erholde Licence. "Det veed jeg ikke," 24 svarede han, "men" - idet han smilende pegede paa Fyen - "der er jo ikke saa langt hen, og jeg har ikke Ordre til andet end til at hente Vand." Dermed hilste han til Afsked, og gik med Cadetterne hen til deres Folk.

En af Matroserne forstod engelsk, og paastod, at man skulde benytte det givne Vink. B. forestillede ham og de andre, som stemte i med ham: hvor nederdrægtigt det var, at løbe bort med 97 Menneskers Passe; men først efter at have ladet sig forstaae med, at han kunde faae isinde at agere Presgang med dem, og overgive dem til Engellænderne, bleve de af andre Tanker, og roede ham hørsommeligen ned til Linieskibet.

Chefen modtog B. med Høflighed, saae paa et Par af Passene, og sagde: "at de ikke vare gyldige." B.

gjorde ham opmærksom paa den engelske Overgenerals Navn. "Jeg bryder mig hverken om Cathcart, eller nogen General," svarede han koldt, "her staaer jeg kun under Gambier," - B. forestillede ham nu: at da han var kommen som en Slags Gesandt fra saa stort og blandet et Selskab af Rejsende, var det ham vigtigt at kunne bevise, hvorledes han havde udført sin Sendelse, og desaaersag udbad han sig en skriftlig Erklæring. Denne erholdt han og, skjøndt affattet i lacedæmonisk Stiil saaledes:

"Cannot pass the Belt without the Permission of Admiral Gambier.

Dixon, Commodore."

Medens Dixon var inde i sin Kahyt, for at skrive denne Seddel - hvilket medtog henved en halv Time - kom et Par yngre Officerer (i Skoe og Silkestrømper) og converserede den danske Student med fransk Artighed, og engelsk Oprigtighed; idet de uden Omsvøb beklagede den "damned" Ministerstreg, der nu saaledes havde sat dem ud med deres gamle Blodsforvandre. - Under Samtalen kastede B. engang Øjet udover Rælingen efter sin Jolle ved Falderebstrappen: "Bless me!" raabte han uvilkaarligt, "what's the crew about?" Han saae nemlig et Bombardement, men i en heel anden Maneer end Kjøbenhavns: Biscuiter fløj, som Snebolde, ud fra Stykportene ned i Jollen. Officererne keg nu ogsaa derned, og sagde: "Her gaaer det Rygte, at der er Hungersnød i Sælland." Enten det nu var af Medlidenhed eller Overgivenhed, vi fik en god Ballast af Tvebakker tilbage med til Corsøer.

Den af Blicher for Rejseselskabet aflagte Beretning foranledigede 25 narturligviis den Bestemmelse: at søge at erholde Gambiers Paategning; og blev B. igjen valgt til at udføre den hertil fornødne nye Expedition. Men den mislykkedes: Man kunde ikke faae Lov til at komme ombord hos Søkongen, ej heller til at sende Passene derud. Man sukkede, eller bandte; men ingen yttrede Misfornøjelse med Gesandten, før en Nordamerikaner, - hans Navn var endda Thornton - en rigtig Yankee, lod sig forlyde med: "at B. ikke havde gjort sig nogen Umage, eller ikke gaaet den rette Vej." - "Saa kan De jo selv gaae den, min Herre! og her er min Rigsdaler!" (Enhver Rejsende havde nemlig erlagt en Rdlr. til B. før hans uheldige Tog til Kjøbenhavn) - faldt B. ind, og alle de andre gjorde som han. Thornton rejste, og - kom tilbage med samme Besked som hans Formand. Nu adsplyttedes Selskabet: de færreste bleve tilbage, nogle rejste til Kallundborg, andre til Vordingborg, for derfra at forsøge Overfart til Fastlandet, og andre - hvoriblandt Blicher, til Kjøbenhavn. Efter nogle Dages Ophold her blev B. underrettet om, at et Skib fra Randers laae sejlklar udenfor Toldboden. Der gik han da ombord tilligemed nogle og tive andre Rejsende; og fik Lejlighed til en anden fredelig Berørelse med hine Øboer. - Vi laae et Par Dage stille for Modvind, eller snarere Mangel paa Vind. Blicher sidder saa i Middagsstunden paa Rælingen, og læser i en Bog, han havde laant af en af de ombordværende Damer. Et pludseligt Vindkast river Bogen fra ham ud i Søen. Paa Siden af Randerssmakken (den var fladbundet, af hollandsk Herkomst) laae en lille Jagt, En Matros paa denne griber strax en Pøs, og fisker Bogen op. B. takker ham, og beder, at han vil beholde Bogen, da han helst vilde have den tørret derovre. " *I don't understand,*" var Svaret. Forundret over det fremmede Maal, sprang B. ned til ham. Idetsamme kommer Skipperen ud af Kahytten. B. tiltaler ham paa engelsk; men faaer til Svar: "Jeg kan ikke forstaae Dem." Det gav sig da: at Skipperen var fra Fyen, var taget ude i Kattegattet, bragt til Kjøbenhavn; og istedet for sine egne Folk havde han faaet tre af Opbringerens - en Orlogsfregat. Medens B. fik denne Oplysning, var Matrosen gaaet ned i Kabysen med den vandlidte Bog. B. gik efter ham, for at see til, hvorledes han bar sig ad. Sømanden sad der foran det lille Arnested, holdende Bogen mod Ilden, og læsende i en anden, der laae opslagen paa hans Knæ. B., der ubemærket var kommen ned, keeg over hans Skulder, og saae - en catholsk Bønnebog. Ved nærmere Forespørgsel gav det sig: at denne 26 Matros var en Irlænder og Catholik, den anden en Scotlænder og Presbyterianer, og den tredie Engelskmand og Anglikaner. Den sidste - Prisemester paa Jagten - en Jernmand, noget over Middelalderen, tildrog sig især B.s Opmærksomhed. En Samtale var snart indledet, og denne djærve "english Tar" fortalte, med sammenslyngede Arme, og et Aasyn, ligesaa stereotypisk som et Kakkellovnstjæs, baade et og andet af hans stærkt bevægede Liv; blandt andet: at han hin Anden April havde været med paa Nelsons Admiralskib, havde været tilstæde, da hans Flagcaptain (han hedde vistnok Thompson, og faldt i Slaget) gjorde "the ever to be lamented noble Tar" opmærksom paa, at Overadmiralen Parker, der laae med en Division længere mod Østen, havde hejset Signal, for at betyde Nelson, at han ikke maatte indlade sig i Bataille. "Jeg kan ikke see det," svarede Nelson med Kikkerten for det blinde Øje, og vendte Ryggen til. "Eller De *vil* ikke see det," sagde Thompson, og lod Blodflaget hejse.

Endelig fik vi Vinden af Sydost; men den mørkerøde opstaaende Sol forkyndte Storm. Først ved Middagstid naaede vi Højden af Snekestenen; og da det stedse kuledede stærkere og stærkere op, foreslog jeg Skipperen: at lægge ind der til næste Morgen. Han gjendrev mig med et "Nej!" - Vi havde neppe naaet Højden af Hesseløen, før Mørket faldt paa. Det var tyk Luft med Støvregn, og Maanen havde andensteds at bestille. Skipperen, som enten maae have været meget phlegmatisk eller meget fejj, gik tilkøjs. En gammel Matros, der fungerede baade som Styrmand og som Kok, havde nu allene tredive Menneskers Liv i Gryden. Og havde han foruden tvende Dreng, kun een Matros - og det en maadelig - til Hjælp. Det var sidst i October; Natten længere end Dagen. For nu ikke at komme for snart til Jylland, og for hovedkulds, var man nødt til at lægge bi. Stormen steeg. Ved enhver Vending - Kokken koevendte (€: med Vinden) - var Smakken paa Nippet til at kandre; og eengang blev den virkelig nogle Øjeblikke liggende paa Siden. Det var en kedsommelig Nat. Den endnu levende Toldembedsmand I.....v i Th. slog sig sammen med B. om et Tolvskillingsbrød og en lybsk Pølse, hvilken Mundforraad næste Morgen ogsaa var fortæret; thi B. har aldrig

været søsyg, men tvertimod altid paa Havet havt en urimelig Madlyst. Denne var aldrig mere falden ham besværlig, hvis Kokken havde bleven ved at raade.

Tillykke var der blandt Passagererne tvende Styrmand. Disse toge 27 nu Commandoen, og lidt efter Solopgang gled Skibet ved Udbyhøj ind i Fjordens smule Vande. Sikken en Frokost, der da vankede! Madkurve og Flaskefodere, hidtil urørte, gaves til Priis. Selv Captainen, som nu havde udsovet, bærede Selskabet med sin Nærværelse og levende Deltagelse. - At B. paa sine mange Sørejser, tilsammenlagte over tusinde Mile, nogle faae andre Gange har været i Livsfare, det vil findes rimeligt; men da ingen særdeles Omstændigheder hermed vare forbundne, vil han ikke trætte Læserne med ensformige Beskrivelser.

B. har og engang været Medanfører i en Guerilla, - et Tilbagetog, der rigtignok forholder sig til Xenophons og Moreaus som et Infusionsdyr til en Hvalfisk; men hvilket han dog, ved Hjælp af et poetisk Hydro-Oxygen-Gas-Mikroskop vil fremstille for Læsernes Øjne.

B., Hans Fader, som og har gjort af Jagten, den endnu levende Kæmner G.....g i R..., og Herregaardsskytten paa Rodstenseje, sejlede i Sommeren 1805 fra den førnævnte Lillose til Thunø paa Jagtens Vegne. Jagtrettigheden tilhørte Amtmanden i Aarhus; men han havde overladt den til Øens Præst; - den daværende hed Skaarup. Ham besøgte man, bad om, og fik Tilladelse til, at skyde hvad man kunde paa Nedgangen til Baaden, der laae paa Vestenden af Øen. Midtvejs omtrent er et lille vandholdigt Kjør, hvor den medhavende Hønsehund udspejler et Kuld unge, flyvefærdige Vildænder. Her blev noget at bestille, og det gik Skud paa Skud.

Nogle Heste, som vare tøjrede i Nærheden, bleve herover skye, reev sig løse og foer omkring til andre, hvem de tildeels forledte til lignende Uorden. Da den gamle B. seer dette, siger han: "Det er fortrædeligt; nu gaaer jeg, og seer til, at I andre snart komme bagefter!" - Men der var endnu et Par Ællinger tilbage, som man umuligen kunde levne. Og da disse endelig vare komne i Jagttaskerne, og de tre Jægere et lille Stykke bort fra Kjæret, saae de sig omringede af et Dosin eller flere Karle og store Knøse - alle tilhest. - De skjældte og bandte - og det var da egentlig ikke uden Grund, da de løse Heste havde gjort Skade paa Kornet; - men alligevel skulde maaskee en høflig Undskyldning, og Tilbud af nogle Drikkkepenge standset Krigen i dens Udbrud. Idetsted var B. ung, ubesindig og - for at bruge det rette Ord - kaad nok, til at give et grovt og opirrende Svar. Virkningen udeblev ikke: Een raabte strax, "Lad os tage Bøsserne fra dem, skyde deres Hund, og gi'e dem selv hvad de 28 trænge til." Nu svingede alle deres Vaaben - Tøjrekøller - og lavede sig til at gjøre en ret alvorlig Choc. Men G. og B. spændte Bøsserne, hævede dem halvt til Anlæg, og truede med Døden enhver, der kom for nær. Det hjalp; men Skytten, hvis Hjerte sad i Buxerne, havde nær fordærvet alt, idet han gav godt for, og bad om Naade. De to andre Jægere havde en dobbelt Fjende at bekjæmpe, da de fandt en Fjendens i egen Hær - og denne var dog ikke større, end at den nok kunde behøve Enighed. Saa ofte Cujonen klynkede sit "Aah lille Folk!" - "Aah Herregud!" hævedes Fjendens Køller, og forstærkedes hans Artillerie af Eder og Trusler; og G. og B. nødtes til at dele Mundammunitioen: "Tag jer iagt" til Fjenden, og "Hold Kjæft!" til den upaalidelige Ven. Denne befalede man at føre Avantgarden; som vist nok var strategisk rigtigt. De to Consuler dannede Ariergarden; - Centrum var ikke værdt at tale om. Saaledes blev nu Retiraden fortsat nogle hundrede Skridt uden Tab. Da raabte Een: "Vi kan ogsaa skyde - Jens, Peer, og Du og Du! riid op til Byen alt hvad trække kan, og hent os Geværer hos Den og Den!" De Detacherede fløj afsted.. Og kort efter skreg Enanden: "Lad os ned, at faae fat i Baaden! saa skal vi vel fange dem!" - Dermed foer alle de andre ned til Landingsstedet. "Nu er' vi ulykkelige" stammede Skytten. "Det kan gjerne være," trøstede ham de andre; "men du behøver ikke at fortælle os det." Napoleon var virkelig ikke i nogen desperatere Forfatning ved Marengo. Dog see! Baadføreren, den snilde Ras Munk, havde itide lagt fra Land, og taget den gamle B. ombord. De tre Allierede vadede da, uden anden Hindring end Eder og Skjældsord ud til Fartøjet, der blev dem til en virkelig Redningsbaad; thi neppe var den under Sejl, før hiint første Detachment ankom med Bøsserne fra Byen. Nu først vaagnede Skyttens Mod: han skød Victoria over Fjendernes Hoveder. Thunøkrigen endtes da uden enten Blæk- eller Blodtab.

Saaledes sees da her et mærkværdigt Exempel paa: hvorledes et godt anført Infanterie kan heldigen forsvare sig mod et langt talrigere Cavallerie.

Tre Aar efter var B. igjen paa Jagt paa Thunø; de ellers godmodige Øboere, af hvis Landeværn fra Krigen 1805 den største Deel vistnok endnu var ilive, syntes ganske at have glemt eller tilgivet.

At Jagtvæsenet ellers har ført B., i hans yngre Dage, i baade een og anden Knibe, det er let at begribe; men han er sluppen ud af dem 29 alle med Æren og med hele Lemmer.* Af Vaadeskud er han dog kun tvende Gange truffen - af det ene bærer han Skrammen med sig indtil Graven, og, en halv Tomme dybere, havde Rævehaglet fare ham ind i Halsen, istedetfor at strejfe Kjævebenet - men ellers har han blot fire Gange været temmelig nærved at vorde skudt eller lemlæstet; dog, "Nærved," hedder det jo, "skyder ingen Hare." - B. er ved egen Erfaring - som herefter skal vises - kommen til det Resultat: at Jagten ikke medfører nær saa mange Farer, som f. Ex. Kjøren eller Ridning.

Han er væltet i Vogn 34 Gange; de to Gange med løbske Heste. Een Gang fik han Armen af Led, og en anden Gang slog han sig saaledes, at det foraarsagede hiin langvarige og farlige Sygdom. Men de øvrige

Gange er han dog sluppen med Forskrækkelsen, der virkelig oftere var vel motiveret, f. Ex. da han med en Vogn fuld af Børn væltede vel tre Alen ned i en Sandgrav (i Bjerbye), uden at der gik andet i Stykker end en Flaske, som dog til al Lykke var tom.

B. har aldrig været nogen Rytter. Han har nok kunnet hænge paa en Hest, som en Ildklemme paa en Soe; men han har havt den slemme Vane, at hænge mere ved sine egne forflugtige Ideer, og derved at glemme Rideskolen. Flere Gange er derfor Hesten styrtet med ham. To Gange har han været paa rideløbske. Den ene af disse Parforcetoure vil han dog fortælle, da den virkelig tildrog sig Manges Opmærksomhed. - Det var samme Aar, da han lykkeligt havde tilendebragt Krigen paa Thunøe, at han laante en Hest for at ride omkring og besøge Slægtninger og Venner. Det var en gammel Støder, der "samlede Tiskillinger op," som det hedder her, og doven var den tilligemed. Da B. ej engang var saaledes forsynet hjemmefra som Hudibras, der meente: at een Spore var nok, thi naar man kunde drive den ene af Hestens Sider frem, saa maatte den anden med, - saa anskaffede han sig i Viborg tvende slige Parringsredskaber. Det var af den Slags, hvor Piggen eller Braadden sidder skjult, men ved et Hug med Hælen farer ud. Et saadant, men altfor stærkt, gav han sin Rosinante, et Sted paa Vejen ad Resenbro. Men nu lod Gangeren til at ville oprette, hvad den hidtil havde forsømt: den løb formelig løbsk, * 30 ud af Vejen op ad een Lyngbanke og ned ad en anden. Rytteren tabte sin Pibe og kort derpaa sin Hat - sært nok, at han ikke tabte sig selv; og at Pegasus ikke styrtede. "Es flogen rechts, es flogen links die - Haiden, Moor und Äcker." B. kunde ikke mere standset sin Hest, end et Orlogsskib for fulde Sejl. Tvende Sæt Markarbejdere stormede han forbi, og standsede dem i deres Værk, da de med billig Forundring saae efter "den wilden Jäger ohne Hut." Tydskerne have et Mundheld:

*"Lass regnen, wenn es regnen will!
Lass der Natur den Lauf!
Denn wenn es nicht mehr regnen will,
hört es vom selbsten auf."*

Naar man i Blichers Tilfælde sætter "laufen" istedenfor "regnen," saa veed Læseren Udfaldet af Bersærkergangen: en stejl Bakke, den sidste mellem Rytteren og Gudenaee, bragte hans Furioso til Samlingen, hvortil ogsaa det bidrog, at den blev savet i Munden af Rytterens hele Magt. - Sporepiggen var brækket i et Ribbeen, og der blevet siddende.

Sin sidste Ridetour havde B. for en fem Aar siden, da En havde flyet ham en Hest, der havde den uanstændige Vane: at gaae bagover. Til "Forlænds" var B. ved Øvelsen nogenledes beredt; men "Baglænds" var ham en aldeles ny Manøvre. At Asenet faldt ham i Skrævet, sprang op, og satte den ene Fod tæt ved hans Ansigt, og B. endda slap derfra med Liv, Lemmer og Helsen, er ham til denne Dag uforklarligt. Men han ansaae Tildragelsen som sidste Vink om: at han herefter aldrig skulde komme paa Hesteryg, der ej var forsynet: med Vinger.

Ifjor oplevede han en Røverhistorie, idet nemlig i en fra fjern Fortid ligetil vore Dage berygtet Skov, fra Tykningen fremskred ud paa Landevejen en Person iført rødtribet Jakke og ditto Buxer; en rundpullet, meget bredskygget sortgraae Hat bedækkede et Hoved, hvis Ansigt var intet mindre end anbefalende. Han var paa den ene Side af Landeveien, B. gik paa den modsatte en Snees Skridt skjøns forud. Han skraanede nogle Trin hen efter B., lod den ene Haand dingle over den anden Arm, og sagde i en forstilt klynkende Tone: "Aah! vel han eth komm aa sie po en sølle Arm, A haaer." - Uden at 31 32 standse, men heller ikke forstærkende sin Gang (er man endogsaa bange, maae man ikke røbe det) svarede B.: "Jeg er ikke Doctor, min Ven! forstaaer mig slet ikke paa det." - Imidlertid skuldrede B. det eneste Gevær han havde, med Kolben opad, dreiede Ansigtet fra ham, skottede hemmeligt efter ham, og fortsatte sin Gang, han ligeledes sin, gjentagende sin Begjæring. Han kom stedse nærmere. Med en Halvvending af sit Ansigt om mod ham, svarede B.: "det kan slet ikke nytte Jer - jeg vilde gjerne give Jer noget til Doctorhjelp; men jeg har ikke en Skilling hos mig." Dette standsede ham pludseligt - dog gjorde han atter nogle hurtigere Skridt - standsede - stak den daarlige Haand ind i Barmen, formodentlig efter sin Kniv - snoede sig mod Skoven, i hvilken han forsvandt. B. havde skudt sit Vaaben, en forsvarlig Egestok med krumbøjet Haandtag, end høiere i Veiret. B. havde nemlig besluttet at give ham paa Hovedet, i bogstavelig Bemærkning, før hans Kniv kunde komme i Berørelse med B.'s intestina. Grunden for denne Operationsplan var netop Bandittens italiensk-jydske Røverhat, hvis runde tætsluttende Puld tillod Stokkeslaget at virke uhindret. Han var vel og - hvis han ikke eiede en Skal "som en ungersk Oxe," bleven saa fortunlet i Hovedet, at B. som Sejerherre kunde fortsat sin Marsch. - Da B. var kommen ud af denne uhyggelige Skov, og ind i nærmeste Kroe, spurgte ham snart Værtinden, om han var gaaet allene gennem Skoven? om han der ikke havde mødt *Nogen*? - "Ikke andre" svarede B., "end Saadan og Saadan een." - Manden, som stod hos, hvidskede til hende - dog ikke sagtere, end at B.'s lange Ører opfangede det. - "De er, Fahnen taae mæ, ham." - "Hvad for en Ham?" spurgte B. - Han stammede, famlede efter Svar, som da kom saaledes: at han havde seet Een gaae forbi engang, omtrent saadan klædt, men at han ikke kjendte ham og ikke vidste, hvor han hørte hjemme. - NB. Almeenmand er langt niere ræd for Kjeltringer end for Politiembesmænd; og det er ikke saa sært. -

At den, der skriver offentligt og om mangeslags Gjenstande, skulde undgaae offentlig Modsigelse, og derved indvikles i Pennekrieg, vilde være ubilligt at forlange. S. S. B. har ogsaa havt nogle faa saadanne

Krige, som han kunde have undgaaet. To af disse have havt et for ham trøsteligt Udfald, idet han ved en Haandsrækning, der velvilligen blev modtaget, fik afsluttet en evig Fred med de tvende Hædersmænd C. Molbech og H. Bjerregaard. - Ogsaa hans mangeaarige 33 Venskab med hans aandelige Frende, Ingemann, begyndte med en - ikke Strid - men et digterisk Sammenstød, en Disharmonie, der snart opløstes, og saa sammensmeltede til uforstyrrelig Samklang. -

Tvende Gange har B. i sine Studenterdage været nærved at skulle duellere; hvilket rigtignok er en ægte oldnordisk Skik, men alligevel slet ikke efter hans Smag. Den ene Gang blev han udfordret af en Omgangsven, der just befandt sig i en vis exalteret Tilstand. Dog, da denne næste Morgen havde forandret sig til det bedre, kom han med Secundanterne, og jevnede Sagen med en fyldestgørende Erklæring, og Kuglen blev udtrukken af Pistolen - thi med dette Vaaben skulde Tvekampen været ført. Den anden Gang sad B. paa en Restauration ved Aftensbordet. En norsk Student, Lieutenant ved Studenterchoret, men nylig suspenderet for nogen Commerce paa Comediehuset, sætter sig hos B., spiser, forlanger en Flaske Viin, skjænker for ham, og klinker med ham. Han rejser sig først, og gaaer ind i en anden Stue. Men, da han befandt sig i en exalteret Tilstand, og ifølge deraf havde ført en dithyrambisk, eller bacchantisk Passiar ved Bordet, vakte saadant flere Bordgjæsters Opmærksomhed. Blandt disse sad skraas over for B. en Bekjendt, som, da Evans Offerslave var gaaet, spurgte: "Hvem var det?" - B. hvidskede, frembøjjet over Bordet til ham: "Det var Exlieutenant" To Officerer af Linietropperne, der sade i Nærheden, havde hørt hvad B. hvidskede; og den Ene sagde, vistnok dreven af en honet Følelse, og ikke ganske umotiveret: "Bruger De saadant Udtryk om den, De for et Øjeblik siden drak Glas om Glas med? De skylder ham Satisfaction." - "I saa Fald er jeg beredt til at give den," var Svaret; "og den, De anseer for fornærmet, er i næste Værelse." Officeren sprang op, og gik derind; B. sad og ventede et Kvarteer eller længer; men da han hverken fornåm noget til den Fornærmede eller hans Æresredder, betalte han sin Fortæring, gik, og har heller aldrig seet nogen af dem siden. Synderligt nok: den anden Officeer, der forholdt sig ganske passiv, skød kort efter i en Duel sin Modstanders Arm istykker - i Nærheden af Kjøbenhavn - paa samme Dag, som hans Broder i Holsteen blev skudt ihjel af en Student, fordi han paa et Bal med Foden havde nedskuppet dennes Tørklæde, hvilket han, formedelst et Svipærinde, havde lagt paa Gulvet, for at betegne sin Plads i Kvadrillen. - Modens Love ere drakoniske. -

Det kan jo ikke være andet, end at den, der har skrevet saa meget 34 om Kjærlighed, ogsaa maae have havt selv nogen Erfaring om den Magt, der er ligesaa gammel som Verden. - Neppe syv Aar gammel, havde han den første Anelse om samme, idet han forelskede sig i en fjortenaarig Pige, uden at vide, hvad han fejlede. Var hun ham ude af Syne - det var allene gennem Øjnene, at Barnehjertet talte - saa faldt en Sky over Solen, Jorden fordunkledes, Græsset visnede, og Blomsterne skiftede Farve. Kom hun igjen, da brød Solen atter frem, og belyste Jorden, Græsset fik sin forrige Friskhed, og Blomsterne ligesaa. Hun er levende endnu, en gammel Enke efter et ulykkeligt Ægteskab; men om hun ogsaa faaer dette at læse, hun tænker vel neppe paa, at hun selv var Heltinden i Digterens første Roman. Kun eet Vink, sagtens ubemærket, eller uforstaaet, vil han give hende: Man brugte dengang til Tidsfordriv et Spil, som hedder "Skrabenæse;" der har aldrig siden noget andet Spil saaledes fængslet ham; han var lige lykkelig, hvad enten han vandt eller tabte; thi enten hendes Feehaand drog Saugen over *hans* Næse, eller han berørte *hendes* med den - Fortryllesen var lige paradisisk. Een smertelig Erfaring maatte tjene til at helbrede ham - som saa mange andre ulykkelige Elskere. Udpyntet fra Aunsberg med rød Silkestofskjole, dito Vest og Buxer, Silkestrømper og Skoe, kræppet Toupé og Pidsk i Nakken, rejste han med sin Fader til den Kjøbstad, hvor hans Fee havde sin Bopæl. Denne forekom ham som et Slot imod de andre, og med Blikket stadigt hæftet til samme, faldt han over sine egne Been - i Rendestenen. Denne Casus havde en højst bedrøvelig Indvirkning paa den unge Elskers Silkestof: den hele ene Side blev tincteret med meleret graat, saa Etatsraad Steensens forhenværende Galladrægt nu kom til at ligne en Slaveuniform. - Det var ikke det værste; men Feen sad i Vinduet og - loe! Barmhjertige Læser! Hun loe!!! - Det vil være overflødigt at fortælle Dig, hvo der græd; men Barnet blev helbredet i samme Øjeblik, og jeg mindes ej heller noget betydeligt Recidiv af Sygdommen, før 7 Aar derefter.

Det var en sextenaarig, nygift Kone, paa hvem han nu kastede sine Øjne, men ikke ustraffet. Hvad enten den Dejlige fandt et Slags Behag i Knøsen, eller og hun vilde have lidt Løjer med ham, eller - snarest - begge Dele; nok er det: hun kyssede, klappede, tog ham i Favn, baade under fire og flere Øjne, saalænge, at Spøgen gjerne kunde bleven til Alvor, hvis ikke Manden lykkeligvis havde faaet Ansættelse i en fjern Provinds. For B. staaer stedse dette tomaanedlige 35 Paradisliv som et Malerie, der aldrig taber sin friske Colorit. Hendes Ansigt, der var ham som en Engels Ansigt, fattes han blot Malerkunst, for at afbilde saa træffende, at endog den lille bitte Vorte under Næsen skulde findes. Lyksalige Bedrag! søde Daarskab! - B. troer stærkt paa, at denne - ikke Sandse - men Sjæleruus var hans Indvielse til Digter, hans Hensættelse i det Eden, hvor Phantasiens søde Bedrag, og Hjertets velsignede Daarskab, har, saa mangen lyksalig Stund, hævet ham over Virkelighedens sørgelige Overdrev. Hans Musa er nu en tresindstyveaarig Enke; men, kanhænde mindes hun endnu hiin Skilsmisse, efter hvilken 44 Aar ere henrundne uden et eneste Gjensyn - mindes, hvorledes den arme Dreng stod paa Kirkegaardsmuren i R. og tilviftede hende sit Farvel, og sit bristende Hjertes ømmeste Suk. Ak! da Vognen forsvandt fra hans efterstirrende Blik, da - misundte han dem, der i Dødens Have nu var sikrede for det urolige Hjertes Storme og Skibbrud.

Som Student spillede B. en dobbelt Elskerrolle; og gik dette saaledes til. - I en Klub (det gamle borgerlige

12 af 149 sider

Selskab), hvor han var fast Medlem, var han lige saa fast Deeltager i alle Baller. En heel Vinter igjennem savnede han ved disse kun een eller to Gange en ung, og, som man let begriber smuk Pige, hvis Navn han ikke veed, fordi han aldrig vidste, ej heller *vilde* vide det; da han nemlig nu besad mere Fornuftighed end man i Almindelighed tiltroer Poeter, og var dengang og blev siden den Grundsætning troe: ej at tage sig en Kjereste, før han var i Stand til at tage sig en Kone. Ved ethvert Bal var den dejlige Navnløse hans jevnlige Meddanserinde og Borddame, og saa sammenvante vare de, at hun aldrig af Nogen anden lod sig engagere til Borddansen eller Figaro, før hendes Ubekjendte kom; og han lod hende ej heller sidde over, skjøndt der aldrig var talt et Ord, før han kom og bukkede for hende. B. var ikke egentlig forelsket; hans Følelse lignede snarere den, man fornemmer ved Syn og Gjensyn af et Kunstværk, eller ved at høre et lifligt Musikstykke: Hjertet hæver sig, men med Lethed, med ublandet Glæde, som paa Sylphevinger, og daler igjen uden Modstand eller Smerte. Han troer, at hun under dette Hensyn ganske sympathiserede med ham; thi aldrig opdagede han andet i hendes yndige Aasyn, end mild, barnliguskuldig Glæde; der var i de aabne mørkblaa Øjne aldrig den mindste Taageplet; der opsteeg aldrig et Suk fra det roligt bølgende Bryst. - Doubletten ej at forglemme! Under Spillet af den nu fortalte Roman 36 uden Ende, blev der Maskerade i Klubben. Og var derpaa ogsaa en Vildmandinde - skjøndt langt fra ikke uanstændigt, dog forførisk klædt - af en Skabning, som ej engang Thorvaldsen kunde frembringe skjønnere. Denne Vilde havde det forud for Billedhuggerens Værker, at hun kunde bevæge sig, dandse især med saadan en Ynde - ja man kunde sige: saa sylphemæssigt, at de mandlige Tilskuere stod Fare for at blive til Billedstøtter. - Det var Skam at sige: at Tiden faldt B. lang; alligevel længtes han hæftigen efter, at Kl. vilde blive elleve, paa det han kunde faae at skue det Ansigt, der upaatvivleligt skulde fuldende hans stakkels Hjertes Undertvingelse. Jeg veed ikke, min gunstige Læser! om Du nogensinde har havt det Vanheld, at sætte en Æddikeflaske for Munden, i den Formening, at det var en Øflaske; eller om Du skrupsulten har faaet harsk Smør paa orret Brød; eller om Du ophedet har erholdt en Spand koldt Vand over Hovedet? Eja! ubarmhjertige Klokke! med dit ellefte Slag tilintetgjorde Du Phantasien glimrende Boble: et Ansigt, stygt, modbydeligt, krøb frem under Masken - ak, hvorfor kunde hun ikke beholde denne bestandig paa! Men saaledes skulde et hundrede Mandfolkehjerter frelses fra Ildsvaade.

Iøvrigt kan det forsikres: at B. til ikke saa kort over de tive Aar var meget bly og taus i Fruentimmerselskab, og har ofte, til inderlig Ærgrelse for sig selv, ufrivilligt doubleret Marlow's Rolle i "Fejltagelserne." Han mindes endnu levende en saadan Scene. Tvende Damer stod i nogen Frastand og talte sagte med hverandre, hvorved de af og til kastede et Øje hen til Træmanden. Han kunde godt fornemme, at Blodet hver Gang steg ham op i Ansigtet. Alligevel spidsede han Ører - han har altid havt denne Sands saa skarp som de færreste have den - og hørte den Ene sige: "Det er dog et ret smukt Menneske." "Aa ja!" svarte den Anden; "men han borde stilles op paa en Piedestal herude i Haugen." - Kjere Læser! det gik til Hjertet. Havde han kunnet gjøre sig usynlig i eet Øjeblik, han skulde ikke have brugt to dertil. - B. var i sine unge Aar i det Hele undselig, ja endog frygtagtig, lige til et uundgaaeligt afgjørende Øjeblik satte Mod i Harehertet. Da han første Gang, efter Faderens inderlige Ønske, skulde prædike i Randlev Kirke, han forsikrer: at, havde der været en Udgangsdør bag ved Alteret, han var neppe nogensinde kommen op paa nogen Prækestol. Men see! da han denne første Gang vandt derop "mit Müh' und Noth", forsvandt Frygtens Dæmon med eet - 37 ligesom undertiden Tandpinens - og han holdt sin Tale med en Frimodighed, som erhvervede ham saavel Faderens som Menighedens Bifald. -

B. har stedse havt en god *Real*-Hukommelse; men med den *verbale* blev han saare svagt begavet. I sit ottende Aar stræbte han forgjæves en heel lang Vinteraften at lære udenad Mottoet paa den kjere Aurora:

"Omnia conando docilis solertia vincit."

Med bittre Taarer maatte han give sig fortabt, og overgive sin udmattede Hjerne til Sønnen. Da han blev lidt ældre, gik det an, og Hexametret blev eet af de Symbola, der har styrket ham til Udholdenhed, - ja lige til Haardnakkenhed, - i velovervejede Planer og Forsætter.

Blandt disse var ogsaa eet, og det naturligen af de nærmeste, at bøde paa omtalte Natursvaghed. Han har gjentaget forsøgt at lære udenad større og mindre Stykker af den og den Digter. Stundom lykkedes det; men - at beholde det, det blev stedse en Umulighed. Saa svag er hans Ordhukommelse, at han aldrig har været Mand for, med Sikkerhed at kunne fremsige end ej sine korteste Digte udenad. Saasart de ere overdragne til Papiret og tilskjødede Publicum, ere de ikke længer under Forfatterens Værgemaal. Han vil oprigtigen bekjende: at han aldrig skulde skiltes vel ved sin, flere Gange gjennemlæste, korte Tale paa Himmelbjerget ifjor, hvis han ej havde havt Hovedmomenterne opskrevne inden i sin Hattepul.

Det var først i sine modnere Aar, at Blicher hørte og fulgte Musens Kald, og, slog han end i sin tidligere Ungdom stundom Lyrens Streng, eller gav sine Følelser Luft i Sang og Vers, saa tilhører dog det *første* blandt hans Digte, der (1814) blev Publicums Ejendom, Aaret 1810, eller hans Alders 28de Aar, altsaa den Periode af hans Liv, hvor han maatte sige Ungdommens Idealer og dens gyldne Drømme Farvel! - Hans hidtil udkomne Værker ere følgende:

Ossians Digte, oversatte af Engelsk, 1ste og 2den D., Kbhvn. 1807-09.

Blicher, Steen Steensen, *Udvalgte værker*, 1982-83

Bør Jøden taales i Staten? Aarhus 1813.

Bedømmelse over Skrivtet "Moses og Jesus", Aarhus 1813.

Digte af S. S. B., 1ste D., Aarhus 1814.

Jyllandsrejsen i sex Dage, udført og beskrevet af S. S. Blicher og 38 S. S. Barbeer i Nibe; Aarhus 1817; (fører ogsaa Titelen: *Digte 2den D.*)

Abelard og Heloise, et Digt, Kbhvn. 1819.

Generalprøven i Kragehul, Comedie i tre Acter, Ikke opført; Aarhus 1819.

(*Løn som forskyldt*, Comedie i 3 Acter, og; *Avisfrieriet*, Comedie i 1 Act, ere, saavidt mindes, ikke særskilt trykte.)

Bautastene, en Samling af Digte, Odense 1823.

Stormnatten den 3die og 4de Febr. 1825, et Digt, Viborg 1825.

Johanne Gray, Tragedie paa Vers, Kbhvn. 1825. Opført paa den kongelige Skueplads samme Aar, men siden henlagt.

Sneeklokken, en Nyaarsgave, Viborg 1826.

Nordlyset, et Maanedsskrift, udg. af S. S. Blicher i Forening med Bogtrykker J. M. Elmenhoff i Randers; Randers 1827-29, 12 Bind.

Danmarks nærværende Tilstand kortelig fremstillet, Randers 1828.

Noveller, 1ste-5te Bind, Kbhvn. 1833-36.

Samlede Digte, 1ste og 2det Bd., Kbhvn. 1835-36; med Forfatterens Portræt. Et andet Portræt har ledsaget Portefeuilleen for 1840.

Præsten i Wakefield, en Oversættelse af Goldsmiths "The vicar of Wakefield;" Kbhvn. 1837.

Svithiod, Efteraarserindringer fra en Sommerrejse i Sverrig i Aaret 1836; Randers 1837.

Trækfuglene, en Naturconcert; Kbhvn. 1838.

Vestlig Profil af den cimbriske Halvø, en humoristisk Rejse; Kbhvn. 1839.

Samlede Noveller og Digte, Supplementbind (indeholder, foruden enkelte andre Ting, ogsaa baade "Svithiod" og "Trækfuglene"); Kbhvn. 1840.

Kornmodn, en Samling af Noveller og Digte, Kbhvn. 1840.

Viborg Amts Beskrivelse (forfattet efter Landhuusholdnings-Selskabets Anmodning), Kbhvn. 1840.

I Forening med Dr. Ekbohrn i Göthaborg tilsigtede han 1836 Udgivelsen af en "*Poetisk Unionscalender*," men overlod dog senere Ideens Udførelse i et videre Omfang til Udgiveren af nærværende Tidsskrift.

Desforuden har B. leveret til forskellige Tidsskrifter og periodiske Blade mangfoldige (tildeels anonyme) Stykker: humoristiske, satiriske, politiske, landoekonomiske o. s. v., der vel udgjøre en 60 Ark 39 eller derover; og af hvilke Forfatteren mulig vil foranstalte et samlet Udvalg. - Endelig er han ogsaa allene Forfatter af det periodiske Skrivt "*Diana*," et Tidsskrift for Jagtelskere, 9 Hæfter, Randers 1832-28; hvilket Skrift imidlertid standsede af Mangel paa Afsætning.

Utrykte ere:

Elysium, Comedie i 4 Acter, der ligesaa lidt som de tre tidligere anførte Comedier er antagen af Theaterdirectionen; dog er den opført af et rejsende Selskab med megen Bifald. - Ogsaa "Avisfrieriet" er opført paa de fleste Privattheatre i Landet.

Forlænds, en Novelle, et Sidestykke til Novellen "*Baglænds*" i Kornmodn.

Til den Folkecalender, som Trykkefrihedsselskabet agter at udgive, har han leveret "*De tre Helligaftener*," en Novelle; og nok en Novelle har han leveret til det af G. Siesby bebudede nye æsthetiske Tidsskrift.

Brændt (i Bombardementet) er:

Fostbrødrene, en Tragedie i 5 Akter.

Under Arbejde ere:

Træerne og Stjernehimlen, cycliske Digte i samme Form som "Trækfuglene."

Herremandens og Viinhandlerens, en Roman, anlagt efter en større Maalestok, end B.s forrige Noveller.

Erik Hakonsøn - ligesaa.

Rejse i Sverrig i Aaret 1836; - og

Skanderborg Amts Beskrivelse.

Af hvad B. har virket for Landoeconomien i Almindelighed og for det kongelige danske Landhusholdnings-Selskab i Særdeleshed, er (foruden Viborg Amts Beskrivelse og den under Arbejde værende Skanderborg Amts Beskrivelse) følgende det, som han især troer her kunde fortjene at nævnes:

Medens han var Landmand, leverede han flere Afhandlinger til Drewsens Landoeconomiske Tidender, hvoriblandt en om en Opfindelse - der siden fandt flere Efterlignere - af Faarefolde paa Triller, og en anden om Vexeldrift.

For 16 Aar siden forfattede han en fuldstændig og nøjagtig Afhandling om den højst vigtige Bindeindustrie i Jyllands Hedeegne, og indsendte samme i Manuskript til Landhusholdnings-Selskabet, blandt hvis bestyrende Medlemmer, saavel som hos Oeconomie- og 40 Commerce-Collegiet, den circulerede. Af denne Afhandling tryktes et Uddrag i Handels- og Industrie-Tidenden. Men ogsaa her fornægtede sig ikke hans Skjæbne, idet *man angav hans Fader som Afhandlingens Forfatter*, skjøndt *hans eget Navn stod tydelig nok paa Titelbladet*. Manuskriptet har han siden aldrig kunnet faae tilbage, og maatte altsaa, ved Viborg Amts Beskrivelse, begynde dette møjsommelige Arbejde forfra igjen.

Aaret efter indgav han sin Afhandling om Hørindustrien i Sønderlyng Herred. En lignende er ligeledes indrykket i Viborg Amts Beskrivelse.

1826 begyndte B. i Forening med den daværende Stiftamtmand Schönheyder i Viborg, at foranstalte Indkjøb af jyske Lærreder til General-Krigs-Commissariatet; og oversendte i en Tid af tre Aar over 30,000 Alen. Varerne vare vel 30 til 40 Procent dyrere, end dem man hidtil havde forskrevet fra Tydskland; men saa vare de igjen 100 p. c. bedre og derover. Der var følgelig dobbelt Fordeei herved, da mange tusinde Rigsdaler saaledes kunde komme Landets egne flittige Børn tilgode; men hvad vilde saa Leverandeurerne af det fremmede Lærred have sagt dertil? - Da B. i Aaret 1836 var i Sverrig, hjembragte han fra Stockholm, og foreviste den nu afdøde Konge, Prøver af norlandsk Lærred, af Priser fra 24 Skilling *indtil 2 Bankdaler* (1 Rbd. 3 Mk. dansk) pr. svensk Alen (den svenske Alen er omtrent en Tomme kortere end den danske). Dette er en Huusindustrie hos den norlandske Almue, og navnlig i Ångermanland; en Industriegren, der sparer Stockholm og flere Steder ved Østkysten af Sverrig mange tusinde Rigsbankdaler aarligt, som ellers maatte springe for Cambridge og alle de andre fremmede hvide Varer. Salig Frederik VI., der havde den bedste Villie til at fremme Landets Opkomst, bifaldt, under Beundring af saadant svensk Bondearbejde, B.s Foreslag, at hente nogle faa Norlændere og Norlænderinder til at undervise den jyske Almue om den hele Behandling af Hørren til et saa ypperligt Product. "Det maa vi have bragt i Stand!" raabte den gamle Konge fornøjet; men det blev derved. Han maa, upaatvivlelig formedelst andres modstræbende Forestillinger, være bleven bragt paa andre Tanker. Jorden frøs atter her for den stakkels Spentrup-Præst.

Derefter har B., i Forening med Amtsforvalter Wilde i Randers, i flere Aar besørget saavel for det Offentlige, som for Private, Indkjøb af Hørgarn til et* Beløb af 24,000 Rbd., hvilket, tilligemed Udbredelsen 41 af Talhasper, Blaarkamme, Anskaffelsen af forbedrede Hegler, Uddeling af hensigtsmæssige Væverror, samt af reent Sædehørfrøe til nedsatte Priser, m. m., har bidraget betydeligt til Høravlens Udvidelse og til Lærredets Forædling til gode Handelsvarer. Endelig har B., under Randers Amts Landhusholdnings-Selskabs Auspicier, besørget en Bryde- og Skættemølle anlagt i sit Pastorat, og til at bestyre samme forskrevet en, paa de offentlige Hørberednings-Anstalter oplært, duelig Svend til bemældte Mølle.

Ogsaa for Træplantningen i hans skovløse Omegn har han virket: idet tre af hans Sognemænd formaaedes til at indhegne og beplante af deres Hede to Tønder Land hver. De tvende, til hvilke det kongelige Landhusholdnings-Selskab gav Understøttelse, ere nu, i respective 6te og 7de Aar, i en saa fortrinlig Stand, at de lade intet tilbage at ønske. Selv har B., foruden Plantning i og Udvidelse af sin egen Hauge, i Præstegaardsheden indhegnet og anlagt en 10 Tdr. Land stor Plantage. Han beklager kun, ej at kunne holde den i Fred. Han vilde bygt et Huus deroppe til en Skovfoged (Pletten er 1½ Fjerdingsmil borte), men det forpurrede vedkommende Authoriteter, saa Faarene ødelægge langt stærkere end der kan restaureres, og Kostebindere plyndre hans Birke; saa han nu omsider, med Kosciuszko, maa kaste - Spaden

og udraabe: "Finis silvæ!"

Sluttelig har Blicher som Medlem af Randers Amts Landhusholdnings-Selskab, gjort flere Foreslag, af hvilke f. Ex. eet: "Til den jydsk Kvægraces Vedligehold og mest mulige Forædling" nu er begyndt at iværksættes.

Hvad B. ifjor paa Himmelbjerget forsøgte at virke i en højere Retning end den, hvor man søger Uldstrømper, Lærred og Malkekøer, er vel temmelig almindelig bekendt, og hænger nøje sammen med hans tidt fremsatte og forsvarede inderlige Overbeviisning, at en gjenvakt, kraftig Folkeand er den eneste tænkelige Betingelse for, at Folkets ærefulde Uafhængighed kan bevares, samt at Almeenvæbning er den bedste Garantie for Almeenefred, da der, hvor enhver, som kan føre Sværdet, ogsaa har lært at bruge det, der skulde vel de fremmede Sværd snarest holde sig i Skeden; - men Virkningerne seer han endnu ikke synderligt til. Han trak Uhret op og stillede det efter Fædrelandskjerlighedens Meridian; men det lader næsten til at ville gaae med det ligesom med Skjelskøers Orgelværk, der jo ingen Bælgetræder behøver. - Efterat have stræbt saameget, og udrettet 42 saalidt, kunde man maaskee ikke undres over, om den jydsk Sisyphus lod Steen nu ligge ved Steen, og gjemte, hvad han videre maatte frembringe, til sin Dødsboes Slutning.

Han har siden berejst de ham hidtil ubekjendte Egne i Fædrelandet, og haaber med sin Puntlæders Constitution adaare at see sig om i Norge og Engelland.

Af *Vandringer i de sidste Sommere* foretog han een til Haderslev heelt tilfods. Af Tilbagevejen kjørtes 1/3, ikke af Træthed, men for Selskabs Skyld. B. glemmer aldrig den Rejse; han tog ind til en Gjæstgiver, som var dansk, men snakkede ikke andet end Tydsk - nemlig af samme Slags som v. Borgen i Hejbergs Virtuøs. Saa drog han ind til en Gjæstgiver, som var tydsk, men talte Dansk, det kunde han bedre forstaae. Koch og Lorentzen kunde han ogsaa forstaae. - Den sidste er desværre siden tydsket ihjel. Naa! naa! der er flere hvor han kom fra.

Saa er der en anden Rejse, som han heller ikke er mægtig for at glemme - om han ogsaa vilde. B. lod staae - gaae, vilde han sige, ad Fæstningen til (han behøver ikke at nævne den, for vi gaae ikke vild iblandt dem vi har). Saa kom han over det Sund, hvor man fanger Marsviin, til den By, hvor Niels Bugge faldt i en kongelig Sammenrottelse. Derfra til den By, hvor en Konge faldt i en borgerlig Sammenrottelse: og derfra op paa det Kirketaarn, fra hvilket Svendborg med Omhegn tage sig idyllisk ud. - Gjennem den Juulske Hauge skreed han over til den lange Øe, hvor Naturen overgaaer sig selv i Landskabstegning. Han skred langsomt op og ned gennem denne Maleriudstilling, og fandt dem, der viste ham omkring, ligesaa venlige som Billederne. Culturen culminerer der: endogsaa det fiirbenede Jagtpersonale ved Tranekjær sang Bordpsalmer, skjøndt i barok Maneer og med sælsomme Variationer; Codaen var en Smorzando. - B. s Tilbagegang var Diminuendo.

Et andet Svip har han gjort gennem den Halvøe, som er berømt af sine Heste og sine Fluevinger, videre gennem Mors, hvor han traf paa en Præstemand, som han heller ikke kan glemme - Apropos ved Præstemand: B. var ogsaa i Salling hos en Provst, som gennem halvtredsindstyve Aar har ligget i hans Hukommelseskiste "behageligt", som han dog sjældent har gjenseet - "beklageligt". Han førte B. ind paa tre Herresæder i sit Hovedsogn - behageligt; skal han aldrig 43 komme der mere, vil det være for ham - beklageligt. Den samme Provst havde ikke glemt: at B. i Stormnatten mellem 3die og 4de Februar 1825, efterat have hørt ham føre an i Musikken til Musikbispens Mozarts Don Juan første Act, løb væk, for at høre en Naturconcert, storartet Prestissimo. (Sikken Nodesætning! *Sort* paa *Hvidt* - som jo ogsaa menneskelige Musikantere spille efter; men de himmelske Blæseinstrumenter have dog langt stærkere Toner; om de just ikke frembringe Harmoniemusik).

Fra Mors er ikke ret langt til Thy; og der skulde været meget langt, for at holde B. borte fra Thisted. Han kom dog tidligt nok, for at tage Afsked med den poetiske Amtmand. Han havde faaet Bud, og begyndt at pakke ind. Nu er han rejst - Farvel saalænge!

B. gik nedenom og hjem; det vil sige: over Thyholm og den nyfødte Kjøbstad Struer, gennem Holstebro og Viborg; paa hvilken Vandring han traskede de tre sidste Miil, ikke "med Foden paa Nakken", som man siger, men med Støvlerne paa Nakken, fordi disse, ved et Par Ganges Gjennemvædning og Tørring, vare blevne saa indskrumpede, at de skavede Huden af hans Fødder - hans Hosefødder gik det endnu værre.

Iaar har han seet sig om i det nordlige og sydlige af Gefions Øe - den hun stjal fra Sverrig. Derefter gennemvandrede han Møen, hvor han var første Gang i sit Liv; den var hans "Himmerigesmundfuld."

Folkefesten paa Himmelbjerg (over hvilken B. har udgivet en særskilt Beskrivelse), har ynglet. Efterhaanden ere opstaaet lignende, og i samme Tendents: paa Bolbjerg i Hanherred: paa Egebæksvang i Sælland: tre i Sønderjylland, og endnu to i Sælland, samt endnu et Par, om hvilke han kun har haft løselig Beretning.

At vække Almeenaand, fremme og bekræfte Samdrægtighed, Standslighed for Statens Love, og for

Selskabelighedens: at opflamme ubetinget Kjerlighed til Fædrelandet med Hengivenhed for dets Førstemand: at styrke Arbejdskraft i Fred og Stridskraft i Krig,* med eet: at bringe hendøende Kræfter tillive, opildne de allerede opvaagnede, virke til hensigtsmæssig heldbringende Ledning af dem, som kortere eller længere have været lysvaagne - dette var B.'s, hidtil ikke forfejlede Hensigt.

*
- 44

Noveller

Jydske Røverhistorier

1.

Mange endnu levende kunne vel erindre sig Navnet "*Ole Hestegilder*," og den frygtelige Person som det tilhørte. Han regjerede mange Aar ganske uindskrænket og temmelig ugeneert paa den cimbriske Halvø: stjal til daglig Brug og dræbte engang imellem til en Forandring. Jeg veed ikke rettere, end at han jo opnaaede en høi Alder og døde uden Øvrighedens Hjelp. Kun eengang var han nærvædt paa en voldsom Maade at befordres ud af Verden; og er det denne *vigtigste Dag i hans Liv*, som jeg her agter at redde fra Forglemmelse. - I en Kroe i Nærheden af Hobroe befandt vor jydske Schinderhannes sig just i Selskab med en Pranger og en vandrende Sadelmagersvend. Prangeren havde ved sidste Marked fortjent saa meget, at Munden løb over af Pungens Fylde: mange store Ord lod han falde om sin velspækkede Tegnebog, ei heller faldt de ubemærkede til Jorden; men bleve med Begjærlighed opsnappede og alvorligen lagte paa Hjertet af vores *Highwayman*. Da han havde udspurgt, hvilken Vei Prangeren vilde tage, listede han sig i Forveien og tog Posto under en Broe; og strax bag efter ham gik Sadelmageren, dog ubemærket af Røveren. Sært og ubegribeligt forekom det denne, at hiin steeg ned til ham under Broen, slængte Randselen paa Jorden, og lod til at ville gjøre ham længere Selskab. "Hvad vil Du her?" spurgte han but. "Det samme som Du" var Svaret, "rive et Par Blade af Prangerens Kathekismus." "Det kunde jeg selv have gjort" sagde Ole, "uden Din Hjelp." "Knap nok" svarede den Anden, "Karlen seer ikke saa frossen ud; og to om een er altid det sikkreste." "Saamænd" sagde Ole, "Du taler ræsonlig; og vil Du hjelpe til, saa skal vi dele!" "Saa godt jeg kan" svarede han. "Siig mig kun, hvad jeg har at gjøre!" "Intet andet end at slaae ham for Panden med Din Hammer, saasnart Du seer, jeg griber Hesten ved Munden." "Det skal skee!" Med disse Ord tog Sadelmageren en Hammer ud af Randselen, og i det samme 45 hørte begge Travet af Prangerens Hest. Saasnart denne naaede Broen, blev den grebet i Tøilen af *Ole*, og hans Kammerat sprang til fra den anden Side. "Slaae nu!" raabte *Ole* til ham. "Ja, hvor skal jeg slaae?" spurgte denne Begynder i den ottende af de frie Kunster. "I Panden, i Panden!" skreeg Røveren utaalmodig. "Godt!" sagde hiin, og dermed huggede han Hammeren i Panden paa - Røveren selv, som nu sandsesløs tumlede til Jorden. Hvorledes Prangeren har takket sin snilde og kjække Befrier, samt hvad de have talet tilsammen paa Veien til Hobroe, derom kan jeg intet berette, eftersom jeg ikke veed det; men saa meget veed jeg: at Røveren igjen kom til Live, dog med Tabet af et Øie, som Sadelmagerens Hammer var kommen lidt for nær.

2.

I en Gaard i Mellemvandet ikke langt fra Viborg boede engang - jeg veed ikke naar - en velhavende Bonde. En hellig Juleaften, som hans Qvinde var ifærd med at tillave Nadveren, bankedes der paa Døren, og en

klagende Stemme bad om at vorde indladt. Ude frøs det haardt, og var ret et Guds Veir med Storm og Snefog; Huusmoderen 46 ynkedes derfor over den stakkels vildfarende Vandringsmand. Det var en pjaltet Stodder, gammel, svag og ganske forkommet af Kulde; hun gav ham noget at vederqvæge sig paa, og anviste ham Natteleie i den endnu lunkne Bagerovn, og slog atter Skodden for Huusdøren. Men hvad skeer? Aldrig saasart havde hun forladt Frammerset for at dække Aftensbordet, førend Stodderen - en Erkerøver - aabnede Døren for sine tolv Sønner, som nu brøde ind i Stuen, og da de fandt Bordet dækket, bøde sig selv til Gjæst. Hvad var her at gjøre? skjælvende frembar hun Julegrøden for Røverne, og skjælvende maatte hun med Husbond og Børn see paa, hvorledes disse tømte baade Grødfadet og Saltmadsfadet. Imidlertid havde Tjenestekarlen paa et Ærende udenfor Huset seet disse ubudne Gjæsters Indtog, snappet en Hest i Stalden, og, saa stærkt den kunde rende, ilet op til Herregaarden Annsberg. Herren der var ikke seen, væbnede af sine Folk dem som væbnes kunde, og naaede Mellemvandet endnu før Røverne vare komne til Desertten - Bondens Pengekiste. Men her vare nu gode Raad dyre: Annsbergmanden var - skjønndt godt bevæbnet - dog kun selv ottende mod tretten; og Stormen skulde foretages ind ad den lave Stuedør, hvilken een Røver var istand til at forsvare. Under disse Betæneligheder fremtraadte een af Tjenerne, en Vovehals og stærk som en Bjørn. "Lad mig kun gaae ind til dem alene!" - sagde han; "Jeg kan see dem sidde langs med Væggen derinde; men naar jeg raaber, saa kommer og staaer mig bi!" Han spændte nu Kaarden af, byttede Kjortel med Gaardskarlen, og stod næsten midt i Stuen, før Røverne bleve ham vaer. Som een Mand reiste de sig alle, for at gribe denne ny ankomne og uvelkomne Gjæst; men han tog i samme Øieblik fat paa det lange og svære Egebord, bag hvilket alle Røverne sadde, væltede det over paa dem, og klemte dem saaledes mod Væggen, at de sadde som fastnaglede og færdige at qvæles. Uden at kunne gjøre Modstand bleve de derfor af de Indbrydende, een for een, trukne ud fra Fælden, bundne, førte til Annsberg, der bevogtede, og efter Helligdagene hængte i eet og samme Træe uden for Gaarden. Deres Hule eller Røverstue - som ingen tilforn havde kunnet opdage - blev nu fundet i den store Banke vesten for Skavngaard, og for det der vundne Liggendefæe udsmykkedes Sørslev Kirke.

47

3.

Ikke saa ønskeligt et Udfald fik den Begivenhed, som jeg nu vil fortælle, og som skal have tildraget sig i Nærheden.

Paa venstre Side af Landeveien, naar man drager fra Aarhus til Viborg, og er kommen forbi Høberg Mølle, sees ved en liden Søe Spor af den forlængst nedbrudte Faldborg-Kirke. I Faldborg-Sogn laae en eensom Gaard, hvis daværende Beboer meentes at have noget paa Kistebunden. En Søndag var han gaaet til Faldborg-Kirke med sine to voxne Sønner og en Tjenestepige. Hustruen med en 9 Aars Datter blev hjemme, for at tage vare paa Huset. Kort efter de Øvriges Bortgang, indtraadte en stor og fører Qvinde, som, uden nogen videre Indledning, drog en Kniv frem, og befalede Huusmoderen, at lukke op for hendes Pengekiste. Denne førte hende op i den øverste Stue, oplukkede en meget stor, jernbunden Kiste, og bad hende nu at tage selv. I det Qvinden bukker sig ned i Kisten, for at følge Indbydelsen, griber den resolveerte Bondekone hende om begge Benene, kaster hende paa Hovedet derned, og lukker Laaget i Laas over hende. Derpaa byder hun sin lille Datter at løbe op til Kirken efter Faderen med Beskeed om det, som nu havde tildraget sig. Desværre! det løb ulykkeligt af for det arme Barn. Paa en Bakke udenfor Gaarden stod Røveren selv, for at passe paa, naar Folk gik af Kirke. Da han saae den Lille komme hastig løbende ud istedet for sin Kone, begyndte han at ahne Uraad. Han skyndte sig at møde hende, og spurgte hende, hvor hun skulde hen? "Til Kirken", svarede Stakkelen, "at hente min Fader; vor Moder har lukket Røverkone inde i den store blaae Kiste." - "Følg Du kun med mig", sagde Røveren, "jeg skal nok hjælpe Din Moder." - Pigen græd, men maatte gaae ved Røverens Haand ind i Gaarden. Kone saae dem komme ind ad Porten, men tabte dog endnu ikke sin Besindelse; hun tillaaede i en Hast begge Husets Døre, væltede et Kar hen for den ene og en Øltønde for den anden, og bevæbnede sig selv med Kjøkkenøxen. Røveren, som ikke kunde aabne Gaarddøren, opfordrede til Overgivelse; og da denne blev afslaaet, truede han med at myrde Datteren. "Vil Du ikke lukke op" skreeg han, "saa kom hen til Vinduet!" Som draget eller slæbt af en usynlig og rædselfuld Magt gik hun derhen. Røveren holdt det skrigende Barn om Benene, og svingede det nogle Gange rundt omkring sig. "Vil Du endnu ikke?" hvinede han. "Nei!" var den bestemte Qvindes Svar, "kan Du dræbe det uskyldige Barn nu, saa 48 dræber Du os Begge, ifald jeg lukker op." Da svingede han det atter over sig og knuste dets Hoved mod Brostenene. Nu foer han mod Vinduet, men Øxen truede hans Haand, hvorsomhelst den vilde gribe fat. "Farvel!" sagde han med indædt Raserie, og gik ud ad Porten. Den behjertede Qvinde lod sig endnu ikke lede vild, hun foer allevegne om i Huset, for at møde Røveren, hvis Indbrud hun stedse ventede. Hun keeg op i Skorstenen, see! da skrævede han allerede over Piben. Hurtigt reev hun en Ville Halm af en Seng og kastede paa Gløderne, og Røgen tvang ham snart til at opgive dette Forsøg. Endelig kom Folkene af Kirke, saae

Røveren paa Huset, ilede og fangede ham et Stykke fra Gaarden. Hans Kone blev nu forløst af sit Fængsel, og Begge kort efter steilede uden for den kjække Qvindes Gaard.

49

Oldsagn paa Alheden*

- - Det var ret ilde, at Du blev forhindret i Din Reise! Jeg var nu eengang belavet paa Din Ankomst, og Aarstiden var bekvem, baade for Dig og mig; men det faaer saa være! Kom da, naar Du kan! og skulde det træffe saa uheldigt, at jeg ikke var hjemme eller havde Forfald, saa jeg ikke kunde ledsage Dig: da lad Efterfølgende vise Dig tilrette paa Heden.

Saasnart Du paa Landeveien fra Veile til Viborg er ankommen til Klode-Mølle, og har betalt fire Skilling for at passere en Broe, belagt med Hedetørv: saa tag disse Blade i Haanden, og ansee det, som om jeg havde personlig modtaget Dig her paa den sydlige Grændse af mit Pastorat og Alheden! - Er Du oppe paa Banken strax Norden for Møllen, saa luk Dine Øine op, og luk dem vidt op! thi Du har en viid Udsigt for Dig; den er stor, om den end ikke er smuk. Og dog - skulde denne store Slette intet have for Øiet? Hvorfor hviler det da med Velbehag, ja med høitidelig Rørelse paa Havets uhyre Flade? og er det ikke, som om Sjælen og Hjertet udvidede sig med Synskredsen? Denne Hede, som Du nu drager ind i, er stor og jevn som Havet, og hist og her i Kimingen øiner Du Kirker og Huse, som om de ragede frem paa en fjern Strandbred. Jeg vilde ønske for Din Skyld, at Solen maatte skinne ret klart den Dag Du første Gang seer det brune Lynghav! Disse Kirker og Huse, disse Høie og Pyramider af Hedetørv skulle vise sig svømmende i Luften, hvert Øieblik forandrende deres dunkle Skikkelser, og antagende Billeder af Mennesker, Dyr, Træer, Bjerge og alt hvad Indbildningen kan optænke. Det kunde maaskee gaae Dig, som det gik mig, da jeg fra Østerlandets ujevne Jordsmon seilede ud paa Heden: det var for mig, som om jeg nu først i fuldkommen Frihed reiste ud i den vide Verden; som om jeg tilforn kun havde snoet mig møisommelig frem mellem Bakker og ^{*} 50 Skove, men nu svævede let som en Fugl hen over den uindskrænkede Plan. - Men det er sandt: Du reiser som Oldgransker - ikke som Digter; og vel var det, at dette saa betids randt mig i Hu; Du var ellers draget forbi en classisk Plet. Tag kjønt Din Hat af! *Du er midt paa Grathe Hede!* (I Parenthes maa jeg gjøre Dig opmærksom paa, at vi her sige *Graae* Hede; at denne vist har givet den ulykkelige *Svend* sit Øgenavn; og at vi her i Sognet endnu har en levende *Svend Grathe* eller *Graae*.) Forestaaende Parenthes har jeg ellers skudt ind, for en Smule at dæmpe den Ild, som Nævnelser af Grathe Hede sikkert har antændt i Din antike Sjæl. Jeg hører Dig allerede hidsblæsende spørge: "Var det her, Slaget stod? Hvor stod *Valdemars* Hær? hvor stod *Svends*? Hvor faldt *Svend*? Hvor -" Bie lidt! bie lidt! Du har godt ved at spørge; men tilfredsstillende Svar maae Du ikke vente af mig. Jeg har raadført mig med *Saxo*; men den gode Mand har ikke været stærk i Jyllands Geographie. At Slaget har staaet her, sige Bønderne; og det modsiger dem ikke, at her stundom opgraves og oppløies Stridsvaaben. De sige videre: at *Svend* gik i Synk i hiin Mose østen for Dig. De fortælle ydermere: at hans Reisevogn er sunken i samme Mose med samt hele Krigskassen. (Vil Du blive her til Natten, kan Du see Lys brænde over den, og maaskee - om Du kan tie saalænge - være heldig nok til at opgrave den.) En skarpsindig Oldgrandsker her i Egnen har ellers forelagt mig følgende Hypothes om hiin Valplads: "Da *Svend* laae i Viborg, og *Valdemar* korn fra Randers, har de fra disse tvende Punkter manøvreret hverandre imøde, og ere stødte sammen ved Vindumovergaard - (jeg vilde ønske, at Du havde de geographiske Karter ved Haanden), hvor Egnen tilbød en Position. *Svend* har, fordrevet fra denne, søgt at sætte sig ved Eisborg, og, atter tourneret, sidste Gang budt sin Fjende Spidsen ved Hørup. Da han ogsaa her blev slagen, har han endelig begivet sig paa Flugten ad den Kant, som endnu stod ham aaben, nemlig mod Sydvest, og her blevet hængende med sin Hest i Gungerne af een eller anden Mose, Syden eller Sydvest for Graae-Søe. Her opdagedes han; og i det han førtes tilbage til Seierherren, er det, at hiin Bonde med sin Øxe forkortede ham den tunge Gang ved en Høi lidt Nordvest for Bøgild Skov, som endnu den Dag i Dag hedder Svendhøi." Tag nu heraf, hvad Du behager! og lad Dig nøie dermed, indtil Du finder noget bedre.

Inden Du forlader Grathe-Hede, maae jeg dog gjøre Dig opmærksom paa nogle Steentavler tæt Norden for Graae-Søe: her stod 51 engang Graae-Capel, og her blev *Svend* begravet. Vil Du tage Stedet i Beskuelse, maa Du dreie af fra Landeveien en halv Miil i Øster. Men spar Din Uleilighed! Du vil ikke finde andet end nogle Kampestene - nedfaldne Digestumper - og Runer paa nogen af dem skal Du ikke lede efter! Overalt er her i Egnen total Mangel paa Runestene; kun een eneste har jeg i disse Dage faaet nys om: den skal være indmuret i en Bondes Stuehuus, og kan jeg - uden at rive Huset ned - faae Stenen at see, skal jeg paa behørig Sted anmeldte det.

Medens jeg taler om Graae-Capels Ruiner, kan jeg vel ikke undlade at mælde lidt om den Kirke, som har staaet paa Ungstrup Mark, en halv Fjerdingvei Nordost for Byen. Den skal have heddet *Lunde-Kirke*, og være nedbrudt formedelst følgende Udaad: Paa Aunsberg boede en Fru *Kirsten*, som ikke levede i den bedste Forstaaelse med Kiersholms Herre. Begge havde een Stol i Lunde-Kirke, og her skal deres Conversation engang have taget saadan en Vending, at Cavaleren kastede Damen ud af Stolen. Lykkeligviis havde hun tvende Sønner, som paatog sig at hævne denne Fornærmelse, og dette gjorde de ved næste Søndag at dræbe Ridderen i Kirken. Herved vanhelliget og bandsat blev den snart efter nedbrudt; og af dens Levninger tilligemed dem af Graae-Capel skal Thorning Kirke være opbygget - eller rettere forstørret. Altertavlerne fra begge hine Kirker hænge endnu i denne. Den mindste, formodentlig den fra Graae, kunde maaskee gjemme een eller anden Reliquie; den anden ikke, da den kun bestaaer af enkelte Planker.

Men det var paa Grathe-Hede, vi slap, en lille halv Miil Norden for Klode-Mølle. Behag nu at gjøre en Afstikker til Venstre gennem hine Gaarde, som hedde Graaemose. (I Forbikjørsel være det sagt: at det er en Colonie, som først blev bebygget af Tydske, men nu beboes af Danske, som nyde Godt af de hine meddeelte Friheder for Afgift til Præsten og Skolen.) Videre mod Nordvest forbi dette Skovfogedhuus, der fører det nyskelige Navn: Kumpedal. "Skovfogedhuus?" siger Du, "hvor er da Skoven?" - Nu ere vi igjennem den. - "Aha! jeg tænkte, det var Enebær." - Ingen Spidser, min Ven! det var heller ikke Skov, jeg vilde vise Dig, men noget ganske Andet. Seer Du her disse Smaaførhøininger af mangehaande Skikkelser og forskjellig Størrelse? Og hisset en Vold som et Brystværn i en retvinklet Triangel? Hvad tænker Du herom? - "Det er jo aabenbar Levninger af en befæstet Leir, maaskee *Svends*." - Nei, Hr. Antiquarius! Levninger 52 af en Sandflugt. Her afbrændte for nogle og fyrgetyve Aar siden et Stykke Hede, en halv Miil bred og henved en heel Miil lang. Jordskorpen, en sort Moor, brændte med; og Ilden levnede intet uden Sand og Ahl. Da denne Sandflugt ved de hyppige og heftige Vestenvinde stedse udbredte sig videre mod Østen, lod Regjeringen den beplante med Strandhavre. Denne overvandt og overvoxede den golde Sand, der af Stormene blev sammenblæst og opdyngtet paa mangfoldige Steder. Saaledes dannedes efterhaanden disse Levninger af den befæstede Leir; men nu er alt igjen bevoxet med Lyng. Eet Gode er dog herved bevirket: Ahlen nemlig, hvorfra Sandet af Vinden blev bortfeiet, udsattes nu for Sol og Luft, og opløstes tilsidst aldeles, saa at her med Tiden endda kan blive Skov.

Vil Du nu behage at vende tilbage, saa skal jeg vise Dig en anden Jordvold, som ret kan bryde Dit antiquariske Hoved. Ved dette Coloniested, Bekgaard kaldet, seer Du et nogle hundrede Alen langt lyngbegroet Dige, der af Bønderne kaldes *Knaps Dige*, og skal være opkastet af en vis Konge ved Navn *Knap*. Kan Du bringe noget her udaf skal det være mig kjær; jeg er ligesaa klog paa Kong *Knaps* Historie, som han, der i Literaturtidenden snakker Æstetik, er paa Poesie; og man maatte have saadan en Herres hele gode Mening om sig selv, for at torde byde Publicum sin Passiar om en Sag, der er Een ganske fremmed.

Gjør nu atter en Vending til Venstre, saa kommer Du til en Bæk, der løber snart over og snart under Jorden. Længere nede ved samme Bæk lige Sønden for Gaarden Sangild blev for to Aar siden, ved at grave en Vandledning, fundet en Mølleaxel med mere Mølleværk og Bygningstømmer. Det mærkelige herved er: at Egnens Beboere slet intet vide at sige af nogen Mølle paa dette Sted. Den er altsaa ældre end nogen Tradition, og forskriver sig fra en Tid, da denne nu saa menneskefattige Egn har været bedre befolket. Paa en saadan stærkere Befolkning pege ogsaa tydeligt de mange Agerrene, som hist og her sees i Heden, langt fra Byer og Huse.

En Urigtighed, som jeg etsteds for et Par Aar siden har læst, maa jeg dog her rette. Der fortæltes nemlig: "at man ved Brøndkastning, naar man havde gennemgravet Ahlen, kom til et Jordlag, som vidnede om ældre Vegetation og Cultur." Det er interessant, men det er ikke sandt. Under Ahlen er Sand og intet andet end Sand, lige til 53 en Dybde af nogle og fyrgetyve Alen, og længere har man ikke endnu trængt ned i Jordens Indre.

Og nu tilbage igjen! Naar Du arriverer til hiin romantiske Bye Knudstrup, saa lader Du Veien til Viborg ligge tilhøire, og kjører tilvenstre paa den til Skive. Du kommer saaledes atter ud i den sorte Hede, et Stykke forbi tvende Døsser, hvis Betydning hverken Du eller *Rudbek* kjender. Nyd da paa ny den frie Udsigt! Kun et Par fjerne Gravhøie møde Dit Øie. Hiin midt imellem Thorning og Karup hedder Thinghøi; nok et Beviis for, at denne Egn tilforn har været mere beboet end nu; thi hvad skulde have bevæget vore Forfædre til at holde Thing i en Ørk? Det er ellers mærkeligt nok, at her paa Alheden findes saa yderst faa Høie, da det dog rundtom vrimler af dem. Ligesaa underligt er det, at her ere næsten slet ingen steensatte Begravelser €: Jettestuer, Jynniovne. Østerlandet har af dem næsten paa enhver Byemark; men her i en viid Omegn har jeg kun seet een eneste.

Imidlertid har Du nu vel naaet Ulvedals Plantage, som Du uden bedre Underretning gjerne kunde antage for en Antiquitet. Men 54 Skoven er ikke saa gammel; disse Fyrre døde ikke af Ælde, men af Sygdom: Ahlen standser Fyrrens nedadvokende Pælerod, og siger: Hertil skal Du komme og ikke videre! I de senere Aar har man lagt sig efter Gran, Birk og Lærketræer. Disse lykkes godt under en duelig og driftig Forstmands Bestyrelse, og den kommende Slægt vil her upaatvivlelig finde en skjøn og frodig Skov. Havde man fra Førstningen raadført sig med Egnens Moser, var Experimentet med Fyrrene aldrig prøvet. Her findes nemlig i næsten enhver Tørvemose Gran- og Birke-Rødder og hele Stammer - men ingen Fyr. Kommer man en Miil

østen for Alheden, indeholde Moserne Eeg, og intet uden Eeg.

Kjør nu rask til gennem Colonibyen Haverdal - (den er ikke antik; kun to Aar gammel) - og videre frem mellem Kirken og Præstegaarden, indtil midtveis mellem denne og hiin Colonie Grønhøi: saa skal jeg give Dig noget at grunde paa. At Tiden imidlertid kan gaae lidt hurtigere for Dig, vil jeg fortælle Dig en Historie, som intet Eventyr er.

Engang var der en Mand, som hedde *Jens Langkniv*; men som jeg ob euphoniam kalder *Gennaro Caltellaccio*. (Du mærker vel allerede, at jeg ikke er ganske fremmed i det Capitel af den nyere Litteratur, som handler om Røvere; jeg havde jo ellers ikke været istand til at danne dette æstetiskskjønne Navn: ad formam *Abellino, Rinaldini, Mazarino etc.*) Samme *Jens* var en meget berømt Røver og Røvercapitain paa disse Heder, og især en farlig Fjende af Bissekræmmere og omvankende Jøder. Mange af disse havde han paa sin - af intet Politie forstyrrede - Vandring nedlagt, og til sin Hule henført de erobrede spolia opima. Han beherskede alle Landeveie mellem Veile og Viborg med sin Tollekniv, hvilken han forstod at bruge som et Kastespjyd, og efter hver Kast at drage til sig igjen, saasom den var forenet med Lommen ved en lang Snor (heraf det ominøse Tilnavn!); og længe herskede han uindskrænket. Dog omsider mistede han Frugten af alle sine Seire, og maatte overlade sin blodige Laurbærkrands til en af sine Arvefjender, til - en Kræmmer!! "Lass Dir erzählen!" som *Lafontaine* siger -: En Dag, da vor Helt efter sin Sædvane betræder Landeveien, faaer han Øie paa en Kræmmer, som med Kisten paa Ryggen slæber sig møisommeligen frem. Sikker paa sit Bytte nærmer *Gennaro* sig med faste Skridt - Haanden hvilende i Lommen paa den frygtelige Kniv. *Gennaro!* tappre *Gennaro!* vogt Dig! troe ikke den falske Kræmmer! Men det er forgyæves, Din Ulykkesstjerne leder 55 Dig. - "Kjære Ven", begyndte Kræmmeren med svag og skjælvende Stemme, "forbarm Jer over mig arme Mand! jeg har nok ikke en Time at leve i, saaledes klemmer det mig; men viis den Barmhertighed at bære min Kram foran mig til næste Kroe, saa faaer jeg see, om jeg kan komme efter; hvis ikke lader I mig vel hente paa en Vogn." Saaledes taledes han, i det han stønnende satte Kisten paa Jorden. Den ærlige Røver, som tyktes her var godt Kjøb, tager Kisten paa Ryggen som en god Prise, og vil just dreie ind i Heden, da Kræmmeren med sin Knortekæp slaaer ham det ene Been tvertover. Røveren falder, men griber sin Kniv og kaster efter sin Fjende, dog denne, som var belavet derpaa, og førend hiin saae ham, allerede havde kjendt sin Mand, og lagt sin Plan, var strax ude af Skudvide, og tilraabte den fnysende *Gennaro* disse haanende Ord: "Bette *Jens!* hudden æ et no mæ Dæ? No begynner a aa komm' mæ." - Kort at fortælle: Kræmmeren løber til næste Bye, samler Folk, og med disses Bistand binder Røveren, dog ikke uden tappert Modværge fra hans Side. Derpaa føres han til Horsens, udenfor hvilken Bye han ogsaa, efter først at have poeniteret et Par Aar i et underjordisk Hul, blev halshugget med de tilbørlige Ceremonier. At Præsten har omfavnet ham, og Bøddelen i bare Skjorteærmer og røde Stoffes Underklæder trykket ham ømt i Haanden, samt at de tilskuende Damer trindt om har givet deres Bifald tilkjende ved et: "Det er gysseligt! det er nysseligt!" alt dette kan Du, som sagtens har seet en Henrettelse, ikke paatvivle.

Og see! nu ere vi da lige ud for et Sted, hvor det spørger, og - hvad der er det synderlige - ikkun ved høi lys Dag. Hist henne, nogle Hundrede Alen Østen for Veien mellem hine Smaahøie, dem liig ved Kumpedal, mødes paa en klar Foraarsmorgen just ved Solens Opgang tvende Hære til luftig Kamp: Fodfolk og Ryttere nærme sig hinanden, aabne og slutte deres Geledder, svinge ud, deployere og udføre mangt et skjønt Manøvre. Anførerne fare til Hest op og ned ad Krigernes Rækker; Fanerne vaie i Luften og bølge som Røg over de urolige Kjæmper, indtil de omsider blande sig i Striden. Da seer man Folk og Heste styrte, Raderne fortyndes og atter fyldes, Saarede rave afsted, og Flygtende jage over Heden med de blinkende Spjyd bag efter sig: indtil efterhaanden Alt forsvinder, og intet mere er tilbage paa den tause Slette. En ossiansk Scene! Men her kommer et Tillæg, som langt overgaaer de vidunderlige scotske Visioner: skarpe Øine ville ydermere skjelne Krigernes forskjellige Dragter og Uniformer - 56 (den ene Hær er klædt i Rødt, den anden i Blaadt) - Anførernes vaiende Fjerbuske, Kanonerne og de tykke Røghvirvler, som udvælte fra deres frygtelige Mundinger. Hvo der ogsaa hører grant, er istand til at bemærke Trommer, Piber, Bøssernes Knalden, de Befalendes Raab og de Saaredes Skriig. Disse Uniformer og disse Ildvaaben synes dog at være lidt for moderne, og skal her komme noget ud af, saa maae dette Væsen snarere være et *Varsel* end et Gjengangerie. En anden Synderlighed er denne: at de omboende Danske intet ville vide heraf; men hele Sagnet forskriver sig, saavidt min Kundskab gaaer, fra de tydske Colonister. Af disse har flere forsikkret mig med de dyreste Eder, som de for Domstolen var villige til at gjentage: at de med egne Sandser havde erfaret det her fortalte; dog saaledes, at den ene havde iagttaget dette, den anden hiint af disse "Schatten auf der Heide." Ei heller ere de enige i Henseende til Tiden, i det Somme sige, at dette Skuespil opføres kun een vis Dag; andre derimod paastaae, at Dagen er ubestemt; men heri ere alle enige: at det er tidligt paa Foraaret og ved Solens Opgang. Spørger man, hvad det har at betyde, saa svares der: at her engang har staaet et Slag mellem Danske og Svenske, og at en dansk Dronning *Margrethe* paa Karup Kirketaarn (en Miil derfra) var Vidne til Kampen!!! - Hvad siger Du til alt dette? Hvo der ikke er Elsker af Luftbatailler, ei heller, hvad Aandevedenen angaaer, lidt overtroisk, vil neppe opbygge sig synderligt ved dette Sammensurium, hvoraf det Bedste dog tilsidst bliver det poetiske deri. Til nysnævnte Karup Kirke er en forgyldt Kalk givet, efter Paaskrivten: *af den Herin Magrethe, Aar 1487*. Men denne Kalk er kun en Copie; thi Originalen, ombyttet af *Frederik den Femte*, er af puurt Guld og større; og tykkes mig, at jeg har seet denne paa Kunstkammeret, og af Ciceronen faaet den Forklaring: "at Dronning *Margrethe* med sine Hofdamer i sin Tid havde drukket af den." - At Karup engang var en Kjøbstæd, at dens Kirke har været meget større end nu, og i Rye for særdeles

Hellighed, (her staae endnu nogle klodsede Helgenbilleder og et underligt pyramidalsk Skab) deraf bryste sig endnu Byens faa Beboere.

Tre Fjerdingmiil paa hiin Side Grønhøi ved Seibek kunde Du naae den nordre Grændse af Alheden; men jeg skal føre Dig en bedre Vei tilhøire, om ad Hald til Viborg; men førend Du betræder denne, maae jeg henlede Din Opmærksomhed til hiin høie Banke mod Norden. Det er: *Dagbjerg Dos*, (ved de bekjendte Kalkminer) hvor der 57 ogsaa er lidt Puslerie. Dosset er nemlig beboet af Bjergfolk, og ofte, naar man betræder det, vil man høre et Drøn under sig, som om et Kistelaag faldt i. Om Natten brænder her jævnlig Lys, og stundom farer dette som et Stjernes kud ned i den nærliggende Søe. Flere Gange have Dagbjergs vindskibelige Beboere, ei ubekjendte med Jordens Indre, gravet her efter Skatte; men hvergang forgjæves. Til Kedlen med Pengene i ere de rigtig komne, men saa har een eller anden af dem ved høist utidig Snakken fordærvet Spillet, og Kedlen er da sjunken dybere ned. For nogle Aar siden blev det sidste Forsøg anstillet: de taueste i Byen forenede sig, og med gjensidigt Løfte om Standhaftighed i den Dyd, som især skal være vanskelig for Fruentimmer, begyndte de en Nat at grave. Snart naaede de Kedlen, og Bjergets Indvaanere, som nu vare stædte i stor Fare for at miste deres Skat, brugte alle mulige Kunster for at kyse de dristige Ransmænd. Først præsenterede sig en hovedløs Hest, derpaa en ligesaa velskabt Tyr, men det hjalp slet intet. Derpaa foer en Karet, trukket af sex Muus, ud af Bjerget og snurrede tre gange rundt om Graverne: vilde heller ikke frugte. Da hørtes i Bjerget en liflig og vidunderlig Musik, hvorpaa fulgte Hanegal, Barneskrig og Kattemjaven - endnu taug de Dagbjerg-Mænd. Men see! nu stod Dagbjerg-Bye i lys Lue, da løb de med ængstelige Raab fra den synkende Kedel, og fandt - at Ildebranden kun var et Blændværk af den snedige Bjergmand. Hvad tykkes Dig? var det ikke et nysseligt Stof til et moderne Skuespil? saadant et Wunder - und Zauberspiel? Og Sang maatte her til: Sang af de Dagbjerg-Mænd, Sang af Bjergmanden, hans Kone og Børn, Sang af de sex Muus, Hanen, Katten og den hovedløse Hest! Du kan troe mig, det var Mad for Moens og Vand paa visse Folks Møller, og umaneerlig Roes vilde det faae i Litteraturtidenden - NB. naar Forfatteren var een af dem, paa hvem Recensenten har trykket et permanent Imprimatur.

Men det var Veien til Jyllands Hovedstad, som jeg anviste Dig. Du kan fra denne see paa en Halvøe i den smukke Søe Ruinerne af det berømte Hald-Slot, og hertil slaae op i Hundredvisebogen den Romance: "*Niels Bugge* bygger op Hald med Ære; han agter den ei i fremmed Mands Være." Har Du seet Dig mæt paa de ydmyge Levninger af hiin danske Pairs Stolthed, saa iil igjennem Halds ærværdige Egeskov, og snart skal Du see det gamle Viborg speilende sig i Søen - NB. ifald det ikke blæser - og ligesom smilende forelsket 58 see over til det jomfruelige Asmild-Kloster, og dette indhyllende sig bly som en Ungmøe i et Slør af grønne Blade, og dog kikkende nysgjerrig gjennem disse over til den prunkende Stad. At Du her bliver modtaget med trohjertig Gjæstmildhed, og finder gammel dansk Ærlighed forenet med Nutids Belevenhed, vil Du selv behageligst erfare. Herfra kan Du gjøre magelige Excursioner til Tap-Hede, til *Erik Glippings* pragtløse Døds seng, til den mærkelige Gravhøi ved Aalemølle og til den ligesaa mærkelige *Snabes-Høi*, en Fjerdingmiil Østen for Nonmølle, hvor det store Landthing upaatvivlelig holdtes før Viborg blev til. Og jeg vil ende denne min Veiviisning med det etymologisk-orthographiske Vink: at Du herefter aldrig skriver *Snapsting*, men *Snabsting*.

59

Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog

Føulum, den 1ste Januar 1708.

Gud skjenke os Alle et glædeligt Nytaar! og bevare vor gode Hr. Søren! han slukkede Lyset iaftes, og Moder siger, han lever ikke til næste Nytaar; men det har vel intet at betyde. - Det var ellers en fornøielig Aften: da Hr. Søren tog sin Hue af efter Maaltidet og sagde, som han pleier: "agamus gratias!" pegte han paa mig istedet for Jens. Det var første Gang jeg læste vor latinske Bordbøn; idag et Aar læste Jens; men jeg gjorde store Øine, for da forstod jeg ikke et Ord, og nu kan jeg det halve af Cornelius. Det bæres mig for, at jeg skal blive Præst i Føulum; ak, hvor vil mine kjære Forældre glæde sig, om de leve den Dag! Og saa Præstens Jens kunde blive Biskop i Viborg - som hans Fader siger - nu hvem kan vide det? Gud raader for Alting; hans Villie skee! amen in nomine Jesu!

Føulum, den 3die September 1708.

Igaar har jeg ved Guds Naade fyldt mit femtende Aar. Nu kan Jens ikke gjøre mig stort i Latinen. Hjemme

er jeg flittigere end han: jeg læser, mens han løber i Marken med Peer Skytte. Paa den Maade bliver han vel ikke Bisp. Den stakkels Hr. Søren! han seer det nok; Taarerne staae ham i Øinene, naar han sommetider siger til Ham: "mi fili! mi fili! otium est pulvinar diaboli!" - Til Nytaar begynde vi paa græsk, Hr. Søren har givet mig et græsk Testamente: "Er det ikke nogle underlige Kragetæer? det er som en Slibesteen endnu for Dine Øine," sagde han venlig til mig og kneb mig i Øret, som han altid gjør, naar han er fornøiet. Men Hilleænd! hvor vil han see, naar han hører, at jeg allerede kan læse rask indenad!

60

Föulum die St. Martini.

Det bliver feil med Jens. - Hr. Søren var saa vred paa ham, at han talte Dansk til ham hele Dagen. Til mig talte han Latin; jeg hørte engang, at han sagde som for sig selv: "vellem hunc esse filium meum!" Det var mig han meente. Hvor Jens ogsaa hakkede jammerlig i sin Cicero! Jeg veed godt, hvoraf det kom, for iforgaars, da hans Fader var til Bryllup i Vinge, var han med Peer Skytte over i Lindum Skov, og - Gud bevare os! - en Vildbasse havde revet hans Buxer istykker. Han løi for sin Moder og sagde, at den Thiele Tyr havde gjort det; men hun gav ham en dygtig Kindhest - habeat!

Föulum, Calendis Januar. 1709.

Proh dolor! Hr Søren er død! væ me miserum! Da vi havde sat os tilbords Juleaften, lagde han Skeen fra sig, og saae ret længe vemodigen paa Jens - "fregisti cor meum" sagde han sukkende, og gik ind i Sovekammeret. Ak! han reiste sig aldrig mere. Jeg har besøgt ham hver Dag siden, og han har givet mig mange gode Formaninger og Lærdomme; men nu seer jeg ham aldrig mere. I Torsdags saae jeg ham sidste Gang: aldrig skal jeg glemme, hvad han sagde, da han havde holdt ret en bevægelig Tale til mig: "Gud! giv min Søn et retskaffent Hjerte!" Han foldede sine magre Hænder, og lagde sig tilbage paa Pudlen: "pater! in manus tuas committo spiritum meum!" Det var hans sidste Ord. Da jeg saae, at Madamen tog Forklædet op til Øinene, løb jeg ud ret ilde tilmode. Uden for Døren stod Jens og græd: "seras dat poenas turpi poenitentia" tænkte jeg; men han faldt om min Hals og hulkede. Gud forlade ham hans Vildskab! Den har bedrøvet mig meest.

Föulum, Pridie iduum Januarii MDCCIX.

Igaar gik min kjære Fader til Viborg, at han kunde faae Middagsmad til mig, naar jeg skal i Skolen. Hvor længes jeg efter den Tid! Jeg læser vel hele Dagen, men den er saa stakket nu, og Moder siger: at det ei slaaer til at læse ved Lys. - Jeg kan ikke komme tilrette med det Brev til Tuticanus - nei, da var det anderledes, mens den gode Hr. Søren levede! eheu! mortuus est!

Det er en forskrækkelig Vinter! Himmel og Jord staae i eet; der⁶¹ ligger en Sneedrive lige ud med Mønningen af vor Lade. Sidste Nat skjød Jens to Harer i vor Kaalhave - han har snart glemt sin stakkels Fader, Men faaer Peer Skytte det at vide, saa seer det galt ud,

Föulum, Idibus Januarii MDCCIX.

Fader er ikke kommen hjem endnu, og Veiret er lige slemt - bare han ikke gaaer vild. Der gaaer Jens oppe paa Laden med sin Bøsse og nogle Fugle i Haanden - han kommer herind. -

- Det var Agerhøns, han havde skudt paa Mads Madsens Mødding. Han vilde havt Moder til at stege dem, men hun torde ikke, for det kunde komme for Herskabet.

Föulum, XVIII Calend. Febr.

Ak! ak! ak! min kjære Fader er frossen ihjel! Manden i Kokholm har fundet ham i en Sneedrive, og kom kjørende med ham - jeg er saa forgrædt, at jeg ikke kan see ud af mine Øine - Moder med - Gud hjælpe os Begge!

62

Føulum, den 18de Februar.

Det var nær, jeg ikke havde kjendt Jens igjen: En grøn Kjole havde han faaet paa, og en grøn Fjer i Hatten. "Kan Du see, sagde han: nu er jeg en Jæger! hvad er Du? en Skolepebling, en Latiner!" - "Ja Gud hjælpe os! svarte jeg: med Latinen er det forbi! Jeg kan blive Præst der, hvor Du er Bisp! Min Moder skal ikke sulte ihjel, mens jeg synger for Dørre i Viborg: jeg maa blive hjemme, og tjene Brødet til hende. - Ak Jens! havde Din Fader levet." - "Lad os ikke tale derom! sagde han: Jeg havde saa aldrig i mine Dage lært Latin - Fanden med det dumme Tøi! Nei see Du kunde komme paa Gaarden! der ere gode Dage og en herlig Levemaade!" - "Hvorledes skulde jeg det?" svarte jeg. - "Da vil vi prøve det!" raabte han, og løb sin Vei. Han har dog et godt Gemyt, den Jens; men vild og gal er han. For sex Uger siden begravede de hans salig Fader, og for tre Uger siden fulgte hans Moder efter: men nu er det, som det aldrig var ham. Han kan græde den ene Time, og lee den anden.

Thiele, den 1ste Mai 1709.

Saa er jeg da nu Tjener hos det naadige Herskab! Farvel Præstekald! Farvel Latin! O mine kjære Bøger! valet plurimum! vendidi libertatem for 12 Sletdaler. De 8 skal min stakkels Moder have, og naadig Herren har desforuden lovet hende Udviisning: saa hun skal hverken sulte eller fryse. Jens har rigtig skaffet mig denne Tjeneste. Han har meget at sige her paa Gaarden; det er en Pokkers Jens, eller snarere en Pigernes Jens! Huusholdersken stak et stort Stykke Kage til ham; Meiersken smidskede saa venlig ad ham; Fruerpigen ligesaa - ja selv een af de naadige Frøkener nikkede mildt, da hun gik ham forbi. Det lader til, at han bliver Skytte i Peers Sted. Det værste er, at han har vænt sig til at bande værre end nogen Matros.

Thiele, den 12te Mai 1709.

Det gaaer mig ret godt, Gud være lovet! Vi ere sex Tjenere om Herren, Fruen, Junkeren og to Frøkener. Jeg har Tid nok at læse, og jeg forsømmer heller ikke min kjære Bøger. Vel har jeg ingen Nytte af dem, men jeg kan alligevel ikke lade være. Igaar bleve salig Hr. Søren 63 Bøger solgte: jeg købte for to Daler; jeg fik saa mange, jeg kunde bære. Deriblandt en stor Hob af Ovidius; een har til Titel: "ars amoris" en anden: "remedium amoris": dem skal jeg først læse, for jeg gad dog vide, hvad de handler om. Engang havde jeg faaet fat paa dem i Hr. Søren Studerekammer, men saa kom han og snappede dem fra mig, og sagde: "abstine manus! Fingrene af Fittefadet! det er ikke for Dig!"

Thiele, den 3die Juni 1709.

Hvem der bare forstod Fransk! Herskabet snakker intet andet, naar de spise, og jeg forstaaer ikke et Ord. Idag talte de om mig, for de saae tit hen paa mig. Engang havde jeg nær tabt Tallerkenen; jeg stod bagved Frøken Sophies Stol, hun vendte sig om og saae mig lige op i Ansigtet - det er en deilig Frøken, den Frøken Sophie! jeg har en stor Glæde af at see paa hende.

Thiele, den 13de Sept. 1709.

Igaar var her ret en urolig Dag. De vare her fra Viskum, og her var stor Jagt. Jeg var ogsaa med, og havde faaet en af naadig Herrens Bøsser. I Førstningen gik det godt nok, men saa kom der en Ulv forbi mig. Jeg havde nær tabt Bøssen af Forskrækkelse, og glemte reent at skyde. Jens stod ved Siden af mig, og skjød Ulven. "Du er et Hoved! sagde han: men jeg skal ikke røbe Dig." Strax efter kom naadig Herren forbi mig. "Du est et Fjog, Martæng! raabte han: Du tager Stikkepenge." - "Jeg beder allerunderdanigst om Forladelse! svarte jeg: jeg er gandske uskyldig, men jeg har vist havt onde Fortalere hos naadig Herren. Jeg skal med Guds Hjelp tjene Dem ærlig og tro!" Da loe han allernaadigst og sagde: "Du est et stort Fjog!" Men dermed var det ikke forbi. Da Herskabet kom tilbords, begyndte de igjen om Ulven, og spurgte mig: hvormeget han gav mig? og saadant mere. Jeg veed ikke ret, hvad de meente; men det kunde jeg begribe, at de gjorde Nar ad mig baade paa Fransk og Dansk. Om det saa var Frøken Sophie, saa loe hun mig lige op i Øinene - det gjorde mig meest ondt. Mon jeg ikke skulle kunne lære dette Snøvlemaal? Det kan vel ikke være tungere end Latin!

64

Thiele, den 2den October 1709.

Det er ikke umuligt - det seer jeg nok. Fransk er slet ikke andet end galt Latin. Imellem en Kasse med gamle Bøger, som jeg købte, var ogsaa en Metamorphoses paa Fransk - Det traf sig ypperligt! Det Latinske forstod jeg i Forveien. Men een Ting er forunderlig: naar jeg hører dem deroppe snakke, tykkes mig ikke, der er et fransk Ord imellem - det er ikke om Ovidius, de discourerer.

Jeg kommer ogsaa til at lægge mig efter at skyde. Naadig Herren vil endelig have mig med paa Jagten, men der kan jeg aldrig gjøre ham det tilpas: enten skjænder han eller ogsaa leer han - sommetider begge Dele paa eengang: "jeg bærer Bøssen galt, jeg lader den galt, jeg sigter galt og jeg skyder galt." Jeg maa have Jens til at undervise mig. "See til Jens! siger naadig Herren: Det er en Jæger! Du gaaer med Bøssen, som om det var en Høelee, Du havde paa Nakken, og naar Du sigter, seer det ud, som Du skulde falde bagover." Frøken Sophie leer ogsaa ad mig - det klæder hende alligevel smukt - hun har nogle deilige Tænder.

Thiele, den 7de November 1709.

Igaar skjød jeg en Ræv; naadig Herren kaldte mig en brav Garsong, og forærede mig et indlagt Krudthorn. Jenses Underviisning har frugtet godt. Det er morsomt nok med det Skytterie. - Med Fransken gaaer det nu bedre: jeg begynder at komme efter Udtalen. Forleden lyttede jeg ved Døren, da Mamesellen læste med Frøkenerne. Da de vare færdige, og gik op, listede jeg mig til at see, hvad for en Bog, de vel brugte. Hille-mænd! Hvor blev jeg forundret! Det var just en, som jeg ogsaa har, og som kaldes "L'école du Monde." Nu staaer jeg hver Dag med min Bog i Haanden udenfor og hører til - det gaaer meget godt an. Det franske Sprog er dog smukkere, end jeg tænkte; det lader Frøken Sophie nu saa nydeligt, naar hun taler det.

Thiele, den 13de December 1709.

Igaar frelste Gud min naadige Herre ved min ringe Haand. Vi havde Klapjagt i Lindum Skov. Da vi fik Graakjær for, kommer der en Vildbasse frem og lige ind mod naadig Herren. Han skjød, og traf 65 ham rigtig nok, men det forslog ikke, og Vildbassen søger ham. Naadig Herren var ikke bange: han trækker sin Hirschfænger, og vil jage den i Bringen paa Svinet, men den gaaer midt over. Nu var gode Raad dyre - det skete ogsaa aksammen i en Haandevending, saa ingen kunde komme til Hjelp. Just i det Øieblik, som jeg vil derhen, seer jeg naadig Herren paa Ryggen af Vildbassen, og den afsted med ham. "Skyd!" raaber han til Ridefogden - som var hans Sidemand paa Venstre - men han torde ikke. "Skyd i Djævels Skind og Been!" raaber han til Jens, idet han farer ham forbi; Jenses Bøsse klikkede. Nu vendte Bassen sig og lige hen forbi mig. "Skyd Morten, ellers rider Bassen med mig til H.....!" skreg han. I Guds Navn! tænkte jeg, holdt ham paa Bagparten, og traf saa heldigt, at jeg knuste begge Baglaarene paa Dyret. Glad blev jeg, og glade bleve vi allesammen, men meest Naadigherren. "Det var et Mesterskud, sagde han: og behold Du nu Bøssen, som Du brugte saa vel! Og hør! sagde han til Ridefogden: I Ærtekjelling! stempl mig den største Bøg i Skoven til hans gamle Moder! Jens kan gaae hjem, og sætte en bedre Steen for hans Bøsse!" Da vi saa kom hjem om Aftenen, blev der en Spørgen og 66 en Fortællen. Naadigherren klappede mig paa Skuldren, og Frøken Sophie smiilte saa venlig til mig, at mit Hjerte sad i min Hals.

Thiele, den 11te Januar 1710.

Et plaisant Veir! Solen staaer op saa rød, som en brændende Glød! det seer ret curieux ud, naar den saadan skinner igjennem de hvide Træer; og alle Træerne see ud, som de vare puddrede, og Grenene hænge rundt omkring ned til Jorden. Det gamle Grand Richard faaer Skam, et Par Grene ere allerede knækkede. Accurat saadant et Veir var det idag otte Dage, da vi kjørte i Kane til Fussingøe, og jeg stod bag paa Frøken Sophies. Hun vilde selv kjøre; men da et Qvarteerstid var gaaen, begyndte hun at fryse om de smaae Fingre: "J'ai froid" sagde hun for sig selv. "Skal jeg da kjøre, naadig Frøken?" sagde jeg. - "Comment! sagde hun: Forstaaer Du Fransk?" - "un peu mademoiselle!" svarte jeg. Da vendte hun sig om, og saae mig stivt i Øinene. Jeg tog en Tømmestreng i hver Haand, og havde begge mine Arme omkring hende. Jeg holdt dem vidt ud, for ei at komme hende for nær; men hvergang Kanen gav et Slæng, og jeg rørte ved hende, var det ligesom jeg havde rørt ved en varm Kakkellovn. Det kom mig for, at jeg fløi i Luften med hende, og inden jeg vidste det, var vi ved Fussingøe. Dersom hun ikke havde raabt: "tenez Martin! arrestez vous!" havde jeg kjørt forbi lige til Randers eller til Verdens Ende. Mon hun ikke vil ud at kjøre idag igjen? Men der kommer Jens med naadig Herrens Bøsse, som han har gjort reen - saa skal vi paa Jagt.

Thiele, den 13de Februar 1710.

Jeg er ikke rigtig frisk. Det er ligesom der laae en tung Steen paa mit Bryst. Maden gaaer fra mig, og om Natten kan jeg ikke sove. Sidste Nat havde jeg en forunderlig Drøm: det båres mig for, at jeg stod bag paa Frøken Sophies Kane, men med et sad jeg inden i Kanen, og hun paa mit Skjød. Jeg havde min høire Arm om hendes Liv, og hun sin venstre om min Hals. Hun bukkede sig og kyste mig; men idet samme vaagnede jeg. Ak! jeg vilde saa gjerne have blevet ved at drømme! - Det var en rar Bog, den hun laante mig; jeg diverterer mig med den hver Aften - hvem der engang kunde blive saa lykkelig, som den tartariske Prinds! - Jo mere Fransk jeg læser, jo bedre synes jeg om det; jeg er nærved at glemme mit Latin derover.

67

Thiele, den 13de Marts 1710.

Igaar, da vi kom hjem fra Snejpejagt, sagde naadig Herren til mig: "Og jeg hører, at Du forstaaer Fransk?" - "Lidt, naadig Herre!" svarte jeg. - "Saa kan Du ikke heller varte op ved Bordet; vi kan jo ikke lukke Munden op for Dig." - "Ak! raabte jeg: naadig Herren vil dog ikke forskyde mig?" - "Point de tout, svarte han: Du skal fra nu af være min Valet de chambre! Og naar Junker Kresten reiser til Paris, saa følger Du med - hvad synes Du derom?" Jeg blev saa bevæget, at jeg ikke kunne sige et Ord, men kyste hans Haand. Alligevel jeg nu glæder mig saare meget, saa tykkes mig dog, at jeg nødig ville herfra, og jeg troer virkelig, at mit Helbred er blevet slettere siden.

Thiele, den 1ste Mai 1710.

Ak, jeg elendige Menneske! nu veed jeg, hvad det er, jeg feiler; Ovidius har sagt mig det, han har gandske accurat beskrevet mig min Sygdom. Dersom jeg ikke tager feil, saa hedder den *Amor*, paa Dansk: *Kjærlighed* eller *Elskov*, og den jeg er charmeret udi, maa uden al Tvivl være Frøken Sophie. Ak, jeg arme Daare! Hvad skal dette blive til? Jeg maa prøve hans remedia amoris!

- Nu nyssen saae jeg hende staae i Gangen, og tale meget venlig med Jens; - det skar mig som en Kniv i mit Hjerte. Det kom mig for, som jeg skulde skyde ham for Panden, men saa hoppede hun mig forbi med et Smiil; - jeg var tilmode, som naar jeg er paa Klapjagt, og et Stykke Vildt kommer mig paa Skud: mit Hjerte klapper mod mine Ribbeen, jeg kan knap faae min Aande, og mine Øine ere ligesom groede fast til Dyret - ah malheureux que je suis!

Thiele, den 17de Juni 1710.

Hvor dog Gaarden nu tykkes mig øde og keedsommelig. Det naadige Herskab er borte, og kommer først hjem om otte Dage. Hvordan skal jeg faae Ende paa dem? Jeg har ikke Lyst til nogen Ting. Min Bøsse hænger fuld af Støv og Rust, og jeg gider ikke gjort den reen. Jeg kan ikke begribe, hvordan Jens og de Andre kan være saa glade og lystige; de prate og skoggre, saa det giver Echo i Ladegaarden - jeg sukker 68 som en Rørdrum. Ak, Frøken Sophie! Gid Du var en Bondepige, eller jeg en Prinds!

Thiele, den 28de Juni 1710.

Nu er Gaarden for mine Øine, ligesom der nylig var kalket og pyntet. Træerne i Haven har faaet en deilig lysegrøn Couleur, og alle Folk see saa milde ud. - Frøken Sophie er kommen hjem igjen: hun kom indad Porten som Solen gjennem en Sky; men alligevel skjælvede jeg som et Espeløv. Det er baade Godt og Ondt, at være forlibt.

Thiele, den 4de Oktober 1710.

En magnifiqu Jagt, vi havde idag! Hvidding Krat var indstillet med over 300 Klappere; for de var her baade fra Viskum og Fussingøe med alle deres Støvere. I Dagbrækningen vare vi fra Thiele der allerede. Det var gandske stille i Luften, og en tyk Taage bedækkede hele Egnen; kun Toppene af Bavn høiene kunde man see oven over den. Langt borte kunde vi høre de buldrende Fodtrin af Klapperne og enkelte Hundeglam. "Nu kommer de fra Viskum, sagde naadig Herren: jeg kan høre Chasseurs Hals." - "Da kommer de ogsaa fra Fussingøe, sagde Jens: det er Perdrix, som gjør." Endnu kunde vi ingen Ting see for Taage, men alt som de kom nærmere, hørte vi Vognenes Rumlen, Hestenes Pusten, Skytternes Snak og Latter. Nu kom Solen frem, og Taagen lettede. Da blev det levende paa alle Kanter. Skovfogderne begyndte allerede at stille Klapperne i Orden, man hørte dem hviske og tysse paa dem der vilde snakke høit, og Kjeppene kom sommetider i Bevægelse. Fra Vester og Sønder kom Skytterne kjørende, og bagefter Vognene med Hundene: deres Haler viftede over Vognfjelene, og imellem stak der et Hoved op, som ogsaa strax fik Ørefigen af Jægerdrene. Nu satte naadig Herren selv af langs ned i den lange Dal midt igjennem Krattet. Da han var færdig stødte han i sin Pibe, og med det samme begyndte Hornblæserne et lystigt Stykke. Hundene bleve koblede af, og det varte ikke længe før de slog an, saa een, saa to, saa det hele Kobbet. Harer, Ræve og Dyr smuttede frem og tilbage paa de skovbegroede Bakker. Saa gik af og til et Skud, og Knaldene gav Echo langs ned gjennem Dalen. Klapperne kunde vi ikke see, men vel høre deres Hujen og Skrigen, 69 naar et Dyr eller en Hare vilde bryde igjennem. Jeg forsvarte min Plads, og skjød to Ræve og en Buk inden Frokosten. Mens den varede bleve Hundene kaldte sammen og koblede op, og Hornblæserne spillede, og da det var forbi, gik det atter løs. See! da holdt to Vogne oppe for Enden af Dalen med alle de naadige Fruer og Frøkener, og imellem dem Frøken Sophie. Dette frelste en Ræv; mens jeg saae derop, smuttede han mig forbi. Et Par Timer før Aften var Krattet rensed for Vildt, og Jagten havde Ende. Vi fik vist henved 30 Stykker, og Junker Kresten, som havde skudt de fleste Ræve, blev bæret med et: Stykke paa Valdhorn.

Thiele, den 17de December 1710.

Igaar fulgte jeg min kjære Moder til hendes Hvilested. Den nye Præst - Gud lønne ham for det! - hædrede hendes Henfart med en Liigpræken, som varede i syv Qvarter. Hun var mig en god og kjærlig Moder - Herren give hende en salig Opstandelse!

Thiele, den 23de Januar 1711.

En jammerlig Vinter! endnu intet Kaneføre! Derefter har jeg ventet lige siden Mortensdag, men forgjebes. Regn og Blæst, sydlige Vinde og trist Veir. Ifjor ved denne Tid var det vi kjørt til Fussingøe; naar jeg tænker paa den Aften! Maanen skinnede saa blank som en Sølvallerken paa den blaa Himmel, og kastede vore Skygger ved Siden af Veien paa den hvide Sne. Jeg hældede mig imellem saaledes, at min Skygge traf ind i Frøken Sophies: da kom det mig for, som vi to vare eet. En kold Vind havde vi lige imod, den blæste hendes søde Aande tilbage - jeg slugte den som Viin - ak, jeg Daare! jeg forliebte Daare! hvortil nytte mig alle disse Considerationer? Paa Søndag reiser jeg til Kjøbenhavn med Junker Kresten, og der skal vi blive hele Sommeren. Jeg tænker, jeg er død inden Maidag. - Ah Mademoiselle Sophie adieu! un éternel adieu!

Paa Havet imellem Samsøe og Sjælland den 3die Febr. 1711.

Solen gaaer ned bag mit kjære Jylland; dens Gjenskin lægger sig langs hen over det rolige Hav som en uendelig Ildvei. Jeg tykkes den hilser 70 mig fra mit Hjem - ak, det er langt borte, og jeg kommer længere og længere derfra. Hvad monstroe de nu bestille paa Thiele? Det ringer for mit høire Øre - - mon det er Frøken Sophie, der nu taler om mig? ak nei! jeg er jo kuns en fattig Tjener, hvi skulde hun tænke paa mig? ligesaa lidt, som Skipperen, der travet frem og tilbage paa Dækket med sammenlagte Arme - han kigger saa tit henimod Norden - hvad mon der er at see? En Svensker, siger han; Gud hjælpe os naadelig og vel!

Kallundborg, den 4de Febr. 1711.

Nu veed jeg, hvad Krig er - jeg har været i Bataille, og - den Herre Zebaoth være prisat! - vi finge Seier. Det var rigtig, som Skipperen sagde, en svensk Kaper. Imorges, saasnart det dagedes, saae vi ham en halv Miils Vei borte; de sagde, han gjorde Jagt paa os. "Er der nogen af Jer Passenerer, sagde Skipperen, der har Mod og Mands Hjerte, og Lyst til at baxes med den svenske Gast?" - "Jeg har en god Riffel, svarte Junker Kresten: og min Tjener har een; skal vi prøve den Jagt engang, Morten?" - "Som Junkeren befaler!" sagde jeg, løb ned i Kahyten ladte vore Rifler, bragte dem samt Krudt og Kugler op paa Dækket. Der var to jydskes Soldater kommen op fra Rummet, de havde hver sin Bøsse, og Skipperen et spansk Gevær saa langt som han selv, Styrmanden og Matroserne bragte Øxer og Haandspager. "Kan vi ikke seile fra ham, min kjære Skipper?" spurgte jeg. - "Fanden kan vi, svarte han: Du seer jo, han haler ind paa os, alt hvad han kan; Du skal snart faae hans Stykker at høre; men er Du bange, saa gaae hjem og læg Dig i Din Moders Dragkiste." Idetsamme væltede Røgen ud fra det svenske Skib, og strax derpaa hørte vi et forfærdeligt Rabalder og en Susen over vore Hoveder. Det varte ikke længe, saa kom der nok et Knald, og nok eet, og den sidste Kugle rev en Splint af vor Mast. Da blev jeg ret underlig tilmode: mit Hjerte tog til at banke, og det suste og bruste for mine Ører. Men da Svensken kom saa nær, at vi kunde lange med vore Rifler, og jeg havde gjort det første Skud, da var det, som om jeg have været paa en Klappjagt. Svensken kom bestandig nærmere, og vi stod i Skjul bag Kahyten, og fyrede bag ud paa ham alt hvad vi kunde. Der faldt flere af hans Folk, især for Junkerens og mine Skud. "Kan vi skyde en Sneppe, Morten, kan vi vel ogsaa ramme en Svensker, naar han 71 staaer stille!" sagde han. "Raske Gutter! raabte Skipperen: Seer I den svenske Kapitain, ham der gaaer med den store Sabel frem og tilbage? Pil os ham ud, saa har vi Spillet vunden!" Da lagde jeg an paa ham, og trykte til, og som jeg tog min Riffel fra Kinden, saae jeg ham slaae Næsen mod Dækket. "Hurra!" raabte Skipperen, og alle vi andre med; men Kaperen dreiede af og seilede sin Cours. Med det danske Flag paa Toppen fore vi ind ad Kallundborgs Fjord nok saa stolte og nok saa glade, thi ikke en Mand var saaret, skjøndt Kuglerne fløi over og igjennem Skibet. Hovmesteren Monsjeur Hartman var den eneste, som fik sit Blod at see, og det paa en pudsig Façon: Han laae i Skipperens Køje og røgte sin Pibe, da Slaget begyndte. Lidt efter kom jeg ned for at hente Lærred til Kuglerne. "Martine! sagde han: quid hoc sibi vult?" men før jeg fik svart, foer en Kugle gjennem Kathytvinduet, tog Piben med sig - som han rakte ud af Køjen - og Mundbiddet rev Hul paa hans Gane.

Nu ere vi i Havn og paa tør Land, hvor Hvilen er sød efter saadant et Pust!

Kjøbenhavn, den 2den Juni 1711.

Mit Hoved er gandske fuldt af alle de rare Ting, jeg her har seet og hørt. Jeg kan ikke samle det i mine Tanker, thi det ene forjager det andet, som Skyerne hverandre i Blæst. Men det curiøseste af Alt er dog dette, at jeg er nær ved at blive min Forlibelse qvit. Jo længere jeg bliver her, jo mindre synes mig, at jeg længes efter Frøken Sophie, og jeg kunde næsten troe, at der ere ligesaa smukke Piger i Kjøbenhavn. Skulde jeg skrive Noter til Ovidii remedium amoris, da vilde jeg rekkommendere en Tour til Hovedstaden, som et af de bedste Midler mod hiin farlige Maladie.

Til Ankers under Kronborg, den 12te Sept. 1711.

Ak, du naadige Himmel! Hvad har jeg oplevet! Hvilken Jammer og Elendighed har jeg seet med disse mine Øine! Gud har hjemsøgt os for vore Synder, og slaget Folket med Bylder. De faldt som Fluere omkring mig, men jeg Uværdige blev udfriet fra Dødens Strube. Ak, min kjære Junker! Hvad skal jeg sige, naar jeg kommer tilbage foruden ham? Men jeg forlod ham ikke, før han udgav sit sidste Suk; 72 jeg vovede mit Liv for ham, dog Gud sparede det - hans Navn være lovet! Naar jeg tænker paa disse Rædselsdage, er mit Hjerte færdigt at briste. Bange og tause sad vi fra Morgen til Aften i vor eensomme Bolig, saae paa hverandre og sukkede. Kun sjelden kigede vi ned i de tomme Gader, hvor det før vrimlede af Mennesker, kun en og anden triste figure skreed hen over Broestene, ligesom en Gjenganger; men indenfor Vinduerne saae man Folk sidde som Arrestantere, de fleste ubevægelige, som om de kun havde været maledede Portraiter. Hørtes saa den hule Rumlen af Pestdragernes Vogne, hvor foer de da alle fra Vinduerne, for ikke at see det rædselfulde Syn. Jeg saae det kun engang, jeg forlangte det aldrig mere. Der kjørte disse sorte Dødsengle med de lange Vogne fulde af Liig: de laae slængte paa hverandre som Fæe. Bag ud af Vognen hang Hovedet og Armene af et ungt Qvindemenneske; Øinene stirrede fælt ud af det sortgule Ansigt, og det lange Hovedhaar feiede Gaden. Da rystede det Junkeren første Gang; han vaklede ind i sit Sovekammer, og lagde sig paa Dødens Leie; men jeg sukkede i mit Hjerte: "De skal lægges i Graven som Faar, Døden skal fortære dem; men Gud skal forløse min Sjel af Gravens Vold, thi han haver antaget mig, Sela!"

Thiele, den 29de Sept. 1711.

Saa er jeg da nu her igjen. Da jeg gik ind ad Porten bankede mit Hjerte i mig ongefær som den Dag, vi sloges med Svensken. Og da jeg traadte ind til det naadige Herskab, og saae dem Alle i Sort, da græd jeg som et Barn, og de græd med. Jeg kunde fast ikke tale for Graad, og før jeg havde endt den affreuse Historie, vendte naadig Herren sig bort, og gik ind i sit Kammer - Gud trøste dem efter sin Barmhertighed, Amen!

Thiele, den 8de October 1711.

Idag var vi førstegang paa Jagt efter min Hjemkomst. Ak! det var ikke som i forrige Dage, den gav kun liden Satisfaction. "Morten, sagde naadig Herren mange Gange til mig: vi savne Junker Kresten!" og saa sukkede han, saa det skar mig i mit Hjerte. Vi kom hjem længe før Aften med en fattig Hare.

73

Thiele, den 2den Novbr. 1711.

Det begynder atter at blive levende paa Gaarden; vi vente høifornemme Fremmede: Hans Excellence Hr. Gyldenløve med Suite. Han vil blive her nogle Uger og divertere sig med Jagten. Igaar talte det naadige Herskab herom ved Bordet: "Han er af høikongeligt Blod og en fuldkommen Cavalier," sagde naadig Fruen, og saa med det samme til Frøken Sophie. Hun blev rød, saae paa sin Tallerken og smilte, men jeg blev kold som en is over mit hele Legeme - ak! ak! jeg tænkte, at jeg var cureret for min daarlige Inclination, men jeg føler at Sygdommen er vendt tilbage med større Force. Jeg sprætter som en Agerhøne i Garnet, men det hjælper intet - gid jeg var tusinde Mile herfra!

Thiele, den 14de Novbr. 1711.

Endelig er hans Excellence arriveret hertil, og det med allerstørste Pragt og Herlighed: tvende Løbere med høie sølvbeslagne Huer, kom trippende ind i Gaarden en halv Fjerdingvei foran ham. De stille sig med deres lange spraglede Stokke paa begge Sider af den store Dør. Naadig Fruen vrikkede ind ad een Dør og ud af en anden; jeg har aldrig før seet hende i saadan Agilité. Frøken Sophie stod i Storstuen, og kigede snart i Speilet, snart ud af Vinduet. Hun saae mig slet ikke, naar jeg gik igjennem Værelset. Endelig kom han selv kjørende med sex gule Heste for sin Vogn, en smuk og magnifiqué Herre! Han saae baade fornem og naadig ud, alligevel syntes mig, at der var noget Modbydeligt hos ham. Han smilte mig saa vammelsødt og pliede med sine Øine, som om han saae imod Solen. Han bukkede for hver især af Herskabet, men det syntes som han kun bukkede for at reise sig høiere i Veiret. Da han kom til Frøken Sophie, steg lidt Blod op i hans blege Ansigt, og han hvidskede eller læspede en lang fransk Kompliment. Ved Bordet vendte han næsten ikke sine Øine fra hende, ikke engang naar han talte med Andre. Hun skottede imellem over til ham; men jeg brændte min Haand paa Tallerkenerne, saa den idag er fuld af Vabler; gid det var det eneste Sted, jeg havde ondt!

74

Thiele, den 20de Nov. 1711.

Jo! det er sikkert nok; der bliver en Mariage af. Man behøver allene at attendere den naadige Frue. Naar hun seer paa Frøken Sophie, lægger hun Hovedet tilbage som en And, naar den har faaet Kroen fuld, vender Øinene og lukker dem imellem, som om hun vilde ret straxen falde i Søvn, og saa snaddrer hun: "un Cavalier accompli, ma fille! n'est ce pas vrai? et il vous aime, c'est trop clair?" Ja desværre, det er klart nok; og hun elsker ham igjen, det er ogsaa klart. Gid hun maatte blive lykkelig.

Thiele, den 4de Decbr. 1711.

Endnu har hans Excellence ikke profiteret for meget af Jagten: to Gange har vi været ude; men hvergang er han bleven keed af det paa Halvveien. Der er et Stykke Vildt hjemme paa Gaarden, det drager ham til sig som en Magnet. Ak! Gid jeg var blevet i Kjøbenhavn!

Thiele, den 8de December 1711.

Idag blev Mariagen declareret, og idag 8 Dage skal Brylluppet staae. Hvor skal jeg skjule mig saalænge? jeg holder det aldrig ud; naar han lægger sin Arm om hendes Liv, er det som En stak mig i Hjertet med en Kniv - -

Du milde Himmel! Jeg troer, Jens er ligesaadan faren som jeg; da jeg sagde ham det om Mariagen, stødte han sin Bøsse saadan imod Jorden, at Kolben sprang istykker, og derpaa rendte han med Stumpen ud i Heden. Saa er jeg da ikke den eneste Nar i Verden.

Thiele, den 16de December 1711.

Frøken Sophie har faaet Børnekopperne. Ak! hvor skjælver jeg for hendes Liv! Gid jeg maatte døe istedet for hende; men jeg kan jo ikke faae denne Sygdom mere end eengang. Hendes deilige Ansigt er gandske fuldt af Vabler.

75

Thiele, den 13de Marts 1712.

Saa har jeg atter reist mig fra mit lange Sygeleie. Jeg troede, det skulle blevet det sidste, og sukkede af Hjertet til min Gud om Forløsning. Men jeg skal vandre endnu en Stund i denne Jammerdal - det er hans Villie - den skee! - Det er for mig, som om jeg var opstanden fra de Døde, og jeg tykkes at denne tre Maaneders Sygdom har varet i tre Aar. Igaar saae jeg hende første Gang siden jeg blev lagt ned, og det med en god

Contentance; næsten skulde jeg troe, at Sygdommen havde taget min daarlige Forlibelse med sig.

Hun var lidt bleg, og jeg syntes ikke, at hun saae ret fornøiet ud. Desværre! hun har nok ikke synderlig Grund dertil. Hans Excellence er vist en stor Libertiner; jeg saae nu nylig igjennem Sprækken paa min Dør, at han tog fat paa Fruens Pige, og det paa en meget indecent Maneer. O den stakkels Frøken! Var jeg Hs. Excellence, jeg skulde tilbede hende som en Engel udaf Himmelen.

Thiele, den 1ste Mai 1712.

Hs. Excellence er reist bort, og har ladet sin Kjæreste blive her tilbage. Han var nok allerede keed af hende, og - Gud forlade mig det! - troer jeg ikke ogsaa hun af ham. Hun længes da ikke efter ham; thi hun er ligesaa munter og vive som før, ja næsten mere; men alligevel af og til ligesom lidt hoffærdig. Sommetider taler hun til mig som til en Stodder, og sommetider, som om jeg var hendes Ligemand. Jeg troer hartad hun vil have mig til Bedste - jeg fattige Stakkel! Jeg er ikke bleven klog endnu, for hun kan gjøre mig glad og bedrøvet ligesom hun vil.

Thiele, den 3die Juni 1712.

Mit Helbred faaer jeg aldrig mere; min Ungdoms Munterhed er gandske borte. Jeg er tung og mat i mit hele Væsen, og ingen ret Lyst har jeg til nogen Ting. Jeg gider ikke jage, og jeg gider ei heller læse: min Bøsse og min Ovidius ere begge lige støvede. Fransken, som tilforn var blevet mig saa plaisant, kan jeg hverken lide at læse eller høre - det er et falsk Tungemaal!

76

Thiele, den 24de Juni 1712.

Jeg har byttet Kammer med Jens. Han vilde endelig have mit, for han torde ikke ligge ud til Kirkegaarden, den Tosse! Der skal han jo dog engang ligge for bestandig. Jeg er vel fornøiet med Byttet, her kan jeg fra mit Vindue see mine kjære Forældres Grave - de ere vel forvarede - Gud glæde deres Sjele i Himmerige! Hist henne er Hr. Søren's Grav, der groe allerede Tidsler paa den - dem maa jeg dog rydde bort!

Thiele, den 13de Decbr. 1712.

Fruens Pige har bekommet sig en liden Søn. Hun har udlagt en Kniplingskræmmer - men hele Gaarden veed nok, hvem den Skyldige er. Den unge Frøken har selv railleret dermed. Jeg veed ikke, hvordan hun kunde; men hun tager sig Verden let - jeg er ikke af den Natur.

Thiele, den 27de Februar 1713.

Drømmer jeg, eller er jeg vaagen? Har mine Sandser duperet mig, eller var hun virkelig min? jo! hun var min - jeg har favnet hende med disse mine Arme, hun har hvilet ved mit Bryst, og bedækket mit Ansigt med Kys - med hede Kys - nu vilde jeg gjerne døe, saa lykkelig kan jeg aldrig blive meer. Men nei! Hvorlunde er det fat med mig? hvad har jeg gjort? ah, jeg veed ikke, hvad jeg skriver - jeg frygter, jeg er vanvittig.

Thiele, den 5te Marts 1713.

Lad mig kalde tilbage i min Hukommelse disse douce Øieblikke! Lad mig ret overtænke, hvor lyksalig jeg var; det er først nu, jeg begynder at opvaagne som af en Ruus. - Herren kom hjem fra Jagten, og Jens var bleven i Skoven for at kaste Tax ud, som sad fast i en Grav. Jeg vidste vel, at han ikke kom hjem før Dag, og saa fik jeg isinde at ligge i mit forrige Kammer. Jeg var netop indslumret, da jeg blev vækket ved et Kys. Forskrækket reiste jeg mig og vilde raabe: da følte jeg en blød Haand paa min Mund, og en Arm om min Hals, og en sød hvidskende Stemme - Himmel! det var hendes - hendes, jeg ikke tør 77 nævne. Da - da - o, jeg Synder! jeg forstokkede Synder! jeg har forraadt min Herre! og jeg kan ikke engang ret af Hjertet fortryde det. Hvergang jeg vil gjøre Poenitentse, forhindres jeg af en lønlig Fryd, som spotter min Anger. Jeg føler det: jeg længes efter at repetere den Misgjerning, jeg burde forbande. "Evindeligt min!" vare de første Ord, jeg kunde fremføre; men da rev hun sig med et let Skrig af mine Arme, og - jeg var allene. Døren knirkede, og jeg reiste mig overende i Sengen; jeg var i Tvivl om det ikke altsammen var Spøgerie. Ak! hvorfor flygtede hun? hvorfor kom hun da selv ukaldet, ufristet? Har hun elsket mig som jeg hende, taus, inderlig, brændende?

Thiele, den 6te Marts 1713.

O Verden! Verden! hvad er du falsk! Ærlighed er plat forsvunden, Dyd og Ære traadt under Fødder! Dog hvorfor vil jeg beklage mig? er jeg bedre end han? Er min Synd mindre, fordi jeg troer, at min Kjærlighed er større? - Ah, jeg faaer min fortjente Løn, vi ere lige gode, den ene forraader den anden. - Ha! Du falske Qvinde! Du Potiphars Hustru! derfor var det, du skreg og flygtede, da du hørte min Røst. Det var altsaa gammel Vane - kjendt Vei, da du søgte min Seng - nei, Jenses Seng! Gammel Kjærlighed, gammel Synd! mens jeg tilbad dig, mens jeg beskuede dig med Ærefrygt som en hellig Engel, har du bolet med min

Medtjener!

- - Det var Midnat. Drukken af søde Erindringer vankede jeg om i Haven. I en mørk Gang saae jeg noget røre sig - det båres mig for, at det maatte være hende. Med hastige Skridt ilede jeg derhen - det var hende! ja, det var hende, men hvorledes fandt jeg hende? paa Jenses Skjød, med Armene om hans Hals - hurtigen foer de fra hinanden, og jeg stod som om jeg skulde synke i Afgrunden. Solen fandt mig paa samme Sted; jeg frøs - jeg bævede som et Espeløv. O du usle, du falske, du fordærvede Verden!

Thiele, den 9de Marts 1713.

Jeg har seet hende første Gang siden hiin syndefulde Nat. En hastig Rødme foer over hendes Ansigt, hun kastede sine Øine rundt omkring i Stuen, for ei at see paa mig. Jeg følte, at jeg blev baade kold og 78 varm. I det Øieblik vi vare allene, gik hun mig hastig forbi og sagde med halvt tillukkede Øine: "Silence!" Hun var ude af Døren, inden jeg ret følte Trykket i min Haand.

Thiele, den 13de April 1713.

Alt er opdaget! Herren, Fruen, hele Gaarden veed det, og det er Mamsel Lapouce, som har opdaget og røbet dem. Den unge Frøken vilde gjerne raillere med hende, men det skrev hun bag Øret. Ingen har kundet mærke paa denne listige Qvinde, at hun forstod et Ord Dansk, og derfor har de engang uforsigtigen i hendes Nærværelse sagt Noget, hvoraf hun fik Vinden. Hun har nu gaaet saa længe paa Sporet, indtil hun rigtig har faaet det redet ud, og keget dem i Leiets Himmel! hvilket Oprør her blev! Naadig Herren løb med sin Bøsse omkring som en Rasende for at skyde Jens; men Jens var allerede paa sin Hest og langt borte. Den unge Frøken blev lukket ind i Hjørnestuen, at Herren ikke skulde forgribe sig paa hende. Ak Himmel! Hvad Ende skal dette faae? Jeg skjælver hvergang jeg hører hans Stemme. Min Samvittighed fordømmer mig, og gjør mig til Cujon. Anger og Frygt har saaledes betaget mig, at Kjærlighed og Jalousie var reent forjaget af mit Bryst. Ak! Gid jeg var femten Mile under Jorden!

Thiele, den 14de April 1713.

Jens har været her. Han kom i Nat ind i mit Kammer, for at høre, hvorledes her stod til. Han var som et drukken Menneske, græd og bandte imellem hinanden. "Røb ikke, at jeg har været her, sagde han idet han gik: ellers er Du et dødsens Menneske!" Han skulde vist holde Ord; jeg skal nok vogte mig. Men hvad mon han egentlig vil? han veed det vel ikke selv.

Thiele, den 17de April 1713.

Den unge Frøken er borte! inat er hun echapperet ud af et Vindue. Jens har sikkert været her og hentet hende, for En har ved Midnatstid mødt to Personer paa een Hest, men formedelst Mørket kunde han 79 ikke see, om de Begge vare Mandspersoner. Det var paa Viborgveien, og vi har været ude hver Mand hele Dagen for at lede. Vi ere komne tilbage uden at finde dem. Jeg fik Nys om, at de vare komne over Skiern Broe, men jeg skal vel tage mig vare for at komme dem nær. Ak! ak! den Verden, vi leve i! Min arme Herre! Han tager vist sin Død derover. Han ligger, og intet Menneske maae komme til ham.

Thiele, den 20de April 1713.

Idag blev jeg kaldet til naadig Herren. Ak! Du milde Frelser! Hvor bleg og henfalden han var! Han lever ikke, det kunde jeg grandgivelig see. "Morten! sagde han, da jeg traadte ind: er det Dig? Kom hid til mig!" Saasnart jeg hørte hans Stemme, brast jeg i Graad. Før var det, som om han talte ud af en Tønde, og naar han raabte ud af den store Dør; "Morten! Kom med Hundene!" Saa var det som Gaarden skulde falde, og Høns og Ænder fløi forskrækkede omkring. Men nu talte han saa sagte, saa mat, at mit Hjerte var færdigt at briste. "Morten! sagde han: har Du ingen Snepper seet?" - "Nei, naadig Herre! svarte jeg hulkende: Jeg har slet ikke været ude." - "Naa, har Du ikke? sagde han: Jeg skyder ingen flere!" - "Ak jo! svarte jeg: Gud kan endnu hjelpe!" - "Nei, Morten! sagde han: med mig er det snart ude. Ja, havde jeg endnu havt Kresten!" Her trykkede han to Taarer ind igjen i de hule Øine. "Hvor er Vaillant?" spurgte han. - "Han ligger ved Kaminen," svarte jeg. - "Kald paa ham," sagde han. Hunden kom og lagde sit Hoved paa Sengestokken. Herren klappede ham længe og saae vemodig paa ham. "Du har været mig en tro Svend, sagde han: Du har ikke forladt mig. Naar jeg er død, skal Du skyde ham og begrave ham under den store Ask udenfor Kirkegaarden, men skyd ham godt, og lad ham ikke mærke, hvad Du har isinde - lov mig det!" - "Ja, naadig Herre!" svarte jeg. - "Han skal ikke i fremmed Være," sagde han, idet han sank tilbage paa Pudden: "Min Skydehest og Donner (det er hans Livbøsse) og mit Gehæng, skal Du have; min Blis maa Du aldrig skille Dig ved; naar han bliver saa gammel, at han ikke kan æde længer, saa skal Du skyde ham." - "Ja, kjære Herre!" svarte jeg; jeg kunde neppe for Graad. - "Og der, sagde han: ligger en Tut paa Bordet, den skal Du have for Din tro Tjeneste. - Gaae nu, Morten! og bed til Gud for min syndige Sjel!" - 80 Jeg kyste hans Haand, som han rakte mig, og tumlede ned i mit Kammer - o! Gud skjenke ham en salig Ende! Han var mig en god og naadig Herre!

Thiele, den 3die Mai 1713.

Saa er han da ogsaa hjemfaren! Nu har jeg ingen Ven mere paa Jorden. - Her vil jeg ikke blive; jeg maa ud i Verden, at skille mig ved mine melankoliske Tanker. - Stakkels Vaillant! da jeg tog Bøssen, sprang han saa gladelig omkring, han vidste ikke, at jeg førte ham til Døden. - Nei! saadant et Skud gjør jeg aldrig i mine Dage; da jeg spændte Bøssen, og han hørte Knækket, begyndte han at logre og see sig om, han ventede et Stykke Vildt, og tænkte mindst paa, at det gjaldt ham selv. Da Krudtet tændte, og han krummede sig i Dødens Krampe, var det som om mit Hjerte skulde vælte ud af mit Bryst. O! min kjære salige Herre! Det var den sidste, den tungeste Tjeneste, jeg viste Dig.

Til Sejls under Thunøe, den 17de Mai 1713.

Andengang - kanske Sidstegang - siger jeg dig Farvel, mit kjære Fødeland! Farvel du grønne Skov! du brune Hede! Farvel alle mine Ungdoms Glæder! Lettere om Hjertet var jeg da jeg for tvende Aar siden pløiede disse vilde Bølger: da havde jeg min gode Herre; nu er han i Graven, min Junker ligesaa, og hun - som jeg gjerne vilde glemme - drager om i den vide Verden, Gud veed hvor og hvorledes. Ogsaa jeg skal prøve Lykkens Spil, og æde mit Brød blandt Vildfremmede. Ja! Krigen vil jeg prøve! den gier Brød eller Død! Blis og jeg skal følges ad, han er min sidste Ven paa Jorden.

Sverrig, den 13de Juni 1716.

Her sidder jeg en fangen Mand i fremmed Land. Saalangt har min Kaarde hjulpen. Min Oberst og jeg gjorde lyst mellem Fjenderne; men vi vare kun to mod ti. Ak! min gamle Blis! Du maatte døe - gid vi havde fulgtes ad!

81

Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne.

Stockholm, den 14de August 1717.

Saaledes skal det ikke blive ret længe! De har slæbt mig omkring fra en Fæstning til en anden; fristet og truet mig, at jeg skulde tage Tjeneste, men hellere vilde jeg s vælte tildøde i et underjordisk Fængsel, end fægte mod min rette Konge og Herre. Endnu hellere vilde jeg have min Frihed. Jeg vil forsøge det, og enten finde den eller Døden!

Norkjøping, den 3die Februar 1718.

Saa blev jeg alligevel svensk Soldat! hvor længe jeg end hyttede mig, og skjulte mig som et jaget Vildt i Skove og Klipper, saa fandt de mig dog. Hvad skulde jeg gjøre? Bedre under Guds frie Himmel mellem Kaarder og Kanoner, end mellem et Fængsels fire Vægge! De har lovet mig, at jeg aldrig skulde stride mod mine Landsmænd, men allene mod Moscoviten - han har maaskee den rette Kugle med Morten Vinges Navn.

Siberien, den 15de Mai 1721.

Herre min Gud! Hvor underlige ere dine Veie! Mange tusinde Mile fra Danmark, færdes jeg her i et raat og sørgeligt Land: jeg gaaer over 82 tilfrosne Floder og vader i Snee til Knæerne; mens der hjemme er Skov og Mark iført sin grønne Sommerdragt. Udenfor mit gamle Kammervindue staaer Abilden nu i Bloster, Irisken qviddrer i Stikkelsbærhækken, Stæren sidder paa Kjelen og fløiter sit lystige Stykke, og Lærken synger høit i Sky. Her tuder Ulve og Bjørne, Høge og Ravne skrige i de sorte Skove. Hvor mon er Enden paa denne Udørk! Ak! hvor er Enden paa mit elendige Liv?

Riga, den 2den September 1743.

Skal jeg endnu opleve den Dag, da jeg seer mit Fødeland igjen? I fire og tive lange, sorrigfulde Aar, i fire og tive Vintre har jeg jaget Zobel og Maar i Siberiens Skove! hvor mæt af Livet har jeg alt længe - længe været! men jeg vil taalmodig bie til min Herre og Frelser kalder mig. Han vil maaskee lægge mine trætte Lemmer til Hvile i min Fædrenejord - ak! hisset seer jeg det danske Flag, Korsets og Frelsens dyrebare Tegn! Min Sjel, lov Herren! alt hvad i mig er hans hellige Navn!

Falster, den 23de October 1743.

Atter nær ved Døden, og atter langt fra den! I Storm og Uveir nærmede jeg mig mit elskede Fødeland. Bølgerne knuste vort Skib og truede at opsluge os; men Herren frelste mig, hans Haand opholdt mig - han vil ei heller drage den fra mig nu, skjøndt fattig og halvnøgen jeg vandrer blandt Fremmede.

Corselidse, den 2den November 1743.

Et Fristed har jeg fundet, et Skjul fra Verdens Storme; en from og ædel Herre, som har taget mig i sit Brød, og lovet at sørge for mig til min Dødedag. Saa skal jeg nu ikke mere skifte Bolig, førend de bære mig hen til den sidste.

Corselidse, den 1ste Mai 1744.

Hvilket yndigt Land er dog dette! Alt i sin fulde Flor! Skoven grøn og Marken grøn! Blomster allevegne! I Siberien er det endnu Vinter. Gud skee Lov for saadant et Bytte!

83

Min Herre holder meget af mig; jeg maae tidt sidde hele Timer og fortælle ham om Krigen og om alle de Lande, jeg har gjennevandret. Og vil han gjerne høre, vil jeg gjerne snakke; det glæder mig at mindes mine mangfoldige udstandne Fataliteter.

Corselidse, den 2den Juli 1744.

O Du Barmhjertighedens Fader! var denne bitter Skaal endnu tilbage! Skulle de gamle Saar oprives paa ny! ja, thi det var Dig saaledes behageligt! - Jeg har seet hende - hende? ak nei! ikke hende! en falden Engel har jeg seet, en Mørkhedens Gestalt - tidt har jeg ønsket mig Døden, men nu - nu ækles jeg ved Livet - jeg kan ikke skrive meer.

Corselidse, den 8de August 1744.

Det er ikke for min Plaiseer, at jeg atter tager Pennen; men dersom Nogen efter min Død skulle faae Øie paa denne Journal, skal han dog see, hvorlunde Synden lønner sine Børn.

Jeg gik hiin bedrøvelige Dag og forlystede mig med en Promenade i vor smukke Have. Som jeg gaaer forbi den aabne Stakitport, staaer der en Mand, hvis Ansigt forekom mig bekjendt, uagtet et sortgraat tykt Skjæg og et skummelt Øiekast næsten forskrækkede mig. "Er Du ogsaa her?" sagde han med et sært Grin. Stokken faldt fra min Haand, og alle mine Lemmer skjælvede - det var Jens! "Herre Du min Gud! sagde jeg: skal jeg finde Dig her? hvor er Frøken Sophie?" Han stødte en høi Eed ud: "Frøenskabet har S.... taget og Frueskabet med; men vil Du see min hjertelskede Kone, saa ligger hun derhenne og luger. Soffi! skreg han: her er en gammel Bekjendter!" Da vendte hun sig halvt om - hun laae paa Knæerne tre Skridt fra mig - saae et Øieblik paa mig, og gav sig derpaa igjen til at luge. Jeg fornåm ikke den mindste Bevægelse i hendes Ansigt - dette Ansigt! dette fordum saa deilige Ansigt! hvor var det forandret! blegguult, rynket, fortrædent saae det ud, som om det aldrig nogensinde havde smilet. En hullet Kyse med lange Laser af sorte Kniplinger, gjorde det endnu mørkere. Skidne Pjalter af Klæder, som engang havde været smukke og fine, hang om hendes tykke illedannede Krop. Jeg følte, at jeg var nærved at faae ondt, og ingen Taare kom i mine Øine. 84 En Angst, en Vammelhed, som naar man pludselig seer en Hugorm, betog mig. Jeg kunde hverken tale eller røre mig af Stedet. Jens vakte mig igjen af min Bedøvelse. "Nu er hun nok ikke saa smuk, raabte han: som dengang kun krøb i Sengen til Dig?" Jeg gyste. "Forgyldningen er slidt af, blev han ved: men det kjønne Sind har hun endnu, storagtig og malicieusk er hun endnu, og Kneveren kan hun bruge. Hej! Naadig Frue! Snak lidt med os!" Hun taug, og lod som hun ikke hørte det, skjøndt han raabte høit nok. "Nu viller det hende ikke, sagde han: men naar vi komme hjem, saa faaer hun nok Kjeften paa Gang. Har Du ikke til en Pæl, Morten! for gammel Kjendskabs Skyld?" Jeg gav ham noget, og gik som i Søvn op til Gaarden. Ved Havedøren stod min Herre. "Kjender Du disse Mennesker?" spurgte han. - "Ak Du gode Gud! svarte jeg: Ja, jeg har kjendt dem for mange Aar siden." - "Det er slette Folk, sagde han: hun er arrig og bandsat, og han drikker som en Svamp. De har boet et Par Aar i et Huus nede ved Stranden! Han fisker, og hun gjør Ugedage her i Haven. Hun skal være kommen af skikkelige Folk?" Nu først brød mine Taarer frem og lettede mit beklemt Hjerter. Jeg fortalte ham, hvem hun var, og hans Forfærdelse blev ligesaa stor som min Bedrøvelse.

Corselidse, den 14de September 1744.

Jeg tvivler paa, at jeg her faaer blivende Sted. Mit Ophold behager mig ikke længer, siden jeg veed mig i Nærheden af hende, og ofte ikke kan undgaae at see hende. Endnu har jeg ikke talt med hende, for jeg skyer hende som en ond Aand. Jens søger mig med en Paatrængenhed, som hverken behager mig eller min Herre. Naar jeg lugter hans Brændeviinsaande, er det som En bød mig Forgift at drikke. Han har fortalt mig deres Historie - o, hvor er den skrækkelig, væmmelig! I Danmark, i Tydskland har de flakket om fra en Stad til en anden - han spillede paa Valdhorn og hun sang og spillede paa Luth; derved opholdt de Livet, og naar dette ei kunde strække til, drev hun endnu een Næringsvej, som det sønderriver mit Hjerter at tænke paa, Omsider maatte ogsaa denne ophøre, og de skulde have omkommet af Mangel, naar ikke min medlidende Herre havde forbarmet sig over dem. - Gud forlade mig det! Jeg kunde ønske mig tilbage i Siberien.

85

Corselidse, den 1ste Mai 1745.

Gud velsigne min rare, ædelmodige Herre! Han har mærket mit Ønske: at ende mine Dage i min Fødestavn; og derfor har han - mig uafvidende - skaffet mig en god Condition hos det nye Herskab paa Thiele. Paa Tirsdag skal jeg afseile med et Skib fra Stubbekjøbing - Gud lønne ham derfor i Evighed!

Til Sejls mellem Sjælland og Samsø, den 4de Juni 1745.

"Frygter ikke for dem, som allene ihjelslaae Legemet! men frygter for dem, som fordærve baade Legem og Sjel tillige!" Jeg føler Kraften af disse Frelserens Ord. Da jeg i min Ungdom paa disse Bølger stod for Svenskens Kugler, var jeg bedre tilmode, end da jeg i Corselidse Have saae min Ungdoms faldne Engel. Kaarder og Kugler, Hug og Stik, Saar og Død ere Intet at regne mod Sjelens Fortabelse, mod en uskyldig Sjels Fordærvelse. Havde jeg dengang seet hendes skjønnne Legeme sønderrevet af vilde Dyr, ikke kunde det saaledes have knuget mit Bryst, som nu, da jeg fandt hende forspildt, fordærvet, foragtelig, uden Redning fortabt. Som hun laae der og grov i Jorden, syntes mig, at hun begrov mit sidste Haab, min sidste Levning af Troe paa Ære og Dyd. Men jeg vil sige, som den gamle Tyrk, min Medfange i Siberien, altid sagde midt i de største Elendigheder: "Gud er stor!" ja, og barmhjertig! Han kan og vil gjøre langt over hvad vi arme Mennesker forstaae.

Thiele, den 4de Juli 1745.

Omsider er jeg da indløben i min sidste Vinterhavn! Flere end tredive Aar er jeg omtumlet paa Verdens vilde Hav, for at ende, hvor jeg begyndte. Hvad har jeg udrettet? hvad har jeg vundet? En Grav - et Hvilested hos mine Forfædre. Det er Noget, og endda ikke saa Lidet: jeg har Venner og Bekjendtere her baade over og under Jorden. Der staaer endnu Abilden udenfor mit Vindue, den er ogsaa bleven ældre, der er Kræft i dens Stamme, Stormen har bøiet dens Hoved, og paa dens Grene groer Mosset ligesom graae Haar paa en Oldings Hoved. Ved Kirkeveien seer jeg den store Ask, under hvis Rod jeg begrov den stakkels Vaillant. Saaledes gjenkjender jeg mangt et Træe, mangen en lynggroet Høi og selv de døde Stene, der staae her 86 uforanderlige i Aartusinder, og see een Slægt efter den anden opvoxe og forgaae. Den Slægt, jeg kjendte, er nu ogsaa borte. Nyt Herskab, nye Tjenere - jeg er en Fremmed, en Udlænding blandt dem alle.

Thiele, den 2den Septbr. 1749.

Idag er det sex og halvtredsindstyve Aar siden jeg saae Verdens Lys! Herre Gud! hvor ere disse Aar blevne af? disse mange tusinde Dage? Hvor ere mine Ungdoms Glæder? de ere hos mine Ungdoms Venner. - Paa denne Aarsens Tid var det, vi ret nøde Jagtens Fornøielser. Hvor lystigt gik det da til, naar vi om Morgenen droge ud; Jægerne raabte og Hundene gjøede, og Hestene trampede ligesaa utaalmodige som vi selv. Snart hjemsøgte vi Urfuglene paa Heden, snart de vilde Dyr i Skoven - med Spil og Sang fore vi hen og hjem. Nu er her stille som i et Kloster, den naadige Herre bryder sig ikke om Jagten. Taus og ene gaaer Skytten ud, og stille kommer han tilbage. Denne Slægt er traurig som jeg selv.

Thiele, den 12te Januar 1751.

En stille, herlig Vinternat! Alt hvad jeg seer, Blaas eller Hvidt. Maanen har jaget Stjernerne fra sig, den vil lyse allene. Saa deiligt skinnede den ogsaa engang for mange - mange Aar siden, da jeg var Kudsk for Frøken Sophie. Min unge Sjel straaede ligesaa blankt og lysteligt som Maanen, og hendes var ogsaa reen, uplettet som denne nysfaldne Snee. Nu er min Sjel mørk som Heden, naar Vintersneen er borttøet, og hendes - om hun endnu lever - maa ligne en siberisk Dal efter Oversvømmelse: mørktfuret af Vandstrømme, trindt bestrøet med Tuer, Stene og nedvæltede Træer. "Ja, Herre! Herre! Tugter Du Nogen med megen Straf for Misgjerning, da gjør Du, at dens ynkelige Skikkelse hensmelter som et Møl; visselig! Alle Mennesker ere Forfængelighed!"

Føulum, den 12te Mai 1753.

I Søndags forrettede jeg førstegang mit Embede som Degn til Thiele og Vinge. Den naadige Herre kaldte mig paa sin Døds seng. Her boer jeg nu i min Faders Huus; men jeg boer her allene. Alle mine 87 Ungdomsvenner ere forlængst gangne til Hvile; jeg er endnu tilbage, som et skaldet Træ paa Heden; men om føie Tid skal jeg samles til dem, og være den sidste af min Slægt. Disse Blade skulle være det eneste Mærke om mig. Om Nogen - engang, naar jeg er død og borte - læser dem, da skal han sukke og sige: "Anlangendes et Menneske, hans Dage ere som Græs; som et Blomster paa Marken, saa skal han blomstre. Naar Veiret farer over det, da er det ikke mere, og dets Sted kjender det ikke mere. Men Herrens Miskundhed er fra Evighed og indtil Evighed."

(Fundet, gjennemseet og udgivet af S. S. Blicher).

Tre Mile sønden for Viborg, i den Egn, hvor Svend Grathe fordem mistede Liv og Rige, ligger Bondegarden *Revl*. Gamle og forrevne ere dens lave Bygninger, og synes at være takte med Mos. Dens tarvelige Udseende oplives ikke af nogen Have; thi dette Navn kan man neppe give en liden Kaalgaard, hvis Tørvediger ere kantede med tynde, forkrympede Hyldebuske, og hvorover en gammel Røn krummer sig forpidsket og bøiet fra sin Ungdom, af de skarpe Vestenvinde. Trindt og vidt omkring er den omgivet af mange lynggroede Bakker, mellem hvilke graagule Moser slynge sig, og løbe næsten alle i hverandre gennem mangfoldige Bugtninger, snart udvidende sig og ligesom tilbagetrængende de bølgeformige Bakker, snart af disse indknebnede til smalle Snevringer. Ukjendte, som her vilde finde Vei, skulde snart blive hildede i denne Labyrinth af Moser, ikke ulig dem, der uden nødvendig Forkundskab, indlade sig i det sindrige Spil, som man kalder: "at trække i Dynd." Først henimod Efteraaret faaer denne mørke, eensformige Egn et mere liveligt Udseende: i Moserne løfter erica tetralix sine blegrøde Blomster, og Bakkerne faae et violet Skjær af den nu først udskydende Lyng. Ikke frydeligere er her den levende Natur: Brokfuglen sidder eenlig paa sin Tue, og gjentager halve Dage sine langtrukne, tungsindige Fløitetoner. Moselærken qviddrer svagt og sørgeligt fra Porsbusken - Ørkens eneste Træe. En enkelt Urfugl, opjaget af en omluskende Ræv, hvirvler sig et stakket Stykke bort, men falder snart igjen og forsvinder i den tætte Lyng. Om menneskelige Beboere mindes man kun, naar en Hyrdedreng, omringet af nogle vantrevne Faar, hvisler paa sin Toskillingsfløite.

Ikke altid vare disse Banker saa øde og nøgne. I gamle Dage vare de tæt bevoxede med Gran og Birk, og Moserne vare Søer, bestrøede med talrige Flokke af alleslags Svømmefugle. Dengang laae, omtrent hvor *Revl* nu ligger, paa en Odde eller *Revl* i Søen, en stolt 89 Herreborg. En frodig Abildhave, og foran denne tvende Rader af høie Graner, omgav og aldeles skjulte Borgen til Landsiden; kun naar man drog over den sidste høie Banke, giede de hvide Skorstene hen mellem Granernes Toppe. Til Søsiden mod Sønden stod Borgen frit, og fra den modsatte Bred saae det ud, som om den hævede sig op af Vandet. Dens Bygningsmaade var som alle andre Slottes paa hiin Tid: umalet Egebindingsværk med mørkerøde Muursteens Tavli; trende Stokværk, det ene bygget ud over det andet med fremragende udhugne Bjelkehoveder; mange lange og smalle Vinduer med bitte smaae Ruder og Blysprøiser. Paa alle fire Hjørner runde udbygte Taarne med Glughuller, og midt foran Huset et større, hvis Platform rakte op over Skorstenene, og var prydet med otte Steenkæmper. Saadanne Tvende forsvarede med opløftede Træsabler den høie hvælvede Taarndør. Bag ved Borggaarden, mellem denne og Ladegaarden, løb en dyb og bred Grav, tildeels bevoxet med Rør, og over den førte en Vindebroe. Paa hver Side af Broen stode fiirkantede Steenpiller, og ovenpaa disse saaes liggende Løver. Udenfor Ladegaard og Have var en ligedan Grav med Broe, som Borgens yderste Befæstning.

Mange Aar tilbage i Tiden boede her den velbyrdige og mandhaftige Ridder, *Henrik Sandberg*, gift med velbyrdige og dydzirede Jomfru, *Mette Daae*. Deres Ægteskab var velsignet med en eneste Datter, navnlig *Else*, og at see hende vel forsørget, var Forældrenes høieste Ønske. Mødrene pleie i dette Tilfælde ei allene at ønske, men ogsaa at handle. Fru Mette var ikke mere uvirksom end andre Mødre; men havde indledet saa snilde, saavel som ærbare Underhandlinger med den tappre og gode Mand, Hr. *Mogens Munk* til Aunsberg, at Dagen 90 til Dennes Søns, Junker *Jenses* Trolovelse med Jomfru Else, allerede var bestemt. Allerede var denne kommen, og, paa lidet nær, vel forbi: Det forlovede Par stod foran Præsten, som han, smykkede med vældige Pibekraver; deres Forældre, Slægtninge og Kyndinge, i en Halvcirkel bag ved ham. Junkeren saa stivt og dristig hen over Præstens Skulder, og Jomfruen bly og beskedent ned til hans Fødder. Han begyndte at tale, hans Stemme var mandig og fuldkommen; uvilkaarlig sammenlignede Jomfruen den med hendes Fæstemands tykke, pluddrende, og, efter de Tidens Mode, læspende Mæle. Lønligt og hurtigt løftede hun sine Øine op til den Mund, hvorfra disse velklingende Toner udgik, og en anden Sammenligning begyndte mellem den velærværdige Mands ungdommeligt kjønne Ansigt og Junkerens Melkefjæs: over en høi, hvid og glat Pande skilte sig et mørkebrunt Haar, og faldt i narturlige Krøller paa Pibekraven. Sorte Bryn hvælvede sig over brune, fyrige Øine. Mellem den smalle Underlæbe og den kjekt opkastede Overlæbe, blinkede sneehvide Tænders Perlerader, og derunder bevægede sig i Talens Iver, et ziirligt Fipskjæg. Ligesaa hurtigt trak sig Pigens lange Øienhaar ned over det rødmende Ansigts mørkblaae matglimtende Stjerner. Hr. *Søren* var nødt til at see paa den yndige Fæstemø; men jo tiere han saae, jo mere forvirret blev han: og dette forøgede igjen hendes Forvirring. Kort at fortælle: just som Præsten havde begyndt en Smule at væve, for at faae Tid til igjen at optage Talens tabte Traad, blegnede Jomfruen og begyndte at rave. "Hun faaer ondt!" raabte han, og derpaa segnede hun virkelig i den tililende Moders Arme. Om denne Besvimelse reiste sig af Angest over Præstens Forlegenhed, eller af Medlidenhed med ham; om den var forstilt for at redde ham, eller frie sig selv fra Forbindelsen med Junkeren, derom vare Meningerne delte, endskjøndt de maaskee snarere burde være forenede. Hvorom alting er, saa blev der intet af Trolovelsen nu, og, da Jomfru Else aldrig følte sig frisk nok, heller ikke siden. Hermed var Junker Jens slet ikke fornøiet, især da han havde en dunkel Anelse om Aarsagen til denne Bortrykkelse af hans Ønskers Maal.

Nogen Tid efter hændte det sig, at han og Præsten traf sammen i Viborg paa et offentligt Sted, hvor ogsaa andre Adelsmænd og Officerer vare tilstede. Ophidset af Viin og hemmelig Ærgrelse, begyndte Junkeren at stikle paa Præsten og hans Tales synderlige Islæt. Længe firede Denne af med Kulde og temmelig Sagtmodighed; 91 dette gjorde Modstanderen dristigere og grovere. "Hr. Junker! sagde Hiin omsider opbragt: I stoler paa den Kjole, jeg bærer, og som I vel veed hindrer mig i, at lære Eder

Skikkelighed." - "I stoler selv paa Eders Kjole! svarte Junkeren: Fordi den giver Eder Lov til at være Poltron!" - "Det er der Raad for! raabte Præsten, idet han trak Kjolen af: der ligger Præsten, og her staaer Manden; har I endnu Lyst, saa korn an, Junker Jens! Er her Ingen af de gode Venner, som vil laane mig sin Kaarde?" En Officer gav ham sin, og tilbød sig at være Secundant; en Anden traadte over paa Junkerens Side, og alle fire reed ud paa Heden, sønden for Byen. Hr. Søren havde i sine Studenterdage været Karl for sin Kaarde, og fleregange ved tydske Universiteter lært kaade Burscher Mores: han var Junkerens Mand saavel. Denne blev jo længere, jo mere ophidset over Modstanderens Kulde og sikkre Parering. Han gjorde et forgjeves Udfald efter det andet; hans Kaarde gled bestandig ud forbi den færdige Fjende, i hvis Vold han stedse befandt sig, men som ædelmodigen skaante ham. Da forenede han al sin Konst og Kraft i tre hurtigt paa hinanden følgende Dobbeltfinter, hvoraf Udfaldet blev, at han selv rendte sit Bryst i Contrapartens Kaarde. Hans Fald gjorde Ende paa Tvekampen. Saaret forekom Secundanterne saa betænkeligt, at de raadte Præsten, at sætte sig paa sin Hest og flygte. Dette gjorde han: naaede inden en Times Forløb sit Hjem, samlede i en Skynding sine Penge og de nødvendigste Klæder, og kastede sig saa paa en anden ligesaa rask Hest. Bespændt af Frygt, Anger og Uvished, lod han staae ud ad Sønden til. Hans Vei faldt forbi Revl. Solen var ved at gaae ned, og de høie Graner udbredte allerede en Dæmring over Gaard og Have. I Skyggen vandrede langsomt, med nedsænkt Hoved, den skjønne Møe. De foldede Hænder holdt en Kost af spraglede Markblomster, og hvo der saaledes saae hende, maatte lettelig gjætte, at hun tænkte paa en elsket Ven, og end videre: at Rytteren, der travede hende imøde, var denne Ven, thi saasnart hun saae ham, tabte hun Blomsterne af sine Hænder, og bøiede længere ind i Alleen. "Farvel, ædle Jomfru! sagde han, uden at standse Hesten: Forlader, saa skal Eder forlades!" Med den høire Haand trykte han Hatten dybere ned og foer afsted i tordnende Galop. Forundret, forvirret og hartad bedøvet, stirrede hun efter ham, og Mørket faldt paa, før hun kom tilbage til Slottet. Næsten ligesaa hurtigt kom det Skrækkens Bud: at Præsten havde ihjelstukket hendes Fæstemand.

92

At Jomfruen viste en uforstilt Forfærdelse og derefter en ligesaa uforstilt Sorg, var meget naturligt; men den rette Grund til disse Sindsbevægelser var en Hemmelighed for Alle, undtagen for den sørgende Pige selv. Da imidlertid Forældrene tænkte, at Sorgen gjaldt Junker Jens, maatte de ei allene billige denne, men ogsaa hendes haardnakkede Vægning ved at indgaae nogen anden Forbindelse.

Saaledes henrandt et Par Aar, under hvis Forløb Fru Mette forlod det Timelige, just som hun var i Begreb med, andengang at bortgive Datterens Haand. Herved beholdt denne sin Frihed; thi Faderen paalagde aldrig noget Menneske Tvang, naar han kun selv uforstyrret maatte fiske og jage. Men desværre bleve begge Dele ham formeente; Krigstrompeten kaldte ham fra landlig Ro og Glæde til Kamp mod Sverrigs Krigere. Han maatte forlade sin kjære Datter som Høistbefalende paa Slottet, efter at han forgjeves havde foreslaaet hende, at begive sig til den gamle Farbroder, Hr. Tyge paa Kjærsholm. Sandt at sige, anede ingen af dem Krigens ulykkelige Vending: thi aldrig før havde Sandbergernes gamle Herreborg seet en bevæbnet Svensker.

To Maaneder efter Ridderens Afreise, kom hans tvende Tjenere hjemridende med hans Kaarde og Standart, begge vare omvundne med sort Flor og forkyndte den gjæve danske Mands hæderlige Død i uheldig Kamp med Danmarks seirende Fjender. Disse vare indtrængte over Landets Grændser, og droge hver Dag nærmere og nærmere. Endelig vajede den første fjendtlige Fane over Grathe Hede, og en Rytterhob drog i blinkende Kyrasser ind paa Revl. Anføreren var en Mand til Aarene af et raat og vildt Udvortes, hvis første Øiekast satte Skræk i Alle paa Gaarden, kun ikke i dens jomfruelige Herskerinde. Med rolig Værdighed gik hun Kyrasseren imøde, tilbød ham alt hvad Huset formaaede af Spise- og Drikkevare til ham og hans Folk, og udbad sig en Sauvegarde. "Den skal I faae, min vakkre Flikka! svarte han: naar I saa vil skjenke vel; lad os allerførst bese Viinkjelderer!" Som sagt, saa gjort: han besøgte Viintønderne saa vel, baade den første og alle de andre Dage, at efter en Maanedes Forløb tømte han med sine Rytteres Hjelp den sidste. Og hermed var ogsaa hans Høflighed og gode Lune forbi. Sauvegarden maatte betales hver Dag med rede Penge. Tillykke varede det ikke længe, inden han forlod Gaarden, med samt sin fugtige Sauvegarde, efter først at have ret alvorlig tiltalt Frøken Elses Kasse.

93

Neppe var han ude, før en Rytter-Eskadron drog ind, anført af en ung, smuk og beleven Adelsmand. Jomfruen gik ham som den Forrige imøde, og fremførte samme Bøn. "Behøves neppe, min deilige Dame! sagde han: jeg seer jo, at Gaarden allerede har en himmelsk Sauvegarde." Hun beklagede rødmende, at Formanden havde gjort reent Bord i Viinkjelderer. "Skader intet, svarte den galante Kriger: istedetfor Viin, beder jeg blot om nogle Draaber Nectar." Af denne Indgang seer man nok, hvorledes den stakkels Else Sandberg var faren med ham. Dog holdt hun ham, ved sin kolde Adfærd og alvorlige Modstand, indenfor Sædelighedens Skranker. Maaskee havde den farlige Fjende alligevel tilsidst seiret, dersom han ikke just i rette Tid havde faaet Marschordre. Derefter kom en Polak, som ikke brød sig stort om Viin og Kys, men var en desto større Elsker af det rene Væsen. Han kunde intet dansk, og af tydsk ikkun de tre Ord: Geld, Gold, Silber; men dem anbragte han saa tidt og saa eftertrykkeligt, at Jomfru Else, efter nogle Dages Forløb, saae Bunden paa sit Pengeskriin. Desforuden havde han den Skik, efter hvert Maaltid, at tage Skee, Kniv, Gaffel og Bæger til sig. En Dag indløb den Efterretning, at Brandenborgerne vare i Nærheden, og nu begyndte en ordentlig Plyndring. Hvad der fandtes af Guld, Sølv og Gyldenstykkets Klæder, blev pakket i en jernbunden

Kiste, og denne sat paa en Vogn, som skulde kjøre bag efter de bortridende Polakker. Neppe var den kommen op paa Bakken østen for Gaarden og Søen, før Brandenborgerne foer ned ad den vestre Bakke. Bedækningen, som saae, at den snart ville blive indhentet, og Kisten saaledes falde i Fjendernes Hænder, løftede den af Vognen, og rullede den ned ad den steile Skrænt. Klingende væltede den sig om sin egen Axel og lige ud i Søen, som her var meget dyb. Der ligger den endnu den Dag idag, dog ikke længere skjult af Vand, men af Tørvejord og Lyng. Jevnligen brænder Lys over den, og ofte er der gravet efter den, men forgjeves; Ingen kan finde det rette Sted, thi naar man nærmer sig, forsvinder Lyset, som aldrig viser sig uden i en temmelig Afstand.

Modfalden og næsten bedøvet af saamange Udplyndringer og Anfægtelser, traadte Jomfru Else den brandenborgske Officeer imøde med disse Ord: "Kjære Herre! I kommer her til et tomt Huus; Æde og Drikke, Penge og Penges Værd er alt blevet et Bytte for Eders Forgængere. Kun en Nødskilling og nogle Klenodier af mine salige Forældres, haver jeg gjemt, men jeg vil strax vise Eder, hvor 94 det staaer, at I kan gjøre dermed efter Eders Villie." Disse Ord, saavel som Dens Skjønhed, der fremførte dem, gjorde et saa heftigt Indtryk paa den barske Kriger, at han længe ikke formaade at svare. "Frygt ikke, ædle Jomfru! sagde han omsider med svag og næsten skjælvende Røst: Jeg kommer jo som Ven," lagde han til med et særdeles ømt, langt Øiekast, der virkede saa forunderligt paa hende, at hun, blegnende og forvirret, pludselig forlod ham. Først efter tre Dages Forløb fik han Tilladelse igjen at see hende, hvilken Tilladelse derefter *hver Dag* blev fornyet, og udstrakt til *hele Dagen*. For at springe til Enden af Historien, kan vi berette: at Treugersdagen vare de Mand og Kone, og Sexugersdagen, da Freden nu var sluttet, fulgtes de ad til Tydskland, hvorfra man aldrig siden har hørt et Ord om dem. Nogen Tid efter deres Bortreise fandtes paa en Vinduesrude i Officerens Værelse ridsede disse Ord: "*Søren Madsen Lihme*, forhen Præst i Thorning, nu Ritmester i churbrandenborgsk Tjeneste."

95

En Aften-Underholdning paa Dagbjerg Dos

Det er en bekendt Sag, at i *Dagbjerg Dos* boede fra umindelige Tider - og boer endnu, kan jeg troe - en meget honnet Bjergmands-Familie, om hvilken Man ikke veed andet Ondt, end at den imellemstunder tilbytter sig et udbøbt Barn i Nabolauget. Hvad Hensigten af et saadant Mageskifte monne være, skal jeg ikke sige for vist, hvis det ikke er den, at forbedre Racen ved den Methode, som Engelænderne kalde "breeding out". "Bytte er Bedrag", siger Ordsproget; og den sælle Skifting, Bonden faaer ibytte, viser noksom, hvo der har Fordelen paa sin Side. Nu da: en Sommer-Aftenstund faldt min Vei over samme Dos. Træt og mødig, som jeg var, satte jeg mig ned, ikke ret langt fra Toppen af Bjerget, og inden jeg vidste deraf, faldt jeg i Søvn. Hvor længe jeg har sovet, veed jeg ikke; men det veed jeg, at jeg blev vækket ved en Begivenhed, som ikke møder os hver Dag.

Bjergtoppen hævede sig langsomt i Vejret, og dannede sig til et Lyngtelt, der baares af sex ildrøde Støtter. Derunder opsteeg et Bord, der forekom mig at være parisk Marmor, og dette blev, af smaae vævre Dreng, dækket lige saa hastigt, som smagfuldt og kostbart: Fade og Tallerkener vare af det pure Guld; Knive og Gafler af Sølv, Skafterne indlagte med Diamanter; Chrystalflasker og Glas stode ved hver Couvert, og Blomsterkurve med Roser af Rubiner, Violer af Saphirer, og saa videre, gjorde Anretningen saa nydelig, som tænkes kan. Derpaa fremsteeg - under en rossinisk Ouverture, udført af Katte, Ugler, Græshopper, Faarekyllinger, Skader og Peer Oxes Frøer - en Chapeau med Dame, som jeg siden erfarede var Vært og Værtinde. Deres Skabning og Costume var mig saa paafaldende, at jeg kan levere en meget fuldstændig og nøjagtig Beskrivelse derover: Han var en lille net Mand, med et højt Bryst, og stærkt snøret, omtrent indtil Tykkelsen af en Vognstang. Hans Buxer vare umaadelig vide, og Hatten saa bred, at den bedækkede baade ham selv og hans lille Hustrue. Denne var ogsaa klædt paa den højeste Mode, 96 med dybt nedringet Kjole, saa at Man mageligt kunde kikke ned mellem de nøgne Skulderblade - men: honny soit qui mal y pense! Sligt ere vi jo længe vante til at see. - Hendes Haar, Fingre og Arme varesom Man let kan vide - bedækkede med de meest glimrende Juveler, Ringe og Baand, og svære Gulduhre dinglede rundt om de brede Hofter. Hendes Livs Tyndhed overgik - om muligt - Hr. Gemalens; thi Man skulde virkelig ikke sige Andet, end at hun var sammensat af tvende forskjellige Stykker, med billig Forundring over, at de under alle Bevægelser dog ikke faldt fra hinanden: desuden havde Begge meget højhælede Skoe, hvilket gjorde Balancen endnu sværere. Man seer ellers af denne korte Beskrivelse, at Folk under Jorden, saavel som Folk over Jorden, danne sig fuldkommet efter Parisernes høje Mønster, nu som i *Holbergs* Tid. Efter det første Par fulgte en Deel

andre i samme Costume, og Alle toge Plads ved Bordet, paa fiint udarbejdede Elfenbeens Stole.

Man kan her med Billighed vente en Specification af Retterne ved denne Soupé; og en Saadan er jeg og saa lykkelig at kunde fremlægge for mine smukke Læserinder, hvorvel jeg ikke selv kunde tage Deel i Nydelsen. Takket være den belevne Værtindes Omhyggelighed for sine Gjæster, og hendes uophørlige Nøden, der tillige gjorde mig bekendt med de Tilstedeværendes Navne og Stand. "Vær saa artig," - lød det i korte Mellemrum - "Hr. von Rammebjerg! en lille Fiirbeen endnu! Frue von Elmandsbjerg! De nyder slet Intet af denne Ørentvistragout! Hr. Bergraad von Jelshøj! smager Maden Dem ikke? et Par smaae Edderkopper endnu, med Dugsauce! Frøken von Høghøj! De er alt for peen; maa jeg hjælpe Dem til lidt Musefricassee? Hr. Geheime-Bergraad von Baunhøj! De seer Retterne - et lille Stykke Hugorm! Hr. von Bloksbjerg! De har rejst en lang Vej - en lille Flaggermuus endnu, ellers gaaer De sulten fra Bordet!" - Sørgede Værtinden for at Fadene kunde tømmes, da passede Værten Flaskerne med samme rosværdige Omhue: hans eget Glas var altid i Bevægelse, nu til den ene Side, nu til den anden, med et: "Min Herre! maa jeg drikke et Glas med Dem?" - Hvad Conversationen angaaer, da var den meget levende; men efterdi Alle talte paa eengang, blev det mig vanskeligt at opfatte noget Sammenhængende. Saameget hørte jeg: at tvende gamle Bergraader vare i hæftig Disput om Tyrker og Græker; at en ung Cavaleer med sin Dame talte ligesaa entusiastisk, som kunstforstandigt, om en ny Vaudeville; at et Par 97 middelaldrende Fruer gennemheglede nogle fraværende, og at en ung Fyr hvidskede søde Ting til Frøkenen i Huset - i Bjerget, vilde jeg sige. Samme Frøken var ellers - beyleufigt gesagt - en ganske net Pige, og jeg skulde tage meget fejl, om hun ikke var en tilbyttet eller adopteret Datter fra Oververdenen. At hun dernede havde faaet en god Opdragelse, hørte jeg af hendes Frue Moder, som ved Slutningen af Maaltidet, da Fadene vare tomme, meget levende roste hende for hendes Chapeau, den unge Hr. von *Bloksbjerg*. Af hendes Yttringer kunde jeg med Sikkerhed slutte mig til, at Frøkenen havde perfectioneret sig i alle mulige Fruentimnertiteter, saasom: at spinde Guld, spyttede Perler, græde Diamanter. Hun var endvidere fuldkommen i alle nu brugelige Maaneskinsdandse, saavel som i Sang og Musik. Men, hvad der var det Bedste, hendes Forstand var ligesaa uddannet som hendes Person: hun talte og skrev med Siirlighed ikke alene Modersmaalet (Bjergsproget); men, desforuden talte hun meget flydende Alfemaalet og Nissesproget; ja var end ikke ubevandret i Trolde-Sproget; hvilket, siden *Thor* udrøddede Nationen, er et dødt Sprog, og ellers nu kun bekendt blandt de Lærde under Jorden.

Viin og Sang maae følges ad! det vidste Man ogsaa her: Frøkenen 98 regalerede først - efter almindelig Beden og Nøden - Selskabet med Jægerbrudens "Vi binde Dig" etc. Jeg kjendte den paa Melodien; thi det var mig ikke muligt at forstaae et Ord, saa kunstmæssigt sang hun! Kun Omkvædet nam jeg, saasom da Alle stemmede i med, og en tyk Bergmand - der sad mig nærmest - med en Stemme, som en Tyr, overskraalte de Andre. Det var ellers noget varieret - maaskee rettere efter Bjergfolkets Lejlighed localiseret; thi jeg hørte tydeligt, at han sang: "Skjønne, grønne Jomfruebarm! Læber, som blaae Violer!" (Om Sangen har vundet ved denne Forandring, tør jeg ikke fordriste mig til, paa egen Haand at afgjøre; men henstiller det til de Herrer Recensenters Bedømmelse, der ex professo forstaae sig paa Sligt og forresten vide alle Ting.) Hernæst fik vi: "der Erlenkönig", af *Göthe*, som Vexelsang mellem Frøken von *Dagbjerg* og den omtalte vældige Bassist, hvorefter Sidstmeldte udbragte Digterens Skaal, der blev ledsaget af et tredobbelt "Hurra". Naar det i et godt Laug først kommer til "Hurra"! saa plejer ogsaa Bacchi Magt at vise sig som prædominerende, til megen Præjudice for Comus, Momus og sommetider Venus med. - *Evans Priis* er da Æmnet i alle Viser: saaledes ogsaa her. Den unge Hr. von Rammebjerg istemte uopfordret: "Hvor Fader Evan troner." - Derpaa begyndte Geheimebergraaden: "Vil Du være stærk og fri," der paa eengang blev sjungen med to forskjellige Melodier. Lystigheden steeg nu til den Grad, at Man ligeledes paa eengang sang to forskjellige Viser, og det endda saaledes, at hver Sanger fulgte sit eget Tempo. Omsider rejste sig en af Gjæsterne, og, idet han svingende sit Glas gjorde en ufrivillig Libation paa den Damaskes Dug, intonerede han den yndede Finale: "Og det skal være Værtindens Skaal, Hurra!" Greben og henreven af en sympathetisk Følelse, og ganske forglemmende Tid og Sted, faldt jeg begejstret ind med mit: "og Skam faae den, der ikke -". Men neppe havde jeg, til Selskabets store Forbauselse, ladet min overjordiske Stemme høre, før Telt og Bord og Gjæster med en forfærdelig Larm sank ned i Bjerget; og, efter en kort dump Buldren i dets Skjød, blev det rundt omkring mig saa tyst og øde som i en Kirke ved Midnatstide. Jeg skal ikke nægte, at det var mig lidt unheimlich - som Tydsken siger. - Jeg skyndte mig derfor ned af Bjerget, ikke uden Fortrydelse over, ved min utidige Mellemkomst at have forstyrret Selskabets Glæde, og forkortet mig selv saa skjøn en Lejlighed til at udvide mine underjordiske Kundskaber.

1. Hjorterytteren.

Danmarks Øer have et saa yndigt, venligt, fredsælt Udseende, at Man, ved i Tankerne at gaae tilbage til deres Oprindelse, aldrig erindres om nogen voldsom Naturbegivenhed; de synes ikke ved noget Jordskjælv at være opkastede, ej heller gjennemfurede af en vældig Vandflod; men snarere at have opdukket sagtelig af det synkende Hav. Sletterne ere jevne og store; Bakkerne faa og smaae, og blidt afrundede. Ingen bratte Skrænter, ingen dybe Huler minde om Jordens Fødselskamp. Skovene hænge ikke vildt paa skyehøje Fjeldrygge; men lejre sig, som et levende Hegn, om de frugtbare Marker. Bækkene styrte sig ikke ned i skummende Fosser, gennem dybe og mørke Kløvter; men glide stille og klare hen mellem Siv og Krat. Naar Man fra det dejlige Fyens Land sejler over til Jylland, troer Man i Førstningen blot at have passeret en Flod, og kan ikke ret overbevise sig om, at Man nu er paa det faste Land; saa lignende og nær beslægtet med Øerne er her Halvøens Skikkelse. Men jo længere Man nu kommer ind, jo mere forandres Egnen: Dalene blive dybere; Bakkerne brattere; Skovene see ældre og mere affældige ud; mangt sivgroet Kjær, mangel med kort Lyng bevoxet Jordplet; store Stene paa de højryggede Agre - Alt vidner om ringere Cultur og mindre Befolkning. Smale Veie med dybe Hjulspor og høje Balken i Midten hentyde paa mindre Færsel og Samqvem mellem Beboerne. Disses Vaaninger vordt mod Vesten alt slettere og slettere, lavere og lavere, som om de dukkede sig for Vestenvindens voldsomme Anløb. Ligesom Hederne blive hyppigere og større, blive Kirker og Byer færre og længere fra hinanden. Ved Gaardene seer Man istedetfor Hæsse sorte Tørvestakke, istedetfor Frugthaver Kaalgaarde. Store, lynggroede Moser, skjødelsløst og ødselt behandlede, sige os: at her er nok af 100 dem. Intet Markhegn, ingen Pileplantning gjør mere Skjæl mellem Mand og Mand; Man skulde troe, at alt endnu var i Fælledskab. Naaer Man omsider Rygningen af Jylland, udbreder sig for Øjet de uhyre, flade Heder, i Førstningen bestrøede med Gravhøje, hvis Antal dog stedse aftager, saa at Man med Rimelighed kan formode, at denne Strækning aldrig tilforn har været opdyrket. Denne høje Landryg forestiller Man sig, ikke uden Grund, at have været det første af Halvøen, der kom tilsyne, lettende sig op af Havet og væltende det til begge Sider, hvor da de nedrullende Bølger sammenskyllede Bakker, og udhulede Dale. Paa Østsiden af denne Lyngslette findes dog hist og her noget kort, purlet Egekrat, der for Vildfarende kan tjene istedetfor Compas; thi Træernes Kroner ere alle bøjede mod Østen. Forresten øjner Man paa de store Lyngbakker kun lidet Grønt: en enkelt Græsplet, eller en ung Bæveresp, som Man da med Forundring adspørger: hvor est Du kommen her? Løber en Bæk eller Aae gennem Heden, da forkynde ingen Enge, ingen Busk dens Nærværelse; dybt nede mellem udhulede Bakker snoer den sig lønlig og med en Fart, som om den skyndte sig ud af Ørken.

Over en saadan Bæk reed en smuk Høstdag et ungt velklædt Menneske henimod en liden Rugmark, som den fjerne Ejer havde opdyrket ved at brænde den afskrællede Skorpe til Aske. Han selv med Familie vare just ifærd med at afmeje den, da Rytteren nærmede sig og spurgte Vej til Herregaarden *Ansbjerg*. Efterat Bonden først havde gjengjældt Spørgsmaalet med et andet: nemlig hvor den Rejsende kom fra? fortalte han denne, hvad han allerede vidste, at han var redet vild, kaldte derpaa ad en Dreng, som satte Negene sammen, og befalede ham, at vise den Fremmede paa rette Vej. Men endnu førend Drengen havde begyndt at udføre denne Ordre, viiste sig et Syn, som for en Tid tildrog sig saavel Rytterens som Høstfolkernes hele Opmærksomhed. Oppe fra den nærmeste Lyngbakke foer lige ned mod dem, med Stormens Fart, en Hjort med en Mand paa Ryggen. Denne - en høj, fører Mand, brunklædt fra Top til Taa - sad indeklemt mellem Kronhjortens Takker, hvilke den havde kastet tilbage henad Ryggen, som disse Dyr gjøre naar de ret hale ud. Den sælsomme Rytter havde sandsynligvis tabt Hatten ved dette Ridt; thi hans lange sorte Haar fløj bag ud fra hans Nakke, som Manken paa en galopperende Hest. Hans Haand var i bestandig Bevægelse, for at hugge en Kniv i Hjortens Nakke; men dennes voldsomme Spring 101 hindrede ham i at træffe. Da Hjorteridderen kom nær nok til de forbausede Tilskuere - hvilket ikke varede længe - blev han kjendt af Bonden; thi denne raabte: "hej! *Mads!* hvor vil Du hen?" "Det maa Hjorten og Satan vide!" svarte *Mads*; men inden Svaret kom fuldt ud, var han allerede saa langt forbi, at det sidste Ord neppe naaede Spørgerens Øre. Inden faa Minutter forsvandt baade Hjort og Mand fra de Stirrendes Blik. "Hvem var det?" spurgte den Fremmede, uden at vende sine Øjne bort fra den Kant, hvor Centauren var forsvunden. "Saamænd!" svarte Bonden, "det er en sølle Mand, som de kalde *Mads Hansen*, eller *sorte Mads*; han har et lille Huus paa den anden Side af Aaen. Det er knapt for ham; han har mange Børn - kan jeg troe - og saa bjerger han sig som han kan: han kommer imellemstunder over paa denne Side og tager sig en Hjort; men idag lader det til, at Hjorten har taget ham - dersom det ellers var en rigtig Hjort?" lagde han betænksom til - "Gud frie os fra Alt det, som ondt er! men den *Mads* er rigtignok en forvoven Kumpen - alligevel jeg veed ikke Andet, end Ære, Dyd og Godt om ham. Han skyder et Stykke Dyr engang imellem; hvad skal vi sige derom? der er nok af dem - alt for mange, hvem der maatte sige det; der kan I selv see, hvordan de har klippet Vipperne af min Rug! Men - jo min sandten! der har vi *Niels Skytte*; jo Du skal lure *sorte Mads!* idag er han bedre ridende, end Du." Som han sagde dette, saaes en Jæger ilende i langstrakt Trav hen imod dem, fra den samme Kant, hvor de først havde seet Hjorteridderen. "Saae I ikke *sorte Mads!*" raabte han, endnu før han kom dem nær. "Vi saae rigtignok En paa en Hjort; men vi kunde ikke see enten han var sort eller hvid, eller kjende, hvem det var, for han kom afsted, saa En knap kunde følge ham med Øjnene" svarte Bonden. "Fanden tage ham!" sagde Jægeren, idet han holdt sin Hest an, for at lade den puste lidt; "jeg saa ham oppe i Haverdaien, hvor

han gik og luskede efter en Hjort. Jeg holdt mig bag en Høj for ikke at forstyrre ham. Han skjød, Hjorten faldt, *Mads* løb til, sprang op paa Ryggen af ham, for at give ham Fangst; men da Hjorten følte Kniven, rejste hans sig op, klemte *Mads* ned mellem Takkerne, og hallo! Hans Bøsse fik jeg; men jeg vilde hellere have ham selv." Med disse Ord satte han sin Hest i Trav, og ilede efter Krybeskytten, med den ene Bøsse foran sig paa Sadelknappen, den anden i en Rem paa Ryggen.

Den Rejsende skulde omtrent samme Vej, og drog med sin Vejviser afsted, saa hastig, som denne kunde smaatrave, efter at have skilt 102 sig ved sine Træskoe. Da de havde tilbagelagt en god Fjerdingsmil, og vare komne op paa Rygningen af en Bakke, der skraanede ned ad mod Aaen, fik de Øje paa begge Rytterne. Den Første havde naaet Enden paa sit forfløjne Ridt: Hjorten var styrtet død ned i Aaen, paa et Sted, hvor der var meget lavt Vande. Dens Banemand stod endnu skrævs over den, og stræbte at gjøre sig løs fra dens Takker, som havde boret sig ind i hans Klæder. Just, som han blev færdig hermed og sprang iland, kom Skytten - som først var redet fejl af ham - farende forbi vor Rejsende, med Tøjlen i den ene og Bøssen i den anden Haand. Et Par Favne fra den uheldige Hjorterytter standsede han Hesten, og med de trøstelige Ord: "nu skal Du døe, din Hund!" lagde han Geværet til Kinden. "Holdt, holdt!" raabte Delinquenten, "giv Dig Stunder, *Niels!* det jager vel ikke; vi kan jo snakke os tilrette." "Ingen Snakken længere!" svarte den forbittrede Jæger, "Du skal ligge paa dine Gjerninger!" "Nej bie dog et lille Gran endnu!" raabte hiin igjen: "lad mig først læse mit Fadervor!" "Hvad, vil Du læse?" sagde *Niels*, idet han lod Bøssen synke lidt fra Kinden, "i Himmerig kommer Du ikke alligevel." "Saa er det din Skyld, *Niels!*" svarte den Anden, "naar Du vil undlive mig midt i mine Synder." "Det har Du fortjent, din Hjortetyv!" raabte *Niels*, og hældede atter Kinden til Kolben. "Hej, hej" skreeg *Mads* igjen, "bie et bitte Korn endnu? Naar Du nu skyder mig, saa - aa tag dog den Bøsse fra Øjet! jeg kan aldrig lide at Man peger ad mig med et ladt Gevær -" *Niels* løftede atter Hovedet - "skyder Du mig, saa kommer Du selv til at klæde Stejle og Hjul." "Fanden hvilket!" svarte Skytten med en tvungen Latter, og sigtede paany. "*Niels, Niels!*" raabte hiin igjen, "her er Vidner; men hør! jeg vil give Dig et andet Raad: nu har Du mig jo vis nok; jeg kan ikke gaae fra Dig; kan Du ikke føre mig til Gaarden (Herregaarden), lad saa Manden (Herremanden) gjøre med mig hvad han vil. Saa beholde vi begge To vort Liv, og Du fortjener Dig tilmed en god Drikkeskilling." Idetsamme kom den Rejsende til, og raabte til Skytten: "For Guds Skyld! kjære Ven! gjør dog ingen Ulykke; men hør hvad Manden siger!" "Manden er en grov Misdæder" sagde Skytten, men spændte dog Hanen ned og lagde Bøssen paa Sadelknappen; "men siden den fremmede Mossiø beder for ham, vil jeg skjænke ham Livet. Du er ellers gal *Mads!*" sagde han til denne, "for nu kommer Du til at gaae med Skubkarren din Livstid; havde Du ladt mig skyde Dig, var nu Alting forbi - kom da din Kjeltring! og hold

103

Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne.

Dig ved Siden af mig! Kom nu og tag Skankerne med Dig!" Derpaa satte de sig i Gang, og den Rejsende, der ligeledes skulde til *Ansbjerg*, gjorde Følgeskab med.

Et stykke gik det fremad, uden at der blev talt et Ord; naar undtages, at Skytten af og til med et "hæ!" et Skjeldsord og en Eed afbrød Tausheden. Endeligen knyttede Krybeskytten en ny og mindre lidenskabelig Samtale. "Tykkes Du ikke, det er Synd" sagde han, "at jeg skal gaae og vade i det lange Lyng?" "Det er Du vant til, din Hund!" svarte *Niels*. "Du kunde gjerne" vedblev den Anden med et polidsk Øjekast, men dog i en Tone, som viste, at han ikke ventede at faae sin Bøn opfyldt: "Du kunde gjerne lade mig sidde op bag ved Dig." "Ho ho!" svarte Skytten med en Skogger: "Du har redet nok i Dag; nu har Du godt af at røre dine lange Been." "Naa naa! et godt 104 Ord igjen, *Niels Skytte!*" mumlede hiin, "Du er saa iband contradi* idag." *Niels Skytte* svarede Intet hertil; men fløjtede en Visetone, imedens han af Jagttasken fremdrog Tabakspung og Pibe. Da denne var stoppet, gav han sig til at slaae Ild; men Tønderet vilde ikke fænge. "Jeg kommer til at hjælpe Dig" sagde *Mads*, og uden at faae eller vente paa Svar slog han Ild i sin egen Fyrtønde, blæste paa den og rakte den til Skytten; men idet denne tog derimod, greb hiin fat paa Kolben af den ladte Bøsse, som laa over Sadelknappen, rev den med et vældigt Ryk ud af Stroppen, og sprang tre Skridt baglænds ud i Lyngen. - Alt dette skete med en Hurtighed, Man ikke skulde have tiltroet den bredskuldrede, føre og allerede lidt aldrende Krybeskytte, "Nu falder Godtaar mig til" sagde denne. "Tykkes Dig ikke, jeg nu kunde pirre Dig overende, som en Skurrehat, bitte *Niels?* Men Du var rimelig før; det er din Lykke." Den arme Skytte stirrede bleeg og skjælvende af Arrighed paa sin Modstander, uden at være istand til at fremføre et eneste Ord. "For lidt siden" vedblev *Mads* "var Du saa ildvorn,** der kunde Ingen faae et Ord indført; men havde jeg ikke dengang hørt, hvordan Du lod din Mund løbe, skulde jeg hartad tænkt, at Du havde glemt den hjemme paa *Ansbjerg* - tænd din Pibe! ellers brænder Tønderet ud - Du seer saa vis paa min Fyrtønde? Du tykkes vel, det er et maadeligt Bytte, Du har gjort? Denne her er rigtignok bedre;" - han klappede paa Bøssokolben - "men Du skal faae den igjen, naar Du flyer mig min egen." *Niels* tog denne strax over Hovedet, rakte den hen til Krybeskytten med den ene Haand og udstrækkede den anden for at modtage sit Gevær. "Bie lidt!" sagde *Mads*: "Du skal love mig først - aa! det kan endda være det Samme, for Du holder vel ligemeget af det; men skulde Du engang herefter høre et Puf i Heden, saa vær ikke saa hidsig, men tænk paa idag og paa *Mikkel Rævehale!*" Han vendte sig til den Rejsende: "Staaer hans Hest for *Skud?*" "Skyd kun!" svarede denne. *Mads* holdt Skyttens Bøsse, som en Pistol, med den ene Haand op i Luften, og skjød den af. "Den giver jo ikke anderledes et Knald" sagde han, "end som naar Man slaar en Potte mod en Dør." Derpaa tog han Stenen af Hanen, og gav sin Modstander den, med de Ord: "Der har Du din Skyder! for det

første skal den ingen Skade gjøre". - Farvel! og Tak for idag! *-* 105 Saaledes sigende hængte han sin egen Bøsse over Nakken, og gik tilbage mod den Kant, hvor Hjorten laa.

Skytten, hvis Tunge hidtil syntes at have været bunden ved en magisk Kraft, gav nu sin længe indeklemte Harmeluft i en Strøm af Eder og Forbandelser, hvis Begyndelse lød saaledes: "Nu saa gid da Dævlen inderlig - -" etc. etc. - Det er beklageligt, kjære Læser! ligesaavel for mig som for Dig, at min Muse ikke er af de ægte humoristiske; thi ellers havde jeg her den ønskeligste Lejlighed til at udpynte min Fortælling med de kraftigste Eder, mod hvilke de, der oplive vore genialske Comedier, vilde kun lyde som Fruehundebjæf mod Løvebrøl. Som sagt: min enfoldige Muse har endnu ikke været istand til at fatte den dybe Betydning af Gammelstrandsconversationsen; desaaarsag faaer du selv ad libitum fylde de mange Huller i *Niels Skyttes* og andre Kraftgeniers Tale. Jeg beretter nu simpelthen - dog med tilbørlig Reservation af meeromrørte *Niels Skyttes* lovlige Ret til Djævelen og hans Rige - hvad Passiar, der videre forefaldt mellem ham og den Fremmede paa Vejen til *Ansbjerg*.

Denne, hvis Medlidenhed havde vendt sig fra den undslupne Frijæger til den hartad fortvivlede Herregaards-Skytte, søgte at trøste saa godt som han formaaede: "Han har jo dog i Grunden Intet tabt," sagde han tilsidst "uden den usle Glæde, at gjøre en Mand med sin hele Familie ulykkelig - " "Intet tabt?" raabte Jægeren: "Det forstaaer han ikke. Intet tabt? Den Hund har, saa vist som jeg er en Synder, fordærvet mig mit gode Gevær!" "Hvorledes?" sagde den Rejsende: "fordærvet hans Gevær? Lad det, og sæt en anden Steen for!" "Pyt!" svarede *Niels*, med en ærgerlig Latter; "den skyder hverken Hjort eller Hare meer; den er forgjort, det svarer jeg til; og dersom ikke eet Raad vil hjælpe - trrr! der ligger een og slikker Solskin i Hjulsporet; han skal ikke spise Lærkeunger idag." Med disse Ord standsede han Hesten, satte hurtig en Steen i Hanen, ladede Geværet og sprang ned. Den Fremmede, som var ganske uindviet i Jagtvidenskaben, og altsaa kjendte hverken dens Terminologie eller Magie, holdt ligeledes stille, for at see hvad Grønkjolen nu vilde foretage sig. Denne trak Hesten ned, gik nogle Skridt frem og pirrede med Bøssespiiben til Noget, som laa i Vejen. Nu først opdagede den Fremmede, at det var en Hugorm. "Vil Du herind!" sagde Skytten, stedse stikkende med Bøssen efter Slangen; endelig fik hans Hoved ind i Piben, holdt nu denne i Vejret og rystede den indtil Ormen var heelt derinde. 106 Derpaa skjød han Bøssen af i Luften, med sin besynderlige Forladning, hvoraf ikke den mindste Stump mere kom tilsyne, og sagde: "vil det ikke hjælpe, saa er der Ingen, der kan curere den, uden *Mads* eller *Mikkel Rævehale*." Den Rejsende smilede lidt vantro, saavel over Trolddommen, som over den snurrige Maade at løse den paa; men da han allerede havde gjort Bekjendtskab med den ene Sortekunstner, ønskede han ogsaa at vide Lidt om den anden, der bar et saa ualmindeligt og betydningsfuldt Navn. Paa hans Efterspørgsel, fortalte Skytten, medens han atter ladede sit Gevære, Følgende: "*Mikkel Rævehale* - som de kalde ham, fordi han kan lokke alle de Ræve til sig, der ere i Landet - denne *Mikkel* er ti Gange værre, end *sorte Mads*; han kan gjøre sig haard, den Hundetamp! der bider hverken Blye eller Sølvknapper paa ham. Engang traf jeg og Herren ham hist nede i hiin Dal, lige saadan ved en Hjort, han nylig havde skudt, og som han var ifærd med at tage Skindet af. Vi red lige hen til ham, og han mærkede os ikke, før vi vare ham paa tyve Skridt nær. Men tænker han, at *Mikkel* blev bange? Han saae bare om til os, og gav sig derpaa igjen ifærd med Hjorten. ""Saa skal Du da times en lille Ulykke!"" sagde Herren. ""*Niels!* skyd ham paa Pelsen! jeg svarer for Alt!"" Jeg holdt ham med et Skud Rendekugler lige midt paa hans brede Ryg; men Pyt! han agtede det ikke mere, end om jeg havde skudt paa ham med en Hyldebøsse. Knægten drejede blot Ansigtet et Øjeblik om til os, og blev endnu ved at flaae. Da skjød Herren selv - det var lige kraftigt: han skjar just Skindet fra Hovedet; og først, da han havde svøbt det sammen, tog han sin lille Riffel, som laa paa Jorden, vendte sig imod os og sagde: ""Nu kommer nok Turen snart til mig; og dersom I ikke seer til at I komme bort, skal jeg dog prøve, om jeg kan faae Hul paa een af Jer."" Saadan en Karl er *Mikkel Rævehale!*" Efter denne Fortælling, der er ligesaa utrolig, men mere sandfærdig end mange andre, som vi forskrive fra Udlandet, fortsattes Rejsen til *Ansbjerg*.

2. Ansbjerg.

Naar Du, kjære Læser! giver Dig ifærd med en dansk Bog, som - vel at mærke! ingen Oversættelse er, og Samme finder Naade for dine Øjne: da opkaster Du sikkert det højst billige Spørgsmaal: "Hvo, 107 mons troe, haver været denne Forfatters Mønster og Forbillede?" Thi at en dansk Skribent - in specie en Digter - skulde være saa selvklog og dumdrigtig, at vove sig uden fremmet Vejledning ud paa Autorbanens Glatiis, det er jo hverken tænkeligt eller tilraadeligt.* Om Du derhos læser critiske Blade - in specie den danske Pasqvino - vil Du vorde end mere overbeviist om Rigtigheden af din Forudsætning; thi i Saadanne vil Du hyppigen støde paa Yttringer, som denne: "Vor Forfatter har aabenbarligen dannet sig efter A*, eller B*, eller C*," og - om han er en af de stemplede - "vor Digter har hældigen opfattet D*s eller C*s, eller F*s Aand;" eller - om han er blandt de upriviligerede - "dette Product er en mislykket Efterligning af G*, eller H*, eller I*." - Nu da: dersom ogsaa mine Smaafortællinger, eller - om Du hellere vil - Noveller, have vundet dit Behag, skulde Du ikke

have spurgt Dig selv: "Hvo er vel denne Forfatters Mønster og Forbillede? L.....? Nej!" dertil ere hans Helte og Heltinder ikke englelige nok. v.. d.. V....? Ikke heller! dertil ere de ikke djævlemæssige nok; tilmed begynder han heller ikke sine Capitler ad modum: "I sin storblommede grønne Damaskes Sloprok, med den sneehvide rødtoppede Bomuldsnathue paa det ærværdige Hoved, sad paa sin brandgule Silkevæderskinds Bedstefaderstoel den fem og firesindstiveaarige etc. etc." eller: "Paa en kastaniebruun vælig Araber, som tyggede det skumbesprængte Sølvbissel, reed igjennem den hvælvede Borgport den underdelige" etc. etc. "Skulde" spørger Du videre -"vor Forfatter have dannet sig efter H....., R....., A... ? Ikke heller! dertil ere hans Eventyr alt for rimelige, troværdige og dagligdags; dertil har han alt for liden Commerce med Gjengangere, Nisser, Trolde, Varulve, Vampyrer og Djævlé." "Hvo i al Verden kan det da være?" bliver Du ved: "een maa han have! W..... S.....? Paa min Ære! der er han!" Ak! kjere, gunstige Læser! det er endnu ikke den rette. Du gjør mig virkelig for megen Ære; thi hans Fuldkommenheder ere hans Ejendom, som hverken jeg eller nogen Anden kan tage fra ham, og hans Fejl - om han har nogen - vil jeg gjerne overlade til C..... og * 108 Andre, der kunde fylde et Ark med at beskrive et Shawl og Maaden at bære det paa, og som Ikke kunne føre os ind i en Bondes Røghytte, uden at gjøre os nøje bekendte med enhver Stoel paa Gulvet, enhver Høne paa Ranen, og enhver Pjalt, de uskyldige Børn have paa; ja som, hvor de end føre os hen, ikke lade os slippe forbi nogen Steen eller Pind ved Vejen, uden at vi først maae lære dens omstændelige Beskrivelse. Overalt kan denne sc....e Maneer bedre betale sig i andre Lande, end her, hvor Man hellere laaner Bøger, end kjøber dem, og hvor Lejebibliotheker og Læseselskaber sørge for, at Forfattere ikke skulde give deres giftefærdige Døttre Manuscripter til Udstyr. Nej, min højstærede Læser! havde dette været Tilfældet - som Man siger - da stode vi endnu nede ved *Karup* Aae, tabte i Beskuelsen af dens lynggroede Bredder, eller vi med en Landmaalers Nøjagtighed fulgte alle dens Krumninger lige til det Sted, hvor Liimfjorden vilde standse vore Skridt. Havde jeg været en S....., vare vi vist i dette Øjeblik meget behageligen sysselsatte med at tælle de brune Pletter paa *Niels Skyttes* forresten hvide Høsehund (om hvem vi endnu ikke have mældet et eneste Ord), eller Uhrfuglene i hans Jagttaske. Men - det er nu ikke anderledes - jeg gaaer min egen skjæve og ujevne Gang - vil Du følge med, skal det være mig baade en Ære og en Fornøjelse - snart staaer jeg, snart gaaer jeg, snart løber jeg, og snart tager jeg Rend til og gjør et gevaltigt Spring, som for Exempel, fra *Karup* Aae til *Ansbjerg*. Og vil Du nu endelig give mig et Mønster, kan Du jo - i Betragtning af denne lange, snaksomme, parenthesiske Indledning - lade det være Forfatteren til Siegfried v. Lindenberg.

Summa Summarum: A* og B* og C* have deres ejendommelige Skjønheder - de være og forblive deres! de ere vel ej heller ganske frie for Fejl - hvad skulde jeg med dem? jeg har nok i mine egne. Nej, førend Du skal sige: "Hænderne ere Esaus, men Stemmen Jacobs!" maa Du hellere udbryde: "det er Esau heel og holden!" Og skulde jeg da sluttelig ikke altid være efter dit Sind; skulde min Pegasus stundom løbe for stærkt, stundom gjøre sig stædig; saa tag i gunstig Betragtning, at den ikke er tilreden af nogen Kunstberider; men har bestandig sine egne Nykker, som det hverken for Dig eller mig vil være muligt at pille ud. Sid op, Højstærede! riid med mig ind ad *Ansbjerg* Port, og lad os see, hvad Eventyr - kort eller langt, troeligt eller utroeligt - vi der monne opleve!

Jeg hører sjelden det Ord "Herregaard," uden at tænke paa Spøgelser. 109 Disse ærværdige Levninger fra Oldtiden, fordum beboede af mandhaftige Riddere og høviske Fruer, hvilke vi ere vante til at forestille os strænge og alvorlige, stive i Klæder, stive i Væsen, stive i Sind, haarde og barske selv i Kjerlighed: disse favntykke Mure, disse lange, snævre og mørke Gange, disse hvælvede Kjældere synes os ret indbydende for Midnattens Aander; de aabne, vide Kaminer ret beqvemme for hine luftige Væsner, der hellere gaae igjennem Skorstenen, end gjennem Døren. Jeg troer virkelig heller ikke, at der findes nogen gammel Herregaard uden saadant natligt Puslerie; uden i det mindste eet skummelt Værelse, en Hjørnestue, et Taarnkammer, hvor det ikke er ganske rigtigt, og hvor Man ikke gjerne sover alene.

Det glæder mig oprigtigt, at *Ansbjerg* i denne Henseende er ligesaa complet en Herregaard, som nogen anden i Landet; og haaber jeg snart at opleve den Nat, da jeg kan opvarte Læseren med en ægte phantasmagorisk Forestilling; men Alt til sin Tid! og derfor vil jeg nu i Historien gaae frem med chronologisk Orden.

Da de tvende Ryttere vare komne indenfor Ladegaardsporten, drejede de - Skytten som Vejviser foran - om til Stalddøren, afsadde her hver sin Hest, og gik derfra op igjennem den Lindeallee, der ledte til Borggaarden. Denne bestod af trende Fløje: Hovedbygningen til Venstre, tvende Stokværk høj, havde en Qvist, som nød Prædicat af *Taarn*; maaskee fordi Man syntes, at intet ægte Herresæde burde mangle et Saadant; og et Navn er - som Man veed - ofte nok til at fornøje Folk. Saaledes har jeg hørt, at et Værelse, hvori var en Bogreol med en Snees tyktbestøvede Bøger, et Skab med Flasker og Glas, et Bord med Skrivertøj, og en blødtudstoppet Lænestol, er kaldet et *Studerekammer*. Saaledes har jeg seet en Samling af et Par hundrede forknyttede Træer, som heed *Skoven*, og en Karudsdam, der heed *Søen*. I samme Betydning kaldes et Klædeskab Garderobe, et Par Bøndergaarde og en halv Snees Huse et Gods, og Tiendetageren paa disses Marker Forvalter eller Inspecteur. - Den midterste Fløj, ogsaa teglhængt, men kun af eet Stokværk, var bestemt for det talrige Tyende, ligefra Ridefogden til Hundedrengen. Den højre var Forpagterens Bolig. I Krogen mellem begge stod Travhesten; i den Tid ligesaa uundværlig paa en Herregaard, som det adelige Vaaben over Hoveddøren.

I det Øjeblik, da Skytten aabnede Stakitporten ind til Borggaarden, 110 aabnedes et Vindue i nederste

Stokværk af Herskabets Fløj, og et Bryststykke kom tilsyne, hvilket jeg troer at burde beskrive, for at lede de Læsere, der have seet lignende afmalede, til rimelige Gisninger over Tiden for nærværende Begivenheder. Den naadige Herre, hvis svære Corpus fyldte Breden af det store Vindue, var iført en mørkegrøn Fløjels Jakke med een Rad Knapper, der sluttede tæt om Halsen, store Opslag og store Lommeknapper; en kulsort Paryk - ikke af de grundmurede, men af dem med een Bukkel eller Valk trindt neden om - skjulte ganske hans Haar. Den Deel af hans Paaklædning, der var at see, bestod følgelig kun af tvende simple Stykker; men da hele Personen siden kommer tilsyne, vil jeg, for at undgaae Gjentagelse, ligesaagodt strax nævne de øvrige tre Dele af hans Dragt, som vare: ovenpaa Parykken en tætsluttende grøn Fløjels Kasket med langt udstaaende Skygge, ganske liig hine sorte Kabudser, som Præster og siden Degne endnu i Mands Minde have baaret; Benene vare bedækkede af et Par lange, vide, besporede Støvler, og sorte Beenklæder af den Slags, som enkelte gamle Bønder endnu i vor Tid have brugt, under Navn af Rullebuxer, fuldendte den synlige Deel af Paaklædningen. "*Niels Skytte!*" raabte Herren. Den Tiltalte viste sin Medfølger den Dør, han skulde søge, og traadte derpaa, med sin lille, graa, trekantede Hat i Haanden, hen under Vinduet, hvor den *ærlige og velbyrdige* Mand ordentligviis gav Audients til Domestiquerne og Godsets Bønder, baade i Vaadt og i Tørt. Skytten maatte her underkaste sig det samme Ceremoniel, som alle Andre, hvorvel et mindre tvungent Forhold fandt Sted mellem Herre og Tjener paa Jagten; thi saalænge denne varede, suspendedes Etiquettens strænge Lov. "Hvem var den?" begyndte Hiin, idet han med Hovedet gav et Sidenik mod den Kant, hvor den Fremmede gik. "Den ny Skriversvend, naadig Herre!" lød Svaret. "Ikke Andet! jeg tænkte det havde været Nogen. Hvad har Du der?" spurgte Herren igjen, nikkende til Jagttasken. "Den gamle Kok* og to Kyllinger, naadig Herre!" (Dette "naadig Herre" ville vi for Fremtiden som oftest udelade; men det skal nødvendig underforstaaes ved Slutningen af enhver Replique.) "Det er lidt for to Dages Jagt;" sagde hiin, "kommer der ingen Hjort bagefter?" "Ikke dennegang;" svarte *Niels* - 111 sukkende: "naar Krybeskytter bruge Hjorte til at ride paa, vanker der ingen til os." Denne Yttring fordrede naturligviis en nøjere Forklaring; men da Læseren allerede iforvejen har modtaget Samme, ville vi imidlertid henvende Opmærksomheden paa det, der foregik bag Naadigherrens brede Ryg.

Her stod nemlig det unge forlovede Par: Junker *Kaj* og Frøken *Mette*. Den Første en smuk Ungersvend paa fem og tyve, og derhos elegant og fuldkommen paa den Tids nyeste Mode. For at vise, med hvilke Vaaben Pigejærter dengang angrebes og besejredes, bør jeg ikke forbigaae Junkerens Udortes; men begynder ved Fødderne, for stedse at stige i min Beskrivelse. Disse vare bedækkede af ganske brednæsede, korte Støvler, hvis vide Skafter slubrede i mange Folder nede om Smalbenene. Hvide Silkestrømper omsluttede Læggene, og trak sig netop en Haandsbred op over Knæerne, foroven garnerede med en Strimmel af de fineste Kniplinger. Derefter kom et Par snevre sorte Fløjelsbuxer, af hvilke dog ikkun lidet lod sig tilsyne, formedelst de uhyre Skjød af en ligeledes sort Fløjelsvest. En carmoisinrød Stoffes Kjole, med een Rad store overtrukne Knapper, korte Ærmer, der kun rakte til Haandledene, men Opslag til Albuerne, sammenholdt med en Hægte over Kalvekrydset, fuldendte Paaklædningen. Hele Haaret var strøget glat tilbage, og bundet i en lang stiv Pidsk tæt op i Nakken. Jeg skulde kun fortjene mig liden Tak af mine Læserinder, hvis jeg ikke med samme Nøjagtighed afbildede den velfornemme Frøken; men her kan jeg fatte mig kortere, og betragte hende under trede Hovedstykker: 1) de spidsnæsede, højhælede, sølvbespændte Skoe, 2) den lille, røde guldgalonerede Hue, som gik ned med en spids Snip i Panden, og skjulte hele det opsmøgede Haar, og 3) den storbloomede, i Grunden himmelblaa langlivede Damaskes Kjole, hvis vide Ærmer naaede kun lidt nedenfor Albuerne, lod Skuldrene og Brystet bart, og - vel at mærke - ikke var snørt. - For dem, som kjende og tilbørligen beundre de nuværende Moders Skjønhed, vil det synes ubegribeligt, hvorledes en saadan udstafferet Dame kunde sætte et Mandfolkehjerte i Brand, da det eneste tækkelige og smagfulde i Pynten var de nøgne Skuldre og Bryster; men jeg maa lægge til, at Frøken *Mettes* Ansigt virkelig var saa overmaade dejligt, at Man over dette gjerne kunde glemme Klæderne.

Disse tvende vakkre Personer stode da, som sagt, bag ved den gamle Herre, Haand i Haand, og - som det syntes - beskæftigede sig med kjælent Gjækkerie. Junkeren rakte hyppigt de tilspidsede Læber frem til Kys, og Frøkenen drejede ligesaatit Ansigtet bort, ikke just med Uvillie, men med et skjelmisk Smil. Det synderligste var, at hun, hvergang hun bøjede Hovedet tilbage, kikkede ud forbi Faderen i Gaarden, hvor der dog for Øjeblikket ikke var Andet at see (thi Skytten stod for dybt inde under Vinduet), end Træhesten og den ny Skriversvend, der, saasart han var kommen ind i Skriversstuen, satte sig ved det aabnede Vindue. At denne - uagtet Prædicatet Skriversvend - var en overordentlig smuk Karl - vilde dog ikke sige stort; thi for det første havde han et mægtigt Ar over den ene Kind, og for det andet, tredie, fjerde og femte var han klædt ganske og aldeles som Skriversvend. Hvorledes denne Dragt tog sig ud, finder jeg ikke passende at fortælle, da jeg nu saa nylig har leveret en Beskrivelse over Standspersoner. Ej heller behøver jeg vel at opholde mig længere ved Frøken *Mettes* Moder, den gode Frue *Kirsten*, der sad i et andet Vindue, og med velbehageligt Smil bemærkede de unge Menneskers Elskovsspøg. Med saa megen større Føje kunde den gode gamle Dame rigtignok ogsaa glæde sig over dette Partie, da det fra Begyndelse af - var hendes eget Værk. Selv havde hun (som Naadigherren i Jagtsproget skjemtviis udtrykte sig) blandt en heel *Rulle* Junkere *vejret* den fedeste, samt først *slaaet an paa hans* *Fod*. Da den unge Herre var eneste Søn, Arving til *Palstrup* og flere Godser; da han ydermere var en ægte *Sextenender*, blev Mariagen snart besluttet mellem Forældrene og declareret for Børnene. Brudgommen, der just var kommen hjem fra Paris, som Frue *Kirsten tog ham paa Kornet*, troede godt; hvilket ikke var at takke ham for: Frøken *Mette* var ung, dejlig, eneste Barn og Arving til *Ansbjerg*, hvis Hjorte, Vildsviin og Bønder vare ligesaa gode som *Palstrups*; men som med Hensyn til

Uhrhøns og Ænder havde meget forud. Hvad Bruden angaaer, da var hun Forældrenes jernfaste Villie saa ubetinget undergiven, at vi for det første maae lade uafgjort, hvorvidt hendes egen bøjede sig til Junkeren. Man veed jo, at Pige hjertet helst vælger selv, og ofte forkaster en Bejler af ingen anden Grund, end fordi han er valgt af Forældrene; dog, dersom Junker Kaj blot har været den første, tør vi ikke frygte for ham.

Efter denne - ikke aldeles unødvendige - Digression, fortsætte vi Historien. Da Skytten havde fortalt sit hele Uheld, hvilket han ikke turde dølge, saasom baade Skrивerdrengen, dennes første Vejviser, og 113 Hjorterytteren maaskee selv alligevel vilde have gjort det bekendt, udbrød den strænge, haarde, og i sin Vrede tit næsten rasende Herre i de hjerteligste og oprigtigste Forbandelser over Krybeskytten; og under denne Regn af Ønsker dryppede det af og til paa den arme *Niels*, der af Frygt for Hosbonden maatte ned sluge sine ligesaa velmeente Eder. Saasomt det første Stød af Vredens Storm havde sagtnet sin Voldsomhed, og givet Forstanden Rum, blev foreløbigen udkastet en Plan til hastig og tilstrækkelig Hævn: den frække Forbryder skulde gribes, og, som den, der nu lettelig kunde overbevises om Vildtstyveri, overgives i Justitiens Hænder, og derfra, efter behørig Forberedelse, til *Bremerholm*. Knuden stak i at fange ham vist; thi fik han mindste Nys om Faren, vilde han rimeligviis flygte, og lade Kone og Børn i Stikken. Den paa sit allerømmeste Sted saa haardt saarede Herremand vilde først have været øjeblikkelig afsted: der var saameget tilbage af Dagen, at Man netop ved den indbrydende Nat kuride naae *sorte Madses* Hytte. Men den naadige Frue, i hvis Hævn altid viste sig sikkrere Plan og modnere Overlæg, forestillede sin fremfusende Ægtefælle: at Mørket ogsaa vilde begunstige Misdæderens Flugt, og - om denne forhindredes - et fortvivlet Forsvar; bedre altsaa, at drage ud lidt efter Midnat, saa at den hele bevæbnede Magt ved Daggry kunde omringe og erobre Hytten. Dette Forslag blev eenstemmigen antaget, og Junkeren indbudet til at deeltage i Expeditionens Fare og Hæder. Ogsaa Ridefogden, der kom for at rapportere den ny Skrивerdrengs Ankomst, og fremvise hans medhavende Anbefalingskrivelse fra Ridefogden paa Vestervig, blev befaleet at holde sig færdig tilligemed Gartner, Ladefoged og Staldkarle, samt at bude en Bondevogn til at følge Toget.

Under de nødvendige Forberedelser til dette, gik Solen ned og Maanen op; og Læseren faaer Tid til at trække sin Aande, inden han begiver sig til næstfølgende indholdsrige Capitel.

3. Nissen.

Hvo kiender ikke - i det mindste af Navn - dette Væsen, hvis Smaapudserier næsten alle bære Præget af godmodig Overgivenhed? Hvo har ikke hørt tale om hans lille buttede Figur, og hans røde Jacobinerhue - Symbolet paa uindskrænket Frihed? Hvo veed ikke, 114 at det Huus, han vælger til Opholdssted, er fuldkommen betrygget mod Ildsvaade og anden Ulykke? (For ikke siden at glemme det, vil jeg strax in Parenthesi anmærke: at der ogsaa gives *Skibsnisser*, hvis Function bestaaer deri, at de om Natten - i Skyggetegning, om jeg saa maa sige - gjøre Udkast til alt det Arbejde, der næste Dag vorder udført: lette Anker eller kaste det, hejse Sejlene eller lade dem falde, beslaae dem, rebe dem - hvilket altsaa betyder Storm; ja han holder sig end ikke for god til en Svabergastes Bestilling; men vasker Dækket nok saa pent. Velunderrettede paastaae: at denne Spiritus navalis ogsaa viser sit nære Slægtskab med Huus - eller Land-Nissen i Skjelmstykker. Undertiden drejer han Fløjjet, slukker Lyset i Nathuset, driller Skibshunden, og om der ombord befinder sig en Passagier, som ej kan taale Søen, vil Man see Skjelmen med hjertebrækkende Miner gylpe i Pøsen. Skal Skibet forgaae, springer han Natten før Afrejsen overbord, bestiger et andet Skib, eller svømmer iland. Sluttelig maa jeg anmærke: at da det kun er saare Faa givet at see denne luftige Person, kommer hans Advarsler ikkun sjelden tilnytte.) *Huusnissen*, med hvem vi her i Særdeleshed have at bestille, er en sand Velsignelse for den Vaaning, som han beærer med sin Nærværelse: den er sikker mod Ild, Storm og Tyvehaand. Hvo vilde derfor regne det saa nøje med den lille Fyrs Krumspring? At han imellemstunder rider sig en lille Tour paa Hesten i Spiiltouget, og derved bringer den i Skumsveed, skeer vistnok kun for at skaffe denne en gavnlig Bevægelse; at han malker en Koe førend Pigen, er alene for at bringe hende til at rejse sig lidt før om Morgenen; at han nu og da kniber et Hønseæg, gjør Jav med Mis paa Loftet, eller vælter en Natpotte, hvo vilde tage ham det saa ilde op, eller derfor misunde ham den smule Julegrød, som ingen betænksom Huusmoder undlader at hensætte til ham i en Krog paa Loftet? Kun i Tilfælde af at dette forsømmes, antager hans Character et svagt Anstrøg af Hævnelyst; thi da kan Mutter i Huset være temmelig vis paa at faae sin Grød sveden, eller sin Suppe snærret; hendes Øi vil kaste sig, eller Melken vil ikke oste sig, eller og hun maa finde sig i at kjerne en heel Dag, uden at faae Smør.

Nu da: et saadant lille Huusspøgelse havde fra umindelige Tider (og har endnu, kan jeg troe) havt sit Tilhold paa *Ansbjerg*; skjøndt Man turde antage, at denne Herregaard ikke var hans eneste Bopæl; thi stundom forløb flere Aar, uden at Man mærkede det mindste til 115 ham. Men just i den Tid, paa hvilken vor Historie indfalder, begyndte han atter at drive sit Væsen, eller Uvæsen - om Man saa vil. - Gartneren savnede af og til nogle af sine skjønneste Blomster, eller flere af de største og modneste Ferskener; det

mærkeligste var, at begge Dele undertiden om Morgenen blev fundne i Frøken *Mettes* Kammer, hvoraf Man med Rimelighed sluttede sig til, at denne Dame stod højt anskreven hos meerbemeldte Nisse. Endvidere fortalte Staldkarlene, at det mangan en Nat ikke var rigtigt mellem Hestene, og om Morgenen befandtes een af dem saa ilde tilrakked, som om den havde været taget i Tjeneste til et langt og heftigt Ridt. De forsikkrede - og hvo vilde tvivle derpaa? - at de ofte havde sprunget ud i Stalden; men saa havde Alt paa Øjeblikket været stille. Kun eengang syntes de at kunne skimte den fatale røde Hue; og siden efter blandede de sig ikke mere i Nissens Affairer; og deri gjorde de meget vel. Hvad der lagde end mere Vægt til disse Beretninger var: at *Niels Skytte*, da han en Aften kom fra *Viborg*, og hverken var fuld eller gal, alligevel ikke havde været Mand for at finde Vejen fra *Demstrup* ned til Gaarden, skjøndt den gik saa lige som en Snor, og det var Maaneskin. Enten han vilde eller ej, maatte han ud i Storhuusellene, hvor den røde Hue flere Gange pippede frem mellem Træstammerne. Da han var Karl for sin Hat, raabte han Spøgelset an; men hvergang han oplod sin Mund, faldt han, og hørte ligesaa ofte en fæl Latter, der lød snart som en Uhrhanes Skoggren, snart som en Høsegjøg. Da han endelig, tilsølet og forreven, var sluppen ud af den moradsige Tykning, hørte han bag ved sig Raaen blade og Sneppen fløjte, skjøndt det endnu var langt fra Blade - og Snejpe-Tiden. Saa uforkastelige Vidnesbyrd undlod ikke at gjøre et dybt Indtryk paa hele Gaardens Personale, især det kvindelige. Ja Naadigherren selv modtog slige Efterretninger med en betydningsfuld Taushed.

Saaledes stode Sagerne, da Toget mod sorte *Mads* foretoges; hvilket gjorde Epoche i *Ansbjergs* Historie, og mange Aar efter brugtes som en Æra, saa at det længe heed: "det var det samme Aar, som vi var paa Jagt efter sorte *Mads*; det var to, det var tre Aar efter," o.s.v. Med spændt Forventning ventede de Tilbageblevne hele Dagen paa Executionarmeen. Det blev Middag, Aften og Midnat; og endnu var Ingen at høre eller see. Man beroligede sig med den Formodning, at Delinquenten maatte være ført fra sit Hjem lige til *Viborg*; i dette 116 Tilfælde kunde det nok have taget Dagen med sig, og efter en saa udmattende Marsch var det billigt, at Tropperne fik en Aftens Vederqvægelse og en Nats Hvile i Staden. Paa Grund af denne højst rimelige Hypothes gik altsaa baade Herskab og Tyende tilsengs; kun en Tjener blev oppe. Endeligen en Time efter Midnat kom Junker *Kaj* og hans Rideknegt. Men inden jeg gaaer videre, var det vel passeligt at forklare Aarsagen til disses sildige Hjemkomst, og de Andres fuldkomne Udeblivelse.

Krybeskyttens Hytte, som han selv havde bygget i en meget simpel Stil, med Vægge af Grøntørv, og Tag af Lyng, der hvilede ubunden paa krumpne, i Form af Sparrer, sammenføjede Egegrene, havde en, som Fæstning betragtet, fordeelagtig Beliggenhed. Midt i en Mose, der holdt to stive Miil i Omkreds, hævede sig en lille Forhøjning, som end ikke det voldsomste Tøebrud nogensinde satte under Vand, og hvortil i det mindste ingen Ridende kunde komme, undtagen ad en smal Jordstrimmel, der bugtede sig hen imellem Tørvegrave og Vældgunger; paa denne havde sorte *Mads* opslaaet sin idylliske Bolig, hvor han med Kone og fire Børn levede af Jagten. Det større Vildt spistes færskt, saltet og røget; det mindre solgtes underhaanden, tilligemed Hjortekind og Rævebælge, og for de vundne Penge kjøbtes Brød og Suul. Melk tiggede Kone og Børn af de omboende Bønder. Just som det begyndte at grye af Dag naaede Ansbjergmanden og hans Hær Mosen. *Niels Skytte*, som den der nøje kjendte Terrainet, reed nu forud, og førte lykkelig hele den forenede Magt til det Sted, hvor Hytten skulde ligge. Med Forbauselse stirrede han hen for sig: der var ingen Hytte at opdage; og dog var det allerede saa lyst, at Man nødvendig maatte kunde see den. Det første, han greb til, var - hans sædvanlige Tilflugt i al Nød og Forvirring - en lang og kraftig Eed. Naadigherren, der kom til for at erfare Anledningen til en saa hjertelig Udgydelse, gav sin Skytte en ligesaa hjertelig Morgenhilsen, og paastod, at han var redet vild, og havde ført dem paa en urigtig Vej. Men denne, som var vis i sin Sag, forsikkrede, ja kaldte et Dousin af de sorte Engle til Vidner paa at Hytten laa der; men at *Mads* maatte have gjort den usynlig, og det vist nok ved Hjælp af sin gode Ven - ham med Hestefoden; thi det var udenfor al Tvivl, at han forstod hvad Almuen kalder "at hverre Syn." Herren var nær ved at træde over til denne Mening, som den rimeligste, da Junkeren, der var redet længere frem, raabte: "her ligger 117 lld!" Alle stimlede nu til, og snart opdagede Man, at hele Hytten laa i Aske, hvori Gløder endnu hist og her fremglimtede. Denne Opdagelse ledte *Niels Skytte* til det Resultat: "at meerømrørte, langhalede Person havde taget ham og den hele Yngel." Junkeren derimod var af den Formening, at han selv kunde have sviyet Hytten af, og derpaa være flygtet. Da det under disse Debatter var blevet klar Dag, undersøgte Man Brandtomten nøjere; man fandt intet Andet, end Aske, Emmer, Kul og forbrændte Been, som Jægerne erkjendte for Hjorteknokler. I Henhold til Junkerens Hypothes, besluttede Man at gjennemse de omliggende Heder, da Flygtningen med Familie og Bagage dog umulig kunde være kommen ret langt bort. Til den Ende deelte Man sig i fire Hobe, for at lede efter alle fire Verdens Hjørner; Junkeren valgte med sin Rideknægt og en anden Karl den østlige - maaskee for at være Ansbjerg og Kjeresten desto nærmere; men spildte vare alle hans Bestræbelser, til ingen Nytte foer han hid og did, og udmattede baade sig selv, sine Folk og Heste. Stundom troede han at øjne noget Bevægeligt i det Fjerne; men ved nærmere Undersøgelse fandt han, at det var Faar eller Stakke af Hedetørv. Engang var han ganske vis paa at see Mennesker paa det Strøg omtrent, hvor nu den tydske Kirke ligger; men efterhaanden, jo mere han nærmede sig, jo utydeligere bleve Skikkelserne, indtil de omsider ganske forsvandt. Rideknægten forklarede dette optiske Bedrag efter et gammelt Sagn: at her i Oldtiden havde staaet et Slag, og at de Faldnes Aander endnu stundom gjentog den blodige Leeg. Ja, som Hyrdedreng, havde han ofte ved Solens Opgang seet hele Regimenter opmarschere, Officierer til Hest fare op og ned forbi Gelederne, de fjendtlige Hære blandes og brydes, nu den ene vige, og nu den anden. I hans Bedstefaders Tid derimod havde Man tydeligt kunnet høre Anførernes Commandoraab, Trompeternes Skratten, Vaabnernes Klirren, og de Saaredes Klageskrig. Men Junkeren, som

havde hørt Noget om fata morgana, og paa Havet været Vidne til lignende Phænomenener, udloee sin synske Tjener, og forbandede i sit Hjerte den sorte Krybeskytte, med al hans Afkom, lige til det fjerde Led. - Under Dispositionerne til dette formaledide Strejtog havde Man - hvilket undertiden hænder i vigtigere Krige - glemt at sørge for Proviant, Heltemodets nødvendige Basis. Den tredie Deel af Junkerens Division blev altsaa udsendt, for at oprette det Forsømte; men da Karlen henimod Aften endnu ej var vendt tilbage, besluttede den 118 forhungrede Junker at vende Næsen hjemad. Dog, dette var lettere besluttet, end udført: Hestene vare ligesaa udmattede og forsmægtede som Rytterne. Det gik derfor saare langsomt, og Man var ikke istand til at vinde ud af Heden, førend Mørket faldt paa. Følgen deraf blev, at Man forvildede sig, og først efter Midnat naaede *Ansbjerg*.

For at undgaae flere Tilbagespring, vil jeg her kortelig berette: at de tre andre Divisioner havde ligesaa tynd en Lykke; de fandt Intet af hvad de søgte. Forgjæves gjenmledte de enhver Tørvemose, forgjæves omkredsede de enhver Dal og Huling, enhver Høj og Bakke; forgjæves forespurgte de ved alle tilgrændsende Byer og Eenstedgaarde: *sorte Mads* havde Ingen seet eller hørt det allermindste til. Dagen gik med, og der maatte sørges for Natteherberg. Ansbjergmanden selv landede paa *Rydhaug*, hvorfra han først efter tvende Dages heldige Uhrflugelagt naaede sit Hjem.

Højstærede Læsere og Læserinder! Saamange, som tage denne sandfærdige Historie i Haanden! for deres egen Skyld vil jeg raade dem: ikke at læse det Efterfølgende i Eenrum og ved Lys; men ere de flere, skader det ikke, at de rykke saa nær sammen som muligt - der kommer en Spøgelsehistorie!

Den trætte Junker havde neppe fyldestgjort Hungeren for sit Krav, før han alvorligen tænkte paa, at betale Søvnens sit. Han befalede derfor Tjeneren at lyse ham op paa hans Soveværelse; men da denne vilde aabne Døren, hændte det sig, at han vred Nøglen istykker, saa at Kammen blev siddende i Laasen. Hvad var her at gjøre? at bande Døren, Laasen, Nøglen, Smeden, Tjeneren og *sorte Mads* med - for en Fejls Skyld - blev prøvet uden Nytte. Til at faae Laasen fra, udfordredes Brækjern og Hammer, og tilmed vilde den derved foraarsagede Larm vække det hele Huus. Til hvad Ende havde han da hidtil forholdt sig saa stille, ja - for ikke at forstyrre Damernes Ro - ladet sig nøje med et Stykke koldt Steeg, som Tjeneren ad en lønlig Gjenvej havde vidst at forskaffe ham? I saadant Tilfælde ere de første Raad de bedste; ogsaa herfor vidste Tjeneren eet: "Taarnkammeret!" sagde han med halvsagte Røst og et uvist Blik til Junkeren. Ved Nævnelsen af dette velbekjendte, men ildeberyggede Værelse overfoer ham en let Gysen; men han stræbte at dølgge Frygten baade for Tjeneren og for sig selv ved et forceret Smil, og ved det i en ligegyldig Tone henkastede Spørgsmaal: om Sengen der ogsaa var lavet tilrette? Svaret lød bekræftende; thi den naadige Frue havde her 119 altid for Nødstilfælde en opredt Seng, skjøndt den i Mands Minde aldrig havde været brugt. Da hun selv gjemte Nøglerne til de andre Gjæsteværelser, men fandt en saadan Forsigtighed nødvendig med dette, der kun indeholdt en Seng, et Par Stole og et Bord, og desuden ved sin aandelige Salvegarde ansaaes tilstrækkelig betrygget mod Tyvehaand: saa hjalp nu ingen videre Udflugter eller Indvendinger. Junkeren lod sig vise derop, og da Tjeneren havde klædt ham af og sat Lyset paa Bordet, gik han og lukkede efter sig.

Det var en mørkagtig Høstnat. Næet nærmede sig sidste Qvarteer; dets krumme Halvskive stod dybt paa Himlen, og skinnede ind ad Kammerets eneste høje og smalle Buevindue. Det blæste; Smaaskyer dreve - om Man saa kan sige - i hurtig, næsten regelmæssig Takt over Maanen; Skyggerne af dem giede, som Billeder i Camera clara, hen paa den hvide Væg, og forsvandt i Kammen. Blyvinduet klirrede under Vindstødene; det hvislede og peeb i Ruderne; det dundrede i Skorstenen; Kamindøren klappede. Junker *Kaj* var ingen Cujon; hans Hjerte sad vel endog saa temmelig nær paa det rette Sted. Men den Egenskab, som vi kalde *Mod*, er en ganske relativ Beskaffenhed, ligesaa mangfoldig og forskjellig i sine Ytringer, som i de Betingelser, af hvilke det afhænger. Mangen Kriger, som uden at skjælv gaaer Kugler og Bajonnetter imøde, skal ikke uden Hjertebanken ene og i Mørke træde ind i en Kirke; og den, som frejdigen henter en Fane ud fra fjendtlige Skarer, vil maaskee ikke lade sig overtale til ved Midnatstid at hente Messebogen fra Alteret, eller en Hjerneskal fra Beenhuset. Soldaten, der staaer som en Mand paa Landjorden, bæver maaskee paa det ham uvante frygtelige Hav. Og Sømanden, der smiler ad Storm og Bølger, bliver heel alvorlig mellem Bøsser og Sabler. Den, der commanderer et Regiment, har undertiden ikke Mod til at commandere en Kone; og en Anden, som har Konen under Pidsken, gaar ræd afvejen for enhver vred Mands Øjekast. Der gives dem, der ikke ere bange for Noget i Verden, undtagen for deres egen Samvittighed; Andre forstaae at kue denne Rebel, skjøndt de i alle øvrige Henseender have Hjerter som Harer. Ikke heller vor Junkers Mod var heelt og fuldkomment: han turde møde sin Mand, ride sin Hest - om det saa var en Bucephalus - kort, han frygtede just ikke for nogen *levende*, eller rettere, *legemlig* Skabning; men for Aander havde han al mulig Respect. Tid og Omstændigheder, men især Værelsets Vanrygte, satte hans Blod i en hastigere Gang; og alle gamle Spøgelsehistorier 120 fremstillede sig ganske ubudne for hans exalterede Indbildningskraft - Phantasus og Morpheus strede om hans Besiddelse; den Første havde Overmagten. Han vovede ikke at lukke Øjnene, men stirrede uafsladelig paa den modstaaende Væg, hvor de uformede Skygger syntes efterhaanden at faae Skikkelse og Betydning. Under saadanne Omstændigheder er det en Trøst at have Ryggen fri, og alle sine Fjender en face. Han rejste sig derfor overende, slog Gardinet ved Hovedgjerdet tilside, og saae sig tilbage. Sengen stod i et Hjørne; ved Fødderne, dog lidt fremad, var Vinduet; midt for Sengen den ene brede Væg, Kammen og bag denne Døren. Hans Øjne gled forbi denne til Bagvæggen. Der hang et gammelt Skilderie, en mandhaftig Ridder i Staal og Plade, med et Ansigt saa stort som et Græskar, ombølget af tykke sorte Lokker. Ved dette dvælede hans spejdende Blik. Det viiste sig og forsvandt, alt som Skyerne gik fra Maanen, eller

bedækkede den. I det første Tilfælde syntes Ansigtet at udvide sig til et Smil; i det sidste at sammenskrumpes i skummel Alvorlighed. Maaskee en fordums Besidder af dette Herresæde, der nu under fremmede Ejermænd, efterat hans Slægt maaskee var uddød, havde faaet Plads i denne Afkrog, og ved natlige Besøg hævdede sig over Efterkommernes ligegyldige og foragtelige Behandling. Som Skyggerne paa Væggen, joge Mod og Frygt hinanden i Junkerens Sjel. Omsider forcerede han Modet, lagde sig ned, og overgav sig ganske i Morphei Magt.

Efter den voldsomste Udmattelse sover Man ikke roligst. Maaskee havde han endnu ikke slumret en halv Time, da han vaagnede ved en Larm, som naar en rustet Dør laas oplukkes. Han aabnede uvilkaarligt Øjnene; de faldt paa den modstaaende Dør, hvor en hvid Figur viste sig og forsvandt næsten i samme Øjeblik - Døren gik til med en sagte Knirken. En snurrende Kulde løb over hans Hoved, hvilket vi udtrykke ved den Talemaade: *Haaret rejser sig*. Dog blev han endnu Herre over sin Frygt: Indbildningskraften havde endnu ikke ganske betvunget den kolde Fornuft. "Det kan have været Tjeneren" tænkte han, "som - endskjøndt afklædt - har villet eftersee, om Lyset var slukket." Nogenlunde beroliget ved denne Hypothes, drog han sit Blik tilbage; men saae nu for Vinduet den øverste mørke Halvdeel af en menneskelig Skikkelse. Omridset af Hoved og Skuldre var ganske tydeligt, og Yderkanterne oplyste af Maanens Skin; den syntes at vende Ryggen til. Skrækken vandt Overhaand, og dæmpede hans 121 Aandedræt. Skikkelsen sukkede, rakte den ene Haand ivejret og skrev paa Ruderne. Da svandt Junkerens Mod; det gik ham som Belzazar: "hans Farve skiftedes, hans Tanker forfærdede ham, hans Lænders Ledebaand slappedes, og hans Knæer stødte sig mod hverandre." Hvad var her at gjøre? Flugt var ikke at tænke paa; thi søgte han Døren, gjennem hvilken det hvide Væsen var forsvunden, kunde han falde i et Baghold; Vinduet forsvarte sig selv, og flere Udgange havde han ikke bemærket. Rigtignok er der en Tilflugt, som mange i slige Tilfælde skulle gribe til - at krybe under Dynen; men da det er vitterligt nok, at somme Spøgelser ere saa grusomt spøgefulde, at de endog trække Dynen paa Jorden, tør jeg ikke ubetinget tilraade Brugen af dette Middel. Enten kjendte vor Junker det slet ikke, eller og han skammede sig ved at betjene sig deraf. Ja hans naturlige Mod rejste sig endnu engang til den Højde, at han anraabte Skikkelsen med et: "Hvem der?" Ved dette Raab syntes den at gjøre en hurtig Vending; men svarte ikke; og efter nogle Øjeblikke sank den ganske langsom ned under Vinduet, og siden var Intet mere at høre eller see. - Ingen forvildet Vandrer kan længes saa inderligt efter Dagens Lys, som den stakkels Junker. Han turde ikke lukke sine Øjne af Frygt for, naar han atter aabnede dem, at faae Noget at see, som han ikke ønskede. Han vedblev meget mere at stirre paa Døren, Kaminen og Vinduet med ængstelig Forventning; han lyttede med stedse spændt Opmærksomhed, men hørte dog intet Andet, end Vindens Pusten, Rudernes Klirren og sit eget Aandedræt. Omsider frembrød Dagen, og saasart det var blevet lyst nok til at skjælne enhver Gjenstand i Værelset, stod han op og undersøgte dette med største Nøjagtighed. Forgjæves: han fandt intet Spor af de natlige Besøg; Kamindørene vare lukkede; Døren til Kammeret ligesaa; Vinduet havde alle sine Kroge paa, og flere Udgange gaves der ikke. Han havde altsaa Troen ihænde, og skyndte sig at forlade dette urolige Natteherberg, med det oprigtige Forsæt, aldrig mere at betræde det.

Saasart Herskabet havde forsamlet sig til Frokosten, og Junkeren havde givet Rapport om det mislykkede Tog, gjorde Fruen ham det naturlige Spørgsmaal: hvorledes han havde sovet ovenpaa saamegen Strabads? "Ret godt!" var Svaret. Frøkenen smilede: "Har I ikke lagt paa Taarnkammeret? jeg synes, min Pige talte derom." Junkeren bejaede det; men da han for Kjeresten vilde skjule sin Frygt, fandt han det nødvendigt, ganske at fornægte sit natlige Bekjendtskab. 122 Frøkenen syntes ligesaa opsat paa at afnøde ham en Bekjendelse; hun forsikkrede: "Man kunde see paa hans Øjne, at han ikke havde sovet, og at han saae overmaade bleg ud." For at ende dette pinlige Forhør, erklærede han det beskyldte Værelse for aldeles purificeret, og lagde til: at hun gjerne selv kunde sove der, naar hun blot havde Mod. "Da troer jeg og" sagde hun leende, "at jeg engang skal forsøge det!" Hermed syntes denne Materie udtømt, og Man gik over til andre.

Efter den gamle Herres Hjemkomst forløb et Par Dage, før Taarnkammeret kom paa Bane; thi først havde Man fuldt op at gjøre med at optænke, fremsætte og bedømme de mange forskjellige Maader, paa hvilke *sorte Mads* kunde have været fanget, samt med at opfinde de rimeligste Hypotheser angaaende hans nærværende Opholdssted. Og dernæst medtog det en lang Tid, omstændelig og nøjagtig at fortælle de tvende Dages Uhrfuglejagt ved Rydhauge. Da nu ogsaa dette rige Æmne omsider var udtømt - det vil sige: da enhver baade skudt og fejlet Fugls Historie var fortalt, tilfredsstillende Grunde anførte ved ethvert Fejlskud, skarpsindige Sammenligninger anstillede mellem Hunde og Geværer o.s.v., o.s.v. - begyndte Frøkenen at lede Samtalen hen paa det berygtede Værelse, idet hun fortalte sin Fader Kjerestens Natteleje der, og gjorde ham opmærksom paa dennes usædvanlige Alvorlighed. Han havde nu i dette sit andet Forhør tvende Inquisitorer, af hvilke især den unge Dame gik ham saaledes paa Klingen med sine skjelske Drillerier, at han omsider fandt for godt at tilbagekalde sin forrige Benægtelse, og tilstaae, at han ikke skjøttede om at ligge der oftere. "Er det for en Cavalier?" sagde Frøkenen, "at være bange for en Skygge? jeg er kun et Fruentimmer, og dog tør jeg prøve at bestaae et saadant Eventyr." "Det koster min Fux," svarede Junkeren, "I vover det ikke!" "Jeg sætter min Belle lige imod!" raabte hun. Man troede, det var hendes Spøg; men da hun haardnakket paastod Væddemaalets Holdelse, stræbte baade Kjeresten og Faderen at formaae hende til at afstaae fra saa voveligt et Foretagende. Hun var ubevægelig. Nu ansaa Junkeren det altsaa for nødvendigt, at skrifte Alt reentud. Den Gamle rystede paa Hovedet; Frøken *Mette* loe,

og paastod han havde drømt, og, for at overbevise ham derom, fandt hun sig saa meget mere forpligtet til at opfylde sit Løfte. Den gamle Herre, hvis Faderstolthed smigredes ved Datterens Mod, gav hende nu sit Bifald; og Alt, hvad Junker *Kaj* kunde opnaae, var: at en Klokkestreng blev anbragt 123 ved Sengen, og at hendes Kammerpige maatte ligge paa en Feldtseng i samme Værelse. Frøkenen betingede sig derimod, at alle Mennesker paa Gaarden skulde forblive i deres Senge, at det ikke siden skulde hedde: Man havde bortskræmmet Spøgelset, og at Ingen maatte have Lys efter Klokken elleve. Fader og Kjereste maatte tage Nattekvarteer i det saakaldte forgyldte Gjæstekammer, som kun var adskilt fra Taarnkammeret ved en lang Gang. Hos dem hang den Klokke, med hvilken den unge Dame i Nødsfald kunde ringe Storm. Moderen - ikke mindre heroisk end Datteren - gav villig sit Minde til Eventyret; og næste Nat blev bestemt til dets Udførelse.

4. **Bortførelsen.**

Dersom jeg hos Nogen skulde have vakt Forventninger om et nyt Spøgerie, gjør det mig virkelig ondt; og det saa meget mere, som det første maaskee nu ogsaa tør tage mod en naturlig Forklaring, og ende sig med et: "Pyt! ikke Andet!" Men saa glæder det mig igjen, at jeg til Erstatning for en rigtig Spøgelsehistorie kan opvarte med en saa regulair Bortførelse, som nogensinde fandtes i Romaner: en Bortførelse ikke om Dagen, men om Natten; ikke gennem Døren, men gennem Vinduet; ikke tilvogns, men tilhest.

Den vigtige Nat, der skulde afgjøre Fuxens og Isabellens fremtidige Skjæbne, gav Herskab og Tyende kun lidt Søvn: alle laae i spændt Forventning af de Ting, som skulde komme. Kattemjav, Ugleskriig, Hundetuden forjog Ole Lukøje hvergang han korn listende. Staldkarlene hørte Hestene puste, snorke og sparke; det kom Ladefogden for, at Man slæbte med Sække paa Loftet; det var for Mejersken accurat som om Gyngekjernen var igang; og Huusholdersken fornåm tydelig, at det rumsterede i Spisekammeret. Der kom ikke mere Søvn i det forgyldte Kammer: Herren og Junkeren laae tause og skottede imellem til den lille Sølvklokke, som hang imellem dem; men den var og blev stum. Da Taarnuhret slog Eet, begyndte Junkeren at ansee sit Væddemaal for halvt tabt; men trøstede sig med, at Tab til sin Kone er dog kun af den ene Haand i den anden. - Kort at fortælle: Natten gik bort og det - hvad Taarnkammeret angaaer - saa roligt, som om der aldrig var Spøgerie til i Verden. Med første kjendelige Dagskjær stode begge de kun halv afklædte Herrer op, og ilede med en 124 Morgenhilsen til den dristige Aandebetvingerinde. De pikkede paa Døren - intet "Entrez" - Begge maatte vel endnu ligge i den søde Søvn. Papa aabnede - Man traadte ind. - Peste! Frøkenens Seng var tom, og Overdynen kastet tilside. "Bravo!" raabte Junkeren, "hun er echapperet, og Isabellen er min." Den gamle Herre sagde ikke et Ord, men vendte sig til Pigens Seng: hun lod sig ej heller tilsyne; men da han lettede Dynen, laa hun der virkelig blussende rød og sveddampende som i den hæftigste Feber. Paa Herrens første ivrige Spørgsmaale svarede hun Intet; men stirrede kun paa dem med et forvildet, vanvittigt Aasyn. Omsider gjenfandt hun sit Mæle, og berettede i en afbrudt og usammenhængende Tale: at hun kort efter Midnat havde seet et frygteligt Spøgelse komme gennem Væggen. Forfærdet havde hun puttet sig under Dynen, som hun heller ikke siden havde vovet at lette; af hvad der videre var passeret vidste hun Intet. Dog dette viiste sig snart; thi Vinduet var aabent, og nedenunder stod en Stige - Frøken *Mette* var bortført; men af hvem?

Hvilket Oprør i hele Gaarden! hvilken Larmen, Skrigen og Jamren! Forbandelser uden Gjenstand, Spørgen uden Svar. "Efter dem!" var Faders og Brudgoms næste Tanke; men hvorhen? - Fruen, den besindigste af Alle, foreslog først en almindelig Hærskue (som det hedder paa Dansk), og Herren foretog den i egen Person: han opraabte ethvert levende Væsen ved Navn, og erklærede omsider, at han Ingen savnede. Hele den opstillede Besætning var i samme Vildfarelse, indtil Frue *Kirsten* spurgte: "hvor er Skrивerdrengen?" "Skrивerdrengen! Skrивerdrengen!" lød det fra Mund til Mund. - Man saae sig omkring, Man saae paa hverandre, Man saae paa sig selv - nej! Skrивerdrengen var der virkelig ikke. Ridefogden og et Par Andre foer nu afsted over til Skrивerstuen; og Herren raabte til Staldkarlene: "sagl op og for Døren, som Torden og Lynild!" Fogden kom snart tilbage hæsblæsende og angst med den Beretning, at den Savnede virkelig maatte være borte; thi Sengen viste, at Ingen havde lagt der sidste Nat; hans Sporer og Ridepidsk vare ej heller at finde. I samme Øjeblik kom en af Staldkarlene løbende, og fortalte, at Jesabel var væk. Alle stod forstenede i indbyrdes taus Beskuelse, indtil Frue *Kirsten* brød Stilheden. "Vor Frøken Datter," sagde hun, "kunde ikke bortføres af en Skrивerdreng; men han har indsneget sig her som Spion. Det ahner mig, at Røveren er vester fra - seer efter om I ikke kunne spore dem paa Viumvejen; og saa afsted! Det var endnu 125 muligt, at naae dem; thi Isabelle skal ikke løbe ret langt med To." Hendes Gisning var rigtig; paa den betegnede Vej saaes Sporet af en skarptravende Hest, og til ydermere Bevils fandtes ikke langt fra Gaarden en Sløjfe, og lidt længere borte en Handske, begge tilhørende Frøken *Mette*.

Bevæbnede med Bøsser, Pistoler og Kaarder bortilede nu Herren, Junkeren, Ridefogden, Skytten og fire andre veludrustede Karle; og efter dem raabte Fruen "bringer dem døde eller levende!" Et Stykke ville vi

ledsage Ansbjergmanden paa hans andet Tog. Til *Vium* stod Sporet tydeligt; men her skulde Man have tabt det, hvis ikke en Bonde, hos hvem Man forespurgte sig, havde berettet: at han et Par Timer før Dag havde hørt Hestetrav vester ud af Byen. Man fulgte dette Vink, og gjenfandt Sporet; det gik i samme Retning forbi *Hvam* Kroe. Her erfarede, at Hundene omtrent for to Timer siden havde holdt et slemt Huus. De Flygtendes Fart havde altsaa begyndt at sagtne sig, hvilket Sporet ogsaa tydelig gav tilkjende. Forfølgerne kom til *Sjørup*. Her havde en Karl, som i et vist Ærinde stod udenfor Gaarden, hørt en Hest gaae forbi, og troede at skimte Tvende paa den. Men nu ophørte Sporet. Her løb adskillige Veje; alle med dybe og snevre Hjulspor - hvilken var den rette? Flygtningerne havde ingen af dem fulgt, formodentlig af Frygt for at Hesten skulde falde; men vare redne ind i Lyngen. Man gjorde Holdt for at raadslaae. Af trende Hovedveje løb een i Nordvest, een i Sydvest, og een midt imellem. Medens disse, den ene efter den anden, toges under Betragtning, faldt Talen ogsaa paa Nattens vigtige Begivenhed, og især paa den mistænkelige Skrивerdreng. Een af Karlene fortalte: at det forekom ham, som om han skulde have seet denne etsteds tilforn, da han stod ved Hestfolkene; men hvor, kunde han ikke mindes. En anden havde et Par Dage iforvejen seet en Ubekjendt tale hemmelig med ham i Skoven, og forekom det ham, som om denne et Par Gange havde sagt: Hr. *Cornet!* Nu opgik der et pludseligt Lys for den gamle Herre. "Ha!" raabte han, "saa følge vi den midterste Vej! den gaaer til *Vestervig*. Jeg tør sværge paa, at Skrивerdrengen er ingen Anden, end Majorens tredie Søn, der stod som Cornet ved Cuirassiererne. Jeg mindes at Frue *Kirsten* engang har advaret mig for ham, og sagt, at han snusede efter Frøken *Mette*. Og I" - raabte han til Ridefogden. "Naadigherre!" tog denne Ordet, "I saae jo selv Ridefogdens Skrivelse paa *Vestervig*; det er ham, som har narret os Alle; eller ogsaa 126 Brevet har været falskt; tilmed var han saa stille, ordentlig og arbejdsom, saa høflig og saa ydmyg, at det aldrig kunde falde mig ind, at han var en adelig Herre." "Herskabet ligger i Maanen" sagde den Gamle, og satte sin Hest i Trav; "den som først faaer Øje paa Deserteuren, giver jeg tre Kroner." - Troppen havde vel halvanden Miil at ride, inden den kunde naae det tilsigtede Vadsted gjennem Karup Aae. Imidlertid vil jeg, med Læserens Tilladelse, ile foran derved, og nærme mig de Flygtende, som nu netop berøre den anden Bred.

Den stakkels Isabelle, udmattet af sin dobbelte Byrde, og den første Miils hæftige Løb, gik langsomt og vaklende opad Lyngbakken. Cornetten - thi det var virkelig ham - saae sig ofte tilbage med en bekymret Mine; og hentede sig hvergang et Kys hos sin søde *Mette*, der i Ridedragt sad bag ved ham, og holdt ham tæt omfavnet. "Seer I endnu Intet?" spurgte hun ængstelig; thi selv turde hun ikke see sig om. "Endnu ikke" svarede han; "men jeg frygter - Solen er allerede et Stykke over Jorden; de maae være paa Vejen efter os - naar kun Hoppen kunde holde det ud." "Men eders Broders Vogn?" spurgte hun efter et Ophold. "Den skulde have mødt ved Aaen i Dagningen" svarede han; "jeg kan ikke begribe, hvad der opholder den. Vi have endnu to Miil, inden vi komme ud af Heden, og dersom de imidlertid have fundet det rette Spor. -" I det han saaledes talede, havde de naaet det Øverste af Banken, og den store vestlige Hede udbredte sig nu, som et Hav, foran dem; men ingen Vogn, intet levende Væsen var at opdage. Cornetten holdt stille, for at lade Hesten puste, og gjorde en halv Vending, for des mageligere at kunne overse den nu tilbagelagte østlige Alhede. Ogsaa den var bar og øde: Intet at see, uden enkelte Tørvestakke; Intet at høre, uden Uhrhanernes Skoggren, Aaens Susen, Isabellens Pusten og deres egne Sukke. En Stund bleve de saaledes holdende, indtil Frøkenen brød Taushedens med det Spørgsmaal: "er der ikke Noget, som rører sig langt borte?" Hun sagde dette med dæmpet Røst, som om hun frygtede for, at det skulde høres paa den anden Side af Ørken. "Det er ikke Tid at tøve længere" svarede han, "jeg frygter at det er eders Fader, som kommer hisset ude." Med disse Ord drejede han atter mod Vesten, og sporede Hesten. "Ak min Fader!" sukkede hun, og omsnoede end fastere sin Bortfører. "I Ungern" sagde han, "- det er nu i denne Tid fem Aar siden - laae vi i Nattekvarteer i en Landsbye.

127

Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne.

Om Morgenen bleve vi overrumplede af Tyrkerne. Da jeg steg tilhest, var der allerede Ild i et Par Huse; vi maatte retirere, og jeg var een af de sidste. Omtrent en halv Fjerdingsvej fra Byen kom en lille Ungarer, en Dreng paa ti, tolv Aar, løbende efter mig, forfulgt af en Trop Janitskarer. Han var halv nøgen. Længe kunde han ikke holde det ud. Jeg reed tilbage, og tog ham op paa Hesten; i dette Øjeblik havde den første Janitskar naaet os. Først end han faldt, gav han mig denne Erindring over Ansigtet, Men jeg reddede min lille Ungarer. Han er hos min Broder, og skulde idag være kommen os imøde. Min Dyrebareste! jeg var dengang bedre tilmode, end nu." Han saae sig atter om: "Det lader til, at de nærme sig - forcerer jeg Hoppen, vil hun styrte." De rede et Stykke videre frem - han med et beklemt, hun med et ængsteligt bankende Hjerte. "Jeg maa gaae" sagde han, og stod af, "det vil hjælpe den saa meget. See Jer ikke tilbage, kjereste Frøken!" "Ak Gud!" raabte hun, "er det dem?" "Der ere syv eller otte;" svarede han: "saavidt jeg kan skjønne, ere de ridende." "Hvor langt kan de være borte?" spurgte hun atter. "Lidt over en halv Miil - tre Fjerdingsvej" svarede han. Uagtet hans Formaning saae hun atter tilbage. "Jeg seer Ingen" raabte hun. "Jeg ikke heller nu" sagde han; "men de ere vel nede i en Dal - der kommer een frem igjen, og nok een - kom, kom! stakkels Belle!" raabte han og trak den efter sig; "du pleier ellers at gjøre krum Hals, og løfte dine Fødder højt nok; nu slæber du dem hen ad Jorden, og strækker dit Hoved lige ud, som en Fisk, Man med Magt maa drage op af Vandet." Efter et Ophold spurgte Frøkenen: "mon de kunne see os?" "De ride lige efter os" svarede Cornetten, "de vinde meer og meer - " "Himmel!" raabte hun, "dersom de naae os! ak! jeg frygter, at min Fader vil dræbe Eder; men jeg vil beskytte Eder med mit svage Legeme, kjereste *Holger!* jeg kan ikke

overleve Eder!"

Under deslige ængstelige afbrudte Samtaler vare de komne omtrent en lille halv Miil fra Aaen ind i Vesterheden. Forfølgterne vare nu tæt ved den østlige Aaebred; de kunde allerede tydeligt skjælnes og tælles. De Flygtendes Angst var nærved at gaae over til Fortvivlelse - intet Glimt af Redning. Cornetten pustede omkaps med Hesten; Frøkenen græd. Da rejste sig pludselig tæt foran dem en stor, bruunklædt Mand op af den høje Lyng, med en Bøsse i den ene Haand og en lavpullet Hat i den anden. De Flygtende standsede. "Hvem der? hvor er Du fra?" raabte Cornetten paa sin militairsk. "Derfra" svarede Manden, "hvor Husene staae ude, og Gæssene gaae barfod; og hvor ere I fra, og hvort* vil I? Men hold lidt har vi To ikke seet hverandre fornys? Er I ikke den Person, der bad godt for mig, da *Niels Skytte* vilde have smækket mig overende?" " *Sorte Mads!*" raabte Cornetten. "Saaledes kalde de mig" svarede Krybeskytten; "men hvordan kommer det sig, at jeg træffer Jer her, saa tidlig Morgen, med saadan en lille Jomfrue? I har vel ogsaa været ude paa Krybeskytterie? Kan jeg hjælpejer i Noget, maa I tale mig til!" "I Nøden" sagde Cornetten "er den nærmeste Ven den bedste. Jeg er Majørens Søn paa *Vestervig*, og har hentet mig en Kjereste paa *Ansbjerg*. Hendes Fader med en heel Trop Ryttere er efter os. Kan Du redde os, eller skjule os, vil jeg takke Dig saalænge jeg lever, og belønne Dig saa godt jeg kan; men det maa være snart" lagde han hurtig til, idet han vendte sig om, "for der komme de paa hiin Side Aaen." *Mads** 129 holdt sin Hat over Øjnene for Solen: "Saamænd!" sagde han, "der har vi ham selv og alle hans Karle. *Frænde er Frænde værst*, sagde Ræven, de røde Hunde vare efter ham. Vil I love, at I aldrig røbe, hvor jeg fører Eder hen, saa vil jeg see, at hitte paa Raad!" Frøkenen lovede, og Cornetten svoer. "Hør ikkuns nu Børnlille," vedblev han, "der ride de just op ad den sidste Banke paa den anden Side af Aaen; inden de vinde op igjen paa denne Side, gaaer et godt Stød* hen, og de kan ikke see, hvad vi tage os for. Imidlertid vil vi rejse dem et Gjærde, som de ikke saa let skulle hoppe over." Saaledes talende lagde han Bøssen ned, tog sit Fyrtøj frem og slog Ild. Derpaa rev han nogle Haandfulde tørt Mos sammen, satte Fyrtønden derind, pustede indtil han fik Lue, og kastede saa Mossen ned i Lyngen, hvor Ilden øjeblikkelig knistrende og buldrende greb videre om sig. Under denne Beskjæftigelse, hvis Hensigt de Flygtende ikke strax begrebe, vedblev *sorte Mads* at give sine Tanker Luft i følgende afbrudte Sententser: "Vinden holder med os - og Lyngen er tør - nu kan *Niels Skytte* snart faae sin Pibe tændt - det er anden Gang han har Gavn af min Fyrtønde - Manden vil sagtens bande og dominere for hans Uhrhøns - fordi jeg steger dem uden Dyppelse - men Nød bryder Lov - og brav Karl hytter sig selv - see saa: nu lumrer hun!" Derpaa rejste han sig op, og sagde til Cornetten: "gjør nu som I seer, jeg gjør! riv en Lyngtop op, tænd den, løb saa ti Trin hist hen imod Nord, og stik an! riv saa atter op, løb og stik an, alt Nord paa, indtil I naaer hiin Lyngknold, I seer hist et Par Bøsseskud borte! Jeg bærer mig ligesaadan ad imod Sønden; og saa løbe vi ligesaa hurtigt her tilbage. Frøkenen faaer imidlertid blive her ved Hesten - Det skal snart være bestilt. Nu begynde vi! *Lyst æfor aa mærk æbaag!*" ** Med denne Formular begyndte Krybeskytten at operere. Cornetten fulgte hans Anviisaing, og inden faa Minuter stod en Hedestrækning af en halv Miil i Breden i fuld Brand, og begge Antænderne samledes igjen hos den skjadvende Dame. "Nu er Davren fortjent!" raabte *Mads*, "vær saa god, følg med, og tag til Takke med fattig Lejlighed! - men, Kronedød! hvad gjør vi ved den?" Han gav Isabelle et Kladsk med den flade Haand: "Kan Du finde ene hjem?" "O!" svarede Frøkenen, * 130 "den følger mig, hvor jeg gaaer -" "- Nej det maa den, vor Herrelil! ikke; for saa forraader den os. Døren til mit Huus er den alt for trang, og udenfor tør vi ikke lade den staae. - Du var vel god endnu til at lægge øde" sagde han til Dyret, idet han spændte Sadel og Pakke af; "*men Een er sig selv nærest.*" Cornetten, som mærkede hans Hensigt, tog sin Kjereste ved Haanden, og drog hende nogle Skridt tilside, som om han vilde vaere hende for Ilden, der - skjøndt langsomt - dog ogsaa slikkede sig op imod Vinden. Krybeskytten tog sin Bøsse, spændte, gik til Siden af Hesten, holdt den bag Øret, og trykkede til. Frøkenen vendte sig med et Angstskaik, og saae netop den stakkels Isabelle segne ned i Lyngen, uden at give den mindste Lyd. Et Par medlidende Taarer randt ned over Pigens blege Kinder. "Øget er saa dødt som en Sild!" raabte *Mads* trøstende, "hun hørte ikke engang Knaldet." Og dermed tog han Bidsalet af, lagde Sadel og Pakke paa den ene Skulder, Bøssen paa den anden, og satte sig i Gang. Han opmuntrede de Flygtende til at følge efter, saa saare de kunde, med den glædelige Forsikkring: at der ikke var langt til hans Slot. "Og see Jer kun ikke tilbage" lagde han til, idet han fordoblede og forlængede sine Skridt; "men tænk paa Loths Hustrue!" Ikke ret længe kunde den unge Pige, skjøndt i Ridedragt, udholde at gaae saa fast i den høje Lyng. Hun snublede tit, og hildede sig i Qvistene; hvorfor Cornetten, uden først at indhente Tilladelse, tog hende paa sine Arme; og uagtet hendes Vægring bar hende afsted. - Skjøndt en smuk Piges specifique Tyngde maa være æqval en Hæsligs, saa har jeg dog ladet mig sige: at den Første skal være meget lettere at bære, især for en ung og forelsket Cavalier. Man bør følgelig ikke bære mindste Tvivl om min Sandruehed, naar jeg beretter, at Cornetten uden at hvile bar sin Kjereste henved en halv Fjerdingsvej. Vel tilbød *sorte Mads* et Par Gange, at ville bytte Byrde med ham; men da han med Hovedrysten afslog det, kunne vi nok indsee, at saadant et Skifte ikke havde villet svare Regning. At Frøkenen idelig, med den ene Arm om hans Hals, med den anden Haand løftede hans Hat, og viftede ham, aftørrede ham Sveden og kyste den glødende Pande, maatte jo ogsaa gjøre hende lettere, og ham stærkere.

"Nu ere vi hjemme!" raabte omsider Føreren, idet han slængte Sadel og Bylt ved Foden af en lille lynggroet Bakke. "Hvor!" raabte Cornetten, og skilte sig ligeledes ved sin Byrde. Han saae sig omkring, uden at kunne opdage Noget, der lignede menneskelig 131 Vaaning. En Mistanke fløj hurtigt op i hans Sjæl, men forsvandt næsten i samme Øjeblik: havde Manden været en mordisk Røver, kunde han jo forlængesiden have fuldført Misgjerningen, uden at frygte for Modværge, saalænge nemlig han selv havde, i egentlig

Forstand, begge Hænder fulde. "Her!" svarede hiin, idet han løftede en meget stor og bred Lyngtørv op, og lagde den tilsiden. "For nogle Dage siden boede jeg ovenpaa Jorden: der maatte jeg ikke blive; men det er en fattig Muus, der har kun eet Hul." Medens han sagde dette, lagde han fire, fem store, dog for en stærk Karl handelige, Steen tilside, og nu viste sig en Aabning, rummelig nok til at krybe ind ad. "Det seer jo ud, som om Man her havde kastet Ræve ud!" sagde Cornetten. "Saaledes skal det see ud!" svarede *Mads*; "men inden vi gaae ind, ville vi see os omkring - ikke for de Ansbjerg Folk; de kan endnu ikke nær være komne forbi Branden - men der kunde maaskee være Andre i Nærheden." Man spejdede til alle Sider: mod Syden, Vesten og Norden var intet levende Væsen at opdage, og hele den østlige Kant var indhyllt i Røgskyer, saa tykke, at Morgensolens Straaler ikke mægtede at gjennemtrænge dem. "Vær saa god og buk dem!" sagde *Mads*, idet han paa alle Fire krøb ind, "og følg kun efter mig! Døren er lav; men Stuen kan nok rumme os; eders Pakkenilliker skal jeg strax hente." Med nogen Besværlighed fulgte de Vejviseren, og befandt sig snart i den underjordiske Vaaning: en rummelig Stue, hvis Vægge vare opsatte af svære Kampesteen, og hvis Loft bestod af tæt til hinanden lagte Bjælker. Ned fra dette hang en Lampe, der med sit matte Skin kun dunkelt oplyste de herværende Gjenstande, som vare: paa den ene Side tvende Senge, en større og en mindre, paa den anden en Bænk, et Bord, et Par Stole, en Kiste og et Par Hængeskabe. [den lille Seng laae tre nøgne Børn, som ved de Fremmedes Ankomst dukkede, som Vildællinger, ned under Dynen. Paa Kanten af den store Seng sad *Lisbeth* Madame *Madses* og bandt paa en Strømpe, hvilken hun af Forbauselse lod synke med begge Hænder i Skjødet. For Bordenden stod en lille rødhaaret Mand, klædt i Skind fra Hagen indtil Knæerne, og hvem Værten forestillede sine Gjæster, som sin gode Ven *Mikkel Rævehale*. "Vi kastede engang her" lagde han smilende til, "efter hans Halvbroer, og saa fandt vi dette Lukaf. *Mikkel* mener, det har været en Røverstue i gamle Dage; men kanskee har det ogsaa været en Kjæmpebegravelse, for her stod et Par sorte Potte med Aske og Been i." Ved det Ord *Røverstue* foer en Gysen over 132 den unge Dame. Kjeresten mærkede det, og sagde paa Fransk: "Frygt ikke min Dyrebare! her ere vi sikke; men det smerter mig, at den første Vaaning, jeg indfører Dem i, skal indjage Dem Skræk og Afskye." "Jeg vil vise Dem alle mine Herligheder" vedblev Krybeskytten, idet han aabnede en Dør i Baggrunden. "Her er mit Kjøkken, hvor vi kun om Natten tør have Ild paa; her er ogsaa mit Spisekammer" lagde han til, visende paa et Salttrug og nogle Hjortekøller, som hang i Røg over Arnen; "Brød og Kjød har jeg, og en lille Taar Mjød kjøbte jeg i Viborg for det sidste Hjorteskind." Med disse Ord satte han en Dunk og et Træfad med de omtalte Spisevare paa Bordet: "Æd og drik saameget I lyster af hvad Huset formaaer! og naar I vil afsted, skal I faae en sikker Vejviser." Cornetten trykkede den ærlige Troglodyts Haand, og sagde: "I dette Øjeblik har jeg ikke Andet at byde Eder, end min hjertelige Tak -" "- Jeg tager ingen" afbrød sorte *Mads*; "men lov mig blot, at I aldrig vil røbe mig eller min Hule!" Med de helligste Forsikringer blev dette lette Løfte givet: og de Forelskede nøde nu en Frokost, som Hungeren, og Glæden over deres Redning gjorde dobbelt velsmagende.

Efter Værtens Forslag fattede de den Beslutning at oppebie Aftenen, inden de paany tiltraadte den afbrudte Rejse. Imidlertid tilbød *Mikkel*, at han vilde gaae ud paa Recognosering, saavel for at iagttage Forfølgere, som for at indhente Underretning om den fra *Vestervig* forventede Vogn. Første Gang kom han ikke længere end til Hulens Aabning, og berettede derfra: at hine nu havde omredet Hedebranden, og satte i tvende Afdelinger Vester paa. Nogle Timer derefter vovede han sig et Stykke ud i Heden, og vendte tilbage med den Underretning, at de nu rede mod Nordvest, og at Heden rimeligviis nu vilde vorde sikker for dem, da de ikke kunde formode, at de Flygtende endnu befandt sig i Samme, og de vistnok ved falske Underretninger vare bragte paa Fejlspor. - Lidt over Middag gik baade han og Værten ud - den Første for at bestille en Vogn i een af de mod Vesten liggende Landsbyer. Den Sidste kom efter en halv Times Forløb tilbage, og fortalte: at han derude havde truffet en ung *Klør*, der forekom ham fordægtig. Paa hans Maal lod det til at være en Tydsker. Han spurgte om Vej til *Hvam* Kroe, og om der ikke havde færdedes nogen Rejsende derforbi den Dag. Cornetten spurgte nøjere om dette Menneskes Udseende og Klædedragt; og efter Beskrivelsen kunde han ikke længere tvivle paa, at det var hans Ungarer. De gik da 133 Begge ud, og vare saa heldige at indhente ham en Fjerdingsvej omtrent fra Hulen. Vi ville ikke længe opholde os ved Ungarerenes Beretning om Aarsagen til Vognens Udeblivelse, der var denne: at han og Kudsken havde forvexlet Karup Aae med den, som løber et Par Miil vestligere, ved hvilken altsaa Vognen endnu befandt sig. Ligesaa kortelig ville vi ogsaa bemærke: at han noget før Middag var bleven anholdt og udspurgt af de eftersættende Ryttere, og at han ikke alene snildelig havde redet sig ud af dette Forhør; men endog viist dem paa en Vej, som han vel formodede ikke førte dem paa Spor efter de Flygtende, om hvis Skjæbne han ellers havde svævet i den pinligste Uvished.

Slutteligen finder jeg mig ej heller beføjet til større Vidtløftighed i Catastrophens Udvikling; men vil - som andre Romanskriverer - ile mod Enden: Cornetten og hans Kjereste kom lykkelig den følgende Morgen til *Vestervig*, bleve der Mand og Kone, og fik for det første af Ejeren, den ældste Broder, en liden Sædegaard i *Thye* til Beboelse. Junker *Kaj* fik for det første en lang Næse, og for det andet - et Aars Tid efter - en endnu rigere Frøken i *Fyen*. Ansbjergmanden og hans Frue sloge reent Haanden af Datteren, og vare - uagtet alle hendes og hendes Mands ydmyge og angerfulde Skrivelser - ikke til at forsone.

5. Hestehaven.

Henimod den vestlige Ende af *Ansbjerg* Skov er en aaben Plads, en temmelig stor Grønning, heelt omgivet af gamle højærværdige Bøge. Paa Pintsefestens første Eftermiddag samles her aarlig den største Deel af de omliggende Sognes Beboere. Mange Huse staae paa denne Dag tomme; og flere bevogtes kun af Blinde eller Sengeliggende; thi Halte og Krøblinger - naar de kun ikke mangle Øjets Sands - maae dog een Gang om Aaret forlyste sig i den nys udsprungne Skov, og hjembringe en lysgrøn Bøgeqvist - som Noahs Due fordum - til den mørke Vaaning, ofte en Noahs Ark i det mindre.

Hvilken Glæde! hvilken Vrimmel! *Hestehaven* - saa hedder dette Forsamlingssted - er da at ligne ved en uhyre Bikube: bestandig Uro, uophørlig Trængen, frem og tilbage, ud og ind, Alle kun sysselsatte med at indsuge Glædens Honning og inddrikke den oplivende Sommerluft. 134 Hvor de ile, hvor de flaggre fra Blomst til Blomst! hilse, berøres, adskilles, fortroligt, let og skyndsomt! Hvormangen Ungersvend har eller finder her sit Hjertes Dronning! hvor troligt følger den forelskede Knøs sin Viser! Selv langt udenfor denne mægtige Kube hører Man en uafladelig Surren og Brusen - det er Sværmen, som raaber ud.

Jo nærmere Du kommer, jo højere lyder den muntre Larm. Det dumpe, eensformige Drøn opløser sig i Raab, Sang, Latter, Bladeskrald, Fiolers og Fløjters Klang. Det myrler ud og ind ad Skovens grønne Kanter: Almuen i sin bedste Søndagsstads, Honoratiores i pyntelig Sommerdragt, Cavalierer i Sort, Damer i Hvidt. - Er her Dans? Ja! her er Skovbal, Dands paa det elastiske Grønsværgulv. Seer Du ikke hist ved Bøgen hiin Landsbyespillemand højt over den omringende Sværm? seer Du ikke, hvor hurtig hans Bue firmer op og ned mellem blomsterprydede Hatte? Og hisset: en ordentlig Quadrille, en virkelig Scotsk!

"Er jeg i Dyrehaven? i Charlottenlund?" spørger Du; "see hvilke mange Vogne! smukke Equipager! Kudske i Livree, Heste med pletteret Seletøj, Telte med Restaurationer, koldt Kjøkken og Bagværk! Kaffekjedler paa Ilden! Familier lejrede i Græsset omkring den medbragte Madkurv!"

Du er i *Hestehaven*. Dette er Pintsefestens Aftensang i Lysgaard Herred, den skjønne, evig unge Naturs Hyldingsdag, Skovens Courdag, Sommerens Triumph. Saaledes fejres den nu til Solen daler, og Skoven atter overlades til de forjagede Fugle og Dyr; men tilforn samledes her kun de to eller tre nærmeste Sognes Almue. Dog er denne uskyldige Glædesfest sikkerlig en gammel Skik, og ligealdrende med Skoven selv.

Ti Aar efter den - i forrige Capitel for saavidt endte - Begivenhed var, som sædvanlig, Sommergilde i *Hestehaven*. En Mand, af hvis Sønneson jeg i min Ungdom hørte Historien, har desangaaende fortalt, som følger: "Det var første Aar jeg tjente paa *Kjærsholm* for Ridefoged. Jeg havde min Kjereste i Vium; hun var lidt i Familie med Præstens. Første Pintsedag satte hun mig Stævne i *Hestehaven*, hvor vi ogsaa mødtes saa betids, at vi To bleve de første. Vi vandrede nu en Timestid eller to omkring i Skoven, indtil Larmen og Lyden af en Fiolin forkyndte os, at Folk vare samlede. Vi gik derhen, for at see til. Vi satte os, og betragtede de Dandsende. Efter nogen Tids Forløb 135 saae jeg, at der paa Stien, som gik til *Ansbjerg*, nærmede sig tvende fornemme Herrer, en ung Dame og tvende Smaadrenge. Da jeg var ganske ubekjendt i Egnen, spurgte jeg min Kjereste, hvem det var? "Tys!" svarede hun, "det er Herskabet. Den store, føre Mand, det er den gamle Herre, som for fem Aar siden blev Enkemand. Den unge, med Arret over Kinden, er hans Svigersøn, Fruentimmeret hans Datter, og de to smaae Junkere deres Børn. For ti Aar siden stjal den unge Herre hende ud om Natten. Saalænge den gamle Frue levede, var der intet Forliig at tænke paa; men da hun var død, lod den gamle Herre sig dog bevæge, og tog dem til sig. Naar han falder af, arve de baade Gaard og Gods." De bleve nogen Tid staaende og fornøjede sig med at see paa Bønderne; og derefter gav de dem Noget at drikke op. Paa en Vindfælde, ikke langt fra min Kjereste og mig, sad tvende gammelagtige Mænd med et Ølkruus imellem sig, og røgte paa deres Piber. Herskabet gik hen til dem, hvorpaa de rejste sig, og toge Piberne af Munden. "Bliv siddende!" hørte jeg den unge Herre sige; "nu kommer I bedre tilrette, end dengang Du slog Ild til *Nielses* Pibe, ved Karup Aae." "Ja, naadige Herre!" svarede den Ældste af de Tiltalte, med et Smil: "der er aldrig saa lidet et Dyr, der jo fægter for sit Liv - ilde gik det og vel var det." Herskabet loe. "See til" sagde den gamle Herre, idet de gik bort, "at Du ikke kommer ind imellem Takkerne af den Hjort, Du der rider paa!" Da loe de atter ret hjerteligt, og jeg kunde af og til høre *Ansbjergmandens* Skoggren, der klang huult som en Rørdrummes, langt inde i Skoven. Hvad skulde det betyde? sagde jeg til min Kjereste, og hvem ere disse to gamle Mænd? Den Ene - svarede hun - ham i den grønne Frak, med den graa Hat, det er Skytten. Den Anden i de brune Klæder, er *Mads* Skovfoged, der boer her tæt ved, og som den unge Herre har ført med sig. Den Snak om Hjorten skal jeg udtyde Dig. Medens hun gjorde dette, og tillige fortalte mig den hele Historie om de Unges hemmelige Forlovelsesmaal, faldt mine Øjne paa et Par Folk, der ganske alene fik sig en Svingom, medens alle de Andre stode og gabede paa dem. Hvem er det, spurgte jeg? de see mig lidt aparte ud, især den unge Karl i de lange gule Skindbuxer, i denne blaa Trøje med de mange Knapper og med den sære Hue paa Hovedet. - Det er ingen Ungkarl, svarede hun; men en gift Mand, og det er hans Kone, som han dandser med. - Det er en snurrig Dands! - raabte jeg - han tramper saa stærkt i Jorden, og spanker omkring hende saa prynsk 136 som nogen Pommerkog; det er ingen rigtig polsk Dands. - Det skal ogsaa være ungersk, - svarede hun - for han er derudefra Tyrkiet, og fulgt med den unge Herre herind fra Krigen. Han er Skriver, og han er Gartner, og han er Potte og Pande paa Gaarden, Hans Kone har tjent Fruen i mange Aar for Kammerpige, og Man vil sige, at det var hende, som hjalp hende bort, dengang hun rømte fra Forældrene."

Og saa er da Historien reent ude. Flere Menneskealdre ligge mellem den og os. Der er ringet og sunget

over adskillige Slægter, siden de omskrevne Personer gik til Hvile. Baade den gamle og den unge Herre ere forlængst glemte der i Egnen, og *sorte Mads* veed nu Ingen mere af at sige. Gaarden har ofte skiftet Ejermand; Godset er frasolgt og adsplittet. Kun om Røverstuen har et mørkt og forvirret Sagn holdt sig vedlige. I den store Hede, en Halvmiilsvej Vesten for Karup Aae, ligge nogle Lynghøje, som endnu bære og stedse ville bære hiint skumle Navn; men Ingen tænker paa, at der engang har været et Fristed for øm og trofast Kjerlighed.

137

Stakkels Louis!

Bouchain, Maj 1816.

Min kjere, trofaste Ungdoms-Ven! Saa hilser jeg Dig første Gang fra Scheldeflodens frugtrige Bredder!

Hvad det dog er for en pæn Indretning med dette Postvæsen - sikkert, snart, for godt Kjøb at faae sine Breve expederede saa langvejs, hundrede, tusinde Mile vidt! Brevskriveriet selv ikke at forglemme! Det har ma foix ingen Flynder været, som først opfandt Bogstaver; jeg takker ham i hans Grav, hvor den saa ellers findes; for nu kan vi To dog imellemstunder raabe til hverandre, og meddele vore uforgribelige Meninger. Jeg kan virkelig indbilde mig, at vi ere ganske nær sammen: Skillerummet er i Grunden slet ikke større end Gitteret, hvorigjennem jeg stundom discourerer med en lille Novice.

Hvad det nu var, jeg vilde sige: i det Øjeblik jeg satte Pennen til Papiret fremkogler den - liig en Troldmands magiske Kjøp - hine gamle Historier fra vor Barndoms sorgløse Samliv, hine Begivenheder, hvis Vigtighed og dybe Betydning Ingen uden Du og jeg indseer. Jeg er nu stemt accurat som dengang vi, efter flere Aars Adskillelse, mødtes i Kannikestræde: Du kom fra Skolen derover for at blive Student - jeg fra Akademiet. Hvor Kjæften løb paa os, da vi vare komne ind paa dit Værelse, og havde sat os vis à vis, som vi Franskmand sige: "kan Du huske dengang og dengang? da vi havde knebet Kirsebær, og vore røde Fingre forraadte os? og da vi fiskede Hundestejler i Møllebækken, og Du gik ned paa Hovedet? og da vi gjorde Kirkenøglen til en Kanon, og fik Kallevaps for vore Forsøg i Ingenieurvidenskaben? og da Du, og da vi, og da jeg, og da Du" - og saa fort videre hen ad Vejen. Eh bien! en fin! - som vi sige her i Bouchain - nu vil jeg igjen begynde med noget af det Gamle! Kan Du huske Emigranten, vor første franske Sprogmaster og Tegnælærer, pauvre *Louis*, som han kaldte sig selv? Kan Du huske hvordan vi løb ud for at møde ham, naar han skulde komme fra R*****? Jeg synes, jeg endnu grandgivelig seer ham marscherende ned ad Præstegaardsbakken 138 i sin lange mørkgrønne Frak, der stedse aaben svajer til Højre og Venstre, som om han kastede Skjødene tilside med sine skjæve Been - om Forladelse! jeg mener just ikke skjæve Been; men Du husker maaskee, hans Knæer sad lidt indad; det klædte ham ellers godt, naar han gik. Hatten - lidt gammel og slidt var den, saavel som Frakken - sad altid højt op i Nakken og ned i Panden, lidt paaskraa over det venstre Øje, og skjulte Ansigtet lige til Næsetippen, da han næsten idelig saae nedad for sine Fødder; engang imellem saae han op; men i selvsamme Øjeblik ned igjen, ligesom En, Solen skjærer i Øjnene. Et lille smækkert Spanskrør var i uafladelig Bevægelse foran ham, som om han fejede mellem Mygsværme. Husker Du hvor bange vi blev for ham, den første Gang han kom til os, og vi vare ene i Stuen? Hans store Figur, og martialske Holdning, hans mørkladne barske Aasyn, som et tykt sort Halsklæde gjorde endnu skurniere - alt dette imponerede os ganske betydeligt. Men da han saa talte til os - hvilken Forandring i dette Grenadeergefjæs! hvor han plirede venligt med sine smaae brune Øjne! hvor trohjertigt han smilede! hvor sødt, hvor indsmigrende lød hans "mes Petits!" Det er dog sandt: en Franskmand kan ret stjæle Børne- og Kvinde-Hjerner - Mændenes med, kan jeg troe: din Fader havde neppe talt ti Minutter med ham, før de begge To bleve ganske fidele, som Burschen siger. - Det var Mandag og Fredag han skulde give os Lectioner; disse to Dage kom snart til at rangere over Søndagen i vores Almanak, saa glade vare vi ved vor petit *Louis*, som vi kaldte ham. Erindrer Du, hvor veemodigt han ofte smilte ad os, naar vi sprang ham imøde, greb fat i hans Kjoleskjød, og trak ham ind efter os? Bien venu, petit *Louis*! raabte vi til ham - pauvre *Louis*! sukkede han, og Taarerne spillede i hans Øjne, Hatten skred ned over Næsetippen, og Hagen ind i det sorte Halsklæde. Men vi havde ingen Sands for hans Sorger - vi kjendte jo endnu ingen selv. - Vite, vite! skreg vi, og slæbte afsted med ham; og saa greb han os i sine stærke Arme, og rendte ned ad Bakken med os, som en Kakkerlak.

Kan Du huske dengang han tog os med ud at see paa Mynstringen? da var han ikke pauvre *Louis*; hvor Altिंग loe og spillede paa ham! hvor han brystede sig - nikkede - slog Takt med Foden og Spanskrøret - "han har vist selv havt et Regiment at commandere" sagde Een, der stod noget fra os; "Cavallerist er han" sagde

en Anden, "for han skræver lidt i sin Gang.". Obersten kom hen og spurgte: "Naa Hr. 139 *Louis!* hvad synes De?" "Ah, mon Colonel!" svarede han, "braves Garçons! Dykti Kænnæk!" Men jeg glemmer aldrig dengang vi havde lært Marseillanerhymnen over i S*****, og tog marscherende imod ham med vort skingrende: "allons, enfans de la patrie! le jour de gloire est arrivé" - "Foudre!" sprudede han forbittret, og det var virkelig, som om der foer smaae Lynglimt ud fra hans Øjne. Vi bleve forskrækkede, og holdt inde baade med Sang og Marschering. Men hans Vrede var kun en kort Overgang, en pludselig Overraskelse. "Inte syng!" sagde han alvorlig, veemodig og næsten bedende: "Slem Vis! mekket slem pour pauvre *Louis!*"

Naar jeg siden har tænkt paa vor stakkels *Louis*, er det kommen mig for, at han maa have været noget Stort før Revolutionen - en Duc maaskee; hans Navn kan ikke have været ukjendt eller ubetydeligt, siden han ansaae for nødvendigt saa strængelig at holde det skjult; thi *Louis* kaldte han sig jo kun efter sin ulykkelige Konge. Hvad om han var *Roland*? Der fortaltes rigtignok, at han havde ombragt sig selv, da han hørte, at Hustruen havde udaandet sin Romersjæl under Robespierres Guillotine; at han blev funden død paa en Vej - men hvem veed? - Siden jeg er kommen til hans Fædreland tænker jeg ofte paa ham; og hvergang jeg seer et Menneske i en lang grøn Frakke, og med Hatten ned i Øjnene, maa jeg hen og kikke ham op i Ansigtet. Er han ilive, og jeg mødte ham, kunde jeg bestemt kjende ham igjen. Han staaer livagtig for mig, saaledes som han saa ud den sidste Gang han var hos os, og kom for at tage Afsked: han havde faaet en pæn hvid Piquets Vest paa, et hvidt Halsklæde, og en stor Brystnaal i Kraven, og var overordentlig exalteret. Han snakkede, loe, demonstrerede, sukkede, græd - det gik Alt imellem hinanden. - "Adieu, mes amis!" ja da græd vi Allesammen; vi To kunde ikke komme fra ham, vi fulgte ham lige til Porten i R*****. "A-di-di-dieu-Lu-lu-u-is!" Vi kunde ikke fatte os den hele udslagene Dag: Stylterne kom ikke igang før den næste, Norbaggen hvilede sig i hele to, og Dragen blev hængende i den store Æsk Natten over, og spoleret af Regnen. - Adieu, pauvre *Louis!* -

Jeg lever forresten saa là là. I Førstningen var alt Nyt; men nu, jeg har seet, hvad her er at see, kjeder jeg mig tit nederdrægtigt. De Andre skyde Kaniner; men Jagt er ikke min Sag. Jeg kommer i et Par Huse, hvor der er ret vakkre Piger; dem passiarer jeg en Timestid med; men det bliver Man ogsaa kjed af i Længden - at sige naar Man 140 ikke er forelsket, og den *Maladie* kjender jeg, Gud skee lov! ikke. Det er ellers Fanden til Tøser de franske - nævne Alting med sit rette Navn - reent ud; der er ikke et Ord i det hele Lexicon Tabuh for dem. Naar vore Damer vilde synke i Jorden af Skamfuldhed, saa staae de ret op og ned, og veed af ingen Verdsens Ting. Jeg gaaer og spadserer med en syttenaars nysselig Pige i Haven - hun bryder af midt i en Periode: "hvor vil De hen, Mademoiselle?" spørger jeg; "à la chaise percée" svarer hun ganske ugeneert; hopper ind, hopper ud igjen, tjatter til Borden af sin Kjole, og - fortsætter Samtalen. - Og med alt dette, du Præst! ere de saa kydske som Maanen - jeg troer næsten det er fordi de snakke saa frit, og intet Forborgent har at rødme over.

Naa! om et Qvarter skal jeg paa Vagt. Faaer jeg ikke Andet at bestille, skal jeg snart skrive Dig til igjen. - Adieu, Sjæleven!

Bouchain, Juni 1816.

Jeg har ham! jeg har ham! pauvre *Louis*, petit *Louis*, cher *Louis!* - Ecoutez! nu skal Du bareste høre!

Der er en Familie her i *Bouchain*, charmante Folk, som jeg tit besøger; Man lider mig ret godt der for mit Snakketøj. For en tre Uger siden er Husets Damer - Mama og to Døttre - formerede med en lille forvildet Frøken fra Landet, en vittig Carnaille. Inden en halv Time vare vi To saa fortrolige, og skjændtes som om vi havde været Mand og Kone i tre Uger. Hun paastod, at alle Mennesker i Danmark komme til Verden med Træskoe, at vi boe i hule Træer, spise Agern og Ulvekjød, og at enhver nygift Kone faaer en Dragt Prygl i Morgengave af sin Mand. Jeg bejaede det Altsammen, og forøgede end ydermere dette smigrende Malerie med adskillige lyse Penselstrøg. Jeg fortalte hende: at alle vore Fruentimmere kunne tale lige fra Fødselen af; men at de maae bære Mundkurv, som kun aflægges medens de spise og sove; at de dog have een fri Snakkedag om Maaneden, som alle Mandfolk da tilbringe under aaben Himmel; men at dem i Fisketiden ingen tilstaaes, da Silden ellers vilde blive forjaget fra Kysterne. Nu var Conversationen i fuld Gang; det gik Slag i Slag; de andre Tasker loe, klappede i Hænderne, æggede og opmuntrede os. Jeg har aldrig havt en interessantere Underholdning. Du kan sagtens vide, at jeg kommer der saa ofte, jeg har Lejlighed. 141 Forleden Dag tager *Louise* - saaledes hedder Landsbypigen - imod mig med en dansk Hilsen: "Goddag min Ær! ar di sovett vel?" Behagelig overrasket svarer jeg i samme Tungemaal; men hun erklærer, at hendes Sprogkundskab ikke strækker sig videre. Jeg tilbyder min Underviisning; hun tager mod den - dog først efterat jeg har maattet forsikre hende, at det Danske ikke skal fordærve hendes Taleorganer, eller tage Faconen af hendes lille franske Mund. - *Heloise* og *Antoinette* ville ogsaa med. Det skal Altsammen drives efter en ny Methode, l'enseignement mutuel (indbyrdes Underviisning) og *Louise* være Bihjælper. Der skal vælges en Læsebog. Jeg foreslaaer Paul et Virginie; men den forkastes som altfor tydsk, altfor melancholisk. Corinna har samme Skjæbne - den er for engelsk. Endelig bliver Stella eenstemmigen valgt; og nu gaaer det rask: mine vakkre Elever gjøre enorme Fremskridt.

Allerbedst som jeg igaar giver min Time, siddende med Ryggen imod Døren, de andre Tre foran mig, udstøder *Louise* et Skrig, springer op, og kaster sig om Halsen paa en Mand, der staaer bag ved mig. I

Førstningen kan jeg ikke see hans Ansigt; thi hun bedækker det med sine Kys; men han er gammel - hans hvidsprængte Haar blander sig med hendes mørkbrune Lokker. Det er hendes cher pere: det er - vor pauvre *Louis!* Jeg kjender ham paa Øjeblikket. "Med Tilladelse, min Herre!" siger jeg, "har De aldrig været i Dannemark?" - "Jo!" - "I R*****? i Aarene nogle og Halvfems?" - "Ja!" - "Husker De da ikke deres petit Chretien?" - "O mon Dieu!" raaber han, og omfavner mig - *indarmer* mig; thi saaledes udtrykkes nærmest det franske inderlige, stormende embrasser.

Han kunde huske Alting. *Frits!* Han spurgte efter Dig, efter din Fader, efter *Jesper* Degn med den lille snollede Paryk, efter vor arrige Huusholderske - *tykkeh Satann*, som han kaldte hende - efter Morbærtræet udenfor Haugestuedøren, og efter *Peer* Kudsk, som altid titulerede ham Hr. *Laadvig!* Og hvor den gamle Mand var glad ved mig! *Louise* loe med Taarer i Øjnene - jeg havde aldrig troet, at det forvildede Dyr kunde græde - og saa sang hun med comisk Rørelse: ou peut on etre mieux etc.* I Sandhed det forekom mig, som om der pludselig var knyttet et Slægtskabs-Baad mellem hende og mig: saa * 142 nær som et hængende Haar havde jeg omfavnet og kaldt hende Søster.

Han er kommen for at hente *Louise* hjem, og vilde have været bort igaar; men for min Skyld blev han til idag. Jeg kommer just nu fra at have fuldt dem tilvogns. Hm! jeg er halv flau, naar jeg tænker paa, at jeg lod ham rejse, uden at faae det allerminde piller ud af ham om Fortiden, da han kom gaaende paa sin Fod til R*****: hvorfor han emigrerte? hvordan han nu er kommen til den forfløjne Datter? etc. Men jeg faaer ud at besøge ham! han boer kun en Par Timers Vej herfra, og bad mig selv ret indstændig derom - hun med, kan jeg troe: "De har endnu ikke lært mig en dansk Arie?" sagde hun, "jeg gad dog vide, hvordan det vilde klæde mig at synge Barbarisk?" Hm! det er naragtigt: jeg kan ikke egentlig sige, at jeg - saadan - ja, nu veed jeg snart ikke, hvad det var, jeg vilde sige. Jeg interesserer mig rigtignok for hende, forsaavidt hun er interessant at tale med; men forresten er hun mig ganske ligegyldig. Følelse har hun vel; men den bliver reent overdøvet af hendes umaadelige Leen, den drukner i bare Vittigheder, Da hun omfavnede sine Veninder til Afsked, tindrede der et Par Taarer i hendes Øjne; men til mig sagde hun blot, med et let og flygtigt Smil: "adieu, min gothiske Ven!" "Adieu, min franske Spirrevip!" tænkte jeg; og "Levvel, min danske Ven!" siger og mener din trofaste

Christian.

Bouchain, Juli 1816.

Siig mig engang, gamle *Frits!* hvad er Melancholie? Dersom det er denne hersens Benouelse, jeg nu undertiden sporer, saa maa jeg tilstaae: jeg kan ganske godt lide den. Veed Du hvad, *Frits!* Det er ret interessant at være melancholsk; dog troer jeg, at det bør ikke vare for længe ad Gangen, for saa forfalder Man let til Tænkning, Poesie og alskens forfængelige Speculatser - Man kunde ogsaa allenfals brække Halsen, forudsat at Man i Melancholie er genegen til at løbe sin Pande mod et Huus, et Træ, eller mod en Andens Pande; eller og at hænge sig over paa Rygningen af Stolen, for gyngende at betragte Maanen. Igaar Aftes dejsede jeg saaledes baglænds ned og brækkede Bagbenet - af Stolen. - Jeg vil næsten troe, at det er et usundt Sted, 143 hvor han boer vor gamle *Louis*; thi det er egentligen først siden jeg var derude, at jeg sporer hiint Hang til Eftertanke og stille Maanebetragtninger; men saa skal F - stop! jeg veed, Du kan ikke lide den Banden; og vores Armee er ligesaa slem dertil, som den, *Oncle Toby* stod ved; det maa være endemisk i Flandern. Egentlig vilde jeg sige, at - nu har jeg min S - min Troe! glemte hvad det var, jeg vilde sige.

Jo! nu veed jeg omtrent, hvad det var: jeg vilde fortælle Dig Noget om *Rougemont*.

Saasart min kjere *Louis* var rejst, blev jeg betaget af en saadan Længsel efter ham; at jeg tre Dage efter reed derud med en Vejviser i Spidsen. Om Stedets Beliggenhed kan jeg ikke sige Dig Andet, end at der var en stor Hauge med mange Træer i, og at *Louise* sad paa en Bænk indenfor Stakitporten og saae ud paa Vejen. Da hun blev mig vaer, sprang hun op, aabnede Laagen, tog mig under Armen, og dandsede med mig op til Huset. Gamle *Louis* tog mod mig i Døren, og plirede saa venligt med sine smaae brune Øjne, at jeg ikke kunde bare mig for at falde ham om Halsen.

Hvilken Gjæstfrihed, hvilken Hjertelighed er dog ikke disse Franskmænd medfødt! Jeg var som en gammel Ven - som en Søn af Huset: Man vidste ikke, hvor godt Man vilde gjøre det. Fader og Datter firmede omkring mig: han kom med en Stol, hun med en Præsenteerbakke; han stoppede mig en Pibe, hun tændte den ved Solen. Og saa kom hans Kone - veed Du hvad *Frits!* hun ligner bestemt min salig Moder; naar jeg ellers havde været vant til det - men det bruges nu ikke i Danmark - kunde jeg gjerne have knælet for hende, saa ærværdig forekom hun mig, ikke formedelst Alderen - thi hun er endnu ikke langt over de Fyrgetyve - men formedelst en vis Højhed, Anstand og Værdighed i hendes Aasyn og hele Væsen.

Efter en Times levende Samtale gik Damerne bort for at besørge Middagsmaden. "De er en lykkelig Mand, min Herre!" sagde jeg. Taarerne traadte ham i Øjnene; han saae taknemmeligt og fromt mod Himlen. "Gud har mangefold erstattet mig mine Ungdoms Lidelser!" svarede han. "Kom!" vedblev han, efter et Ophold, "jeg veed, De har et deeltagende Hjerte; kom! mens vi ere alene skal De høre min Historie." Han

førte mig ud i Haugen, og fortalte Følgende.

"I dette Huus er jeg født; i denne Hauge har jeg plukket de første Blomster, og fanget de første Sommerfugle. Nu boer jeg her tilleje; 144 skjøndt alle disse Ejendomme have tilhørt mine Forfædre igjennem flere Aarhundreder."

"Jeg var eneste Barn, tilkommende Herre af Rougemont, hvortil dengang hørte trede folkerige Landsbyer. Min Moder var død, før jeg kjendte hende, og min Fader forblevet Enkemand; han kunde ikke afsee mig, og derfor blev jeg hjemme til mit sextende Aar underviist i Sprog, Mathematik, Tegning og alle legemlige Færdigheder. Haugen var min Legeplads, og Skovriders Datter *Annette* min eneste Legecammerat, Hendes Fader boede i hiint lille Huus udenfor Haugen. Dengang laa det ved Indgangen til en Dyrehauge, som strakte sig lige til Skoven; men Dyrehaugen er forlængst tilintetgjort: Indhægningen er nedrevet, Træerne fældede, og nu seer De kun Enge og Kornagre, hvor det fordem vrimlede af store Dyr."

"Haugens Grændser - om hvilke det heed: hertil skal Du komme og ikke videre! - vare betegnede med en tæt Hække, og udenfor en temmelig dyb og bred Vandgrøvt. Engang stod jeg her, som halvvoxen Dreng, og adskilte de tætbeløvede Grene med mine Hænder, for dog i det mindste at see mig om i Verden. Paa den anden Side sad *Annette* - fire Aar yngre end jeg - og flettede en Blomsterkrands. Jeg raabte til hende - hun svarte - og snart var en Samtale i Gang. Den endtes med, at jeg bad om Krandsen: hun kastede den til mig over Hækken. Jeg satte den paa mit Hoved, og gik ind med Hatten i Haanden. Næste Dag paa samme Tid var jeg atter ved Hækken - *Annette* paa Engen ligeoverfor. Vi snakkede endnu længere sammen, og gjorde ved Adskillelsen den Aftale, saaledes hver Dag at mødes. Et Par Uger fortsattes disse Stevnemøder. Jeg plukkede af Haugens skjønneste Blomster, og kastede dem over til hende; hun sendte mig dem tilbage i Krandsen. "Kom over til mig!" sagde hun en Dag. "Jeg maa ikke," svarte jeg; "men kom Du til mig!" "Jeg kan ikke," sagde hun, "Grøvten er altfor bred." Jeg banede mig en Vej under Hækken, og saae at hun havde Ret. Hvad var her at gjøre? Jeg grundede forgjæves den hele Dag - om Natten udfandt jeg det: en Fjæl maatte lægges over Grøvten. I Gartnerhuset fandt jeg een, slæbte den hen til Stedet, og fik den med *Annettes* Hjælp lagt over det Vand, som adskilte os. Jeg traadte ud, rakte hende Haanden, og snart stod hun hos mig inde i Haugen. Hvilken Glæde! op ad een Gang og ned ad en anden, fra Løvhytte til Løvhytte, fra Blomst til Blomst! Med Skjørtet fuld satte hun sig paa en Græsbenk, og bandt - jeg plukkede 145 Kirsebær, og puttede hende i Munden. - Tilgiv mig, min Herre! at jeg opholder Dem saalænge med Begivenheder, som maaske kun interessere mig selv; men De vil undskylde mig, naar jeg siger Dem: at min Kone - det er den lille *Annette*. Her er det Sted, hvor jeg lagde Fjælen over Grøvten; netop der krøb vi under Hækken; af hiint store Kirsebærtræ - det var dengang kun lille - plukkede jeg Bær til hende; og derunder var den Græsbenk, hvor min Fader førstegang traf os. "Hvem er Du?" sagde han. "Jeg er *Annette*," svarede hun, og blev ved sit Arbejde. Glutten behagede ham; han tillod mig at lege med hende et Par Timer hver Dag."

"Vi legede sammen i sex Aar; vi arbejdede ogsaa: hun lærte mig at binde Blomsterne - jeg lærte hende at tegne dem. Min Fader fattede saadan Yndest for den Lille, at han lod hende tage Deel i mange af mine Underviisninger - saameget heller som jeg i hendes Nærværelse viste mig langt flittigere, end naar jeg var ene. Saaledes lærte hun Fransk, Italiensk, at skrive, tegne og spille paa Guitar - langt meer end en Skovriders Datter dentid havde godt af at vide. Uden denne Revolution, som rystede hele Verden, skulde en saadan Opdragelse have været hendes Ulykke."

"Jeg gik i mit syttende Aar - jeg maatte ikke længere være Barn. Jeg skulde træde i mine Forfædres Spor paa Ærens Vej; jeg skulde løfte deres Sværd for min Konge. Siden Slaget ved *Minden*, hvorfra min Fader hjembragte en stiv Arm, havde han ophængt det paa *Charosternes* uplettede Skjold. Nu rakte han mig det med de Ord: for din Konge, dit Land og din Ære!"

"Jeg kom til *Brienne*, og var i tvende Aar Cammerat med et Menneske, der siden satte Bourbonnernes Krone paa sit Hoved. Jeg gik derudfra som Lieutenant ved et Cuirasseerregiment, der ikke havde Andet at bestille, end at ride fra een Garnison til en anden. Saaledes henrandt syv Aar af mit Liv, om hvilke jeg ikke kan fortælle Dem Andet, end at jeg hver Maaned regelmæssig skrev til min Fader, tænkte tit paa Rougemont, og stundom paa *Annette*; deelte min Tid mellem Excercits og Læsning; deelte Pung, men ikke Udsvævelser med mine Cammerater."

"Efter otte Aars Fraværelse gjensaae jeg mit Fødested. Regimentet var da forlagt til *Rouen*, og jeg erholdt fire Ugers Permission. Hvem skulde jeg her først møde, uden *Annette*? Hun var paa Slottet som Gouvernante for to forældreløse Niecer, som min Fader havde taget 146 til sig. De gik spadserende paa Vejen hist. Jeg kendte slet ikke min Barndoms Legesøster; hun var nu voksen, en stor og majestætisk Skabning, i sin Ungdoms fulde Flor, og dertil standsmæssig klædt; men hun kjendte mig, og hendes Rødmene viste, at hun ofte maatte have tænkt paa mig. Hvad skal jeg sige Dem, min Herre? De kan selv gjætte det: inden de fire Ugers Forløb conjungerede vi Amo* igjennem alle tempora. Vi begyndte med Præteritum - Fjællebroen, Blomsterkrandsene, Kirsebærrene o.s.v., formerede deraf et himmelskjønt Præsens, og standsede først ved Futurum, da den gamle Baron *Bethune de Charost* overraskede os i Participio** med Mund til Mund og Barm ved Barm."

"Han lod, som om han Intet havde seet, og kaldte paa mig. Jeg fulgte ham i ængstelig Forventning. Først i Stadsstuen mellem mine Forfædres Billeder standsede han, og vendte sig mod mig. "*Louis Bethune de Charost!*" sagde han: "Du kan ikke ægte Skyttens Datter, og Du maa ikke forføre en uskyldig Pige! Gaae, lad din Hest sadle, og rid strax tilbage til din Garnison!" - Jeg adlød - jeg kyste hans Haand, og forlod Rougemont, uden at have taget Afsked med *Annette*."

"Revolutionen tog sin Begyndelse. Kort efter min Tilbagekomst til *Rouen* bleve Notablerne sammenkaldte. De kjender vist saameget til hiin frygtelige Begivenhed, at jeg i min Fortælling kan indskrænke mig til det, som umiddelbart vedkommer min egen Skjæbne. Mit Regiment, der talte lutter gammeladelige, ægte royalistiske Officierer, blev opløst. Jeg drog hjem: *Annette* var ikke mere i Rougemont; min Fader havde forlængst skaffet hende en meget fordeelagtig Hovmesterindeplads i Arras. - Urolighederne tiltog; Emigrationen var allerede i fuld Gang. Mange Adelsmænd kom paa deres Udvandring til Rougemont, og raadede min Fader at følge Strømmen. Men han var ikke til at overtale; han ansaae Uvejret for en blot forbigaaende Byge; han ahnede ikke, at det var en Landtorden, hvis Rædsler og Ødelæggelser skulde strække sig over den halve Verden. Et pludseligt Lynglimt aabnede hans Øjne; men kun for at vise ham den Afgrund, det nu var for silde at undflye."

En Morgen vækkede Man mig med den Tidende: at Gaarden var ^{*}₁₄₇ omringet af Bønder og Andre, der saae ud som Kjøbstædpøbel. Jeg kastede mig i Klæderne, greb mine Pistoler og min Kaarde, og ilede ned. Min Fader mødte mig ubevæbnet i Vestibulen. "Læg dine Vaaben bort, *Louis!*" sagde han, "her kan intet Forsvar finde Sted; vi maae tale os tilrette!" Jeg fulgte ham ud paa Trappen, mod hvilken Oprørshoben trængte frem, under Sang og Skraal; vi bemærkede i den flere af vore egne Bønder. "Børn!" sagde min Fader, mildt og roligt, "hvad ville I?" "Dit aristokratiske Blod!" lød en Stemme midt inde fra Flokken. "Mit Blod" svarte han "har jeg offret mit Fødeland i mine stærke Dage; nu er jeg en Invalid; ville I have mine forskudte Lemmer, saa tag dem; men skaan min Søn!" Oprørerne begyndte at skamme sig, de Forreste trængte lidt tilbage, da lød atter hiin Røst: "Ned med Tyrannen!" "*Lebon!*" raabte min Fader, "var jeg en Tyran, da jeg eftergav jeres Fader alle hans Restancer? og da jeg laante ham Sædekorn, som jeg aldrig har krævet tilbage?" "Det er sandt han siger!" lød en anden Stemme; "han har aldrig været os en stræng Husbond." "Hvishvas, Nonsens!" skreg *Lebon*, "Alle de Adeliges Dyder ere kun glimrende Laster!" Et vildt Bifaldsbrøl fulgte dette Indfald. "Gjør nu kort Proces!" lød det igjen, "stød ham ned! han spiller under Dække med *Capet* og den østerrigske Tæve."* "Lad saa Loven slaae ham!" sagde en Anden; "lad os føre ham og hans Hvalp til Arras! der er flere af den Ulveyngel!" Dette Raad blev eenstemmigen antaget: en Deel omringede os, og førte os bort; en anden trængte ind i Huset, og udplyndrede det. - "Paa Vejen til Arras vare vi ofte i Fare for at blive myrdede; men den, som havde raadet at fængsle os, og i hvem vi gjenkendte een af min Faders forrige Tjenere, gik bestandig nær ved os, og holdt den rasende Hob tilbage med den Forestilling: at vi vilde vorde offentlig henrettede og saaledes yde Folket en værdigere Hævn."

"To lange sørgelige Aar tilbragte vi i Fængslet. Imidlertid havde Anarchiet rejst sin blodige Throne, Guillotinen, over hele mit ulykkelige Fædreland. Conventet rasede, og udsendte sine Bødler fra Paris til alle de andre større Stæder: til Arras kom *Lebon*, dette afskyelige Uhyre, hvis Navn aldrig vil glemmes i denne Stad, saalænge den endnu har een Steen paa den anden. Fængslerne fyldtes; Mordmaskinen blev oprejst, og begyndte sit blodige Arbejde. Hver Dag ^{*}₁₄₈ hentede den nogle af Fangerne, og andre kom i deres Sted. Min Fader og jeg havde af Arrestforvareren lejet os et særskilt Værelse; thi vi havde førend Bortførelsen fra Rougemont hemmelig forsynet os med Penge."

"En Morgen, da jeg som sædvanlig, kom ind i det almindelige Forsamlingsværelse, for at tage Afsked med de Dødsdømte, og lede efter Venner eller Bekjendte blandt de Nysankomne - faldt mine Øjne strax paa een af de sidste: det var *Annette!* Jeg trængte mig hen til hende - hun sank med et Skrig til mit Bryst. "Døden, min Elskede!" raabte jeg, "gjør os nu Alle lige! Nu er Du min for evig -" "- for Evigheden!" hvidskede hun. Ulykken hærder ofte; men den kan ogsaa blødgjøre og forædle: Man omringede os med Deeltagelse, med Lykønskninger og Beklagelser.

"Arme Pige!" sagde jeg, "hvad er din Brøde?" "At jeg elsker Dem" svarede hun. "Kom med til min Fader!" raabte jeg "nu vil han velsigne sin Søns Elskede. Al Standsforskjel er ophævet, og der gives nu kun Gode og Onde: de Sidste sejre, derfor maae de Første slutte sig desfastere tilsammen!" Min Fader modtog hende med aabne Arme. "*Annette!*" sagde han, "jeg billiger deres Kjerlighed; thi Skillevæggen mellem Dem og min Søn er nedrevet - elsker hverandre! men tænk paa, at eders Ægteskab først skal fuldbyrdes paa hiin Side af Graven!"

"Jeg spurgte om *Annettes* Skjæbne, og hun fortalte."

"Siden jeg forlod *Rougemont*, har jeg - paa eet Punct nær - levet ret behageligt i den brave *Lefevres* Huus. Længe beskyttede hans borgerlige Stand ham for Mistanke og Forfølgelse; men han var riig, det fordømte ham. For to Dage siden underrettedes han hemmeligt om, at han var denunceret, som den, der honorerede de Vexler, Emigranterne i Udlandet lod trække. Han samlede strax alle sine rede Penge og Kostbarheder, og flygtede til en Ven paa Landet. Sit Contoir overgav han til en tro Betjent - sit Huus og sine Børn til mig. Jeg tilbragte fire og tyve Timer i ængstelig Forventning. Imorges fløj Døren op, og, efterfulgt af

fire Nationalgardere, indtraadte en Mand med en støvet Hat, en aabentstaaende luvslidt Frak, lange Matrosbuxer og korte slubbrende Støvler. En stor krum Sabel slæbte efter ham henad Gulvet. "Hvor er *Lefevre*?" raabte han. "Jeg veed det ikke, Borger!" svarede jeg. "Er Du hans Kone?" - "Nej." - "- Hans Datter?" - "Nej." - "Hans Maitresse?" - "Jeg er fransk Borgerinde!" 149 sagde jeg. "Godt!" raabte han, "vil Du elske mig? jeg er *Lebon*, Medlem af Nationalconventet, den souveraine Nations Repræsentant, og Frihedens Forsvarer. Arras-Borgere!" sagde han til Gardisterne - "gjennem søger Huset, og seer efter, i hvilken Krog Aristocraten har forstukket sig!" De gavede sig nu til at lede i alle Værelser. Han vendte sig atter til mig: "Borgerinde! jeg kan godt lide Dig; vil Du følge med og lette mig mine uhyre Arbejder? Vil Du dele en ægte Republikaners Seng?" Jeg rejste mig i Harmen og raabte: "Nej!" Han smilte og strøg sig om sin Knebelsbart: "Hvem vil Du da helst omfavne - mig eller Guillotinen?" "Den Sidste!" svarede jeg. "Ogsaa godt!" raabte han, "Du er en fri Borgerinde, Du skal have din Villie!" En Gardist kom just ind; *Lebon* sagde til ham: "see her har vi een af de Damer, der blande Kortet for Emigranterne -!" "- Meget rimeligt!" afbrød denne, "for hun har længe været hos *Charost* paa Rougemont." "Bravo!" raabte *Lebon*, "han sidder her i Fængslet og venter sin velfortjente Straf - lad denne barmhjertige Søster komme hen og trøste ham! Lystig, min Smukke! Du skal snart dandse Carmagnolen!" Gardisten gjorde en Entrech, og bød mig sin Arm: "Maa jeg engagere deres Naade?" raabte han, med et spottende Smil. Jeg bortstødte hans Arm, og ilede foran ham til Fængslet."

"Næste Morgen bragte os vor kjere gamle Præst fra Rougemont - en sand Trøster for os, en modig Vejviser paa den blodige Bane, hvis Betrædelse forestod os ethvert Øjeblik. Han opdagede snart Forholdet imellem *Annette* og mig, og saae tillige, at min Fader billigede det. "Hr. Captain!" sagde han en Dag til mig, "De og *Annette* elske hverandre; deres Kjerlighed er reen, thi dens Maal ligger i Aandernes Land; men lad den allerede her vorde helliget ved Religionens Sacramente! Lad mig forene dem ved Kirkens velsignede Baand - ikke som Elsker og Elskerinde; men som Mand og Kvinde skulle de da træde for den Allerhøjstes Dommertrone!" Denne Tanke, som hidtil endnu ikke var faldet mig ind, vakte de heftigste Følelser i min Sjæl: *Annette* min Hustru - og dog for mig reen, hellig som en Engel, som en forklaret Aand - denne Forestilling havde noget sødt, ophøjet Sværmerisk; men - vilde ikke denne inderligere Forening gjøre Døden bittere? og om nu denne fordrede kun Een af os? om den Anden muligen skulde vorde frikjendt? Dog mine Tvivl forsvandt alle i det henrykkende Haab: at kunne kalde *Annette* min Hustrue - om endog kun een eneste Dag. Vi talte med min Fader: han gik snart 150 over til vor ærværdige Vens Anskuelse. Vi talte med *Annette*: hun vægrede sig, hun fremkom med een Indvending efter den anden; hun vilde endog heri see noget Formasteligt, en Slags Trods mod det urandsagelige Forsyn, hvis Styrelse ikke syntes at tillade os nogen nærmere Forening i dette Liv. Men hvorlænge kunde hun vel modstaae Præstens Forestillinger og Elskerens Bønner? Vi bleve viede saa kirkeligt, som det i et Fængsel lod sig gjøre. Acten foregik i den fælleds Forsamlingsaal, og alle vore Medfangne ønskede os tillykke, og viiste en Glæde, som om vi havde befundet os i fuldkommen Frihed; og denne Dødens Forgaard gjenlød af et Gildelaugs muntre Larmen. "Ret Broder!" raabte en fordums Krigscammerat til mig, "hold Du kun Døden for Nar, og stjæl fra den graadige Knokkelmand enhver Glæde, som Livet endnu har tilovers for Dig!" Min Fader befriede nogle af de Louisd'orer, som skjulte sig mellem hans Skoesaaler, og et festligt Maaltid - Overflod af Mad og Viin - indbød snart alle Fangerne til en Nydelse, der - for sex af dem var den sidste."

"Mod Enden af Gildet, som Stemningen var muntrest, og Skaalerne gik flittigst omkring, indtraadte vor daglige Gjæst - den Herre, som afhentede de Indstævnte til Revolutionstribunalet, hvorfra der gik kun een Vej, den til Retterstedet. Ved Synet af denne Dødsherold forstummede Selskabet, Samtalen standsede og de fulde Glas bleve satte ned igjen. "Hvem gjælder det nu?" denne Tanke gjennembævede alle Hjerter. *Annette* greb min Haand: "O Gud, *Louis*!" sukkede hun ængsteligt. Charon - som vi kaldte ham - fremtog sit Papiir, og begyndte at oplæse Slagtoffernes Navne. Det første var *Louis*! - *Annette* udstødte et Skrig, og omspændte min Hals med sine Arme; hun trykkede sit Ansigt ind mod min Barm, som om hun der kunde undgaae at høre den frygtelige Lyd af mit Navn. "*Louis - Louis - Bet -*" Han stammede, og kunde ikke læse Navnet. Hvilken rædsom Forventning, hvilken pinefuld Spænding! En opmærksom Tilskuer maatte snart kunne have talt, hvormange der iblandt os heed *Louis*. Et ungt Menneske - en fordums Kjøbmand - sprang utaalmodig op. "Det er Skade" raabte han, "naar Embedsmænd ikke kunne læse; jeg hedder *Louis*, og gad dog vide om det er min Dag idag?" Han gik hen, saae over Charons Skulder og læste: "*Louis Bethouillere*! Rigtigt! saaledes hedder jeg." Han gik rask tilbage til sin Plads, fyldte Glasset, rakte det iverjret og raabte med høj og munter Stemme: "Mine Herrer og Damer! de maae tilgive! en vigtig Forretning byder 151 mig at gjøre Brud paa et godt Laug - velbekomme os alle sammen! à revoir!"* Han stak sit Glas ud, og sagde: "Nu vel, min gode Færgemand! hvem flere i Baaden?" "*Pierre Guignaud*!" lød det. En Flinkfyre, før Revolutionen een af Byens Cavalerer, rejste sig op og sagde: "Her er jeg! Man siger Motion skal være sund ovenpaa Maden - faaer jeg en Dame til Borddandsen?" "Dertil kan blie Raad!" svarte Charon, "her har vi en - *Henriette Prunel*!" En ung, smuk, meget bleg Pige rejste sig, og skjød sin Stol tilbage: en pludselig Rødme overfoer hendes Ansigt, der virkelig syntes oplivet af en uventet Glæde. "Eh bien, Mademoiselle!" raabte Friskfyren, "vi To komme ikke mere til at sidde over." "*François Derutte*!" vedblev vor Charon. En gammelagtig Mand - fordums Søeofficer - saae sig langsomt om efter Oplæseren. "Jeg er strax klar til at lette" sagde han med huil Røst; spiste derpaa reent af sin Tallerken og tømte sin Flaske. "*Marie Moudon*!" lød det igjen: en ung femtenaarig Pige segnede besvimet om i sin Moders Arme. "O, I Tyranner!" skreg denne, "hvorfor hende? hvorfor ikke mig Ulyksalige?" "Madam!" bemærkede Springfyren "de yngste og skjønneste gaae først fra Haanden." "*Baptiste Ramoneur*!" lød det sidste Gang, og Oplæseren sammenlagde og gjemte den frygtelige Rolle. En Olding - en ubeediget

Præst - foldede sine Hænder, og sagde med en Helgens fromme, milde Aasyn: "Jeg takker Dig, min Gud og Skaber! for dette Maaltid, hvormed Du for sidste Gang har vederqvæget mit gamle Legeme! Jeg nedlægger det nu snart i det Støv, hvoraf det er taget - giv mig og os Alle en salig Opstandelse ved dit evige Naadesbord - Amen!" Han rejste sig, bukkede for hele Selskabet, og fremrakte først den indtrædende Slutten sine Hænder at binde. De Andre fulgte hans Exempel, efter en kort Afsked med deres kjereste Venner eller Bekjendte. Spræderen kunde endnu ikke bare sig; men sagde i Forbigangen et tvetydigt Bonmot til Bruden."

"Da de Dødsdømte vare borte, hensank alle Tilbageblevne for en Stund i taus Vemodighed, til min foromtalte Krigscammerat først opmandede sig, og sagde: "Atter en Opsættelse af fire og tyve Timer! lad os ikke græde dem bort, mine Venner! Tænk paa, her er Bryllup; de Nygivte maae ikke see andre end glade Ansigter!" Han fyldte sig Glas, og istemte en munter Vise. Jeg omfavnede min Brud, under en stormende Blanding af Glæde over denne korte Frist, og ^{*}152 Frygt for den dunkle, dødssvangre Fremtid. Min Fader kom hen, og indsluttede os Begge i sine Arme."

Saa vidt i sin Fortælling kom min kjere *Louis* - jeg kan ikke ret vænne mig til at kalde ham *Charost* - da et Par hvide Hænder foldede sig over hans Øjne; han drog dem ned til sine Læber og kyste dem: det var *Louise*! hun havde med en Sylphes eller Alfes Lethed (jeg veed ikke, hvilken Lignelse passer bedst; derfor tager jeg dem begge to) listet sig hen til den Bænk, hvorpaa vi sad. Hun betragtede mig vist et Par Secunder, derpaa foer hun med sit Lommeklæde hurtigt hen over min Kind. "Jeg kan see," sagde hun med et fortryllende Smil, "at denne Taare tilhører Familien Charost - Fader! nu har Du fortalt denne blødhjertede Barbar din Historie?" Han greb min Haand med et inderligt Tryk, og bøjede sit Ansigt bag over - Datteren bedækkede det med Kys. "Mig ogsaa, Papa!" hvidskede en sød, bævende Stemme, og Hustruen sank ned ved hans Side, og slyngede Armen om hans Hals. Det er en velsignet Familie.

Da vi havde spist maatte jeg tage Afsked; men jeg har Slutningen af hans Historie tilgode - den henter jeg i Morgen. Det, jeg allerede har hørt, forekommer mig som et opdigtet Eventyr: jeg kan ikke ret forestille mig, at Herren og Fruen paa Rougemont ere hine til Døden indviede Offere - jeg brister af Nysgjerrighed efter at erfare deres utroelige Frelse. Imidlertid drømmer jeg om intet Andet, end Sansculotter, Revolutionstribunaler, Guillotine og - Bryllup. Det løber rundt i mit Hoved - Adieu Frits!

Bouchain, Juli 1816.

Frits! jeg er forelsket. Længe mærkede jeg, at det var ikke rigtigt fat; først troede jeg, det var Melancholie; siden blev jeg bange for at det skulde være en Begyndelse til Brystkrampe; men nu veed jeg bestemt, det er slet ikke Andet, end Kjerlighed - jeg elsker den Hex, den *Louise* - faaer jeg hende ikke, saa dør jeg - adieu! Dog stop lidt! jeg har mere at fortælle Dig, naar jeg blot kan samle det; men hun staaer uafslædig for mig den velsignede Glut! jeg seer alle vegne det søde Gefjæs: det svæver paa Spidsen af min Pen, og dandser op og ned mellem Linierne. - Naa! vær nu ordentlig, Du forvildede Tøs! og lad mig have Ro at skrive til min kjere, kjere *Fritsemand*! Du kan jo krybe ind i mit Hjerte saalænge, og blot holde Dig fra mine Papirer! - Saa! sid Du nu der! -

153

Hvor var det vel vor *Louis* slap i sin Fortælling? Rigtig! det var ved Brylluppet i Fængslet. - Han indføres atter talende:

"Taffelet var ophævet. Min Fader, Præsten og vi to Ægtefolk trak os tilbage fra Selskabet, og tilbragte i vort Værelse det Øvrige af Dagen. De vil maaskee neppe troe det; men jeg forsikrer Dem: endskjøndt det dræbende Staal hang i et Haar over vore Hoveder, vare vi dog dristige eller forvovne nok til at holde fast paa et Haab, der ikke var rimeligere, end den Febersyges phantastiske Drømme. - Det var paa vor sædvanlige Sengetid: min Fader begyndte at nikke; Præsten rejste sig for at bede Godnat, og ledsage *Annette* til det Værelse, jeg hos Slutteren havde lejet for hende. Jeg trykte et brændende Kys paa hendes Læber: "Sov sødt, min søde Brud!" hvidskede jeg, og udbredte mine Arme til endnu een Omfavnelser; men den gamle Præst satte sin Haand blidelig for mit Bryst: "Kjere Søn!" sagde han, "hun tilhører allerede Himlen; hun er dens indviede Brud - *Abeillard*! elsk og frasiig Dig din *Heloise*!" Han drog hende med sig, og Døren faldt til."

"Min Fader laa allerede i en dyb og rolig Søvn. Jeg sad endnu halv afklædt paa Kanten af min Seng - vaagen og dog drømmende: da stod la *Fosse* - Cuirasseerlieutenanten - foran mig; jeg havde ikke mærket hans Komme. "*Charost*!" hvidskede han, "er det en Maneer? Bruden har vist længe ventet, og De sidder endnu her? Hvad er det for anachoretiske Grimasser?" "*La Fosse* sagde jeg, "hvad tænker De paa, lige ved Gravens Rand?" "- Vi gaae Alle paa Gravens Rand" - svarte han "frie og ufrie - idag Bryllup, imorgen Begravelse: det kan hændes uden Guillotine. Naar Man vilde altid tænke paa Døden, der kan være vore Tyranner maaskee nærmere end os, saa skulde Man aldrig gifte sig; men lade Menneskeracen reent uddøe. Er De en Brudgom? er De en Kriger - fransk Ridder, og frygter for Døden i det Øjeblik Livets saligste Time slaaer for Dem?" "Ak Cammerat!" sukkede jeg "hold op at friste mig! Guillotinen staaer bag ved Brudesengen." "Den staaer ogsaa bag ved deres egen!" sagde han ærgerlig, "nyd saa længe De kan! jo kortere deres Tid skal være, jo mindre har De at skjænke bort; tag derfor med Alt hvad der bydes Dem! Viis Døden, at De ikke ændser den! eller om De saa hellere vil: viis Forsynet, at det endnu ikke har mistet deres

Tillid!" Han slukkede Lyset, tog mig ved Armen, og førte mig med sig. Jeg lod mig lede, som en Beruset. Ved *Annettes Dør* stod Slutterns Kone 154 med en Lampe. Hun smilede, satte en Hovednøgle i Laasen, og lukkede sagtelig op. La *Fosse* skjød mig ind, og trak Døren til sig."

"Otte Dage indrømmede Skjæbnen os - paa den niende slog Adskillelsens Time. Vor Charon oplæste, som sædvanlig, Slagtoffernes Navne. Tre Uvedkommendes bleve nævnede; det fjerde var *Annette Dubois!* Samlingen forlod mig; jeg fornam ikke det Afskedskys, hun trykkede paa min kolde Pande. Jeg vaagnede i en Feber, som for fjorten Dage berøvede mig Forstanden, og skjænkede mig en lykkelig Bevidstløshed. Da Bevidstheden omsider vendte tilbage, forekom det mig, at jeg havde sovet hele Aar: mit Giftermaal, min korte Lyksalighed i min Hustrues Favn, hendes Bortgang - Alt fremstillede sig i min Erindring som en længstforsvunden Ungdomsdrøm. Velgjørende Selvbedrag! Tiden, som læger alle Saar, havde ved Sygdommen faaet en saadan Udstrækning for mig, at mit Hjertes dybe Vunde allerede syntes langt ældre, og derfor mindre farligt og smertefuldt. Uden denne Aandsfraværelse, uden denne Legemsudmattelse, skulde jeg neppe have overlevet hiin Catastrophe - hvad siger jeg? denne Sygdom frelste virkelig min Fader og mig fra Guillotinen; De skal høre hvorledes!"

"Da jeg var kommen til mig selv, var den første, jeg spurgte efter, vor kjere Præst; den anden la *Fosse* - thi *Annettes* Navn kom ikke over mine Læber; det laa begravet og indgravet i mit Hjerte, som en hellig Løndom, der gjemmes til Evigheden." - Min Fader foldede sine Hænder, og saae til Himmelen: "Hisset min Søn!" sagde han, "lønner Gud de Ædle, som gik i Døden for Dig og din Fader! - Hør og velsign deres Minde! Tilbed et Forsyn, der atter kalder Dig tilbage til Livet og Friheden! - For otte Dage siden havde jeg i fire og tyve Timer Intet seet til disse vore Venner, der stedse skiftedes til at vaage og pleje Dig. Du var falden i en dyb Søvn. Jeg gik ind i Forsamlingsstuen - de vare ikke der. Jeg spurgte om dem: een af Fangerne fortalte mig, at de alt den forrige Dag vare guillotinerede. Dødsherolden havde kaldt paa *Charost*, Fader og Søn. Fader *Tirlemont* traadte frem under mit Navn, og raabte til Forsamlingen: "Min Søn *Louis!* hvor er Du!" "Her!" svarede *la Fosse*. Tribunalets Officiant og Vagten kjendte hverken dem eller os; de øvrige Fanger taug, grebne af Beundring over en saadan heltemodig Opoffrelse. Man vidste, at *Lebon* paa nogle Dage havde forladt *Arras*; deres ædle Bedrag lykkedes - de lede Døden for os. Fromme *Tirlemont!* Du fulgte din Frelseres Exempel! 155 Arme *la Fosse!* dit Hjerte var nu kun tilgængeligt for een Følelse - Venskabet. Du havde samme Dag erfaret din Moders, din Søsters og din Elskedes Henrettelse i Nantes. Og her, min Søn! hør hvilken frelsende Stemme tilhvidsker os i Røverhulen!" Han fremdrog en lille Billet, og læste: "Min gamle Velgjører! mindes De endnu deres *Jean Petit?* han som havde saadan uimodstaaelig Lyst til Søen, og som De lod undervise i Navigationen, og som De forsynede med Kiseder og Penge? Det er nu tyve Aar siden jeg forlod *Rougemont* og gik til *Martinique*. For tre Aar siden kom jeg tilbage derfra, og bosatte mig som velhavende Kjøbmand i *Douanenez*. Revolutionen rev mig ind i sin Hvirvel: jeg greb Kaarden, og befunder mig nu 20 Maaneder her i *Arras*, som *Bataillonschef*. Jeg staaer mig godt med et af Tribunalets Medlemmer. Han viste mig Listen over de Fangne og Henrettede, og samme Dag skulde De og deres Søn høre til de Sidstes Tal. Jeg blev i Retten, for at prøve Noget til deres Redning: da seer jeg den ærværdige Pater *Tirlemont* og en Ubekjendt, som tilegne sig deres Navne. Jeg mærker Hensigten og tier. Af en Veninde - hvis Navn Intet gjør til Sagen - erfarer jeg, at de Begge endnu vare ilive. Ved samme Veninde lader jeg Dem vide: at jeg ved Midnatstid den 13de Dennes (det er Overmorgen) indfinder mig ved Fængslet. Hun skal hjælpe dem ud. Vi gaae til min Bopæl, hvor passende Forklædning og falske Passe vil bringe dem over Grændsen. Jeg veed, De er uskyldig i den Brøde, hvorfor De er beskyldt, og at den gode *Lebon* har et Horn i Siden paa Dem fra gammel Tid af. De var engang min Velgjører - en Fader for mig, og - Taknemmelighed er en republicansk Dyd. Mit Brev maa De for Følgernes Skyld tilintetgjøre!" - Han brændte det, saasart jeg havde erfaret dets Indhold."

"Lyst til Livet opvaagnede atter hos mig, især da jeg saae, at min Fader endnu elskede det. Vor Flugt blev besluttet, og lykkedes. *Petits* Veninde - Arrestforvarerens smukke Datter - hjalp os ubemærkede ud; vor Frelser modtog os, og ved hans Bistand og Pengeunderstøttelse naaede vi uden Hindring Tydsklands Grændser."

"Flere beskrev os Danmark som et godt Land for Fremmede, og vi besluttede at søge vor Tilflugt der. I Hamborg faldt min Fader i en tærende Sygdom - en Følge af Sorg, Fængslet og Flugtens Besværligheder. Ak! hans jordiske Levninger fandt et Hvilested paa hiin Side Elben. Han døde i mine Arme, og jeg var ene i Verden, uden Fødeland, uden Slægt; næsten uden Penge. Min Kummer var stor! 156 dog - min Constitution var endnu stærk nok til at modstaae saamange og dybe Sjælslidelser. Jeg vandrede fra Bye til Bye - stedse mod Norden; jo længere fra mine Gjenvordigheders Hjem, jo bedre! R***** blev - som De veed - min Landflygtigheds Maal."

Her bleve vi atter afbrudte; men Slutningen haaber jeg skal snart følge. Frue *Charost* kom ind med en bekymret Mine, og leverede ham et Brev. Han læste det, rynkede Panden, knugede det sammen, og gik nogle Gange hæftig op og ned ad Gulvet. Jeg følte, at jeg ikke turde opholde mig længere, og reed. Idet jeg lod min Hest gaae ganske langsomt forbi Haugen, saae jeg over Hækken *Louise* siddende i en Haugestol. Hendes Hoved var bøjet tilbage, hun holdt et Tørklæde over Øjnene - jeg kunde see, at hun hulkede. Da, *Frits!* da faldt det som Skjel fra mine Øjne: en trykkende Smerte i mit Bryst sagde: "*Christian!* Du elsker hende!" Og hun? - Gid F..... havde alle Vagter, Regnskaber og Skyldbøger, og ak det forbandede Kram! Før

om otte Dage faaer jeg ikke min Skjæbne at vide - om jeg ikke creperer forinden af Utaalmodighed.

Rougemont, August 1816.

Allerkjereste Frits!

Idag skrive vi - lad mig see! den 6te - ja saa kan Du ikke faae Brevet til den 7de; det er Skade! for ellers vilde jeg bede Dig tømme en Flaske Præsteviin - om Du ingen bedre har - til Ære for Højædle og Velbaarne Hr. Capitain *Christian von Rosenberg* og Frøken *Louise Bethune de Charost*, som paa samme Dag agte at indtræde i den søde Forlovelsesstand. Ja, min sødeste Pastor! Jeg er det lykkeligste Asen, som findes baade under Solen og under Maanen: *Louise* elsker mig - det er Textens Ord.

Men det er sandt: Du er en smuk ordentlig, adstadig, bestemt, systematisk Herre, som ikke lider en altfor rhapsodisk Galimatias: jeg skal stræbe at nedtvinge min forliebte Gallopade til en jevn historisk Pasgang.

Som jeg nu skal fortælle: jeg reed da igaar atter herud. Min tilkommende Svigerpapa var som sædvanlig mild og venlig; men dog lidt veemodigt stemt - Mama og *Louise* ligesaa. Her maa sonderes! tænkte jeg. Jeg bliver alene med Fatter, og begynder saa smaat at føle mig for - da slipper det ud: Lejen er ham opsagt - han skal herfra - 157 han skal forlade Rougemont, det kjere Rougemont, hans Fødested, hvor han har tilbragt sin Barndom og sexten lykkelige Manddoms Aar. Stedets Ejermænd er død, og har testamenteret det til Jesuiterne. Familien har vel det, hvormed den saa taalelig kan slaae sig igjennem; men at forlade Rougemont! - Da farer der mig en himmelsk Tanke gjennem Hovedet: jeg springer op, griber begge hans Hænder, og siger: "Jeg har et Rougemont der hjemme!" - Han trykkede mine Hænder til sit Bryst, Taarer trillede ned over hans Kinder: "For mig maaskee, kjere Capitain!" sagde han langsomt, "men -;" Jeg slap hans Hænder, og sprang afsted ind i Haugestuen til Moder og Datter. "Madame! - Mademoiselle!" begyndte jeg, "Jeg er Adelsmand, jeg ejer et godt Gods - er fri - min egen Herre! -" *Louise* blegnede - "Jeg - jeg nedlægger min Frihed, min Formue, mit Sværd for den elskede *Louises* Fødder." Frue *Charost* rejste sig med Værdighed; en svag Rødme viste sig og forsvandt i hendes ædle majestætiske Ansigt. "Hr. Capitain!" sagde hun, "De nærmer Dem en Familie, som er fattig, huusvild, fremmet -" "- fremmet?" afbrød jeg, "fremmet? Vor Tænkemaade er eens, vor Religion ligesaa - og dersom Kjerlighed er et Baand mellem Ligesindede -" *Louise* traadte hen for mig; hun rødmede, som den nysudsprungne Rose; hendes dejlige Øjne svømmede i Taarer; et Smil bævede om hendes søde Mund. Hun rev sin Handske af, og rakte mig sin Alabastes Haand: "Hr. Capitain!" sagde hun, med sin Englestemme, "jeg elsker Dem - gjør mine Forældre lykkelige!" Jeg trykkede hende til mit lyksalige Hjerte. - Moderen lagde sine Hænder velsignende paa vore Hoveder. *Louise* havde skjult sit Ansigt ved mit Bryst; hun saae ivejret, og sagde med hiin fortryllende skjelmske Mine: "Men eet Vilkaar! Ingen Mundkurv!" "Ingen!" raabte jeg, og gav og tog det første Kys: "ingen uden denne!" Hun fløj fra mig om Moderens Hals - om Faderens, der i Døren havde været Vidne til denne rørende Scene.

Men for denne ny Historie vil Du vel ikke skjænke mig Slutningen af den gamle? Du ønsker vel at vide, hvorledes vor stakkels Louis gjenfandt sin *Annette*? Han skal selv fortælle det!

"Min kjere Søn!" sagde han i Morges, medens vi en Timestid havde Ro for Damerne, "De mindes maaskee den sidste Gang, jeg var hos Dem i B****, for at tage Afsked? De fulgte mig til R*****, og gav mig de meest rørende Beviser paa deres Velvillie for mig. Jeg troer ikke, at jeg, saa ømt, som jeg burde, besvarede deres barnlige 158 Kjertegn - ak! mit Hjerte var i Frankrig, min Sjæl var heftig bevæget af Længsel, og af et dunkelt Haab, et Brev fra min republicanske Ven *Petit* havde vakt."

"Han skrev mig til: at han af en tilbagevendende Emigrert havde erfaret, at jeg opholdt mig i den danske Bye R*****; at Tingen siden min Flugt havde faaet en uhyre Forandring; at han var Ejer af Rougemont; og at det stod aabent for min Modtagelse! Forresten kunde jeg uden Fare komme tilbage, ja maaskee endog finde en fordeelagtig Ansættelse i den ny Regjerings Tjeneste. Han endte med at bede mig fremskynde min Hjemrejse, da kjere Venner med Utaalmodighed ventede mig."

"Jeg rejste, jeg ilede, jeg naaede Rougemont. Haugeporten der stod paa Klem. Dybt bevæget af smerteglade Følelser, af lyse og af mørke Erindringer nærmede jeg mig Huset. Udenfor paa Trappen sad en lille nysselig Glut og bandt Krands - Himmel! det var min *Annette* op ad Dage - livagtig som jeg for tyve Aar saae hende paa Engen. Jeg tog hende paa mine Arme, og bedækkede hendes venlige Ansigt med Kys. "Hvis er Du, lille Engel!" sagde jeg. "Jeg er Moders," svarte Barnet. "Er Du ikke ogsaa Faders?" spurgte jeg. "Faders?" svarede hun, og saae forundret paa mig, "jeg har ingen Fader." "Hvad hedder da din Moder?" spurgte jeg igjen. "Hun hedder Mama," svarte Glutten. Idet samme hørte jeg et Skrig - jeg saae op - *Annette* stod for mig, bleg, skjælvende af Glæde, nær ved at segne i Afmagt. Ja! min Søn! det var hende - det var min elskede, min tabte Hustrue; og Barnet - det var deres *Louise*."

"Hvorfor skulde jeg forsøge at skildre vor Henrykkelse? det var en Umulighed. Det var eet af de Forspil paa Evighedens Glæder, som et naaderigt Forsyn giver os svage, vankelmodige Mennesker - et Glimt af Gjensynets Fryd i det himmelske Fædreland - en Ahnelse om Saligheder, for hvilke de Dødelige endnu intet Ord have fundet."

"De er vist ligesaa forundret - om ikke ligesaa henrykt - som jeg over min *Annettes* underfulde Frelse? Hør! kjere Søn! - Da hun med unævnelig Smerte havde maattet rive sig løs fra sin af Forfærdelse hendaanede Ægtefælle, og blev ført for Bloddommerne, indgjød hendes bestemte Svar og Væsen, hendes heroiske Kulde - ak! de vidste ikke, at det var den haabløse Fortvivlelses - disse en Slags Deeltagelse: - hun blev frikjendt. O Gud! hendes Frihed var hende endnu til ingen Gavn - i samme Øjeblik, som den forkyndtes hende, 159 var hendes Forstand borte. Een af Tilskuerinderne, en velhavende Kone, følte Medlidenhed med hendes Tilstand. Hun lod hende føre til sit Huus, og pleje med megen Omhue, indtil hun efter fire Maaneders Forløb atter blev sig selv mægtig. Hun spurgte om mig: jeg var guillotineret tilligemed min Fader - vi stode jo Begge paa de Henrettedes Liste. Denne sørgelige Underretning skulde maaskee have berøvet hende Livet, dersom hun ikke havde følt, at hun snart skulde give det til en faderløs Skabning - en Arvedeel, et betroet Klenodie fra den dyrebare, hedenfarne Ægtefælle, Denne Forestilling gav hende Styrke. Hun aabenbarede sin Tilstand og sin hele Historie for Madame *Petit*. - Det var hende, vor *Petits* Kone; han selv var ved Armeen. Hun unddrog hende ikke sin moderlige Kjerlighed; men beholdt hende hos sig, og underholdt hende, tilligemed min Datter - som Moderen efter mig havde kaldt *Louise* - i næsten fire Aar."

"Ved denne Tids Forløb kom *Petit* tilbage, som General, Ridder og Invalid. Da han hørte hvem *Annette* var, overraskede han hende med den for hende hartad utroelige Efterretning om min Frelse, og indgjød hende det meget sandsynlige Haab, at jeg endnu maatte være ilive. Førend han endnu havde kunnet anstille Undersøgelser over mit Opholdsted, begav det sig saa heldigt, at en fra Danmark hjemkommende Adelsmand i et Selskab, hvor *Petit* var tilstede, kom til at nævne mig, og mit daværende Hjem. Og saaledes kaldtes da deres stakkels, landflygtige, venne- og frendeløse *Louis* tilbage til sin Fødestavn, til en Hustrues Barm, hvem han længe havde begrædt, som et Bytte for Graven, og til en Datters Omfavnelser, hvis Tilværelse han aldrig havde ahnet."

"Den gode *Petit* overlod mig Rougemont til Afbenyttelse; og vilde maaskee ganske have overdraget mig Samme, dersom ikke Døden - en Følge af hans Saar - havde snarligen bortkaldt ham. Hans Kone fulgte ham hastigt efter. De havde ingen Børn og Rougemont tilfaldt en Broder af hende, hvis nylig indtrufne Død gjør mig huusvild. En Capital, som min Fader havde tilgode i Arras, og som Skyldneren var saa ærlig, efter min Hjemkomst at udbetale mig, har hidtil sikkret mig for Mangel; men har aldrig kunnet gjøre mig riig nok til at købe denne mig saa dyrebare Ejendom. Jeg har gjentagne Gange søgt om Ansættelse baade hos den forrige, og den nærværende Regjering; men altid forgjæves: en mægtig Mand ved det napoleonske Hof havde 160 været min Faders uforsonlige Fjende. Han vidste smidigen at lempe sig efter Tiderne: at ombytte den trefarvede Cocarde med den hvide, og indsmigre sig hos Bourbonnerne. Han og hans Familie blomstrer endnu frodigt i Hoffets Solglands, og derfor er der for mig ingen Lykke at vente i mit kjere, ulykkelige Fædreland. Og derfor, kjere Søn! vorder ogsaa det Offer, De fordrer af mig, af desmindre Værdie. Ja! vi ville Alle i deres venlige Danmark, i dette den huuslige Lyksaligheds, den borgerlige Friheds trygge Hjem tilbringe den Tid, som Forsynet endnu forunder os til at prise Viisdommen og Godheden i dets ubegribelige Styrelse."

Og nu, du Elskelige! - ah! der staaer hun den Engel, og kikker mig over Skulderen - saa maa jeg slutte! Paa Mandag otte Dage bryder vort Regiment op, for at afløses af et andet. Om en Maaned i det seneste lader Du din Kirke pent oppynte med grønne Qviste og Blomster, og bereder Dig paa en fransk Vielsestale, for standsmæssigen at copulere den himmelske *Louise* til hendes lyksalige *Christian von Rosenberg*.

Jøderne paa Hald

Den nuværende Gaard af dette Navn er den fjerde, som har været opbygget paa et Jordsmon af nogle Tusinde Alens Omkreds. Intetsteds i Landet findes saa talende Mærker af Tidens ødelæggende Vælde, eller rettere af Menneskets Foranderlighed. Man skulde troe, at Aandeverdenens dunkle Magter havde huset her, og Tid efter anden fordrevet de legemlige Beboere: saaledes - siger Man - flytter Ræven ud, naar den maae dele sin Bolig med den dagskye Grevling. Den allerældste Borg, hvis Tomt endnu hedder *Gammelhald*, laae paa en fordum omflydt Høj i den sydvestlige Ende af Søen. En skummel Krog, paa tre Sider omgivet af høje, skovgroede Bakker, og kun aaben mod Norden. Paa denne Kant sees Viborg i en Miilsvejs Afstand. Man kan forestille sig *Gammelhald* som en Røver, der lurende har ligget paa Udkik efter Landets ældgamle Hovedstad. Dens Opbygger omtaler Sagnet ikke; men vil, at "*Ebbe* og *Aage*, de Hellede to," som i Kong *Snies* Hungerstid førte Longobarderne ud mod Søndnen, skulle have boet her; samt at den danske "*Arthur* med det

runde Bord" "*Stærk Tidrik* og hans Kæmper" her have huseret. Den sidste Beboer var hiin djærve, trodsige Riddersmand, *Niels Bugge*, hvem Dannekongen forgjæves søgte at betvinge med Vaabenmagt, og som kun maatte bukke under for Snigmorderdolk.* Han skal have nedrevet *Gammelhald*, og af dets Ruiner opbygget det *andet*, siden saakaldte *Hald Slot*, ligeledes paa en Banke i Søen; men længere mod Nord. Her var det han udholdt Belejringen; ligeoverfor paa Fastlandet sees endnu Levningerne af den saakaldte "Kongens Skandse." Og her vorder Skuepladsen for den Begivenhed, som indeholdes i efterfølgende Haandskrift. Middelalderens *Hald* stod fra * 162 Midten af det fjortende Secul i halvfjerde Hundrede Aar. I dette Tidsrum tilhørte det først den myrdede Opbyggers Slægtninge; siden de viborgske Bisper, indtil den sidste catholske, *Jørgen Friis*. Derefter blev det kongeligt Slot og Lehnsmands Sæde, og omsider Amtstue. Den sidste Amtsforvalter, *Jacob Brockman*, skal være død i Fængsel, i hvilket han tredie Gang for Cassemangel var hensat. Nu blev det pantsat, og siden taget i Besiddelse og nogen Tid beboet af tre rige hollandske Jøder - Brødrene *Lima*.

Disse solgte det efter kort Tids Forløb til *Gregers Daa*, der faldt, som Oberst, i Slaget ved Gadebusk. Denne bygte det *tredie* Hald, paa en skjøntbeliggende Banke, midt imellem begge de ældre.

Ogsaa dette er nedrevet, og det *Fjerde* og Sidste oprejst, noget længere tilbage fra Søen, for omtrent halvtredsindstyve Aar siden.

Her findes endnu trede gamle mystiske Billeder, hvis Betydning Man forgjæves har villet udgrunde, og om Originalerne til hvilke Sagnet kun dunkelt taler.

Det ene er et Bryststykke, og forestiller en middelaldrende Mand af atletisk Skabning, med et stort, trindt og glubsk Ansigt. Hans eenradknappede, grove Vams slutter tæt op om den tykke Hals. Det sorte Mankehaar deler sig over Panden, og falder i bølgede Lokker ned til de brede Skuldre. Hans store, mørkblaae Øjne, overskyggede af tykke Bryn, har ofte forfærdet mig som Barn, naar jeg gik ene gennem Salen, og de truende fulgte mig fra Dør til Dør. Næst den hornede Figur i orbis pictus, har intet Billede holdet mig i saadan Respect, som "*Niels Bugges*" paa *Hald*. Om det ogsaa virkelig var hans, skal vort Haandskrift maaskee siden aabenbare.*

Det Andet er ligeledes et Bryststykke; men i meget mindre Format: En mørkladen, mager, senestærk, i en sort Kappe indhyllt Figur; Hovedet bedækket med en turbanformet Peltshue; den ene Haand griber i Barmen - sandsynligviis efter en Dolk. Man har sagt mig, det var en Jøde; og jeg tænkte uvilkaarlig paa *Esau*, den vilde, trodsige Jæger; saaledes maae han have seet ud, da han mærkede Moders og Broders Bedrag, og da han siden mødte denne med fjendsk Hu og blodige Tanker. Da jeg blev ældre, tyktes han mig at maatte ligne *Barcochba*, som han beslutter at gjenrejse det søndersplittede * 163 Rige. I dette skumle Aasyn præger sig Harmen over Folkets Fornedrelse, vaklende Haab om Fornyselsen af den tabte Herlighed, og mørke Ahnelser om et sørgeligt Udfald paa dette fortvivlede sidste Forsøg. Hvorhen stirrer dette skulende, hadske Blik? Til Ælia Capitolina - til Romerørnen paa Zions Bjerg - vogt Dig! seel allerede udspiler den sin Kløe, for at sønderrive Dig! Han skjælver ikke - han har endnu Dolken - den sidste Tilflugt og Frelse.

Det Tredie skal ogsaa forestille en Jøde - den Førriges Broder. Hvor uliig hiin! saa forskjellig, som *Jacob* fra *Esau*. Ja! dette er - maae være tegnet efter Naturen: Snildhed, Sagtmodighed, Bøjelighed; - patriarchalsk Værdighed, Godmodighed; dog ikke uden lidt underfundig Tilbageholdenhed. Saaledes har han smilet, da han bortbyttede Lindserne, og da han lagde de spraglede Kjepper i Vandtruget. Han er omgivet af Blomster - Symboler paa søde, talrige Familieglæder, paa Haabet om Israels tilkommende Flor. En Hane - Aarvaagenheds, Paapassenheds Symbol - staaer paa hans Skjød; han klapper den med et ømt og kjerligt Øjekast. - "Vist nok" - har jeg siden tænkt, da jeg som Ældre gjensaae Billedet - "vist nok behøver du, forunderlige Nation! Hanens hele Aarvaagenhed, for at bevare din skrøbelige Tilværelse; kun Skade, at Du saa ofte lader Dig henrive eller rettere oppuste af dens Overmod, og glemmer: at de Kjerner, der gjorde dig fyldig og kjephøj, vare - ofte møjsommeligt nok - opsamlede i strenge Herrers Gaarde. Derfor have de ogsaa tit stækket dine Vinger, naar du baskede for højt med dem, og afrevet dine pralende Fjedre, saa baade Fidt og Blod fulgte med. Men du opholdes stedse af en højere Magt, der har adspredt dig blandt alle Jordens Folkeslægter, for at undervise og advare med dine Dyder, dine Lyder og Ulykker."

Det er nu rum Tid siden, at jeg under en Morgenvandring satte mig på *Kongeskandsen*, og skuede ud over den yndige Søe. Dagens Konge skreed frem i sin ufordunklede Ungdoms-Glands, og klædte de østlige Lyngbjerge i Morgenrødt. Søen vaagnede og krusede sin tindrende Barm. Skoven lød, og de modstaaende Bakker gjenlød af Fuglenes Vaarsang; højt over den kredsede Ørnen, og dybt underneden skummede Vildanden de blinkende Bølger. Den blege Taage hævdede sig fra *Bugges* Øe, og hensmeltede i Morgenlyset; den steg fra Ruinerne som en Aand fra sin natlige Bolig. En Ræv sad oppe paa Volden og keeg efter de forbiflyvende Fugle, Tvende Svaner sejlede 164 ved dens Fod; de saae Fjenden, krummede deres stolte Halse og bruste med de mægtige Vinger; men han forsvandt bag Muren, og de mellem Strandbreddens Siv. En Baad skød sig ud fra Skovpynten; sagtelig klappede dens Aarer den glimrende Flade. Den gled til Land; en Fisker steg ud med sin tidlige Fangst. En gammel, men endnu kraftfuld Mand; hans Haar syntes ældre, end han selv; thi det faldt i hvide Lokker om et fyldigt, brunladent Ansigt.

Hans Vej gik forbi Skandsen. Jeg tiltalede ham i det Haab at fiske eet og andet Sagn om den ødelagte Ridderborg; det opfyldtes langt over min Forestilling. "Min Fader," fortalte han "der var Fisker før mig, har været med at bryde Slottet ned, og flytte Stenene over til den ny Gaard, strax efter at Jøderne vare rejste og Obersten kommen her. Det var et strængt Arbejde; de kunde ikke nær saa snart rive ned, som de hist henne kunde bygge op. Hver en Stump maatte brækkes løs med Staalstænger; og før Solen gik ned, maatte alle Mand være ude af Slottet, for det var ikke rigtigt fat der. En Dreng havde engang tøvet for længe; men han blev aldrig Menneske siden. Det båres ham for, at der sad en Skriver ved et Bord og skrev; foran ham paa Bordet stod et Mandehoved, og hvergang han vilde dyppe Pennen, gabede Hovedet, og saa dyppede han i Munden. Et Skilderie havde de et grumme Bryderie med: en Kone skulde bære det op til den ny Gaard; men da hun var kommen over Dæmningen, blev Skildriet saa tungt for hende, som om det havde været Bly. Saa lagde de det paa en Vogn; men Hestene kunde ikke rokke det af Stedet. Tilsidst maatte de have Bud efter Præsten. Han bar det. Men da de saa hængte det op, blev det lige nær, for det faldt ned hver evige Nat: enten faldt Sømmet ud, eller gik Snoren istykker; men saa fik de et Søm af en Liigkiste - det holdt. De sagde, det var den gamle Hr. *Bugge*, der havde bygget Slottet; han vilde nødigt flytte derfra. Jeg kan endnu huske," - lagde han til - "at jeg som Dreng var med at gjøre reent der til Hove; for Kjelderne vare tilbage, og dem maatte vi feje engang om Aaret. "Fandt I aldrig Noget dernede?" spurgte jeg. "Ikke det jeg veed" svarede han, "undtagen noget gammelt Skrivt, som Ingen kunde læse." "Hvor blev det?" gjentog jeg ivrig; men hartad haabeløs. "Jeg troer min Kone har det endnu;" lød det velsignede Svar: "det laae i mange Aar i Læddiken i min Kiste; men nu har hun faaet det til at svøbe om sit Rokkehoved." - En Oldgrandsker kan bedst tænke sig min Utaalmodighed, inden jeg naaede Fiskerens Hytte, og saae for 165 mine Øjne, hvad jeg endnu neppe vovede at troe - den raske Gamle havde ondt ved at følge mig.

Jeg kom; jeg saae; jeg - *findt!*

Ved Siden af "Kammersvenden af Morland" paraderede tvende Hoveder, Fiskerkonens og Rokkens. Efter dette sidste greb jeg med rovgjerrige Hænder, til stor Forbauselse for den gamle Mutter, der saae sig saa uforanlediget af en Vildfremmet sit Hørfutteral berøvet. Men hendes Forskrækkelse kan dog aldrig have være saa stærk, som min Glæde, da jeg opdagede et Haandskrift, om hvis Ælde Bogstavernes Træk og blakketgule Farve klarligen vidnede. Det var en Slags Dagbog i det hollandske Sprog: der løb mig som en krillende Kulde ned ad Ryggen, og antiqvarisk Vellyst sammenpressede Blodet omkring mit Hjerte.

Dersom Nogen skulde faae isinde, at forlange Hjemmel for Rigtigheden af denne Opdagelse, eller fyldestgjørende Beviis for dette Haandskrifts Tilværelse: da vil jeg bede en Saadan, for det første at lade sig nøje med mit Digterord. Og synes denne Bekræftelses-Formular ham ikke at kunne give antagelig Sikkerhed - ja - saa faaer han i Apollos og Musernes Navn holde sig til den almindelig antagne Mening: at Sandhed og Phantasie ere ikke lette at adskille hos Folk af min Profession; undertiden formaae vi det ej engang selv; Man kan saa tit gjentage en Løgn, til Man selv troer den. Saameget er vist: at *Hald* med dens Omgivelser, samt de tre forhen beskrevne Billeder, existere endnu og kunne af Enhver behagelig tages i Øjesyn; og at Haandskriften - skjøndt noget defect - findes nu - i Nordlyset.

Hald Slot, den 11te October 16...*

Jeg har hørt om Søfarende, at der i yderste Havsnød ikke er dem nogen skrækkeligere Forestilling, end den: at de skulle forsvinde fra Havets Overflade, og begraves i Dybet, uden mindste Spor eller Efterretning for ventende Slægtninge og Venner. De opskrive desaarsag Omstændighederne ved deres sidste Ulykke, og overgive denne Meddelelse i en lukket Flaske til Bølgerne. Saaledes vil da * 166 ogsaa jeg, der kan ansee mig selv for levende begravet og udslettet af Jorden, optegne mine sidste Tanker; om maaskee denne min underjordiske Bolig engang i Fremtiden kan vorde aabnet, og mine Been overgivne til et helligere Hvilested.

Det er nu fire Maaneder siden jeg blev indmuret og jeg har Fødevarer for dobbelt saa lang Tid endnu. Men kunde min Fader ikke forlængst have været her igjen? - ak! om nu hans Haab har slaget ham fejl! om han ikke har faaet Hjælp hos sine Venner i Holland! eller om han var falden i Sygdom, eller - død! - død! ja, saa maa det være. Det var ikke muligt, at han saaledes kunde forlade en Søn, der opofrede til hans Redning baade Ære og Liv - Opofrede? Hvad har jeg da opofret? et Liv uden Værd, enten for Andre eller for mig selv; et Liv uden Forbindelse, saa ligegyldigt for Verden, som min Død. Og Æren? hvad Ære har en navnløs Bastard? Her har jeg jo bortgivet, hvad jeg egentlig slet ikke har ejet. Dog, er dette ikke en Bebrejdelse mod min Fader, hvis ulykkelige Kjerlighed gav mig Tilværelse? Bort derfor med denne usønlige Tanke! Han elskede mig jo saa ømt og inderligt: min Opfostring, min Opdragelse er det jo, der har foraarsaget hans Gjæld og fristet ham til den ulyksalige Forgribelse, som nu koster ham Æren og mig Livet.

Hvad binder mig til dette usle Liv? de tvende eneste Baand ere løste: min Fader og - *o Sulamith!*

15de October.

Idag fylder jeg mit eet og tyvende Aar - det sidste af mit unge Liv. Barmhjertige Gud! tilgiv mig arme Orm, at jeg tør spørge *hvorfor?* at jeg i mit Hjertes Bitterhed tør tvivle om Nødvendigheden af min jammerfulde Tilværelse? Men var da Verden kommen aflave, om jeg ikke var bleven til, og havde udgjort en

afsondret Deel af dens Elendigheders Masse? Et Kar til Vanære - til Søndertrædelse! Stille, du usle Leer! kives ikke med den, som dannede dig.

O Kjerlighed! Kjerlighed! Universets underfulde, opholdende Kraft! hvorfor skulde min Fader kjende og lyde dit vældige Bud? hvorfor skulde dette Bud gjøre Brud paa menneskelige Love og Forhold?

Ikke før jeg taber baade Tanke og Følelse vil den Time udslettes af min Erindring, da han førstegang trykkede mig til sit Bryst. Det er to 167 Aar siden jeg blev hentet fra Holland og ankom hertil. Han kaldte mig ind i sit Kammer, og sluttede mig med lydelig Graad i sine Arme. Moder havde jeg aldrig vidst af at sige - nu fandt jeg da en Fader. "O min Søn!" sagde han, "den første Gang din Fader taler med Dig, er det for at skrifte sin Ungdoms Synd - for at bede om din Tilgivelse!" Jeg skjulte mine taarefyldte Øjne i hans Haand. Han fortalte mig om min Moder: hvorledes han havde fundet og elsket hende, hvorledes Kjerlighed bedaaede dem saaledes, at de gav mig Tilværelse, og hvorledes haarde Slægtninge omsider adskilte dem - hun var af en anden Troe - de vidste at skjule hende. Forgjæves vare alle hans Eftersøgelser; mig - kun mig havde han beholdt. "Min Søn, min Søn!" sagde han tilsidst med Hulken og dybe Hjertesuk, "lov mig helligt, ved din Faders Anger og Sjælssmerte, at Du aldrig vil lade Dig henrive af forbuden Kjerlighed! Det øverste i Vellystens Bæger er sødt, som Honning; men paa Bunden er Gift og Galde." - *O, Sulamith!*

Den 16de October.

Efteraaret er allerede forhaanden. Gjennem mit lille Glughul kan jeg se Nordpynten af Bøgeskoven; den begynder kjendelig at gulnes. 168 Snart kommer Vinteren, og efter den atter Foraar - hvor er jeg da? der hvor ingen Morgensol vækker den Slumrende. Ak! er jeg da ikke allerede blandt de Dødes Tal? død fra Jorden og alle dens Glæder, og levende blot for min haabløse Fortvivelse? - Ha! hvorefter seer jeg? hvi forlænger jeg denne forfærdelige Dødskamp? Det samme Staal, hvormed jeg skjærer Brødet, som opholder mit elendige Liv, kunde jo i et Øjeblik afskjære den snart udsprungne Livstraad, og bringe det sorgbespændte Hjerter til Rolighed? - Viig fra mig Frister! tilbage til den Afgrund, hvorfra du er opsteget for at fordærve min arme Sjæl! Frivillig lod jeg mig begrave, for at frelse det eeneste menneskelige Væsen, jeg tilhører; men Døden maa komme fra hiin usynlige Haand, der gav mig Livet.

Er ikke denne min Handling en Frugt af sønlig Kjerlighed? af Taknemmelighed, af uomgængelig Pligt? Hvilken rædselfuld Time, da min Fader aabenbarede mig sin Ulykke! Han havde haabet saa vist at kunne erstatte Mangelen; men der var Intet at faae, med mindre han selv rejste til Holland. Han foreslog mig at følge med sig til Amsterdam, hvor han endnu havde dette Nøddanker. Da var det, at Himlen - ja! en saadan Tanke har ikke sit Udspring fra Mørkets Hjem - Himlen indskød mig, at vove mit Liv og Ære for at frelse hans: først vilde jeg have angivet mig selv, som den der havde besveget Cassen (det var jo dog mig, som Pengene vare komne tilgode); dette afslog han med ubøjeelig Haardnakkenhed. Men da jeg derpaa med brændende Taarer besvoer ham, at tillade mig, her at holde mig i Skjul, indtil han kom tilbage fra Holland: da sejrede omsider mine inderlige Bønner. I trede Nætter hjalp han selv til at forsyne mit lønlige Fængsel med alle Fornødenheder. O, hvor skjalt han i mine Arme, da jeg for sidste Gang maatte løsrive mig af hans Favn. Muurskeene, med hvilken han tillukkede mit underjordiske Fængsels Indgang, klappede mod Stenene. Og da han nu igjennem den sidste snævre Aabning rakte mig sin kolde, bævende Haand - o! disse Taarer, hvormed jeg vædede den, disse Taarer, som randt i Mørket, ere de da ikke seete af Forbarmerens aiseende Øjne? ere de ikke blevne en lindrende Balsom paa mit Hjertes dødelige Saar?

Ak! min Fader! dit har vel allerede længe ophørt at slaae - Du er vist allerede nu i et bedre Hjem, hvor Du med Længsel venter din Søn! Min Gud og Frelser! udløs mig snart af dette skrækkelige Fængsel!

169

Den 18de October.

Er det muligt, at jeg ulyksalige Dødsfange endnu kan nære en daarlig Lyst til Livet? at jeg med Længsel kan fæste mine Øjne paa hine Bølger, der tindre i Morgenlyset? at jeg kan misunde Svanen, der svømmer histude, sin Frihed? - O, at jeg kunde glemme min egen Frihedsstand, min korte Ungdomslyst! o, at jeg aldrig havde skuuet disse Naturens Yndigheder! at jeg dog hellere havde stedse levet indsluttet som Padden i Steenklippen! uden Længsel - men ogsaa uden Savn! O, at jeg med Friheden ogsaa var skilt ved Erindringen! - Det var ifjor paa denne Tid, at jeg derovre i Skoven besøgte mine Doner - nu er jeg selv en fangen Fugl - naar skal jeg udløses af Dødens Snare?

Kommer jeg nogensinde mere for Dagens Lys, da veed jeg, at Galgen vorder min Lod; og dog kunde jeg sprænge mit Fængsel, for paa Vejen til Retterstedet endnu engang at mætte mine Øjne med Jordens Beskuelse. Men nej! det var jo et Selvmord - det var endnu værre: at vove min Faders Hemmelighed; Hvo veed, hvilke Bekjendelser, Pinebænken kunde afpresse mig? - Jeg vil tøve til Forløsningens Time slaaer - naar skal jeg høre den?

Den 20de October.

Ogsaa nysgjerrig kan jeg endnu være. Jeg kan ofte ønske at vide, hvo der færdes over mit Hoved, hvo

der nu boer i Slottet. Det var pantsat af Kongen til nogle Jøder i Amsterdam - monstroe de skulde nu have det i Besiddelse? Jeg hørte iaftes Rumlen af Vogne paa Broen og en ualmindelig Tummel herovenpaa. Dog, hvad angaaer det mig? Hvad vedkommer det den Døde, hvo der træder paa hans Grav?

Den 21de October.

Skal jeg betroe til Papiret mit Hjertes sødste og smerteligste Løndom? Skal jeg fornye Erindringer, der paa eengang henrykke og martre mig? hvorfor ikke? - Undflye dem er mig alligevel umuligt - maaskee kan det lindre min Smerte, at jeg opskriver dem - jeg vil prøve det, om jeg endog skulde trykke Braaden længere ind i mit saarede Bryst.

Sulamith - Mit Hjertes Drøm! min første, min - sidste Kjerlighed! 170 men lovet være Gud! den var reen og uvanhelliget; derfor er der endnu en Sødhed i Mindet om hine flygtige, skuffende Glæder.

Sulamith! jeg vil tænke Dig, som første Gang, da jeg saae dit dejlige Aasyn mellem Hyacinterne. I dette Øjeblik følte jeg - om jeg end vidste det ikke - at Du var min Sjæls udkaarede Brud. Det syntes mig et Tilfælde, at jeg den Dag, uden at jeg selv vidste hvorfor, paa min jævnlige Vandring til Børsen just valgte denne usædvanlige Vej - Nu gik jeg ingen anden. Saasnart jeg drejede ind i Gaden kjendte jeg dit Vindue langt borte. Sødt bævede mit Hjerte, jo nærmere jeg kom; mine Skridt bleve kortere; men jeg torde ikke vende mit Ansigt om til Dig; jeg skottede fra Siden: og dog opdagede jeg, at Du lagde Mærke til mig. Jeg veed ikke hvormange Dage der forløb, inden jeg vovede at hilse. Jeg forbausedes over min Dristighed; men, o Himmel! Du hilste mig igjen - mit Lod var kastet.

Den sidste Vintermaanend randt hen - Foraaret kom: en Dag savnede jeg Dig, den anden - tredie ligesaa. Da syntes mig, at min Sol var dalet. Unævnelig Længsel bespændte mit Bryst. Min Principal flyttede ud paa sit Landsted. Jeg sukkede, jeg græd - jeg vidste ikke, hvornær jeg kom Dig.

Jeg sad i Jasminlysthuset og drømte om Dig, min Elskede! da hørte jeg et dybt Suk bag mig i Naboens Hauge. Jeg saae gennem en Sprække i Plankeværket - *Sulamith!* det var Dig: Du sad der ombølget af dine brune Silkelokker; dit Hoved hældede mod din Skulder; dine sneehvide Fingre legede med Blomsterne i dit Skjød; dine Øjne vare hos Levkojerne, men dine Tanker - ja, de vare hos din ukjendte Ven. Jeg skjalv af Henrykkelse; men min Tunge klæbede til min Gane, jeg mægtede ikke at frembringe en Lyd - ak! jeg vidste jo ej engang dit Navn - Du rejste Dig, gik langsomt ind; og jeg sad endnu drømmende paa min Bænk, da Principalen opledte mig, og kaldte mig til mit Dagværk.

Hvor bankede mit Hjerte, da jeg næste Dag nærmede mig Lysthuset med min "Soleil brillant" - Hun var i Sandhed min Sjæls rette "glimrende Sol," derfor valgte jeg denne Blomst - hun var der ikke; jeg svingede mig op paa Plankeværket, og satte den forgyldte Vase med den skønne Hyacint paa Steenbordet. - Jeg skjulte mig og ventede - hun kom, hun saae Blomsten, rødmede, kikkede til alle Sider - endogsaa over Plankeværket - jeg kunde høre mit Hjertes Slag. Omsider opdagede hun mig i min Krog.

171

Hvad jeg sagde, hvorledes jeg kom over til hende - det har jeg glemt, eller jeg har nok aldrig vidst det. Forgjæves søger jeg at vække min Hukommelse; den tier lige til det Øjeblik, da hun løsrev sig af mit Favnetag, og spurgte: "hvem er De?"

Men alt for vel mindes jeg den Bleghed, der udbredte sig over hendes Ansigt, da jeg sagde hende mit Navn og min Stilling, som første Bogholder hos van der *Leete*. Hendes formørkede Øjekast sank til Jorden, hendes Hænder foldede sig: "Jeg tænkte," sagde hun neppe hørligt "at De var En af Vores."

Ved hendes Ord opsteeg et Bjerg imellem Os. Hun forsvandt fra mine Øjne, uden at jeg mærkede hendes Bortgang.

Jeg kan ikke skrive længere. Jeg vil kaste mig i Søvnens Arme - ak! hvorfor er den saa kort? hvorfor varer den kun til imorgen?

Den 22de October.

"Een af Vores!" - Virkelig! Man har ofte antaget mig for Jøde; Bekjendte have skjemteviis forsikkret mig: at *min Næse* og *mine Øjne* vare ganske israelitiske. Vel muligt: min Moder var jo ikke af min Faders Troe - milde Himmel! af hvad Troe er da Kjerlighed?

O, at jeg havde været een af *Hendes*, eller hun een af *Mine!* da havde vi opfyldt et Bud, som kom - ja som kom fra Himlen; men Menneskene have andre Bud - anden Lyksalighed - ak Gud! den er derefter.

Hvor stille og klar er Søen idag! et Spejl af den Himmel heroventil, som jeg nu aldrig meer skal see - den kommer i Bevægelse - det er Fiskeren i sin Baad. Ak! mit Hjerte bevæger sig ogsaa ved at skue et Menneske; jeg føler, at jeg endnu ikke er skilt fra Verden. Han fortøjer Baaden - han udkaster Medesnoren -

han fløjter Tonen af en Morgenpsalme. O, min Gud! min Gud! hvor underligt røres jeg! Jeg kan ikke see Bogstaverne for Taarer - Pennen skjælver i min Haand. -

Den 25de October.

Nej! min Pensel skal ikke vanhellige hendes himmelske Aasyn. Behøver jeg da vel et Billede af hende? og er det ikke altfor dybt indpræget i mit Hjerte? O! det udslettes ikke, før dette arme Hjerte har ophørt at slaae.

Først igaar opdagede jeg mine Tegneredskaber - Min Fader har da 172 lagt dem i Skrinet, at jeg kunde have Adspredelse i min Eensomhed. O, min elskede Fader! Du min eneste Ven paa Jorden! est Du nu i det Land, hvorefter din Søn længes? eller est Du endnu landflygtig i mit Fødeland, mens jeg er en Fange i dit?

Er Du hos min Moder? har en medlidende Himmel nu omsider forenet, hvad grusomme Mennesker adskilte? Fader! Moder! naar ville I hente eders Søn?

Hvor smerteligt er det dog, aldrig at have kjendt de Arme, der første Gang omslyngede os; det Bryst, der gav os første Næring! ikke at kunne mindes det Aasyn, der med Ømhed og Henrykkelse hvilede paa vort! Ak! mon ogsaa paa mig? mig - forbuden Elskovs ulyksalige Frugt? Mon ikke snarere de bittreste Taarer have vædet mine spæde Kinder? og den dybeste Kummers Sukke blandet sig med mine Skriig?

Den 26de October.

Ja! han er død! - Gud glæde Dig i sin Himmel!

Det var ingen Drøm! Vel sov jeg; men Forestillingerne vare alt for levende, for sandsynlige til at være det sædvanlige Blændværk af en lænkebunden Phantasie, hiint væmmelige S sammensurium af opkogte Historier. Nej, dette Syn var ingen Opstigelse fra Maven; men en Nedstigelse fra Aandernes Himmel.

Var det min Moder, hvis yndige Skikkelse svævede ved hans Side? Det var hende - hun lignede *Sulamith*. Den Synlige smelter sammen til eet Væsen med den Usynlige: saa elsker jeg i den Ene dem *Begge*.

Forunderligt! højst sælsomt! Fraværelse og Tiden - siger Man - dæmper Kjerligheden; tvertimod hos mig: jeg har aldrig elsket hæftigere end nu. Er dette en Tilgivt, endnu en Malurtdraabe i mine Lidelsers Kalk? Nej, det er Trøstens klarttindrende Dugperle. Daarligt har jeg handlet, idet jeg saalænge stræbte at tillukke mit indre Øje for denne venlige Skikkelse, der tilhviser mig det søde Haab: "vi sees igjen."

Førend jeg overgav mig selv til denne Eensomhed, troede jeg at være paa Vej til at glemme hende - var det maaskee virkelig - men det var Rejsen, Omgang med saamange Mennesker, Naturens Skjønhe-der, Livets mangehaande Glæder, der endnu ikke havde opgivet Kravet paa mit unge Hjerte - Alt dette var det, som adspredte mig. 173 Nu, i denne min fuldkomne Afsondring fra Verden, gjør den stærkeste af alle Følelser atter sin Ret gjældende. Nu først undrer det mig, hvorledes jeg har kunnet finde Fornøjelse i Jagt og Fiskerie, Musik og Dans. Var det en Forbrydelse mod Dig, min Elskede! den vorder tilfulde afsonet.

Hvad er dette? Baaden glider forbi; den bærer tvende fremmede Skikkelser - i hollandsk Dragt! Skulle det virkelig være disse Jøder? *Sulamiths* Landsmænd? - De forsvinde.

Besyderligt! det forekommer mig at være hine selv samme Figurer, der vare i Baaden hos hende, da jeg Dagen før min Afrejse saae hende sidstegang. Da jeg sad i Jasminlysthuset, og de sejlede forbi mig paa Canalen. Hun saae mig; thi pludselig blegnede hun, og greb fat paa Rejlingen. Een af dem raabte: "*Sulamith!* hvad fejler Dig?" *Sulamith!* det var første Gang, jeg hørte dit søde Navn - ak det var sidste Gang, jeg saae dit himmelske Ansigt!

O, du skrøbelige Hjerte! hvi lader du dig atter daare af et bedragerisk Haab? hvortil disse Ønsker, som aldrig ville opfyldes? kunne disse Jøder aabenbare mig Noget, som det var værd at vide? Nej, de kunne ikke forudsige mig min Dødsstund.

Den 1ste November.

En vældig Storm! Det er Vinterens Herold - dens vilde Basunblæser. Han tuder i Sivene, og knækker de raslende Rør. Han har afklædt Skoven; jeg seer den graa Himmel gennem dens tynde, svajende Kviste. Bølgerne brøle; deres Skum pidsker som Sneefog forbi mit Vindue. Jeg vil lukke for det; jeg vil sætte Stenen ind, og tænde min Lampe. Jeg vil gjøre Dag til Nat - er mit Liv vel Andet?

Igaar var der Jagt i Skoven. Da jeg saae ud af mit Kighul, opdagede jeg paa Skovpynten - den eneste Plet af Jorden, der endnu ligger for mine Øjne - en statelig Hjort. Han saae sig tilbage over Ryggen, og rystede sine mægtige Takker. Jeg hørte Hundeglam - da sprang han ned i Søen; Bølgerne sloge sammen over ham; Fraaden glindsede i Morgenlyset. Endnu en Stund saae jeg hans grenede Hoved over Vandet; men snart var han ude af den snævre Glime, jeg fra mit lille Vindue kan overskue - han har søgt Landet og

Vindumovergaard's Skove. - Nu hørte jeg et Skud - atter eet - det rullede som Tordenskrald hen ad Almind og Vranum Bakker. Mit Hjerte bankede 174 af Jægerslyst; men jeg sad som Ræven i sin Grav. - Jagten nærmede sig - flere, stærkere Skud - højere Halsen - Bellereines klang som en Sølvklokke mellem de andre; jeg kjendte den grandt. Hvor ofte har jeg ledt den til Jagten, naar den hylende af Glæde sprang omkring mig, og svinkede med sin brune Hale! Stakkels Hund! nu har du en anden Herre; den gamle sidder der, hvor han hverken seer Sol eller Maane; du springer ikke mere foran ham om Morgen; du træder ikke mere i hans Spor om Aftenen med hængende Hale og ludende Hoved. - Naar Alt blev stille, hørte jeg Michel Skyttes vældige Hallo Hallo! Mon han endnu tænker paa sin gamle Jagtcammerat? eller og han har glemt mig, som Bellereine og alle de andre? Ja! mig mindes Ingen, uden Themis; hun alene gemmer den formeentlige Forbryder i blodtørstig Erindring.

Besyderligt! uforklarligt! aldrig tilforn har mit Fængsel forekommet mig saa snævert; Væggene ere mig for nære; Loftet hænger alt for lavt ned over mit Hoved - jeg maae røre mig. - Indgangen er tillukket - skulde der ikke være en Udgang? Hiin Gruusdyngge har jeg endnu ikke prøvet at bortrødde - jeg maae vide, hvad der er bagved. -

Den 8de November.

Saa er jeg da ikke længere levende indmuret! jeg kunde, hvad Øjeblik jeg vilde, atter forskaffe mig Friheden - mig tykkes, jeg allerede har den; - at jeg - glemmer, at Galgen staaer udenfor Fængslet. -

At Ingen dog har vidst af denne Løngang at sige! at Ingen har fundet paa at rødde disse Muurbrokker tilside! Vel, jeg tager Alt hernede i Besiddelse - Huuslejen er dyr. Liv og Ære! Og saa tør jeg nok gjøre mig Catacomben saa nyttig som muligt. Som en Muldvarp vil jeg rode omkring hernede, vogte mig for Dagslys og Mennesker. Til Natten fortsætter jeg mine Undersøgelser - nu - Stenen for Glughullet! Lampen tændt! og Penslen i Haanden! Jeg vil arbejde paa Prospecten af mit Fødested: mit første Øjekast var ud paa det uendelige Hav, over den øde stormfulde Strandbred - jeg forudsaae min sørgelige Skjæbne.

Den 9de November.

Løngangen endes ved Kaminen i den store Riddersal. Qvaderstenen kan lettelig tages ud; og Aabningen er stor nok til at krybe derigjennem. 175 Et snildt Paafund med det lille trinde Hul, der er boret gennem Stenen! derfra kan Man mageligt høre hvad der foregaaer i Salen, og oversee en Deel af den. Med hvilken hæftig - jeg kunde sige glædelig Rørelse gjensaae jeg dette Værelse. Jeg gjenhilsede det store Ibenholts Skab, Marmorbordet, Jægerne, Hundene og Hjorten paa Tapetseriet som gamle Bekjendtere. Morgensolen kastede sine Straaler ind paa Træernes Toppe - jeg syntes, at en Haabets Straale faldt ind, og opklarede min Sjæls dybe Mørke - Blændværk! en Lygtemand paa Afgrundens Rand!

Den 11te November.

Det er dem, de selvsamme jeg saae i hendes Selskab - de rige *Limaer*; og hvo er da hun? og hvor? -

Almanakken havde Maaneskin. Det var paa den Tid at den skulde staae op kl. 11. Der paakom mig en ubetvingelig Lyst, at tilbringe et Par natlige Timer paa Riddersalen. Saameget mindre tog jeg dette i Betænkning, som denne Fløj endnu rimeligviis er ubeboet, og Salen tilmed ikke i det bedste Rygte. Det Sidste kunde ikke afholde mig, Gravens Søn, Dødens Fortrolige.

Stenen var snart borttaget - jeg indaandede den køle, forfriskende Vinterluft - mit Hjerte slog i sælsom Bevægelse - Taarer vældede frem af mine Øjne.

Det var mørkt i Salen; jeg satte mig ved det midterste Buevindue. Den østlige Himmel begyndte at lysne. Maanen bebudede sin Fremkomst; jeg ventede den, som en elsket, længe savnet Ven. Det klaredes mere og mere; de mindre Stjerner forsvandt; luerød fremsteeg Nattens Dronning over Bøgeskovens mørke Kant; Bølgerne legte med hendes venlige Billede.

Sødt henrykket, glemmende mig selv og al min Elendighed blev jeg siddende i uafbrudt Beskuelse af den maanelyse Himmel. Alle mine Tanker vare ved Fortiden; ved de Dage, da min uskyldige Sjæl var lige saa reen og klar som hiint Nattens skjønne Lys; da frejdig Livslyst gennemskinnede, smeltede mine Smaasorger, som Maanen de tynde Blaaner, der gjede hen over dens milde Aasyn. Da nærmede sig en sort, uhyre Skye, som dens Straaler ikke mægtede at gennemtrænge - den sank ned, sluktes, forsvandt i det tykke Mulm. Frygtelig vækket af mine falske Drømme, sukkede jeg af tungt sammenpresset 176 Bryst: "O min Ungdoms Lyksalighed! saaledes est du ogsaa forsvunden - opslugt af min skumle Skjæbnes uopløselige Mørke!"

Jeg vendte mig ind mod Salen; mit Hoved sank ned paa min Barm; mine Taarer vendte tilbage til deres Kilde - den lukker sig for Fortvivlelsen.

Ikke længe: et pludseligt Glimt oplyste den skumle Hal - Maanen var atter befriet. Dens Skin faldt lige paa - himmelske Gud! - paa min Faders Ansigt.

Ikke Skræk, ikke Glæde var det, der greb baade Legeme og Sjæl; ingen mig hidtil bekjendt Følelse; men vist nok den, vi fornemme naar Sjæl og Legeme skal adskilles, den sidste nedsænkes i Gravens lange Vinternat - den første opstige til hiint Lys, hvorpaa den haaber, hvorefter den længes, men med Bævelse.

Ak! det var ikke hans Aand! mit Hjerte flagrede ham imøde - han kom jo at forkynde mig Friheden? - Nej! det var kun hans Billede. Maanens fulde Frembrud af Skyen rev mig ud af min Vildfarelse - hvorfor varede ogsaa den kun saa kort?

De have altsaa flyttet det fra Dagligstuen herop - til Selskab for mig i mine natlige Timer? ja! jeg vil hver Nat besøge dig, elskelige Afbildning! jeg vil tale til dig; jeg vil sukke, græde for dig; og troe at læse Svaret i dit alvorlige Blik! jeg vil trøste mig ved din Skygge, indtil jeg - Gud give snart! træder selv ud af Livets. -

Maanen skred længere frem; den forlod min Faders Billede for at belyse - *Joseph Limas*, den gode ærlige *Joseph!* som han hedde paa Børsen og alle Contoirer. Godt truffet! ham livagtig; det samme milde, kloge Ansigt, der altid sig selv liigt snoede sig omkring mellem Jøder og Christne. God Yndest, god Credit er indpræget i enhver af disse mange Rynker - det er den lige fromme, den lige snilde *Joseph* mellem Ægypterne og sine Brødre. Han er mig ret kjer denne Jøde; han kjender jo *Sulamith!* - maaskee er han hendes Nærbeslægtede?

En dygtig Maler har forfærdiget dette Stykke! hvor naturlige ere disse Blomster! hvor livlige deres Farver! Ogsaa en soleil brillant er imellem dem - mon den er tegnet efter hiin? mon hun har plejet Originalen, og maaskee mindet sig med Veemod den arme Giver?

Endnu et Portrait! det er Broderens; ved første Øjekast gjenkjender Man den barske, trodsige, fremfusende *Salamiel*, den bedste Billardspiller og forvovneste Skøjtøløber i Holland. Disse tvende ere altsaa 177 ner! Den ældste - Contoirchefen, hjemme i Amsterdam; Ak! men hvor er *Sulamith?*

Saa urolig, som endnu aldrig tilforn i disse fem Maaneder, forlod jeg Riddersalen. Det var mig, som om jeg unødigt maatte bryde op fra et kjert Selskab, som om min Hules Eensomhed havde noget, hidtil ukjendt, Lønligrædsomt. Ja, jeg forekom mig selv som et Gjenfærd, hvem Morgenluft og Hanegal bortjager fra elskede Slumrendes Leje tilbage til Gravens øde Bolig.

Den 12te November.

Hvilken Nat! Har jeg vel troet, endnu at skulle opleve en saadan? eller at hiint søde Veemod, som Musikken vækker, kunde finde Vej til mit Hjerte? Min egen Mandoline ligger jo urørt paa Kistebunden - hvo spiller vel i Graven? - Næsten var jeg istand dertil - kun at jeg kunde gjøre det uhørt; eller hørt blot af dem, som vel nu alene have Øre for Seraphers Hallelluja.

Men var det ogsaa et Bryst af Jord, der udsendte disse Toner? udflød denne smeltende Klang fra synlige Streng. O! lad mig troe, at det var hendes forklarede Aand, der talte til mig paa Englenes Tungemaal!

Jeg stod foran min Faders Billede. Mine Sukke tolkede min Lidelse, min Længsel: da lød en Harpes lifflige Toner, mildt bølgende Accorder, og derpaa en Stemme, klar som Harmonicaklang, og sød som Hjertets første Elskovsdrømme. Jeg stod som fastnaglet til mit Sted. - Det blev stille; jeg nærmede mig Døren til Corridoren: fra Hjørnestuen ved hiin Ende af Samme syntes Lyden at komme. Her kommer ingen om Vinteren; da den har Vinduer mod Nord og Øst, bruges den kun i den varme Sommertid. - Skulle det da ikke være et kvindeligt Besøg fra den fjerne Ridderold? En Aand, som her i sin Ham af Jord har elsket, og elsket haabløst, ubesvaret eller grusomt bedraget? - Nej; Harpen og Sangen lode sig atter høre; den sidste var - portugisisk. Jeg kjendte den paa hiin sørgmodige Nationalmelodie, og paa den melancholske, tit gjentagne, længe udholdte Lyd af Ordet *Coração* * - Min Hukommelse fløj tilbage til van der *Leetes* Landsted, i * 178 Naboens Hauge. Natten efter vor første og sidste Sammenkomst, havde jeg hørt disse sørgmodige Toner.

O Gud! var det *Sulamith*, eller hendes Aand?

Den 14de November.

Igaarnat var der Folk i Riddersalen! Jeg listede mig tilbage i min Celle. Med Billeder kan jeg tale; med Aander kunde jeg være fortroelig; men - for Mennesker skjælver jeg. Ved min Forsvinden har jeg jo erklæret mig selv for deres Fjende; og jeg frygter en Straf, som jeg ikke har fortjent.

Endnu afvigte Nat vovede jeg mig ikke ud af mit sikke Skjul. Længere udholder jeg det ikke: naar Solen kommer op under Nordpolen, maae jeg afsted.

Den 15de November.

Nysgjerrigheden var altsaa stærkere end Frygten. Jeg ræddes for Mennesker, og dog søger jeg dem; jeg forekommer mig selv som en Schakal, der om Dagen lurar i sin Hule, men som i Mørket sniger sig hen til de

menneskelige Boliger.

Det var vel ikke langt fra Midnat, da jeg forsigtig steg op med min Lampe. Endnu før jeg naede Enden af Løngangen, hørte jeg atter Stemmer i Salen. Sagtelig blev jeg ved at gaee frem. Jeg lagde Øret til Stenen, men kunde Intet tydeligt fornemme: da vovede jeg at tage Proppen ud.

Ved Bordet sad begge Brødrene: *Joseph* med Ansigtet imod mig; *Salamiel* vendte Ryggen til. Deres Samtale angik en Gjenstand, der strax vakte min hele Opmærksomhed: de havde grundet Aarsag til at vælge dette afsides Værelse.

"Siig mig oprigtig, Broder!" sagde *Salamiel*, "er det ikke Guld og Sølv, som regjerer Verden? For disse Metaller kan jeg skaffe mig Huse og Jorder, Skibe, Vaaben - ja selv Soldater. Er det ikke dem, der har gjort os til Herrer af denne gamle Ridderborg, og et Par tusende Bønder til vore Livegne? Og kunne vi ikke, hvilket Øjeblik vi ville, ved disse samme Midler opsvinge os til danske Grever eller Baroner? Ja, var det ikke endogsaa muligt, paa Trappetrin af Guld at bestige en Trone?"

179

"*Salamiel*" svarede *Joseph* med sit sædvanlige Smil, "Penge have stor Magt; men Gud regjerer Verden. Vort Folk er det rigeste, og - det afmægtigste paa Jorden. Har alle vore Gulddynger hidindtil kunnet kjøbe os en eneste Plet Jord, som vi torde kalde vor egen? Kan en Fader sikkre sine Børn Besiddelsen af sine dyrekjøbte Ejendomme? Leve vi ikke meget mere i en stedsevarende Udlændighed? Maae vi ikke idelig være beredte til at opofre vort Guld og vort Gods, for at redde vor usikre Tilværelse? Vore Fædre vandrede fyrgetive Aar i Ørken - fyrgetive Gange saalænge omvanke vi nu, eller rettere, jages vi nu fra Land til Land af disse Fremmede, som vi frygte og afskye."

Salamiel sprang op, gik nogle Gange hæftigt frem og tilbage, og traadte derpaa hen foran Broderen. "*Joseph!*" sagde han, "Hvad er Skyld heri? er det ikke vor egen Mangel paa Samdrægtighed, paa Planmæssighed i vor Virken? er det ikke vor egen - ja, vor egen Fejghed?"

"Eller Jehovas Villie" sagde *Joseph*; hans Svar lød som et Spørgsmaal.

"Jehovas Villie!" gjentog *Salamiel*: "at dovne Munke udjog os fra dette Spanien, som vor Flid havde beriget? at disse Vandbier bemægtigede sig den Honning, vi i Aarhundreder stille og fredeligt havde indsamlet? Var det Guds Villie, at Portugal først modtog os med aabne Arme, for siden at udrydde Børnene af Forældrenes Favn? At -"

"Broder!" afbrød *Joseph* mildeligt; "hvorfor skulle vi oprive de gamle Saar?"

"For at beskjerme os mod nye!" raabte *Salamiel*. "Det var dog vel engang paatide, at vort ulyksalige Folk lærte at kjende og tilstoppe Kilderne til dets egen Fordærvelse: at det omsider lærte at høste istedet for evindeligt at saae for Andre; at ansee Guldet for Middel til Uafhængighed, og ikke for Tilværelsens Øjemed,"

Joseph slog Øjnene ned, og lagde sine Hænder paa Bordet. "Hvorlænge, *Salamiel!*" sagde han langsomt med dyb og dæmpet Røst, "vil Du endnu hænge ved dine politiske Drømme? Femten hundrede Gange har Aaret fuldendt sit Løb, siden Stjernens Søn forgjæves opofrede fem hundrede Tusinde af sine Brødre; og endnu herske Hedningene i Herrens hellige Stad. Endnu dagligen opfyldes Jeremias Spaadom: "*Jeg vil give dem til Ustædighed, til Ulykke i alle Riger paa Jorden, til Forhaanelse, og til et Ordsprog, til Spot og Forbandelse i alle Stederne, hvorhen jeg vil fordrive dem.*"

180

Salamiel kastede sig paa sin Stol, og stirrede taus og mørk hen for sig. "Hvo har sagt" gjenmælede han efter et Ophold, "*I skal søge mig og finde; jeg skal omvende eders Fængsel, og samle eder fra alle Hedningene, og fra alle Stederne, derhen jeg lod fordrive eder; og lade eder komme tilbage til det Sted, hvorfra jeg bortførte eder?*"

"Dette er allerede skeet" svarte *Joseph*, "dette er opfyldt eengang, efterat Folket var prøvet og ydmyget i Babel i halvfjersindstive Aar. Men siig mig: Hvo kan nu see eller haabe Enden paa en sexthundredeaarig Trældom? Hvo skal nu samle et Folk, der er adspredt over den ganske Jordens Kreds? der ved Sprog og Sæder er mere fremmet for hinanden indbyrdes, end for de Nationer, blandt hvilke de leve?"

"Den der har Mod dertil" sagde *Salamiel*; "Mod, Klogskab og - Penge - det er Alt hvad der behøves."

"Og Forsynets Bistand" lagde Broderen til. "Penge kan tabes hastigere, end de vindes; Klogskab har Grændser, og Mod er ofte Galenskab: *Sabathaj Sevi* greb efter Scepteret, og fik -"

"*Joseph!*" afbrød *Salamiel* bittert, "din Hukommelse synes helst at ville dvæle ved de sørgelige og fornedrende Epøcher i vor Historie. Jeg mindes hellere de Tider, da Asien skjald for Davids Hyrdestav; da Tyrus og Sidon, Ophir og Saba bejlede til Salomos Venskab, og lyttede efter Viisdommen fra hans Læber."

"Hvorfor dvæle ved Minder" sagde *Joseph*, "som kun føre til nedslaaende Sammenligninger? hvorfor ikke hellere holde sig til bittre, men nyttige Erfaringer?"

"For af dem at lære?" spurgte *Salamiel* noget spodsk.

"At vi have overlevet" svarede Broderen bestemt og alvorligt "vor Tilværelse som Nation, vort Haab, og vore - Spaadomme. Tredsindstive Slægter have ventet forgjæves paa den Frelser, som tøver vel længe i to og tive Secler, om - han ikke allerede var kommen."

Her rejste sig atter *Salamiel*, og gik med hurtige Skridt op og ned bag ved Broderen. Denne skrev med Fingeren paa Bordet og vedblev: "De Folk, vi kalde Hedninge; men hvis Sværd er over vore Hoveder, tilbøde en Prophet, som vore Fædre udstødte af Synagogerne; de bygge deres Haab paa en Hjørnesteen, som vore vise Bygmestere forskøde. De stige og vi synke; de florere og triumphere, medens vi opfyldte Herrens Trusel: *see jeg vil give dem Malurt at æde og Galdevand at drikke; jeg vil give eder i Fremmedes Haand, og udføre mine Domme over eder*. Er ikke Hedningenes Messiah udsprungen af Abrahams Lænd? 181 er han ikke udgangen af Davids Huus? I syttenhundrede Aar svinger han sit Scepter over Jorden, og udvider stedse sit Riges Grændser - *Salamiel!* hvor er vor Messiah?"

Salamiel svarede ikke, men gik endnu hastigere frem og tilbage. "Broder!" vedblev *Joseph*, "der staaer skrevet: *Mørket skal skjule Jorden, og Dumbet Folkene; men Hedningene skulle vandre ved dit Lys, og Kongerne ved det Skin, som er opgangen for dig*. Broder! hvo haver sagt disse Ord? til hvem ere de taledede? Er det ikke vort Lys, ved hvilket Hedningene og deres Konger vandre? Og ere vore Veje ikke, *som meget slibrige Veje i Mørke?*"

"Hvis Lys er klarest?" sagde *Salamiel* stedse gaaende; "de Christne have revet deres i mange Stykker; Enhver priser sin Stump, som det eneste rene og ægte Lys, og vover Liv og Blod for at slukke den Andens -"

"- De ere dog alle Dele af et eneste Heelt" faldt Broderen ind; "det ligger i Menneskets skrøbelige Natur, at ville rette og fuske paa Mesterstykker, at plette det Rene, forfalske det Ægte, og altid at forblande og vanhellige Religionens himmelske Gave med frække Tilsætninger af egne Drømme og egne Lidenskaber. Have vore Rabinere gjort det bedre? Længe længe før de christne Præster, har Herren sagt: *baade Prophet og Præst ere Øjenskalke - de spaae Løgn i mit Navn, sigende: Jeg drømte, jeg drømte - ja, de ere Propheter, der spaae deres Hjertes Bedragerier.*"

"Men de Christne" blev *Salamiel* ved, "have omgjort deres Religions Lys til en Mordbrænderfakkel; paa Enden af deres Hyrdestav have de fæstet en Bøddeløxe; de fængsle og pine, de myrde og brænde - ej alene Fremmede - men deres egne Børn."

"Det er da kun de romerske, Broder!" svarte *Joseph*.

"Fordi de ere de mægtigste" sagde *Salamiel*; "lad Protestanterne først faae Overmagten; de ville misbruge den, som hine."

Joseph smilte, og trommede med Fingerne paa Bordet. "Nu er Du ogsaa Prophet!" sagde han, "og dine Drømme ere mørke. Lad os ikke alene betragte de Christnes Gjerninger! de ere ufuldkomne, som alt Menneskeligt: *vi, vi fore Alle vild som Faarene, vi vendte os hver til sin Vej*, siger Esaias. Men deres Religion! er den ikke en Datter af vores egen?"

"Hvorfor" raabte *Salamiel* "antog vore Fædre den da ikke? Hvorfor blev den kun annammet af Fiskere, Bønder og Betlere?"

182

"Fordi" svarte *Joseph* "det var en Troe for Betlere, saavel som for Konger; fordi de Lærde vare bedaarede af deres egen Viisdom; fordi vore Præster, de Rige og de Vældige drømte om jordisk Magt og politisk Glands og Storhed: *vi saae ham; men der var ikke Anseelse, at vi kunde have Lyst til ham*. Denne advarende Spaadom er forkyndet Aarhundreder før han kom."

Der blev et langt Ophold. *Salamiel* gik hen til Vinduet, og saae ud i Natten. *Joseph* rejste sig og sagde: "Troe mig, Broder! dine Forhaabninger ere ligesaa dunkle som Natten hist ude, og ligesaa løse som hine Skyer, der forsvinde og komme aldrig mere igjen. Troe mig *Salamiel!* med vort Rige er det længe siden forbi; det gjenrejses ikke mere. Endnu er vi et Folk - desværre! men et Folk uden Land, et Samfund uden Samdrægtighed, et Selskab uden selskabelige Fordele og Rettigheder. Vort Rige er opløst - som alle andre paa Jorden: de staae til en Tid, og synke da i Gruus. Af deres Ruiner opbygges nye, for at friste den samme Skjebne. Kun eet Rige vil kunne bestaae, fordi det er et aandeligt Rige. Dets Grændser bestemmes ikke af Bølger eller Bjerge; det indskrænker sig ikke til eet Land, eet Sprog, een Lovbog. Det overskrider alle Grændser, og gjennembyrder alle Skranker; thi Aanden kan ikke bindes med Lænker af Støv. Er dette Rige ikke allerede grundfæstet, da er alt en Drøm, og Gud har aldrig indblæst sin Aand i Menneskets Legeme."

Salamiel traadte hen foran Broderen, og saae længe og taus paa ham. Derpaa foldede han sine Hænder, vendte sig og gik med sænket Hoved langsomt ud af Salen. *Joseph* stod endnu længe hensunken i Tanker; omsider udbredte han sine Arme, som til en Omfavnelse, saae op til Himmelen, og fulgte efter sin Broder.

Den 16de November.

En særdeles Følelse drager mig til disse Jøder. Oprigtige, ædeltænkende Mennesker! De lede ærligen efter Sandhed - Gud give, de maae finde den!

Inat ventede jeg dem forgjæves. Da Midnatten var forbi, vovede jeg at tage Salen i Besiddelse; ja endog at medbringe min tændte Lampe - Lyset kan jo kun bemærkes fra Søen af.

Jeg søgte at sætte mig selv i den gamle veemodige Stemning - det lykkedes ikke: jeg var altfor adspredt; min Sjæl var, saa at sige, deelt 183 mellem mangehaande, saare adskillige Følelser. *Joseph* og *Salamiel*, *Sulamith* og min Fader traadte - snart enkelte, snart samlede - op for min Indbildningskraft. Verden heroventil, Graven henedentil droge mig vechselvis til sig: den Sidste grundede sit Krav paa min egen frivillige Beslutning; den Første stræbte at gjøre ældre Rettigheder gjældende. Ak! ere disse ikke forspildte? har jeg ikke for stedse frasagt mig dem, da jeg sluttede mit Testamente? Saaledes maae den Yngling være tilmode, som lukker den tunge Klosterport mellem sig og Verden, som ombytter den vide, skønne Jord med den snævre, skumle Celle, og skjuler sit Hjerte med alle dets søde Følelser i Munkekappen.

O du yndige, glæderige Jord! skal jeg saaledes skilles fra Dig?

Den 17de November.

Jeg kom for silde - dog ikke for silde; jeg har jo været i menneskeligt Selskab! jeg har jo seet, hørt gamle Bekjendte - O! enhver Bekjendt er mig eenlige Dødsfange en Ven.

Der var allerede afspiist; de havde været sex ved Bordet; Stolene stod der endnu. Levningen af en Dyreryg og en Æblekage fik mine Tænder til at løbe i Vand. I mere end fem Maaneder har jeg levet af tørt og koldt Mad - Dampen af den varme vakte en næsten ubetvingelig Appetit: nu veed jeg, hvorfor *Esau* solgte sin Førstefødselsret.

Jeg stod i Begreb med, som en Muus, at springe frem fra mit Hul, da jeg hørte Stemmer og Fodtrin i Corridoren. Det var *Mikkel* Skytte og den gamle *Else* - hende har de nye Herrer følgelig ogsaa beholdt; det er smukt af dem - Ogsaa *Bellereine* var der. De satte dem. *Mikkel* gav sig ifærd med Dyreryggen, *Else* med Kagen; *Bellereine* sprang op paa en Stoel ved Siden af Skytten. Jeg misundte dem alle Tre; ja, jeg misundte den stakkels Hund de halvnavede Been, som *Mikkel* rakte den. "Der" sagde han, "du har Part i Bukken, du drev galant med ham, gamle Belle! og din Husbond skød ham accurat. Fanden staaer i den Jøde; han er næsten ligesaa god Christen som vi Andre, *Else!* han ryger sin Pibe, drikker sin Dram, og fletter hollandske Eeder af sig saa store som pommerske Bjelker."

"Jeg kan bedre lide *Joseph* end *Salamier* svarede *Else*, "han er altid mild og venlig, og han smiler endogsaa naar han skjænder, som sjelden skeer."

184

"Men han kan inte skyde" sagde *Mikkel*, idet han satte en Flaske for Munden, "han er ligesaa dum paa Jagten som du, dit gamle Orgelværk! Giv mig et Stykke Kage!"

Else rækkede ham et Stykke, han gav det strax til Hunden med de Ord: "der *Bellereine!* det er fordi det er dig."

"Skam skulde slaae Ham!" raabte *Else*, "jeg troer Han gier Hunden Æblekage."

"Det kommer deraf svarte *Mikkel*, "at salig *Johan* - Gud veed, hvor han er - gjorde saa meget af den."

En underlig Rørelse greb mig; det var førstegang i fem Maaneder at jeg hørte mit eget Navn. Kjere *Mikkel!* - tænkte jeg - vidste du, at jeg var dig saa nær, du sad vist ikke saa rolig. Og dog - dog kunde du maaskee ogsaa forraade mig. O, at jeg maatte have, blot et Par Øjeblikke, havt Hunden hos mig! hvor vilde jeg klappet den, talt til den, og kjælet for den! den skulde have slikket mine Hænder; dens Øjne, dens Hale skulde have sagt mig, at der endnu var et levende Væsen, som havde mig kjer.

"Det blev en dygtig Karl til at skyde, den samme *Johan*" fortsatte *Mikkel*; "alligevel det første han kom her, vidste han ikke enten Krudtet eller Haglene skulde først ned; men jeg lærte ham det. Det var ilde, han skulde saadan tage fejl med disse Penge af Kongens; men disse hersens Tydskere, de har den Teufel i Kroppen."

Else tog sig en Priis, og sagde: "da spaaede jeg ved mig selv hvordan det vilde gaae; Herren gjorde jo alt for meget af ham, om det saa havde været hans egen Søn, *Mikkel* -?" hun saae spørgende og polidsk paa

Skytten. Han tog sig en Slurk, og skottede fra Flasken hen paa hende: "Veed Hun Noget?" spurgte han langsomt.

"Hvad skulde jeg vide!" svarte hun; "men ellers kom han ligesom dumpende ned fra Himmelen, og Herren har jo været udenlands i sin Ungdom - de var saamæn heller ikke hinanden uliig af Ansigt."

"Ikke heller af Sind" sagde *Mikkel*; "*Johan* var istand til at give Skjorten bort af Kroppen, og den Gamle gav jo Bønderne for lang Henstand med deres Skatter - det var maaskee hans Ulykke den; jeg er sommetider nær ved at troe, at *Johan* endda har været uskyldig."

"Men da Herrerne deroverfra kom her for at eftersee Cassen, fandt de jo et Brev der, hvori han angav sig selv" svarede hun.

"Godt nok!" indvendte *Mikkel*; "men hvorfor rejste saa den Gamle?"

185

"Det veed jeg godt" sagde hun: "Den gamle vilde hen og see om han kunde bjerge Penge, inden Cassen blev efterseet. Kunde han det, saa havde Alt været godt; hvis ikke, skulde den Unge tage sig Skylden paa."

"Hille den slemme Jøde!" raabte han; "hvorfra veed Hun alt det?"

"Det er kun Noget, jeg tænker mig til" svarte hun.

"Paa den Maade" sagde *Mikkel*, "var den Gamle jo Medvider? Hm! Fanden veed hvordan det hænger sammen."

"Jeg kan da ellers sige Ham" vedblev *Else*, "at jeg engang uforvarende kom til at høre Noget af deres Discours: Vi maae rejse begge To - sagde den Gamle - Jeg bliver - sagde den Unge - "

"Naa! og hvad saa meer?" spurgte Skytten.

"Saa hørte jeg Intet meer" svarte *Else*, "for Resten hvidskede de."

"Hm!" sagde han efter nogen Betænkning; "der har Hun nok hørt fejl; *Johan* tog sig vel iagt for at blive - Naa! det skal være hans Skaal! Godtaar, Mosse *Johan!* og kuk engang ihvor du er!"

Jeg veed ikke, hvorfra jeg fik det forfløjne Indfald; men jeg kunde ikke betvinge min Lyst til at blande mig lidt i Conversationen, og det var skeet, inden jeg selv vidste det: Jeg slog et Blad med Munden, og jog saa Proppen i Hullet. At *Else* gav et Skriig, Bellereine et Bjef, at en Stol faldt overende, og en Dør blev smekket i - det hørte jeg, og - ja i Sandhed! jeg loe: men forfærdedes i samme Øjeblik ved Lyden af min Stemme. Gud! er det muligt, i en Forfatning, som min, at være saa letsindig? For Opdagelse behøver jeg ikke at frygte, dertil ere de Begge for overtroiske; men at jeg kunde skjemte, jeg som allerede staaer med begge Fødder i Graven - dette har mig noget ret Gyseligt - Spøgelseagtigt. Dog - var det ikke snarere en dunkel Instinct, at jeg vilde jage dem bort, for at bemægtige mig Noget af Levningerne? - Himmel! hvor det smagte mig! og alligevel turde jeg ikke spise efter Hjertenslyst; formeget kunde have røbet mig arme Stakkel.

Naar jeg ellers overtænker denne Samtale, bliver jeg ret underlig tilmode. Mit Offer er bragt; men Frugten synes ikke at ville modnes. Jeg bortslængte min egen Ære for at frelse en elsket Faders, og see! hans taber sig tilligemed min. Skulle dette være et Beviis paa, at Sandheden stedse maae følges, om den end er nok saa haard og bitter; og at endog den ædleste Løgn forfejler sin Hensigt?

Hvor vanskeligt er det ikke at dølgge eller forvandske Sandheden? den vil dog altid - heelt eller halvt - snart eller silde - for en Dag.

186

Tør jeg glæde mig over det skaansomme Omdømme, jeg nyder, skjøndt jeg uden Nytte har søgt at forspilde det? at Rygtet er mere sandfærdigt end jeg selv? jeg veed ikke; men det veed jeg, at en ny og vældig Magt vil drage mig op af det Mørke, hvori jeg frivillig, men brødefri, selv har nedsænket mig.

Sex Stole! hvem har siddet paa de fire? *Coração!* o! hvor svagt - hvor daarligt est du! -

Den 18de Novbr.

Vinteren begynder tidlig og stræng. Søen er lagt langt ud; og Isen er bedækket med Snee - maaskee der endogsaa er Spor. Virkelig! jeg seer en Harefod her tæt udenfor - ja! gaae du kun! for mig sidder du trygt i din Busk; jeg skal ikke mere efterstræbe dig, stakkels Morten! Jeg sidder selv og krækker i mit forborgne Leje; jeg er ligesaa bange for Jægerne som du, skjøndt mit Afspring er vanskeligere at udrede. Hvor ganske anderledes var det forgangen Vinter! da vankede jeg fri og sorgløs omkring paa den nyfaldne Snee, og Nu! - Der kommer Nogen - tryk dig, stakkels Hare! - Det er *Salamiel* og *Mikkel*; de gaae virkelig paa Foden; de

standse - den har gjort sin Lykke - maaskee sidder den i Flegbusken ved Hjørnet af Volden? - De gaae forbi - det knalder - *Mikkel* raaber: Apport! - God Nat, Morten! - O, jeg elendige Daare! skal da Alt hvad jeg seer og hører drage mig tilbage til den Verden, som jeg haver sagt et evigt Farvel?

Evigt? - hvorfor da? Er min Fader død, hvad binder mig længere? Frygt for Døden? - er den vissere udenfor end her? Ak! værre end selve Døden er den Uvished, i hvilken jeg lever. Saa være det da fast besluttet; endnu fjorten Dage vil jeg udholde. Hører jeg forinden Intet fra ham, da sprænger jeg mit Fængsel. Een Dag i Frihed er kosteligere, end et Aar i Trældom.

Den 19de Novbr.

Det er hende! hun er her - har været her under Tag med mig i flere Maaneder. O! jeg har ahnet det; jeg har følt det, uden at vide det. Var det ellers muligt, at jeg saalænge havde kunnet udholde min piinagtige Forfatning.

Denne Gang kom jeg betids. Brødrene havde nylig sat sig tilbords, 187 tilligemed *Josephs* Kone og tvende Smaadrenge; den sjette Stoel stod endnu ledig. "Hvor bliver *Sulamith*?" spurgte *Joseph*: det skuddrede mig som et electrisk Stød. Da aabnedes Døren; hun traadte ind, og satte sig paa den ledige Plads. Jeg maatte holde mig fast, for ej at rulle ned af Løngangens Trappetrin.

Hvor dejlig var hun, men ogsaa hvor bleg! ak! mon det er Tanken om mig, der har ombyttet Glædens røde Rose med Længselens hvide paa disse yndige Kinder? Og om det var - om ogsaa hun gik over til min Trøe - hvad da? Hvo er jeg? en æreløs, fredløs Forbryder - o Gud! o Gud! nu først fuldbringes det tunge Offer - forbarm dig, og end mine Lidelser, inden min Haand væbner sig imod mit Hjerte!

Den 20de Novbr.

Endnu eengang vil jeg see dette himmelske Ansigt, og mætte mine Øjne med hendes Beskuelse. Endnu engang inden jeg siger Verden Farvel og gaaer didhen, hvorfra Ingen kommer tilbage, vil jeg sige hende - Formastelige! egenkjerlige Usling! hvad vil du? Rive hende med dig ned i haabløs Kjerligheds Afgrund? atter aabne et Saar, som Tid og Fraværelse maaskee allerede har tillukket?

Nej! ene vil jeg lide; ene vil jeg synke i Forglemmelsens Hav; ingen Taare skal væde mit usle Støv! -

Den 21de Novbr.

Det er besluttet. - En barmhjertig Gud vil tilgive mig dette sidste forvovne Skridt; han vil lægge sønlig Kjerlighed og et ubesmattet Liv i den opstigende Vægtskaal, og samle mig med den Fader, for hvis Skyld jeg udøser mit unge Blod.

Er jeg ikke allerede Dødsdømt? hvad gjør jeg Andet, end fuldbyrder den uigjenkaldelige Dom? Hvortil nytter, hvorfor udfordres en længere Marter? - naadige Fader! er det ikke nok!

Min Befrier ligger for mig - den er beredt til at oplukke mig Evighedens Porte. Kun endnu eet Farvel til denne skjønne Jord! Endnu een Time vil jeg beskue det yndige Dagslys - min sidste Dag!

Søen er tillagt. Den skinner, som et Spejl, i Morgensolens Straaler. 188 - Isen synger - der er en Skøjtøløber derude. Jeg har ogsaa tilforn med ungdommelig Lyst tumlet mig paa den blanke Flade; dengang var min Sjæl ligesaa rolig og klar som den stille smilende Søe - Lyden nærmer sig - det er ham - det er *Salamiel*! med sammenslyngede Arme laverer han i vældige Svingninger. - Farvel, du sidste menneskelige Væsen, mine Øjne her faae at see! - Han løber lige hen mod Rørholmen; der er Væld underneden - et farligt Sted før Solhværv er gaaet. Jeg vil raabe til ham gennem mit Glughul - han har hørt det - han standser, og seer sig om - nej! nu fortsætter han sit Løb - Himmel! han synker -

Den 22de November.

Pennen danser i min Haand - kan den vel Andet, naar Hjertet danser? - O, du naadige Gud og Frelser! hvorledes skal jeg dødelige Menneske bære saamegen Salighed?

Da jeg krympede mig under Prøvelsen, da min svage Haand formastede sig til at ville gribe Hold i dit Tugtens Riis; da min Sjæl forkastede Haabet, og vendte sig i Fortvivelse fra din Himmel - da var den allerede aabnet over mig, og Glædens Sol smilede over mit Fængsel.

Kun endnu et Par Øjeblikke, og det Forfærdelige var skeet - men derfor sendte du mig en frelsende Engel; derfor maatte *Salamiel* ud paa Søen; derfor maatte Isen briste under ham - o Gud! hvor underlige ere dine Veje! de ere alle Kjerlighed.

Nu først burde jeg bøde; men du straffer mig med Velsignelser - saa vil jeg da paalægge mig selv denne utilstrækkelige Bod: jeg vil løsrive mig fra saamange søde Omfavnelser, og tilbringe denne sidste Nat i mit

Fængsel; med Angers og med Glædes Taarer vil jeg fuldende denne min Prøvelses Tid. Endnu en Nat vil jeg henleve i det Mørke, hvorfra din almægtige Haand udfriede mig.

Jeg rev Lagnerne af min Seng, sprang op gennem Løngangen ind i Riddersalen, ned af Vinduet. *Salamiel* kæmpede mod Vandene, der truede at opluge ham; han brød Isen med sine Hænder, steeg og sank. Han raabte om Hjælp; men Ingen hørte ham; de vare Alle i den modsatte Fløj, som vender ind til Landet. Isen var svag; jeg kunde ikke komme hen til ham; men jeg bandt Lagnerne sammen, tilkastede 189 ham den ene Ende, og lagde mig fladt ud paa Isen: han greb fat, og jeg slæbte ham efter mig - han var frelst.

"Hvem er De, min dyrebare Redningsmand?" spurgte *Salamiel*, da vi stod paa fast Is. "En Død, som frelste en Levende" svarte jeg, og drog ham med mig. Han rystede af Kulde og Mathed; jeg maatte næsten bære ham. Jeg kunde ikke forlade ham, før han var kommen ind.

I Stuen sad *Joseph* og hans Kone ved Frokostbordet; *Sulamith* aabnede den modstaaende Dør - da begyndte Alt at løbe rundt med mig: Syn, Bevidsthed forlod mig - jeg besvimeede.

Da jeg vaagnede stod de alle Fire bekymrede ved min Seng. Mine Øjne faldt først paa *Sulamith*: hun var bleg som et Liig. Endnu før jeg vaagnede, hørte jeg, at *Salamiel* sagde: "En Hollænder er han; thi han svarte mig strax i dette Sprog; men hvorledes han er kommen her, det maae den Gud vide, der sendte ham til min Frelse." "Det synes mig" sagde *Joseph*, "at jeg skulde have seet ham før; hvor, kan jeg ikke mindes." Da var det, at mit Blik faldt paa *Sulamith*: en svag Rødme kom og forsvandt paa hendes Kinder.

"Hvem er De dog, kjere gode Menneske?" sagde *Josephs* Kone roligt og ømt. Jeg brast i Graad - jeg kunde ikke svare. Et Bud traadte ind og bragte et Brev - jeg skjulte mit Ansigt med Lagenet.

Jeg fornåm en Tunge paa min Haand, og en Piben. "Min Gud!" sagde en Stemme "Hunden kjender ham." Jeg slog Lagenet ned - Bellereine sprang op til mig.

Der var ingen Anden i Værelset, end *Salamiel* og hans Svigerinde.

Han traadte tæt hen til Sengen: "Hvo De endogsaa er," sagde han, "mit Livs Frelser kan uden Fare betroe sig til mig. De synes ikke at ville være kjendt; men ved den Gud, der brugte Dem som Redskab til min Redning! her har De Intet at frygte; og nærer De noget Ønske, som det staaer i menneskelig Magt at opfylde, da behøver De blot at yttre det."

Jeg var i den piinligste Forfatning! jeg følte Trang til at betroe et Medmenneske min Hemmelighed; men det var ikke min alene. Hvormeget kunde jeg vel aabenbare? Enten min Fader var levende eller død, hans Rygte var mig lige helligt.

Jeg mindes engang at have drømt: at jeg paa et Toug var steget op til Spidsen af et meget højt Taarn; foran mig var en uhyre uudgrundelig Dybde; og vende mig, torde jeg ikke - jeg omfavnede Kuppelen; 190 Touget forsvandt under mine Fødder; - jeg hang mellem Himmel og Jord i gruelig Dødsangest: ak! denne Drøm var et Varsel for min nærværende Sindstilstand. Længe torde den ikke vare.

Joseph kom farende ind med Brevet i sin ene Haand; med den anden pegede han til Gulvet og raabte: "eet eeneste Ord! kom De dernede fra?" Jeg sagde Ja; men jeg skjælv som et Espeløv. "Nu saa være Gud højlovet i Evighed!" sagde han, kastede Brevet, omfavnede mig, og trykte et Kys paa min Pande: "Velkommen, Søstersøn!" jublede han; men hans Stemme bævede, hans Taarer trillede ned paa mit Ansigt.

Hans Kone udstødte et Forundringskrig; Broderen tog Brevet op. "Ja *Salamiel*!" sagde han, sættende sig ved Sengen og holdende min Haand i sin, "læs du os dette Brev, hvis Indhold er os Alle, men især denne elskelige Ven, saa højst glædeligt - det er fra hans Fader!" Han læste.

"Meget ærede Hr. Svoger!"

"De vil med Rette undres over denne Overskrift af en Mand, som hidtil kun har været Dem bekjendt af Navn. De vil tillade mig, med faa Ord at løse Gaaden."

"Da jeg for nogle og tive Aar siden opholdt mig i Pengeanliggender her i Amsterdam, blev jeg hændelsesviis bekjendt med deres Søster Eva, som dengang var i Huset hos deres Morbroder. Vi fattede Godhed for hverandre, og i et svagt Øjeblik lode vi os henrive af vor gjensidige Tilbøjelighed. At deres Fader, formedelst sine strænge Religionsbegreber, aldrig vilde give sit Minde til vor Forbindelse, dette vidste min Kjereste alt for vel. Men haabende paa Fremtiden, stolende paa min taaleliggode Formuesomstændighed, og bestormet af min hæftige Lidenskab, foreslog jeg hende et hemmeligt Ægteskab og Flugt med mig til mit Fødeland. Hun indvilgede begge Dele; men Udførelsen maatte, formedelst væsentlige Hindringer, opsættes. Imidlertid begyndte hendes Svangerskab at blive synligt. Jeg bortførte hende og skjulte hende hos en Ven og Landsmand af mig, som var boesiddende i Rotterdam. Der blev hun Moder til en Søn, som i dette Øjeblik - Gud give levende - befinder sig paa *Hald*. Vor Flugt blev forberedet: et dansk Skib, som laae i Havnen, skulde

føre os til mit Hjem. Min spæde Søn med sin Amme havde jeg faaet ombord, og ventede blot Natten, for at afhente hans Moder. Ak! da jeg kom, var hun forsvundet. Alle mine Eftersøgelse vare forgjæves; jeg maatte 191 føre vort Barn tilbage til min Ven. Han sørgede for dets Pleje og Opdragelse."

"At deres Fader havde opdaget sin Datter Opholdsted, og overtalt hende til at vende tilbage, kunde jeg formode; men at han havde bragt hende til en Slægtning i Antwerpen, dette har jeg først nu faaet at vide; saavel som, at han havde taget det Løfte af hende: at hun aldrig vilde søge nogen Gjenforening med mig saalænge hans Øjne vare aabne."

"Efter to Aars frugtlose Søgen efter min forsvundne Kjereste rejste jeg til Danmark. Der underholdt jeg en bestandig Brevveksling med min Ven i Rotterdam. Han døde; men endnu forinden havde han anbragt min Søn paa van der Leetes Comptoir i Amsterdam, hvorfra jeg forgangen Aar lod ham komme til *Hald*."

"Ulykkelige Omstændigheder, hvis nærmere Forklaring ikke hører herhid, foraarsagede, at jeg kom i et Par tusinde Dalers Cassemangel. Vel dobbelt saa meget havde jeg tilgode hos et Huus i Amsterdam. Jeg skrev; Huset havde gjort Opbud, og kunde ingen Penge afsende, men vilde jeg selv komme, eller skikke en paalidelig Mand, vilde Man see at gjøre Udvej."

"Jeg maatte altsaa afsted. Men i det Fald, at Rejsen skulde vorde langvarig - som desværre ogsaa skede - og Cassen imidlertid blive undersøgt, var dog min Ære og mit Embede forloren. Da var det, at min ædle Søn tilbød sig at leve skjult og indmuret i en Løngang under Slottet, for at bringe Vedkommende paa den højst rimelige Formodning, at han var deserteret med Penge."

"Ved min Ankomst hertil, efter en lang og besværlig Sørejse, faldt jeg i en haard Sygdom, der i tre Maaneder berøvede mig Forstandens Brug. Ved min Opvaagen finder jeg: at deres Søster, min dyrebare trofaste *Eva*, er den, som har plejet, og - næst Guds Hjælp - reddet mig."

"Efter deres Faders Død, forlod hun et Opholdssted, som vistnok ogsaa var ganske skjult for hendes Brødre, og blev igjen modtaget af Morbroderen; denne var Naboe til den Mand, som skyldte mig Penge."

"Igaar blev vort, saa længe udsatte, Ægteskab endeligen fuldbyrdet. Og dette giver jeg mig nu den Frihed at tilmælde Dem, haabende: at De med deres Broder ville ikke ugunstig betragte dette Skridt af en Søster, der saa længe har været tabt for Dem, og som i 192 tive Aar har ved store Sorger bødet for en Brøde, hvortil hendes Hjerter forledte hende."

"Men ak! vort arme Barn! mon han er endnu ilive? Vi sukke og bede hver Dag til Gud, at dette Brev dog ej maae komme forsiide. Naar De i en Baad sejler om til den østre Fløj, vil De tæt ovenfor Vandet finde et lidet firkantet Hul; derigjennem kan De tilraabe ham - Gud i Himmelen give, at han maatte svare Dem! Han vil da selv tilkjendegive Dem, hvor De kunne aabne for hans Fængsel. Svarer han Dem ikke, vil De i det nordøstlige Hjørne af Kjelleren finde en Qvadersteen betegnet med et Kors; derunderneden skal Muren brydes løs - jeg kan ikke skrive længere for Sorrig og Ængstelse."

"De Penge, som manglede i Kassen, sender jeg med samme Lejlighed. Ville De behageligen tilstille Øvrigheden Samme, tilligemed ilagte Skrivelse, som ganske retfærdiggør min Søn - o! maatte det dog komme ham endnu tilgode!"

"Lever han, da ville De sige ham, med hvilken Smerte baade Fader og Moder længes efter ham."

"O du naaderige Forsyn!" raabte jeg, "baade Fader og Moder! ja - jeg vil afsted!" Jeg sprang op. "Kjere Ven og Frende!" raabte *Joseph*; "vi ville Alle afsted; hav blot Taalmodighed i nogle Dage, saa følges vi ad. Vi længes ligesaa meget efter at omfavne en fortabt og gjenfunden Søster, som De en Moder. *Hald* er solgt, og hvert Øjeblik kunne vi vente Kjøberen for at modtage Skjødet." Som han taledede, hørte vi en Vogn rulle ind i Gaarden. "Det er ham" sagde *Salamiel*, og begge Brødrene gik ud for at modtage ham.

Endnu var mit Glædesbæger ikke fuldt. Jeg hørte et dybt Suk bag ved mig - det var *Sulamith*: hendes Øjne svømmede i Taarer, et veemodigt Smil bævede om hendes Læber.

Josephs Kone saae vovelviis paa os Begge. "Min Søster" begyndte hun, "har ogsaa en Hemmelighed, hvori jeg er eneste Medvider - mon den nu kunde løses?" *Sulamith* rødmede, og saae bedende paa Søsteren. Jeg ahnede min Lykke: "Ak!" sagde jeg "torde jeg haabe, at De endnu ikke havde glemt mig?" Hun svarede ikke; men Madame *Lima* pegte hen til et Vindue - ja i Sandhed! der stod min soleil brillant; jeg gjenkjendte Vasen paa de to brændende Hjerter. Jeg greb hendes Haand og trykkede den til min Barm: "Er jeg da ikke een af Deres nu?" hvidskede jeg, og læste strax Svaret i hendes kjerlige 193 Øjekast. "Og mere, end De maaskee troer" sagde Søsteren; "thi vi ere Alle bestemte paa at antage en Religion, om hvis Sandhed min *Joseph* har overbeviist os." Jeg sluttede den Elskte i mine Arme, og trykte det første Kys paa hendes brændende Læber.

Saa frydefuldt løser sig da min Skjæbnes dunkle, forvildede Gaade. Alt havde jeg tabt, endogsaa Haabet

havde jeg bortkastet, og see! en kjerlig Himmel har givet mig Alt tilbage, og mere dertil: Ære og Frihed, Brud og Frænde, Fader og Moder - en Moder, som for mig ikke havde været til paa Jorden.

Jeg vil slutte mine Lidelsers og Glæders Historie, og henlægge den her, hvor jeg tænkte at berede mig min egen Grav. Imorgen forlader jeg den; den skal tillukkes efter mig.

Skal den engang i Fremtiden aabnes, da ville disse Blade maaskee komme en Mistrøstig for Øjne, og lære den: at Himlen har endnu Frelse, selv naar Haabet svigter det fortvivlede Hjerte.

194

Sildig Opvaagnen

(Orig. Fortælling.)

Jeg mindes ikke noget Dødsfald, der har vakt større Sensation, end min mangeaarige Ven Doctor L*s i R*. Man standsede hverandre paa Gaden, Man foer omkring fra eet Huus til et Andet med Spørgsmaal: "Har De hørt det? veed De det? hvad mon var Aarsagen? mon han har gjort det i Vildelse?" o.s.v. Han var en meget elskværdig, en almindelig yndet og agtet Mand, en fortræffelig Læge med udbredt Praxis; som det syntes, lykkelig gift; Fader til sex vakkre Børn, af hvilke de to ældste Sønner allerede vare i Vej, den ældste Datter forenet med en brav Embedsmand, den næstefter nylig confirmeret, og de to yngste 10 og 12 Aar gamle. Han var dertil formuende, holdt et gjæstfrit Huus, og var en altid munter og behagelig Selskabsmand. Han havde naaet sit otte og fyrgetivende Aar, og aldrig været syg.

Pludselig lød Rygtet, at han var bleven upasselig. Hans Patienter ventede en heel Dag forgjæves. Man lod spørge til ham, Man kom for at besøge ham - han tog ikke mod Nogen: enten hedte det, at Doctorensov, eller at han ikke var saa vel, at han kunde see Nogen. Byens anden Læge blev vel - ikke kaldet - men dog indladt. Naar Man spurgte ham om Doctor L*s Befindende, trak han paa Skuldrene, rystede med Hovedet, og erklærede, at han ikke kjendte hans Sygdom. Lægemedler vilde han aldeles ikke bruge. Jeg, hans Præst, var den Eneste, som han havde daglig og længe hos sig. Børnene kunde han ikke lide at see; naar nogen af dem kom ind, vendte han sig om til Væggen. Saaledes laae han i otte Dage; den niende skjød han sig. - Da den anden Læge erklærede, at han havde aflivet sig i et Delirium, blev han hæderligen begravet. Jeg vilde have talt nogle Ord over hans Grav; men Smerten brød strax min Stemme, og jeg kunde for Graad neppe fremsige Jordpaakastelsesformularen.

Jeg erfarede af ham før hans Død den lønlige Aarsag til dette frygtelige Skridt. Dog, hvad dengang var en Hemmelighed, kunde ikke længe blive det, da fem Personer vare deelagtige i Samme; den 195 Ene, dreven af Skinsyge og billig Harm, mægtede ikke at dølgge Historien om en Forbrydelse, der hellere maatte have været begravet med dens ulykkelige Offer, og indstillet alene for den evige Retfærdiges Domstol. Hvad i hiin Tidspunct sneg sig skummelt omkring, som blot mundtligt Rygte, kan gjerne nu betroes til Papiret, med Udeladelse af de Paagjældendes Navne; thi af disse ere endnu kun ilive tre af Dr. L*s Børn, som tilmed boe i Udlandet, og hans Enke, - Hovedpersonen i denne Tragoedie. - Men jeg vil begynde min Fortælling noget længere tilbage.

Det var netop fem og tive Aar før denne sørgelige Catastrophe, at jeg som theologisk Candidat antog en Huuslærerplads i R*, hvor Skolen dengang stod i slet Rye. Kort efter min Ankomst gjorde L* og jeg vort første Bekjendtskab, og det just ikke paa den allervenskabeligste Maade. Han havde før kort siden sat sig ned der i Byen, som practiserende Læge. Vi stødte sammen paa et Bal. Jeg var kun et Aar ældre end han, munter og letsindet, en dygtig og lidenskabelig Danser. Blandt Damerne opdagede jeg snart den bedste Danserinde, som tillige ustridigt var den smukkeste. Dog maae jeg tilstaae, at hun i den første Egenskab gjorde størst Indtryk paa mig. Jeg bød hende op til en af Datidens Modedanse, og fik et bejaende Buk. Jeg stod for at føre op, og havde just med Haandklap givet Tegn til at begynde, da L*, hvem jeg aldrig før havde seet, traadte hen til min Dame, bukkede, og erindrede hende om, at hun havde lovet ham denne Dans. Jomfrue W* rødmede, og undskyldte sig med, at hun troede det var den næste, til hvilken hun havde ladet sig engagere; "men dersom min Chapeau tillader," lagde hun til, "kunne vi jo endnu bytte om." "Ingenlunde!" svarte L* lidt spydigt, "Jeg resignerer, og finder mig i at være No. 2, allerhelst da jeg vist nok er kun en daarlig Danser imod denne Herre." "Det gjør Intet til Sagen," sagde jeg "hvem her danser bedst; men er De ikke fornøjet med min Dames Proposition, beder jeg om, at vi nu maae komme til at begynde - hele Quadrillen venter,"

Han stod just imellem os Begge. "Baade begynde og ende," svarte han end meer spodsk, og traadte fra. Da jeg kom til Enden af Qvadrillen saae jeg ham staae nederst med en af de meest kluntede Figurer, som fandtes paa Ballet; og jeg lagde Mærke til, at han i Kjæden ikke vilde give min Dame sin Haand. Hun smiilte, neppe mærkeligt, til mig, og jeg troede at føle et sagte Tryk paa mine Fingre. Fyren var skinsyg, det var aabenbart. Jeg troede, han maatte 196 have andre Rettigheder, end de, som Ballovene give. Da Dansen var ude, gik jeg derfor hen til ham, og gjorde ham en Undskyldning for mit korte Svar. Denne Tiltale fremkaldte et høfligt Gjensvar, og snart stødte vi paa nærmere Bekjendtskab vore Punseglass sammen.

Jeg danste siden endnu engang med Jfr. W*. Da jeg takkede af, og maaskee med nogen Varme kyste hendes Haand, modtog og besvarede jeg det andet Tryk. Jeg kan forsikre, at hverken mit Hjerte eller min Sandselighed kom herved i mindste Bevægelse; kun min Forfængelighed fandt sig behagelig smiggret. Jeg havde vel tilforn i Dansens Hede og Glædens Tummel modtaget saadant lønligt Tegn af en smuk Pigehaand; men vidste ogsaa, at en slig ofte uvilkaarlig Ytring af et ømt og glad Hjertes Bevægelse gjerne var ligesaa flygtig som den Hilsen, tvende hinanden forbifarende Vandrere give og glemme i et og samme Øjeblik. Men da jeg et Par Maaneder efter erfarede, at Jfr. W* allerede dengang var L*s hemmelig Forlovede, satte jeg i min Hukommelse et NB. til disse Haandtryk. En fri og ubunden Pige kan vove et saadant - og alligevel vover hun mere, end hun maaskee veed, eller ahner - men naar en Fæstemøe tillader sig Sligt, fremstiller hun sig selv som Coquette; og er det en gift Kone, vil hun af enhver ikke ganske uerfaren Cavalier ansees for hvad hun enten er eller vil vorde - en Skjøge. - Dog det var første og sidste Gang jeg mærkede noget Mistænkeligt hos Jfr. W*, og da jeg var Vidne til hendes tugtige og sædelige Væsen og Opførsel, baade som Pige og som Kone, begyndte jeg at troe, at jeg havde taget fejl baade af Haandtrykkes Mening, og den, der muligen ej engang vidste at hun gav dem.

Jeg har en synderlig, ja ofte sørgelig, ved alt for mange Exempler bekræftet Erfaring: at det første Indtryk, et Menneskes Ansigt - eller bedre - Aasyn - frembringer hos mig, er tilforladeligt, er et sikkert Blik ind i Sjælen, et træffende Øjekast paa et saadant Menneskes sande Caracteer. Jeg har ofte harmet mig over hvad jeg selv ansaae for en Grille; jeg har ofte straffet mig selv for mine umotiverede strænge Domme, og lønligt gjort den lønligt Fornærmede Afbigt, naar jeg siden saae en Opførsel, en Handlemaade ganske modsat den, det første Indtryk lod mig formode; og overalt naar jeg saae ej alene en ganske anden Caracteer, men og et ganske andet Ansigt. Og dog - ak! med Smerte maae jeg bekjende, at Fornuftgrunde omsider snarere eller senere have staaet tilskamme for en uvilkaarlig Flyvetanke. Det var ikke saameget Jfr. W*s Haandtryk, som det første Blik paa 197 hendes Ansigt, der tilhvidskede mig: denne dejlige Pige er ikke for een Mand. Der var i hendes Øjne hverken dette sødt Hensmægtende, eller det fyrigt Opfordrende, ikke det ømt Tilladende, ej heller det dybt Udforskende; hendes Smil var hverken sødligt, eller skjelmisk, og endnu langt mindre kjækt; hendes ranke, fuldkommen skjønnede Figurs Bevægelser havde intet Yppigt, Intet som forraadede sandselig Vellyst; og dog laae der i dette blide, lidenskabsløse Ansigt noget Forborgent, noget Fordægtigt; det syntes mig at gjemme en dyb, frygtelig Løndom, eller snarere at varsle om en endnu ikke i Tanken undfangen Forbrydelse, som Fremtiden først skulde bringe for Dagen. Efter fem og tive Aars Forløb blev jeg frygteligen erindret om denne saa længe forglemte Ahnelse.

Vare Vampyrer Andet, end Misfostere af en tøjleløs Indbildningskraft, da maatte jeg have seet en af disse Skabninger - udvortes levende, indvortes livløse, Legemer uden Sjæle, Kjødmasser uden Hjerte -. Jeg kjendte hende som attenaars Jomfrue, som Ægtefælle og Moder; jeg saae hende i de Dansendes Rækker, og i de Bedendes; med Kortene i Haanden, og med en Patteglut ved Brystet; ved sin Datters Bryllup og sin Mands Liig; men hun var stedse sig selv liig: blid, rolig, opmærksom og fuldkommen beherskende sig selv. Jeg har seet hende fornylig - hun er nu ikke langt fra de Halvtreds - men hun 198 er næsten uforandret, nyder en blomstrende Sundhed, og en altid lige, altid uforstyrret Munterhed. De mørkeste Dage om Aaret (efter denne sørgelige Begivenhed, mens jeg boede i R*) vare for mig de tvende, paa hvilke jeg maatte meddele hende Sacramentet. Jeg har i mine Skriftetaler nogle Gange prøvet at ryste hendes Samvittighed vaagen; men der var Intet at vække. Komme disse Blade hende for Øje, er jeg vis paa, at hun skal kunne læse dem uden at tage en Maske, eller gjøre et eneste Fejlsting.

Men jeg griber for meget forud i min Historie; jeg vil atter gaae tilbage.

Det mellem L* og mig saa tvert begyndte Bekjendtskab fortsattes flittig, og blev snart til et Venskab, som kun Døden mægtede at opløse. Tre Maaneder efter hiint Bal betroede han mig, at han var, og allerede dengang havde været, hemmelig forlovet med Jfr. W*. Det slog mig; jeg mindedes hendes Haandtryk, og spurgte ham - dog uden at røbe mine Ahnelser - om han havde raadført sig ej alene med sit Hjerte, men ogsaa med sin Forstand? om han kjendte hende? og om han var forsikkert om, at hun baade vilde og kunde gjøre ham lykkelig? Hans Svar vare et elskende Hjertes varme Udgydelser. Han forsikkrede, at hun elskede ligesaa inderligt, ligesaa oprigtigt, som han; men tillige, at hun forstod saa fuldkomment at beherske sig selv, at Ingen engang havde ahnet hendes Tilbøjelighed; hvilket var saa meget mere nødvendigt, som en stræng og haardhjertet Fader uomtvisteligt vilde have afbrudt Forbindelsen med et ungt Menneske uden fast Levebrød. Saasnart han fik et Saadant, vilde han bejle, og mistvivlede ikke om Forældrenes Samtykke.

Et halvt Aar efter døde den i R* ansatte Districtslæge; L* blev hans Eftermand, og snart efter *Elise W*s* lyksalige Ægtemand. Jeg har aldrig seet noget gladere Menneske, end han; han var næsten elleve af lutter

Fryd; han kunde hverken sidde eller staae længe paa eet Sted; den søde Uro jog ham hid og did, og omsider - saasnart det blot blev nogenlunde gjørligt - tilbage i Feens Tryllekreds. Hans Patienter fik i disse Hvedebrødsdage - der bleve til Uger og Maaneder - kun korte Besøg og korte Recepter; men derimod de trøsteligste og gladeligste Forhaabninger; thi i denne Periode vare ingen Sygdomme dødelige; han var Mester baade for dem og for Døden. Vist nok er det, jeg mindes det meget vel: hans Cuure vare alle heldige; jeg troer næsten, at han curerte med sit glade Ansigt og lystige Snak. Hans 199 Kone syntes vel ogsaa at være ret lykkelig; men hendes Glæde bar dog Maadeholdenheds Præg; Konen var Kjeresten fuldkommen Hig; og Brudesengen havde ingen synlig Forandring bevirket.

Da han engang i ubundne Dithyramber beskrev mig sin Lyksalighed, kunde jeg ikke tilbageholde det Ønske: at hun maatte dele den i lige Grad. "*Wilhelm!*" hvidskede han "die holde Sitsamkeit bey Tage" - her standsede han, lagde den ene Haand paa Hjertet, Fingerspidserne af den anden paa Munden, og saae henrykt op imod Himmelen. "Godt, godt!" sagde jeg smilende, og forlangte aldrig nogen videre Forklaring. Dog forekom det mig stedse tvivlsomt, om der under denne rolige, spejlglatte Overflade skulde findes nogen synderlig Bevægelse; var der nogen Varme i dette skjønne Legeme, syntes det mig at maatte være, hvad jeg - naar dette ikke var en Selvmodsigelse - vilde kalde en kold Ild, eller dog kun en mat Glød, som aldrig kunde opblusse til Lue; maaskee ligesaa lidet udslukkes.

Otte Maaneder efter Brylluppet skjænkede *Elise* sin glædedrukne Mand den første Søn. Ved Barselgildet gik det højt til. Det var just i hiin Selskabeligheds Periode, da Phoebus og Bacchus vare uadskillelige Gjæster ved ethvert Samqvem, da disse stedse yttrede en mægtig Vexelvirkning paa hverandre, og en uimodstaaelig Indflydelse paa alle deres Tilbedere: Bægeret maatte indvies med Sang, og Sangen besluttes med Skaaler. Min var den sidste; ved Gildets Ende overrakte mig mit Kaldsbrev til Capellaniet i R*. To Aar efter gjorde Sognepræsten Plads for mig; og jeg ægtede nu min *Henriette*, med hvem jeg fra mine første Studenterdage havde været forlovet. Vi holdt en jevnlig og stedse højst venskabelig Omgang med L*s.

Hans Kone havde født den anden Søn, og min den første, da en tredie Familie indtraadte i vort selskabelige Forbund: Lieutenant H* blev forlagt til det i R* garnisonerende Regiment. Han var en af de elskværdigste og meest dannede Officierer, jeg har kjendt, og gift med en Kone, der var smuk, vittig og Munterheden selv.

Doctorens og Lieutenantens (eller Capitainens; thi han avanteerte hurtigt) boede Huus om Huus med hverandre; jeg ligeoverfor den Første. Med Hensyn hertil kaldte vi mellem os selv vort lille sluttede Selskab Triangelen; L* var den rette Vinkel, H* den spidse Vinkel L.H.C., jeg den anden ditto H.C.L. Vi samledes ordentligviis i een af Vinklerne hver Onsdag Aften; men udenfor Touren gjorde L* og H* ofte større Selskaber, som da hedde Circler; thi Begge vare 200 formuende: den Første arvede betydeligt efter sin Svigerfader, den Anden efter sine egne Forældre.

Vi levede i en Forfatning, der tit syntes mig for lykkelig til at kunne vorde varig. Det eneste, Capitainen savnede, var Børn; men han havde da til Gjengjæld et større Overmaal af Munterhed.

Vi tre Mænd havde uimodsigeligt de tre smukkeste og bedste Koner i R*; dog vare deres Characterer og Væsen højst forskellige, og netop denne Uoverenstemmelse - troer jeg - var Grunden til den fuldkomne Harmonie imellem dem. Min Kone var stille, venlig og bly; hun syntes at være de to Andre subordineret, skjøndt hun i Grunden havde den dybeste Følelse og den klareste Forstand. Frue H* var altid lystig, fuld af Spøg og Indfald, og førte derfor stedse Ordet. Frue L* var stille, men hendes hele Væsen havde noget Imponerende, Noget som antydede en højere Aandsoverlægenhed, som hun dog aldrig søgte at gjøre gjældende; derfor blev hun af de Andre behandlet som en ældre Søster, hvorvel hun baade var den yngste og mindst dannede.

Dersom Lighed i Characteren skulde være Betingelse for ægteskabelig Lyksalighed, borde vi sex Mennesker have været anderledes parrede; der maatte have skeet en total Omskiftning. Mit jevne Humør, min naturlige Sathed, som ved min Stands Værdighed fik end fastere Holdning, maatte da have forbundet mig med Frue L*. Hendes muntre, aabne, raske og kjække Ægtefælle havde i Frue H* faaet den meest lignende Mage. Og min fromme, bløde, ydmyge Hustrue skulde have været kaaret til Capitainens Ledsagerinde paa Livets Vej.

Capitain H* besad virkelig intet andet Krigersk, end Uniformen; civilklædt saae han ud som en beskeden, undseelig Depositums. Ikke at han jo var en flink Officier; denne Berømmelse havde han ved hele Regimentet, af Høje og Lave. Ved Mynstringen var hans Compagnie altid det dygtigste, skjøndt Karlene vare bedre bekjendte med hans Pung, end med hans Stok, der blot for et Syns Skyld dinglede ved hans Haandlede. Hans Mod, Retskaffenhed og ædle Tænkemaade var erkjendt og paaskjønnet af Alle. Ved Stridigheder valgtes han gjerne til Voldgiftsmand, og i denne Egenskab forhindrede han mangen Duel. Kort sagt: han var en yderst indtagende Mand, og langt farligere for Kvindehjerter, end han selv syntes at vide.

Hvor længtes vi Alle efter Onsdagen! Vi samledes til Thevandstid, 201 opofrede derpaa et Par Timer til Musiken, i hvilken vi Alle - paa Frue L* nær - tog levende og ikke uheldig Andeel. Efter Aftensmaaltidet fik vi

tre Herrer os en alvorlig Lombre, og Damerne holdt en Privatissimum, der oplivedes af Frue H*s Indfald og hjertelige Latter. Denne Sidste har meer end eengang forarsaget en Bete, eller forpurret en reen Codille, og jaget os fra Spillebordet hen til vore lystige Koner.

Et Aarstid eller vel mere randt saaledes hen, uden at Noget forstyrrede den gode Forstaaelse og jevne Munterhed. Men paa eengang foregik en kjendelig Forandring med Capitainen: han var ofte adspredt, begik svære Bommerter baade i Concerten og i Lombren; stundom var han mørk og ordknap - stundom overgiven og ualmindelig snaksom, skjøndt hans Passiar tillige var temmelig usammenhængende. Min Kone gjorde mig opmærksom paa denne sælsomme Forvandling, og gav mig Vink om: at hun frygtede, det ikke var rigtig mellem ham og Frue L*. Jeg tyssede paa hende, og stræbte at berolige hende i denne Henseende; men - jeg vidste mere end hun; jeg var imod min Villie blevet Vidne til en Scene, som aldrig udslettes af min Hukommelse, og som i lange Tider gav mig nok at bryde mit Hoved med.

Der var længe talt om at faae en Maskerade bragt istand; og jeg troer, at Frue L* var den, som først havde givet Ideen hertil. Endelig blev Alt arrangeret: Masker og Dragter anskaffede, og Aftenen bestemt - den skulde holdes paa Klubben. Da jeg ikke selv kunde tage Deel i denne Fornøjelse, havde jeg aftalt et Spillepartie med tre andre af Byens Lombrister. Hen paa Aftenen blev jeg betaget af en ikke usædvanlig Hovedpine. Jeg fik En til at tage mit Kort; og vilde, som jeg plejede, tage mig en Luur. Jeg bad desarsag Værten anvise mig et stille og afsides Værelse, hvor en halv Times Hvile forhaabentlig vilde fordrive mit rheumatiske Anfald. - Jeg fik et Saadant saa langt fra Balsalen, at den svage Lyd af Musiken og Støjen blot bidrog til at dysse mig i Slummer. Jeg søgte og fandt denne i en Lænestol, der stod i en Krog ved Vinduet.

Jeg havde ikke sovet ret længe, før jeg vækkedes ved Dørens Knirken. Der kom to ind i Kammeret; det kunde jeg høre; men Ingen saae jeg; thi der var ganske mørkt. Det maatte være et Mandfolk og et Fruentimmer; men Begge maskerede; det mærkede jeg paa Stemmernes Utydelighed. "Nu! og hvad vil Du saa, min søde Ven?" sagde 202 han. "Sødeste Mand" læspede en kvindelig Røst, "Du er saa velsignet iaften." "Men Kone!" sagde han igjen, "hvad tænker Du dog paa? behøve vi at stjæle os til hverandre, som om vi gik paa forbudne Veje?" Intet Svar - Lyden af et Kys lod mig gjætte; at de havde demaskeret sig. Jeg sad som paa Naale; hvad skulde jeg gjøre? Min Hovedpine, som ved denne pludselige Opvækkelse var bleven endnu hæftigere, tillod mig ej heller at fatte en Resolution. Døren knirkede atter; men om de gik, eller bleve, vidste jeg ikke. Alt blev stille, og et Skjænderie udenfor i Gaarden var Alt hvad jeg hørte. Saaledes sad jeg nogen Tid, og lyttede forgjæves; jeg prøvede atter at falde i Søvn. Men Spectaclen i Gaarden blev værre. En kom ud med en Lygte eller et Lys, der kastede sit Skjær gennem Vinduet paa den modstaaende Sopha. Selv useet, saae jeg der Capitain H* i Frue L*s Arme. En rædsom Fejltagelse havde altsaa fundet Sted; men om den var forsætlig paa nogen af Siderne, vidste jeg dengang ikke at afgjøre.

Capitainen sprang op med et Angestraab; Frue L* sank tilbage, og skjulte - som i Fortvivelse og Skamfuldhed - sit Ansigt i begge sine Hænder. Det blev atter mørkt. "Gud forlade os Begge!" sagde han; "evig Taushed, og - om det var muligt - evig Forglemmelse!" Det forekom mig, at hun hulkede. Han udstødte et smerteligt Suk, og gik; lidt efter fulgte hun, og jeg blev alene.

Længe blev jeg endnu tilbage ganske forvirret og bedøvet af det, jeg her saa ufrivillig havde erfaret. Da jeg atter traadte ind i Balsalen, havde Man just demaskeret sig. Doctoren og Capitainen vare ganske eens klædte, nemlig som Don Juan. Fru H* havde Tyrkindedragt; Frue L* havde bestemt baaret samme Dragt, da jeg saae hende paa Sophaen; nu var hun Hyrdinde - det var mig baade paafaldende og mistænkeligt. Doctoren var i et glimrende Lune: han gjækkede Frue H*, og paastod, at hun havde mødt ham ene i Gangen, og omfavnet ham i den Tanke, at han var Capitainen; denne stod hos, og prøvede paa at lee; men Forsøget faldt uheldigt ud og endtes med en tvungen Hoste. Frue L*s Ansigt var uden mindste Forandring; hun smiilte saa roligt, som hun plejede, til alle hendes Veninders spøgefulde Anmærkninger. Jeg begyndte at mistroe mine egne Øjne: havde hun været skyldig, hvor var det da muligt at bevare en slig - jeg kunde sige - Helvedes Rolighed? Tyrkinden i hiint Værelse kunde jo dog have været en Anden, som lignede hende; min Hovedpine havde 203 maaskee betaget mine Sandser deres Skarphed, o.s.v. Kort sagt: jeg havde næsten gjenvundet min Tro paa hendes Uskyldighed, da min Kone - en fim lagttagerinde - nogen Tid efter i Fortroelighed sagde mig, "hun frygtede for, at hendes forhen yttrede Mistanke ikke var ganske ugrundet." At der siden hiin Maskerade var foregaaet en væsentlig Forandring med den Første, faldt tydeligt i Øjnene: han var ofte adspredt, og hensunken i Tanker; han havde mistet sin forrige jevne Munterhed, og i dens Sted faaet en sælsom Lystighed, der frembrød stødviis, og tidt uden rimelig Foranledning. Aarsagen til denne Forandring - Nag over hans uvitterlige Brøde - var mig jo velbekjendt; men jeg fortaug det for min Kone. Jeg søgte at forsvare Frue L*; men indlod mig ikke paa nogen Forklaring Capitainen angaaende. "Kjere Kone!" sagde jeg, "vogt Dig for at mistænke Nogen! det er jo ellers ganske mod din Natur - veed Du Noget? har Du seet Noget? -" "- Kun et eneste Øjekast" svarede hun; "men det var et Øjekast, som bragte ham til at rødme, og mig til at blegne; vi maae altsaa begge To have forstaaet det. Det var hurtigt, som et fjernt Lynglimt paa en natlig Skye; men klart nok til at give Lys. De vare ene To i Værelset, og jeg saae det med fravendt Ansigt i et Spejl." Jeg rystede paa Hovedet, som om jeg ikke troede hende, og paabød Taushed om denne Sag: "Vi ville ej engang selv tale med hverandre om denne Materie" sagde jeg; "thi hvor let kan Du ikke tage fejl i dine Formodninger; et Øjekast kan jo have flere Betydninger - hvorfor da antage den værste?" Hun rystede ogsaa paa Hovedet; og nu blev dette Æmne ikke bragt paa Bane i - tive samfulde Aar.

Imidlertid fortsatte min Kone og jeg meget længe vore lønlige og ganske isolerede lagttagelser; men Intet - ikke det Allermindste - opdagedes. Capitainen gjenvandt efterhaanden - ikke sin forrige aabne Munterhed - men dog en vis Holdning i sit Væsen, der havde et alvorligere - maaskee mattere - Anstrøg. Han blev jo ogsaa med hver Dag ældre, og mere og mere forsvandt jo for ham det søde Haab om Faderglæder. Tiden, som ruller os hen ad vor Bane, afslider alle vore ungdommelige Følelsers skarpe Kanter; og vi opnaae uformærkt enten Fasthed eller Bøjelighed, Styrke eller Sløvhed, indtil omsider alle Lidenskaber forlade os, for at begynde deres Spil med yngre og blødere Hjerter.

Trianglen blev uforstyrret; Circlerne ligesaa. Vi holdt vore Concerter; 204 vi spillede vore Lombre. Vore Børn voxte til, formerede Stemmerne i de Første og løste os af i den Sidste, naar Postnyhederne vilde dele vor Opmærksomhed.

Doctorens to ældste Sønner vare blevne Candidater i Medicin og Chirurgie; min i Theologie; hans ældste Datter gift og min forlovet: da Vulcanen, der saa længe og saa lønlig havde ulmet i Mørket, brød Forborgenhedens Dække, og ved sin uventede Eruption ødelagde tvende Familiers jordiske Lyksalighed.

Jeg var kommen hjem fra en Rejse, der havde medtaget flere Dage, da min Kone tog imod mig med den bedrøvelige Efterretning: at Majoren var meget syg. Jeg kastede Rejseklæderne og ilede derover. Han sov. Fruen stod med bekymret Mine og foldede Hænder ved Hovedgjerdet af hans Seng; et smerteligt Smil var hendes Hilsen til mig. Jeg nærmede mig sagtelig, og spurgte hvidskende om den kjere Syges Tilstand. Hun virrede blot med Hovedet, og vedblev gennem de frembrydende Taarer at betragte ham. Hans Søvn var urolig: Læber og Fingre vare i idelig Bevægelse, og Øjnene rullede uophørlig under deres Laage.

Jeg satte mig, for at vente paa hans Opvaagnen. Imidlertid fortalte Fruens Tante mig Aarsagen til og Fremgangen af hans Sygdom: "Han havde for tre Dage siden forkjølet sig ved Exerceringen; var bleven heed, og havde drukket koldt Vand; havde kort efter Hjemkomsten befundet sig ilde; maattet søge Sengen; var stedse bleven slettere og slettere, og hver Eftermiddag havt Feberanfald. Vor Ven Doctoren, der besøgte ham flere Gange daglig, trøstede godt nok - som han nu altid plejede; men havde alligevel seet noget betænkelig ud." Frue H* gav hende nu et Vink om at besøge Et eller Andet: hun gik ud.

Kort efter vaagnede Majoren; hans Øjekast var forvildet; Man mærkede strax, at han ikke var sig selv bevidst. Han saae paa sin Kone, og kastede sig forskrækket tilbage i Sengen: "*Elise!*" begyndte han, (Majorinden hedde *Charlotte*) "*Elise!* hvad vil Du mig? det er nok nu - det er alt for meget. Dersom Doctoren eller min Kone traf Dig her i Sengen hos mig, hvad vilde de saa sige? Gaae! gaae! og lad mig være!" Han strakte begge Hænderne ud for sig, som for at skyde En tilbage.

Majorindens Øjekast mødte mit - hun skiftede Farve, Den Syge blev ved at phantasere: "Det var et ulykkeligt Indfald med den 205 Tyrkindedragt; jeg vidste bestemt ikke Andet, end at Du var min Kone - ." Frue H* lyttede med ængstelig Opmærksomhed; jeg saae tydeligt, at hun ikke begreb hans Tale - jeg forstod ham kun alt for vel: Maskeradescenen stod levende for min Erindring.

Jeg gik hen til den stakkels Kone, og greb hendes Haand: "Fat Dem, kjere Frue!" sagde jeg, "deres Mands Sygdom torde nu være paa det højeste - han taler vildt." - Hun svarte kun med et dybt Suk. "Hys! hys!" hvidskede han, "Man kunde høre os her underneden - De veed jo, *Elise!* at Munderingskammeret er lige ovenover Rullestuen, og tænk engang, om Nogen opdagede den hemmelige Dør i Lysthuset -." Majorinden greb krampagtig fast om Sengestolpen; hun blegnede - i hendes Ansigt foregik en frygtelig Forandring. "Bedste Frue!" sagde jeg, ladende som jeg kun mærkede den ene Aarsag til hendes Sindsbevægelse, "var det ikke rigtigt at faae Bud efter Doctoren? hans Nærværelse vil maaskee berolige os - denne Crisis er vist ikke saa farlig, som det lader." Hun svarte med et Nik, og gik hastig ud.

Den Syges Øjne faldt til - han slumrede; men uroligt. Jeg saae ud i Gaarden: Frue H* ilede med hurtige Skridt hen til Rullestuen. Munderingskammeret var virkelig lige over denne, og Lysthuset i Doctorens Have, som var to Stokværk højt og bygt af Planker, stødte umiddelbart dertil - en rædsom Mistanke greb mig, og var ikke langt fra at gaae over til Vished. Jeg havde om Sommeren ofte drukket Thee og spilt Lombre i det samme Lysthuus, og mindedes godt, at Man der meget tydeligt kunde høre, naar Nogen var inde paa Munderingskammeret. En sørgelig Sandhed maatte upaatvivlelig ligge til Grund for Patientens Phantasier.

Medens Frue H* var ude - sikkert nok for at anstille Undersøgelser efter de erholdte Vink - kom Doctoren af sig selv. Han gik med bekymret Mine hen til Sengen, betragtede den Syge, følte hans Puls, saae betænkelig til mig, og rystede paa Hovedet,

Majoren vaagnede - han stirrede stivt og forfærdet paa Doctoren. "Hvad!" udbrød han, "hvad skal det betyde? De bildte mig ind, at deres Mand var rejst til en Syg ude paa Landet, og blev borte inat, og her staaer han lyslevende for mig. Hvorfor vilde De narre mig? hvorfor vilde De give det aftalte Tegn? fæstede De ikke den røde Sløjfe i Lysthuusgardinet? Gaae gaae! og sov hos deres egen Mand! Deres Forvoenhed gaaer alt for vidt, og Krukken kan gaae saalænge 206 tilvands, indtil den gaaer hankeløs hjem." Jeg stod som paa Gløder. Jeg drog Doctoren med mig hen til Vinduet; jeg vilde forhindre ham fra at høre og lægge Mærke

til mere. "Hvad mener De?" spurgte jeg. "Han phantaserer stærkt," svarede han; "Sygdommen tager ingen god Vending." "Hans Ideer ere reent forkeerte," vedblev jeg. "Aa nej!" raabte Majoren, som havde hørt hvad jeg sagde; "jeg veed ret godt, hvad jeg siger; og jeg erklærer Dem eengang for alle, Frue L*! nu skal det være forbi imellem os! Det er Synd baade mod deres Mand og min Kone, og Ingen af dem forskylder det af os."

Nu begyndte Doctoren at blive opmærksom: han kastede et hurtigt Blik ud til Lysthuset, hvis øverste Vindue Man fra den Syges Værelse kunde see. Jeg fulgte hans Øjne, og - indenfor Vinduet stod Majorinden med opløftede, sammenknugede Hænder; men i samme Øjeblik forsvandt hun ogsaa. Himmel! hun maatte følgelig have fundet den lønlige Gjennemgang, som Febricitanten omtalte. - Denne faldt atter hen.

Doctoren blegtede. Jeg greb hans Haand og hvidskede: "For Guds Skyld! kjere Ven! De lægger dog aldrig Fold til hvad et Menneske taler i Vildelse? I en saadan Feberparoxysme kan jo en Patient indbilde sig de urimeligste Ting af Verden." Han saae eftertænksom paa mig; men svarede ikke. I hans Øjekast laae Noget, som kunde udtydes: "Du mener ikke det, Du siger." I det Samme kom Majorinden ind. Hun blussede - hendes Aasyn udtrykte næsten samme Vildhed, som den Syges. Doctoren gik med rolig Fatning hende imøde, trøstede hende, og gjorde nogle Spørgsmaal Patientens angaaende. Hun besvarede dem flygtigt og skjødeløst; hendes urolige Blik deelte sig mellem dem Begge. Dog snart lettede en Taarestrøm hendes bængstede Hjerter: hun foer hen til Sengen, kastede sig paa Knæe, og trykte den Syges Haand til sit Bryst. "O Gud!" bad hun hastigt og sagte "skjænk ham blot denne Gang Livet, at han kan modtage min Tilgivelse, om han er skyldig, og min Afbigt, om jeg gjør ham Uret." (Jeg hørte vel kun de halve Ord, men jeg supplerede Resten; men de gik alle Doctorens Øren forbi; thi han var ikke lydhør.) "Ja Ulykkelige!" vedblev hun, og trykte sin Pande mod hans Haand, "Du er den Forførte; men hun -" her sprang hun op og vendte sig til Doctoren. Jeg greb hendes Haand, og trykkede den stærkt: "I dette Øjeblik" sagde jeg, "er det til Lægen alene at tale; dæmp deres Frygt og deres Smerte! - saa sandt De har deres Mands 207 Liv kjert!" lagde jeg til saa sagtelig, at han ikke kunde høre det. Hun fattede sig, og tilbageholdt de fordærlige Ord, som allerede svævede paa hendes Læber. Hun var af de lykkelige Gemytter, som med hæftige Lidenskaber forbinde et hurtigt Omblik og en lys Forstand, som de første aldrig ere istand til heelt at omtaage; hendes Hjerter var ømt, men ingenlunde svagt. Ak! det var dog ikke stærkt nok til at modstaae den langt farligere Prøve, det snart efter blev underkastet.

Der kom Bud efter mig: jeg maatte bort i Embedsforretninger. Hun fulgte mig udenfor; og her søgte jeg af al Magt at berolige hende med Hensyn til hendes Mands forblummede Phantasier. "Da jeg ogsaa," endte jeg min Formaning, "har været Øjevidne til disse, vil De ikke kunne ansee det for paatrængende Indblanding i ægteskabelige Forhold, at jeg omtaler dem. Jeg kan med roligere og sikkrere Blik betragte det, som let blænder og forvirrer et elskende Øje. Sandsynlighed er ikke altid Sandhed; og der kan gives mange tænkelige Tilfælde foruden det værste. For Himlens Skyld! brug deres ellers altid saa klare Forstand! skaan Dem selv og deres syge Mand! og for alle Ting lad Dem ikke mærke med det allermindste for Doctoren! der kunde ellers skee en dobbelt Ulykke, og det maaskee af en blot Fejltagelse." Sukkende trykkede hun min Haand, og gik tilbage i Sygeværelset.

Jeg fik meget at bestille; min Fraværelse havde opdyngtet Forretningerne: dette var om Formiddagen og først mod Aften blev jeg fri. Jeg vilde atter over til Majorens; men besluttede dog først at tale med Doctoren i dennes eget Huus, for at høre hans virkelige og rene Mening om vor Vens Sygdom.

Hans Kone var ude paa Landet med den næstældste voxne Datter; de to yngste vare budne i Byen. Pigen sagde mig, at Doctoren var paa sit Arbejdsværelse. Jeg gik derop.

Han stod med Ansigtet mod Døren og Ryggen mod hans Schatol; i sin venstre Haand krammede han nogle Papirer, og den højre klemte han krampagtigt mod Brystet; hans Ansigt var den kolde, stumme Fortvivelse, hvor Indgangen er tillukt baade for Haab og Frygt. Mit Hjerter isnede; jeg saae strax, at Alt maatte være opdaget, og Mistanken modnet til Vished. Han saae flygtigt paa mig, som om han ikke kjendte mig.

Hvorledes skal Trøst kunne finde Indgang i et Hjerter, som Ulykkens Vinterstorm har omgivet med sin lisskorpe? Jeg opløftede 208 bedende mine Hænder til den Herre, hvis Barmhjertighed begynder der, hvor Haabet ender.

Jeg kjender intet vanskeligere, intet misligere Hværv, end det at trøste dem, som meest have Trøst behov; det vil sige: dem, der ikke kunne trøste sig selv. At sige til Een, hvis hele jordiske Lyksalighed paa eengang er tilintetgjort: "Vær en Mand! Kæmp! tu contra audentius ito!" er det Samme som at raabe til den, der er falden og har brækket Benet: "Kom hid til mig, saa vil jeg rejse Dig!" eller til den, der uden at kunne svømme, er styrtet ned i en rivende Strøm: "Brug dine Kræfter! Du kan nok bjerge Dig, naar Du blot vil."

Nogle trøste med det Haab, den Ulykkelige har mistet; Andre med Tiden, hvis Piinagtighed han ikke er istand til at udholde; og atter Andre bære sig ad som Jobs Venner - der langt hellere maatte blevet ved med deres tause Medlidenhed og sympathetiske Graad - idet de ymte om Guds Tugtelse, om begangne vitterlige

og lønlige Synder: istedet for at gyde Balsom i Saaret, dryppe de Gift deri. Sandelig! den Lidende kan svare dem i sit sønderrevne Hjertes Bitterhed: "Jeg har hørt mange Ting, som disse: I ere Allesammen møjsommelige Trøstere! Er der ingen Ende paa de Ord, som ere kun et Vær? eller hvad hærder Eder til at tale saaledes? Jeg, jeg kunde ogsaa tale som I; gid eders Sjæle vare i min Sjæls Sted! jeg kunde og sammenføje mange Ord mod Eder, og ryste over Eder med mit Hoved."

Naar Smerten sammenknuger Brystet; naar den ej engang kan faae Luft gennem Læberne, hvad skal da kunne optøe det stivnede Hjerter, dersom det ikke er en medfølelse Vens tause Taarer? Mine randt overflødigen, og vædede hans Haand, som jeg havde draget fra hans egen Barm til min. Da aabnedes ogsaa hos den Ulykkelige de Kilder, gennem hvilke baade Sorgen og Glæden udtømme sig: han støttede sin Pande mod mit Bryst, og græd som et Barn.

Dog ikke længe: han rev atter sit Hoved i Vejret, og Taarerne vendte tilbage til deres lønlige Huler. "Der! der!" raabte han, idet han med vild Hæftighed trykkede Papirerne i min Haand, "det er Recepter, læseligt skrevne - tydeligt at forstaae - specifikve Midler mod Romangriller, Kjerlighed, Troe paa kvindelige Dyd, paa Venskab -" han kastede sig paa en Stol, skar Tænder, og udstødte nogle Toner, som lignede Latter.

Medens jeg læste Papirerne - Breve, hvis Indhold nedenunder skal meddeles - stirrede han uafsladeligt paa mig, jeg kunde sige, med 209 misundelige Blikke, og med et saadant modbydeligt, bittersødt Smil, som ofte endnu længe efter Døden sees paa Ihjelfrosnes Ansigter.

Det Brev, der laa først for, og ligesom de andre to vel var adresseret til Majoren, men hverken havde Datum eller anden Underskrift end: "Din **i** (Elise)" var upaatvivleligt det yngste, og lød saaledes:

"Ja, min Elskede! jeg kan ikke, jeg vil ikke skjule for Dig, at jeg under mit alt for svage Hjerter bærer et lønligt Pant paa vor lønlige Kjerlighed. Min Samvittighed bebrejder mig en Brøde mod min Mand; men Kjerlighed kjender kun een Brøde - Utroskab mod den Elskede; den har kun een Pligt - at gjøre Alt for den dyrebare Gjenstand, at hengive den baade Legeme og Sjæl; ja, om det udfordres, at opofre begge Dele. *Frans!* Du var barnløs, det krænkedes mit Hjerter. Har jeg forspildt min Lyksalighed hisset, da gjorde jeg det for at glæde Dig her. Nu, Elskede! har jeg Intet mere at give Dig."

Det Andet var aabenbar skrevet strax efter hiin ulykkelige Maskerade.

"Skeet er skeet," skriver hun; "men Skjæbnen, den dunkle Skjæbne selv er det, der mod vor Vidende og Villie har ført os til hverandre. Den har selv forenet os - hvo vil nu adskille os? Jeg føler det, jeg veed det: siden hiin Nat er jeg Deres for evig; jeg har faaet et nyt Hjerter, en ny Sjæl. Jeg er aldeles forandret; mine Tanker, mine Ønsker, mine Længsler have kun eet Maal - Dem, Dem elskede, tilbedede Mand! O! had mig ikke! foragt mig ikke! Det er ikke Sandselighed, som drager mig til Dem; nej! reen skal min Kjerlighed være; men tale med Dem maae jeg, for at udøse mit kvalfulde Hjerter, for at afbede en Brøde, for hvilken Skjæbnen alene maae staae til Ansvar. Jeg veed ikke hvad jeg skriver - Klokkeren 11 i Aften venter jeg Dem - min Mand er paa Landet - forbarm Dem over den ulykkelige **i**"

"Hemmelighed" lød det tredie, men i Tiden formodentlig det mellemste "er Livsprincipet i Kjerlighed; uden denne mangler Myrthen baade Rod og Top. Dersom Nogen vidste, at jeg elskede Dig, dersom Du var min ægteviiede Mand; ja, jeg troer, at det Umulige, blev virkeligt. Men hvilket Tempel for vore lønlige Glæder! et Pulterkammer, fuldt af Commiskjoler og Blaarlærred! - I Aften rejser Manden til P*. Kl. 11 ere Alle tilsengs undtagen hun, der venter Dig med brændende Hjerter. Solen staaer først op kl. 7. Ah! der er længe til, inden jeg siger: Frantz! Frantz! Steh auf! der Morgen graut."

210

Da jeg var færdig med Læsningen, og det sidste Brev faldt ud af min skjælvende Haand, rejste L* sig, greb mig i Skuldrene, og spurgte med et gjennemborende Blik: "Naa, gode Præstemand?"

"Hvorledes" sagde jeg "ere disse Breve komne i deres Hænder? ere de ogsaa ægte?"

"Saa ægte" raabte han, "som cortex peruviana selecta; men ikke fuldt saa gavnlige for Sundheden, og jeg har dem directe fra Hr. Galanen selv."

(Den ulykkelige Frue H* fortalte mig siden, hvorledes det var gaaet til. Da Doctoren om Eftermiddagen var kommen igjen, for at see til den Syge, begyndte denne at phantasere, og det endnu tydeligere end tilforn; tilsidst havde han befalet hende - som han bestandig antog for Doctorinden - at bringe ham en vis Skuffe af Chatollet; i Skuffen var en dobbelt Bund; ved at trykke paa en Stift var den øverste sprunget op, og Brevene komne tilsyne; han havde flyet hende Samme med de Ord: "Der *Elise!* har Du dine Breve! riv dem istykker, eller brænd dem!" Hun sønderrev nogle andre Papirer, gik hen bag hans Seng, og læste Biletterne. Ikke længere sig selv mægtig, havde hun leveret Doctoren dem, og nu var Loddet kastet over den grusomt bedragne Mand.)

"Min arme, beklagelsesværdige Ven!" sukkede jeg, "hvilken Bestemmelse tager De nu? hvad vil De

gjøre?" Han slap mig, og gik med hurtige Skridt og knyttede Hænder rundt i Værelset. "Hvad jeg vil gjøre?" gjentog han mange Gange.

"For det første," tog jeg atter til Orde, "torde vel disse fatale Breve tilintetgjøres -?"

"Tilintetgjøres?" skreg han, "disse Breve?" - han rev dem hurtigen til sig - "hvad! disse søde, velsignede Kjerlighedspanter!" han knugede dem med en Elskers Hæftighed til sit Bryst - "Nej, Pastor! ved dem kan jeg ikke skille mig; de skal følge med mig i Graven, og fra Graven didop, hvor alle saadanne Panteforskrivninger engang skulle indløses."

"O, min Ven! min Ven!" sagde jeg, "ere de ikke allerede der forlængst protocollerede? hvorfor vil De være hendes Anklager? Dem hører hverken Hævnen eller Dommen til; men en Gud, hvis Retfærdighed er ophøjet over vore snart hendøende Lidenskaber."

Han standsede, saa længe op til Himmelen, og gav mig dem derpaa tilbage. "Der," sagde han roligen, "behold dem! tilintetgjør dem! 211 men lov mig først: at De, naar jeg er død og borte, vil vise hende dem!"

Jeg lovede det; men lagde til: "hvorfor, kjere Doctor! vil De tale om Døden? deres Stød er haardt, forfærdeligt - De mister en Kone, som De elsker - en uværdig, foragtelig Skabning; men har De ikke endnu deres Børn?"

Han saae stivt paa mig, og skoggrede vildt i Vejret: "Hvis Børn? mine Børn? - nej Majorens Børn -" - De to ældste," afbrød jeg, "vare jo fødte inden han kom til Byen, og Ingen kan, ved et blot flygtigt Øjekast, tage fejl af deres Fader."

"Og de andre?" spurgte han bittært smilende, "hvo af dem, hvor mange af dem ere mine? har De ikke læst Brevet, og synes Dem ikke, at de ligne ham op ad Dage? - o! -" han slog sig med den knyttede Haand for Panden, og gik atter med stærke Skridt omkring i Kammeret.

Jeg taug - jeg vidste i en Hast Intet at svare; thi naar jeg tænkte mig om, fandt jeg, at han ikke havde saa ganske Uret, fornemmelig hvad den gifte Datter angik. Hendes Lighed med Majoren var umiskjendelig. "Phantasier - sagde jeg omsider noget langsom og halv tvivlraadig - kan ogsaa bevirke -" "Ha!" faldt han ind, "her behøve vi ikke at tage Phantasien tilhjælp; Skjøgen tilstaaer det jo selv."

I det samme kom de to yngste Døttre ind, og ilede hen for at omfavne ham. Men han traadte saa langt tilbage, som han kunde komme, satte Hænderne imod dem, og stirrede paa dem med Forfærdelse og Afskye i alle hans Miner. De arme Smaapiger bleve forskrækkede, skjalv, brast i Graad, og faldt hverandre om Halsen - de frygtede for at have forseet sig i Noget. Jeg tog dem i mine Arme, og mine Taarer faldt paa deres guldlukkede Hoveder. Da opløstes ogsaa hans Forhærdelse i Medynk; den gamle Ømhed vendte tilbage, og jog - for en Tid - Tvivlens Dæmon ud. Han satte sig, tog dem paa sine Knæe, og kjertegnede dem vexelviis: de Smaae græd nu af Glæde.

I denne ønskeligere Sindstemning troede jeg at torde forlade ham, for at tage fat paa mine ufuldendte Forretninger. Jeg overlod ham til hans gode Hjertes mildere Følelser, og den Barmhjertiges mægtige Naadevirkninger.

Da jeg den følgende Morgen besøgte ham, laae han afklædt, men vaagen i Sengen. Den næstyngste, tolvaarige Datter sad hos ham, og vilde paanøde ham en Kop The. Han afslog den, saae mørk, kold og 212 næsten fremmed paa os Begge. Med bønlig Mine pegte jeg paa den Lille, og nu tog han Koppen, satte den til Munden, smagte; men som om det havde været bitter Medicin, lod han den atter hvile paa Dynen. For at faae Glutten bort, bad jeg hende om at skaffe Frokost, og søgte nu ved min venlige Tiltale paany at aabne den arme Mands tilknugede Hjerte.

Han satte Koppen fra sig, og foldede sine Hænder. Enten hørte han mig ikke, eller han forstod mig ikke. "Mit Liv," sagde han omsider sagte og langsomt, "er hjemfalden til den, som gav det - Giften virker; jeg har udtømt Bægeret til sidste Draabe! og for mig findes ingen anden Modgift, end Døden. Jeg er opvaagnet af en lang og sød Drøm; jeg har - som det ofte hændes de Afsindige - faaet et lyst Øjeblik, den nære Opløsnings sikke Forbud. O min Gud, min Gud! tag mig dog bort herfra, inden den Slange kommer tilbage!" Han lukkede sine Øjne, som om han frygtede for Synet af hende. "Jeg elskede saa ømt, saa trofast," vedblev han efter et Ophold, "af mit ganske Hjerte, Sjæl og Sind; i tive Aar indbildte jeg mig at beboe et jordisk Paradiis, og vandrede paa en Vulcan, der lønligen brændte under mine Fødder - den tynde Skorpe, som adskilte Himmel og Helvede, er bristet nu, og jeg nedsunken i det flammende Svælg - barmhjertige Gud! lad Legemet fortæres, og tag min arme Sjæl!"

Jeg bad med ham, for ham om Styrke og Taalmodighed; jeg trøstede ham med Guds almægtige Godhed, med Tanken om hans tvende haabefulde Sønner, om en taaleligere Fremtid under Adskillelsen fra den Uværdige. Han rystede sagtelig med Hovedet: "Jeg kan ikke leve i den Verden," sagde han, "hvor hun aander; vi kunne ikke mere have een Sol tilfælleds. Adskillelse fra Bord og Seng og Huus og Fødeland - det

er altsammen Intet - Lys og Mørke, Liv og Død, Tid og Evighed maae være imellem os; før ere vi ikke adskilte."

Den ældste Datter (jeg tør desværre ikke sige *hans* Datter) kom ind med sit toaars Barn paa Armen. Glutten rækkede efter den formeentlige Bedstefader, og udlallede denne ham forhen saa søde Benævnelse. Med Tegn paa indvortes, sønderlidende Smerter, bortvendte han sit Ansigt. Den bedrøvede Moder satte Barnet ned, og Taarer væltede ud af hendes Øjne. Jeg maatte føre Begge bort, og opbyde al min Kunst og Opfindelseskraft for at berolige den stakkels Kone. Det lykkedes mig kun halvt - hun ahned en forestaaende Ulykke.

Saavidt min Tid tillod det, forblev jeg hos min ulykkelige Ven, var²¹³ hans Vogter, Opvarter, Trøster i de følgende syv Dage. Jeg havde en tung Bestilling: baade at passe ham, at afholde alle Besøg og at berolige Børnene.

Den anden Læge kom et Par Gange ubuden; men da han Intet fik at bestille, blev han omsider borte.

Jeg skrev til Sønnerne i Kjøbenhavn; jeg haabede, at deres Nærværelse vilde virke gavnligt paa den arme Lidende - de kom først tidligt nok til at ledsage hans afsjælede Legeme til det længselfuld forønskede, og voldeligt tiltvungne Hvilested.

Min Ven blev med hver Dag mere stille, mørk og ordknap; det var mig sandsynligt, at han rugede over een eller anden frygtelig Plan.

Ottende Dagen efter den sørgelige Opdagelse hensov Majoren; han havde bestandig siden lagt som i en Døs, og døde uden at have faaet sin Bevidsthed igjen. Jeg bragte L* denne Tidende; han modtog den ligegyldigen, og sagde blot: "Vi ville snart mødes."

Dagen efter var Frue L* ventendes tilbage. Jeg spurgte hendes Mand, hvorledes der skulde forholdes ved hendes Ankomst; og om det ikke var bedst, at hun blev bortfjernet? Han svarte, at han var fuldkommen beredt paa hendes Komme, og at Alt vilde nok falde af sig selv. Jeg fattede Mistanke, og yttrede den. Med et roligt Smil rakte han mig sin Haand og sagde: "om jeg nu med Vished forudføler min Død, vilde De da misunde mig Opfyldelsen af det eneste Ønske, mit sønderknuste Hjerte endnu har tilbage? De Lænker, der bandt mig til Livet, løse sig Led for Led - der er kun eet tilbage; saasnart jeg seer hende, vil dette springe."

Der var en dobbelt Mening i disse Ord; jeg borde ikke ligefrem antage den værste. Dog vedblev jeg at henpege derpaa, og anbragte alle Fornuftens og Religionens Grunde. Ak! Fornuften udretter Intet med et fortvivlende Hjerte, og Religionen formaaer kun at trøste den, som den tilforn har vejledet. Og Dr. L* havde været enten for letsindig eller for lykkelig, til at besidde nogen dyb religieus Følelse. Han havde vel havt Troe; men en let Troe, som aldrig var prøvet og styrket ved betydelig Kummer eller Gjenvordighed. Han var en Glædens Søn, og skilt fra denne hans bestandige Ledsager paa Livets Bane, maatte han vorde et let Bytte for Sorgen - for den frygteligste af alle de Lidenskaber, mod hvilke den svage Menneskesjæl her haver at kæmpe.

Jeg blev hos ham til langt ud paa Natten. Da jeg vilde til at gaae, ²¹⁴ udstrakte han sine Arme efter mig, og trykte Afskedskysset paa mine Læber. Endnu et Par Taarer tindrede i hans matte Øjne, og med næsten bristende Stemme sagde han blot de Ord: "Tak! - Lev vel saalænge!"

Jeg gik hjem og lagde mig halv afklædt, med den Beslutning, tidlig næste Morgen at vende tilbage til ham, deels for at bevogte ham, deels for - om muligt - at forebygge Sammenkomsten mellem ham og den troløse Kone, eller dog i det ringeste at være en vist nok højst nødvendig Trediemand ved Samme.

Men udvaaget, som jeg var, sov jeg over mig, og ingen af Mine nænnede at forstyrre denne Hvile. Jeg vækkedes ved det Skrækkens Bud, at Doctor L* havde skudt sig. Jeg foer derover: han laae endnu i den blodige Seng med gjennemboret Bryst. Ingen af Familien var derinde; men den anden Læge, Borgemesteren og Pigen. Denne Sidste havde været tilstede da Gjerningen skedte. Hun berettede: at hun med Doctorens Tilladelse havde afløst mig i at vaage hos ham: at hans Kone, som af den ældste Datter var bleven underrettet om sin Mands Sygdom, havde ilet ind til Byen, og traadte i Dagbrækningen uventet ind til ham. Saasnart han saae hende, havde han rejst sig overende i Sengen, sagt nogle Ord i et Sprog, som Pigen ikke forstod, derpaa taget en Pistol frem under Dynen, og trykket den af mod sit Bryst.

Jeg vil ikke tale om den paafølgende Jammer. Jeg har i Begyndelsen af denne Fortælling korteligen antydnet, hvorledes en vellystig og samvittighedsløs Kvindes Brøde bragte Fordærvelse over tvende Familier, og mange Andre en Sorg, som længe smertede dybt, og aldrig ganske glemmes.

Ak! hvor forandret!

(Original Fortælling.)

Da jeg er et unyttigt Drog, som blot taales, fordi jeg intet Ondt gjør (at sige directe; thi indirecte, ville fornuftige Folk dog paastaae, skal min poetiske Skvalder forvolde baade et og andet Skadeligt), og jeg formedelst mit flygtige Væsen aldrig har kunnet opnaae nogen ret fast Stilling (eengang gjorde jeg mig dog Haab om at blive Branddirectør, en anden Gang aspirerede jeg til et Klokkerembede, tredie Gang tænkte jeg at vorde Graver og Bedemand; men stedse forgjæves); da jeg altsaa nu heller intet vist Bestemt har at bestille, levnes mig god Tid til at see mig om i Verden, og denne benytter jeg saagodt jeg kan.

Besøget.

Aldrig saasart var jeg kommen tilbage fra min Kjøbenhavnsrejse i Foraaret (see Nordlysets Junihefte 1828!), hvor jeg havde fornyet mit Ungdomsvenskab med den lykkelige Justitsraad S....., før jeg besluttede at opsøge en anden gammel Ven, der levede i stille Forborgenhed højt oppe i Jylland. Jeg havde været Vidne til huuslig Lyksalighed i Hovedstaden; jeg ilede nu at opsøge den i en landlig Afkrog. Jeg havde ikke seet den nu velærværdige Pastor *Ruricolus* i nogle og tive Aar; men han, Justitsraad S..... og jeg havde forud udgjort et skjønt Kløverblad. Alle tre vare vi fidele Brødre, lystige Fætttere, der nød vort Ungdomsliv paa enhver anstændig og tilladelig Maade; men *Ruricolus* var den fineste af os, saavel i Paaklædning som i Væsen. Jeg kan just ikke sige, at han var nogen egentlig Modejunker (langt mindre Spradebasse); men han var dog stedse klædt paa nyeste Façon, og som min salig Moder sagde om ham: han seer altid ud som et pillet Æg. Han var virkelig en uopnaaelig Mester i at binde sit Halsklæde og Knæbaandene paa sine sorte Silkebuxer, og dog herskede den fuldkomneste Symmetrie i alle hans Klædningsstykker. Naar vi en Sommersøndag spadserede ud i Frederiksberg Hauge, drog han de 216 fleste Dameblikke til sig, uagtet S..... ogsaa var en smuk Karl, og jeg halvsjette Tomme længere end nogen af dem.

Men for at være oprigtig maae jeg tilstaae: det var ikke ene Længsel efter en Ungdomsven, der drog mig; i den Egn, hvor han nu levede, havde jeg for 19 Aar siden oplevet min tyvende Kjerlighedshistorie; det var der, hvor jeg saa *Maren* den anden,* den dejlige, den englelige *Maren Lammestrup*, Perlen blandt de viniliske Piger. Det var der, hvor jeg tyvende Gang bortskjænkede mit ømme Hjerte, hvor jeg fik det tyvende Gang heelt og holdent tilbage. Tillad mig, skjønnne Læserinde! at fortælle mit uskyldige Eventyr! -

Ruricolus og jeg gjorde en Sommerudflugt fra Stadens Volde, for at sprede nogle Lysglimt over Vendelboernes Peninsel. (Vor Sørejse indtil Aalborg fortjener en særskilt Beskrivelse, der med Musernes Hjelp ej heller skal udeblive, naar jeg først ved Gjennemlæsningen af vore store Mønstere i dette Fag har perfectioneret mig lidt i Rejsestilen.) Vi to Kjøbenhavnere - jeg en indfødt, han en naturaliseret - gjorde Opsigt ved Vildmosen: vore bredskyggede Hatte, sorte Veste og lange Buxer tildrog sig fortjent Beundring. Kun Proprietæren Hr. *Mads Lammestrup* paa Tyreholm - en raee, udannet og plat Personage - tillod sig at scoptisere over vor Dragt. Det var førstegang man i Vensyssel saa lange gule Nankins Buxer med ditto Gamacher hvis Flipper naaede lige ud til Tærerne: den Tølper sammenlignede os med pojfodede Handuer. Hans Datter *Maren*, den søde Due, udfandt en skjønnere Lighed, nemlig i vor forlibte Ømhed, og kjælne Kurren; ja jeg tilskrev - og det vist ikke uden god Grund - disse samme gule Gamacher en stor Deel af den Lykke, vi to Cavalierer gjorde hos hende og de øvrige Vinilerinder.

Mit Hjerte er af Svamp - nej! den Lignelse halter; thi vel fænger det hastigt, men forbrænder ikke; Svampen brænder kun eengang, mit Hjerte saa tidt det skal være. - Mit Hjerte er af Krud - dog det passer heller ikke; det tændes vel i et Øjeblik, men ganske blidt og stille, uden Røg og uden Knald. - Nu da: saa maae mit Hjerte være af Asbest - hm! det duer ligesaalidet, for Asbesten brænder jo slet ikke. Velan! saa vil jeg uden Lignelse og uden nogensomhelst Figur sige: at ^{*}217 jeg ved første Øjekast blev dødelig forelsket i *Maren Lammestrup*, den venne Maar og søde Rosensblomme.

Der var Slætgilde (Høehøstgilde) paa Tyreholm, den samme Dag. paa hvilken vi arriverede til Præstegaarden i *Kringelborg*, hvor min *Ruricoli* Fader boede. Hans Velærværdighed tog meget kjerligt imod os: "Velkommen *Hans Mikkel!*" raabte han til sin Søn, "hvad er det for en Svend, Du har med Dig?" *Hans Mikkel* sagde det. - Den gode Pastor rystede min Haand og sagde: "Velkommen skal De være, min Hr.

Kjøbenhavner! hvad maae jeg først opvarte med? en Snaps? - Hej! *Barbara!* Brød og Brændeviin! - I kommer ret tilpas Børn! for der skal være Lystighed paa Tyreholm iaften - hæ! Hr. Kjøbenhavner! hvad kan vi bruge Dem til? kan De spille Polskpas?" - "Jo." - "Det var prægtigt! Kan De skyde en Hare?" - "Det troer jeg ikke." "Fy for en Ufærd! det var slemt - kan De ryge Tobak?" - "Ikke heller, Hr. Pastor!" - "Fy for al Landsens Ulykke! det var ilde; men De maae lære det - kan De drikke en Tærte?" - "Jeg kan spise en Tærte." - "Haahaa! De forstaaer ikke engang denne *Terminus technicus* - kan De da taale en Thevandsknægt?" "Hm! - naar han ikke bliver alt for grov - jeg vil see paa ham" (endnu vidste jeg ikke hvad han meente). Den gode Mand loe, saa Sveden stod i Perler paa hans runde rødbrune Ansigt. "Jo jo! bie kun!" blev han leende ved, "naar han kommer til Tyreholm, vil Jomfrue *Maren* nok gjøre ham bekjendt 218 med de jydsk Theknægte; hun forstaaer at brygge!" I det samme kom en stor Jagthund ind. Han vendte sig hurtig fra mig til den, satte begge Næverne i Siden og raabte: "Al Landsens Parykker! hvor kommer du fra? Er du alene, *Spion!* eller er din Hosbond med? Har I været nede i Gaasemosen? hvad?" Medens han endnu examinerede Hunden, kom dens Ejermand - en Proprietær af Egnen - ind, og frembød sig selv, som Præstens Ledsager til Gildet. Begge de gode Herrer kom strax i en dyb Discours om Jagten; og mindes jeg, at Begge opholdt sig længe ved den Grundsætning: at Roeandrikkens Snildhed kommer Rævens temmelig nær, hvilken Paastand de oplyste med mangfoldige indlysende Exempler. Imidlertid rullede Vognen frem, og alle fem - *Spion* iberegnet - droge vi nu afsted til Tyreholm.

En Landsbyeskjønhed.

Det var Synd at sige, at det gik stivt til paa benævnte gamle Herregaard; af den gamle adelige Prunk og Strunkhed var intet Andet tilbage, end de blotte Mure; og den nuværende Ejer havde ej engang en Kammertjeners Air og Anstand. Ikke fordi det brøstede ham paa Hovmod og Forfængelighed; ingenlunde! men det var ikke hiin ædle Stolthed, der grunder sig paa Pergament, Stammetræer, Baand og Stjerner. Hr. *Lammestrup* var ene og alene pengestolt: han havde en Maalestok af Sølv, efter hvilken han uden Persons Anseelse classificerede Alle og Enhver; en borgerlig Stodder stod i hans Rangforordning i Nummer med en adelig. En *god* Mand var efter hans og Egnens Sprogbrug synonym med en *riig* Mand; en fattig Mand var det selvsamme som en Kjeltring. Jeg seer endnu livagtig hans store tykke Corpus, hvorledes han stod og mødte for os i Døren med Hænderne i Kjøleskjøderne. Hans fede glindsende Ansigt griinte selvtilfreds og polidsk ad os; men han rørte sig ikke af Stedet, før vi Alle vare komne af Vognen: da udrakte han langsomt sin brede Næve, gav først Kammerraad *Svirum* (*Spions* Jagtcammerat) den hele Haand, og dernæst Hr. *Ruricolus* to Fingre - vi andre To fik et Nik til Deling. "Har I seet mine Stude?" vare de første Ord, jeg hørte af hans Mund; og da dertil blev svaret Nej, vedblev han med et endnu 219 lysere Smil: "Saa skal I Dæulen tej mæ* see Kram! det er ingen Træskokarle - kom kun! de staae tæt herudenfor Gaarden." Som han det sagde stak han atter Hænderne i Lommerne og vraltede afsted; Kammerraaden og Præsten fulgte efter i ærefrygtsfuld Forventning; men den unge *Ruricolus* og jeg bleve tvivlraadige staaende. Hr. *Lammestrup* vendte sig, da han var kommen midt hen i Borggaarden, halvt om imod os, og raabte: "De unge Fyrer forstaae dem vel ikke paa Saadannoget; de kan gaae ind til Kvindfolkene saalænge."

Det gjorde vi. - Ilde var det, at een af disse skulde saa ganske tiltrække sig hele min Opmærksomhed, at jeg over hende glemte alle de Andre; men denne Ene var ogsaa et Non plus ultra af landlig Skjønhed: Jeg saa ved første Øjekast, at hun var den Fuldkomneste i sit Slags. En saadan Skjønhedsfylde, blussende, bovnende, og dog i de skjønneste Former, troede jeg aldrig før at have skuet. Man tænke sig for Alting ikke en trind, buttet, smittende Malkepige! ingen Miss Flamborough! ingen Betty Bouncer, der uden Kniberie lader sig udparcellere i to Frøkener! Nej! Jomfrue *Lammestrup* var sandeligen et Mønster paa det yndigste Jevnmaal hvad Legeme og Liniamenter angik. Og i Henseende til Sjælen - troe mig, kjere Læser! jeg taler aldeles ikke ironisk: denne jydsk *Maren* besad virkelig en ganske ualmindelig Dannelselse, hvilket jeg efter et Par korte Samtaler let opdagede. Hun havde læst og følt sin Lafontaine, og jeg behøvede blot at nævne "Lotte" og "Mariane" for at fremkalde Taarer i hendes himmelklare Øjne. Hertil kom: at hun dansede som en Alfe, sang som en Engel og spillede smagfuldt og færdigt paa sit Pianoforte - vist nok det eneste Instrument af denne Art, som da fandtes i det ganske Vensyssel. I hvilket Drivhuus, denne faure Markblomst var bleven saaledes forædlet, skal jeg ikke kunne sige; men vist er det, at Hr. og Madam *Lammestrup* ingen Skyld havde deri.

Jeg har allerede sagt - og det vil nok Ingen nu finde forunderligt - at jeg strax gav denne fortræffelige Pige mit Hjerte. Jeg vil lægge til: at jeg ikke just plejer at give mit Æble bort, uden at have en Pære i * 220 Kikkerten, og at jeg altsaa ligeledes ved denne Lejlighed turde gjøre Regning paa et Mageskifte; thi foruden den Velvillie, der ved det allerførste Blik paa min Person lyste ud af hendes skjønne Øjne, viste sig hos hende efterhaanden flere umiskjendelige Tegn paa en fremspirende Lidenskab, af hvilke jeg blot vil anføre følgende tre, som meest iøjnefaldende. For det Første mærkede jeg: at naar jeg stod i min Yndlingsstilling (krumme

Knæer, det venstre et godt Stykke foran det højre, den højre Haand paa Hoften, den venstre Næve i Siden med frembøjet Albue, Skuldrene ligeledes fremad og lidt ivejret, Hovedet ludende, Øjnene vidt opspilede, og Munden trukken op mod Næsen, hvilket giver et stolt Udseende - de Franskes *dédaigneux* - og Noget som lignede en med Bajonetten stormløbende Soldat) - at naar jeg saaledes stod, da hvidskede hun hemmeligt til En eller Anden af de unge Piger, skottede hen til mig og smilte. - For det Andet: da vi kom ud i Høevangen, og for at fortjene vor Andeel i Gildet skulde formere en Stak, og ved denne Lejlighed overdængede Hverandre med Høe, blev jeg næsten aldeles forskaanet; det gik derimod ud over min Ven *Hans Mikkel*. Min søde *Maren* smed ham den første Haandfuld i Hovedet, og alle de andre Smaapiger fulgte hendes Exempel. Han satte sig til Modværge, og jeg tog mig broderlig af ham - forgyæves! de vilde Mandinder stormede ind paa ham alene - han snublede, og i et Nu var han begravet under et Bjerg af Høe, og Slaget tabt paa vor Side. Jeg ynkedes virkelig over ham, da jeg saae den Overvundne staae der børstende og pillende Straae og Mos af sine pene Klæder, og de syv Amazoner leende omkring ham; men Ingen loe højere, end min skjelske *Maren*. - Det tredie aabenbareste Kjendemærke paa Gluttens Kjerlighed iagttog jeg siden hen under Dansen. De såkaldte "Jukketrin" vare dengang i Mode, og jeg havde virkelig erhværet mig en Slags Færdighed i Samme. Denne Danses ejendommelige Ynde bestod i lange Hop og kraftige Kast med Benet, samt i at bøje Hovedet sideværts ud over Skulderen og saaledes stangende at bane sig Vej som igjennem en tætstaaende Menneskevrimmel. Heri kjendte jeg ingen Ligemand: jeg gjorde Spring paa to til tre Alen, og Meddanserne vogtede sig vel for at komme mig for nær. Men det forstaaer sig: en saadan Bevægelse var temmelig voldsom, og bidrog meget til at fremme Transpirationen. Det undgik ikke den velsignede Pige, hvor echaufferet jeg var, da jeg takkede af med hende i første Dans. Da jeg derfor bad hende om den 221 anden - som skulde være en Vaks - undskyldte hun sig, dog i de høfligste og forbindtligste Udtryk - hvorfor? ene og alene af en fiin Skaansomhed imod mig; thi mod *Hans Mikkel* var hun ikke saa medlidende; af ham lod hun sig strax engagere. Med lønlig Glæde saae jeg hvorlunde den lille Taske holdt ud med ham til allersidste Par, blot og bare for at udmatte ham, og - om muligt - paa een Dag besejre ham paa tvende forskellige Maader (see Høeslaget). Men det er vel unødvendigt at anføre flere Beviser; Enhver indseer allerede, hvorledes det stod sig med *Maren Lammestrups* lille uskyldige Hjerter. Jeg ansaae det med Rette som min Ejendom; men jeg udsatte med Villie den gjensidige Tilstaaelses søde Time; det er saa rart at have Noget ivente.

Slætgildet.

Jeg har allerede sagt: at jeg gjør svære Spring i Dansen; det kan Ingen have Noget imod; men at springe i Historien - det turde maaskee ikke behage den sindige Læser. Desaarsag vil jeg nu - efter skyldig Afbigt for det lange Jukketrin, mit Hjerter tog med min Pen - vende tilbage, og med Orden og Adstadighed beskrive den landlige Fest paa *Tyreholm*.

Og er da *Theknægtene* den første Gjenstand for vor Opmærksomhed. (Da denne meget yndede Drik nu ikke længere er nogen Hemmelighed, opholder jeg mig ikke heller ved dens Beskrivelse.) Altsaa: her sad foran den dampende Maskine Festens Dronning *Maren Lammestrup*, og bryggede og uddeelte saalænge til Værten, til Kammerraaden, til Præsten og fem sex andre Herrer, til disse selv bleve dampende Maskiner, der igjen havde ligesaamange Tobaksmaskiner i Gang. Jeg kunde ikke undslaae mig for at sidde hos; men saasnart jeg havde faaet min Tærte tillivs, skyndte jeg mig at komme ud i det Frie; thi det begyndte at qualme for mig: Punschen, Røgen af den gemeneste Jomfruetobak, i Forening med Samtalen - der var ganske dyrisk; thi den drejede sig alene om Stude, Heste, Hunde, Roeandrikker og andre vilde Dyr - virkede Alt saa uimodstaaeligt paa mig, at jeg maatte søge Enrum, og sætte Panden mod *Tyreholms* gamle ærværdige Muur.

Da jeg vel vidste: at ligesaa hæderfuldt det er at kunne drikke 222 Meget, ligesaa foragteligt er det, ej at kunne taale det; saa stræbte jeg ved min Gjenkomst i Dampmaskineriet at antage en rask Holdning; men det lykkedes kun maadelig; thi min Vært, der maae have fundet min pludselige Bortgang noget mistænkelig, fæstede sine store mælkeblaae Øjne stivt paa mig, tog Piben af Munden - hvor nødig den end vilde - og sagde med et bredt Smil: "Æ tykkes mi gue Uen* sier saa bleg ud; æ er ræd, te *Maren* haar kommen for mange Humle paa Urten." Dette Indfald vakte en almindelig Latter, først hos Opfinderen, og dernæst hos det hele *Theknægteskab*; jeg holdt Miner og stemte i med, hvorhos jeg efter Latterchorets Finale forsikkrede: at min Upasselighed var mere en Følge af Rejsen, end af Punschens Styrke. Flere Gjæsters Ankomst forkortede denne for alle de Andre meget moersomme Scene.

Efterat ogsaa disse havde faaet deres Andeel af den viniliske Nectar, brød hele Selskabet op til Engen. Og her var det da at den *Bataille* forefaldt, som jeg allerede med *Anticipation* har beskrevet. * 223 Jeg springer derfor lige til Dansen. - Musikken til denne var tarvelig - een Violin; vor Solospiller, mindes jeg, udmærkede sig mere ved et kraftigt Buestrøg, end ved Ynde i Foredraget, og erstattede Mangelen af andre

Instrumenter ved et Slags dobbelte Toner, hvis Lige jeg aldrig havde hørt af nogen anden Mester. Derforuden havde han visse ejendommelige Manerer, som under den første Nyhed berøvede *Maren* - Terpsichore - min halve Opmærksomhed: han slog bestandig Takten baade med Hovedet og med Foden og accompanerede sit Instrument med et Slags Næsetoner, der lignede meget den dæmpede Snøvlen af en Sørgetrompet. Alligevel dansede Man ret lystigt til denne Musik lige indtil Morgenstunden, da nogle af Selskabet foreslog til en Afvexling at gjøre Julelege, ved hvilke der, som sædvanligt, vankede dygtigt Slikkerie: vi skriftede, gik den polske Kirkegang, stode paa den brede Steen, malte Sennop, hængte og faldt i Brønden indtil Vognene holdt for Døren, og jeg med et Hjerte saa blødt som smeltet Vox tog Afsked fra Tyreholm og dets fortryllende Fee, den dejlige *Maren Lammestrup*.

Dersom Nogen ønsker at vide, hvormed hendes Hr. Fader, Kammerraaden, Præsten og de andre gamle Herrer fordreve Natten, da kan jeg derom aleneste berette: at jeg fra tvende Spilleborde i Balsalens Hjørner idelig hørte de for Uindviiede mystiske Udtryk: "Kløer, Ruder, Spar, Hjerter, Pas, Beet. Jeg bliver i dem, tag hjem, Kløer Bonde, jeg har ham" og flere; og alt imellem forkyndte et Slag i Bordet, en Eed, en brølende Latter eller ogsaa en dyb Pause een eller anden vigtig Begivenhed; to eller tre Gange raabte Pastor *Ruricolus* overlydt "fy for al Landsens Parykker!" hvoraf jeg sluttede mig til, at hans Velærværdighed hver Gang maae have sat en stor og uforskyldt Beet.

Ved Afskeden indbød Kammerraaden samtlige Cavalierer til en Andejagt i Svirumgaards Søe.

Jeg kan ikke med Rolighed slutte dette Capitel, før jeg har gjort Læseren meddeelig i en Betragtning, der ved selvsamme Lejlighed næsten altid har fremstillet sig. Den er rigtignok hverken smuk eller lys; men den er naturlig og svarende til Sjælens Stemning Dagen efter en gennemvaaget, om just ikke gennemsviret Nat. Hvilken Forandring - har jeg tænkt - bevirker dog et Tidsrum af nogle faa Timer! Vi blive aldrig opmærksommere paa Tidens Hurtighed, med samt dens hurtige Virkninger paa os selv, der ellers synes os langsomme, 224 gradvise, afmaalte og neppe kjendelige, end netop Morgenen efter et Bal: Hvor er nu hiin livlige Munterhed, hiin barnlige Glæde, hiin søde Forventning, hvormed Man mødtes, hiin formelle Anstand, hvormed Man hilsede hverandre og traadte sammen til den første Dans? Hvor pene, hvor pyntelige vare Damer og Herrer! Ikke et Baand, ikke en Blomst, ikke en Naal sad paa urette Sted; ikke et Støvgran enten paa de hvide eller de sorte Kjoler; ikke en Folde, ikke en Rynke uden dem, der skulde være; hvert Krøs, hver Strimmel havde sit tilbørlige Fald; intet Halsklæde, som jo sluttede snehvidt og net til Hagen; ingen Hanekam, som jo havde sin tilbørlige Rejsning; ingen Haarlok, som jo glat og glindsende bølgede paa sit rette Sted - en Snare for hvert et uvarsomt Mandshjerte. - Med tindrende Øjne, med mildt rødmende Kinder stod den ydelige Pigerække, ventende med Utaalmodighed efter det første Signal. Opmærksomme, hartad højtidelige iagttogte Chapeauerne Fordanserens blinde Figureren - alle Hænder behandskes - han træder tilbage - seer til Orchesteret - bukker for sin Dame - klapper, og - nu toner Musikken, og Dansen begynder. - Men see nu dette selvsamme Selskab ved Ballets Ende! Det er Dag; Solen kaster sit Skjær paa de beduggede Ruder; Lysene i Salen brænde mat og søvnigt, som mange af de Dansendes kort forhen saa lysttindrende Øjne. Hvor er nu hiin Nethed, hiin Pyntelighed, hiin Anstand fra iaftes? Herrernes Klæder ere bestøvede, Haaret forpjudsket, Krøset krøllet; Halsklædet falder vidt ud fra Hagen, Sløjfen sidder skjævt. Og Damerne! de før saa festligt smykkede, saa elegante Damer! Kjølens Hvidhed er borte, saavel som Kindernes Rødme. De herlige Haarlokke have tabt deres Elasticitet, og hænge sjudskede ned over den Barm, som iaftes lignede Marmor og Alabast, men idag en Væg, der ikke for nylig er kalket. Her har en Garnering, hist en Halsstrimmel faaet en Rivt; der mangler en Sløjfe, her en Naal. Og nu de søde Ansigter! ak! Øjnenes Glands er forsvundet, ligesaa Smilet fra Læberne, og den fine Rødme fra Kinderne; blege, matte, dorske (om jeg ellers maatte bruge et saadant Udtryk) synes de nu at have nydt indtil Mæthed Ungdommens flygtige Glæder, og paa een Nat at være blevne erfarne, satte hartad trevne Koner. Men min søde *Maren* da? var hun ikke undergaaet samme hjertekjælende Forvandling? ja vel, ja vel! Forandring var hun jo, som Menneske, underkastet; men ingen hjertekjælende: den netop synlige Mathed og smule Uorden gav hende kun et mere smægtende 225 Anstrøg; og jeg behøver blot at sige: at det var ved denne Lejlighed, og paa denne selvsamme Formiddag, at jeg i stormende Begejstring forfattede et af mine heldigste Digte: "*Til Maren, Morgenen efter Brylluppet*."

Andejagten.

Længe stod det paa, inden jeg kunde blive enig med mig selv om Stilen, hvori dette vigtige og indholdsrige Capitel skulde skrives. Den heroiske var Æmnet værdig; men den falder mig - reentud sagt - noget besværlig; den blot historiske syntes mig vel tør. Tilmed saae jeg mig forgjæves om efter Forgjængere paa denne sumpige Vej. Rigtignok har een af vore Digtere engang spiiist Andesteeg - det er endnu uafgjort, om det har været tamme eller vilde Ænder; jeg antager det sidste - til sin Frokost, samt gaaet med Vandstøvler;

men det er Altsammen endnu ingen Andejagt. Kort: alle mine Hjælpekilder bestod i mundtlige Traditioner, samt min egen korte Erfaring; disse faaer jeg da afbenytte saa godt jeg kan.

Middagssolen skinnede allerede paa Svirumgaard's Søe, da vi Jægere, alle velbestøvlede og velbevæbnede, forsamledes, og ved en middagsmæssig Frokost (déjeuner dinatoire) stræbte at hærdede og styrke os mod Vandets Indflydelse. Maaltidet oplivedes ved hjemmelavet dansk Whisky, og krydredes ved interessante Fortællinger om forrige Bedrivter; under hvilke den ene Jæger søgte at overgaae den anden i dristige Fictioner. Her var jeg, som uerfaren, reent tilovers. Ja, desværre høstede jeg ikke den fuldkomne Nytte af slig læreriig Samtale, da mange Udtryk og Vendinger vare mig dunkle og mystiske, om hvis Betydning jeg siden efter ganske hemmelig - for ej at røbe min Uvidenhed - lod mig undervise af min Ven, den unge *Ruricolus*.

Nu gik Toget for sig; vor Vært, Kammerraad *Svirum*, var Anfører, og satte af (hvilket er det samme som at sætte paa Post). - I Søen var næmliq gennem Siv og Rør fra Landet og lige ud til det aabne Vand udhuggede Gange eller *Glimer*, for her at kunne see og skyde Ænderne, naar de forfulgtes af Hundene. For Enden af en saadan Gang, og det netop den allersidste, fik jeg mit Stade. Før Chefen her forlod mig, gav ham mig adskillige blide og faderlige Formaninger. "Som 226 jeg hører, min unge Ven!" hvidskede han "forstaaer De nok at omgaaes et Gevær; men med Jagten er De endnu lidt uvant. Andejagten, min Kjere! er en farlig Jagt - pas paa, hvor De skyder! ikke undtagen herud i Glimen; og vogt os, som ere i Baaden, naar vi komme lige ud for dem; og, for Himlens Skyld! skyd ingen af Hundene!" Jeg gjorde med fuld Stemme de helligste Løvter. "Hys! hys!" sagde han sagte, men lidt vrippen og slog med Haanden - "ikke tale højt paa deres Post!" Dermed ilede han bort, for at bestige det Knubskib, som laae ved den anden Ende af Søen. Der blev en Taushed af et stivt Qvarteer.

Vejret var skjønt: Solen skinnede varmt, og Luften var klar og stille, Søen saa glat som et Spejl. Kun af og til sprang en Fisk, og satte den blanke Flade i kortvarig Bevægelse, hvorved Billedet af Svirumgaard's Huse og Træerne i dens Have forplumredes for mit fornøjede Blik, og jeg selv vaktes af mine søde Sværmerier; saaledes - tænkte jeg da - forstyrres ogsaa vore skjønneste Forhaabninger; saaledes forsvinde vore prægtige Luftslotte; saaledes omskiftes den første stille rene Kjerlighed med Lidenskabens Uro. - Men det duer ikke at være sentimentalsk paa Andejagt: jeg stræbte at forjage slige her saa upassende Tanker, og henvende hele min Opmærksomhed paa Dagens Gjerning og de Pligter, jeg nu havde at opfylde - ikke fordi jeg troede dem saa saare vanskelige; thi endnu havde jeg hverken seet eller hørt en eneste And, og var nær ved at ansee den hele Jagt for en blot Manoeuvre, et Spilfægterie. Jeg tog mærkeligen fejl.

Jeg stod just meget incommoderet af Myg og Fluer, hvilke næsvise Gjæster jeg neppe torde fordriste mig til med Haanden at bortjage, saavel formedelst de erholdte Formaninger, som fordi min Sidemand, den gamle Hr. *Ruricolus*, ved enhver mine Armbevægelser rystede misbilligende med Hovedet og udhvislede et langt, men dæmpet "Hys" gennem Tænderne - jeg stod saaledes, siger jeg, næsten givet til Priis for mine Fjender, mod hvem jeg nu hartad ikke anderledes kunde forsvare mig end ved at puste og sætte alle mine Ansigtsmuskler i Bevægelse: da - da et Plump i Vandet og et Skrig, det rædsomste jeg i mit Liv har hørt, lød fra hiin Ende af Søen, og gjenlød i Bakkerne og mod Svirumgaard's Bygninger og Hauge. Jeg ahnede en Ulykke, og raabte forfærdet: "Hr. *Ruricolus*! Kammerraaden er sikkerlig styrtet i Søen," hvorpaa Hans Velærværdighed svarede med en Latter, den han dog, som en Forbrydelse mod 227 Jagtlovene - men længe forgjæves - stræbte at qvæle; til den omsider hendøde i nogle Knist. Ved et Ryst med Hovedet og et Vink med Haanden paabød han mig Taushed og betog mig tillige min utidige Frygt. Da Vejret var saa stille, maae de andre Skyttere ogsaa have hørt mit barnagtige Udraab, men og med mere Selvbeherskelse gottet sig derover. - Det var min første Flause; men det skulde ikke blive den sidste.

Nu da: Skriget eller rettere Vrælet, jeg hørte, kom rigtignok fra 228 Hr. Kammerraad *Svirums* Hals; men det var et blot Jagtsignal, et Slags Basunstød, som tilkjendegav: at Jagten nu tog sin Begyndelse. Det Plump i Vandet, jeg havde hørt, kom fra Hundene, der, otte i Tallet, alle paa eengang havde styrtet sig i Søen. - Strax efter begyndte de at *halse*, (ved Aftensbordet kom jeg engang for Skade at sige: de gjøde; men Hr. *Ruricolus* sagde alvorlig og belærende: "Jagthunde, min gode Ven! *gjøde* ikke, de *halse*;" jeg lovede, aldrig mere at gjøre mig skyldig i en saadan Forseelse). Hundene halsede altsaa, snart een, snart flere tillige. Ænderne begyndte at skræppe; nogle littede over Rørene og faldt igjen, andre satte i Vejret og omfløj Søen i store Kredse. - Jagten drog fremad: Hundene kom nærmere og nærmere; deres Anfører i Baaden ligesaa. Det varede ikke længe, før det første Skud gik af. Knaldet gjentoges fra Gaarden, og rullede derpaa, som en Torden, ned over Søen, indtil det hendøde mellem de fjerne Lyngbanker - det var min Sidemand, som havde brændt løs. Snart skjød ogsaa den næste Jæger, og efterhaanden de andre, og en levende Ild vedligeholdtes nu over en heel Time. Imidlertid var Baaden og Hundene passeret mig forbi, og jeg undrede mig højlig over, at intet Skud var bleven mig til Deel, da dog de fleste Ænder maatte over min Glime - denne Gaade fik jeg dog siden opløst.

Alligevel morede jeg mig, skjøndt blot Allidig Tilskuere, over dette ny og usædvanlige Skuespil: Hunde og Jægere, besjælede af lige Lyst og Iver, vare i uafladelig Virksomhed; de Første sprang og pladskede, pustede og halsede omkring i Sivet og Rørene; de Sidste skjød og ladede, sigtede og tog fra Øjet; men Ingen overgik paa denne Dag vor raske Vært: han var i rastløs Activitet, han foer fra et Sted til det andet, hvor

hans Nærværelse var meest nødvendig, skjød, raabte til Hundene - thi han alene havde Ordet - og af hans hyppig og ivrigt gjentagne "Apport! hahah! det var ret min Dreng!" sluttede jeg mig ganske rigtig til en betydelig Fangst.

Endelig ansaae han Revieret nu for temmelig vel rensat, og raabte af. Han gjorde Landgang, og alle vi Jægere forsamledes om vor tappre Admiral, enhver med sit Bytte - kun jeg kom tomhændet. Da han havde møstret og tildeelt os Alle - især *Spion*, der havde bedækket sig med Hæder - velfortjent Berømmelse, vendte han sig til mig og sagde: "men De har jo slet ikke havt Ild i Bøssen?" "Jeg har Intet havt at skyde efter" svarede jeg. Han rystede paa Hovedet. "Jeg forsikkrer Dem" gjentog jeg, "at jeg ikke har seet Andet, end nogle Fiske, som 229 have svømmet forbi mig, i Vandskorpen; men ikke en eneste And." Da opstod der en Latter, Hig den i Olympen, da den halte *Hephæstos* paatog sig en Tjeners Skikkelse og gik for Borde; og da Man havde leet sig mæt, forsikkrede de mig Alle, at det var lutter Roeandrikker, jeg i min Enfoldighed havde antaget for Fiske. - Vi fik os hver et Glas Whisky, og saaledes endtes første Act; Skuepladsen forlagdes nu til en anden Bugt af Søen.

Her vare de udhuggede Glimer saa lange, at de ikke fra Landet af kunde beskydes. Vor Anfører, som forudsaae alle Ting, havde derfor truffet den kloge - for mig desværre saa uheldige - Foranstaltning: at der midt imellem Landet og det aabne Vand vare nedrammede tvende Pæle, og derovenpaa et bredt Bræt befæstet; herfra var nu Skytten istand til at bestryge det hele Terrain. Vi bleve een efter den anden af Kammerraaden selv udført i Baaden, og afsatte hver paa sit respective Stillads. Da jeg have besteget mit og min Fører forlod mig, sagde han med et skjelmisk Smil: "Pas nu paa, naar Fiskene komme svømmende forbi Dem, og vogt Dem vel, at De ikke dratter ned!" Den første Glose stak jeg i Lommen; men til den sidste Advarsel svarede jeg med suffisant Mine: "Vær kun ikke bange, Hr. Kammerraad! jeg er ikke hovedsvimmel." Daarlige Selvtillid! hvor snart skulde du straffes - da Hundene begyndte at allarmere, saa jeg ogsaa her nogle af hine Skabninger, som jeg vilde have til Fiskeslægten, men som de Andre regnede til Fuglene. Min Mening var urokkelig, til een af disse Amphibier sejlede mig saa tæt forbi, eller egentlig under mig, at jeg nu maatte give Sandheden Æren, og erkjende, at det virkelig var en And, der med blot det halve Hoved over Vandskorpen og det Øvrige underneden saaledes listede sig afsted for Hundene. Nu vilde jeg da skyde; men inden jeg blev færdig, ja ved den første Bevægelse, jeg gjorde med Geværet, dukkede Anden reent under og forsvandt. Dog det varede ikke længe, før en anden gled ud fra Rørene: jeg spændte da, tog Sigte, trykkede til, og - styrtede baglænds ud i Søen. Der var ikke dybere, end at jeg snart rejste mig op med Hovedet og Skuldrene over Vandet. I samme Øjeblik hørte jeg en velbekjendt Stemme raabe: "Al Landsens Parykker! Hvem var det, der faldt i Vandet?" En Anden svarede: "det var den lange Kjøbenhavnner," og en Tredie: "stag derhen med Skibet! og fisk ham op!" Dette skede, og drivende vaad, slukøret og skamfuld sejlede jeg først til Land, og traskede derpaa uden Ophold hjem til Gaarden. 230 Kammerraaden, der landsatte mig, beklagede - men med indeklemt Latter - mit Uheld, og bød mig henvende mig til hans Kone, som nok vilde skaffe mig tørre Klæder. Min Ven, *Hans Mikkel* ledsagede mig, og de Øvrige fortsatte efter denne korte Afbrydelse Jagten, der nu for mig havde tabt al sin Tilløkkelse.

Endnu en Afkøling.

Ved min Vens Hjælp blev jeg snart omklædt; men ak! hvilken Travestering! Af Kammerraadens Garderobe erholdt jeg en fuldstændig Dragt: en grøn Ryes Frakke eller Jakke, der var baade for viid og for kort, hang som et folderig Gevand om min slanke Krop, og stumpede langt ovenfor Haandledene; en gul Plydses Vest og dito Boxer, der, ved hvert Trin jeg tog, krøb op over Knæerne; blaae uldne Strømper og et Par Støvler, der slubbrede om mine Smalbeen. Jeg kjendte mig ikke mere selv - ak! min *Maren* ikke heller; nec mirum; thi hvilken afskyelig Modsætning til en moderne sort Kjole, broderet Silkevest, gule Nankins Pantalons og dito Gamascher! Nej, jeg tager ikke Fejl, naar jeg tilskriver denne formaledidede Paaklædning min efterfølgende Ulykke - den totale Forandring i den dejlige Jomfrue *Lammestrups* forhen saa gunstige Stemning.

Havde jeg endda vidst, at hun, min Sjæls Tilbedte, var paa Gaarden - i Sandhed! jeg var forblevet i mit eensomme Værelse, til mine Klæder vare tørrede; men Skjæbnen, den ubøjelige Skjæbne, der nu i et halvt Seculum har gjort mig til Gjenstand for sine Capricer, havde besluttet anderledes. Med en Spøg paa Læberne over mit eget comiske Udseende, traadte jeg ind i Dagligstuen, hvor jeg alene ventede at forefinde Husets Værtinde; men - Værelset var fuldt af Damer, og mit Indfald var overflødig; thi Latteren kom af sig selv. Dog deri skulde jeg ikke alene fundet mig, men ogsaa taget hjertelig Deel, hvis ikke hun - hun, for hvem jeg helst viste mig i ædlere Costume, havde været tilstede. Hun traadte først frem, gjorde et dybt Knix, titulerede mig "Hr. Kammerraad!" og spurgte efter mit Befindende ovenpaa den hede Nat og det kolde Bad. Læseren maae for alting ikke troe, at det var hendes Hensigt at raillere mig; ingenlunde; det var snarere en Maske, hun tog, for at skjule sine virkelige Følelser; thi endog gennem den overgivneste Latter hørte jeg - maaskee ogsaa

jeg alene - Hjertets umiskjendelige Stemme.

231

Da jeg et Kvarteerstid havde tjent til Maal for alle skjelske Pigers Vittigheds Pile, fik jeg pludselig en Idee, som min onde Genius ufejlbarligen maae have indskudt mig: jeg foreslog nemlig det qvindelige Selskab at profitere af det smukke Vejr, og tillige at være Tilskuere ved Jagten, der endnu - som vi hørte paa de jævnlige Skud - var i fuld Gang. Mit uheldige Forslag blev antaget: vi gik - jeg gik - min Undergang imøde. Nærmere ved Søen og Jagtrevieret og midt ude i Engen var en Høj, som jeg valgte til Standpunkt. For at naae denne maatte vi passere en lille Bæk; over Samme laae et Gangtræe, men uden Rækværk. Jeg (min Ven *Hans Mikkel* var allerede vendt tilbage, for at varetage sine Pligter i Søen) passerede derover, som Ingenting; men da Damerne skulde afsted, paakom dem alle en Frygt, og Ingen vilde være den første; een lille nysselig Fod efter den anden blev strakt ud paa Træet, og ligesaa hastig trukket tilbage; Man skreg, Man loe, men kom ikke en Fodsbred videre. Da var det at en Dæmon atter hviskede til mig: "bær dem over! saa faaer du med det samme den Elskede i dine Arme!" Mit uskyldige Hjerte hoppede af Glæde, jeg gjorde mit Tilbud - det blev antaget. - Alligevel, da jeg kom over til dem, og udstrakte mine længselsfulde Arme, vilde atter Ingen være den Første, som betroede sig til dem; den Ene vilde hellere end gjerne overlade den Anden Æren. Tilsidst nærmede sig den raske Jomfrue *Lammestrup*, og sagde med et huldsaligt Smil: "jeg vil prøve det; men tab mig ikke i Vandet: og husk paa, at De eengang idag har været i Bad." Fuld af daarlig Selvtillid forsikkrede jeg hende, at hun Intet havde at befrygte, løftede hende op og satte hende paa min Arm. Mig randt da i Hu *Hakon Jarls* Ord: "Hvad tykkes Dig om Sædet?" etc.; men jeg sagde Intet, for jeg følte alt for meget: hendes Arm laae som en Fjer, eller som et varmt Strygejern, eller som en Electriseermaskine paa min Nakke - jeg var salig; ej aleneste over Vand, men *gjennem* Vand - tænkte jeg arme Daare - vilde jeg saaledes gaae min ganske Levetid - jo rigtig! Begyndelsen blev gjort, og derved skulde det ogsaa blive. Ha! tifold formaledided være den Skræder, som syede Kammerraad *Svirums* Boxer! thi det var dem, der strammede over mine Knæer, og gjorde min Gang usikker - Læser! lee ikke! din Latter er ubarmhjertig, syndig - men Du - ømme Læserinde! græd! *Peer Spillemand* faldt i Bækken med sin skjønne Byrde!!! - Pause! -

Gid denne Bæk havde været Lethe! aldrig skulde da enten Du, min følsomme Læserinde! eller jeg have grædt over min sorte Ulykke - ja 232 sort! thi i Bækken var meer Mudder, end Vand; den var grumset, som selve Styx - ha! endnu engang: hvorfor var det ikke Lethe?

Spørg mig ikke, medlidende Læser! hvorledes vi kom op igjen, hvad jeg sagde, hvad hun sagde, hvor højt hun skreg, hvor højt de Andre skreeg, hvorlunde vi kom hjem, og deslige - jeg veed Intet af det Altsammen. Jeg hørte Intet, saae Intet; jeg var i en Slags drømmende Tilstand, og vaagnede først rigtig op ved det Udraab: "Kammerraad *Svirum!* da har deres gule Plydses Boxer ogsaa faaet al Landsens Ulykker." Ved disse Ord stak jeg mekanisk Hovedet frem, og ud af Sengen, hvori jeg laae. Der stod hele Jagtpersonalet! "Fanden med Boxerne!" raabte Hr. *Lammestrup*, "det er værre med *Maren*; hvordan tænker I, hun har seet ud?" "Lever hun?" spurgte jeg ængstelig, "er hun uden Fare? og vil hun tilgive mig Ulyksalige?" "Bagefter" svarte han "har vi godt ved at grine. Hun og de andre Tøser sidde nu dernede og skvaldre og gjøre sig lystige over visse Folk, der falde over deres egne Been." Dette sidste sagde han med et malisjøs Griin; men jeg vendte mig, Hig en Døende, om til Væggen, og sukkede med Digteren:

*Imellem os er alle Baand opløste;
Med evigt Brændemærke staaer jeg nu,
Og aldrig kan jeg denne Plet aftvætte -
Een Ting jeg kun vil raade Eder til,
Og hver, som sin Forstand, sit Liv har kjær:
Lad ingen Dødelig formaste sig
Til Fod at sætte paa det Helveds Gangtræe!
Lad det jo før jo heller kaste af!
Det er - forpestet! -*

"Al Landsens Parykker!" hvidskede Hans Velærværdighed, "han snakker over sig; han gjør Vers - bliv Du hos ham *Hans Mikkel!* og lad vi Andre gaae ned og faae os en lille Knægt! - " Ud listede sig alle Jægerne, og overlode mig til min grændseløse Jammer.

Tredie Dagen derefter gyngede min Ven og jeg paa Kattedagattets Bølger.

233

Tyve Aar derefter.

Ved Enden af denne min Fortælling vil jeg nu henvise til Begyndelsen, hvor jeg sagde: at jeg efter min Københavns Rejse gjorde en Udflugt til *Vensyssel*; her leveres Resultatet af Samme.

Paa min gule Norbagge skred jeg fra Sundbye henad mod Skuepladsen for hine min Ungdoms mærkelige Eventyr. Mine Been vare endnu ikke blevne kortere, og derfor kunde jeg i de dybe Hjulspor med Støvlenæserne mageligt skumme Duggen af Græsset og stundom understøtte Hestens vaklende Gang. Halvt ridende, halvt spadserende naaede jeg saaledes ved Middagstider det gamle *Tyreholm*, den dejlige *Maren Lammestrups* Fødegaard. - Jeg reed over den Eng, paa hvilken fordom hiin mærkværdige Bataille forefaldt. Høestakkene stode der endnu, som dengang, men de skjønne Amazoner vare borte: "Die hübschen Mädchen die bleiben fern - o Traum der Jugend, o goldener Stern!" Jeg spurgte en Karl, som gik og arbejdede: om Hr. *Lammestrup* endnu boede paa Gaarden? "Nej" svarede han "han er død for mange Aar siden; her boer nu *Peer Madsen*. "Jeg vilde ogsaa have spurgt efter min gamle *Maren*; men skjøndt - om jeg husker ret - een og tyve andre Pigebilleder siden hiin gyldne Tid havde fordunklet hendes, gad jeg dog nødig høre, at ogsaa hun maaskee kunde være død og borte. Jeg reed videre, og kastede i Forbifarten et alvorligt Blik til det Huus, som hendes Nærværelse engang forskjønnede.

Jeg nærmede mig *Svirumgaard*. Den sivkrandste Sø laae foran mig. Mit øje ledte om Bækken, den forpestedede Bæk, der oplugte en af mine skønneste Forhaabninger. See! min Forbandelse var opfyldt: Gangtræet var ikke at finde, sikkerlig forlængst overgivet til Ilden - en alt for lemfædig Straf - ; hele Engen var forvandlet til Agerland, og Bækken selv bleven til en vandløs Grøvt. "Boer ikke Kammerraad *Svirum* her?" spurgte jeg en mødende Fodgænger. "Han er død for mange Aar siden" lød Svaret. Saa jubler nu, I Ænder! - tænkte jeg - og sejler med opløftede Hoveder omkring i den fredelige Sø! Ingen Spion vil mere opspore eders lønlige Reder, ej heller mit svære Corpus plumre eders klare Element! - Jeg reed videre fort.

Af Statscalenderen vidste jeg, at min Ungdomsven *Hans Mikkel* var Præst efter sin Fader; thi fra ham selv havde jeg siden han forlod Hovedstaden hverken hørt eller seet en Tøddel. - "Aus den Augen, 234 aus dem Herzen!" - Om den gamle *Ruricolus* var forflyttet til et andet Kald, eller om han havde resigneret, eller ogsaa maaskee var død, derom var jeg aldeles uvidende.

Naar Man i et femtedel Seculum ikke har seet en fordums Ven, naar saa mange Aar - rige paa Begivenheder, frugtbare paa Erfaringer, sørgelige saavel som glædelige - ere henrundne siden hiint Ungdoms muntre Samliv, da banker Hjertet med en sælsom glad Urolighed Gjensynets Time imøde. Men Man finder saare sjældnen hvad Man venter, fordi Man ikke forud belaver sig paa Tidens mægtige Indvirkninger. Man vil have Vennen, som han *var*, og glemmer, at Intet *bliver*, som det *er*. Jeg tænkte mig endnu stedse min kjære *Ruricolus*, den smukke, moderne, pyntelige Student, Damernes Yndling, sine Cammeraters vakkre, velvillige og altid hjælpsomme Ven, livsglad, men maadeholden og anstændig i alle Nydelser, en dygtig Theolog og dertil en Kjender og Ynder af den skjønne Litteratur; under dette sidste Hensyn havde vi især engang været hinanden uundværlige. Thi higede jeg nu efter at springe af Hesten og kaste mig i hans Arme med det Udraab: "es waren schöne Zeiten, Carlos!" u.s.w. - Men - det kom ganske anderledes.

Det første menneskelige Væsen, jeg ved min Indridelse i Præstegaarden fik Øje paa, var en tyk og rødmsuset Mand i en luvslidt graae Frakke, med Træskoe paa Fødderne, og en gammel lavpullet Hat paa Hovedet. Personen - jeg havde antaget ham for Præstens Kudsk eller Avlskarl, dersom ikke et uhyre Merskums Pibehoved i hans Haand havde givet mig Ideen om en Forpagter - Personen stod midt paa Møddingen omringet af Høns, Ænder, Gjæs og Kalkuner, dem han med udstrakt Pegefingert syntes at overtælle. "Er Præsten hjemme?" spurgte jeg, og lettede lidt paa min Hat. "Syv og fiirs, otte og fiirs, ni og fiirs, halvfems; det er mig" lød Svaret. Jeg opspilede begge mine Øjne, og - gjenkjendte nu først min Ungdoms Ven. "Men Hr. Pastor!" sagde jeg, "kjender Du mig virkelig ikke?" - Han gik ned af Møddingen og hen imod mig; men langsom og forsigtig, for ikke at træde paa de smaae velsignede Ællinger. "Hm!" brummede han, med et roligt Smil, "det kommer mig rigtig nok for -" "Saa Du har ganske glemt Din gamle *Pietro*?" raabte jeg. "Eja! er det Dig?" svarte han og rækkede mig Haanden. "Naa det maae jeg bekjende! kom nærmere, min kjære gode Ven! *Morten!* tag den Fremmedes Hest! - Er den vant til at staae inde, eller vil Du have den paa Græs? Du bliver dog hos os 235 i Nat?" "Jeg har isinde at blive inde" svarte jeg, "og min Hest vil nok helst staae ude." "Det er en kjøn lille Kat" sagde han og gik rundt om Hesten, idet jeg stod af; men en Smule fransk paa Forbenene - aa! *Morten!* den blakkede *Kjesten* er stærk ousen, glem ikke at trække hende til Tyrs! - Naa velkommen skal Du være! - Læg et Tøj paa denne Pillik, *Morten!* og sæt ham ud i Svinetoften! og glem ikke at ringe den store Soe! den gaaer og roder i Kartøflerne. Hører Du! - Gaae nu indenfor, (det gjorde jeg) og lad Hvile falde paa Dig! Hvad vil Du først have? en Thevandsknægt? Hvordan har Du saa levet siden Sidst? Du er bleven gammel - *Maren!* giv os Thevand!" Disse sidste Ord raabte han ud af Kjækkendøren.

Denne Modtagelse jog enhversomhelst poetisk Eruption tilbage i min noget afkølede Barm, og Omfavnelsen udeblev. Imidlertid stak een Rolling efter den anden Hovedet ind ad Kjækkendøren, for at see den fremmede Mand, og til samme Tid saae jeg et Par Ansigter paa Vinduesruderne, der forsvandt saa hastig jeg kastede mine Øjne derhen. "Er det Dine Børn alle?" spurgte jeg: "hvormange har Du vel?" "Een for hver Finger" svarede han mørk og treven: "jeg veed ikke hvad jeg skal gjøre med dem. Man har ondt ved at holde Klæderne paa Kroppen af dem; at holde Nogen frem til Studeringer, det er plat umuligt. Hvad skal der blive

af dem?" Nu kom hans Kone med Theen; jeg hilste. "Kjender Du ham?" spurgte *Ruricolus* hende: "det er den Samme, som engang dyppede Dig i Bækken ved Svirumgaard." - Ja i Sandhed! det var hende; men ak! ogsaa hun hvor forandret, baade af Ansigt, Skabning og Væsen! - "Ej see!" sagde hun med et tvungent Smil og arrangerede Thebordet: "det glæder mig at see Dem igjen - det er længe siden vi havde den Ære - maae jeg gie' Fløde eller Rum?"

Dog, hvorfor skulde jeg længere trætte Læseren ved Beskrivelsen af et Optrin, der paa mit varme Blod havde en ganske cremortartarisk Virkning? - Saaledes kan Tiden udslette, dæmpe, tilintetgjøre Skjønhed, Vid og Munterhed, og hvad den maaskee kunde levne, det skal sikkerlig nok gaae under i Nærings Sorg, Tidens trofaste Medarbejder.

I graat Humeur forlod jeg tidlig den følgende Dag min stakkels rustificerede Ven, drøvtyggende paa det lidet opbyggelige, forslidte Æmne: *tempora mutantur et nos mutamur in illis* - Tiden foranderlig er og forandrer os Alle tillige.

P. Sp.

236

Hosekræmmeren

(Orig. Fort.).

"Den største Sorg i Verden her
Er dog at miste den, Man har kjer."

Stundom, naar jeg har vandret ret ude i den store Alhede, hvor jeg kun har havt den brune Lyng omkring mig og den blaae Himmel over mig; naar jeg vankede fjernt fra Menneskene og Mindesmærkerne om deres Puslen hernede, der i Grunden kun er Muldvarpeskud, som Tiden eller en og anden urolig Tamerlan engang jevner med Jorden; naar jeg svævede hjertelet, frihedstolt som Beduinen, hvem intet Huus, ingen snævert begrændset Mark fængsler til Pletten, men som ejer, besidder *Alt hvad han seer*, som - ikke boer - men lysterer *hvor han vil*; naar da mit vidt omsvævende Blik i Kimingen skimtede et Huus, og saaledes ubehageligen standsedes i sin lette Flugt: stundom opstod da, Gud forlade mig denne Flyvetanke; thi Andet var det dog ikke - det Ønske, gid denne Menneskevaaning var borte! der boer ogsaa Møje og Kummer; der trættes, der kives ogsaa om Mit og Dit! - Ak! den lykkelige Ørken er baade min og din, er Alles, er Ingens. - En Forstmand skal have foreslaaet at forstyrre hele Colonieanlægget, plante Skov paa Beboernes Marker og i deres sløjfede Byer; mig har stundom den langt umenneskeligere Tanke paatrængt sig: hvad om her endnu havde været lynggroet Hede, den Samme, som for Aartusinder siden, uforstyrret, uomrodet af Menneskehænder! Men, som sagt, jeg meente det ikke alvorligt. Thi naar jeg udmattet, mødig, smægtende af Hede og Tørst med smertelig Længsel tænkte paa Araberens Telt og Kaffekjedel: da takkede jeg Gud, at et lyngtækt Huus - om end milelangt borte - forjttede mig Skygge og Vederqvælgelse.

Og befandt jeg mig saaledes for en Deel Aar siden en stille, varm Septemberdag langt ude i denne samme Hede, som jeg i arabisk Forstand kalder min. Ingen Vind bevægede den rødme Lyng; 237 Luften var lummer og døsig. De fjerne Bakker, som begrændsede Synskredsen syntes at svømme, liig Skyer, omkring den uhyre Slette; og antog mange vidunderlige Skikkelser af Huse, Taarne, Slotte, Mennesker og Dyr; men alle af dunkle uformede Omrids, ustadige vaxlende som Drømmebilleder: snart forvandlede en Hytte til en Kirke, denne igjen til en Pyramide; hist hævede sig et Spiir, her sank et andet; et Menneske blev til en Hest, og denne igjen til en Elephant; her gyngede en Baad, og der et Skib med udspændte Sejl. - Længe forlystede sig mit Øje ved Beskuelsen af disse phantastiske Figurer - et Panorama, som kun Søemanden og Ørkens Indvaaner har Lejlighed at nyde - da jeg omsider træt og tørstig begyndte at lede om et rigtigt Huus blandt de mange falske; jeg ønskede ret inderligt at bortbytte alle mine prægtige Feeslotte for en eneste menneskelig Hytte. Det lykkedes: jeg opdagede snart en virkelig Gaard uden Spiir og Taarne, hvis Omrids bleve tydeligere og skarpere, jo nærmere jeg korn den, og som, flankeret af Tørvestakke, saae langt større ud, end den virkelig var.

Dens Beboere vare mig ubekjendte. Deres Klædedragt var fattig, deres Huusgeraad tarveligt; men jeg vidste, at Hedeboeren tit gjemmer ædelt Metal, i et umalet Skriin eller i et usselt Hængeskab, og en tyk

Tegnebog indenfor en lappet Kofte; da derfor mit Blik ved Indtrædelsen faldt paa en Alkove fuldstoppet med Strømper, formodede jeg ganske rigtigt, at jeg befandt mig hos en velhavende Hosekræmmer. (I Parenthes være det sagt, at jeg ingen fattige kjender.)

En halvgammel, graahærdet, men endnu kraftig Mand rejste sig fra Skiven, og bød mig Haanden med de Ord: "Velkommen! - med Forlov at spørge, hvor er den gode Ven fra?" - Man opholde sig ikke over saa ufiint og ligefremt et Spørgsmaal! Hedebonden er ligesaa gjæstfrie, men lidt mere nysgjerrig, end de skotske Lairder; og i Grunden kan Man ikke fortænke ham i, at han gjerne vil vide, hvem han beværter. Da jeg havde fortalt ham, hvo og hvorfra jeg var, kaldte han paa sin Kone, der strax satte frem, hvad Huset formaaede, og nødte mig med godhjertig Venlighed til at spise og drikke; skjøndt min Hunger og Tørst gjorde al Nøden overflødig.

Jeg var midt i Maaltidet og midt i en politisk Samtale med min Vert, da en ung og overmaade dejlig Bondepige traadte ind, hvem jeg ufejlbarligen vilde have erklæret for en, fra grusomme Forældre og et modbydeligt Ægteskab bortflygtet, forklædt Frøken; hvis ikke hendes 238 rødldne Hænder og uforfalskede Bondemaal havde overbeviist mig om, at ingen Travestering fandt Sted. Hun nikkede venligt, kastede et flygtigt Blik hen under Bordet, gik ud, og kom snart igjen med et Fad Melkogbrød, hvilket hun satte paa Gulvet med de Ord: "Deres Hund kan maaskee ogsaa trænge til Noget." Jeg takkede for hendes Opmærksomhed; men denne var ganske henvendt til den store Hund, hvis Graadighed snart gjorde tomt Fad, og som nu paa sin Viis takkede Giverinden ved at stryge sig ind til hende; og da hun lidt ængstelig løftede Armen i Vejret, misforstod Chasseur denne Bevægelse, gjorde adroit, og trængte den skrigende Pige baglænds hen mod Alkoven - jeg kaldte Hunden af, og uddydede hende hans gode Mening. - Ikke skulde jeg have hendraget Læserens Opmærksomhed til et saa trivielt Optrin, undtagen for at anbringe den Bemærkning: at Alt klæder de Smukke godt; thi virkelig fremviste denne Bondepige, i Alt hvad hun sagde og foretog sig, en vis naturlig Ynde, som ingenlunde kunde skrives paa Coqvetteriets Regning, undtagen Man saaledes vil benævne en medfødt, uvitterligt Instinct.

Da hun havde forladt Stuen, spurgte jeg Forældrene, om det var deres Datter. De bejaede det, med Tillæg, at hun var eneste Barn. "Hende beholde I vist ikke længe," sagde jeg. "Gud bevare os! hvorledes mener De det?" spurgte Faderen; men et selvbehageligt Smiil viste, at han nok forstod min Mening. "Jeg tænker," svarede jeg: "at hun neppe vil mangle Bejlere." "Hm!" brummede han: "Bejlere kan vi faae nok af; men om de due Noget, det var det, vi skulde snakke om. At frie med et Lommeuhr og en sølvbeslagen Pibe, kan ikke gjøre Sagen klar; der vil Mere til at kjøre, end at sige Hyp! - Saamænd!" vedblev han, støttende begge Næver paa Bordet, og bukkende sig, for at kige ud af det lave Vindue: "kommer ikke der Een af dem - en Faaredreng, der nys er kravlet op af Lyngtoppene - hæ! Een af de Kumpener, der rende omkring med et Par Dos Hoser i en Tværsæk - dum Hund! frier til vor Datter med to Stude og halvtredie Koe - jo luur ham! - Stodder!" Al denne Udgydelse var ikke henvendt til mig, men til den Kommende, paa hvem han fæstede sit formørkede Blik, idet den ad en Lyngvej vandrede ind mod Gaarden. Han var endnu saa langt borte, at jeg fik Tid til at udsørge min Vert om det unge Menneske, og erfare: at han var en Søn af nærmeste Naboe - som notabene dog boede over en halv Miil derfra - at Faderen kun ejede et lidet Boel, hvorpaa han endda skyldte 239 Hosekræmmeren to Hundrede Daler; at Sønnen havde nogle Aar gaaet omkring med uldne Vare, og endelig havde vovet at bejle til den dejlige *Cecil*; men faaet et reent Afslag. - Medens jeg anhørte denne Beretning, var hun selv kommen ind; og hendes bekymrede Blik, der vechselviis deelte sig imellem Faderen og Vandreren derude, lod mig gjætte, at hun ikke deelte den Gamles Anskuelse af Sagen. - Saasnart den unge Kræmmer traadte ind af den ene Dør, gik hun ud af den anden; dog ikke uden et hurtigt, men ømt og smerteligt Øjekast.

Min Vert vendte sig om mod den Indtrædende, greb med begge Hænder om Bordbladet, som om han fandt et Støttepunkt fornødent, og besvarede det unge Menneskes "Guds Fred! og Goddag!" med et tørt "Velkommen!" - Hiin blev først staaende en Stund, lod sine Øjne løbe omkring i Værelset, udtrak derpaa af Indrelommen en Tobakspibe, af Baglommen en Pung, bankede Piben ud paa Kakelovnen ved sin Side, og stoppede paany. Alt dette skedte langsomt, og ligesom i en afmaalt Tact, og min Vert forblev stedse ubevægelig i sin antagne Silling.

Den Fremmede var en meget smuk Karl, en ægte Søn af vor nordiske Natur, der driver langsomt, men kraftigt og varigt: lyshaaret, blaaøjet, rødkindet, hvis fiintdunede Hage Ragekniven endnu ikke havde berørt, skjøndt han vist allerede var sine fulde tive Aar. Han var paa Kræmmerviis klædt fornemmere end en almindelig Bonde, end selv den rige Hosekræmmer, i Frakke og vide Beenklæder, rødstribet Vest og blaatblommet Bomuldshalsklæde - han var ingen uværdig Tilbeder af den skjønn *Cecilia*. Mig behagede han ydermere ved et blidt og aabent Ansigt, der vidnede om Ærlighed, Taalmod og Udholdenhed - et Hovedtræk i den cimbriske Nationalcaracteer.

Det varede en god Stund, inden Nogen af dem vilde bryde Tausheden. Endelig oplod dog Værten først sin Mund, spørgende langsomt, koldt og ligeegyldigt: "hvor gjælder Rejsen idag, *Esben*?" Den Tiltalte svarede, medens han i Mag slog Ild til sin Pibe, og tændte med lange Drag: "Ikke længere idag, men imorgen vil jeg afsted til Holsteen." Herpaa blev atter en Pause, under hvilken *Esben* tog Stolene i Øjesyn, og valgte een, paa hvilken han satte sig. Imidlertid kom Moder og Datter ind; den unge Kræmmer nikkede ad dem med en

saa fuldkommen rolig og uforandret Mine, at jeg skulde have troet, den skønne *Cecilia* var ham aldeles ligegyldig, hvis jeg 240 ikke havde vidst, at Kjerligheden i et saadant Bryst kan være stærk, hvor stille den end lader; at den ikke er en Lue, som blusser og gnistrer; men en Glød, der varmer jevnt og længe. *Cecilia* satte sig med et Suk ved den nederste Bordende, og begyndte ivrigen at strikke; hendes Moder nedlod sig med et sagte: "velkommen *Esben!*" ved Spinderokken.

"Det skal vel være paa Handelens Vegne?" tog Verten nu Ordet. "Som det vil byde sig;" svarte hans Gjæst: "Een faaer at prøve, hvad der kan være at tjene i Sønden. Min Begjæring er ellers, at I ikke vilde jage for stærkt med at gifte *Cecil* hen, inden jeg kommer tilbage, og vi faae at see, hvordan min Lykke skal blive." *Cecil* rødmede; men vedblev at stirre paa sit Arbejde. Moderen standsede Rokkehjulet med den ene Haand, lagde den anden i Skjødets, og saae stivt hen paa den Talende; men Faderen sagde, idet han vendte sig om til mig: "Mens Græsset groer, dør Horsemoer! Hvor kan Du forlange, at *Cecil* skal bie efter Dig? Du kan blive længe borte - kan hænde sig, Du kommer aldrig meer." "Saa er det eders Skyld, *Michel Krænsen!*" faldt *Esben* ind: "Men det siger jeg Eder: dersom I tvinger *Cecil* til nogen Anden, gjør I stor Synd baade mod hende og mig." Dermed rejste han sig, rakte begge de Gamle Haanden, og sagde dem et but Farvel. Til sin Kjereste sagde han, men i en lidt svagere og blødere Tone: "Farvel *Cecil!* og Tak for alt Godt! tænk paa mig til det Bedste, om Du ellers maae - Gud være med Dig! - og med Eder Allesammen! Farvel!" - Han vendte sig mod Døren, gjemte Pibe, Pung og Fyrtøj, hver Deel i sin behørig Lomme, tog Kjeppen, og vandrede bort, uden endog en eneste Gang at see sig tilbage. - Den gamle Mand smiilte, som før; hans Kone udstødte et "Aa ja!" og satte Rokken atter igang; men Taare trillede paa Taare ned over *Cecilias* Kinder.

Jeg havde her den meest indbydende Anledning til at udvikle de Grundsætninger, der bør lede Forældre med Hensyn til deres Børns Giftermaal. Jeg kunde have erindret dem om, at Rigdom ikke er nok til ægteskabelig Lyksalighed, at Hjertet ogsaa maae have sin Stemme: at Klogskab overalt tilraader, at see mere paa Retskaffenhed, Flid og Dygtighed, end paa Penge; jeg kunde have foreholdt Faderen (thi Moderen lod til i det mindste at være neutral) hans Haardhed mod den eneste Datter. Men jeg kjendte Almuen for godt til at spilde unyttige Ord paa denne Materie; jeg vidste, at Formue gaaer for Alt i 241 denne Stand - og - mon det er stort anderledes hos de andre Stænder? Jeg kjendte ydermere Bondens Fasthed, der gaaer lige til Haardnakkenhed, i denne Punkt, og at han i Controverser af denne Art med sine Overmænd ofte firer af, og lader som han gik over til deres Mening; saa Man fristes til at troe ham overbeviist og overvunden, naar han just er urokkeligt bestemt paa at følge sit eget Hoved. - Tilmed er der endnu een Betragtning, som byder mig, ikke ubuden at stikke min Finger imellem Kniv og Væg, mellem Dør og Karm, mellem Hammer og Ambolt, denne nemlig: mon ikke Riigdom alligevel er det reelleste af alle jordiske Goder? dem NB. som efter Epictets Inddeling "*ere ikke i vor Magt.*" Er Penge ikke tilstrækkelige Surrogater for alle sublunariske Herligheder? uforkastelige Representativer for Mad og Drikke, Klæder og Huuslye, for Agtelse og Venskab, ja for selv en vis grad af Kjerlighed? Er Formue endelig ikke det, som forskaffer de fleste Nydelser, den største Uafhængighed? som erstatter de allerfleste Mangler? Er Armoden ikke den Klippe, hvorpaa baade Venskab og selve Kjerlighed ofte monne strande? - "Naar Krybben er tom, bides Hestene" siger Bonden; og hvad sige de Andre, naar Elskovsrusen er bortdunstet og Hvedebrødsdagene forbi? Vist nok var det ønskeligt, at Amor og Hymen stedse kunde følges ad; men de ville dog helst have Pluto i Ledtog med sig.

Efter saadan Anskuelse af *Verden, som den er* - meer fornuftig maaskee, end Nogle vente og Andre ønske hos en Romanforfatter - vil Man finde det consequent, at jeg ikke indblandede mig i *Esbens* og *Cecilias* Roman, saameget mindre, som Samme fra den Førstes Side torde være en ret fornuftig Speculation, beregnet mindre paa Datterens Skjønhed og Hjerte, end paa Faderens fuldproppede Alkove og tunge Hængeskab. Og skjøndt jeg vel vidste, at reen Kjerlighed ikke er en reen poetisk Opfindelse, erkjendte jeg dog allerede dengang, at den fandtes oftere i Bøger, end udenfor dem. - Da altsaa den skønne *Cecilia* var gaaet ud - formodentlig for useet at give Følelserne Afløb i en rigere Taarestrøm - henkastede jeg alene den Yttring: at det var Skade, den unge Knøs ikke sad varmere, eftersom det dog lod til, at han var et skikkeligt Menneske, og havde Godhed for Pigen. "Dersom" lagde jeg til, "han engang kunde komme hjem igjen med en Snes gode Sedler - " " - og de saa vare hans egne" lagde gamle *Michel* polidsk til; "ja det var en anden Sag."

Jeg gik atter ud i min mennesketomme og sorgløse Hede. Langt 242 borte til Siden saae jeg endnu *Esben* og Røghvirvlerne af hans Pibe: saaledes - tænkte jeg - uddamper hans Sorg og hans Kjerlighed; men den stakkels *Cecilia*? Jeg kastede endnu et Blik tilbage paa den rige Hosekræmmers Gaard og sagde ved mig selv, havde denne ikke lagt der, randt saa mange færre Taarer i Verden.

Der gik sex Aar hen, inden jeg igjen kom paa denne Kant af Heden; det var et ligedant stille, varmt September-Vejr som forrige Gang. Tørsten drev mig til Huus, og det traf sig saa, at Hosekræmmerens netop var det nærmeste. Ved at gjenkjende den gode *Michel Krænsens* eensomme Vaaning, kom jeg først i Tanke om den smukke *Cecilia* og hendes Kjereste; og Nysgjerrighed efter at vide, hvad Udfald denne Hedeidyl havde faaet, drev ligesaa stærkt som Tørsten. Under slige Omstændigheder er jeg meget tilbøjelig til at anticipere den virkelige Historie; jeg gjør mine Gisninger, jeg forestiller mig hvorledes det kunde og borde være, og prøver hvorvidt mit Bestik vil stemme overeens med Skjæbnens Styrelse. Ak! som oftest ere mine Gjetningers Afdrift fra Begivenhedernes rette Cours saare stor! Saaledes ogsaa her: Jeg tænkte mig *Espen* og *Cecilia* som Mand og Kone; hun med en Glut ved Brystet, Bedstefaderen med en eller to større paa sit

Knæe, den unge Kræmmer selv som en drivtig og lykkelig Bestyrer af den nu udvidede Strømpehandel - men, det kom ganske anderledes. Idet jeg traadte ind i Forstuen, hørte jeg en blød kvindelig Stemme synge, hvad jeg i Førstningen antog for en inddyssende Vuggesang; dog var Tonen saa tungsindig, at min høje Forventning allerede fik et betydeligt Nedfald. Jeg blev staaende og lyttede: Visens Indhold var haabløs Elskovs Klage. Udtrykket var simpelt, men sandt og rørende; men min Hukommelse beholdt kun det ved Slutningen af hvert Vers gjenkommende Omqvæd:

"Den største Sorg i Verden her,
Er dog at miste den, Man har kjer."

Med mørke Ahnelser aabnede jeg Stuedøren.

Et middelaldrende stort og ført Bondekvindfolk, som sad og kartede, faldt mig først i Øjnene; men det var ikke hende, der sang. Den Syngende vendte Ryggen til, hun sad og rokkede hurtigt frem og tilbage, og bevægede Hænderne, som om hun spandt. Den første rejste sig, og bød mig Velkommen; men jeg gik frem for at see den 243 Anden i Ansigtet. - Det var *Cecilia*, bleg, dog smuk endnu; indtil hun hævede sit Blik til mig: ak! da lyste Vanviddet ud af de matglimtende Øjne, af hele Aasynets vammelsøde Smil. Ogsaa bemærkede jeg, at hun ingen Rok havde for sig; men at den, hun indbildte sig at træde, maatte være af samme Stof som Macbeths Dolk. - Hun standsede baade med Sangen og med sit luftige Spind, og spurgte mig ivrigt: "Er I fra Holsteen? Saae I *Esben*? Kommer han snart?" Jeg fornåm, hvorledes jeg var faren; og svarte ligesaa hurtigt: "Jo, nu bier han ikke ret længe, jeg skal hilse Dig fra ham." "Saa maae jeg ud at møde ham!" raabte hun glad, sprang op fra sin lille Halmstol, og hoppede hen mod Døren. "Tøv lidt, *Cecil*!" sagde den Anden, og lagde Karterne tilside, "og lad mig komme med!" Dertil blinkede hun ad mig, og virrede med Hovedet - hendes Minespil var overflødigt. "Moer!" raabte hun højt mod Kjøkkendøren, "der er En herinde. Kom ind! for nu gaee vi." Hun sprang efter den Vanvittige, som allerede var ude i Gaarden.

Den Gamle kom ind; jeg gjenkjendte hende ikke; men formodede dog rigtignok, at hun maatte være den ulykkelige Piges Moder. Sorg og Alderdom havde vel ogsaa taget stærkt paa hende. Ej heller hun erindrede mig fra forrige Gang; men efter et "Velkommen! Sid ned!" gjorde hun det sædvanlige Spørgsmaal: "Med Forlov, hvor er den gode Mand fra?" Jeg sagde dette, og mindede hende tillige om, at jeg havde været der for nogle Aar siden. "Herre Gud!" raabte hun, og slog Hænderne sammen, "er det Dem! Vær saa god og sæt Dem op for Bordenden, mens jeg skjærer et Stykke Smørrebrød - maaskee De ogsaa er tørstig?" Uden at opbee mit Svar skyndte hun sig ind i et lidet Sideværelse, og kom snart efter tilbage baade med Spise og Drikke.

Vel var jeg begjærlig efter at erfare det Nærmere angaaende den stakkels *Cecilia*; men en Forudfølelse af noget særdeles Sørgeligt dæmpede min Nysgjerrighed, og afholdt mig fra ligefrem at spørge om det, jeg baade ønskede og frygtede at høre. "Er Manden ikke hjemme?" var min første Tiltale. "Min Mand?" sagde hun, "ham har vor Herre taget for længe siden; ja saamænd! det bliver nu tre Aar til Mikkelsdag, at jeg har siddet Enke - et Stykke endnu! vær saa god! og forsmåe det ikke! det er rigtignok kun Bondekost!" "Mange Tak!" svarte jeg, "jeg er mere tørstig end sulten - saa eders Mand er Eder nu falden fra - det var et stort Tab, en stor Sorg for Eder -" "Ak ja!" 244 sukkede hun med taarefyldte Øjne; "men det var ikke den eneste - Herre Gud! saa De ikke vor Datter?" "Jo!" svarede jeg, "hun forekom mig lidt aparte -" "- Hun er reent afsindig" sagde hun, bristende i Graad, "vi maae holde et Menneske bare for at passe paa hende, og hun kan heller ikke tage sig stort Andet for; hun skulde rigtig nok fare med at spinde og binde lidt, men det har intet Skrid, for hun maae løbe med hende vel de sexten Gange om Dagen, naar hun kommer i Tanker om *Esben* -" "- Hvor er *Esben*?" afbrød jeg: "I Guds Rige" svarte hun, "saa De har ikke spurgt det? Ja Gud naade os! han fik en ynkelig Død; saadan en Elendighed har der aldrig Nogen hørt - De maae ikke være storagtig; spiis og drik, mens De lyster! - ja saamænd! jeg har gaaet Noget igjennem, siden De var her sidst. Tiderne ere ogsaa besværlige: med Hoserne er det forbi, og vi skal holde Fremmede til at see efter Alting." Da jeg mærkede, at hendes Sorg over det Forbigangne, blandet med Omsorg for det Nærværende, ikke var større, end at hun jo vel vilde udholde at fortælle mig hendes Gjenvordigheder, bad jeg hende derom. Hun føjede mig villig i min Begjering, og gav mig en Beretning, som jeg - med Udeladelse af uvedkommende Indblandinger - vil levere saa godt jeg formaaer i Fortællerindens egen simple og enfoldige Stil.

"Vi og *Kjeld Esbensen*" - begyndte hun, efter at have trukket en Stol hen til Bordet, sat sig paa Samme, og lavet sit Strikketøj tilrette - "har været Naboer, siden jeg kom i Gaarden. *Kjelds Esben* og vores *Cecil* blev gode Venner, inden Nogen vidste det. Vor Mand var ikke meget glad, og jeg ikke heller, for *Esben* havde ikke stort, og hans Fader slet Intet. Men vi tænkte alligevel, at Tøsen skulde have været klogere, end at lægge sig efter saadan en grøn Dreng. Han løb rigtig nok omkring med lidt Hoser, og tjente et Par Skilling; men hvorlangt skulde det række? Saa kom de og bejlede: vor Mand sagde nej - som ikke sært var - og dermed drog *Esben* ad Holsteen til. Vi fornåm nok at *Cecil* blev lidt tungsindig; men det kjerte vi os ikke efter; "hun glemmer ham vel" sa'e vor Mand, "naar den Rette kommer." Det varede heller ikke længe inden *Mads Egelund* - jeg veed ikke, om De kjender ham? han boer ellers et Par Miil herfra, han kom, og bejlede med en gjældfri Gaard og tre tusind Daler paa Rente. Det kunde nok gaee an. *Michel* sagde straks Ja; men *Cecil* - Gud bedre! hun sagde Nej. Saa blev Manden vred, og holdt Huus med hende. Jeg syntes nok, han var for haard; men den salig Mand vilde helst raade sig selv; 245 og derfor gik ogsaa han og *Madses* Fader til

Præsten og lod lyse. Det gik godt to Søndage; men den tredie, da han sagde: "Haver Nogen Noget derimod at sige," rejste *Cecil* sig i Stolen, og raabte: "Det har jeg; der er lyst tre Gange for mig og *Esben* i Paradiis." Jeg tyssede paa hende; men det var for silde: ethvert Menneske i Kirken havde hørt det, og saae hen til vor Stol - vi overgik jo en stor Skam! - Endnu tænkte jeg ikke endda paa, at hun var gaaet fra Forstanden; men inden Præsten var kommen ned af Prækestolen, begyndte hun igjen at remse op om *Esben* og Paradiis, om Brudekjole og Brudeseng, og hist op og her ned, det Første var det Sidste, og det Sidste det Første. - Vi maatte med hende ud af Kirken. Salig *Michel* skjændte vel paa hende, og sagde: at det var hendes Skjelmstykker; ja Gud hjælpe os for Skjelmstykker! Det var hendes ramme Alvor; taabelig var hun og taabelig blev hun."

Her lod Fortællerinden Bindehosen synke i Skjødets, tog Uldnøglet fra den venstre Skulder, drejede det nogle Gange og beklagede det paa alle Sider. Men hendes Tanker vare andensted henne: efter et Par Minuters Ophold trykkede hun Nøglet ind imod begge Øjnene, hang det atter paa sin Hægte, og satte Strikkepindene i hurtig Bevægelse, idet hun saaledes sammenknyttede den sørgelige Begivenheds afrevne Traad.

"Al hendes Tale gik ud paa, at hun var død og kornmen i Paradiis, og der skulde hun giftes med *Esben*, saasnart han ogsaa var død, og det blev hun ved med baade Nætter og lyse Dage. Salig *Michel* fornåm da, hvordan det hang sammen: ""Det er Guds Gjerning"" sagde han ""hans Villie kan Ingen modstaae;"" men det gik ham nær alligevel, og jeg veed nok, hvormangen god Time jeg har lagt i min Seng og grædt, naar alle de Andre vare til Ro. Sommetider kom det mig for, det havde været bedre, om de to unge Folk vare komne sammen: ""kan hænde sig"" sagde vor Mand; ""men det skulde nu ikke være.""

"I det første Par Maaneder var hun slem uregjerlig og vi døjede Haardhed med hende; siden faldt hun noget til Rolighed, snakkede kun lidt; men sukkede og græd alt imellem. Ingen Ting vilde hun bestille, for ""i Himmerig"" sagde hun ""der er det Helligdag hver Dag.""

"Saadan gik der saavel et halvt Aar hen; og det var for det meste dobbelt saa længe siden *Esben* var draget ud i Sønden, og Ingen havde spurgt Noget fra ham hverken Godt eller Ondt. Da hændte det sig en 246 Dag allerbedst som vi sad her, salig *Michel* og *Cecil* og jeg, at *Esben* treen ind ad Døren. Han var kommen lige fra Rejsen, havde ikke været ved sit eget Hjem, og vidste ikke heller hvordan her stod til, indtil han kastede sine Øjne paa Pigen: saa kunde han nok see at det var ikke rigtigt fat. ""Du tøver længe"" sagde hun, ""Brudesengen har staaet opredt over Aar og Dag; men siig mig først: er Du død eller levende?"" ""Herre Gud, *Cecil!*"" sagde han, ""Du kan jo vel see, at jeg er levende!"" ""Det var Skade"" svarte hun ""for saa kan Du ikke komme ind ad Paradisets Dør. Stræb at ligge Dig til at døe saasnart Du kan! thi *Mads Egelund* gaaer og lurar paa, om han ikke kunde komme først."" ""Det er en maadelig Tilstand"" sagde han: ""*Michel!* *Michel!* I har gjort stor Uskjel imod os. Jeg er Mand nu paa fem Tusinde Daler saavel: Min Morbroer ude i Holsteen er død ugivt, og jeg skal arve ham."" ""Hvad for Noget?"" sagde vor Mand ""det var Skade, vi ikke vidste det lidt før; men giv Dig Stunder! Pigen kan vel komme sig endnu."" *Esben* rystede paa Hovedet, og gik hen til vor Datter, for at give hende Haand: ""*Cecil!*"" sagde han ""snak nu fornuftig! vi ere jo levende begge To, og naar Du vil være rimelig, saa gier dine Forældre deres Minde til, at vi maae faae hinanden."" Men hun smed begge Hænderne om paa Ryggen, og raabte: ""Viig bort fra mig! hvad haver jeg med Dig at gjøre? Du er et Menneske, og jeg en Guds Engel."" Da vendte han sig om, og stak i at græde ret bitterlig: ""Gud forlade Jer, *Michel Krænsen!*"" sagde han, ""hvad I har gjort imod os to syndige Mennesker!"" ""Giv Dig tilfreds!"" sagde vor Mand, ""det kan blive godt. Læg Dig nu her i Nat, og lad os saa see hvad hun siger i Morgen.""

"Det var Aften, og der trak et strængt Vejr op med Torden og Lynild, det grusseligste jeg nogen Tid har kjendt - ret som Verden skulde forgaae. Saa blev *Esben* da tilsinds at slaee sig til Ro hos os, og saasnart Vejret linnede, lagde han sig i Overstuen. Vi Andre gik ogsaa tilsengs; men jeg kunde længe høre igjennem Væggen, hvordan han sukkede og græd; jeg troer ogsaa at han bad til Gud i Himlen. Endelig faldt jeg ogsaa hen. *Cecil* laae og sov i den Alkove ligeoverfor *Michels* og min her."

"Det kunde vel være en Timestid eller noget mere over Midnat, da jeg vaagnede. Det var stille udenfor, og Maanen skinnede ind ad Vinduet. Jeg laae og tænkte paa den Elendighed, som var overgaaet os; jeg tænkte mindst paa, at det var skeet, som jeg nu skal fortælle 247 Jer. - Det kom mig for, at det var saa roligt henne hos *Cecil*; jeg kunde slet ikke høre, hun drog sin Aande; ikke heller fornåm jeg mere til *Esben*. Det båret mig for, at det ikke var rigtigt. Jeg listede mig ud af min egen Seng og hen til *Cecils*. Jeg kikkede derind, jeg følte efter hende; men hun var der ikke. Nu blev jeg urolig i mit Sind, sprang ud i Kjøkkenet, og tændte Lys, og dermed gik jeg op i Overstuen. Aa Gud hjælp os naadelig og vel! hvad saae jeg der? Hun sad i *Esbens* Seng, og havde lagt hans Hoved i sit Skjød; men da jeg saae nøjere til, var han saa bleg som et Liig; hans Ansigt, og Lagnerne vare røde af Blod. Jeg gav et Skriik af mig, og segnede om paa Jorden; men *Cecil* vinkede ad mig med den ene Haand, og klappede hans Kind med den anden. ""Tys! tys!"" sagde hun ""nu sover min Kjereste den søde Søvn. Ligesaa snart som I have begravet hans Legeme, bære Englene hans Sjæl til Paradiis, og der skal saa vort Bryllup staae med stor Herlighed og Glæde."" - Ak! ak! du milde Gud og Fader! hun havde skaaret Halsen over paa ham - den blodige Ragekniv laae paa Gulvet udenfor Sengen."

Her skjulte den ulykkelige Enke Ansigtet i sine Hænder, og græd bitterligen, mens Forfærdelse og Smerte sammenknugede mit Bryst. Endelig kom hun til sin vante Fatning, og vedblev som følger:

248

"Der blev en stor Ynk og Jammer baade her og til *Esbens*; men gjort Gjerning staaer ikke til at ændre. Da de kom kjørende med ham til hans Forældre - de tænkte, at han var vel forvart ude i Holsteen - ja, da blev der en Skrigen og en Skraalen, som Gaarden skulde have falden. Han var en skikkelig Karl, og nu kommen til saa stort Middel og Riigdom, og maatte alligevel saa ynkelig døe i hans unge Alder, og det for hans Kjerestes Haand. - Salig *Michel* kunde heller aldrig glemme det; han blev ikke Mand siden. Et Par Maaneder efter blev han liggende syg, og saa tog vor Herre ham fra mig."

"Den selvsamme Dag, som han blev jordet faldt *Cecil* i en dyb Søvn, og sov hun saamænd tre Ætmaal ud i eet. Da hun vaagnede, var hendes Forstand kommen tilbage. Jeg sad ved hendes Seng, og ventede, at vor Herre skulde løse op for hende. Men allerbedst som hun laae, drog hun et dybt Suk, kastede sine Øjne paa mig, og sagde: ""hvorledes er det fat? hvor har jeg været? jeg har havt en underlig Drøm: det kom mig for, jeg var i Himmerig, og *Esben* hos mig. - Herre Gud, Moer! hvor er *Esben*? har I ikke hørt fra ham, siden han drog ad Holsteen?"" - Jeg vidste ikke ret, hvad jeg torde svare. Nej - sagde jeg - vi veed ikke Stort om ham. Hun sukkede! ""Hvor er Faer?"" spurgte hun saa. Din Fader har det godt - svarte jeg - ham har Gud taget til sig - da græd hun. ""Moer! lad mig see ham!"" sagde hun. Det kan Du ikke Barn! - svarte jeg - for han er jo i Jorden. ""Gud bevare os!"" skreeg hun, ""hvortlænge har jeg da sovet?"" - Heraf mærkede jeg, at hun ikke selv vidste, i hvad Tilstand hun havde været. ""Har I vækket mig, Moer!"" sagde hun igjen ""har I ingen Tjeneste gjort mig: jeg sov saa sødt; jeg drømte saa dejligt; *Esben* kom hver Nat og besøgte mig i skinnende hvide Klæder og med en rød Perlekrands om hans Hals!""

Her faldt den Gamle atter hen i tungsindige Tanker, og først efter nogle dybe Hjertesuk tog hun atter ved.

"Det stakkels Barn havde da faaet sin Forstand tilbage; men Gud veed, om det var bedre for hende. Hun var aldrig glad, men altid stille bedrøvet, talte ikke uden naar hun blev adspurgt, og passede sit Arbejde meget flittigt. Hun var hverken syg eller frisk."

"Det spurgtes da snart heromkring i Nabolavet, og et Fjerdingaarstid efter kom *Mads Egelund*, for at bejle til hende anden Gang. Men hun vilde ikke vide af ham at sige, hverken for Lidt eller for Meget. Da han nu fornåm, at hun slet ikke kunde lide ham, blev han 249 studsig, og fik Ondt isinde. Jeg, og Folkene, og alle de, der kom her, passede bestandig nøje paa, at vi ikke lod falde det mindste Ord om, hvordan hun selv i hendes Afsindighed havde undlivet den stakkels *Esben*; og hun tænkte vel ogsaa, at han enten var død eller gift derude i Sønden. - En dag, som nu *Mads* er her, og trænger stærkt paa hende, om at give ham Ja, og hun saa svarer, at hun hellere vilde døe, end giftes med ham: siger han reent ud, at han slet ikke var saa hægen for Een, der havde skaaret Halsen over paa sin første Kjereste; og dermed fortæller han hende det Hele, som det var tilgaaet. Jeg staaer ude i Kjøkkenet og hørte det saa halvt om halvt. Jeg slænger hvad jeg har i Haanden, springer ind, og raaber til ham: Mads! Mads! Gud forlade Jer! hvad er det, I gjør? Men det var for silde: hun sad paa Bænken saa bleg som en kalket Væg, og Øjnene stode stivt i hendes Hoved. ""Hvad gjør jeg?"" sagde han, ""jeg siger jo ikke Andet, end hvad sandt er; det er bedre, hun faaer det at vide, end at holde hende for Nar, og lade hende gaae og vente efter en død Mand hendes hele Livstid. - Farvel! og Tak for mig!"" - Han gik; men hun var igjen falden tilbage, og faaer vel aldrig hendes Forstand mere i dette Liv. I seer selv, hvorledes hun er: al den Tid, hun ikke sover, synger hun den Vise, hun selv har digtet, dengang *Esben* drog til Holsteen, og bilder sig ind, at hun spinder paa Brudelagnerne. Ellers er hun dog rolig - Gud skee Lov! og gjør ikke det mindste Kræ Fortred: men vi tør alligevel ikke slippe hende af Sigte. Gud see i Naade til hende, og løse snart op for os Begge to!"

Idet hun talte de sidste Ord, kom den Ulykkelige ind med sin Ledsagerske: ""Nej"" sagde hun, ""idag er han ikke at see; men imorgen har vi ham vist. Jeg maae skynde mig, om jeg skal blive færdig med Lagnerne."" Hun satte sig hurtig ned paa sin lille Halmstol, og med Hænder og Fødder i rask Bevægelse, istemte hun atter sin Klagesang. Et langt, dybthentet Suk gik hvergang forud for Omqvædet: "Den største Sorg i Verden her, er dog at skilles fra den, Man har kjer." Hendes skjønne blege Ansigt sænkede sig da ned mod Barmen, Hænder og Fødder hvilte et Øjeblik; men snart og skyndsomt rettede hun sig atter i Vejret, istemte et andet Vers, og satte Skyggerokken igang.

I tungsindige Tanker vandrede jeg tilbage; min Sjæl havde antaget Ørkens Farve. Min Phantasie var ene sysselsat med *Cecilia* og hendes rædsomme Skjæbne. I hvert et fjernt Luftbillede troede jeg at see 250 Hosekræmmerdatteren, hvorlunde hun sad og spandt, og rokkede, og slog ud med Armene. I Hjejls sørgmodige Fløjten, i den eenlige Hedelærkes eensformige Klage-triller hørte jeg kun de sørgeligsande, af saamange tusinde saarede Hjerter dybtfølte Ord:

*"Den største Sorg udi Verden her,
Er dog at skilles fra den, Man har kjer."*

Peer Spillemands Skibsjournal

(Holden paa en Søereise fra Kjøbenhavn til Aalborg.)

Anledning og Indledning.

"*Mennesket har Abenatur*," det er en stor Sandhed; men den er vist nok grumme gammel. Jeg siger derimod: *Aben har Menneskenatur*, hvilket betyder det Samme; men klinger bedre; thi hiint er en Grovhed mod Menneskene - dette en Compliment til Aberne. Hvorom Alting er, saa anseer jeg denne Efterabelsesdrift for Moder og Amme til al menneskelig Cultur - baade aandelig og legemlig. Og er den endelig ogsaa prima causa til efterfølgende Opsats. Thi da jeg i mit 25de Aar forlod Gefions Øe, for at besøge Jydens Land, saae jeg, ved min Indtrædelse i Skibet, paa Kahytbordet Skipperens Journal, hvis korte, sammentrængte, sententieuse Stiil jeg strax erklærede for en heldig Efterligning af Thucydides og Tacitus. "Smukt Vejr - laber Kuling - en Sejler til Luvart - Storm - Vinden ret Vesten - Fokken overbord - Kokken overbord -" o.s.v. vare Sætninger, der syntes mig ligesaa indholdsrige, som mystiske; ja, at kunne tjene til Overskrivter til ligesaamange Capitler af et Menneskes Levnetsbeskrivelse. Thi følte jeg Abenaturen røre sig kraftigen i mig, laante derfor nogle Ark Papiir af Skipperen, sammenhæftede dem i samme Format som hans Journal, og optegnede hver Aften vor lille svømmende Verdens Begivenheder, kryddrede med mine egne Tanker. I een Henseende - hvad Stilen nemlig angaaer - har jeg afveget betydeligt fra Skipper *Børresen*, idet jeg hellere - hvad Udførligheden angaaer - valgte *Livius* til mit Mønster; thi, som Barbeer, har jeg ikke godt ved at fatte mig kort, og som Væver, vil jeg gjerne føje mine Bemærkninger Islet til Historiens Trendegarn.

Her følger Journalen:

Til Ankers paa Jagten "Karen Margrethe" ved *Trekroner*.

Solen gaaer ned; dens Straaler - nej, den Begyndelse er alt for højtravende. Hvad kan jeg fortælle om dens Straaler, som ikke er 252 sagt, sjunget, klynket, raabt, skreget, hvidsket, læspet tusinde Gange tilforn? Dens Straaler skinne ind ad Kahytvinduet - det er det Hele. Jeg stod paa Dækket. Der var Ingen ombord, uden en Matros, som sad paa Rejlingen, sang en Vise og slog Takten med sine Skohæle; en Dreng, som bankede Tørfisk, og Styrmanden, der trampede op og ned med Hænderne i Trøjelommerne, grinte mod Solen, naar den skjar ham i Øjnene, og kikkede engang imellem op efter Flaget. - En Tværdriver, ret en but Patron! Jeg vilde indlede en Samtale med ham; men han ynder ikke ordentlige sammenhængende Dialoger; hans Maneer er kort, afbrudt, laconisk - ganske i Skibsjournalens Smag. "En dejlig, velsignet Aften," begyndte jeg. Han troede nok, at jeg talte til Solen; thi han svarte Intet; men trak Skraaen frem med Tungen, og spyttede den langt ud i Søen. "Jeg tænker, vi faae smukt Vejr imorgen" sagde jeg. "Det veed der Ingen" brummede han. "Mon vi kan naae Aalborg til næste Aften?" spurgte jeg. "Det skal jeg sige ham imorgen ved denne Tid" svarte han. Det kan jeg selv, tænkte jeg. "Er Vinden god?" spurgte jeg atter. "Det kan han see paa Fløjet!" svarte han. Jeg blev stødt, og gav mig til at fløjte. Han saae paa mig, som om han vilde slugt mig; jeg blev ved. "Der er Ingen," snærrede han: "der fløjter ombord; det er ingen Nytte til." - Jeg taug, stoppede min Pibe, slog Ild, og begyndte at ryge. Jeg spyttede paa Dækket - det var ham heller ikke tilpas. "Er Søen ikke stor nok at spytte i?" knurrede han halvt for sig selv. Nu observerede jeg først, at han altid spyttede udenfor Skibet; for at føje ham gjorde jeg det Samme; Da Piben var ude, observerede jeg, at der var en Knap løs i min Kjole; jeg tog Naal og Traad frem og begyndte at sy e den fast. "Der er Ingen, der syer ombord;" brummede han igjen: "det duer inte." Nu gad jeg ikke længere hørt paa den Bjørn: jeg puttede derfor mit Syetøj i Lommen, og gik ned i Kahyten. Da jeg er temmelig høj og uvant med denne Passage, stødte jeg Panden mod Dørhammeren, og kjørte i Kane ned ad Trapperne. - Grobianen loe. Han har forspildt mig denne søde Aften, og ganske sat mig ud af min sværmeriske Stemning. - Jeg vil slutte for dennesinde, og søge mit Natteleje i Rummet - der har jeg udseet mig en Postvogn til Seng.

Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne.

Under Sejl i *Kattegattet*.

Det var bælmørkt, da jeg vaagnede. Jeg kunde ikke strax besinde mig paa, hvor jeg var; endnu halv i Søvn hørte jeg en Trampen over mit Hoved, en Skvalpen ved Siden af mig og en Knærken bag ved. Jeg troede, at jeg laae endnu i min gode Seng i Regnegaden; at den første Lyd forskrev sig fra Studenten, der logerede ovenpaa, og saaledes altid plejede at marschere, naar han læste over paa sine Collegier, at den anden kom fra Stuepigen, som stænkede Vand paa Gulvet, og den tredie deraf, at hun lod Dørene staae aabne. "Luk Døren, *Stine!*" raabte jeg, "ellers løber Moppe paa Gaden." Jeg hørte en sagte Fnisen, og en Stemme, som sagde: "der er Een der snakker i Søvn." - "Tys!" hvidskede en Anden, "lad sove, hvem sove vil!" Nu blev det atter stille. Jeg blev heel vaagen, og begyndte at orientere mig. Der maatte være adskillige Passagerer dernede, komne ombord i Aftes, for jeg hørte fire eller fem forskjellige Variationer paa Snorken. Lidt efter sagde En: "Sej Du!" en Anden svarte: "Holloj!" - "Jeg vilde ønske," sagde den Første, "at jeg laae i min egen Kojе, eller sad hjemme i min salig Bedstemoers Lænesteol; her lugter som den 254 slemme Syge af Spegesild og Flæsk og røget Kjød. Enten har Skipperen sit Spisekammer i Nærheden, eller ogsaa har jeg faaet Prangerens Madpose til Hovedpude." - "Mit Øre," sagde den Anden, "ligger klos til en Gammelost; jeg kan høre Springerne voltigere derinde." - "De æ min Madkorre!" hvæsede en tykmælet Jyde - formodentlig Prangeren. - "Velbekomme Dem, min Mand!" svarte den Første, "naar De faaer afspiist!" - "Jeg gad ogsaa vide" blev han sagtere ved til sin Sidemand, "hvad det er for Brixebidere, der har lagt Beslag paa Kahytten?" - "Tys!" svarede denne paa Fransk, i hvilket Sprog de fra nu af fortsatte Samtalen: "det er to jydsk Frøkener, der har været herover med deres søde Fa'er - det sagde Skipperen, da jeg forlangte hans Kojе - nu skal de hjem igjen for at see, om de kalkunske Høns har faaet Kyllinger; de har en forbandet nysselig Kammerpige med dem."

"En ny Tidsalder" hørtes nu bag ved min Ryg, af en affecteret Theaterstemme, een af hine mange Rossingianere, som i denne Periode *norskede* i Thalias Capeller og stundom i selve Kirkerne, "en ny Tidsalder afslører sig nu, et Vink om vor aandige Tilværelses højere Betydning leder os til en dybere Erkjendelse." - "Ja visseelig" svarte en Anden "en stor Hemmelighed afslører sig, Receptivitet for de evige Grundtoner er mægtigen vakt, vort indre Livs Historie træder klarligen frem -" Her afbrødes denne betydningsfulde Dialog; thi een af de Fransktalende sagde til sin Cammerat: "Hør! hør! her har vi vistnok to Philosopher fra Eilersens Collegium." - "Vi ere komne ind i Noahs Ark, Du! eller i et Menagerie; her er baade Bjørne og Pappegøjer" svarte den Anden; "gid Dagen snart maatte afsløre disse dybe Hemmeligheder." - "Jeg længes efter Frokosten," sagde den Første, "en god Snaps gammel Rom vilde gie mit indre Liv en højere Betydning." - "Har I Rom!" hvæsede Prangeren, som blandt de franske Ord opsnappede dette ham velbekjendte, "skal A lave os en Knægt, saasnart det bliver Dag." - "Deres Højærværdighed taler i Allegorier," svartes paa Dansk, "maatte det ikke behage Dem at lade Sandheden fremtræde i sin simple Nøgenhed, i sin skjønnede ukunstlede Ynde!" - "Hua? hvem træder nøgen frem her? - Hr. Kammerraad! sover Han? De sige, her gaaer nøgne Mennesker herinde - " " - Piil apport!" tordnede en ny vældig Røst, som om den kom ud af et Oxehoved; og herpaa fulgte et almindeligt Latterchor. "Alle gode Aander!" sukkede Een med affecteret Angest "det er den vilde 255 Jæger!" - "Sante Hubert!" klynkede en Anden, "ora pro nobis!" - "Det torde være et Spørgsmaal," sagde den Tredie, "om Drømme kunne ansees for Yttringer af en potentseret Naturkraft, en Tilstand af klarere Selvbevidsthed - " " - Drømme er Drømme" sagde han med Madkurven, "de komme fra en fuld Mave; naar I vil drømme, skal I sætte et godt Skud Meelgrød tillivs før I gaaer i Seng - " - "Meget rigtigt" afbrød een af Søemændene, "Drømme ere ikke Andet, end Meelgrød i anden Potents; men det er et Spørgsmaal, om ikke Boghvedegrød ogsaa er istand til at hensætte Sjælen i en Tilstand af klarere Selvbevidsthed?" - "Var Du i Kirken i Søndags?" hvidskede den ene af Philosopherne bag ved mig. "Nej," svarede den Anden. "Vi fik en sød Præken," sagde hiin, "den handlede om Oldingens lyse Drømme. Begyndelsen greb mig strax med sælsom Kraft -" - Her declamerede han i halvnorsk Mundart: "Seer hiin ædle ungdommelige Olding! sneehvide Haar bedække hans skaldede Isse; med langsomme Fjed skynder han sig til Graven; naar han seer tilbage paa sit henrundne Liv, skuer han en lysende Fremtid imøde; den golde Ørk pranger med tusinde Blomster; det visne Træ bugner under gyldne Frugter!" - "Ja!" sagde den anden Philosoph, "det er en Mand for følende Hjerter; han forstaaer at gribe Sjælens Grundaccorder, og med rund Haand at strøe Blomster over Hverdagslivets øde Vej." - "Jeg griber et fireskillings Rundbrød!" raabte een af Søemændene, "hvo vil med rund Haand brede Smør paa?" - "Tøv lidt! tøv lidt!" svarte Prangeren, "stop jer Pibe af jer egen Daase! men det er det Samme: gier I Brændeviin, gier jeg Brød - " "Skipperen spørger, om Passagererne vil have Kaffe?" raabte en huul Røst ned gennem den aabnede Luge.

Nu blev det ret levende i Rummet. Een efter den Anden krøb op paa Dækket. Jeg var den Første, og tog de Øvrige i Øjesyn, ligesom de fremsteeg til Lyset; de vare Sex foruden mig: de tvende Philosopher; de Herrer, som talte Fransk indbyrdes, hvem jeg nu erkjendte for Søeofficerer; Prangeren med sin Madkurv, og endelig hans Ven Kammerraaden, som havde jaget i Søvn.

Det var en stille og klar, men kjølig Morgenstund. Solen stod luerød op over Kullen. Ingen Vind krusede Havets blanke Flade. Sejlene hang slappe, og slyngede hid og did, ligesom Skibet vuggedes af den dybe

Undersøe. "Det er et godt Vejr idag" sagde Prangeren til Styrmanden, der stod skrævende paa Fokbommen, og skottede foragtelig 256 til den hen ad Dækket ravende Landkrabbe. "Kalder Han det godt?" svarte den butte Gast; "det er godt, kanske, for hans smaae Lam og hans Gæslinger; men jeg kalder det en ringe Lejlighed. Skuden gaaer mere tilbage, end hun gaaer frem." - "Vi faae snart Vind fra Land" sagde den ene af Søofficiererne, hvem jeg til Forskjel paa den anden og brede - herefter vil kalde *den Lange*. "Det tænker jeg ogsaa Hr. Lieutenant!" svarte Styrmanden, og littede høflig paa Hatten. Da Officieren nu spurgte ham om Noget i en sagtere Tone, vendte jeg mig, og saa hans lavstammede Cammerat staaende med Ryggen til Jollen og dampende paa sin Cigar, ganske ligegyldig for den majestætiske Morgensol. Jeg troede at borde gjøre ham opmærksom paa Højsamme, pegede derfor mod Østen med den just ikke saa aldeles nye Bemærkning: "at *Den* stod dejlig op." - "Hvilken mener De?" spurgte han, skottende derhen; dog uden at dreje Ansigtet. Nu blev jeg først vaer, at et dejligt Pigeansigt tittede op af Kahytdøren. "Solen ufortalt," svarede jeg hurtigt og sagte, "mener jeg nu den, som er os nærmest." Hun maae dog have hørt vor korte Dialog; thi hun rødmede pludseligt og forsvandt. "Hvem er den lille Tingest?" spurgte Officieren Skipperen, der nu kom til. "Det er Majorens Pige" svarte han. Og herpaa erfarede vi endvidere: at hans Frøken Datter, samt en anden Dame, befandt sig nede i Kahytten. Skipperen gik nu forud, for at lade Kaffe frembringe, som strax efter modtoges af den smukke Kammerpige i Kahytdøren.

I det samme begyndte det at røre sig i Jollen. Den Brede vendte sig og sagde: "mon her ikke ogsaa skulde være en lille Kammerpige emballeret?" Han littede en Flig af den over Jollen udbredte Kappe, og - en karmosinrød Arm kom tilsyne. Hurtig slap han Kappen, og greb med Fingeren om sin Ørelap. Det var vores Major, som her havde taget sit kolde Natteleje; han havde anset det for bedre - kan jeg troe - at fryse paa Dækket, end at ligge varmt i Rummet blandt Creti og Pleti.

Skipperen kom, og vækkede ham, for at afhente ham til Kaffe bordet i Kahytten. Officiererne forlangte deres Portioner op paa Dækket. De to Philosopher stod ved Rejlingen paa den anden Side af Skibet, og saae hen mod Sællands Kyst.

Det varede ikke ret længe, før Kammerpigen kom ud til os, og med undseelig Mine, og med næsten skjælvende Stemme hilsende de to Herrer Officierer fra hendes Herskab, om de ikke behagede at drikke 257 Kaffe nede i Kahytten. "Hvor Du er, mit Barn!" svarte den Brede, og smed sin Cigarstump overbord, "der vil jeg gjerne være." Den Lange spidsede Munden, som til et Kys; og Begge fulgte Indbydelsen.

Her var just et meget passende Sted til at anbringe nogle nyttige Bemærkninger over Damernes Forkjærlighed for visse Farver; thi det kan vel antages for afgjort: at den røde og den blaae behager dem meest. I det mindste er dette Tilfældet her saavel som og i Engelland, hvilket jeg kunde documentere med mange Citater af dette Lands bedste Romanforfattere. (De russiske Damer skulle derimod fortrinligen ynde den grønne Farve; de østerrigste den hvide - saa forskjellig kan Smagen være.) - Men hvorom Alting er; jeg vil ikke bemærke 258 Andet, end at jeg var sortklædt, saavel som de tvende andre Philosopher, og at dette maae have været Grunden, hvorfor ingen af os blev indbudet til at nyde Kaffe i Kahytten. Og dog borde ustridigen en solid Student langt foretrækkes en flygtig Officier; men desværre! der findes nuomstunder kun liden Grundighed hos unge Piger. - NB. bliver jeg nogensinde Medlem af et Selskab til Kvindekjønnets Forædling, skal jeg stræbe af alle Kræfter at virke paa Farvesandsen.

Ovenpaa Kahytten lejrede sig nu om en anden Kaffe kjedel de to philosophiske Studenter, den jagtelskende Kammerraad, Prangeren (som tillige aabenbarede sig som Proprietair) og min egen Ringhed. Men neppe havde vi nydt den forfriskende Drik, før en Sydostvind begyndte at rejse sig. Sejlene fyldtes, Roret knirkede, Matroserne løb frem og tilbage, Skipperen stillede sig foran Nathuset, saae med et Professoransigt snart paa Compasset og snart paa Fløjet, gav sine Ordre, og documenterede dem med kraftige Eder. - Kort: Solen var ikke kommen Halvvejen imellem Kullen og Meridianen, førend vi havde en frisk Kuling, saa at vi snart saae den sællandske Kyst ud af Sigte - som Irlænderen siger.

Jagten dukkede op og ned, og frembragte en Bevægelse, der, uagtet dens formeentlige Sundhed, har noget Ubehageligt for Enhver, som ikke er søvphant. Kammerraaden krøb ned i Rummet. Prangeren satte Panden mod Vantet, og holdt fast i Vævlingerne med begge Hænder. Den ene af de unge Lærde conjungerte "boao;" den anden stirrede stivt ud i Søen, som om han vilde udgrunde dens dybe Hemmeligheder. Søofficiererne kom op paa Dækket, og den ene raabte til Skibsdrengen: "skrup Dig, Du! ned i Kahytten med Svabert og Pøs!" af hvilken Befaling jeg med temmelig Sikkerhed sluttede mig til Damernes Tilstand. Selv holdt jeg mig kjæk, og nød i Selskab med de to Søegutter en anstændig Frokost.

Ved Middagstid fik vi *Anholt* i Sigte. Synet af denne mærkelige Øe mindede mig naturligviis om *Peder Paars* - højcomisk Ihukommelse, og ufrivillig fremmumlede jeg Heltens Tale, der - som bekjendt - blev afbrudt ved paakommende Brækning. Den ene af Studenterne, der, ligesom jeg, var fri for Søesygen, og mig uafvidende, stod tæt bag ved mig, traadte frem; slog med Nakken; trak Læberne op mod Næsen, og sagde: "Jeg maae tilstaae Dem, at *Holberg* ikke er den Mand, som tiltaler mig; han har alene opfattet det Betydningsløse i den store Hobs tankeløse Hverdagsliv, og i et plat og frivolt Sprog 259 fortalt os en jammerlig Anecdote. Han har ikke mindste Ahnelse om det aandige Livs Poesie; han bevæger sig i Pøbelens Atmosfære; han fremstiller Mennesket blot som det er, og ikke som det burde være; han - " - Om

Forladelse!" afbrød *den Lange*, som just var kommen til, med et sarcastisk Smil: "er deres Navn ikke *Berg?*" - "Jo, meget rigtigt!" lød Svaret, og Begge lod til at blive næsten lige forundrede. *Den Lange* vedblev med paatagen Alvorlighed: "og deres Fornavn er formodentlig *Rasmus?*" - "Nej!" svarede Philosophen ligesaa alvorlig: "mit Døbenavn er *Adam.*" - Nu mærkede jeg, hvor Søofficiererne vilde hen, og sagde: "Jeg veed just ikke, hvilken højere Grund, der kan bevæge Dem til Pseudonymitet; men da jeg er *Peer Degn*, maae jeg vel kjende Dem og vide, at De hedder *Rasmus Berg*" - Den omdøbte *Erasmus Montanus* saae forbauset paa mig; men inden det kom til nærmere Forklaring, brølede Skipperen sit: "klar for at vende!" En Søe skyllede ind paa Dækket; *Erasmus* gled omkuld, og vi Andre ilede over i Vindsiden.

Nu bemærkede jeg først, at Vinden havde vendt sig, og blæste temmelig haardt, samt at vi begyndte at krydse.

Een efter Anden af os søgte nu ned i Rummet, hvor alle vi Søestærke *skaffede* af fælleds Forraad. Et Par Flasker Viin gjorde os end mere lystige; og selv vor Philosoph nedlod sig til at deeltage i Hverdagslivets betydningsløse Færd, og syntes ganske at have forglemt hiin, ikke betydningsløse, Navnforvexling.

Hen paa Eftermiddagen tiltog Stormen. Søofficiererne gjorde flittigt Besøg i Kahytten; Kammerraaden og Prangeren til den Førstes medhavende Flaskefoder; de Andre sov.

Intet Væsentligt forresten passerede siden. Mod Aften lagde Vinden sig lidt, og vi bleve stedse ved at krydse.

Det er nu henimod Midnat. Jeg sidder ved en af de Medrejsendes Kister, og optegner ved Lanternens matte Skin herved i Rummet Dagens Mærkværdigheder. - Den smukke Kammerpige har jeg ikke seet siden imorges; det er maaskee saare gavnligt for mit svage Hjerter; thi seer jeg hende alt for tidt, torde det let hænde, at jeg tabte det tivende Gang. Dog være det langt fra mig, derover at fortvivle: mit Hjerter, skjøndt ikke nær saa haardt som *Thors* Hammer, har dog med Samme den Egenskab tilfælleds, at hvor tidt jeg kaster det bort, kommer det dog stedse af sig selv tilbage.

260

Til Ankers *under Læssøe.*

Det Første der forundrede mig, da jeg vaagnede, var at jeg havde sovet - sovet otte Timer i eet Væk; det er imod Reglementet - jeg mener Amors - den der er virkelig forelsket, maae ikke kunne sove haardt, ikke tale højt, ikke spytte langt. Intet af disse tre Criterier findes endnu hos mig; men vel et fjerde, hvortil de gamle Romere ej engang havde Navn, som dog alligevel er opfundet i Italien af deres udartede Efterkommere, og siden laant derfra af alle andre polerede Nationer: det nemlig, som Shakespeare kalder et "grønøjet Uhyre, der lever af sig selv;" Young: "Sjælens Ildebrand," og Rowe: "den grumme Søvnfordriver." NB. mod den sidste Benævnelse protesterer jeg, som aldeles urigtig. Og følgelig var ved min Opvaagnen Philosophernes og Prangerens Snorken en langt sødere Musik i mit Øre, end den Samtale mellem Dhrr. Søofficierer, hvis sidste Ende jeg hørte, og som jeg nu vil opskrive:

Den Lange. "- Jeg vidste Fa'en ikke hvem hendes Fa'er var; enten han var Major eller Oberst, enten han boede i Jylland eller Jødeland. Hun hedde Frøken *Sillie*, og var en snild Tøs; det var Alt hvad jeg vidste. Jeg har mødt hende eengang i Kongens Have og eengang paa Frederiksberg, altid i Flaade med Grosserer *Goldsacks*; og siden har jeg talt hende et Par Gange der hjemme hos dem selv."

Den Brede. "Hun kan godt lide Dig, Du! Og hendes Papa har vist nok det rene Væsen."

Den Lange. "Han skal være Ejer af to Herregaarde, siger Skipperen."

Den Brede. "Veed Du hvad? havde vi blot havt en Præst ombord, saa kunde han og den lange *Peer Degn** ha'e splidset Jer strax - hvad! et Søebryllup, Du?"

Den Lange. "Aa Sludder! kan Man gifte sig, før Man bli'er forlovet? Sligt skal gaae med Lodder, Du!"

Den Brede. "Naa, saa forlov Dig, for at gjøre en Begyndelse!"

Den Lange. "L.. m.. M...** Jeg kan jo ikke engang komme til at tale *-*²⁶¹ hende under fire Øjne. Den anden Frøken - what do you call her - viger jo aldrig fra hende."

Den Brede. "Det skal ha'e gode Veje. Men, apropos! hvad siger Du om Kammerpigen? Det er D.O.k.m. Synd for den Glut; hun borde være Frøken, saa kunde vi bringe en Dobbeltalliance tilveje -."

Her vaagnede Prangeren med en lang Gaben, og afbrød derved Dialogen; men jeg havde hørt nok: det "grønøjede Uhyre" begyndte at gnave i mit Inderste.

Alle vare paa Benene; Vejret smukt, men Vinden ugunstig. - Damerne havde nu forvundet deres Søesyge, og besluttede at drikke Kaffe paa Dækket. Der saae jeg da de tvende Frøkener: Majorens Datter er

ret vakker; men ikke nær saa smuk som Kammerpigen. Den anden Frøken - hun hedder *Bertha*, mere veed jeg ikke - er en ganske "betydningsløs Hverdagsskabning," som taler næsten slet Intet. Om hun tænker Noget, skal jeg lade være usagt; men derpaa tvivler jeg storligen.

Jeg blev inviteret - formodentlig paa Søofficierernes Anbefaling til at deeltage i Frokosten, hvilken jeg krydrede med adskillige nette Indfald, der lod til at behage baade Herrer og Damer. Om det saa var Kammerpigen, den lille *Stine*, saa stak hun nu og da det skjelmske Gefjæs op over sin Frøkens, og smilte saa nysseligt, at det gottede mig i mit inderste Hjerte. *Den Brede* kunde næsten ikke vende sine Øjne fra hende, hvortil Frøken *Bertha* smidskede nok saa lumsk. *Den Lange* holdt Sin varm, og hun saae ud saa glad som en Brud. Majoren talte Lidet, men spiste destomere; og hans Exempel fulgte Kammerraaden. Prangeren blev næsten bestandig nede i Rummet, og holdt sig til sin Madkurv.

Til Ankers om Aftenen paa samme Sted.

"O Skrøbelighed! dit Navn er Kvinde!" dog nej! det er ikke Skrøbelighed; det er Styrke i Synden: Vellyst, Forfængelighed, Glimresyge - see det er Ingredientserne, hvoraf Naturen laver det Væsen, der - som en vis Mand siger - "er Kilden til al vor Fryd og al vor Kummer." Hvo skulde have tænkt Sligt om denne yndefulde Skabning? saae ud saa from som en Due, saa reen som nyfalden Sne og saa kydisk som - et Helgenbillede! Og dog saae disse mine Øjne, hvorlunde hun frivillig, ja med Inbrunst - som Germanen siger - 262 kyssede den tykke, graahaarede, halvgamle Kammerraad. Og ikke fem Minutter derefter stod hun og talte ret fortrolig med *den Brede*; og jeg tør sværge paa, hun trykkede hans Haand; for da hun vendte sig, kyssede han det Sted, hvor hendes Tommelfinger havde siddet. Ja hun er mig den rette Noli me tangere! Velbekomme Dem, mine Herrer!

Men om nu Lieutenanten virkelig skulde have alvorlige Hensigter med hende? borde jeg da ikke advare ham? Hm! jeg vil betænke mig herpaa til imorgen: Natten giver gode Raad. NB. Det Klogeste, Man her i Verden kan foretage sig, er dog at sove; havde jeg ligget hernede denne livsalige Eftermiddag og snorket ved Siden af Prangeren, var jeg ikke bleven Vidne til de Scener, som ovenikøbet ere istand til at forspilde mig et Par Timer af min Nattero. - Ak ja! jeg havde dog næret det Haab, her at træffe paa en dydig Pamela - pyt! paa det Laug! en Philine er hun; men ved den guldlukkede Sif! hun maae nu smidske ad mig, saa meget hun behager: i mig skal hun finde en *Meister*, en "steinernen Mann."

Men Morpheus begynder at nedtyngne mine Øjenlaage - jeg følger hans blide Indbydelse. Maatte jeg kun forskaanes for Drømme! thi jeg veed forud, at de alene ville dreje sig om flanevorne Kammerpiger, lesindige Lieutnanter, og forlibte Kammerraader. - God Nat! sov vel, om I kunne, I usle sandselige Hverdagsmennesker!

Under Sejl syden for *Læssøe*; i Middagsstunden.

Jeg har sovet inat som en Steen. Derfor kan jeg takke den Ietfærdige Skabning, hvis Uværdighed ganske har helbredet mig for hine forlibte Griller, saavel som de tvende Philosopher, der iaftes snakkede mig isøvn. - Vi har frokosteret i Kahytten, da Luften var for kold paa Dækket. *Philine* vartede op. Hendes Væsen bliver meer og meer næsviist; hun coqvetterer uden Skye baade med den gamle og unge Tilbeder - ogsaa jeg fik, for en Fejls Skyld, et Par forføriske Øjekast, dem jeg paa en værdig Maade besvarede med strænge Blik. Kammerraaden og *den Brede* syntes Begge lige lykkelige - jeg skal sandelig ikke misunde dem. Snurrlig nok: Frøken *Bertha*, som ellers neppe kan lukke Munden op, fandt dog Pigens Opførsel alt for upassende, og gav hende derfor virkelig en net lille Finte: "hvad befaler *Frøkenen*?" sagde hun engang til hende, ligesom i en Adspredelse. Dog rødmede 263 hun selv derved, saavel som Mammesellen. Hendes Fyr satte et suurt Ansigt op; men Kammerraaden slog hurtig et Glas Viin i Halsen, synlig nok for at dæmpe en frembrydende Latter.

Jeg har forgjæves søgt en Lejlighed til, under fire Øjne at advare den stakkels Lieutnant; thi af en Ytring, han i Nat lod falde til sin Cammerat, maae jeg antage, at hans Tilbøjelighed for Pigen er noget Mere, end blot Passetems. Men han skal snart lære hende at kjende; hvorledes jeg saa end bærer mig ad.

Atter for Anker om Aftenen.

Havde jeg ikke seet hende kysse og klappe den tykke Kammerraad, vilde den listige Taske gjøre mig ganske uvis i mine Meninger om hendes sande Caracteer. O du kvindelige Forstillelse! du gaaer gyselig vidt!

Jeg sad i Skumringen paa Ankeret udenfor Forstavnen. Hvorfor jeg sad der, hører ikke til Sagen; men vist er det, jeg maatte sidde der meget længere, end jeg havde nødig, og i en temmelig tvungen Stilling. Thi som jeg vilde rejse mig, hørte jeg tvende Stemmer indenfor mig: den brede Lieutnant og den forføriske Kammerpige.

"Hr. Lieutnant!" sagde hun, "De har ønsket at tale med mig uden Vidner: hvad har De at sige mig?"

Han. "Jeg vilde sige Dig, mit smukke Barn! at Du har taget mit Hjerte tilfange."

Hun. "O! ikke Andet! det kunde De ligesaa godt have sagt mig i Vidners Overværelse. Ved saadanne Erklæringer pleje Deherrer Officierer vel ikke at genere dem for Trediemand."

Han. "Du vil slaae min Tilstaaelse hen i Spøg?"

Hun. "Naturligviis! da jeg ikke kan kjende Dem fra nogen slet Side, vilde det være en Fornærmelse mod Dem, om jeg tog Deres Ord for Alvor."

Han. "Vel talt, mit Barn! men om det nu var mit Alvor? hvad vilde Du saa svare?"

Hun. "Min Herre! jeg er en fattig Pige, som ikke ejer Andet, end min Ære -"

Han. "Du kan lægge til: en Skjønhed - som -"

Hun. "- Som De vilde gjøre til min egen Roligheds Grav?"

Han. "Nej, Barn! Nej! derfor troer jeg, Din gode Forstand kunde 264 bevare Dig. Du taler ikke som Andre af din Stand - Din Opdragelse har ikke bestemt Dig til at tjene for dit Brød."

Hun. "Men om det alligevel havde været Skjæbnens Villie? Dog - Hr. Lieutnant! lad os afbryde denne Samtale! den leder ikke til noget Godt - om Nogen saae eller hørte os her?"

Han. "Hvad kunde det skade?"

Hun. "Dem maaskee ikke; men mig saare Meget. - De tillader, at jeg gaaer tilbage til mit Herskab!"

Han. "Endnu ikke! kun eet Ord, bedste Pige! Hvad Du her har sagt mig, indta'r mig kun endnu mere - jeg elsker Dig, ved Gud! oprigtigt."

Hun. "Min Herre! De maae tillade mig at tvivle: en Officier skulde elske en Tjenestepige andet end for at gjøre hende til Heltinden i en Roman, som for hende nødvendig vilde faae en tragisk Ende."

Han. "Nej saa skal -"

Hun. "- Band ikke! band ikke - Hr. Lieutnant! De bedrøver mig, og - De fornedrer Dem selv - slip min Haand! den kan jo saa aldrig blive Deres."

Han. "Og hvorfor ikke?"

Hun. "Fordi den er Dem alt for ringe - nej! nej! spild ikke flere Ord, min Herre! men er Deres Tilbud alvorligt, da behag at gjenta'e det imorgen i hele Selskabets Nærværelse, saa - saa vil jeg svare Dem alvorligt!"

Hermed hørte jeg hende suse bort, og den ulykkelige Elsker sneeg sig langsomt bagefter.

Det er et græsseligt Snerperie! saa kostbare kunne slige Tøjter gjøre sig. Ja ja! hun gav nok bedre Kjøb; men nu skulde hun først udkramme de moralsk-sentimentalske Floskler, hun har opsnappet paa en eller anden Comedie. Den arme Fyr! jeg troer bestemt, han vil ægte hende. Men bie kun, min gode Frue Lieutnantinde in spe! jeg skal nok sætte dig en Streg i Regningen - forfængelige, uforskammede Ting!

Hvor let kunde ikke ogsaa jeg have løbet i den Snare! Men jeg havde strax en dunkel Ahnelse om, at det ikke hang rigtig sammen med denne hersens Kammerpige.

265

Under Indseilingen i *Liimfjorden*.

Fortræffeligt! Knuden er løst - Romanen er færdig. Solen skinnede varmt; en mild Østenvind skjød os sagtelig hen mod Jyllands Kyst, og, da der ingen Urolighed var i Søen, saa jevnt, at vi ikke fornåm, hvorledes vi kom afsted. Alle vare vi muntert stemte, og det blev i et Skibsraad besluttet at spise Frokost paa Dækket, og da at knække Halsen paa de levnede Flasker, Jollen, der stod os ivejen, blev sat i Søen; et Par store Kister hejsede op af Rummet med fyrige: "Haa-hajop!" af Matroserne, som ventede honnøtte Drikkepenge. Kisterne bleve stillede mellem Kahytten og Lugen, og dækkede; Bænke anbragte rundt om dem. Alle Passagererne, med samt Skipperen, toge Plads.

Den Lange sad hos sit Hjertes Frøken; *den Brede* hos den lakoniske *Bertha*. Saasnart Glassene første Gang vare fyldte, greb Majoren sit, rejste sig, løftede det højt i Vejret, og raabte: "Herved declareres Mariage mellem Hr. Lieutnant *Dannebrog* og Frøken *Juliane Sillie* - de Forlovedes Skaal!" Glassene klingrede; et tredobbelt "Hurra!" drøned; den tomme Flaske fløj i Søen.

Mit Blik faldt paa Kammerpigen, der stod taus og mod Sædvane meget alvorlig bag ved Frøken *Bertha*.

Nu sprang *den Brede* tilbage over Bænken, gik hen til hende, og sagde højt og bestemt: "Husker Du, hvad Du lovede mig igaar?" - Hun rødmede, og stammede et sagte: "Ja!" - Det forekom mig nu at være paa den høje Tid at frelse Manden: jeg rækkede om bag Kammerraadens Ryg, og trak ham i Kjoleskjødet een Gang - to Gange. "Hvad behager?" sagde han med en hurtig Vending og et mørkt Øjekast; men og i samme Øjeblik til Pigen: "naar jeg gjentager mit forrige Tilbud? - " Jeg kastede mine Been over Bænken, og hviskede ham i Øret: "For Himlens Skyld! lad være!" "Hvad rager det Dem?" knurrede han tilbage; og sagde atter til Pigen, hvis Haand han havde grebet: "Naar jeg nu gjentager mit Tilbud? -" Kammerraaden, der sad lige over for os, grinte ret svinepolidsk. - Mit Blod oprørtes - jeg hvidskede atter med Hæftighed til Officieren: "De gjør Dem selv ulykkelig!" "Ri'er Fanden Dem?" svarede han mig, og næsten i samme Tone talte han de samme Ord som før til Mamsel *Stine* tredie Gang. "Hvilket Tilbud?" spurgte hun bleg og med bævende Røst. - Naa! saa sejl din egen Søe, du UIk! tænkte jeg, og gik tilbage paa min Plads.

266

"Mit Hjerte og min Haand!" udstødte han: "Du har lovet at svare mig alvorligt." "Det vil jeg" sagde hun: "Jeg erkjender den Opofrelse, De af Godhed for mig vil gjøre, jeg tager med Ydmyghed mod Deres Tilbud (her bøjede hun Hovedet og nejede dybt og langsomt) og skal stræbe at gjøre mig værdig til Deres højmodige Tillid!" - Det gjorde en Opsigt; men virkede dog ganske forskjelligt paa de Tilstedeværende: Kammerraadens Mund udvidede sig til et endnu bredere Smil, hans smaa Katteøjne bleve næsten reent borte: de to Philosopher derimod opspilede deres saavidt mueligt: Majoren tvang sig til at sætte et alvorligt Ansigt op: *Den Lange* raabte paa nok en Flaske, dog uden at tage Notice af det sidst forlovede Par; men hans Dame smilte saa mildt og saa glad, som - jeg veed ikke hvad.

Den brede tog sin Dame i den venstre Arm, og sagde: "Er der Ingen i det velfornemme Selskab, som har en Skaal for Lieutnant *Anker* og Jomfrue *Kirstine Madsen*?" Hans Cammerat rejste sig rask, greb Flaske i den ene Haand og Glas i den anden; men Kammerraad *Lerkedal* forekom ham: "En Skaal" raabte han, "for Hr. Lieutnant von *Anker* -" (" - ikke *von Anker*, Lieut-nant *An-ker*" brummede *den Lange* -) "og Jomfrue *Kirstine Lerkedal*!" - Det var en Scene!!! - Lieutnant *Anker* slap forbauset sin Kjereste, og saae paa hende, som om hun var bleven omskabt til en Fee, eller til en Prinsesse. "Er Tilbudet allerede fortrudt, Hr. Lieutnant!" sagde den forvandlede Kammerpige, fordi De nu strax griber mig i et lille Skjelmstykke; men jeg forsikkrer Dem, dersom De blot dennegang vil tilgive mig, skal jeg ikke oftere forbytte enten min Person eller mit Navn." "Jo eengang endnu D... t... m.." raabte han, idet han atter greb hendes villige Haand, "eengang og aldrig mere!" - Da lød den anden Skaal, og den anden og tredie Flaske fløj overbord.

"En dyb Hemmelighed afslører sig" sagde den ene af Philosopherne. "Denne Piges Hverdagsliv" sagde den Anden, "har faaet en højere Betydning." - Ikke fuldt saa skjønt udviklede sig Frøken *Berthas* Skjæbne: det fandt sig, at *hun* var den rette Kammerkidsken, som ogsaa derfor strax overlod sin Plads til Kammerraadens Jomfrue Datter. - Det fandt sig endvidere: at Ingen uden Kammerraaden havde været deelagtig i Tøsernes Hemmelighed; samt at Rolleforbytningen havde været Jomfrue *Lerkedals* egen Opfindelse - uvist i hvad Hensigt - maaskee hun slet ingen har havt; thi det skal ofte, vil Man 267 paastaae, være Tilfældet med de menneskelige Handlinger; og disse ere heller ikke de værste.

Jeg vil ikke lægge stort Fold til, at mit Hjerte atter har bevæget sig til Fordeel for Jomfrue *Lerkedal*, da hendes Skyldfrihed, med Hensyn til den tykke Kammerraad, nu klarligen haver aabenbaret sig; thi ikke skal jeg fragaae, at hun var saare indtagende, som hun sad der ved Kjeresten, og hendes glade Aasyn straalede yndigt frem under den tjenestekvindelige Natkappe, ligerviis som Maanen under den tynde Skye. - Naa, jeg trøster mig med, at hun dog ikke var den, som skulde løse mit Hjertes Gaade; og at *hun* maaskee kan findes blandt Brudepigerne ved det dobbelte Bryllup, som i Sommerens Løb skal stande hos Majoren, og hvortil jeg er inviteret, med Anmodning at forfatte et ziirligt Carmen.

P.Sp.

268

Præsten i Vejlbøye

En Criminalhistorie.

(Af Herredsfoged *Erik Sørensens* Dagbog, tilligemed tvende Optegnelser af Præsten i Aalsøe.)

A. Erik Sørensens Dagbog.

I Jesu Navn! Saa er jeg nu, efter Guds naadige Raadslutning, og min kjere Herres Foranstaltning, uværdigen forfremmet til Herredsfoged og Dommer over dette Folk. Den store Verdens Dommer give mig Viisdom, Retfærdighed og Velsignelse til at bestyre saadant mit svare Embede! "Hver Mands Dom kommer af Herren." Ordsp. 29, 26.

Det er ikke godt, at Mennesket er ene. Saasom jeg nu er istand til at føde en Kone, borde jeg vel see mig om efter en Medhjælp. Præstens Datter i Vejlbyside har en god Berømmelse af alle dem, der kjende hende. Hun har siden hendes salig Moders Død med megen Forstand og Sparsommelighed bestyret Huset. Og da der ikke ere flere Børn, end hende og Studenten, kan hun vente en god Skilling, naar den Gamle engang falder af.

Morten Bruus fra Ingvorstrup var her idag, og vilde forære mig en feed Kalv; men jeg ihukom Mose Ord: "Forbandet være hver den, som tager Gaver." - Han er et Menneske, som haver Lyst til Rettergang; en stor Pranger og en stor Praler; jeg vil Intet have med ham at skifte, undtagen naar jeg sidder for ham i Dommersædet.

Jeg har nu raadført mig med Gud i Himmelen, og dernæst med mit eget Hjerte; og tykkes mig klarligen, at Jomfrue *Mette Qvist* var det eneste Menneske, med hvem jeg vilde leve og dø. Men dog vil jeg i Stilhed give Agt paa hende endnu nogen Tid. Skjønhed er bedragelig, og Dejlighed er en forfængelig Ting. Ellers er det baade vist og sandt, hun er det faureste Kvindfolk, jeg har seet i alle mine Dage.

269

Den *Morten Bruus* er mig ret en modbydelig Person - jeg veed neppe selv hvorfor; men naar jeg seer ham, rinder mig Noget, ligesom en slem Drøm, isinde; men saa dunkelt og utydeligt, at jeg ikke engang kan sige, om jeg nogensinde haver drømt om ham. Kan og være, det er en Slags Ahnelse. Han kom her igjen, for at tilbyde mig et Par Mohrenkopper - herlige Dyr, og for Røverkjøb! Men just dette slog mig: jeg veed, at han har stykket dem sammen for 70 Daler; det samme vilde han lade mig dem for, og magede ere de 100 Daler værd mellem Brødre. Er det ikke ogsaa paa en Maade Bestikkelse? Han har sikkerlig igjen en Proces isigte - jeg vil ikke have hans Mohrenkopper.

Idag var jeg i Besøg hos Præsten i Vejlbyside. Det er vist en gudfrygtig og brav Mand; men myndig og opfarende: han taaler ingen Modsigelse; og knap tillige paa Skillingen, det er han. Der var just en Bonde hos ham, og vilde have Afslæt paa sin Tiende. Manden er en Filur; thi hans Afgift kan ikke være for høj; men Hr. *Søren* talte ham til, saa en Hund ikke skulde tage et Stykke Brød af ham; og jo mere han skjændte, jo hidsigere blev han selv. Naa, Herre Gud! ethvert Menneske har sin Fejl. Han mener dog intet Ondt dermed; thi strax efter befalede han sin Datter, at give Manden et Stykke Smørrebrød og et Glas godt Øl. - Det er en særdeles beleven og vakker Pige. Hun hilsende mig saa venligt og ærbart, at mit Hjerte ret bevægede sig; og jeg ikke var istand til at sige hende et Ord. - Min Avlskarl har tjent der i tre Aar: jeg skal dog saa listelig udforske ham, hvorledes hun er imod Folkene, samt hvad han ellers monne vide om hende. Af Tyendet faaer Man ofte den sikkreste Underretning.

Hille mænd! *Rasmus Avlskarl* fortæller mig, at denne *Morten Bruus* engang for ikke længe siden har bejlet i Vejlbyside Præstegaard; men fik Nej. Præsten syntes godt nok derom, for Manden er riig; men Datteren vilde paa ingen Maade. Hr. *Søren* skal vel have talt hende haardelig til i Begyndelsen; men siden, da han saa, det var hende saa meget imod, fik hun alligevel sin Villie. Af Hovmodighed var det ikke - siger *Rasmus* - for hun er ligesaa ydmyg, som hun er god; og hun vil meget vel vedgaae, at hendes egen Fader er bondefød, saavel som *Bruusen*. -

270

Nu veed jeg, hvad Ærende de Ingvorstrup Mohrenkopper havde her i *Rasmus*: de skulde trække Dommeren ud fra Retfærdighedens lige Vej. *Ole Andersens* Tørveskifte og Eng - den Pære var fuld vel det Æble værd; Nej, nej! min gode *Morten*! Du kjender ikke *Erik Sørensen*. "Du skalt ikke bøjje den Fattiges Ret."

Hr. *Søren* fra Vejlbyside var her en liden Visit i Formiddags. Han har bekommet sig en nye Kudsk, *Niels Bruus*, Broder til Manden paa Ingvorstrup. Den Samme er formeentligen doven og dertil næsviis og kjephøj. Præsten vilde have ham afstraffet og sat i Hullet; men mangler de nødvendige Vidner. Jeg raadede ham, at han skulde see til, at skille sig ved Karlen eller og slide sig igjennem med ham til Flyttedag. I Førstningen svarte han mig noget fuus; men da han hørte mine Grunde, gav han mig Ret; ja takkede endog for mine gode Raad. Han er en hidsig Mand, men ikke slem at tale til rette, naar han faaer Tid at summe sig. Saa skiltes vi ad som gode Venner. Om Jomfrue *Mette* blev ikke talet et Ord.

Jeg har tilbragt en meget behagelig Dag i Vejlbyside Præstegaard. Hr. *Søren* var ikke hjemme, da jeg kom;

men Jomfrue *Mette* tog saare venlig imod mig. Hun sad og spandt, som jeg traadte ind ad Døren; og det forekom mig, at hun blev ganske rød i Ansigtet. Det var artigt nok, hvorlænge det varede inden jeg kunde hitte paa Noget at tale om. Naar jeg sidder i Retten, mangler jeg aldrig hvad jeg skal sige; og naar jeg har en Skjelm i Forhør, leder jeg ikke længe om Qvæstioner; men foran dette fromme, uskyldige Barn stod jeg saa sloten, som en Hønsetyv. Endelig fandt jeg paa at snakke med hende om *Ole Andersens* Proces, om hans Tørveskifte og hans Eng; men jeg veed ikke, hvorledes det kom sig, at Discourserne gik over fra Engen til Blomster. Og tog saa det ene Ord det andet om Roser og Violer og Tusindfryd, indtil hun fik mig med ud i Haugen, for at bese hendes Blomsterflor. Dermed gik Tiden hen, til Hr. *Søren* kom hjem; og saa gik hun i Kjøkkenet; og kom ikke igjen, før hun med det samme frembar Aftensmaden. - Just som hun traadte ind ad Døren, siger Præsten til mig: "det var vel heller ikke for tidligt, om I nu ogsaa tænkte paa at indtræde i den hellige Ægtestand." (Vi havde nemlig siddet og discoureret om det prægtige Bryllup, som nyligen var holdet paa Høgholm.) Da blev Jomfrue *Mette* atter saa rød som et 271 dryppende Blod. Hendes Fader smidskede, og sagde: "Man kan see paa Dig, min Datter! at Du har staaet for Skorstenen."

Jeg har lagt den gode Mands Formaning paasinde; og skal det ej heller vare længe, inden jeg i Guds Navn vil tage hen og bejle; thi jeg anseer Faderens Ord som et forblommet Vink, at han gjerne vilde have mig til Svigersøn. Og Datteren - hvorfor mon hun blev saa rød? jeg tør jo vel tage det for et godt Tegn?

Saa beholder nu den fattige Mand sit Tørveskifte og sin Eng; men den Rige er visselig bleven mig saare gram. Først Dommen blev oplæst, stod han og skottede ret saa haanlig hen til den arme *Ole Andersen*. Ved de Ord: "thi kjendes for Ret" saae han sig om til alle Sider, og griinte saa lumskelig, som om han var ganske vis paa Sejren. Og det var han sikkerlig, thi jeg veed, han har ladet sig forlyde med: "det var taabeligt, *den Stodder* vilde tænke paa at vinde fra *ham*" Det skedte dog alligevel. - Da han havde hørt Dommen, kneb han Øjnene og Lipperne sammen, og blev i sit Ansigt som en kalket Væg. Men han tvang sig og sagde, idet han gik ud, til sin Vederpart: "tillykke med Handelen, *Ole Andersen!* den Tørvepyt skal ikke gjøre mig fattig; de Ingvorstrups Stude faae vel det Høe, de kunne æde." - Jeg hørte ham udenfor skoggre, og, medens han reed bort, slaae Skrald paa Skrald med sin Pidsk, saa det gav Gjenlyd i Skoven, - Det er tungt nok at være Dommer. For hver Kjendelse, Man afsiger, kan Man regne paa en Fjende mere. Ak ja! naar vi endda kunne beholde Samvittigheden til Ven! "Fordrager Sorg for Samvittighedens Skyld!"

Den Dag igaar har været den allerglædeligste i mit Liv; da stod mit Jagilde i Vejlbys Præstegaard. Min tilkommende Svigerfader talte over de Ord: "Jeg har givet min Pige i din Barm." 1ste Mos. Bog 16,5. Han lagde det ret bevægeligt ud, hvorlunde han nu vilde overdrage mig sin kjereste Skat her paa Jorden, og at jeg for alle Ting maatte være god imod hende (Det vil jeg, saa sandt hjælpe mig Gud!) - Ikke havde jeg troet, at den alvorlige, ja moxen barske Mand havde endda været saa blød: Taarnerne stode ham tilsidst i Øjnene, og hans Læber bævede, som naar En vil holde sig for at græde. Min Kjereste græd som et Barn, fornemmelig da han kom til at tale om hendes salige Moder. Og da han saa sagde de Ord: "Fader og Moder skal forlade Dig; men Gud skal blive hos Dig," da brast ogsaa jeg i Graad 272 - jeg tænkte paa mine egne kjere Forældre, dem Gud forlængst har taget til sig i de evige Boliger; men dog siden saa naadigen sørget for mig fattige Barn.

Da Troløvelsen var forbi, fik jeg af min søde Kjereste det allerførste Kys. Gud glæde hendes Sjæl! hun elsker mig overmaade.

Overborde gik det meget lystigt til. Der var indbudne mange af den salige Kones Slægtninge; paa hans Side ingen; thi de ere kun faae og langt ude, og boe heelt oppe ved Skagen. Der blev hverken sparet paa Viin eller Mad, og efter Bordet blev dygtig dandset, hartad til den klare Dag. Præsten fra Lyngbye, han fra Aalsøe og han fra Hyllested vare ogsaa nærværende; denne blev saa besværet, at han maatte ledes tilsengs. Min tilkommende Svigerfader drak ogsaa vældigt; men det var aldrig at kjende paa ham, for han er stærk, som en Kæmpe, og kunde gjerne drikke alle Herredets Præster under Bordet. Jeg mærkede vel, at han ogsaa vilde havt sin Piaseer med at faae mig lidt snurrende; men jeg tog mig iagt - over alt dette er jeg slet ingen Elsker af stærk Drik.

Om sex Uger skal vort Bryllup være. Gud give dertil sin rige Velsignelse!

Det var ret slemt, at min tilkommende Svigerfader skulde faae denne *Niels Bruus* i sit Brød! Det er en studsig Krabat; en værdig Broder til ham paa Ingvorstrup. Han skulde have sin Løn, og saa lad Porten slaae ham! langt hellere end at smøre sine Fingre paa saadan en Æsel. - Men den gode Præst er saa hidsig og paastaaende; og to haarde Stene male ikke godt. Han vil absolut, at *Niels* skal tjene sin Tjeneste ud; og det er jo dog ikke Andet, end daglig Ærgrelse. - Forleden Dag gav han ham en Kindhest; hvorpaa Karlen truede: "at han nok skulde faae *den* betalt;" men det var Altsammen under fire Øjne. Jeg har havt ham for mig, og baade formanet og truet ham. Han svarede mig saa godt som slet Intet - der er Ondt i ham. Ogsaa min Kjereste har bønfaaldet sin Fader om at skille sig ved ham; men derom vilde han Intet høre. Jeg veed snart ikke, hvorledes det vil gaae, naar hun nu drager til mig; for hun sparer den Gamle megen Fortred, og veed nu paa saadan en god Maade at jevne alle Ting. - Hun vil sikkerlig blive mig en elskelig Hustrue; "et Viintræe trindt omkring mit Huus."

Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne.

Ilde gik det, og vel var det: nu er *Niels* selv løbet sin Vej. Min kjere Svigerfader er saa vred, som en Tydsker; men jeg glæder mig saa stille over, at han saaledes har sluppet dette slette Menneske. Rigtig nok vil *Bruusen* ved given Lejlighed sagtens see at revangere det; men vi har jo Lov og Ret i Landet, og Retten giver os Alle nok. - Præsten havde sat *Niels* til at grave et Stykke ude i Haugen. Som han kommer ud og vil see til ham, staaer han ret magelig og hviler sig paa Spaden, og knækker Nødder, som han har plukket derude; men Intet haver han bestilt. Præsten bruger Mund paa ham; han svarer studs, at han ikke er stædt for Podemester. Hvorpaa han faaer et Par Munddaske, og dermed slænger han Spaden, og skjælder grovelig igjen. Den Gamle bliver nu som Ild, griber Spaden, og giver ham dermed nogle Drag - det skulde han ikke have gjort; thi en Spade er et slemt Vaaben at slaee med, allerhelst i Vrede, og for en haandfast Mand. Skjelmen lader sig først dumpe, som han var død; men da Præsten bliver bange og rejser ham op, springer han selv ud over Gjerdet, og dermed hen ad Skoven til. Saaledes haver min Svigerfader selv fortalt mig denne ubehagelige Historie. - Min Kjereste er dog herover sær urolig: hun er bange, han skal hævne sig paa een eller anden Maade, gjøre Creaturene Fortred; ja maaskee stikke Ild paa Gaarden. Med Guds Hjælp! det har ingen Nød.

274

Kun trende Uger til, saa skal jeg føre min søde Kjereste, som Kone, ind udi mit Huus. Hun har allerede været her og taget Alt i Øjesyn, baade ude og inde. Hun var saare vel tilfreds, og roste vor Orden og Penhed. Det Eneste, hun beklagede, var dette, at hun skulde forlade sin Fader; og vist nok vil han savne hende. Dog skal jeg gjøre hvad jeg kan, for at erstatte ham sit Tab: jeg vil bytte med ham, og han skal faae min egen gode Moster *Gjertrud* igjen. Hun er en dygtig Kvinde i et Huus, og rørig nok endnu for hendes Alder.

Min Kjereste er ret en Engel; det siger ogsaa alle Mennesker - jeg bliver vist en lyksalig Mand - Gud alene Æren!

Underligt nok, hvor den Knegt har forstukket sig! eller om han skulde være rømt ud af Landet? I al Fald er det en fortredelig Historie: der mumles Allehaande blandt Folk. Bagvaskelser kan jeg troe, der har sin Oprindelse fra Ingvorstrup. Imidlertid var det slemt, om de skulde komme min Svigerfader for Øre. Havde han dog hellere fulgt mit Raad! Et Menneskes Vrede udretter ikke det, som godt er for Gud. Men jeg er kun læg Mand og tør ikke fordriste mig til at irettesætte en Guds Ords Tjener; tilmed han er saa meget ældre end jeg. Nu, jeg vil haabe, at den Snak falder hen af sig selv. - Imorgen kommer jeg til Vejlbys, og skal da fornemme, om han har hørt Noget til Sladdereren.

De nye Armbaand, jeg har faaet fra Guldsmeden ere meget smukke, og ville vist nok glæde min hjertenskjere *Mette*; naar de blot kunne passe hende; thi Maalet blev taget saa lønligt og i Hast med et Græsstraae. - Moster vil faae Ære for Sengen; Fryndserne ere: særdeles kjønne.

Min kjere Svigerfader var ganske nedslaaen og ilde tilmode - jeg har aldrig seet ham saadan tilforn. Tjenstagtige Aander har desværre forebragt ham det dumme Rygte, som nu er almindelig Folkesnak her i Egnen. *Bruusen* har yttret sig med: "at Præsten skulde skaffe hans Broder tilveje, om han saa skulde grave ham op af Jorden." Kan væn han ligger i Skjul paa Ingvorstrup - borte er han, og Ingen har sider hørt eller seet Noget til ham. Min stakkels Kjereste græmmer sig al for meget; hun plages af Ahnelser og svare Drømme.

275

Gud see i Naade til os Alle! Jeg er saa betagen af Skræk og Bedrøvelse, at jeg neppe er istand til at føre Pennen. Vel Hundrede Gange er den falden mig af Haanden. Mit Hjerte er saa bespændt, og mine Tanker saa tvivlraadige, at jeg hartad ikke veed, hvor jeg skal begynde. Det tykkes mig Altsammen at være kommen i et eneste Øjeblik ligesom et Tordenskrald. Tiden er aflave for mig; Aften og Morgen er eet; den hele gruelige Dag et hurtigt Lynglimt, som haver afbrændt i Grunden mine Ønskers og Forhaabningers stolte Huus. En ærværdig Guds Mand, min Kjerestes Fader i Baand og Fængsel! og det som en Morder og Misdæder! - Kun dette ene Haab har jeg tilbage, at han endda maatte være uskyldig; men desværre! det er kun et Halmstraae for den skibbrudne. En svar Mistanke hviler paa ham - og det at jeg, jeg Elændige skal være hans Dommer! Og Datteren, hans Datter min forlovede Brud! - Herre, min Frelser! forbarme Dig over os! - jeg formaaer ikke mere.

Det var igaar den ulykkelige Dag! - vedpas en halv Time før Solen stod op, at *Morten Bruus* kom her i Gaarden, og havde med sig Indsiddet *Jens Larsen* af Vejlbys, samt Hyrdens Enke og hendes Datter ibidem. - *Morten Bruus* sagde til mig: at han havde Præsten i Vejlbys stærkt mistænkt for at have slaget hans Broder ihjel. Jeg svarte ham, at jeg vel havde hørt den samme Snak, men anseet den for en taabelig og onskabsfuld Opdigtelse, saasom Præsten selv havde forsikkret mig, at Karlen var løbet sin Vej. "Om saa var" sagde han, "at *Niels* vilde rømme, havde han nok kommet til mig først, og ladet mig det vide; men at det forholder sig ganske anderledes, det kunne disse gode Folk vidne, og derfor beder jeg, at I paa Embedsvegne vil forhøre dem." - "Betænk Jer vel!" siger jeg "betænk Jer vel, min kjere *Bruus*! og ligesaa I andre gode Folk! inden I beskyldte en hæderlig og uberygtet Præst og Sjælesørger! kunne I intet bevise,

hvorpaa jeg storligen tvivler, kan det komme Jer dyrt at staae." -"Præst eller ikke Præst" raabte *Bruusen*, "der staaer skrevet: du skal ikke slaae ihjel! der staaer ogsaa skrevet: Øvrigheden bærer ikke Sværdet forgjæves. Vi har jo Lov og Ret i Landet; og en Morder kan ikke undgaae sin Straf, om han saa havde Stiftamtmanden til Svigersøn." Jeg lod som jeg ikke mærkede Finten, og sagde: "Velan! det 276 skee, som I ville! Hvad veed I, *Kirsten Madsdatter!* om den Sag, hvorfor *Morten Bruus* beskylder eders Præst? Siig nu den rene Sandhed, saaledes som I ville forsvare for den Alvidendes Domstoel, og som I det siden med Lovens Eed skulle bekræfte! Og da gav hun da følgende Forklaring: Den Dag, paa hvilken der sagdes, at *Niels Bruus* var rømt af Præstegaarden, var hun lidt over Middag med sin Datter *Else* gaaet forbi Præstens Hauge. Som de komme omtrent midt for Steendiget, der gaaer østen om samme, høre de Een kalde paa *Else*. Det var *Niels Bruus*, som stod indenfor Hesselhækken, og som nu bøjede Grenene lidt tilside, og spurgte *Else*, om hun vilde have nogle Nødder. Hun tog da mod en Haandfuld, og spurgte, hvad han bestilte der. Han svarede, at Præsten havde befaleet ham at grave, men den Bestilling havde han ikke isinde at tage sig saanær, han vilde hellere plukke Nødder. I det samme hørte de en Dør lukkes op inde ved Huset, og *Niels* sagde: "pas paa! nu faae vi en Skjændepreæken!" Strax efter havde de hørt - see kunde de Intet, for Diget var for højt og Hækken for tæt - hvorledes de skjændtes, og blev den Ene ikke den Anden noget Ord skyldig. Tilside havde de hørt Præsten raabe: "Jeg skal slaae din Hund, Du skal ligge død for mine Fødder!" hvorpaa det kladskede, to eller tre Gange, som naar Een faaer Munddaske. Saa havde *Niels* skjældet Præsten for en Bøddelknegt og en Kjeltring. Dertil havde Præsten slet Intet svaret, men derimod hørte de to dumpe Slag, saae tillige Bladet af en Spade og noget af Skaftet to Gange svinges over Hækken; men den der svingede Spaden kunde de ikke see for Hegnets Højde og Tæthed. Dermed var Alt stille inde i Haven; men de (Hyrdeenken og hendes Datter) vare blevne bange og underlig tilmode, og saa gangne i Marken til Creaturene. Selvsamme Forklaring som Moderen, gav ogsaa Datteren. Jeg spurgte dem, om de ikke havde seet *Niels Bruus* komme ud af Haugen; hvilket de Begge benægtede, skjøndt de ofte havde seet sig tilbage.

Alt dette stemmede aldeles med Præstens Beretning til mig; og at de ikke havde seet Karlen komme ud af Haugen, var rimeligt nok, da han til den søndre Side havde ligesaa nær til Skoven, hvorhen Præsten sagde, han havde taget Coursen.

Jeg erklærede nu *Morten Bruus*, at det aflagte Vidnesbyrd Intet beviste om det formeentlige Mord, allerhelst som Præsten havde frivillig fortalt mig hele Sagen, ganske som Kvinderne nu havde 277 fremsat den. Hertil smilte han bittert, og bad mig blot afhøre det tredie Vidne; hvilket jeg nu og gjorde. - *Jens Larsen* forklarede: at han en Aften meget silde (men saavidt han mindede var det ej samme Aften efter at *Niels Bruus* var rømt, men den næste) var gaaen hjem fra Tolstrup, og gaaet ad den sædvanlige Gangstie østen om Præstens Hauge. Derinde havde han hørt Lyden af En som grov. I første Øjeblik var han vel bleven bange, men da det var klart Maaneskin, besluttede han sig dog til at ville see, hvo det var, som kunde have at bestille i Haven paa saadan Tid. Han havde da sat sine Træskoe, var klavret op paa Diget, og med Hænderne gjort sig et lidet Kikhul gennem Hækken. Her saae han da Præsten i sin daglige Sloprok og med sin hvide Bomulds Nathue paa Hovedet, staae og glatte Jorden efter med en Spade; men andet saae han ikke. Da Præsten i det samme havde vendt sig pludselig om, som om han havde fornummet Nogen, var Vidnet bleven bange, havde ladet sig i en Hast glide ned ad Diget, og var ligesaa hastig løbet hjem.

Skjøndt det rigtignok var mig paafaldende, hvad Præsten kunde foretage sig saa silde i Haugen, fandt jeg endnu intet Besynderligt til at vække Mistanke om det imputerede Mord; hvilket jeg og sagde Klageren med alvorlig Formaning: ej alene at tage Beskyldningen tilbage; men ogsaa offentlig at erklære det omløbende Rygte for ugrundet, og tillige at fralægge sig selv enhver Andeel i Samme. Dertil svarede han: "ikke før jeg seer, hvad Præsten har gravet ned i sin Hauge." - "Da," svarede jeg: "turde det være for silde, og I sætter da eders Ære og Velfærd paa farligt Spil." - "Det skylder jeg min Broder," svarte han: "og jeg venter af vor lovlige Øvrighed, at den ikke nægter mig Rettens Hjælp og Bistand." - Saadan Opfordring var jeg nødt til at følge.

Jeg drog da, tilligemed Klageren og Vidnerne, til Vejlbye med et saare beknyt Sind, mindre af Frygt for at finde den omhandlede Rømningsmand i Haugen, end af Bekymring over den Skræk og Ærgrelse, Præsten og min Kjereste derved vilde foraarsages. Underveis tænkte jeg blot paa, at lade Bagvaskeren føle Lovens hele Strængthed. Ak! du milde Himmel! der forestod mig den grueligste Opdagelse.

Først vilde jeg have taget Præsten afsides, for at forberede ham, og derved give ham Tid til at fatte sig, og vorde Herre over sit Sind; men *Morten Bruus* forekom mig; thi, som jeg kjørte ind ad Gaarden, jog 278 han paa sin Hest mig forbi og lige hen for Døren, og, som Præsten aabnede Samme, raabte han: "Folk sige, at I har slaget min Broder ihjel, og gravet ham ned i eders Hauge; her kommer jeg med Herredsfogeden for at lede efter ham!" Præsten blev over denne Tiltale saa forbløffet, at han ikke kunde mæle et Ord, forinden jeg sprang af Vognen, og sagde til ham: "I hører nu Beskyldningen, og det uden Omsvøb; jeg nødes til paa Embeds Vegne, at gjøre denne Mands Begjæring fyldest; og fordrer nu eders egen Ære, at Sandheden kommer for en Dag, og Munden stoppes paa Bagvaskelsen." - "Det er haardt nok," sagde han da: "at en Mand i min Stand skal tvinges til at afvælte saadan gruelig Beskyldning; men kom kun! min Hauge og mit hele Huus staaer Eder aabent!" - Vi gik nu ind gennem Stuehuset og ud i Haugen. Der mødte os min Kjereste, der blev forskrækket ved at se *Bruusen*. Jeg hvidskede hastelig til hende: "Vær kun rolig, mit Hjerte! gik ind, og ængst Jer ej! eders Fjende iler sin egen Fordærvelse imøde!"

Morten Bruus gik nu foran Øster hen i Haugen til Tornehækken; vi Andre bagefter, tilligemed Præstens Folk, hvem han selv havde ordret at komme med Spader og Grebe. Klageren stod Noget og saae sig omkring, indtil vi havde naaet ham. Da pegte han paa et Sted, og sagde: "her seer ud til at være gravet for ikke længe siden; her maae vi lede!" - "Grav!" raabte Præsten vredt. Folkene grove, og *Bruus*, som syntes, det gik ikke hurtigt nok, rev Spaden fra een af Folkene, og arbejdede med Ivrighed. Da de vare komne et Par Spadeslag ned, var Grunden saa fast, at Man tydeligen saae, her ikke havde været gravet for nylig - maaskee ikke i mange Aar. Vi glædede os Alle - paa Een nær - og Præsten allermeest; han begyndte allerede at triumphere over sin Anklager, og sagde spottende til ham: "fandt I Noget, I Æreskjænder?" Denne svarte ham ikke; men, efterat have betænkt sig et Øjeblik, raabte han: "*Jens Larsen!* hvor var det, I saae Præsten staae og grave?" *Jens Larsen* havde hidtil, medens der blev gravet, staaet med foldede Hænder og seet paa Arbejdet. Ved *Bruusens* Tiltale vaagnede han op som af en Drøm, saae sig lidt omkring, og pegede derpaa hen til en Krog i Kvarteret, en tre til fire Favne fra det Sted, vi stod. "Der tykkes mig det var!" sagde han. - "Hvad siger Du, *Jens?*" raabte Præsten vred: "naar har jeg gravet?" Uden at agte herpaa, kaldte *Morten Bruus* Folkene hen til den angivne Krog. Her laae nogle 279 visne Kaalstokker, Grene og andet Skupperie, som han først røddede afvejen. Gravningen begyndte atter.

Jeg stod ret rolig og veltilfreds og taledede med Præsten om denne Sag, og den Straf, til hvilken Klageren havde gjort sig skyldig, da een af Karlene raabte: "Jesus Kors!" Vi saae derhen - en Hattepul var kommen tilsyne. "Her finde vi nok den, vi lede efter!" skreeg *Bruus*: "det er *Niels's* Hat; den kjender jeg."

Da var det mig, som om alt mit Blod blev til lis; mit hele Haab blev med eet slaget til Jorden. "Grav! grav!" raabte den skrækkelige Blodhævner, idet han selv anstrængede sig af alle Livsens Kræfter. - Jeg saae til Præsten: han var bleg som et Lig; men hans Øjne vidt opspilede og ufravendt hæftede til det rædselfulde Sted. - Atter et Skrig; en Haand ligesom strakte sig op af Jorden mod de Gravende. "See!" raabte *Bruus*: "han rækker efter mig; ja bie lidt, Broder *Niels!* Hævn skal Du faae!" - Snart var hele Liget udgravet - det var virkelig den Savnede. Hans Ansigt var ikke ganske kjendeligt, da det var begyndt at gaae i Forraadnelse og Næsebenet desforuden knuset og fladtrykt; men alle hans Klæder, lige til Skjorten med hans udsyede Navn, kjendtes strax af alle hans Medtjenere; endogsaa en Blyring i det venstre Øre vedkjendtes alle de Omstaaende som *Niels Bruuses*, den han i nogle Aar bestandig havde baaret.

"Naa Præst!" raabte *Morten Bruus*: "kom nu, og læg Haand paa den Døde, om I tør!" - "Almægtige Gud!" sukkede Præsten, og slog sine Øjne ivejret: "Du est mit Vidne, at jeg er uskyldig: slaget ham har jeg; men ikke anderledes, end at han kunde løbe sin Vej; slaget ham har jeg; det maae jeg nu bitterligen angre; men hvo der har begravet ham, det kjender den Alvidende." - "*Jens Larsen* kjender det ogsaa!" raabte *Bruusen*: "og kanskee der findes end flere. - Hr. Herredsfoged! I kommer vel ogsaa til at forhøre hans Tjenestefolk; men først venter jeg, at I ville sætte denne Ulv i Faareklæder i sikker Forvaring."

Ak, Du Fredsens Gud! jeg turde jo nu ikke længere tvivle; Sagen var alt for aabenbar; men jeg var nærvædet at synke i Jorden af Skræk og Afskye. Jeg vilde just sige Præsten, at han maatte berede sig paa at gaae i Fængsel, da han selv tiltalte mig - han var bleg og skjælvede som et Espeløv. "Skinnet er imod mig;" sagde han: "thi dette er et Værk af Djævelen og hans Engle. Dog lever endnu Een, som vel skal bringe min Uskyldighed for Dagen - kom, Hr. Herredsfoged! i 280 Baand og Lænker vil jeg vente paa hvad han haver besluttet over mig arme Synder. Trøst min Datter! og tænk paa, at det er eders Fæstemøde!" - Neppe havde han sagt dette, før jeg hørte et Skrig og et Fald bag ved mig - det var min Kjereste; hun laae der daanet paa Jorden - Gud give, vi havde ligget Begge saaledes, og aldrig opvaagnet meer! Jeg løftede hende ivejret, og tog hende paa mine Arme - jeg tænkte, at hun var død; men Faderen rev hende fra mig, og bar hende ind; og lige med det samme blev jeg atter kaldt hen til den Dræbte, for at besigtige et Saar i hans Hoved; som vel ikke var dybt; men dog havde knækket Hjerneskillen, og kjendeligen viste sig at være bibragt ved en Spade, eller et saadant sløvt Redskab.

Vi gik derpaa Alle ind i Huset. Min Kjereste var da kornmen til sig selv igjen. Hun fløj om min Hals, og besvoer mig ved Gud og alt hvad helligt var: at jeg dog maatte frelse hendes Fader af denne store Nød, og bad mig dernæst, for vor Kjerligheds Skyld, at hun maatte følge ham i Fængslet, hvilket jeg ogsaa tilstod hende. Jeg fulgte dem selv til *Grennaae*; men Herren veed, hvorledes jeg var tilmode. Ingen af os haver talet et Ord paa hele denne sørgelige Rejse. Jeg skiltes fra dem med et sønderknuset Hjerte.

Liget er lagt i en Kiste, som *Jens Larsen* havde staaende til sig selv; og imorgen vorder det ærligen begravet paa *Vejlbye* Kirkegaard.

Imorgen afholdes det første Tingsvidne. Gud styrke mig elændige Menneske!

Gud give, jeg aldrig havde opnaaet den bedrøvelige Post, jeg Daare saa ivrigt eftertragtede! Det er en tung Bestilling den, at være Dommer - gid jeg kunde bytte med en af Stokkemændene! - Da denne Ordets Tjener fremstilledes for mig paa Thinget, lænket fra Haand til Fod: da tænkte jeg paa vor Herre, som han stædes for Pilati Domstoel. Og båret det mig livagtigen for, som min Kjereste - Gud bedre det! hun ligger syg i *Grennaae* - som hvidskede hun til mig: "befatte Dig Intet med denne Retfærdige!" Ja, Gud give, han var det! men jeg øjner endnu ikke den fjerneste Mulighed. De trende første Vidner bekræftede med oprakte

Fingre deres ganske Udsagn i Forhøret, og det Ord for andet; der blev Intet taget fra, og Intet lagt til. Og fremstode ydermere tre nye Vidner, Præstens tvende Karle og Udpigen. De to første havde hiin Dag, da Mordet skedte, siddet i Borgerstuen, og, da Vinduet stod aabent, havde de tydeligen hørt 281 Præsten og den Myrdede hæftigen skjændes, og at den Første havde sagt - ligesom Hyrdeenken og hendes Datter omvandt - "jeg skal slaae din Hund! Du skal ligge død for mine Fødder." Tilmed havde de to Gange hørt Præsten true og undsige *Niels Bruus*. De vandt endvidere: at Præsten, naar han blev vred, ikke sparede at slaae til med det første det bedste, der kom ham i Hænderne; og at han saaledes engang havde slaget sin forrige Dreng med en Tøjrekølle. Udpigen forklarede: at hun, den samme Nat, som *Jens Larsen* saae Præsten i Haugen, havde ligget vaagen, og kunde ikke sove; og havde hun hørt Døren fra Gangen ud til Haugen knærke, og da hun rejste sig, og keeg ud, saae hun Præsten i Sloprok og Nathue gaae ud i Haugen. Hvad han bestilte der, saae hun ikke; men en Timestid efter omtrent, hørte hun atter Lyden af Haugedøren.

Da Vidnerne vare afhørte, og jeg tilspurgte den ulykkelige Mand, om han vilde bekjende Gjerningen, eller hvad han i manglende Fald havde at sige til sit Forsvar, foldede han sine Hænder over sit Bryst, og sagde: "Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord! jeg vil tale Sandhed, og veed jeg med mig selv intet Andet, end hvad jeg allerede tilforn har bekjendt. Jeg har slaget den Afdøde med Spaden; men ikke anderledes, end at han derefter kunde løbe fra mig ud af Haugen; hvad der siden er hændtes ham, eller hvorledes han er kommen til at ligge i min Hauge - det veed jeg ikke. Hvad *Jens Larsen* og Pigen vidner om at have seet mig i Haugen ved Nattetid, enten lyve de det, eller ogsaa er det et Helvedes Blændeværk. Jeg elændige Menneske haver Ingen til mit Forsvar her paa Jorden; det mærker jeg klarligen. Vil han i Himmelen tie, da maae jeg bøje mig under hans urandsagelige Villie." Herpaa lod han sit Hoved og sine Hænder synke, og udgav et dybt Suk.

Mange af de Tilstedeværende kunde ikke holde sig for Graad. Der begyndte en sagte Mumlen om, at han dog maaskee kunde være uskyldig; men dette var jo blot en Virkning af Sindets Bevægelse og Medynk. Ogsaa *mit* Hjerte vilde gjerne frikjende ham; men Følelsen tør jo ingenlunde raade over Dommerens Forstand; hverken Medynk eller Had, hverken Gunst eller Avind skal veje det mindste Gran i Retfærdighedens Skaaler. - Jeg kan efter min Overbeviisning ikke slutte anderledes end som saa: Den Anklagede haver slaget *Niels Bruus* ihjel; dog neppelig med Forsæt og beraad Hu; vel veed jeg, at han har havt den Vane at true dem, han blev vred paa, "at han nok skulde 282 huske dem det den Dag, de mindst tænkte derpaa;" men det er mig ikke vitterligt, at han haver mod Nogen opfyldt sine Trusler. Nu vil ethvert Menneske jo gjerne bjerge Livet, om det kan, og frelse sin Ære, og derfor vedbliver han sin Benægtelse, saalænge han formaaer.

Morten Bruus - det er en haard Hals - ond tilforn, og værre nu af Harme over Broderens Drab, begyndte at tale om Redskaber, der kunde tvinge en forstokket Synder til Bekjendelse; men det forbyde Gud, at jeg mod saadan Mand skulde tage Pinebænken tilhjelp. Og hvad er vel den andet end en Prøvesteen paa legemlig og aandelig Styrke og Svaghed. Den som mægter at udholde Torturen, og den som bukker under for Samme - lyve kunne de Begge. En aftvungen Bekjendelse kan aldrig være paalidelig Sandhed. - Nej, før skulde jeg vige mit Dommersæde, og nedlægge mit sure Embede.

Ak! min gode fromme Kjereste! Hun er da tabt for mig, hvad denne Verden anbelanger; jeg elskede hende dog saa inderligt.

Jeg har havt en haardt Pust at udholde. Som jeg sad, og overvejede den skrækkelige Sag, i hvilken det forestaaer mig at dømme, farer Døren op, og Præstens Datter - jeg tør vel neppe længere kalde den Kjereste, som maaskee aldrig vil vorde min Hustrue? - hun styrter ind med udslaget Haar, kaster sig for mine Fødder, og omfavner mine Knæe. Jeg løftede hende op i mine Arme, og vi græd Begge en god Stund, inden Nogen af os kunde komme tilorde. Jeg blev først Herre over min store Bedrøvelse, og sagde: "jeg veed, hvad I ville, mit Hjerte! jeg skulde frelse eders Fader? Ja Gud hjælpe os arme Mennesker! jeg kan jo ikke. Siig mig selv, hjerte Barn! troer I, at eders Fader er uskyldig?" Hun lagde Haanden paa sit Bryst og sagde: "jeg veed det ikke!" og derpaa stak hun atter i at græde ret bitterligen. "Begravet ham" sagde hun saa igjen, "har han dog neppe; men at Karlen jo er død henne i Skoven af de Slag han fik, det maae vel være saa, Gud bedre det!" - "Kjere Ven!" sagde jeg, "*Jens Larsen* og Pigen saae ham jo i Gangen den Nat." Hun virrede langsomt med Hovedet, og svarte: "Den Slemme kan have forblindet deres Øjne." - "Det forbyde vor Herre Jesus," sagde jeg, "at han skulde have saadan Magt over christne Mennesker!" Nu græd hun atter. "Siig mig oprigtig" begyndte hun efter et Ophold, "siig mig reent ud, min Fæstemand! dersom Gud ikke sender anden Oplysning i denne Sag, hvad Dom vil I fælde?" Hun saae ængstelig paa mig, og hendes Lipper skjælvede.

283

"Dersom jeg ikke troede" svarte jeg, "at enhver Anden vilde være haardere end jeg, da skulde jeg vige mit Sæde, ja med Glæde nedlægge mit Embede. Men det tør jeg nu ikke dølgge, siden I spørger mig ad; den mildeste Dom, som baade Gud og Kongen har afsagt, er dog *Liv for Liv*." Her sank hun i Knæerne, men rejste sig strax igjen, veeg nogle Trin baglænds hen fra mig, og raabte ligesom forvildet: "vil I da myrde min Fader! vil I da myrde eders Fæstemø? Seer I denne?" - hun traadte atter fremad, og holdt Haanden med Ringen hen for mine Øjne - "Seer I denne Fæstensring? hvad sagde min ulykkelige Fader, dengang I satte den paa min Finger? *Jeg giver min Pige i din Barm!* Men I, I gjenneborer min Barm!" - Ak Gud! hvert Ord

hun sagde, gjennemborede *min*. "Sødste Barn!" sukkede jeg, "siig ikke saaledes! I kniber mit Hjerte med gloende Tænger. Hvad vil I, jeg skal gjøre? frikjende den, som Guds og Menneskenes Lov fordømmer?" Hun taug, og saae til Himmelen. "Eet vil jeg gjøre" blev jeg ved "er det Uret, da tilregne Herren mig ikke den Synd! Hør nu, kjereste Barn! gaaer Sagen her tilende, da er hans Liv forloren; jeg seer ikke nogen Frelse uden i Flugten. Kan I hertil ophitte noget Raad, da skal jeg lukke mine Øjne og tie. Seer I! jeg haver strax, saasnart eders Fader blev fængslet, skrevet til eders Broder i Kjøbenhavn, og vi kunne nu hver Dag forvente ham. Taler saa med ham, og søg at faae Slutteren til Ven! har I ikke Penge nok, saa raader I over alt hvad jeg ejer!" Da jeg havde sagt dette, blev hendes hele Ansigt blussende rødt af Glæde, og hun faldt om min Hals, og raabte: "Gud lønne Eder for dette Raad! havde vi blot min Broder! da blev der vel Raad." - "Men hvor skulle vi hen?" sagde hun atter og slap mig; "og om vi finde et Fristed i fremmede Lande, saa seer jeg Eder aldrig mere." Dette sagde hun saa ynkeligt, at mit Hjerte var færdigt at briste. "Allerkjereste Ven! raabte jeg: "jeg skal finde Eder, hvor langt I end fare hen; og ville vore Midler ikke slaae til vor Underholdning, skulle disse mine Hænder arbejde for os Alle; jeg har lært i min Ungdom at bruge Øxen og Høvlen." Da blev hun paanye saa sjæleglad, og kyste mig utallige Gange. Vi bade Begge af ganske Hjerte til Gud, at han dog vilde lade vort Forehavende lykkes, og saa skiltes hun fra mig med frejdigt Haab.

Ogsaa jeg begyndte at haabe til det Bedste. Men aldrig saasnart var hun borte, førend tusinde Tvivl opfyldte mit Sind, og alle de Vanskeligheder, som før syntes mig overvindelige, nu forekom mig 284 som uhyre Bjerge, dem min svage Haand aldrig vil mægte at flytte, Nej, nej! af denne Elændigheds Mulm og Mørke veed ikkun *han* aleneste Vej, for hvem den sorte Nat er lys som Dagen.

Atter to nye Vidner! de føre neppe noget godt i deres Skjold; thi *Bruusen* anmeldte dem med en Mine, der ikke huede mig - han har og et Hjerte saa haardt som Flint, og tilmed fuldt af Gift og Galde. - I Morgen møde de paa Thinget; jeg er tilmode, som om det var imod mig selv, de skulle vidne. - Gud styrke mig dog!

Det er forbi - han har bekendt Alt.

Retten var sat, og Fangen fremført for at høre de nye tilkomne Vidners Udsagn. De forklarede: "at de den tit omhandlede Nat vare gangne hen ad den Vej, som løber paa tvers midt imellem Skoven og Præstens Hauge; et Menneske var da kommen fra Skoven, med en Sæk paa Axelen, og dermed vandret dem et Stykke forbi ad Haugen til; hans Ansigt kunde de ikke kjende, da det var skjult af Sækken; men da Maanen skinnede paa hans Ryg, havde de tydeligen seet, at han var iført en siid grøn Kjole (hans Sloprok nemlig) og en hvid Nathue; den omvundne Person forsvandt ved Haugegjerdet." Aldrig saasnart havde den Første aflagt dette Vidnesbyrd, før Præsten blev i sit Ansigt som Aske, og det var neppe han med svag Røst kunde fremføre de Ord: "jeg faaer ondt." Man gav ham en Stoel. Da sagde *Bruusen* til de omstaaende: "det hjalp paa Præstens Hukommelse." Denne hørte det ikke; men vinkede ad mig, og sagde: "lad mig føres tilbage i mit Fængsel! der vil jeg tale med Eder." Det skedte, som han forlangte.

Vi droge afsted til Grennaae; Præsten kjørte med Slutteren og Byesvenden, og jeg reed. Da Fængselsdøren blev aabnet stod min Kjereste og redte sin Faders Seng; paa en Stoel ved Hovedgjerdet hang den ulykkelige grønne Sloprok. - Min Kjereste gav et Glædesskrik, da hun saae mig komme; hun troede at Faderen var frikjendt, og at jeg nu selv vilde udføre ham af Fængslet. Hun kastede hvad hun havde i Hænderne, og hang sig om hans Hals. Den gamle Mand græd, saa den ene Taare ikke kunde bie den anden. Han nænnede ikke at sige hende, hvad nu var passeret paa Thinget; men gav hende nogle Ærinder i Byen, at hun skulde indkjøbe Allehaande. Før hun gik sprang hun hen til mig, trykkede min Haand til sit Bryst, og 285 hvidskede: "godt Budskab?" - For at dølge min Smerte og Forvirring, kyssede jeg hende paa Panden, og sagde: "Kjere! siden skal I høre hvad der er passeret - veed endnu ikke, om det gjør stort fra eller til - men henter os nu hvad eders Fader forlanger." - Hun gik. Ak! Ak! hvilken jammerlig Forandring paa før, da dette uskyldige Barn levede sorgløs og glad i den muntre Præstebolig, og nu her udi dette skumle Fængsel med Sorrig og Smerte, ja med idelig Angst og Bævelse. -

"Sæt Eder, Kjere!" sagde han, og satte sig selv paa Sengestokken. Han foldede sine Hænder i sit Skjød, og stirrede længe mod Jorden i dybe Tanker. Endelig rettede han sig op, og hæftede sine Øjne paa mig; jeg ventede i ængstelig Taushed, som om jeg skulde høre min egen Dom - o ja, paa en Maade skulde jeg jo ogsaa. - "Jeg er en stor Synder," tog han tilorde: "hvor stor - det veed Gud; jeg veed det ikke selv. Han vil straffe mig her, at jeg hisset kan faae Naade og Salighed; ham være derfor Priis og Ære!" Her lod han til at vinde mere Rolighed og Styrke, og vedblev som følger:

"Fra min Barndom af, saalænge som jeg kan huske, har jeg altid været trættekjer, iilsindet og stolt; har ingen Modsigelse kunnet taale; men stedse været rede at slaae til med Sværd. Dog har jeg sjælden ladet Solen gaae ned over min Vrede; ej heller baaret Had til noget Menneske. Allerede som halvvoxen Dreng begik jeg i Hidsighed en Gjerning, der ofte inderlig har fortrudt mig, og smerter mig endnu hvergang jeg tænker derpaa: vores Gaardhund, et fromt Dyr, som aldrig gjorde noget Kræ Fortræd, havde taget min Mellemmad, som jeg havde sat fra mig paa en Stoel; i min Arrighed sparkede jeg saaledes med min Træskoe til Hunden, at den døde under ynkelige Skrig og Pinsler. Det var kun et umælende Dyr; men dog et Varsel for at jeg skulde forgribe mig paa Mennesker. - Da jeg som Student rejste udenlands, gav jeg mig i unødigt Trætte med en Bursch i Leipzig, fordrede ham ud, og stak ham i Brystet saa farligt, at han med yderste Nød

kunde frelses. Allerede herfor havde jeg fortjent, hvad jeg nu saa sildigen maae lide; men Straffen falder nu og med tidobbelt Vægt over mit syndige Hoved - gammel Mand! - Præst, Fredens Sendebud - og Fader! Ak Gud! ak Gud! der er Saaret endnu dybest - -." Han sprang op, og vreed sine Hænder, saa det knagede i alle Ledemod. Jeg vilde sige Noget til hans Trøst; men vidste Intet.

Da han havde fattet sig lidt, satte han sig atter, og vedblev: "For Eder, tilforn min Ven, og nu min Dommer, skal jeg nu bekjende en 286 Brøde, som jeg uden for al Tvivl har begaaet! men som jeg dog ikke er mig fuldkommen bevidst -" (jeg studsede, og vidste ikke, hvor han vilde hen, eller om han talte med god Samling; thi jeg havde nu belavet mig paa en reen og uforbeholden Tilstaaelse) - "forstaae mig ret! og læg Mærke til min Tale! At jeg har slaget den ulykkelige Karl med Spaden, det veed jeg, og har frit ud tilstaaet - om det var med Fladen eller Eggen, kunde jeg i min hæftige Forbittrelse ikke sandse - at han da faldt, og løb bort - see, det er Alt, hvad jeg veed med sandselig Vished. Resten - Gud bedre det! - har jo fire Vidner seet, nemlig at jeg hentede Liget, og begrov det; og at det i Gjerningen maae være saa, er jeg nødsaget til at troe; I skal høre mine Grunde!"

"Tre eller fire Gange tilforn i mit Liv er det vederfaret mig, at jeg har været Søvnngjænger. Den sidste Gang - det kan nu være ni eller ti Aar siden - skulde jeg den kommende Dag holde en Liigprædiken over en Mand, som paa en pludselig og elændig Maade var kommen af Dage. Jeg var forlegen for en Text, da de Ord af en Viismand hos de gamle Græker: ""priis Ingen lykkelig, før han dør!"" faldt mig ind. At tage en Hednings Sentents til Text i en christelig Tale, vilde ikke gaae an; men det forekom mig og, at den samme Tanke med omtrent de samme Ord skulde findes et Sted i den hellige Skrivt. Jeg ledte og ledte, og kunde ikke hitte Stedet. Det var silde, jeg var af andet Arbejde meget træt; klædte mig derfor af; gik tilsengs, og sov ind. Da jeg om Morgnen vaagner, og sætter mig til mit Skriverbord, for at vælge en anden Text, og nedskrive et Udkast til Talen, seer jeg til min store Forundring, foran mig paa Bordet skrevet med store Bogstaver paa et Blad Papiir: ""Priis Ingen lykkelig, før hans Endeligt kommer! Syrach det 11te Capitel, 34te Vers;"" men ikke dette alene, ogsaa en Liigprædiken, kort, dog saa vel udarbejdet som nogen; - og alt Dette med min egen Haand. I Kammeret havde intet Menneske været; thi for Døren havde jeg indvendig trukket en Skodde, da Laasen var forslidt, og kunde springe op af sig selv, naar det blæste; gennem Vinduet kunde ligesaa lidt Nogen være kommen; thi det var om Vinteren, og Rammen frossen fast til Karmen. Nu vidste jeg, hvo der havde skrevet Prækenen, ingen Anden, end mig selv; det var dengang kun et halvt Aars Tid siden, jeg i en saadan synderlig Tilstand om Natten var gaaet ind i Kirken, og havde hentet et Lommeklæde, som jeg om Aftenen mindedes bestemt at have ladet ligge i min Stoel bag Alteret. Seer I nu, Kjere! da de tvende Vidner 287 afgave deres Forklaring idag for Retten, randt mig pludselig dette mit Søvnngjængerie ihu; og tillige mindedes jeg, at Morgenen efter at Liget var nedgravet havde jeg undret mig over, at finde min Slopok ligge paa Gulvet indenfor Døren, da jeg dog hver Aften bestandig hang den paa en Stoel udenfor min Seng; hvilket indtil dette Øjeblik igjen var gaaet mig af Glemme. Det ulykkelige Offer for min ustyrlige Vrede maae altsaa være faldet død om i Skoven, og jeg i min drømmende Tilstand have seet dette, og søgt ham der. Ja, Gud være mig naadig! det er - det maae være saa."

Her taug han; holdt Hænderne for Øjnene, og græd bitterlig. Men jeg var yderst forbauset og fuld af Tvivlraadighed. Jeg havde stedse troet, at den Myrdede var død paa Stedet, og begravet der, hvor han faldt; ihvorvel det syntes mig sært, om Præsten ved Dagen skulde have fuldført dette Arbejde, uden at Nogen havde mærket det, samt at han dertil skulde have Aandsnærværelse nok. Dog - tænkte jeg saa igjen - Nøden har tvungen ham; han har kun i en Hast løselig bedækket Liget, og siden om Natten gravet det dybere ned. Nu sige de to sidste Vidner: at de have seet ham bære en Sæk fra Skoven; det var mig strax højst paafaldende, og flygtig opstod den Tanke, om ikke dette Vidnesbyrd kunde staae i Modsigelse med de forrige, og Mandens Uskyldighed derved begynde at opklare sig. Ak desværre! nu stemmer det Hele alt for godt, og hans Brøde er udenfor mindste Tvivl. Alene den besynderlige Vending, han giver Sagen, forundrer mig: at han har begaaet hele Gjerningen, er vist; men om den sidste og uvæsentligste Halvdeel er udført i vaagen eller drømmende Tilstand, det er det eneste Uvisse. Præstens Udsagn fra først til sidst, hans ganske Adfærd bærer Sandhedens Præg, ja for dens Skyld opgiver han villig sit Liv; dog noget Lidet af Æren kæmper han maaskee nu for at bjerge? eller - maaskee han ogsaa her er Sandheden tro? Et saadant Nattetgængerie er ikke uden Exempel, ligesaa lidt som at et Menneske kan løbe saalangt med Ulivs Saar.

Han gik atter nogle Gange hastig op og ned ad Gulvet; derpaa stod han stille foran mig, og sagde: "I har nu her mellem Fængslets Mure annammet min Bekjendelse; jeg veed, at eders Mund skal fordømme mig; men hvad siger eders Hjerte?" - "Mit Hjerte," svarede jeg - det var knap, jeg for Beklemmelse kunde tale - "mit Hjerte lider usigeligt, og vilde gjerne briste i dette Øjeblik, naar det derved kunde frelse Eder fra en skrækkelig og vanærende Død -" (jeg turde jo ikke 288 nævne det sidste Redningsmiddel, Flugten). - "Det kan I ikke," faldt han hurtigt ind: "mit Liv er forbrudt, min Død er retfærdig, og et advarende Exempel for alle Efterlevende. Men lov mig, at I ikke vil slaae Haanden af min arme Datter - jeg havde engang tænkt at give hende i din Barm -" (her aftørrede han de atter frembrydende Taarer) - "dette skjønne Haab har jeg selv forstyrret; I kan ikke ægte en Misdæders Barn, men lov mig, at I vil sørge for hende, som en anden Fader!" Med stor Bedrøvelse og under mange Taarer gav jeg ham min Haand. - "I har vel Intet hørt fra min Søn fornyelig?" tog han igjen til orde: "jeg vil ogsaa haabe, at han bliver uvidende om denne Elændighed til Alt er forbi - jeg kan ikke taale at see ham." Her skjulte han sit Ansigt i sine Hænder; vendte sig om, og støttede sin Pande mod Væggen - han hulkede som et Barn.

Det varede Noget, inden han blev istand til at tale: "Nu Kjere!" sagde han da, "forlad mig nu! og lad os ikke see hverandre, før i den strænge Retfærdigheds Huus! Og - viis mig dette sidste Venskab! lad det skee snart - endnu imorgen! jeg længes efter Døden; thi jeg haaber, for Jesu Skyld, den skal vorde mig en Indgang til et bedre Liv, end dette nærværende, der nu ikke har Andet at yde mig, end Kval og Forfærdelse - gaae, min kjere, medlidende Dommer! lad mig afhente til Thinget imorgen! og send endnu idag Bud efter Hr. Jens i Aalsøe! han skal berede mig til Døden - Gud være med Eder!" - Han rakte mig sin Haand med bortvendt Aasyn; jeg tumlede ud af Fængslet - jeg var som bedøvet, ja hartad uden Bevidsthed.

Jeg skulde maaskee have redet lige hjem, uden at tale med Datteren, var hun ikke selv tæt udenfor Fængslet kommen mig imøde. Hun maatte kunne læse Dødsdommen i mit Ansigt; thi hun blegnede, og greb fat om begge mine Arme. Hun saae til mig, som om hun skulde tigge sit Liv; spørge kunde hun ikke, eller torde hun ikke. "Flye! flye! og red eders Fader!" var det Eneste, jeg mægtede at fremføre.

Jeg kastede mig paa min Hest, og var her hjemme længe før jeg vidste det. - Altsaa - *imorgen!*

Dommen er afsagt. Han hørte den med større Standhaftighed, end den besad, som oplæste Samme. Alle Nærværende, undtagen hans haardnakne Fjende, udviste ogsaa stor Medlidenhed; nogle hvidskede endog, at den var streng - ja tilvisse streng! den skiller eet Menneske 289 ved Livet, og tre foruden ved Livslykke og Sindsro. Den barmhjertige Gud være mig en naadigere Dommer, end jeg Synder tør være mod mit Medmenneske!

Hun har været her - hun fandt mig paa Sygelejet - der er ingen Redning længere - han vil ikke flygte.

Slutteren var vunden; Fiskeren, et Sødskendebarn til hendes salige Moder, havde lovet at føre dem til Sverrig, og havde sin Sejlsbaad tilrede; men den angergivne Synder var ikke til at overtale. Han vil ikke unddrage sig Retfærdighedens Sværd, forhaabende, at han ved sin og Jesu Død skal vinde sig en bedre Retfærdighed hisset. - Hun forlod mig ligesaa trøstesløs, som hun var kommen; men uden et eneste umildt Ord. - Gud naade hende, Stakkel! hvorledes skal hun overvinde den forfærdelige Dag? Og her ligger jeg, syg til Legem og Sjæl - kan hverken trøste eller hjælpe - Sønnen bliver borte.

Farvel! - Farvel mit Hjertes trolovede Brud! farvel for denne usselige Verden, til vi mødes engang i en bedre!

Snart maaskee; thi jeg føler, at Døden har mig fat - maaskee gaaer jeg did, førend den, mit grumme Embede tvang mig til at henskikke.

"Farvel, min Hjerteven!" sagde hun jo: "jeg forlader Eder uden Nag; thi I gjorde kun eders strænge Pligt; men nu farvel! for vi sees aldrig meer." - Hun gjorde Fredens Tegn over mig - Gud skjænke mig dog snart den evige Fred!

Gud! hvor vil hun hen? hvad har hun isinde? Broderen er ikke kommen - og imorgen - paa Ravnhøj.*

(Her findes Herredsfoged *Erik Sørensens* Dagbog pludselig afbrudt; men til denne, ligesaa sandfærdige som skrækkelige Begivenheds nærmere Oplysning og Fuldstændiggjørelse, anfører herefter den daværende Nabopræst i *Aalsøe* hans skriftlige Optegnelse. Skulde ellers nogen Læser ville drage disse Actstykkers Ægthed i Tvivl, da tør han dog ikke tilligemed Indklædningen forkaste det Væsentlige af Historien, som - desværre! er alt for sand. Sagnet, som endnu stedse i hele Omegnen levende vedligeholder* 290 sig, lægger ydermere til: at just denne tragiske Begivenhed gav Anledning til, at Delinqventsager for Eftertiden blive foretagne ved alle Instantserne; Lovkyndige maae vel da kunne fastsætte Tidspunctet for Samme).

B. Aalsøe Præstes Optegnelser.

I min Embedstids det syttende Aar tildrog sig her i Nabolauguet den Begivenhed, som betog Alle med Skræk og Forfærdelse, og geraadede vor geistlige Stand til stor Tort og Blusel, idet Præsten i Vejlbjby, den vellærde Hr. *Søren Qvist*, udi Vrede slog sin Tjenestekarl død, og begrov ham derpaa om Natten i sin Hauge. Han blev efter foregaaende retlig Undersøgelse overbeviist om denne gruelige Gjerning, saavel ved Manges Vidnesbyrd som og ved egen Bekjendelse, og derfor dømt til at have sin Hals forgjort. Hvilken Dom i mange tusinde Menneskers Overværelse blev exequeret her paa Aalsøe Mark.

Den Henrettede, hvis Sjælesørger jeg tilforn havde været, forlangte mig til at besøge sig i Fængslet. Og maae jeg med Sanden sige: at jeg aldrig haver meddeelt det hellige Sacramente til Nogen mere vel beredt, angergiven og fuldtroende Christen. Han erkjendte selv med inderlig Ruelse, at han havde vandret i kjødelig

Sikkerhed, og været et Vredens Barn, hvisaarsag Gud hengav ham i Synd og Sindsforhærdelse, ydmygede ham dybt, og gjorde ham meget elændig, at han atter kunde oprejses ved Christo. Han beholdt sin Frimodighed lige til det Yderste, og holdt paa Retterstedet til det omstaaende Folk en Tale fuld af Kraft og Salvelse, hvilken han i sine sidste Dage havde udarbejdet i Fængslet og lært udenad. Den handlede om Vrede og dens skrækelige Følger, med bevægelig Anvendelse, paa ham selv, og den grumme Misgjerning, hvortil Vrede havde forledt og henrevet ham. Textens Ord vare tagne af Jeremias Begrædelses Bog 2 Cap. 6 Vers: "*Han har beskæmmet Præsten i sin Vrede.*" - Derpaa afklædte han sig, bandt selv for sine Øjne, og knælede med foldede Hænder; og som jeg havde udtalt de Ord: "vær trøstig, kjere Broder! idag skalt Du være med Frelseren i Paradiis!" faldt hans Hoved for Mestermændens Sværd.

Hvad der gjorde ham Døden beedsk, var Tanken om hans tvende 291 Børn, af hvilke den ældste, Sønnen, var fraværende - som Man troede i Kjøbenhavn - men, som vi siden erfarede, i Lund; hvorfor han ogsaa først ankom hertil den samme Aften, som Faderen om Morgenen havde betalt Syndens Sold. Datteren, som, sig selv og sin Kjereste til ydermere Hjertesorg, stakket tilforn havde været trogivet til Herredsfogden, tog jeg af Barmhjertighed i mit Huus, hvor hun mere død end levende blev henbragt aarle om Morgenen, da hun havde taget Afsked med Faderen, hvem hun med datterlig Ømhed havde plejet udi Fængselet.

Da jeg kom tilbage fra den tungeste Gang i mit Liv, fandt jeg hende temmelig rolig og sysselsat med at tilberede den Henrettedes Jordeklæder (thi det var tilladt, at han maatte vord begravet i christen Jord, dog udi al Stilhed). Hun græd ikke mere; men hun talte heller Intet. Jeg taug ogsaa; thi hvad skulde jeg sige hende? og var jeg ikke selv bespændt med mørke Tanker?

En Timestid derefter kom min Vogn med Liget, og kort herpaa foer en ung Mand paa en Hest ind i Gaarden - det var Sønnen. Han kastede sig over Faderens afsjælede Legeme og derpaa i Søsterens Arme; begge Sødskende holdt hverandre længe omfavnede; men ingen af dem kunde faae et Ord frem.

Om Eftermiddagen lod jeg kaste en Grav ligeudenfor Vaabenhuusdøren til Aalsøe Kirke; der nedlagdes i den tause Midnatstund de jordiske Levninger af den forhenværende Præst i Vejlbys. En Sandsteen, hvorpaa er udhugget et Kors, og som jeg først havde ladet forfærdige til mig selv, bedækker Graven, og minder enhver Kirkegænger om den Ulykkelige dybe Syndefald, og den menneskelige Naturs Fordærvelse, samt om Syndens eneste Frelse ved Christi Kors.*

Næste Morgen vare begge faderløse Sødskende plat forsvundne, og haver intet Menneske siden kunnet høre eller spørge det Mindste til dem. Gud maae vide i hvilken Afkrog de have skjult sig selv for Verden.

Herredsfogden skranter bestandig, og troes ikke at leve. Jeg selv er saare betagen af Sorrow og Kummer, og tykkes mig Døden at maatte være det højeste Gode for os Alle tilhobe.

Gud gjøre imod os efter sin Viisdom og Barmhjertighed! * 292 Herre! hvor urandsagelige ere dine Veje!

I min Embedstids otte og tredivte Aar, og een og tive efter at min Naboepræst, Hr. *Søren Qvist* i Vejlbys, var bleven sigtet, dømt og henrettet for et Mord paa een hans Tjenestekar, hændte det sig: at en Stodder kom her i Præstegaarden. Han var en gammelagtig Mand med et graaagtigt Haar, og gik ved en Krykke. Ingen af Tyendet var just tilstede, jeg gik derfor selv ud i Kjøkkenet, for at give ham et Stykke Brød; og spurgte jeg ham da, "hvorfra han var?" Han sukkede og svarte: "ingensteds fra." Jeg spurgte derpaa om hans Navn; han sukkede atter, saae sig frygtsom omkring, og sagde: "de har kaldt mig *Niels Bruus*." Det foer i mig, og jeg sagde: "det er et grimt Navn; saaledes heed ogsaa En, der blev slaget ihjel her omkring, for en Snees Aar siden." Han sukkede endnu dybere, og svarte: "det var ikke saa godt, jeg havde døet dengang; det har bekommet mig ilde, at jeg rømte ud af Landet." Haaret rejste sig paa mit Hoved, og jeg tog til at ryste af Forfærdelse; thi nu tyktes mig, at jeg grandgivelig skulde kjende ham igjen; tilmed var det, som om jeg saae den livagtige *Morten Bruus* for mig, hvem jeg tre Aar iforvejen kastede Jord paa. Jeg ryggede mig tilbage, og slog et Kors for mig; jeg tænkte det var et Gjenfærd. Men han satte sig paa Skorsteensskjødets, og sagde: "Herre Gud, Fa'er! jeg hører, min Broder *Morten* er død. Jeg var ved Ingvorstrup; men den nye Mand gjennede mig væk - lever min gamle Huusbond, Præsten i Vejlbys?" - Nu faldt det som Skjæl fra mine Øjne, og jeg ahnede strax Sammenhængen i hele den gruelige Historie; men jeg var saa fornummen, at Mælet i nogle Minutter var mig formeent. "Ja" sagde han saa, og beed graadig paa Brødet, "det var *Mortens* Skyld Altsammen - men kom Præsten ellers i Fortred?" - "*Niels! Niels!*" raabte jeg i mit Hjertes Skræk og Afskye, "Du har en blodig Synd paa din Samvittighed; for din Skyld har den uskyldige Mand maattet lade sit Liv for Bøddelens Haand." Brødet og Kjeppen drattede fra Stodderen, og selv havde han nær segnet om i Ilden. "Gud forlade Dig, *Morten!*" stønnede han, "det meente jeg ikke - Gud forlade mig min store Synd! - men det er dog vel kun saa, I vil rædde mig? - Jeg har nu vandret herind lige fra langt ude paa hiin Side Hamborg, og ikke hørt et Ord herom. Der har heller Ingen kjendt mig førend Fa'er, og jeg ikke aabenbaret mig for nogen Anden; men da jeg kom igjennem Vejlbys, og spurgte om Præsten var levende, svarede de: Ja." "Det er den nye" sagde jeg, "men ikke den, 293 som I og jer ugudelige Broder har skilt ved Livet." Da begyndte han at slaae Hænderne sammen og hyle og give sig, saa jeg vel mærkede: at han kun havde været et blindt Redskab i Djævelens Haand; ja jeg begyndte endmere, inderlig at ynkes over ham. Og tog jeg ham derfor ind med mig i mit Studerekammer, talte til ham nogle trøstelige Ord, og fik da hans Sind saavidt i Rolighed,

Kjeltringliv

Jeg har to Ting at gjøre Undskyldning for: Titelen og Fortællingen. Den første er plat, plump, modbydelig maaskee for en fiin og delicat Smag; den anden er ligesaa. - Ikke fordi jo Skildringen af store Kjeltringer er den interessanteste Side baade i Historien og Romanen; men Man *kalder* dem ikke saa - det er Eet, og dernæst maae slige piqvante Characterer tilhøre Folk af Stand, i det ringeste Folk af ærlig Stand, og ikke Saadanne, med hvem ingen Bonde spiser af Fad. Hvo kan nægte, at Claudius og Messalina, Pave Sergius og Marozia, Front de Beuf og Ulrica levede ret et Kjeltringliv? men vel at mærke, i Palladser og ikke i Faarehytter. Hvad der klæder fyrstelige Personer og hellige Prælater, normanske Riddere, kan ikke skikke sig for jydsk Natmændsfolk; Nero er et *stort* Uhyre - Jens Langkniv en *lumpen* Kjeltring. Det falder aldrig det dannede Menneske ind at moralisere over den tyrkiske Sultans Maneer in puncto sexti; at han holder tre hundrede Maitresser, naar en christelig Prinds tit lader sig nøje med tre Stykker - det er et *stort* Galanterie. Men at en rejsende Glarmester har tre Koner, kaldes med Rette et liderligt Levnet. Den moralske Følelse oprøres, naar saadan en Kjeltring *kaster* Kjøp med den Første den Bedste; men faaer en Konge Lyst til en af sine Undersaatters Koner eller Døttre, siger Man smilende: "han *kaster Tørklædet*." Det er ikke Tingen selv, som kommer paa Moralens Vægtsskaal; men *Hvo*, der gjør den, og *hvorledes* den gjøres: at udsue et fjendtligt Land, kalder Man at *brandskatte*: at dræbe og lemlæste nogle Tusinde Mennesker, faaer Navn af en *glimrende Sejer*: at opbrænde en Stad og ødelægge en Provinds, hedder *Erobringer*; men naar vore jydsk Kjeltringer *brandskatte*, det er at *udsue*; naar en Prævliqvant vinder afgjørende Sejr i en Duel paa Tornkjeppe eller Foldeknive, *det* er et *Mord*; og skulde han afsvie en Straahytte (som yderst sjældent turde være Tilfælde), *det* er virkelig *Mordbrand*. At stjæle et Land, veed Enhver, er et stort Foretagende; at stjæle en Griis eller et Faar, er 297 et gemeent Tyverie: Attila og Semiramis faae Plads i Historien - Stoffer Eenøje og Lange Margrethe i Viborg Tugthuus.

Men jeg er nok nær ved, selv at tale som en Kjeltring, og istedet for de tilsigtede Undskyldninger at skeje ud til en Slags Apologie for mine gemene Heltes Kjeltringliv; dog dette er ingenlunde mit Øjemærke! jeg har fuldt op i at forsvare mig selv, er endog i denne Henseende temmelig raadvild, veed ej heller anden Tilflugt end denne: *en god Ven har opfordret mig*. Man troe ingenlunde, at jeg ogsaa heri skulde lyve, og gjøre mig skyldig i det sædvanlige Snerperie! Nej, dennesinde taler jeg den rene Sandhed, og kunde gjerne nævne min Mand, dersom det ikke var for at compromittere ham. "Skriv os en Kjeltringhistorie!" har han flere Gange sagt til mig: "den kunde blive snogsk nok," "Fy!" har jeg svaret: "det er et gemeent Stof." "Hvi saa?" har han gjensvaret: "indtage ikke Zigeunerne en Plads paa Scots, Göthes, Müllers og Fleres Malerier? Natmændsfolk ere jo de danske Zigeunere - giv dem saadant Navn, om Du synes." Men dette Sidste synes jeg nu ikke om: Kjeltring er et godt dansk Ord, og det vil jeg beholde.

Men inden jeg slutter min Fortale, bør jeg tilføje nogle ikke unødvendige Bemærkninger ved det omhandlede Ord. *Kjeltring* er en Benævnelse, som af Almuen tillægges de omvandrede Natmænds-folk i Særdeleshed; men som disse ikke selv vedkjende sig. Det involverer i Bondens Mund, og brugt i denne særegne Betydning, ingen Forbrydelser; saa at det Adjectiv *skikkelig* gjerne kan forbindes med Substantivet *Kjeltring*. De ægte Kjeltringer - ikke dem, der findes adspredte over alle de andre Stænder - udgjøre et isoleret Selskab, en Stat i Staten; og derfor sagde hiin rejsende Franskmand rigtigere, end han selv vidste: "en Dannemarc il y a une nation, qui s'appelle Kieltrings, elle n'est pas si bien cultivée comme les autres danois." - Denne Nation da kalder sig selv *Rejsende*. En træffende og ret egentlig Benævnelse! thi Livet er for disse Mennesker, meer end for noget Andet, *en Rejse*. De rejse, i ordret Forstand, gennem Livet: da de kun sjældent have blivende Sted, men vandre fra Bye og til Bye; da de ikke have *Hjem*, men kun "*Herberge*." De fødes, givte sig, og døe - Altsammen paa Rejser. At Man derfor vil kalde dem *Omløbere* og Vagabonder, finde de med Rette højst fornærmeligt; Nomader ere de, og det ligesaa fuldt som Kalmukker og Beduiner. De ere Rejsende saavel som Mungo Park, Belzoni og Oberst Sundt; men disse falder 298 det Ingen ind at characterisere som Omløbere, fordi deres Omvandring sker i det *Store* - deri stikker det. - Og finder jeg her et kjønt Træk, der udmærker disse *smaa* Voyageurs fra mange af de *store*: de vandre incognito, uden Pretensioner og Presentationer, og pine os ikke bagefter med "*Rejser*," der ofte ere mere trættende at læse end at gjøre. Hvor læreriig er ikke denne Taushed! Ak! at dog Mange vilde efterligne Samme, istedet for at fylde hele Bind med falske Efterretninger og skjæve Anskuelser - med skjæve Sideblik til de Stormænd eller til de store Skribentere, som ikke have gjort nok af dem - med end mere uforskammet og næsviis Roes til dem, der højst nødig saae sig paa saadan Maade fremdragne og stillede offentlig til Skue, som om dette skulde være Betaling for et Maaltid Mad eller et Natteleje - med kaleidoscopiske Landskabsmalerier og sværmeriske Paroxysmer, der begge ere lige dunkle og uforstaaelige - eller med Spisesedler, hvilke dog stundom ere de fedeste Stykker af Bogen, og, da de kunne tjene til at vække Appetiten - tillige de uskyldigste!

Saameget til Indledning.

Tørst - Prævliqanterne * - Lakvirum - Kjeltringlatin - Kjeltringvejr.

Dagen var lummerheed. En hæftig Sydostvind blæste Varme ned - det var en reen Sirocco. Hvidligrøde Tordenskyer optaarnede sig hen over Horizonten i Østen og Vesten. De lignede en Række af fjerne Snebjerge, hvis Kanter Solen forgylder, afdeelte ved dybe og dunkle Dale. Efterhaanden mistede een Skytop efter den anden sit skarpe Omrids, udtyndede og udvidede sig i lettere, lysere Strimer - Tegn til at "Himlens Artillerie" begyndte at tordne; men Buldret druknede i Blæstens suusende Strøm, og Blinkene i Solens Straalehav. - Jeg vandrede frem midt imellem begge de ildsprudende Batterier. Tørsten drev mig; uagtet den stærke Varme tog jeg hurtige Trin, for at naae et Kjær, hvilket jeg med Sikkerhed vidste skulde befinde sig i den Retning, jeg fulgte; hvor langt det var borte, kunde jeg ikke skjønne, da der paa denne flade Hedestrækning ikke fandtes nogen * 299 ophøjet Gjenstand til Mærke; og havde der end været en Saadan, den disige Lufts sittrende Bevægelse vilde dog have forvirret og gjort det ganske utydeligt. Endelig øjnede jeg Toppen af nogle Vidiebuske og en bleg grøn Stribe i Lyngen. Min Hund, endnu mere vansmægtet end jeg, vejrede højt og sprang foran mig derhen; jeg misundte ham hans Forspring. Desværre uden Aarsag. Jeg saae ham snart skrabe i Jorden, og vidste nu, at Kjæret var udtørret. Alligevel gik jeg did, for med egne Øjne at indhente den sørgelig Erfaring. Her stode vi begge skuffede i vor brændende Forventning. Jeg kastede mig mismodig ned; men min stakkels Ledsager peeb og fantede og skrabte ivrig det visne Græs tilside, for at køle det gispende Bryst i den endnu lidt fugtige Engbund. Beklag os ikke, medlidende Læser! Jeg har kjendt en Mand - et Lykkens Skjødebarn, en Skjæbnens og Menneskenes Kjæledægge, som roste sig af, "at han aldrig i sit Liv havde været rigtig sulten eller tørstig" - beklager *ham!* den Ulykkelige vidste ikke, hvorledes Vand smager; vel endnu meget mindre hvad det er, udmattet af Gang, svinglende af Hede, og brændende Tørst at kaste sig i Bølgens kølige styrkende Favn. Denne Lyst ventede mig kun en lille Fjerdingmiil fra det vandløse Kjær, hvor jeg kjendte en med Lyng og Pors indfattet Hedesøe.

Gjenfødt til nye Anstrængelser, med hiin ubeskrivelig søde Dirren i alle Nerver, sad jeg lidt ophøjet over Søen i Vindsiden paa en Gravhøj - den eneste i Omkredsen saavidt Øjet naaeede. Hunden laae ved mine Fødder, og deelte de ambrosiske Lækkerbidskener, Ost og Brød, da en levende Gjenstand tildrog sig hans Opmærksomhed; thi han rejste Hovedet lidt i Vejret, skød Ørerne op, trak Øjenbrynene sammen, knurrede og udstødte et Par Smaabjæf. Jeg drejede mig om, og saae et Væsen nærme sig, som vel kunde forbause baade Mennesker og Hunde. Det var nemlig intet mindre, end en Slags Amphibie eller Hermaphrodit, en uhyre lang Holophernes med Skjørter paa, et Væsen altsaa - foroven Mand, forneden Kvinde. Skikkelsen skred, med en Landse i hver Haand, hen imod mig - min Tømmelfinger holdt af sig selv om Hanen paa Geværet. Men snart opdagede jeg, at Landserne ikke vare Andet end Kjepper, og endvidere at Væsenet var en Dobbeltfigur med to Hoveder, fire Arme, fire Stokke og fire Been - med korte og klare Ord: det var en Mand baaren af en Kvinde; een, noget mindre end halvvoxen, Dreng fulgte tæt bag efter. Vejen løb nedenom Højen paa den modsatte Side; men da de kommende havde 300 Solen lige i Øjnene, kunde de ikke see mig - Hunden taug, enten af Skræk eller af Forundring.

En Mand, som - figurlig talt - med Taalmodighed bærer sit Huuskors gennem Livet, eller af Kjerlighed sin Kone paa Hænderne, er ingen stor Sjældenhed; men en kvindelig Korsdragerinde i bogstavelig Mening - nemlig med sin Mand paa Ryggen, var endnu aldrig forekommet mig. Historien om "die Weiber von Weinsberg" har stedse syntes mig lidt fordægtig: "det er langt borte og længe siden" Sligt tildrog sig. I al Fald var det kun en kort Spadseretur og dermed forbi: "einmahl ist keinmahl." Og disse "verrufene Weiber" ansporedes jo mægtigen, deels af Frygt for Enkestanden, og deels maaskee af Lyst til at gjøre Opsigt blandt de fjendtlige Herrer Officierer. Her, paa den store øde Alhede, maatte findes andre Aarsager; den første, jeg opdagede, var denne: at Manden manglede begge sine Fødder.

Da det lille Selskab var kommen midt for Højen, gjordes Holdt: Kvinden drejede Ryggen til Skraaningen, bøjede sig tilbage, og aflæssede sin Byrde; derpaa rettede og rattede hun sig nogle Gange, pustede ud, og nedlod sig imellem Manden og Pogen. Den Sidste lagde en lille Pose i hendes Skjød. Der blev fremtaget nogle Fødevarer og spist i al Stilhed. Saasnart det tarvelige Maaltid var endt, begyndtes en kort Samtale, af hvilken jeg kun namsede enkelte Ord; thi den førtes i et Sprog, hvilket jeg af adskillige Udtryk - saasom "Jup" "Brall" "Pukkasch" - snart erkjendte for det saakaldte "romaniske." Efter nogle Minutters Forløb var Materien udtømt, og alle Tre lagde sig til at sove.

Jeg rejste mig nu, og gik om paa den anden Side af Højen, for at tage den slumrende Gruppe i Øjesyn. Manden var en lille, men - paa det nær, at han manglede Fødder - ret velskabt Figur, med et frisk, brunladent Ansigt; han lod til at være i sin kraftigste Alder. - Kvinden var endnu langt mørkere af Farve; havde store, sorte, sammenløbende Øjenbryn, en afstumpet Næse, fyldige Kinder, en temmelig bred Mund med tykke Læber, mellem hvilke fremskinnede de misundelsesværdigste snehvide Tænder. Hun var meget før af Bryst og Lemmer, og saae vel ud til *at kunne tage sin Mand*. - Saavidt havde jeg taget Skue af det synderlige Par; men hvad har Man seet af et Menneske, naar Sjælens Vinduesskodder ere tillukkede?

saameget omtrent som Bindet om en Bog.

301

Jeg havde allerede vendt mig bort, for at gaae videre, da Purken gav sig til at raabe: "*Madrum! Padrum! en Høvl! en Grønspæt!*" * Kvinden slog et Par sorte, dybtliggende og alvorlige Øjne op, satte sig langsomt overende, og nikkede ad mig paa en Maade, som er disse Mennesker egen, naar de hilse Nogen. I det samme aabnede Manden for tvende store, lyseblaae, muntre og livlige "Oklinger;" han tog Hatten af, men blev liggende i sin magelige Stilling. - Jeg taler gjerne fremmede Sprog; ikke for at glimre med mine lingvistiske Kundskaber; men det medfører en særegen Behagelighed, saaledes at *familiarisere* sig med Udlændige, da Man ellers uden dette Meddelelsesmiddel maatte betragte hverandre som Døvstumme. De magiske Ord løse Tungen, aabne for Sjælens Tankegjemme, og bringe Liv i hiin spirituelle Tuskhandel, ved hvilken begge Parter vinde. Tilmed den sødtpirrende Overraskelse: naar en Rejsende, der møjsommeligen slæber sig frem i det uvante Sprog, nu med eet tiltales i sit liflige Modersmaal; da faae Tanker og Tunge Liv og Vinger; Talen strømmer i flydende ustandset Løb - den Fremmede er paa eengang hjemme, han er atter iblandt Slægt og Venner." -

Ikke af nogen her anført Grund - snarere *uden* Grund, som vi saa ofte tale og handle - fik jeg det Indfald, ikke at ville sætte min rothwelske Praas under en Skjepe. Jeg nikkede igjen til mine Arabere med et: "*Goddeis Genter!*" Et let Smil foer over Kvindens asiatiske Ansigt; men Manden hævede Overkroppen, støttede sig paa begge Haandflader, og saae med urolige Blik snart paa mig og snart paa Damen. "Er det dinnoses Maie?" vedblev jeg. "Sibe, sibe" svarede han hurtigt, og gav hende tillige et ret venligt Øjekast. "Det er Mængerie for Dinnoses at bære din Knasper," sagde jeg til hende. "Nobes" svarede hun kort, og kastede med sin Kjep i Lyngen. Jeg greb nu i Lommen, gav Drengen et Par Skilling - hvorfor Manden meget høfligt takkede - sagde Farvel, og gik.

Først da jeg var kommen et langt Stykke bort, fortrød jeg, at jeg ikke havde spurgt disse Mennesker lidt nøjere ud. Men saaledes gaaer det: jo nærmere vi ere det Ualmindelige, det Mærkelige, jo mindre vækker det Interessen: En Mand kan boe ti Aar paa Møen, uden at see Klinten; men rejser maaskee til Schwejtz, for at see Schreckhorn og Staubbach; en Anden har to Gange været ude at see Rhinfaldet; * 302 men endnu ikke een Gang ved Vesterhavet, skjøndt han hver Dag kan høre dets vældige Torden. Da jeg besaae Rosenborg, skedte det i Selskab med fire Kjøbenhavnere - vi vare der alle Fem for første Gang. Den, der havde Penge og Tid, kunde gjerne faae isinde at svippe til Norwood eller Siebenbürgen, for at tage en Zigeunerlejr i Betragtning; men vore danske Pariaer kunne gaae ham dagligen forbi, uden at værdiges et Øjekast. - Hvor synderlig - tænkte jeg siden - er dog ikke denne lille Caravane! Hvor uegennyttig, hvor stærk, trofast, ja heroisk er ikke denne Kvindes Kjerlighed til en hjælpeløs Krøbling, hvem hun paa sine Skuldre bærer - Gud veed hvor langt og hvor længe! Hvor vældig er dog den usynlige Magt, som har forenet disse tvende Væsner - Ørkens, den vilde Naturs vilde Børn! Og dog imod Naturens Generalregler; thi ellers er det Ranken, der snoer sig om Elmen; den svage Kvinde der søger Beskyttelse hos Manden - her er det omvendt. - Under saadanne Tanker vendte jeg om igjen, for at oprette min Forsømmelse, og nærmere at kjende det underlige Par, og dets vist nok besynderlige Skjæbne.

Jeg gik over en Fjerdingvej tilbage til Højen; men Caravanen var allerede borte; saalangt som jeg kunde øjne, var intet levende Væsen at see.

Det var henimod Aften - jeg maatte tænke paa Natten. Den Bye, hvor jeg havde besluttet at tilbringe Samme, var over halvanden Miil borte; og i Melleumrummet fandtes - saavidt jeg vidste - ingen menneskelig Vaaning.

"Sydostblammer og Kvindeklammer vil gjerne endes med Vand," siger Jyden. *Dette* kan slaae fejl, især om Vedkommende beholde Marken og det sidste Ord; men Rigtigheden af hiint stadfæstede sig paa een for mig saare følelig Maade.

Blæsten havde lagt sig; men Himlen var overtrukket med mørke, lavtdrivende Skyer. Tordendrønet hørtes lydeligere og lydeligere, og enkelte Lyn glimtede trindt omkring mig i det Fjerne. Jeg mærkede vel, at jeg ikke kunde undgaae Vejret; belavede mig derfor paa en vaad Trøje, men tillige paa Nydelsen af det stolteste Naturoptrin, vi hertilands kjende. "Hede - Nat - Torden og Lynild" saaledes beskrives hiin Skueplads, hvorpaa Lears Vanvid raser, frygteligere end selve Elementerne. Her havde jeg jo samme Skueplads, samme Decorationer, samme fortrinlige Maskinerie, og - jeg var *ene*: ustandset, uforstyrret kunde min Phantasie nu flyve paa Stormens Vinge og 303 ride paa Tordenens Pile. - Frygt ikke, adstadige Læser! at jeg her skal rive Dig ud af din fornuftige Sjæls afmaalte, ordentlige Pasgang. Dennesinde skal jeg ikke pine Dig med hvad jeg har *tænkt* og *følt*; thi Noget er af den Beskaffenhed, at jeg vil beholde det for mig selv alene. Og Noget er af en Genre, at jeg ikke *kunde* meddele Dig det, om jeg ogsaa vilde. Dersom denne Fortælling skulde falde i Hænderne paa Een, som har ladt sig gjennebløde, for at betragte et natligt Tordenvejr - en Saadan veed omtrent hvad jeg mener. Andre maae nøjes med hvad jeg *saae* og *hørte*.

Det blev Aften - det blev Nat. Uvejret var om mig, var over mig. Thors Vogn buldrede; Axlene gnistrede; Bukkefødderne klappede op og ned ad Skyernes Bjerge og Dale; Regn og Hagel styrtede drasende ned.

Belmørke og blændende Lysglimt vexlede med hinanden; snart vandrede jeg i synligt, føleligt Mulm; snart laae Heden foran mig i tvivlsomt Lys, og Himmelen viste mig i hurtige Øjeblik sit sønderrevne Forhæng. I saadanne Momenter savnede jeg Intet uden Macbeths Hexer.

Pennekas - Drallers - Kjeltringbal.

Foran mig viste sig et stillestaaende Lys, som forsvandt hvergang et Lyn udbredte sit stærke Skjær; men kom igjen, naar det atter blev mørkt. Jeg vidste, paa hvad Lag i Heden jeg omtrent maatte befinde mig; jeg vidste tillige, at her ikke kunde være - i det mindste for et Par Uger siden ikke havde været - nogen menneskelig Vaaning. Jeg standsede af og til, for at iagttage, om Lyset bevægede sig - Nej! det kunde følgelig hverken være Lygte eller Lygtemand; men vel et af hine hemmelighedsfulde Meteoror, der menes at betegne nedgravede Skatte, eller nedgravede Liig. For disse frygtede jeg ikke, for hine langt mindre: jeg blev da ved at gaae fremad. Skinnet blev stedse større og klarere.

Jeg havde atter gjort Holdt, da et vældigt Lynglimt oplyste foran mig en Gjenstand, der saae ud som et Huus uden Tag. Jeg studsede, og tænkte uvilkaarlig paa hine interimistiske Balsale, som Underjordiske siges at oprejse til natlige Orgier. Dog - hvilken fornuftig Bjergmand eller Bjergmandskone vilde vel i saadant et Vejr bestemme sig til at danse oven paa Jorden? - Himmelen Lys udsluktes; men dette jordiske tændtes paanye: jeg stirrede, jeg lyttede - svage Toner, 304 som af et Strenginstrument, stundom tabende sig i Tordenlarmen og Blæstens Susen, kom til mit Øre! Altsaa alligevel en natlig Dans! og det her paa den vildene Hede, i den vildene Storm! Skulde jeg blive? gaae tilbage eller frem? Nysgjerrigheden raadte til det Sidste; jeg havde jo aldrig tilforn været i Hexeselskab eller Bjergmandscommerce - (thi hiint mit Eventyr paa Dagbjerg Dos var, ærlig talt, hverken meer eller mindre, end en Drøm).

Atter gik jeg et Stykke fremad, fast besluttet at indtrænge saa langt mueligt i denne rædselfulde Løndom; men, hvis jeg her skulde træffe for eet af den forføriske Morganas Slotte, da at blive smukt udenfor, og flye. - Jeg kom nu saa nær, at Lyset antog en firkantet Figur - det skinnede fra et Vindue i det forhexede Castel. Jeg holdt atter stille. Strengeligen hørtes heel grant: det var en Violin og ingen Harpe. Denne Omstændighed beroligede mig i Henseende til morganiske Fristelser; men satte mig derimod i Tanken hen til hine Pikkeniker, hvor Spillemandene ere Gedebukke. Jeg lyttede: Musikken blandedes med Raaben og Latter. Jeg stirrede: dunkle Skikkelser svævede frem og tilbage derindenfor Vinduet - jeg var sælsom tilmode.

Imidlertid havde Uvejret fjernet sig; det holdt op at regne, og en enkelt Stjerne blinkede hist og her med "grædende" Øje gennem hurtigt drivende Taageskyer. Det østerlandske Huus stod nu i kjendeligt Omrids: jeg vovede at træde det ganske nær; jeg vovede at udstrække min Haand, for at erfare, om det var af jordisk Stof, eller bygget af saadanne Materialier, som Feer og Hexe bruge. Jeg følte, jeg saae: Hytten var opmuret af - Hedetørv, saa sandselige, saa ægte som nogen findes. Her var altsaa en menneskelig Vaaning; ergo kunde her være een, og jeg havde før sluttet falsk, som Man saa tit gjør, naar Man slutter fra posse til esse. En Anden, mere fast i sine Principer, end jeg, vilde have sagt: "her er intet Huus, for her kan intet være." Jeg derimod, som ikke er stærk i Logica, antog bona fide Huset for et Huus, og undrede mig aleneste over, hvorlunde det var kommen her, og til hvad Ende? -

Jeg maae gjøre en Digression, der hverken er lang eller uforanlediget. Den, der har rigtig Lyst til Dans, er aldrig forlegen for et Locale: da Franskmandene (som ogsaa ere en ret egentlig *dansende* Nation) med Storm havde indtaget Constantinopel, *dansede* de i Sophiekirken, ligesaa svedige og blodige som de kom fra Murene. Da de med Storm havde indtaget Thuillierne, *dansede* de i de kongelige Sale, hvis 305 Gulve vare maledede med *blodige Roser*: da Bastillen var j evnet med Jorden, *dansede* de paa Tomten. Dette Sidste huer mig bedst; og sindriig, poetisk, indholdsriig var hiin korte Indskrivt paa den simple Støtte, der betegnede Fængelets Sted: "*her danser Man*" Her - nemlig - hvor Man før sukkede og hylede; her, hvor der var kun Graad og Tandgnidse, hvor Despotismens Offere nedstødtes *levende* i Graven, her, hvor der borde staaet samme Devise over Porten, som ved Indgangen til Dantes Helvede: "*lad Haabet blive udenfor!*" - Naa da: ogsaa her, midt paa Alheden, en Miil fra nærmeste Huus; her, hvor tilforn kun hørtes Vindens Suk i Lyngen og Hjejlen Hyl, 306 hvor Vandrereren fremstødtes i "natlig Mulm" uden Haab om Huuslye og Aftensmad, smægtende efter en varm Kakelovn og et Fad varm Grød - ogsaa her *danser Man* - jeg blev *veltilmode* og traadte hen for Vinduet, for at tage Balsalen og de Dansende i Øjesyn.

Hvor skal jeg faae en *nederlandsk* Pensel til at male denne *nederlige* Scene? Hvorledes skal jeg skildre den, for slige Decorationer ganske fremmede, Læser denne "hyggelige" Stue med Loft af Leer, Vægge af Leer, Gulv af Leer? hvorlunde skal jeg fremstille ham den ædle Simplicitet i Meublementet? uhøvlede Fyrrebænke, blakkede Egekister, besatte med sorte Leergryder og Fade, med grønne Brændeviinsflasker, og

blanke Glas med drejede Træfødde? hvorledes skal jeg bibringe ham en klar Forestilling om Værelsets clairobscur, en Virkning af fire Tællepraaser, som vare klistrede paa Væggene? Og fremfor Alt de levende Figurer? Jeg vil holde mig til disse.

Midt paa Gulvet drejede tvende Par sig i den velbekjendte "schwabischen Wirbeltantz;" men Rotationerne vare saa voldsomme, at det blev mig umueligt at fixere de Dansendes Ansigter. Paa en Bænk lige for Vinduet sade tvende andre Par, hvis blussende Kinder tilkjendegav, at de nylig havde forladt Gulvet. Ved den ene Side af dem paa Hjørnet af en flad Kiste sad Spillemanden, og slog Takt med sin Træskohæl, og ved den anden stode to pjaltede Børn skrabende Skoverne af en sort Grødgryde. - Nu var Valtsen ude; men i dette Øjeblik fremtraadte en Person, som hidtil havde staaet skjult for mig. Han gik tvert over Gulvet, og forsvandt paa den anden Side. Jeg saae altsaa kun hans Profil, men det var nok for mig til at gjenkjende Fyren. Naar jeg siger, at det var en undersætsig Krabat, med nedhængende Axler og et vældig stort Hoved oven paa dem: at han var meget ramskoppet, havde en bred Mund med tykke Læber, smaae Øjne, der, naar han talte, vare i uophørlig Bevægelse - omtrent som Man beskriver Buskmændenes - at dette store, koparrede Ansigt viste i den hurtige Afvexling but Alvorlighed og raae Lystighed: at hele Karlen havde en saa bestemt, fast og ilende Gang, at Man blot behøvede at see ham bag til, for at sige: "Den Knægt er vist Een af dem, der ikke betænke sig længe paa at putte Kniven i Livet paa hvem, der kommer ham for nær - naar jeg saaledes betegner ham: da ere der i det mindste tre Mennesker til, foruden mig, som ville mindes at have seet ham før; om saa kun Een af disse have profiteret af hans *rothwelske* Privatissima. Jeg behøver vel neppe at forøge 307 Signalementet med den Bemærkning, at han havde den Korsfæstedes Billede intattoveret paa sin venstre Arm.

Strax derpaa kom denne vor Professor i det rothwelske og romaniske Sprog trædende baglænds ud paa Gulvet, saae om til Spillemanden og nikkede, trampede nogle Gange haardt i Gulvet, og slyngede Armene sammen over Brystet. I saadan Stilling ventede han den Dame, han havde været henne at engagere, men hvem jeg fra mit nærværende Standpunct endnu ikke kunde see. Musikken begyndte: det var en Slags Reel i rask tofjerdedeel Takt.

Som en - ja hvordan Een? som en Furie? nej dertil var hun alt for knøv - som en Penthesilea furens, qvæ mediis in millibus ardet? ikke heller; dertil var hun for stumpet, for buttet, for simpelt og fredelig costumeret - som Madame *Schall* i en Zigeunerdans? det var nærmere ved Meningen; men ellers, naar jeg maae bruge Lignelser af min egen Opfindelse og efter min egen Smag: som en Top, som en Sysselkone, som en Snurrekok foer ud paa Gulvet, foran og efter og rundenom den letspringende Professor - hvem? Ingen Anden end Korsdragerinden, hende med Manden paa Ryggen.

Det var en virkelig Zigeunerdans, ved hvilken jeg hændelsesviis var bleven Tilskuer. Damens Fødde løb som Trommestikke og ramte Leergulvet med rappe Dask; Armene vare heller ikke ledige, ligesaa lidt som Fingrene, der treffende efterlignede Castagnetternes 308 Klappren. Med alt dette var der i hendes Bevægelser og Miner slet Intet af en Bayadere eller Dewidaschi; tvertimod var hendes Ansigt saa koldt, mut, ja trodsigt, at det udgjorde den fuldkomneste Contrast med Professorens. Dennes hele store Fjæs var udspændt i et uforandret, stadigt, stillestaaende Griin: hans smaae Øjne stode heelt opspilede, Munden halvt; Overlæben var heelt oppe ved Næsen, Underlæben halvt nede paa Hagen; Man saae baade Tænder og Gummer - ustridigt besad han under denne Dans et meget *aabent* Ansigt.

Jeg var ikke den Eneste, der morede mig over de Dansendes Kunstfærdighed: alle Tilskuerne, der stode i en Halvkreds om dem, gav deres Bifald baade lydeligt og synligt tilkjende ved Forundringsraab og Udbrud af Skoggerlatter, ved at skultre sig, gnie Armene, og klappe i Hænderne (med den højre Baghaand i den venstre hule Haand). Tillige drejede de, af Sveed og Glæde glindsende Ansigter sig hurtigen fra den ene Side til den anden - jeg tænkte uvilkaarligen paa Troidene ved Thors Maskerade: "i deres troskyldige Munterhed med Bukkehorn i Panden de gave Stød paa Stød." Her fattedes virkelig intet Andet, end denne jotumhejmske Hovedpynt, for at gjøre Illusionen fuldstændig; Zigeunerinden kunde i al Fald passere for en ret taalelig Gerda.

Ogsaa denne Dans fik Ende; Gerda gik tilbage derhen, hvorfra hun var udfaret. Jeg flyttede mig hurtigen om til den anden Side af Vinduet, for at see hvor hun blev af. See! der stod en Kiste og oven paa den sad den fodløse Vandrer; hans raske Meddanserinde paa Livets Vej satte Ryggen til Kisten, Hænderne paa den, og voltigerede baglænds op til ham. - I dette Øjeblik hørte jeg en Dør gaae, og ude hos mig stod den lærde Rothwelsker. I Lysskjæret derinde fra Stuen af saaes vi snart Ansigt til Ansigt, og han - gjenkjendte mig ligesaa hastig, som jeg ham, skjøndt med en endnu større Forundring.

Jeg fortalte ham, at jeg vilde til Ørre; men havde i det vildsomme Vejr taget fejl af Vejen, og derfor søgt efter Lyset i dette Huus. Han tilbød sig tjenstvilligen som Vejviser; hvilken Høflighedsbeviisning jeg ogsaa taknemmelig modtog, ikke saa meget for Vejvisningens Skyld, som for at erholde Forklaring over den Scene, jeg nu havde været Tilskuer ved, og fornemmelig Oplysning om det synderlige Ægtepar. Hvad jeg erfarede meddeles herefter, som følger.

Peiter Beenløs og Linka Smælem.

Det forunderlige Huus - fortalte mig min Ledsager - var ikke opbygget ved Hjælp af Aladdins Lampe, ej heller efter nogen anden Aandebesværgers Ordre; men af Ørre Sogns Fattigvæsen og paa Amtets Befaling til den vidtberejste og vidtbekjendte Johannes Axelsen, som Præveliqvanten beskrev mig: 1) som en lærd Mand, da han baade kunde læse og "skribente," 2) som en klog Mand, da han hidindtil lykkelig havde undgaaet og trodset alle *Overstickeres* Efterstræbelser, 3) som en kæmpestærk Slagsbroder, da han i Legemskræfter alene veeg for "Jens Munkedal, Chresten Stærk i Hveisel og Chresten Jensen i Ørre" (hvilke trende Athleter - efter Beskrivelsen og højtideligt besvorne Kjendsgjæringer, sikkert kunde sammenlignes med Milo, Polydamas og Entellus - med Stærkodder, Bue Digre og Orm Storolfsen - med August den Anden, Marschallen af Saxen og Frank).

Denne Materie frembød en meget naturlig Overgang til Zigeunerinden, der ogsaa maatte besidde en meer end almindelig Styrke, eftersom hun formaade at bære sin Mand fra Bye til Bye.

"*Linka Smælem*" sagde han, "er stærk som en Ulykke; det kan jeg bevidne; for da jeg engang fik Lyst til at lege en Smule med hende, gav hun mig saa god en Munddask, at jeg aldrig skal forlange den bedre - men derfor ere vi lige gode Venner."

"Saa er hun dog sin Krøbling troe?" spurgte jeg.

"Som Guld" svarte han; "vil Nogen komme hende fornær paa den Maade, er hun værre end en Bindehund."

"Hvorledes er det gaaet til" vedblev jeg, "at disse to Mennesker ere saaledes parrede sammen?"

"Det skal jeg fortælle Dem" sagde han: "*Peiter Beenløs* - som vi kalde ham - og jeg ere fødte paa eet Sted -"

"Hvor?" afbrød jeg.

"Det veed jeg ikke!" svarte han leende. "Min Moder har sagt, at det var her omkring paa Heden -"

"Det var i et stort Huus" bemærkede jeg.

"Ja vel, ja vel!" raabte han nikkende, "der var højt til Loftet og vidt til Væggene. - Jeg og *Peiter rejste* sammen til vi blev store; saa fik vi Lyst til at see os længere om i Verden. I Hvidmatini - "*
* - 310

"Det var et langt Spring" faldt jeg ind.

"Det er mange tusind Mile" sagde han med en berejst Mands glade Selvfølelse - "Fra *Blaamatini** af havde vi været i Selskab med *Smælemer.*** Saa traf det sig engang hverken værre eller bedre end at vi havde taget Natteleje i en grusselig stor Skov; og om Morgenen, da vi vaagnede, var der Krig runden om os; det rabaldrede paa alle Kanter. Et godt Stykke borte var en. Hule i et Bjerg; det vidste *Smælemerne*, og der vilde vi hen at krybe i Lye. Men Krigen kom nærmer og nærmer, og Kuglerne hvæsedede over os, og hug Grene af Træerne; een faldt ned paa Hovedet af en halvvoxen Tøs - det var justement *Linka, Linka Smælem*, vi kalde hende, *Peiters Maie* - og hun drattede til Jorden. Alle *Smælemer* bleve ved at rende, og Ingen vilde bie efter *Linka*; for hun hørte Ingen til af dem, men var stjaalen etsteds langt ude i Søndnen. Lad os see, om hun ogsaa er død! siger *Peiter* til mig. Lad hende ligge! siger jeg. Men hun var ikke død; kun slemt forslaaet var hun, og den ene Arm knækket, og hun bad saa ynkelig, at vi vilde tage hende med. Saa tog *Peiter* hende op, og vi afsted efter de Andre. Da vi kom i Hulen var vi sikre nok, og der blev *Linka* efterseet og forbunden; men da Krigen var draget forbi, og vi igjen begave os paa Rejsen, var der ingen Anden, som vilde bære *Linka*, end *Peiter*; gaae kunde hun ikke, og *Smælemerne* vilde givet hende Lidt at leve af, og saa ladet hende blive tilbage i Hulen, Saaledes blev han da ved at slæbe paa Tøsen i mange Dage og langvejs omkring, til hun selv kunde begynde at sætte Fod til Jorden. - Det er ikke for Intet, at hun nu bærer ham igjen; Qvit er god Betaling."

"Naa," faldt jeg atter ind, "og den første Deel af Betalingen var da den, at hun giftede sig med ham?"

"Ja, aaja!" smidskede han, "vist bleve de gifte et Par Aar derefter - paa en Maade - De veed nok, hvorledes vi bruge; det er ellers lige saa kraftigt, som Primer og Skraaler*** kan gjøre det. Hvem der vil ta'e fremmede Guder, eller løbe fra hinanden, for dem kan det være Eet og Eet, enten de ere givne sammen paa en Landevej eller i en Siongert.****

* * * * *
- - - 311

Jeg fandt mig ikke beføjet til at svare Noget paa saa uforskammet en Skose, jeg fandt det under min Værdighed, at tage honnette Folk i Forsvar mod saadan en Kjeltring. Han vedblev.

"Men *Peiter* og *Linka* holdt trolig ud sammen. Saa traf det sig engang hverken værre eller bedre, end at vi bleve tagne tilfange af en Flok Soldater. Hvad der blev af Smælemerne veed jeg ikke; men det veed jeg, at *Peiter* og jeg fik hver en hvid Rokkelpoj og en Sneller paa Nakken, og flere Prygl end Penge, inden vi lærte at krige, Saa kom vi da ogsaa med imod Franskmændene, og *Linka* fulgte efter vort Regiment med de andre Kvinder og Pakagje. Naar vi ikke vare i Tjenesten, var hun altid hos *Peiter*, og gjorde ham tilgode det bedste hun kunde. Og det var endda strængt nok; for først var hun grumslinglak, og siden fik hun Grumslingen at slæbe paa - den samme lille Klør, de endnu har med dem; men hun gav aldrig et Muk. - Et Aarstid eller tre gik det os godt nok endda; men saa kom vi en Dag i et stort Slag, og der fik den sølle *Peiter* begge Fødderne spolerede af en Kanonkugle. Jeg vidste ikke Noget af ham at sige, før om Aftenen, da vi vare komne i Qvarteer; der kom *Linka* med ham paa Nakken, og ind i Sygstuen til Feldtskæreren. Han skar begge Fødderne af ham, og da han saa var curedet, kunde han gaae hvort han vilde. Sin Afskeed havde han - der var intet i Vejen - men Pensionen glemte de. Saa tog *Linka* ham igjen paa Nakken og Grumslingen ved Haanden, og vandrede videre om i Verden. Hun havde det surt nok, kan jeg troe; for hun maatte alene bjerge Føden til dem alle Tre. Men hun er aldrig raadvild - den Karl! hun tiggede, og hun dansede, og hun spaaede - for hun kan ogsaa spaae" - lagde han til med megen Alvorlighed - "baade i Kaffe og i Kort, og af Folks Hænder; og hvad hun siger - det er vist."

"Saaledes havde hun fægtet sig igjennem lige fra en Strøm der langt ude, de kalde die Donau og ind til Bøffelsmatini.* Der slumpedede jeg til at finde dem igjen, og siden fulgtes vi ad her hjem - "

"- Men" afbrød jeg ham, "Du har jo begge dine Fødder, hvorledes fik da Du din Afsked?"

"Den tog jeg selv," svarede han grinende; "jeg tyktes den Krig varte mig forlænge, og da jeg saa en Dag stod Skildvagt i en stor Skov - den selvsamme hvor *Linka* havde faaet Armen slaaet over - fik jeg ^{*} 312 Lyst til at komme til Danmark igjen. Jeg smed derfor Rokkelpoj og Snelier og Patrontaske og hele det Ragerie, og løb min Vej, og det gik prægtigt."

Under denne Fortælling, som ellers var langt vidtløftigere, mere episk og episodisk, end jeg her finder fornødent at anføre den, havde vi naaet en bedre banet Vej til Ørre, Min berejste Ledsager gik tilbage, og jeg frem; skjøndt jeg gjerne endnu engang gad seet og talt med dette trofaste Kjeltringpar. - Jeg har aldrig seet dem enten før eller siden.

Jeg vil ikke fordølge, at jo denne Historie besvangrede mig med mangehaande Tanker, Følelser, Gisninger; men de fleste af dem kom ikke til Verden - kommer der heller ikke. Een mindes jeg endnu - en Gisning - om *romanesk* eller *romanisk*, det veed jeg ikke: Hvad om denne Natmandsmadame, der nu danser i et Tørvehuus paa Ørre Hede, er en ungarsk Grevinde eller Baronesse? Hvad om Fødselen havde bestemt hende til at danse ved wienske Hofballer? at see Baroner, Grever og Fyrster for sine Fødder? istedet for at hun nu maae bære en Kjeltring *uden Fødder* gennem Livet! Hendes Vugge stod maaskee i "gyldne Sale" - hendes Grav i Hjørnet af en Jydsk Landsbyekirkegaard - men hendes trofaste Kjerlighed kan maaskee staae anskrevet der, hvor Kejserslotte og Tørvehuse staae Side om Side.

P. Sp.

Telse

(Fortælling fra Ditmarskerkrigen.)

Jorden var bedækket med Sne; Himmelen med Stjerner; Maanen kvællede; alle Vinde vare til Hvile. Forneden var intet Liv; men foroven var Firmamentet i uendelig Bevægelse: de utallige Smaalys i Mørket glimtede, tindrede, bævede, blinkede - og smilte - som Engleøjne fra den fjerne, dunkle Evighed.

Tildækket med Vinterens Liiglagen, omfunklet af den store Gravhvelvings Blaalys, laae Landsbyen Wöhrden, og sydligst i Samme Fogdens *Hans Wollersiens* Huus. Paa den brede Gavl, som vendte ud til Marken, stod et Vindue aabent, og indenfor dette en ung Pige, som af og til lænede sig paa Armene i Vindveskarmen; stak Hovedet lidt ud, og kikkede nu til den ene Side, nu til den anden. Naar en sexten Somres Møe staaer ved Midnatstid, i klingrende Frost, for aabent Vindue, seer hun vist ikke efter Stjerner; hendes Haab, hendes Længsel er ikke saa langt borte; hendes Tanker har ikke Carl den Stores, men Emmas Gang. Og naar en ung Pige *saaledes* venter, venter hun vist heller ikke forgjæves. - Fjernt ude paa Sneen saaes en mørk Plet, der stedse blev større, og stedse kom nærmere - Det var *Reimer* fra *Wimerstedt*, en ung, smuk Ditmarsker, blandt sine Jevnlige den Første i Dans og i Strid. Pigen trak nu Vinduet sagtelig til, men krogede det ikke, og lagde sig paaklædt tilsengs. Ynglingen kom hid, aabnede det kun paa Skrømt tillukkede Vindue, og befandt sig snart inde i den Elskedes Sovekammer.

Forarger Eder ikke, I kydske Jomfruer og Ungersvende! Dette er vel et *Stevnemøde*, men ingen tydsk *Schäferstündchen*, ingen fransk tete à tete; det er en heel uskyldig, ved ældgammel Folkeskik hjemlet Sammenkomst mellem tvende Forlovede, der tale med kold Forstandighed om den snart begyndende Huusholdning, om forventet Brudeskjænk og Indkjøb, om Husets og Værtskabets Indretning, om 314 hvem der skal bydes til Bryllup, og om hvem der ved Samme skal hædres med forskellige Bestillinger.

Under disse ærbare Forhandlinger hørtes udenfor en Knirken i Sneen. "Sæt Krogen paa Vinduet!" hvidskede Pigen hurtigt. *Reimer* rejste sig, og gjorde efter Befaling; dog blev han staaende, for at opdage, hvo det var, som gik derude - en stor, mørk Skikkelse, der stedse kom nærmere. Sagtelig trak han sig tilbage fra Vinduet, satte sig igjen paa Kanten af Kjerestens Seng, og sagde - dog uden minste Skinsyge: "Hvem kan det være? det lader til, han ogsaa vil fenstre." "Vist nok *Wolf Isebrand*;" svarte hun: "det er kun faa Dage siden, han sagde til mig, at han kom en Nat med det Første for at besøge mig. Jeg tænkte, det var hans Spøg, og svarede ligeledes i Spøg, at Nætterne nu vare for kolde, og at mit Vindue var frosset fast."

I det samme pikkedes der sagtelig paa Ruden, og en Stemme sagde: "*Teke Hansdatter!* sover Du?" "Nej!" svarede hun: "men her kommer Ingen ind." "Da seer jeg dog," gjenmælede hiin: "et Spor hertil, og intet herfra." "Det er mit!" tog *Reimer* Ordet. "Hvad for en Mit?" spurgte *Wolf*. "*Reimers* fra *Wimerstedt!*" svarte denne: "jeg kom først, *Wolf Isebrand!*" "Hm!" brummede *Wolf*: "det kunde Du have sagt mig, lille *Telse!* Det er ikke smukt at holde en ærlig Karl for Nar, og lade ham løbe for Ingenting i Frost og Sne." "Vær ikke vred, *Wolf!*" sagde Pigen: "jeg troede jo, I vilde skjemte med mig, for Folk har sagt, at I var gode Venner med Viben- *Marie* - hun boer jo ikke heller saa langt herfra, og saa gaaer I dog ikke forgjæves." "Den Dyvel med Viben- *Marie!*" udstødte *Wolf*: "hun har ogsaa faaet sig saadant et glat Ansigt kikket ud, med en Smule Fnuk paa Hagen." - Her sprang *Reimer* atter hen til Vinduet, og sagde lidt hidsig: "Fnuk kan blive til Skjæg, og en glat Hage kan være ligesaa god som en koparret!" "Hys!" faldt *Telse* ind: "ingen Spectacles! *Reimer!* Du skal være skikkelig! - gaae væk fra Vinduet!" - Han adlød. - "*Wolf Isebrand!* jeg vil sige det kort og godt: *Reimer* og jeg ere Kjerester, og om fjorten Dage skal vi have Bryllup." "Tillykke! tillykke!" sagde *Isebrand* but: "det kan ellers hænde, at *Reimer* inden den Tid faaer Andet at tænke paa - god Nat!"

"Hvad meente han med det?" spurgte *Telse*. "De snakke saa smaat om Krig;" svarte *Reimer*: "de holsteenske Herrer ville nok engang maale deres Ridderlandser med vore Springstokke." "Ikke Andet?" sagde Ditmarskerinden: "saa springe de vel til Pølse, som de pleje." "Det tænker jeg med;" sagde Ungersvenden: "alligevel denne Gang 315 faae vi nok fornemme Gjæster - Hertug *Frederik* og hans Broder, Kongen af Danmark -." Atter afbrødes den politiske Samtale ved en stærkere Pikken paa Vinduet, og et højere: "*Telse Hansdatter!* sover Du?" "Hvad er det?" hvidskede *Reimer*: "jeg troer, at alle de unge Karle i *Wöhrden* har faaet isinde at fenstre her inat -." "- *Telse!*" raabtes der endnu tydeligere: "sover Du?" "Ja!" svarte den skjelmske Tøs med dæmpet Fnisen, og: "det er *Carsten Holm!*" hvidskede hun til den lykkelige Elsker. "Snakker Du isøvne," sagde Stemmen udenfor: "kan Du ogsaa rejse Dig isøvne, og lukke mig ind." "Det gjør jeg ikke;" svarede *Telse*: "for jeg drømmer just nu, at der staaer en slem, sledsk, tyvagtig Hankat herude." "Spøg nu ikke længer, min Skat!" sagde hiin med kjælen Røst: "men luk mig Vinduet op! Du veed, jeg mener det ærligt." "Oja!" svarte hun: "ligesaa ærligt, som Du meente det med *Anneke Delve*, hvem Du snakkede godt for, og siden lod sidde - jeg kjender nok din Ærlighed, *Carsten Holm!*" "Tak for den, min Lille!" svarede han: "men siig mig blandt andet Snak, hvorfor gav Du mig Lov til at besøge Dig inat?" "For at gjøre Dig keed af det Frierie," sagde hun: "og paa eengang at blive fri for dit Overhæng." "Tusind Düvel!" raabte den gjækkede Elsker: "tør Din Taske holde mig for Nar!" "Ingen Skjældsord!" foer *Reimer* op; *Telse* hyssede paa ham, og vilde holde ham for Munden; men den opbragte Ungersvend vedblev: "dersom Du ikke pakker Dig, skal jeg vende en Mølle med din Meeltyv derude i Sneen, saa det skal knage i alle dine Ledemod!" *Reimer! Reimer!*" advarede Pigen: "det er den rige *Holm* i Hejde; han staaer højt for hele Borgerskabet, og hans Ord gjælde som Guld." "Aha!" raabte *Holm*: "hænger det saaledes sammen? Den der kommer først til Mølle, faaer først malet; det er ret og billigt. Hvem er det ellers, om jeg maae spørge, der taler saa kjerligt til mig? Stemmen, tykkes mig, lignede *Reimers* i *Wimerstedt*." "Rigtigt!" svarede denne: "og her ere to Næver, som ogsaa tilhøre ham; har Du Lyst at prøve dem, saa bie lidt!" "En andengang, go'e Ven!" gjenmælede

Mølleren: "spar dine Næver til siden; vi kan snart have alle dem nødige, vi har. Og Du derinde, der er saa bange for Mandfolk, forhast Dig ikke med at sye din Brudekjole! Du kunde maaskee faae Andet at tænke paa - Godnat! sov vel, begge To!" Med disse spottende Ord gik den anden skuffede Bejler skoggrende bort.

"Vred blev han;" sagde *Telse*: "men jeg vilde dog ikke havt, at *ban* skulde vidst, Du var her hos mig. Hvem kan vide, hvad han vil finde 316 paa, for at gjøre Dig Fortred? - Du er ogsaa altid, som naar Man stikker Ild i Blaar."

"Jeg blæser ham et Stykke," svarte *Reimer*: "den Grynbotte! Hvad vil han gjøre mig?"

"Jeg veed ikke?" sukkede *Telse*: "men der bæres mig intet Godt for."

"Underlige Pige!" sagde *Reimer*: "før saa kjæk, og nu forsagt! Den Frygt vil jeg kysse bort."

"Nej, nej!" raabte hun alvorlig: "ikke saa! - vær artig, *Reimer!* - saaledes har Du aldrig før været - skal jeg kalde paa Fader? - Naa! gaae nu! herud af Vinduet med Dig!"

"Godnat da!" knurrede Ynglingen, og slængte Kjerestens Haand fra sig: "men om fjorten Dage - Hochtit, ja Hochtit, Juchhee!" Med dette Omkvæd af en marsisk Bryllupsvisе sprang han hen til Vinduet, aabnede det, svang sig ud, og dansede munter hen over Sneen til sit Hjem.

Telse rejste sig op af Sengen, gik til Vinduet, og saae endnu længe efter den bortilende Kjereste. Endnu langt længere, end hun var istand til at øjne ham, hørte hun ham snart fløjte, snart synge: "Juchhee! Hochtit, ja Hochtit is hyt."

Tillukkende Vinduet gjentog hun sagtelig: "Hochtit, ja Hochtit," og et ømt Suk hævede det jomfruelige Bryst.

2.

Slottet *Melbek* havde aldrig tilforn huset saa mange og fornemme Gjæster. Der var Kong *Hans*, tre Rigers Herre; hans Broder, Hertug *Frederik* af Holsteen; deres Sødskendebørn, Greverne *Adolph* og *Otto* af Oldenburg, og af danske, holsteenske og tydske Riddere og Adelsmænd over tvende tusinde: saaat baade ethvert Værelse paa den vidtløftige Borg var fuldt, og ligeledes i den nærliggende Bondeby, hvor Indvaanerne, paa Huusbond og Madmoder nær, havde maattet give Plads for Riddersvende, Staldkarle, Tjenere og alskens Tros.

I alle Salene var Tummel og Larm, Raaben og Sang og Bægerklang, Latter og Ordstriid; kun i den største, hvor de regjerende Herrer befandt sig, gik det mindre støjende til; kun der var det mueligt at høre sine egne Ord. Nederst for den ene Ende af det lange, med sølvfryndset Dækketøj beklædte, Egebord sad Værten, den 317 gamle, men endnu kraftfulde og krigslystne, *Henrik Ranzau*; i Højsædet for øverste Bordende Trillingerigernes Konge, der nylig var hidkommen fra sin Sejr over de opsætsige Svenske, og fra deres tvungne Hylding i Stokholm; fra ham igjen og nedad ved begge Sider Hertugen, de oldenborgske Grever, samt nogle af de fornemste Adelsmænd og Anførere i den forestaaende Krig. At denne var Samtalens Hovedæmne er let at tænke sig.

Alt vare flere Skaaler drukne, da Hertug *Frederik* igjen rejste sig med sit Bæger, vendte sig mod Kong *Hans* og sagde: "Min Herr Konge og Broder! Nu drikker jeg Eder Ditmarsken til!" Han tømte det vældige Bæger. Kongen greb sit og sagde: "Jeg takker for Skaalen, og drikker Eder til med Halvparten!" Alle stode op og drak paa dette Ønske. *Knud Giøe*, Herre til Krenkerup og Landsdommer i Lolland, var den, som drak sidst og langsomst; og idet han satte sig brummede han, som for sig selv: "Før Du har truffen Bjørnen ret -" - skal Du ej Gjæld paa Huden gjøre!" faldt hans Sidemand *Ebbe Geed* lidt højere ind, saaat et Par af de holsteenske Herrer vel hørte, men ikke forstod det betydningsfulde danske Ordsprog. Men Kongen, skjøndt længere borte, baade hørte og forstod dets sidste Halvdeel - thi Kongerne have ikke alene *lange Hænder*. "Er Geden bange for Bjørnene" sagde han paa Dansk - ellers førtes hele Bordtalen paa Tydsk. - "Nej, eders Majestæt!" svarte den danske Ridder rask og frimodigt; "men jeg tænker, at *See Dig for!* er bedre end *See Dig bag!* at ingen Fjende er at foragte, og at Forsigtighed ikke vilde skade; det kunde ellers let hænde: at *Gedeblood* ikke blev det kostbareste, der om stakket Tid kan komme til at rinde." "Wat segt he?" spurgte Grev *Otto* af Oldenburg sin Fætter Hertugen. "Han siger" svarte denne spodsk, og i samme Sprog, "det var bedst at falde Marskbonden tilfode, og kysse Hænderne paa de Otte og Fyrgetive Sognefogder." En almindelig Latter besvarede dette Hertugens Indfald; og *Hans Alefeldt*, der var bestemt til at føre den berømte Dannebroge,

sagde haanligt: "Den der vil med ind i Marsken, maae ikke have en Hare bunden for Rumpen." "En Hare for Fronten kan være lige saa slem" sagde *Erik Geed*. Denne bedske Pille faldt ikke til Jorden: de Danske og Tydske loe; selv Kongen trak paa Smilebaandet; men Holstenerne beed sig i Læberne. - Et hundrede Aar eller lidt mere tilbage i Tiden var nemlig indtruffen den synderlige Begivenhed, at en Hare havde jaget en heel Hær af Holstenerne paa Flugt og ud af Ditmarsken. Ved Indrykningen 318 sprang hændelsesviis et saadant Dyr op foran Fortravet. De jagterfarne Riddere i Samme opløftede det almindelige Jagtskrig. Bagtropperne troede, at Ditmarskerne gjorde Anfald, standsede og drog sig tilbage. Der kom nogen Uorden i hele Hæren, og Fjenden som laae i Baghold, benyttede Forvirringen, angreb og vandt en fuldstændig Sejr.

Kongen, som vilde forebygge Ordvexling og Uenighed mellem de tvende Nationer, greb atter det fyldte Bæger og sagde i munter Tone til *Alefeldt*: "hermed tildrækker jeg Eder det meldorpske Kloster gods." "Tillykke, Hr. Prior!" raabte Hertugen lystig. Samtalen tog nu en ganske anden Vending. Den unge Grev *Adolf* af Oldenburg raabte overgivet til den nybagte Prior: "ærværdige Fader! ora pro nobis! naar I læser eders første Messe!" "Og giv os" lagde Broderen til "naadig Absolution for vore tilkommende Synder!" "Absolveer Eder selv først, min naadige unge Herre," svarte Alefeldt i samme Tone, "naar I bliver Abbed i Lunden." - "Naar saaledes alle I Herrer!" sagde Kongen, "blive Priorer, Abbeder og Munke, som det kan falde sig: hvad skal saa jeg være?" - "Pave, min Hr. Broder!" tog Hertugen Ordet, "Pave i Ditmarsken." - "Og jeg" raabte Grev *Otto*, "vil være Skriftefader i et Nonnekloster."

Denne Skjemt vilde været længere fortsat, hvis ikke Værtens Søn, den unge *Breide Ranzau*, var traadt ind i Hallen med det Budskab: at tvende ditmarsiske Gesandter befandt sig udenfor i Gaarden, og bade om Audients hos Kongen og Hertugen. "Gesandter!" sagde Hertugen spodsk, "har Bønder ogsaa Gesandter!" - "Hvor ere de?" spurgte Grev *Otto*. - "Nede i Borggaarden," svarte den unge *Ranzau*. Greven rejste sig, og gik hen til Vinduet: "Jeg gad dog vide," sagde han: "hvorledes disse Marskstude see ud." - "Naa, og hvordan see de da ud?" spurgte hans Broder, som blev siddende. - "Store, brede og velmæskede" svarte *Otto* ved Vinduet, "sorte som Ravne fra Top til Taae. De gaae ikke ind af en almindelig Dør, uden paa Kant; for jeg troer, de i det mindste ere iførte sex Veste og tolv Par Boxer." - "En god Vinterdragt," sagde Hertugen: "spørg dem, min kjere *Ranzau!* hvad der er deres Begjering!" - "Det har jeg allerede gjort," sagde denne; "men fik til Svar: at de havde Befaling, alene at fremføre deres Ærinde for Hans Majestæt Kongen og Eders Højhed." - "Dumdristige Pak!" raabte denne, "naar det endda var Underkastelse, de havde at forkynde." - "Maaskee?" sagde Kongen, "om min Hr. Broder saa 319 tykkes, ville vi ikke nægte dem Audientsen; der hjemme har jeg for Skik, at tale med den Allerringeste af mine Undersaatter, naar han begjærer det - skulle vi ikke høre, hvorlunde disse brøsigte Karle ville belægge deres Ord?" - "Alt som I vil, min Hr. Broder!" svarte Hertugen; "men jeg veed forud: vi faae kun Vrøvl og knuppede Ord; dog kan dette Optrin maaskee mere vore Fremmede, saamange af dem, som ikke tilforn har havt den Ære at være i Selskab med vore kalkunske Bønder fra Marsken - behag at føre dem op, Hr. Greve!"

Breide Ranzau gik, og kom snart tilbage med begge Afsendingene, der med deres bredskyggede Hatte i Hænderne ærbødigen, dog uden Frygt og Forlegenhed, stillede sig indenfor Døren. Hertugen, som sad med Ryggen til dem, drejede Ansigtet halvt om og talte over Axelen: "Har de Ditmarskens Herrer faaet vort Fejdebrev? og hvad svare de dertil? ere de endnu lige haardnakkede, eller ere de blevne omsindede, og have afskikket Eder med Afbigt og Bøn om Naade?"

Den Ældste af Gesandterne, en ikke fuldt midaldrende, stor og kraftfuld Mand, tog Ordet og svarte: "Naadige Herr Hertug! Paa de otte og Fyrgetive Forstanderes, Fogders, Eedsvornes og det menige Folks Vegne, bede vi Eder, saavel som Hans Majestæt, eders kongelige Herr Broder, om Fred og Rolighed for vort Land - " - "Fred og Rolighed!" afbrød Hertugen opbragt og kastede sig om paa Siden af Stoelsædet, "Fred og Rolighed? det er hvad vi ønske for os og vore Undersaatter; men hvad I dagligen bryde og forstyrre: Ingen kan rejse umolesteret i eders Land, og Ingen kan sejle forbi eders røverske Kyster." - "Braadne Kar i alle Lande, Herr Hertug!" svarte Ditmarskeren; "det kan vel hænde, og vi ville ikke nægte det, at Uorden er begaaet hist og her - " - "Naa!" faldt Hertugen ind, "og naar er en saadan Uorden - som I behage at kalde Rov og Mord - naar er den bleven ændset af eders vise og retfærdige Fogeder, Forstandere og Eedsvorne? Siig mig: naar skedte det sidst, at saadan en Voldgjerningsmand blev straffet?" - "Naadige Herre!" sagde Gesandten, "naar Kiv og Slagsmaal finder Sted, er der gjerne Fejl paa begge Sider; men det er Skik hos vore Naboer, at vi skulle bære hele Skylden, og det ikke alene for vore egne, men ogsaa for Andres Synder; og saasnart der spørges een eller anden Udaad fjærn eller nær, saa hedder det strax: det har en Ditmarsker gjort." - "Fordi det næsten altid er saa!" sagde Hertugen; "ingen Røg uden Ild - I ere et kivagtigt, grumt og troløst Folk!" - "Troløst?" gjentog Gesandten, og 320 Blodet underløb hans brede Ansigt, men han undertvang sin Harme, - "Ja - ret troløst!" vedblev Hertugen; "det er ikke nok at I plyndre og myrde i eders egne Landemærker; hvor ofte have I ikke midt under Fred og Vaabenhvile gaet fjendtlig ind over mine Grændser, og over min kongelige Broders, skændt og brændt og myrdet?" - "Det er skeet nogle sjældne Gange," svarte hiin; "men af enkelte Personer, Sogne eller Slægter, uden vor Øvrigheds Vidende eller Villie, for at tage Selvhævn over tilføjede Forurettelser, dem Man forgjæves til eders Øvrigheder havde indanket og paaklaget." Hertugen rynkede Ansigtet, og vendte atter Ryggen til: "Gammelt Sniksnak! gamle Udflugter!" sagde han, "jeg har ikke ladet Eder komme herind for at skjændes med Eder; men for at høre, om I ville antage vore tilbudne Fredsvilkaar." - "Og de ere hverken haarde eller ubillige," tog nu Kongen Ordet: "uagtet disse vore bekostelige Krigsrustninger, fordre vi endnu kun fem tusinde Mark, foruden hine femten tusind, vi

fastsatte i Rendsborg, og de trende Pladser til Skandsernes Anlæg, hvilke vi dog selv med egen Bekostning og eget Arbejde ville fuldføre."

"Eders kongelige Majestæt!" sagde den anden Ditmarsker, en yngre Mand med et skummelt og trodsigt Aasyn, "vi erkjende ingen Overherre uden Gud, og ingen Skytsherre uden Erkebisp i Bremen. Vi betale ikke Skat; thi det var at erkjende os selv for Undersaatter. Og vi lade ingen Fæstninger anlægge i vort Land; thi det var jo at paalægge os selv Lænker." - "Hvad ville I her da!" foer Hertugen op. - "Bede og byde Fred" svarede den ældre Gesandt. - "Bede og byde Krig" parodierede Frederik, "og den skulle I faae - har I intet videre at forebringe, saa ere vi færdige." - "Et godt Raad, eders Højhed!" sagde den Yngre koldt. - "Ej, ej!" raabte Fyrsten leende: "et godt Raad! Raad har vi ellers nok af, dog - lad høre, I Herrer!" - "Vi Ditmarskere" sagde hiin tørt, "har fra Arilds Tid forfægtet vor Frihed, og bevaret vort Land ved Guds Hjelp og vor egen Styrke. For saa gammel og dyrebar en Ejendom have vi besluttet at kæmpe til sidste Mand; og før vi skulle overgive os til nogen menneskelig Fjende, ville vi hellere begrave os selv, vore Kvinder og Børn, vore Huse og Marker og al vor Ejendom i Havet. Højbaarne kongelige Herrer, Fyrster, Grever og Riddersmænd! hvorfor ville I vende eders glorværdige Vaaben mod os stakkels Bønder?" - Her fløj et neppe mærkeligt Smil over Talerens Ansigt. -

321

"Hos os er hverken Ære eller Fordeel at hente: sejr I, da vil den Roes ikke vorde stor, om tre store Kongeriger og et Hertugdømme, der kunne opstille tre Gange saamange Krigere, som der er Mennesker i Marsken, faae Bugt med en Snees Landsbyer; og Byttet tør i saa Fald vorde ringe; thi det Lidet vi har, tage vi med os. Men skulde Lykken gaae vore Fjender imod, og Gud og den hellige Jomfrue stride for de Betrængte - " Han standsede; de budskede Øjenbryn droge sig højt op paa Panden, og Øjnene, som hidtil neppe havde været synlige, rullede store og stolte omkring paa alle Tilstedeværende. - "Det er ikke første Gang" vedblev han, "at de holsteenske Herrer ere komne snarere ud af Marsken, end de kom derind; og at der gik færre hjem, end der droge ud. Det er skeet før, at en regjerende Hertug har ladet sin Hær og sit Liv i vore Sumper."

Under denne Tale var næsten hele Selskabet staaet op fra Bordet, og havde slaaet en Halvkreds om Gesandterne. Nogle betragtede dem med haanlige Blik; Andre - især af de Yngste - mynstrede deres Klædedragt med spottende Miner. Kun Kongen, de tvende danske Riddere *Knud Giøe* og *Ebbe Geed*, og endnu een fremmed Herre vare forblevne paa deres Pladser. Saasnart Taleren havde fuldendt, og givet sit gode Raad, udrød Tilhørernes længe dæmpede Harm: "Han truer - Bonden truer - de trodse - de udæske os -" saaledes lød paa eengang flere Stemmer. "Var det i mit Land" sagde en tydsk Ridder, "saa hængte vi strax disse uforskammede Tølpere." "Voxer der i Holsteen intet Hamp for saadanne Halse?" sagde en Anden. - "Man skulde skjære Næsen af disse næsvise Knegte" sagde den Tredie. Hertug *Frederik* trængte sig igjennem Halvkredsen tæt hen foran Ditmarskerne og sagde: "Hvad forbyder mig at straffe eders Dristighed med Døden?" - "Eders egen Ære" svarede den Ældre, og "Frygt for vore Landsmænds Hævn," lagde den Yngre dumdristigen til. - "Frygt!" raabte den forbittrede Hertug, "Herr *Henrik Ranzau!* har jo her paa Gaarden en Stump Reeb, der er stærkt nok til at holde disse svære Klumper?" Her rejste sig hans kongelige Broder og sagde: "Bønderne have halv Ret: vor Ære byder os, at sende dem umolesterede hjem. Broder *Frederik!* det anstaaer os ikke at vredes paa Saadanne." Hertugen gik taus tilbage til sin Stol, og de Øvrige fulgte - En efter Anden - hans Exempel.

Den ene fremmede Herre, der under alt dette ikke havde mælet et Ord, men derimod alvorligen tiltalt et mægtigt Vildsviinoved, 322 ligesom han under hele Maaltidet ikke havde taget videre Andeel i Conversationen, end den at drikke de udbragte Skaaler, havde nu omsider tilendebragt sit Bordværk. Han skød Sølvfadet fra sig, Stolen tilbage, og stod op. Det var en midaldrende, kæmpestor Mand - endnu højere og ligesaa fører som den største Ditmarsker - med et soelbrændt, arret Ansigt, et sort, krøllet Haar, hvide Bryn og store brune Øjne. "Er Ditmarsken bunden med Kjæder til Himlen?" brummede han, "siden Man gjør saa mange Omstændigheder? Her ere Udrustninger til at sprænge et heelt Kongerige; og jeg, med min Garde alene, tager Marsken paa min Samvittighed - Waer dy, Buer! wenn min Garde kumt!" Han udstødte nogle hule Toner, som lignede Latter; men intet Træk forandredes i hans barske Aasyn. Den unge Ditmarsker saae stivt paa ham, og sagde betydningsfuldt: "Junker Slenitz! Marsken har *Grave*" - Hans ældre Ledsager skottede til ham, og sagde hemmeligt: "see til, *Wolf Isebrand!* Du mager det saa, vi kunne komme hjem igjen med hele Lemmer!" Derpaa traadte han et Par Trin frem til Hertugen, og sagde saaledes at kun han og Kongen hørte det: "Jeg havde endnu et Ord fra mig selv at: tale med Eder, Naadige Herre!" Hertugen rejste sig, saae et Par Secunder forskende paa ham, og sagde: "I kan følge mig ind i Sideværelset!" Ankomne her, begyndte Ditmarskeren saaledes: "Højbaarne Hr. Hertug! nødtvungen og haardt imod min Villie, har jeg paataget mig denne hensigtsløse og formastelige Gang; men mine halsstarrige Landsmænd ile deres egen Undergang imøde - det indseer jeg og nogle Enkelte iblandt os; dog vor Stemme formaaer Intet, og vi tør ikke udlade os mere med hvad vi mene. Mit Navn er *Carsten Holm*; jeg er Borger i Hejde og Møller af Håndtering. Ved Flid og Sparsomhed har jeg lagt mig Lidt til Bedste; og dersom eders Højhed vil love mig Sikkerhed for Plyndring og Overlast, naar I indtage Landet: vil jeg aabenbare Eder mine Landsmænds Forsvarsplaner, og vise Eder den Vej og Maade, paa hvilken I lettest kunne naae eders Maal." "Saafremt I farer med Sandhed" svarte Hertugen, "lover jeg Eder paa mine og min kongelige Hr. Broders Vegne Frihed og Sikkerhed for eders Liv og Gods - lad høre, hvad I veed at berette!"

"Vore Landsmænd" sagde nu *Carsten Holm*, "vente Angrebet paa den sædvanlige Vej ad Nordhamme, som de derfor have stærk befæstet, og hvor de agte at samle deres største Styrke. Mit Raad er derfor: at medens I lade en Trop drage mod dette Sted, for at skjule 323 eders rette Øjemed, drage I med Hovedhæren fra Wilstermarsk over Vindbergen og lige mod Meldorp, hvor jeg indestaaer Eder for, at I ikke vil finde synderlig Modstand; thi de faa Lejetropper her ligge, ville løbe ved første Salve. Naar denne Landets fornemste Bye er i eders Vold - hvorved I ikke behøve at gaae altfor lemfældigen tilværks - vil Skræk betage de øvrige, og disse vil sikkerlig give sig paa første Opfordring. Skulde det krigerske Partie alligevel faae Overhaand, kunne I vente hele Stridsmagten samlet ved Hejde eller Lunden. I dette Fald maae I ikke opholde Eder ved Nordhamme; men over Hemmingsstedt drage lige mod Hejde. Naar I da som Sejrherre ankomme der: saa mindes, naadige Herre! hvad I haver lovet og tilsagt mig!"

Hertugen gjentog sit Løfte, og førte ham tilbage til Landsmanden, der stod omringet af de unge Grever og Mange af de øvrige Herrer, hvem han blot med roligt og uforfærdet Blik, stundom med Smil og stundom med Skuldertræk, svarede paa alle deres Finter og Spotte-gloser. - Kongen havde med *Hans Alefeldt* og Junker *Slenitz*, den sachsiske Gardes Anfører, begivet sig ind i et andet Værelse, for at tale om de forestaaende Krigsoperationer.

Begge Gesandterne afskedigedes, og sendtes under tilstrækkelig Bedækning tilbage til Grændsen; ikke uden mange Skjældsord og Forbandelser af de holsteenske Krigere, der ved saadan Lejlighed ikke kunde tilbageholde Udbruddet af det gamle, indgroede Nationalhad. Ditmarskerne lode, som om de Intet hørte, og smaasnakkede indbyrdes om Vind og Vejr og andre ligegyldige Ting. - Ebbe Geed, som anførte Escorten, bestaaende af tre hundrede jyske Ryttere, havde Nød med at holde de forbittrede og tildeels beskænkede Holstener tilside. Nogle forsøgte endog, væbnede med korte Sværd, at trænge sig ind mellem Gelederne; og da de med flade Klingedask bleve tilbagedrevne, begyndte Een af dem at smaanygne den gamle Spotvise mod de Danske: "Grüz und Grüz." Men *Ebbe Geed* hørte det, og rendte den omvendte Landse saaledes mod Sangerens Bryst, at han tumlede bag over, og beholdt det Øvrige af Visen for sig selv. Vare i det samme ikke *Brejde Ranzau* og nogle flere holsteenske Officierer komne til, skulde denne ubetydelige Begyndelse have faaet en blodig Ende. Men saaledes naaede Man velbeholden til Grændsen, hvor Gesandterne modtoges af deres ventende Landsmænd.

Ved Afskeden rakte *Wolf Isebrand* den danske Ridder Haanden, og 324 sagde: "jeg takker Eder for godt Selskab og ærligt Lejde; og vil, for at bevise Eder min Erkjendtlighed, give Eder det oprigtige Raad, at I denne Gang bliver borte fra Ditmarsken, hvis I kan og maae; og jeg lægger det oprigtige Ønske til, at vi To ikke mødes saa snart igjen." *Ebbe Geed* rystede hans Haand, smilte og sagde: "Mand imod Mand er altid vel mødt."

Derpaa kastede han sin Stridshengst omkring, og travede med sin Skare tilbage til Melbek.

3.

Paa Torvet i *Hejde*, det største maaskee i hele Verden, var meer end det halve Ditmarsken forsamlet. Hvor forskjellig en Scene, denne, fra hiin paa Slottet Melbek! - Hist den gamle, mørke, ja skumle Ridderborg, med sine høje Taarnspidser, sine Muurkrandse og Tinder, tykke Mure, dybt indskaarne Vinduer, og snevre Gaarde, velbefæstet med dobbelte Grave, dobbelte Volde - hvilke Sidste ragede halvt op om de mørkerøde Huse - stod det der som et truende Sindbillede paa Adelstolthed og Herrevælde - en Fæstning og et Fængsel - omgivet af skovklædte Bakker og Dale. Men i dets Indre hvilket Liv, hvilken Lystighed, hvilken Stads og Herlighed! Alle Gaarde vrimlede af Krigere i blanke Rustninger, og af Tjenere i mangefarvede Dragter, af Krigsvogne og Stridsheste, Alt i travl, forvirret, uophørlig Bevægelse. Alle Sale vrimlede af prægtigklædte Herrer: Silketrøjer med snævre Ærmer og Puf om Skuldrene; lange snævre Silkebuxer med tykt udstoppede Hofter, af de meest glimrende Farver, røde, gule, grønne og blaae; dertil brednæsede Skoe med uhyre Sløjfer, udgjorde Datidens Stadsdragter. Ringe, Armbaand, Halskjæder - alt af Guld og kunstigt Arbejde, og fine Kniplingskraver fuldendte den kostbare Pragt.

Hvo da var flyttet derfra lige til *Hejde*, maatte troe sig hensat i en anden Verdensdeel, eller i en anden og fjern Tidsalder. Den aabent liggende Bye, med sine lave Huse, sit vide Torv, sine langtudstrakte, flade og jevne Omgivelser syntes at vidne om Fred og Frihed, om Ydmyghed, Tarvelighed, og alle andre en lykkelig Olds Dyder. Kun med Friheden havde det sin fuldkomne Rigtighed; det Øvrige kunde taale mange Indskrænkninger, Med Naboerne, de Danske, Nordfriserne, Holstenerne, befandt Ditmarskerne sig i næsten uafbrudt 325 Krigstilstand, snart med Een, og snart med Flere. Og var der udvortes Fred, opstod stundom Sogn mod Sogn, for med Spydet at jevne een eller anden Familietvist. Med Ydmygheden stod det sig endnu slettere: Bevidstheden om egen Kraft og Vælde, Mindet om Fædrenes Sejr, fjendtlige Hæres Nederlag,

frygtelige Fjenders Ydmygelse, fyldte Marskbonden med en Stolthed, der alt for ofte steg til Overmod; men hans Stolthed sad ikke i Klæderne, den laae dybere i hans Bryst, i Følelsen af eget Menneskeværd og Selvstændighed. Kun ringe var derfor hans eensformige simple Folkedragt mod hiin de høje Herrers spragledede Glimmer. Lutter mørke Skikkelser vrimlede blandt hverandre paa Hejdes Torv, i de tilstødende Gader, og ud og ind ad Kirken, ligesom Bier i Sværmetiden ved Kuben. Præsterne sang deres Messer ved de forskellige Altare; og Tusinder af begge Kjøen og af hver en Alder strømmede til, og knælede for den hellige Jomfrues Billede, udbedende sig af hende Sejren og Beskyttelse for det truede Fædreland. Alle Klokker ringede fjern og nær over hele Marsken, og sammenkaldte Folket til Bod og Bøn.

326

Paa Torvet i Hejde holdt de otte og fyrgetyve Forstandere Raad, omgivne af Mænds og Ynglingers Skarer. Aldrig tilforn havde Friheden befundet sig i lignende Fare; aldrig havde saa mange og mægtige Fjender forenet sig til Landets Betvingelse eller Undergang. Derfor vare ogsaa Meningen deelte: Mange, især af de Yngere, skyndede til Forsvar og Kamp paa Liv og Død; men næsten ligesaa Mange, fornemmelig de Ældre, raadede til Eftergivenhed og Fred paa taalelige Vilkaar; og disse havde ogsaa trængt igjennem med det forhen ommeldte Gesandtskab, skjøndt hine havde maaget det saa, at den modige og stive *Wolf Isebrand* var stillet den snilde og bøjelige *Carsten Holm* ved Siden. Deres Fuldmagt lød paa: at de vel i yderste Nødsfald maatte love Kongen og Hertugen en Pengesum, dog ikke under Navn af Skat eller Tribut; men ingenlunde indrømme de to paastaaede Skandsers Anlæg ved Meldorp og Brunsbüttel; kun den tredie ved Ejderen kunde under visse Betingelser tillades. Som vi have hørt, hindrede Fyrsternes ubøjelige Strenghed, *Isebrands* ligesaa ubøjelige Stolthed, og maaskee den tvetydige *Holms* egne hemmelige Planer enhver Underhandling.

Begge kom nu tilbage, og omringede af en nysgjerrig og frittende Hob, som stedse formerede sig, men fik bestandig kort og utydelig Besked, gjorde de sig Plads gjennem den tæt sluttede Kreds, og traadte frem for Landets Bestyrere.

"Krig!" raabte *Isebrand*, endnu inden han blev adspurgt. - "Krig!" gjentog den kamplystne Ungdom; og "Krig!" lød det nu fra Torvet og ned gjennem alle Gader; Kvinderne og Børnene udtalte dette frygtelige Ord i Førstningen med Smerte og Skræk; men snart maatte disse Sindsbevægelser vige for Harmen, Forbittrelse og blodtørstende Had; og Konerne vare dem, der først opæggede deres Mænd til Strid for Arne og Frihed, lovende dem Hjelp og Bistand til sidste Blodsdraabe, saaledes som deres Mødre før dem i Fortiden havde kæmpet ved Fædrenes Side.

De Afsendte aflagde nu nøjagtig Beretning om deres Sendelse, om Audientzen hos de forsamlede Herrer paa Melbek Slot. Da *Holm* kom til sin hemmelige Samtale med Hertugen, saa mange af Forstanderne paa ham med mistroiske Blikke; selv *Isebrand*, som dog skulde være indviet i hans Plan, skottede stundom til ham med tvetydige Smil. "Hvad var din Hensigt" spurgte strax een af de Ældste, "med denne lønlige Sammenkomst, hvortil Du ikke var bemyndiget?" - "Deels at 327 udforske Noget om Fjendernes Krigsplan," svarte *Holm*, "deels, om mueligt at lokke dem i en dobbelt Fælde. Jeg lod som om jeg ganske mistvivlede om et heldigt Udfald af Krigen paa vor Side, og som om jeg var tilbøjelig til at forraade vore Anslag og Forsvarsmidler. For at gjøre Hertugen troskyldig, bad jeg ham om Sikkerhed for mig selv og mine Ejendomme, naar de fik Landet i deres Magt. Jeg mærkede ret vel, at han ikke fæstede stor Liid til mine Beretninger; derfor sagde jeg ham Sandheden, i den Forudsætning, at han ikke skulde troe den. Jeg sagde ham, at vor største Styrke vilde samles ved Nordhamme, og at Meldorp derimod vilde saagodtsom overlades til sig selv og de faa lejede Hageskytter. Jeg mener, at de just nu antage det Modsatte: Meldorp for stærkt besat, og Nordhamme for svagere befæstet, og desaarsag gjøre Anfald paa det sidste Sted. Det er altsaa mit Raad, at vi her forene vore fleste Fænniker; men derfor ikke tabe Meldorp af Sigte." - "Du er en snild Mand, *Carsten Holm!*" sagde Een af de Otte og Fyrgetyve, "men lidt for konstig i dine Beregninger. Du har med dine fine og kløgtige Anslag ikke gjort Andet, end forvildet os i vore; og vi ere ligesaa kloge som før paa Fjendens Hensigter. Hvad har Du vel udforsket? og kan Du nu bedre end een af os Andre sige os hvor han vil komme?" - "Ikke for vist," svarede Gesandten: "maaskee hverken Hertugen eller Kongen i dette Øjeblik veed det selv; men rimeligt bliver det, at vi kunne vente dem ved Hamme." - "Carsten Holm har Ret!" raabte en Anden: "ved Hamme maae vi samle vor Magt." "Og hvad gjøre vi saa ved Meldorp?" spurgte en af de ældste Forstandere. "Som *Holm* har sagt!" svarte den Forrige: "Vor Magt er ikke saa stor, at vi skulde dele den paa forskellige Steder, hvor den ene Deel kunde afskjæres fra den anden." - Efter mange Raadslagninger, Indvendinger og Gjendrivelser, blev omsider den snedige Møllers Forslag antaget; hvorvel Sydmarsskerne stode stærkt paa den modsatte Mening. Da disse omsider saae, at de ikke vilde trænge igjennem, raabte en Meldorper: "Siden I Nordmarssker ikke bryde Jer om, hvorledes det gaaer os der i Sønden, og vi, for at forsvare Jer Andre, skulle forlade Huus og Hjem, Kvinder og Børn -" "- Tag dem med Jer!" afbrød ham *Carsten Holm*: "der er Ingen herinde, som jo med Glæde sætter et Par Smaalandsmænd til sit Bord." "Tage dem med?" brummede hiin: "det er let sagt; men nu under Vinters Hjerte, og saa give alt vor Pik og Pak op for en Boldkjep? Det var smukkere, I kom og hjalp os at forsvare vor Smule Ejendom. En Fænnike eller to 328 kunne I dog i det mindste have tilovers for os - og kom Du selv med, *Carsten Holm!* mens Du troer, der er saa sikkert i Meldorp." "Hvor jeg meest kan tjene mig Fødeland," svarte denne: "der vil jeg helst være; men bliver det Forstandernes Mening, at jeg skal drage til Meldorp med min Fænnike, vil jeg ingenlunde væggre mig; vorder Æren der mindst, vorder Faren det ogsaa." - Og blev dette da omsider saaledes besluttet.

Krigsraadet holdtes et Stykke udenfor Kirken, som laae ved den ene Side af Torvet. Af Samme udgik nu den ældste af Præsterne, bærende et stort Guldkors foran sig. Ærbødig gjorde Mængden Plads, og aabnede ham Indgang til Forstandernes Kreds - Alle hilsende med dyb Alvor og stille Andagt. "Den hellige Jomfrue benedide Eder, I Folkets Dommere!" sagde Præsten, og gjorde Velsignelsens Tegn til alle Sider: "Hvilket Raad haver Herren indgivet Eder?" "At væрге vort Land og kæmpe for Friheden med Liv og Blod!" lød det eenstemmige Svar. "Dette Raad kommer fra Gud!" raabte han: "men glemmer nu ej heller at give Gud hvad Guds er! gjører Hærenes Herre et Løfte for Sejren, ham der frelste Israel gennem Havet, og bød at opluge Pharaos og hans Hundredetusinder; hvad ville I love ham, om han giver Fjenden i eders Haand?" Paa dette Spørgsmaal fulgte en øjeblikkelig Taushed, til een af de Ældste fremstod og svarte: "Siig selv til, ærværdige Fader! hvad Eder bedst tykkes; og saaledes skal det være." "Vort Land," sagde Præsten: "er det eneste i Christenheden, som endnu intet Jomfruekloster ejer: lover at bygge og indvie et Saadant til den hellige Gudsmoder!" "Det love vi, og det sværge vi!" raabte hele Forsamlingen med oprakte Hænder. "Vor velsignede Frue!" sagde Præsten, hævendende Korset i sine foldede Hænder: "høre og fuldkomme eders Løfte! Amen!"

"Og nu," talte han efter et højtidsfuldt Ophold, og med forstærket Stemme: "her, o Ditmarsken! her er dit Banner! I dette Tegn skalt Du sejre! Dette Forløserens Billede skal slaae Fjenderne med Forfærdelse, med Senacheribs Forfærdelse! med Pharaos Ødelæggelse! Deres Buestrænge skulle briste, deres Sværde skulle døves, og synke af Mathed med Hænderne, der bære dem! deres egen Mængde skal være deres Fordærvelse! de skulle nedtrædes og knuses under Hestefødderne, under deres egne Stridsvognes Hjul! Dybets Magter skulle røre sig, Havets Bølger opluge dem! Der skal være Graad og Hylen og Hændevrid af de Ihjelslagnes Hustruer og Børn! Rygtet om deres 329 Forsmædelse skal udgaae som et Lyn til alle Verdens Ender; og Enhver, som det hører, ham skal begge hans Ører klinge!" Et stormende Bifaldsraab fulgte denne prophetiske Tale; og Korset modtoges med jublende Glæde af Landets Styrere.

Saasart Larmen noget sagtnedes, slog Een af disse til Lyd med Haanden, og spurgte: "Hvo skal føre dette hellige Banner i Striden?" "Efter gammel Sæd og Forfædrenes Maade," svarte *Carsten Holm*: "bør det være en hæderlig Jomfrue." "Vel talt, min Søn!" sagde Præsten: "en reen og ubesmittet Jomfrue skal frembære den velsignede Jomfruesøn, og indvie sit hele Liv til Kydskhed og Herrens Tjeneste. - Hvo af Eder, unge Kvinder!" lagde han til, og saae sig omkring ud over Torvet: "vil først tilbyde sig? Skjøndt vi siden kunne udvælge blandt de Mange, skal dog den Første, under lige Omstændigheder, have Fortrinsret." Ingen svarte; derimod droge de unge Piger sig deels tilbage, deels saae de hist og her, og hvidskede med Naboer og Naboersker, som om de Intet havde hørt. Kjække og højhjertede vare de vel i Almindelighed, og Flere af dem skulde gjerne have offret *Livet* for den Elskede; men at opoffre *Kjerligheden* og dens Glæder - det er mere end Man skal forlange af nogen Pige. Hver havde jo sin Elsker, eller ventede ham; og at frasige sig Livets sødeste Haab, er langt tungere, end at bortgive Livet selv. "Det vil være vanskeligt," tog *Carsten Holm* Ordet: "at vælge blandt saa Mange, og vække Utilfredshed og Misundelse at foretrække Een for de Andre blandt dem, der melde sig. Bedre: enten at en Fader selv tilbyder sin Datter, eller at Forstanderne og Folket her enes om, hvem de ville hædre med saadan Udmærkelse." "Det Sidste er det Bedste!" raabte Flere paa eengang: "hvem tilkommer fornemmelig denne Ære?" "*Hans Wollersien* i Wöhrden" hvidskede *Holm* til sine Sidemænd: "er een af Landets ældste og meest agtede Mænd - hans Datter skulde I vælge." "*Hans Wollersien!*" raabte Begge højt: "hvad mener I om eders Datter *Telse*? vil I unde hende den Ære?" "*Telse Hansdatter!*" raabte Flere: "det er sandt - lad det blive hende!" "Jeg har kun den ene," sagde *Hans Wollersien*: "og hun er forlovet med *Reimer* af *Wimerstedt* -" "- Lad hende trolove sig den himmelske Brudgom!" udbrod Præsten: "det er bedre for hendes Salighed, og en større Hæder for dem Begge og eders hele Slægt." "Skee Guds og Folkets Villie!" sagde Faderen: "men lader os dog adspørge hende selv, om hun vil, og - om hun kan!" lagde han betænkelig til: "Jeg vil ingenlunde tvinge hende, 330 aldenstund der findes Mange ligesaa værdige som hun." "Der er kun eet tænkeligt Tilfælde," sagde *Holm* med et onskabsfuldt Smil; "som vi for det første ikke tør antage; men herom kan Ingen give bedre Beskeed end Pigen selv." "Jephta," sagde Præsten: "var ogsaa en Dommer over Folket, og han skjænkede Herren sin eneste Datter, dog vist nok mod hans Agt; eders Offer skal være saameget kjerere, som det er frivilligt." "I Herrens Navn da!" sagde den gamle *Wollersien*: "lader os gaae og adspørge Pigen!"

Fire andre Øverster bleve, tilligemed tvende Præster, udnævnte til at følge med ham til Wöhrden, og at overgive Korset, saafremt *Telse* vilde modtage Samme. *Carsten Holm* blev tilbage, for at deeltage i de videre Raadslagninger til Landets Bedste og Forsvar. Disse bestode særdeles deri: at udnævne Høvedsmænd for de adskillige Fænniker; i at fordele Kanonerne og forsyne dem med Krud og Kugler, og i at beordre Folk til Sluserne, for i Nødsfald at kunne aabne disse, og sætte Lavlandet under Vand.

Hans Wollersien og hans sex Ledsagere fandt den unge Pige ved sin Væv. Da hun hørte Hensigten af deres Komme, blegnede hun, og Væverskytten faldt hende ud af Haanden. "Med min Faders Minde," svarede hun sagte og langsomt: "er jeg trolovet til *Reimer* af *Wimerstedt*." "En langt højere Lykke og Ære venter Dig, unge Pige!" sagde en af Præsterne: "Landets Banner, det hellige Kors skal betroes i dine Hænder. Din Fader har allerede lovet paa dine Vegne, og i hele Folkets højtidelige Forsamling, at Du vilde modtage den Dig tiltænkte Hæderspost." "Viis nu," sagde den Anden: "at Du elsker dit Fødeland højere end egen usikker Lykke og sandselig Lyst!" *Telse* rødmede; stridige Tilbøjeligheder kæmpede i hendes Bryst; hæftigt bevæget steeg og sank det som Havets Bølger: *Kjerligheden* drog hende til *Reimer* - Æren til det flammende Kors.

Endnu sejrede den første. "Er det ogsaa eders Villie, Fader?" spurgte hun bævende. "Ikke min Befaling," svarede han: "men mit Ønske; jeg tænkte, Du vilde vise os, at Du er en Wollersien; at Du hører til en Stamme, som altid har elsket Fædreland og Ære over alt Andet paa Jorden." *Telse* sænkede de taarefyldte Øjne, som til et Afslag; dog Kjerligheden viste hende endnu en Udflugt. "*Reimer Vaget*" sagde hun: "har jo vort Ord, uden hans Minde tør vi ikke bryde det. Jeg troer, han er inde i Kirken, for at hente Fanen; mig tykkes, vi først burde lade ham 331 hente, for at høre, om han vil løse mig fra min Forpligtelse." Faderen bifaldt dette Forslag, og *Reimer* blev hidkaldt.

Saasart han havde hørt hvorom Talen var, og at Afgjørelsen stod til ham alene, nægtede han først bestemt at give sit Samtykke, og gav til Gjengjæld Anviisning paa flere unge, hæderlige Piger, som Ingen endnu vidste at være bortlovede. Man trængte hæftigen ind paa ham med eet Angreb efter det andet fra Ærens Side: foreholdt ham, hvor selvisk han elskede sin Kjereste; hvorlidet han tænkte paa hendes, paa sin egen Ære, og paa Fædrelandets Bedste. "Mit Fædreland," sagde han: "skylder jeg mit Blod, og skal betale min Gjæld - om Behov gjøres - til sidste Draabe; men hvorfor skal jeg, fremfor alle Andre, 332 opoffre det Kjereste, jeg ejer i Verden?" "Fordi," svarte den ene Præst: "at Folkets Øverster vise den hædrende Tillid til Dig; fordi Du ikke bør skuffe dem i den Mening, at ingen Voigdemann vilde agte sin egen Lykke højere and Landets." "Fordi," sagde een af Øversterne: "fordi den, vi i saa ung en Alder have betroet en Fane, som aldrig endnu har været enten i fjendtlig eller i fejg Haand - fordi *Reimer Vaget* af Voigdemannernes ældgamle og uplettede Stamme, bør vise, at han er Mand og ingen egensindig, forkjælet Dreng -." *Reimer* kastede et vredt Blik til Taleren; men han taug, agtende hans Alder og Værdighed. "Fordi," sagde den anden Præst: "fordi det er Himmelen Villie, den Du ikke uden Formastelse tør modsætte Dig." - Den fra alle Kanter hæftigt Bestormede, saae sig omkring med mørke, usikre Blikke. Da han henvendte dem til den Elskede, for at læse i hendes Øjne, skjulte hun dem for ham, og forandrede ikke en Mine i det blege Ansigt. "Du betænker Dig, min Søn?" sagde den gamle *Wollersien*: "om endogsaa en Anden, efter dit Forslag, antager det Tilbud, vi staae i Begreb med at forkaste - og derpaa er ikke at tvivle - da viid, at Du sætter en uaftvættelig Plet paa begge vore Slægters nedarvede Ære!" "Den Plet," svarte Ynglingen stolt: "om det er nogen - den ville I og jeg igjen aftvætte i Fjendeblood."

"Dine Indvendinger," sagde nu een af Landsstyrerne, Carsten Holms ældre Halvbroder: "forekomme mig saa løse og svage, at jeg næsten kunde fristes til at antage en lønlig, men ogsaa tilstrækkelig, Grund til *Telse Wollersiens* Væggring: unge Jomfrue!" - henvendte han sig til hende - "jeg kalder Dig saa, fordi jeg ikke vil ymte det Modsatte. Du veed, at kun en reen og ubesmittet Møe tør berøre det hellige Korsens Banner. Modstaaer Du længere et heelt Folks Ønske og Begjæring, da giver Du dermed tilkjende, at Du ikke er det, hvorfor vi ansee Dig." - En blussende Rødme farvede Jomfruens skjønne Ansigt - Æren sejrede. Dybt fornærmet, med stolt og aabent Blik, rejste hun sig fra Væven, og treen hen for de Udsendte. "Nu er jeg Eders!" sagde hun: "den himmelske Jomfrue, som kjender min Uskyld - hende vil jeg fra nu af tilhøre! Farvel *Reimer Vaget!*" - her rakte hun ham Haanden - "det er sidste Gang, I berører denne Haand; siger frit ud, om vi have elsket hverandre i Tugt og Ærbarhed?" Ynglingen sukkede et stille Ja. "Tak da for eders Kjerlighed og Troskab!" vedblev hun: "og foresiger mig nu, ærværdige Fader! den Eed, jeg haver at aflægge!" *Reimer* knyttede Haanden for sit Bryst, og 333 gik hastigt ud; tvende Taarer trængte sig frem under den gamle *Wollersiens* hvide Bryn.

Den dyre, den frygtelige Eed blev fremsagt; Løftet om stedsevarende Kydskhed, om Afstaaelse fra Livets sødeste Fryd blev givet, og beseglet med Præsternes højtidelige Ceremonier og Former: *Telse Wollersien* var Himlens indviede Brud.

Da hun om Aftenen lagde sig paa det eensomme Leje, forhen bestemt til Brudeseng, men som nu aldrig mere skulde deles med den elskede Brudgom - ak! af hvilke ganske andre Følelser bankede da det uskyldige Hjerte, end da hun faa Nætter iforvejen havde løsrevet sig fra Elskerens Favnetag, og indslumret under lyse Drømme om Fremtidens Glæder!

Og Ynglingen, han som hiin Nat munter og modig, fløjtende og syngende dansede hjem fra Kjerestens søde Kys - hvor stille og taus vandrede han nu over de sneedækkede Marker. Livets skønneste Haab var forsvundet, som en flygtig Ungdomsdrøm - kun Eet havde han tilbage, dette, at drukne sin Smerte i Fjendernes Blood. - Vee dem, naar de møde ham, den unge, blodtørstende Løve!

4.

Enten nu Hertug *Frederik* ansaae *Carsten Holm* for Landsforræder eller for Spion, og i sidste Fald hans Udsagn følgerig for en Dobbeltfinte: nok er det, Fyrsterne fulgte virkelig den af Ditmarskeren - uvist om for Alvor eller paa Skrømt - foreslagne Vej over Alvenstorp og Windbergen lige til Meldorp.

Det gik gladelig, som til Dands; og med Dands, med Spil og Sang begyndte Krigen. I Windbergen kom nemlig Fortroppen ubuden til Gilde. I de sydligere Byer var flygtet, hvad flygte kunde, og alle Huse fandtes øde og tomme; men i denne holdt en Deel af de sorgløse Indvaanere sig lystig ved et Bryllup. Der fortælles, at Brudeparrets Forældre havde ladet haant om, for Krigens Skyld at opsætte den berammede Fest (hvorvel de med de fleste Andre i Byen havde bortsikkert en Deel af deres rørlige Ejendomme, tillige med de uvovne Børn): en uheldig Trods, der kom dem selv og de faa Gjæster, der var forvovne nok til at følge Indbydelsen, dyrt at staae.

Som Fortravet i den stille Nat nærmede sig Byen, hørte de allerede langt borte Musiken. Man standsede, lyttede, gik videre frem, udsendte 334 Spejdere, der omgik Byen, og da disse havde overbeviist sig om, at alle Huse paa eet nær vare forladte: vendte de tilbage, og afgav deres Beretning; hvorpaa Gildegarden snart blev omringet. De dumdristige og ligegyldige Bryllupsfolk vidste af Intet, før Døren sprang op og Landseknægtene styrtede ind. Her var hverken at tænke paa Modværge eller Flugt, Værgeløse myrdedes alle Mænd og Karle; kun Spillemandene for det første skaanedes, tilligemed de unge Kvinder. Disse, som i faa Øjeblikke saae Ægtefæller, Kjerester, Slægtninge, Venner sønderhuggede, gjennemborede falde i deres Blod, grebes af forstenende Rædsel, som om Helvede ved et Trøldomsslag havde aabnet sig, og udspyt en Legion af Djevle. Ligesaa ubegribeligt som forfærdeligt var hvad der foregik; og først kom de til en endnu gyseligere Bevidsthed, da de gemene Krigere, efter fuldendt Blodbad, og medens de Døde af Cammeraterne udsælbt, grebe dem, drog dem ud paa Gulvet til Dands, og befoel tillige de skjælvende Musikantere at spille op. Modstræbende, skrigende, bedende, jamrende, svingedes de vildt omkring af Morderne. Instrumenternes bævende, skurrende Toner udgjorde til Soldaternes Hujen og Kvindernes Skrig en sand Helvedes Musik. Bordene omringedes af Andre, som under brølende Sang og Latter tømte de levnedes Kruus og Bægre. - Disse Blodhundes værdige Anførere, paa hvis af Naturen veldannede Ansigt Lasterne allerede havde indtrykt deres uudslettelige Mærke, havde tilegnet sig Bruden og hvirvlede hende omkring i vilde, vellystige Svingninger. Den Ulyksalige, nylig dand-sende i Kjerligheds søde Ruus ved den Elskedes Haand, nu Enke og hengivet i et Umenneskes Vold, følte Fortvivlelsens Mod og Hævnens bittere Sødhed: hun gav den i Blodet snublende Skurk et saa vældigt Stød for Brystet, at han tumlede baglænds til Jorden; og som han faldt, sprang hun hen, greb een af de bortsatte Partisaner, og jog den dybt ind i hans Side - hans Sjæl foer ud i en Forbandelse. Saa hastig var dette forbi, at hun endnu fik Tid at fuldbringe et andet og et tredje Offer, og at tilraabe sine Medsøstre: "at de skulde følge hendes Exempel, hævne de Faldne, sælge Livet dyrt og frelse Æren!" Kun det Sidste lykkedes; thi Kriegerne, forbittede over Anførerens og de tvende Cammeraters Fald for en Kvindes Haand, opofrede nu i en Hast dem, de ellers skulde have bevaret til Skændsel, og maaskee derefter til en smerteligere Død.

Saaledes var Gildets Ende og Krigens Begyndelse. Denne oprørende 335 Udaad var øvet af Gardens Fortrav, Forspil til den store Dødningsdands paa Hemmingstedt Enge.

Disse Udyr - et Afskum af alle Europas Folkeslag - i hvis Bryst den sidste Gnist af Menneskefølelse forlængst var udslukt, tilbragte Resten af Natten i Drik og Dobbel. Tydske, franske, spanske og italienske Sange af liderligste Indhold ledsagedes af Bægerklang, Eeder, Tærningers Raslen og de Spillendes Trumfen i Bordene. Og langs hen med Huusgavlen derudenfor havde de stillet de myrdede Kvinders Liig - i Midten Bruden med sin blodbesprængte Krands over den dødblege Pande. Saaledes fandtes de af den efterrykkende Hær; med hvis Avantgarde, den berygtede og frygtelige "store Garde," de forenede sig til videre Skænden og Brænden.

Det var en stille Vintermorgen. Himlen bar Glædens og Kjerlighedens - Jorden bar Uskylds Farve, Paa den lysblaae Hvælving glimtede endnu enkelte Stjerner; Maanen hang bleg i Vesten. Hele den østlige Horizont var purpurrødt ombeltet, smykket med en guldstribet Glorie, der hvor Solen vilde opstaae. Jorden var tilhyllet med den nysfaldne, rene Snee; alle Træer og Buske vare hvidt beklædte. - Tindrende, flammende fremsteeg Dagens Konge; rødtglimtende i dens Straaler bevægede sig de staalklædte Krigerrækker gennem den uheldige Bye. Vejen faldt tæt forbi Brudehuset, udenfor hvilket de myrdede Gjæsters Liig laae henslængte i den blodbestænkede Snee, og bag dem siddende op mod Huusgavlen de kvindelige i deres sønderrevne, og besudlede Højtidsmykke. Spottende drog Garden dem forbi; med muntre Sange de Danske og Holsternerne bagefter, neppede værdigende dem et flygtigt Øjekast. Da de kongelige Brødre, ridende Side om Side, kom lige ud for Stedet, rejste sig en kun halvdød og atter opvaagnende Ditmarsker overende, og støttede Haanden paa en Sidemands Bryst. Størknet Blod havde sammenklistret en Deel af hans hvide Haar, og røde Strimer furede hans dødblege Aasyn; han fæstede sit stive og vanvittige Blik paa de Kommende. Deres Gangere studsede, standsede, snorkede og ryggede sig; og mod deres Villie maatte Brødrene høre den døende Oldings Tiltale. "Himlen udspye Eder, og Jorden opsluge Eder, I kronede Røvere! Hvad ville I her i vort fredelige Land? Hvad har vore værgeløse Kvinder og vore umyndige Børn forbrudt mod Eder? deres Blod klæber ved eders Hænder; det skal brænde eders Sjæle i Helvede som uslukkelige Luer! Fremad! fremad! myrder! ødelægger! 336 men Hævnens Dag er ikke forbi; Forbandelsens Time kommer, paa hvilken I skulle hyle af Angest, og skjælv af Forfærdelse! I skulle see Eder omkring efter Flugt og Redning; men der er Ingen, som frelser Eder af Blodhævnerens Haand!" En Piil afbrød hans Forbandelse: ramt i Brystet slog han ud med Armene, og segnede afsjælet tilbage i Sneen. Toget gik videre frem.

"Et sørgeligt Syn!" sukkede Kongen. "Desværre!" svarte Hertugen - "Krigens ufraskillelige Ulykker!" "Den
132 af 149 sider

mishandlede Olding," vedblev Kongen, "disse ynkeligt myrdede Kvinder ville seent gaae mig af Tankerne - mig tyktes de sad der som vore Dommere paa hiin Dag? Denne Krig begynder sørgeligt, min Broder!" "Ingen Krig uden Blod!" sagde Hertugen mørk. "Men uskyldigt Blod!" faldt Kongen ind - "det begynder allerede at fortryde mig, at vi have taget denne Garde i vor Tjeneste - det er ikke Mennesker, men Djævlæ." "Derfor" svarte Broderen, "ere de heller ikke for gode til Hærens enfants perdus; lad dem optage de første Stød, og Ditmarskerbonden paa dem kølne sit rasende Mod!" "Kun deres Grusomheder ikke skulle bringe Straf over Os og Vore! den Døendes Forbandelser lød mig som en truende Spaadom." "Ej, ej! min Hr. Broder!" raabte Hertugen, "kan en afsindig Bondes Bespottelser forstyrre Eders Fatning, da havde det været bedre, vi aldrig havde begyndt Toget herind i denne Røverhule." "Broder *Frederik!*" sagde Kongen bebrejdende, "ere vi komne her for at indtage, eller for at ødelægge Landet? Til det Første behøvede vi ikke disse fremmede Mordbrændere; maaskee ville de endog gjøre os Erobringen vanskeligere, thi de bringe Beboerne til Fortvivelse." "Kjere Hr. Broder!" svarte Hertugen, "saa yderligt vil det ikke gaae: naar Meldorp er indtaget, vil hele Landet falde os tilfode - værre vorder det med Byttets Deling; disse Rovbier ere umættelige. Dog i dette Fald have vi Magt til at holde dem i Ave - fem og tive tusinde mod fem tusinde, om deres Antal ikke formindskes forinden." - En Kanonsalve afbrød Samtalen; det var Garden, som begyndte Angrebet paa Meldorp.

Denne Bye blev overrumplet, temmelig uforberedt; i det ringeste havde Man ikke ventet at vorde anfaldet af saa stor en Magt. Derfor var ogsaa Forsvaret planløst, vildt, fortvivlet. Lejetropperne - et hundrede Mand omtrent - da de saae den hele uhyre Hær komme anrykkende, raadte Indvaanerne til øjeblikkelig Overgivelse; og da disse forbittede og udskjældende dem for Fejhed og Forræderie, 337 tvang dem til at blive paa den anbetroede Post, løbe de ved første Kanonskud over til Fjenden. De Indfødte, langt fra at følge disse Fremmedes Exempel, bleve endnu mere halstarrige i deres Beslutning: at stride til det yderste, og kun over deres egne Liig at lade Bestormerne indtrænge i Byen. Ej heller vaklede de i dette heltmodige Forsæt: sikkert og hurtigt skøde de først med Stykkerne, der rev store Huller i Gardens Front, derefter med Pile og Kastevaaben, og værgede tilsidst med deres lange Spyd - Ditmarskernes Livvaaben - i Porten Mand mod Mand. Trang blev Vejen for Landseknægtene, og dyrt maatte Indgangen kjøbes. Men saameget vandtes dog ved Forsvarernes Selvopofrelse, at Størstedelen af de Værgeløse fik Tid at frelse sig ud af Byens modsatte Side til Nordmarsken. De Tilbageblevne ventede en frygtelig Skjæbne.

Carsten Holm var efter den forudtagne Bestemmelse henlagt i Byen med et Par hundrede Mand. Saasnart det første Anskrig hørtes, samlede han sine Folk og ilede med Borgerne til Sydsiden af Byen. Da de der vare ankomne og saae den lange Række af Fodfolk og Ryttere, som naaede lige til det nu antændte og brændende Windbergen, raabte han: "Fjenden har skuffet os; istedet for at tage den gamle Vej over Hamme, anfalder han os her med sin hele Styrke; at holde ham ude af Byen med vor ringe Magt, er umueligt; det Eneste vi kunne udrette, er at standse ham saalænge, medens de Gamle, Kvinderne og Børnene kunne rede sig ved Flugten Nord paa. For at opnaae dette Øjemed er det overflødigt at vi Alle opofres; den ene Deel af os bør hjælpe de Flygtende. Vælger nu, I Meldorper! hvilket I selv ville! Jeg med Mine ere lige villige til at blive og til at gaae." - "Vi takker Eder," svarte en Olding, "for eders broderlige Venskab; men ikke skal det spørges, at vi Meldorper flygtede fra vor egen Bye, og overlode dens Forsvar til Andre - iler, og redder hvad I formaar!"

Da foer *Carsten Holm* og hans Nordmarskere tilbage ind i Byen, joge de Nølende ud af Husene, og hjalp til at bære de mindre Børn. Nogle kunde, formedelst Alder, Andre formedelst Sygdom ikke komme afsted. Mange Oldinge og gamle Kvinder vilde ikke forlade deres Fødested, og mange Koner væbnede sig, og ilede hen for at hjælpe deres Mænd i Kampen paa Liv og Død, for at sejre, eller falde med dem.

De Flygtende delte sig i tvende Hobe: den ene drog ad Büsum, den anden ad Hemmingstedt; Bedækningen delte sig ligeledes, og 338 *Holm* med sin Afdeling valgte den sidste Vej. De undkom Alle, paa ham, Anføreren, nær. Han var rigtignok den sidste paa Flugten; men Ingen vidste dog, hvorledes det gik til, at han med eet forsvandt; og med endnu større Forundring erfarede siden, at han var taget tilfange, og indbragt til det erobrede Meldorp.

Byen blev tagen med Storm: meer end nok for Garden til at besmykke sine Grusomheder. Alt, hvad der havde Liv, maatte døe, og det Livløse maatte fordærves og ødelægges; kun Husene sparedes for den strænge Vinters Skyld. - Skjøndt alt Dette udrettedes af Fortogten med en Skyndsomhed, der Intet lod tilbage for Hovedhæren: maatte dog de tvende højbaarne Brødre være Vidne til et Krigsoptrin, endnu mere oprørende, end hiint i Windbergen. Idet de rede ind i Byen, saae de gjennem de sønderslagte Ruder af et Huus en halvvoxen Pige, som hidtil maae have vidst at skjule sig, komme færende med et lille Barn paa Armene, og tæt efter hende en Landseknægt. Da hun ikke længere kunde undløbe, vendte hun sig, og rakte Barnet, som et Skjold, op mod Forfølgeren. Glutten udstrakte smilende sine smaae Hænder efter den blanke Hjelm og den vajende Fjederbusk - Barbaren kløvede dets Hoved. Hertugen nedskjød Uhyret, og reddede derved Pigen; men hverken han eller Broderen glemte nogensinde denne hjerteskjærende Scene.

Tause rede de ind ad Franciskanerklostrets skumle Port. Ogsaa Himlen var skummel og taaget; den drog et tykt Slør over Jordens Elændighed. Det var stille i Luften, og grant hørtes i det Fjerne Vesterhavets hule Drønen - et Forbud paa Forandring af Vind og Vejr. - Under Tilberedelserne til Hærens Indkvartering og

Forplejning i Meldorp og omliggende Landsbyer, spadserede de kongelige Brødre alene, med langsomme Skridt, frem og tilbage i Refectoriets store Sal. Kongen standsede flere Gange, og lyttede. "Hvorfra" sagde han omsider: "kommer det Bulder, jeg hører langt borte?" "Vesterhavet!" svarte Hertugen. "Det lyder mig som Hævnens Torden," sagde Kongen - : "gid dog denne Krig var snart tilende." "Den er tilende;" faldt Hertugen ind: "som jeg haaber, ville Indvaanerne, skrækkede ved denne advarende Begyndelse, ile med at underkaste sig, og derfor ville vi - om Dig saa synes - tøve her nogle Dage." - Førend herpaa blev svaret, indtraadte de unge Grever, *Hans Alefeldt* med flere Generaler, og tilsidst Gardeanføreren, Junker *Slenitz*. Til denne sagde Kongen koldt: "Eders Folk, Hr. Junker! ere tappre, men 339 grusomme; de skaane hverken Kvinder eller umyndige Børn." "Eders Majestæt!" svarede *Slenitz* ligesaa koldt: "Naar Falken slipper løs efter Raadyrene, gjør den ingen Forskjel paa Buk og Lam. Ville vi have den Ene, maae vi tage den Anden med. I Krig gaaer det ikke anderledes til - jeg tænkte, Eders Majestæt kjendte Sligt fra Sverrig af." "Krigen kjender jeg Noget til;" sagde Kong *Hans*: "men ikkun den Krig, der føres mod bevæbnede Mænd; paa Værgeløse have mine Soldater aldrig øvet deres Mod - en General maae vide, at holde Krigstugt." "Jeg har staaet i den Formening," svarte Junkeren: "at den store Garde, som med Ære har tjent saa mange Potentater, blev taget i Sold for at føre Krig, og ikke for at begræde Krigens Elændigheder. Naar den besejrer eders Fjender, burde det vel ikke tages saa nøje, om et Par gammel Kjellinger gik med i Løbet. Skeer dette, er det uden min Skyld; jeg kan ikke være allevegne." Kongen vendte sig fra ham, beed sig i Læberne, og sagde til sin Broder: "Jægeren er ligesaa god som Hundene - lad os skynde os med Jagten, at de Alle tilhobe kunne faae deres Afsked."

Atter afbrødes Samtalen, idet *Henrik Ranzau* traadte ind med den fangne *Carsten Holm*. Hertugen saae og gjenkjendte Fangen; han vinkede ad ham; de traadte afsides hen i et Hjørne af Salen - Kongen sluttede sig til dem. *Holm* bukkede dybt for Begge, og sagde: "Jeg lykønsker Eders Majestæt og Eders Højhed til denne sejerrige Begyndelse, og glæder mig til, at mit ringe Raad blev naadigen antaget og fulgt." "I skal heller ikke klage over Uskjønsomhed;" svarte Hertug *Frederik*: "naar Landet er indtaget, og bragt tilbage til Orden og Rolighed, skjænke vi Eder Tileburg til evig Arv og Eje." *Holm* bukkede sig endnu dybere, og vedblev: "Jeg lod mig udenfor Byen frivilligen fange, for fremdeles at være til Nytte med mine Kundskaber om Landet og dets Indvaaneres Sindelag. Og dersom Eder saa synes, vilde jeg gaae tilbage til mine Landsmænd, enten for at fremskynde deres Underkastelse, eller, om de dertil ikke ere at formaae, da at meddele de naadige Herrer deres Anslag." "Ret vel!" sagde Hertugen, "jeg anseer eder for en klog Mand, og troer, at I er os af Hjertet hengiven: men efter alle de Fredstilbud vi have gjort eders stolte Landsmænd, anstaaer det os ikke at hensikke eder som Gesandt eller Mægler -" "- det er ogsaa langt fra min Mening" svarede *Holm*, "jeg maae komme som Flygtning, som den der hemmelig er undveget af Fangenskab. Men nu i det Tilfælde, at den 340 krigerske Stemning faar Overhaand, at Mistanke mod mig kunde opstaae formedelst mit fredelige Sindelag, og at det derfor kunde gjøres mig vanskeligt, at slippe her tilbage: da vover jeg foreløbig at tilraade snarest muelig Anfald paa Nordmarsken, og det nemlig over Sønderhamme og Hemmingstedt og lige løs paa Heide. Paa denne Vej indestaaer jeg for, at ingen venter Fjenden, og jeg skal stræbe at bestyrke denne Formening." Her bukkede han atter sigende: "jeg udbeder mig, og haaber den store Naade, at maatte herbergere de høje Majestæter i mit Huus i Heide!" Man tilnikkede ham et venligt Ja, lod ham bortfjerne sig, og gav den fornødne Befaling til at fremme hans Flugt.

Kong *Hans*, som ved den nære Udsigt til Ende paa Krigen var bleven noget muntrere stemt, kaldte paa *Henrik Ranzau* og sagde til ham: "Kjere! min Broder og jeg have overlagt, at vi ville tøve her et Par Dage, for at afvente hvad Indtryk disse første Begivenheder ville gjøre paa de trodsige Marskbønder. Imidlertid ville vi stræbe at gjøre Opholdet saa behageligt som muligt; og til den Ende kunde vi ønske eders holsteenske Damers Nærværelse. Det nødvendige Forraad af Mad og Drikke burde ej heller savnes." *Ranzau* smiilte, bukkede og gik. Nogle Escadroner fik Ordre at vende tilbage, og fra Melbek og omliggende Slotte at hente Damer, Musikantere, Sangere, Gøglere og Hofnarre, Drikke- og Spisevare af alle Slags og i største Overflødhed.

5.

Det var Søndag, aarle om Morgenen. Bedeklokkerne gik; de klang dumptungsindigt i den graae dunstfulde Tøeluft; det lød som naar der ringes for Liig - som om det var Ditmarskens Frihed, der ringedes til Graven.

I trende Døgn havde en stærk Tøe ganske forandret Landets Udseende: Sneen var forsvundet fra Træer og Tage, fra Banker, Digekamme og Aggerrygge; kun i Renene, i Grøfterne og i Geestens Dale laae den endnu; lange, lige, hvide og sorte Striber betegnede den flade Marsk.

I *Wöhrden* holdt de Otteogfyrgtieve Raad; didhen havde og forsamlet sig en stor Mængde, saavel fra hele

Landet, som især fra de nærmeste Sogne. Meningerne vare temmelig delte: Mange vare for 341 Fred; dog Flere endnu for Krig. Blandt de Første talte *Carsten Holm* længst og ivrigst: "Jeg vilde ønske," - endte han - "at enhver Krigslysten havde været med ved *Meldorp*, og seet hvorledes Byen paa to smaae Timer havde forandret sig! Da jeg som Fange førtes tilbage, laae de henslængte paa Gaderne, lemlæstede, døde eller døende, der for kort tilforn havde været friske og sunde, glade og sorgløse - hvem mene I? bevæbnede Mænd? - de laae alle ved Byens Porte - nej, Kvinder og Børn og graahærdede Oldinger. De blodige Landseknægte løb hid og did med Spydet i den ene Haand og Bytte i den anden, eller sang og drak og rumsterede indenfor de sønderslagene Ruder. Hist og her derinde hørte jeg Hysten og Hvinen af de Ulyksalige, som fremslæbtes af deres Smuthuller, krænkedes, mishandlede, myrdedes, og i deres hendøende Skrig Bødlernes Skoggren. Hist slængtes et nøgent, sønderflænget Kvindeligt ud af Døren, her et Barn gennem Vinduet - det kan ikke have gaaet græsseligere til i Jerusalems Forstyrrelse. Betænk det vel, I Landets vise Fædre! samme Skjæbne have vi her og overalt ivente." - Alle Tilhørerne blegnede af Skræk og Harm, fnøs af Forbittelse; men Landsstyreren *Johan Arens* tog Ordet og sagde: "Alt hvad Du her fortæller os, maae snarere opflamme til retfærdig Hævn, end overtale til skændig Overgivelse - de Myrdedes Blod raaber til Himlen. Hvad skulle vi vinde ved denne fejge Underkastelse? kun en langsommere Død, eller en endnu værre Trældom. Hvad er det dog, som nu skal kuldkaaste den engang med velberaad Hu tagne Beslutning? Hvad have vi tabt? et Par Byer, som ikke kunde forsvares - have vi ikke hele den Deel af Landet i vor Magt, fra hvilken Fjenderne i alle forrige Krige med blodige Pander ere tilbageviste? Hvad have vi tabt? et Par hundrede af vore Med stridende - men vi andre Tusinder have vundet tidobbelt Had til de umenneskelige Voldsmænd, der komme til os med Sværdet i den ene Haand og Lænken i den anden. Hvad have vi tabt? et Par Hundrede Kvinder og Børn - men vi have vundet tidobbelt Mod til at hævne deres uskyldige Blod. Vi have Intet tabt, uden maaskee Modet hos nogle Faa, som lidet eller intet have ejet." *Carsten Holm* afbrød ham, og sagde: "ikke altid er den fejs, som raader til Fred; Forsigtighed er ikke Frygt." - "Ikke altid!" svarte *Arens*; "jeg beskylder Ingen - heller ikke Eder; I maae selv bedst vide, om det var blot Forsigtighed, der bragte Eder til at følge med Kvinderne, istedetfor at tage Deel i Byens Forsvar?" - "Her ere nok tilstede af dem, der vare med mig," 342 sagde *Holm* stolt, og saae sig omkring i Forsamlingen, "lad dem sige, om jeg ikke tilbød Byemændene at gaae i deres Sted, skjøndt jeg saae den visse, unyttige Død for Øjne!" Dette bejaedes fra flere Sider. "Jeg skylder Fødelandet mit Liv," vedblev han triumpherende, "og skal ærlig betale min Gjæld; men derfor henslænger jeg den ikke iblinde. Ville alle I andre stride, saa er jeg med; men overlægger iforvejen, hvo der skal sørge for de Værgeløse, naar vi ere faldne!" - "*Carsten Holm* er en gjæv Mand, og taler efter forstandigt Overlæg!" sagde *Hans Peters*, een af de Otteogfyrrgetive; "var det ikke bedre, itide at give efter for Stormen? Den forlangte Pengesum kunne vi let udrede; og de tre Skandser - naar Fjenden først er borte, og hans Hær opløst, kunne vi vel raade med dem efter vort Tykke." - "Der er Mening i!" raabte mange Stemmer: "*Hans Peters* snakker ikke hen i Taaget." - *Johan Arens* traadte frem to raske Trin, udstrakte sin Arm, og sagde med hævet Røst: "Kjender I den Bye, der ligger? er det ikke *Meldorp*? er det ikke der, hvor de for tre Dage siden slagtede vore Brødre og Søstre uden Skaansel, ung og gammel iblandt hverandre? Var det ikke der, hvor Menneskeblod, Ditmarskerblod løb som Vand paa Gaderne? Og endda tale I om Fred? Fred! ja en Fred som den Lammet har, naar det taalmodigt seer paa hvorledes Moderen slagtes, og selv bagefter drøvtyggende lægger sig ned, og rækker Hals for Kniven! - Ved Gud og den hellige Jomfrue! Hvo der havde seet det, *Holm* saae, han maatte blive til en glubende Løve, om end Naturen havde givet ham et Harehjerte. Seer I hiin mørke Plet over *Meldorps* Kirketaarn? Vide I, hvad den betyder? - Det er Kongebanneret, Blodbanneret, der vejer, som et Sejerstegn over det frie Ditmarsken, os til en Trusel - nu, saa løber da alle I, som ere kede af Friheden og af Livet, løber hist over, og knæler for dette Dannebrog, som ingen Ditmarsker saa siden Sejren ved Bornhøvede! knæler! rækker Hals for Øxen! og trøster Eder saa i Døden med den Tanke: at I dog nu ikke seer, hvorledes Landseknægtene skjænde eders Hustruer og Døttre, myrde Eders smaae Børn - hør! hør! hvor det dundrer derover! Nu drikke de hverandre Ditmarsken til; de drikke paa eders Undergang og Fordærvelse - ville I ikke afsted, og takke for Skaalen?" - Her holdt Taleren inde nogle Øjeblikke, medens Alles Blik vare henvendte til *Meldorp*, hvor det dundrede Skud paa Skud, og Røghvirvel fulgte paa Røghvirvel, indtil hele Byen var indhyllt i Krudtdamp.

343

Endnu havde Ingen svaret paa *Arens's* æggende Tilraab: Nogle taug af Undseelse; Andre kunde, for Harm, ikkun fremføre uarticulerede Toner; og Resten glædede sig i Stilhed over en Tale, der fuldkomment udtrykte deres egne Følelser. Endelig optog *Wolf Isebrand* den angivne Tone, og sagde med et spottende Smil: "Skulle vi da afsted til vore naadige Herrer, saa lader os ikke glemme at medtage, til Tegn paa vor dybe Underdanighed, disse Faner, vore forfængelige Forfædre have ophængt herinde i Kirken! Lad os nedlægge for Fjendernes Fødder dem, de saa frækt og formasteligt fratog de højbaarne Hertuger og Grever ved Nordhamme og ved Anbroen og her - her i dette samme Wohrden, hvor Man betalte smeltet Blye med koldt Staal, og saa uhøfligt behandlede de fornemme Gjæster.* Dermed kunde vi tydeligst bevise vor oprigtige Anger og Fortrydelse over Fædrenes himmelraabende Synd, at ville værge for Liv og Gods, for Frihed og Fødeland."

Som en højt opdæmmed Strøm bryder med forøget Vælde ud af sit Fængsel, oversvømmer - bortriver Alt med sig: saaledes frembrøde nu de længe dæmpede Følelser af tusinde modige kamplystne Hjerter. Hartad eenstemmig besluttedes, forkyndtes nu den ædle Strid for Frihed eller Død; og det næsten ene ved vilde Raab og grusomme Forbandelser. Nær vare *Holm* og de øvrige Fredsvenner blevne Offere for det første

Udbrud af den rasende Krigslyst; men *Arens* og flere anseete Ordførere toge dem i Beskyttelse, idet de viste: hvor nødvendig Enigheden nu var, at enhver Arm var kostbar, og at Blodsudgydelsen ikke borde begynde med Landsmænd. *Isebrand* taug; han syntes ligegyldig ved, enten *Holm* og hans Partie var med eller ikke. Kun da Forhandlingerne om Forsvarsværket begyndte, sagde han stiklende: "Iad os høre *Carstens* Mening, om han ikke dennegang kan sige os, hvor vi skulle vente Fjenderne!" Med Fatning, og uden at lade sig mærke med, at han følte Snerten, svarede * 344 denne: "Førstegang har Fjenden narret os; men nu troer jeg, at have opsnappet saameget, at jeg sikkert venter ham paa den nærmeste Vej fra Meldorp til Hemmingstedt." - *Johan Arens* smilte, og sagde: "jeg troer ikke, *Carsten Holm* er heldig i at gjætte; der indtræffer gjerne det Modsatte af hvad han formoder: og altsaa gjætter jeg paa, at vi skulle have de fremmede Gjæster enten fra Nordhamme, eller fra Bysumsiden." - "Men jeg," sagde *Isebrand* tørt, "er nu af *Holms* Mening; det er ikke rimeligt, at han hvergang skal gjætte urigtigt. Førrige Gang troede vi ham, og toge fejl; troe vi ham ikke denne Gang, kunde det hænde, at vi ogsaa toge fejl." - "For ikke at tage reent fejl" raabte een af Forstanderne, "kunne vi jo befæste os paa alle tre Steder. Der er ikke saa langt imellem at jo de andre snart kunne komme den haardest Angrebne tilhjælp. Og deler Fjenden sin Styrke, er det jo nødvendigt at vi ogsaa deler vores." Herimod indvendte Nogle: at Undsætning - i Tilfælde af samlet Anfald paa eet Sted - kunde komme forsiide; og for dem ved Bysum gjøres umuelig, naar Slusernes aabnedes, og Marsken sattes under Vand. - Endelig, efter lang Raadslagning, fik den Mening Overhaand: at alle Adgange til Nordmarsken borde forsvares; men den til Hemmingstedt svagest besættes, saasom den af Naturen var stærkest. De allerfleste af Raadet ansaae det for nok, at her blev stillet een Fænnike og et Par Kanoner.

Som denne Beslutning var tagen, indbragte et Strejfpattie tre fjendtlige Spejdere. De To bleve af den forbittede Mængde, i bogstavelig Forstand, sønderrevne; men den Tredie lykkedes det *Isebrand* at frelse; og denne bekræftede, paa Tilspørgsel, at Fjenderne havde isinde at gjøre Angrebet der, hvor *Holm* formodede. Skjøndt vel de Fleste troede, at dette var et Krigspuds, i hvilket det kom ud paa eet om Spejderen var Medvider eller ikke, virkede det dog saameget: at Besætningen paa Hemmingstedtvejen forøgedes indtil fire Fænniker, eller omtrent fem hundrede Mand, og tolv Kanoner. De tre Sogne: Neuenkirchen, Hemmingstedt og Wöhrden afgave Mandskabet hertil, og *Wolf Isebrand* fik Overanførselen, efter hans egen Begjæring; og han forlangte igjen *Carsten Holm* til Medbefalingsmand. Herover forundrede sig Mange; men *Isebrand* erklærede koldt: at *Holm* havde været hans Ledsager paa Gesandtskabet; nu ønskede han ogsaa at beholde ham hos sig i Striden; han ventede god Bistand af hans dybe Forstand og store Snildhed. Til disse Yttringer smilte *Holm* - dog lidt tvungent - og en Kjender af Ansigter vilde have læst i 345 hans baade Mistroe til *Isebrands* Lovtale, og Ulyst til at modtage den foreslaaede Hæderspost.

Saavidt var Alt ordnet; men nu opstod det Spørgsmaal; hvilken Deel af Forsvarshæren skal have det hellige Banner - det indviiede Kors? Enhver af dem gjorde Fordring paa dette Palladium, og erklærede sin egen Post for den vigtigste og farligste, forfægtende sin Mening med alle muelige Grunde - baade stærke og svage. De Otteogfyrgygetive vidste tilsidst ingen anden Udvej, end Lodkastning. Da fremstod *Carsten Holm* og erklærede trodsigen: at hvor Korset kom hen, der vilde han med; visse Folk havde draget hans Mod og hans Ærlighed i Tvivl; han forlangte nu Lejlighed til at bevise begge Dele, og dertil var Dusind Dyvels Werff Stedet. Een efter Anden gav hertil sit Bifald, og understøttede *Holms* Paastand, med det Tillæg: at dette Sted laae midt i Forsvarslinien og at om Angrebet skedte paa eet af Fløjene, da kunde saavel Korset som dets Stridsmænd snart henflyttes til det truede Punct. Et skadefroe Smil foer over *Holms* mørke Ansigt, idet han kastede et hurtigt Blik til *Isebrand*, og et længere til *Reimer*, som hidtil taus og indsluttet i sig selv havde staaet udenfor Kredsen, og kun lidet lagt Mærke til Forhandlingernes Gang. Pludselig traadte han ind imellem de Ældste, og sagde: "Nu troer ogsaa jeg, at Fjenden vil anfalde ved Hemmingstedt, og beder Eder om, at vi Wimerstedtere maae være med der." Ogsaa dette bifaldtes.

Ind i Wöhrdens, efter Krigen med Grev *Geert* meget forstørrede og riigt udsmykkede Kirke, stimlede nu hele Forsamlingen. Foran Alteret stode Præsterne, og signede det bedende Folk. Nærmest ved dem knælede i tvende Halvkredse de Otteogfyrgygetive Landsstyrere; de Fleste ærværdige ved hvide Alderdomslokke, og bag ved dem det øvrige Folk, saamange som Kirken var istand til at rumme. Chorsangen fyldte det vide Tempel; Murene dirrede, og Fanerne, disse stolte Minder om Fædrenes Heltedaad, bølgede over de Bedendes Hoveder. Da fremtraadte, ført af tvende Præster, fra Sacristiet en tilsløret Kvinde, iført en bleggraee, ydmyg Nonnedragt; - det var *Telse Wollersien* - bag efter hende bar en tredie Præst det hellige Kors. Midt for Alteret stillede de sig, og afførte Pigen, under Psalmesang, Sløret og Nonnekappen, bedækkede hendes fyldige Barm med en hvælvet Guldbrynie, hendes Arm med Skinner, satte en blinkende Hjelm med højtvejende Fjedre paa hendes Hoved, og Korset i hendes Hænder. Som hun saaledes stod der i Ungdoms Skjønhed, med 346 tindrende Øjne og blussende Kinder, de sorte Lokker nedbølgende over den glimrende Rustning, lignede hun en Valkyrie, eller en Krigens Gudinde, som modtager de Dødeliges Hyldning.

Da Gudstjenesten var tilende, og Kirken forladt, overgaves den dejlige Skjoldmøe til *Wolf Isebrand*; men denne overgav igjen baade hende og Fanevagtens Anførsel til *Reimer*. Den elskende, men ikke svaghjertede Yngling, modtog med Stolthed denne af en uheldig Medbejler anviste Hæderspost. Og under de Ældres Opmuntringer og de Yngres Lykønskninger, bortdrog nu den lille Heltehop, de havde Ditmarskens dunkle Skjæbne i sine Hænder.

Det var over Middag, da den naaede den yderste Pynt af Geestlan det, lige sønder ud fra Hemmingstedt,

hvor det strækker sig ud Marsken mellem denne Bye og Meldorp. Den indgrøftede Vej fra sidste Sted og op i Nordmarsken gaaer lige mod Geestspidsen; men paa et Bueskuds Afstand bøjer den sig vesten om Samme, og løbe længere borte op i Højlandet. Ret ud for denne Vejens Bøjning standsede *Wolf Isebrand* med sin Trop, og lod den ufortøvet begynde at opkaste en Skandse. Gamle og Unge, som deels havde fulgt Toget deels siden strømede til fra de nærmeste Byer, toge ivrigen Deel i Arbejdet. Hver, som var mægtig for at røre en Haand, hjalp til Hakker, Spader, Skovle og Trillebørene kom i Gang, og den, der ikke kunde gjøre Andet, sankede Steen. *Isebrand* var allevegne tilstede, og bestyrede Værket - Opmuntring behøvedes ikke. Endnu inden Mørket faldt paa, var Skandsen istand og beplantet med Stykkerne, af hvilke de sex kunde bestryge den lige Vej, de øvrige sex tillige beherske dens Krumning. En dyb Grav strakte sig heelt udenom Befæstningen, og længere borte fra denne, i behørig Afstand, endnu tvende andre, ligeledes med noget lavere Brystværn. En tyk Taage som hele Eftermiddagen rugede over Landet, havde skjult dette Foretagende for Fjendernes Øjne.

Det var Midnat; Stjernerne glimtede mat gennem Taagens tynde Slør. Vejret var mildt og stille; Vinden hvilte. Der var Stilstand i Luften; det var som om Himlen betænkte sig, fra hvilken Kant, og *mod hvem* den skulde sende Stormen. Kun det evig oprørte Vesterhav lod høre sin hule Brummen, hiin varslende Røst, som ej forgjæves naar Marskboerens Øre.

Isebrand fornam den, som han vandrede fra Ende til anden paa sin nys opdæmmede Vold, og sagde til *Reimer*, der med nedbøjet Hoved 347 lænede sig paa en Kanon; "vi faae uroligt Vejr, og nordlige Vinde imorgen: vil Fjenden besøge os, kommer han maaskee til at vade eller svømme. Frisk op, *Reimer!* Natten er lang og jeg seer, at Du har ligesaaaliden Lyst til at sove som jeg - lad os faae en Sang!" *Reimer* rettede sig, og saae tilbage; der stod Teltet, i hvilket *Telse* befandt sig med Faderen og nogle af sine kvindelige Slægtninge. "Er Du bange for at vække vor Fanebærerinde?" spurgte *Isebrand*, "hun sover ikke mere end Du; jeg har hele Natten hørt dem hvidske derinde - syng, min Gut! og vær munter!" Nu sprang Ynglingen op, og satte sig paa Kanonen; holdende om Spydet, der stod ved hans Side, istemte han en krigersk Folkesang. Alt som han sang, kom Flere til, slog Kreds om ham og faldt ind med i Omkvædet; og langs hen med Brystværnet efternynnede de vækkede Krigere, som ikke vilde forlade deres Sæder, de kjere velbekjendte Toner. - "Det er *Reimer!*" sukkede *Telse*, og trykte den brændende Kind mod Korset, som skilte hende ved den Elskede; men hendes Medsøstre gik udenfor Teltet, for nærmere og tydeligere at høre Ynglingens skønne Stemme. Ofte tilforn, ved lystige Gilder, naar Paukerne og Piberne taug under Ophold i Dansen, havde de omkredset ham, de blussende Piger, og smilende lyttet til hans Kvad.

6.

Den syttende Februar fremlyste - for mange Tusinde Livets sidste Dag. Efter Midnat havde Nordvestvinden rejst sig, og var efterhaanden steget til stærk Blæst, som jog den kolde, regnsvangre Havguse ind over Landet. I *Meldorp* var alt i Bevægelse; Husene var fulde af svirende Krigsmænd, og de, der ikke kunde rummes inde, sværmede omkring paa Gaderne. Sang og Musik lød allevegne; men fortrinligen der, hvor ellers kun hørtes Messer og Psalmesang, mellem Klosterets gamle, alvorlige Mure. Hornenes, Fløjternes og Gigenes muntre Klang blandede sig i underlig Mislyd med Vindens Brusen og Hylen derudenfor, som Lampernes Skin med Dagskjæret i den store Dandsesal.

Da knaldede det første Kanonskud, saa Vinduerne klingrede. Dandsen holdt op; Instrumenterne taug. Cavalernerne takkede af, og førte Damerne til Sæde; og i Skynding vexledes blandt mangt et Par 348 ømme Haandtryk, veltalende Øjekast, og kjæle Ord, saavel i Alvor som i Spøg. Man gjentog sig Nattens Fornøjelser, og trøstede sig for det hurtige Opbrud med den følgende i Hejde; ja mangan forelsket Ridder engagerede allerede sit Hjertes Dame til næste Aften. - Ingen adskiltes nødigere end *Ebbe Geed* og den dejlige *Ida Ranzau*; hun dog med et snart Gjensyns glade Haab - han med Uro og sælsomme Ahnelser. "Jeg gaaer" sagde han, tredje Gang førende hendes Haand til sine Læber, "en uvis Kamp imøde; denne Uvished, skønne Frøken! binder min Tunge." "Dersom I ikke" svarte hun skjæmtende, "forinden glemmer hvad I har mere at sige mig, saa sees vi jo snart igjen." "Snart?" gjentog han sukkende, slap hendes Haand, og greb efter sin Fingerring; den han med et mørkt Blik drejede nogle Gange, trak halvt ud og skød ind igjen: *Ida* saae i sød Forventning til Jorden. Da tordnede det andet Skud. De Elskende foer op, som af en Drøm, Endnu et Haandtryk, et sjæfuldt Blik, et ømt "vi sees igjen!" og ud ilede den danske Ridder med alle de Andre, for at ombytte den lette Balklædning med Vaabendandsens tunge Staaldragt.

I Klostergaarden holdt Kongens, Hertugens og de øvrige Anføreres opsadlede Stridsheste, utaalmodigt stampende, og tyggende de skummende Miler; de høje Ryttere stode fuldt udrustede i Forsalen, og ventede det tredje Signal. *Hans Alefeldt* traadte hen for de kongelige Brødre, og sagde i tilsyneladende ligegyldig

Tone: "ubehageligt Rejsevejr ovenpaa en gjennemvaaget Nat." "Et Satans Vejr!" svarte *Kong Hans*, og keeg ud af Døren op mod den mørke Himmel, som allerede nedslængede Regndraaber og Sneeflokker blandt hverandre. "Ikke værre" faldt Hertug *Frederik* ind, "for os, end for Fjenderne." "Vi have det dog lige imod os," sagde *Alefeldt*. "Des ivrigere" svarte Hertugen, "ile vore Folk efter Qvarteer." "Vejen" vedblev *Alefeldt* "vil blive meget moradsig, og Skydtset ubrugbart." "Saa har vi Landser og Kaarder" raabte *Frederik*; "der ere flere end nok til at forsvare eders Dannebrog." Den fornærmede Hærfører havde et stolt Svar paa Læberne; men Larmkanonen brølte tredie og sidste Gang: Alle sprang til deres Heste. Kongen brummede, idet han satte sig tillave i Sadelen: "Een Dag kunde vi endnu have tøvet, Broder *Frederik*: det er et formaledidet satanisk Vejr!" "Band ikke vor Herres Vejr!" sagde Hertugen, "denne er vor Formælingsdag med den rige Marsk - der regner Guld ned i Brudens Skjød." "Der regner Vand!" udstødte Kongen, "det seer jeg, og siden efter Blod! - Gid Fanden 349 havde et saadant Bryllupsvejr!" Han sporede sin frysende Hingst, og foer ud med sit Følge, for at tage de opstillede Tropper i Øjesyn.

I Spidsen for tredive tusind Mand holdt paa sin store, kulsorte Ganger Gardens Anfører, den kæmpestore *Slenitz*, staalklædt fra Isse til Fod. Han hilste med sit lange Sværd, slog Visiret op, og sagde: "Med Eders Majestæts Tilladelse rider jeg nu forud, at bestille varm Aftensmad og godt Natteleje i *Hejde*." Kongen nikkede, og svarte: "kan smage godt paa kold Frokost - adieu saalænge, Hr. Junker!" Junkeren travede afsted; den stærke Hest pustede under sin tunge Byrde. Efter ham rullede Gardens Kanoner, og derpaa de fem tusinde vidtberømte, frygtelige Landseknægte. Deres lange Spyd bølgede over dem i deres taktmæssige, dundrende Gang, som Trommer og Piber styrede; de lange Rækker bugtede sig som en blinkende Strøm ned over den lange Bakke udenfor Meldorps nørre Port. Dem fulgte det holstenske Fodfolk, med sine Stykker; og som hver Fænnike kom lige for Kongen og hans Broder, standsede de et Par Secunder, og hilste paa krigersk Viis. Næsteften kom de danske Soldater, . og derpaa Rytterne. Foran til disse sluttede sig de høje Brødre med Følge, *Hans Alefeldt* og Dannebrog i Spidsen. De holstenske Ryttere udgjorde Bagtogten. Efter dem kom Trosset - uendelige Rækker af Ammunitions- og Bagagevogne: nogle førte Øl, andre Vine; atter andre vare bepakkede med Sengeklæder, Dækketøj, Bordservicer, 350 tilhørende Kongen og Hertugen og adskillige af de holsteenske Herrer; mange førte Spisevarer, een Vildt, en anden tamt - alt færdigt til Spiddet eller Gryden. Endeligen sluttedes Caravanen af Marketentere og Marketentersker, Spillemand og Skjøger, Soldaterkoner og Børn blandt hverandre. Havde Vejret været bedre, skulde ej engang de fornemme Damer have blevet tilbage; nu maatte de for det første tage til Takke med Klosteret, fra hvis Vinduer de tilvinkede deres Mænd, Kjerester, Fædre, Brødre, Slægtninge og Venner et ubekymret Level.

Paa Skandsen for Dusend Dyvels Werff havde Man hørt Signalskuddene i Meldorp, skjøndt Vinden bar fra; men da Luften var tyk af Taage og Snee, blev det umueligt at see derover, og ligesaa umueligt at gjætte, ad hvilken Kant Fjenden vendte sig. Stormen og Sneefoget tiltog bestandig. - *Isebrand* eftersaae Kanonerne, lod Fænghullerne bedække, Krudt og Lunter bevare for Fugtighed; og alt imellem lyttede han, og keeg ud over Vejen til Meldorp.

Efter noget meer end en Times Forløb - fra det sidste Kanonskud at regne - raabte *Reimer*, der uafadeligen havde staaet paa Udkik: "jeg skimter Noget derude - kom og see *Wolf Isebrand*!" - Denne kom, og lidt efter udbrød Begge paa eengang: "Der har vi dem!" Alle sprang nu til, for at komme op paa Brystværnet; men Anføreren standsede dem med det Raab; "tilbage! hvad ville I her? Fjenden maae ikke vide af os at sige, før han seer Røgen fra vore Kanoner - til Orden! Hvermand paa sin Post!" - Han saae atter ud mod Meldorp; og nu øjnede tydelig en mørk Masse i Sneen, og svage Vaabenglimt; og større og længere blev den sorte Strime, og flere og hyppigere Glimtene. "Rider nu," raabte *Isebrand* til de med Hestene i Beredskab staaende ilbud, "alt hvad Hestene kunne strække, til *Hejde*, og siger de Otte og Fyrgetive, at Fjenden kommer her; at de maae sende os Forstærkningen fra Lunden og Delve og de andre nordre Sogne, og skikke Bud over Hals og Hoved til Bysum; dersom de der ikke allerede har aabnet Sluserne, er intet Øjeblik at spille! - og I ved Kanonerne! stiller dem accurat paa Vejen; men Ingen skyde, før jeg siger til!"

Kun langsomt fremskred den fjendtlige Hær; og borte var allerede hiin Orden og krigerske Holdning, med hvilken den var udmarscheret af Meldorp. Vejret blev stedse barskere, Vejen sumpigere; Forspændshestene kunde kun vanskeligt slæbe Kanonerne; naar een trak 351 frem, sank en anden tilbage; her sprang et Kjøretøj, og der blev en Hest afkræftet liggende - alt dette gjorde Standsning. Fodfolket, som kom efter, maatte med stor Besværlighed og end større Arrighed ælte i det Dynd, som Artilleriet havde opkjørt. Geledderne vaklede, brødes; ikke sjælden trængtes de Yderste ned i Sidegrøvterne. Man bandte, skjændtes, trykkes, skuppedes. Officiererne vare ikke længere istand til at dæmpe den udbrydende Uorden; kun naar Anføreren vendte sin Hest, og brølte med sin Løvestemme, paafulgte en kort Taushed.

Saaledes var Man kommen Skandsen paa et Par hundrede Favne nær; uden endnu at bemærke den; thi Sneen pidskede de Fremrykkende i Øjnene; og *Isebrand* holdt sig endnu ganske rolig. Endelig bemærkede *Slenitz*, som utaalmodig var redet et Stykke forud, den første Grav, som ogsaa overskår Vejen lige ved dens Krumning. Han standsede og opdagede nu paa eengang baade den anden Grav og Skandsen selv, over hvis Brystværn Kanonerne og enkelte Hoveder stak frem. Hurtig ilede han tilbage, lod gjøre Holdt og befalede Kanonerne at beskyde Skandsen; Fjendens Taushed begyndte at forurolige ham.

Da *Isebrand* saae, at Kanonerne vendtes og Hestene fraspændtes, lod han først begynde det blodige Dagværk: trende Kugler gjennemfurede Gardens tætsluttede Rækker. Hans haarde Tiltale besvaredes; men kun med liden Eftertryk, da Ditmarskerne stode dækkede af den tykke Vold, og Garden sigtede med mindre Sikkerhed; dog faldt der Enkelte af Skandsens Forsvarere. Flere Salver gaves fra begge Sider - Ditmarskernes med stedse lige mordisk Virkning. Gardens Ild blev derimod bestandig svagere: nogle Kanoner demonteredes; paa andre blev Fængkrudtet vaadt, og vilde ikke brænde. Da befalede *Slenitz* at storme Skandsen: med Glæde hørtes denne Ordre af disse tappre Krigere, der ikke vare vante til, saaledes værgeløse at lade sig nedskyde. De fore forbi de unyttige Kanoner og hen til den første Tværgrøvt, over hvilken de lagde deres Landser, og de til dette Øjemeed i Meldorp tillavede Riisknipper og Kurvefletninger. Modige sprang de herover, og snart fyldtes Rummet mellem den første og anden Grav. Her mødte en ny Hindring: Knipper og Fletninger skulde hentes bag fra, og føres gennem den tætpakkede Masse, som ej engang kunde udbrede sig til Siderne, saasom den ogsaa her indsluttedes af brede og dybe Grave. Ditmarskernes Kugler gjorde 352 Rivt paa Rivt i denne sammenhobede Klynge: den vaklede, ravede, bølgede hid og did, liig en sivgroet Holm under stridige Vinde. Ordenen var borte, og havde taget Besindigheden med sig; Frygten fik Indpas. Officierernes usikre, ofte hinanden modsigende Commandoraab, de Saaredes Skrig og Stønnen, Ditmarskernes Jubel, deres Spot, deres Trusler og Forbandelser, som Vinden hidførte lydeligen - Alt forøgede de forhen sejrvente Krigeres Uro og Forvirring. Man maatte tilbage og ud af denne frygtelige Fælde; Anførerens vældige Røst, der end ikke overdøvedes af Larmen og Stormen og Skytsets Torden, befalede Retiraden. Uordentlig, mordisk var denne, mere endogsaa end Fremtoget: Man styrtede til, trængtes, stimedes for at komme over Graven; paa mange Steder brast den skrøbelige Bro; de Forreste nedtraadtes, og bleve selv til Bro for de Efterkommende. - Rolig, uforfærdet, omsuset af Kugler holdt *Jørgen Slenitz* paa sin store Stridshingst midt imellem den tilbagevendende Fortogt og Middelhuben, og ordnede begge til et nyt og forandret Angreb. Højt fremragede hans Kæmpeskikkelse over alle hans Krigere. De flokkedes omkring ham, som Bølgerne om en Klippe, der staaer urokket under Stormens Rasen midt i det oprørte Havs Brændinger.

Paa Skandsens Brystværn stod *Isebrand*, og betragtede taus og smilende Forvirringen i den fjendtlige Hær; hans Kanoner vedbleve at lyne og tordne. Da traadte *Reimer af Wimerstedt* hen til ham, og sagde: "vore grove Klumper synes ikke at smage de fine Herrer derhenne - de betakke sig - de vige - skulle vi nu ikke følge dem et Stykke paa Vej?" "For tidlig, *Reimer*, for tidlig!" svarte *Isebrand*, "hvorfor skulle vi opoffre af vore Folk, før Nøden kniber? Stykkerne gjøre jo endnu god Besked - vi ville tøve, til Havet kan komme os tilhjælp - hvert Øjeblik maae vi vente vor gamle trofaste Bundsforvandre." - "Hvad!" raabte *Reimer*, "hvo er det, der stormer ned ad Vejen og forbi Skandsen?" *Isebrand* saae derhen, og sagde: "det er Tellingstedternes Fane - det er af Undsætningen, de sende os fra Hejde; men denne Hidsighed duer ikke - see, hvor Garden ordner sig, for at tage imod dem!" "Vi maae komme dem tilhjælp!" sagde *Reimer*. "Paa ingen Maade;" svarte den sindige Anfører: "Ditmarskens Frelse hænger i et Haar; forlade vi Skandsen, og overmandes af denne uhyre Mængde, saa er Alt fortabt -" "- see!" raabte *Reimer*, "nu springe de allerede over den sidste Grav - nu vende de Spydene - de fælde dem - nu gaaer det løs - lad i det mindste Kanonerne tie; 353 ellers skyde vi vore Egne, tilligemed Fjenderne." "Nej!" ikke heller det!" svarte *Isebrand*; "men siig dem blot, at de rette dem lidt højere - Ilden maae blive ved, og Kuglerne ikke spildes." *Reimer* foer omkring ved Kanonerne, at udrette denne Befaling.

Slenitz, da han saae Tellingstedterne angreb, raabte til sine Tropper: "munter Karle! nu har vi dem - de komme af sig selv - tager imod dem, som det anstaaer den store Garde!" En hæftig Kamp begyndte. I Begyndelsen kunde Gardisterne ikke modstaae Ditmarskernes stormende Angreb og længere Spyd; men langt vare de ej heller istand til at vige; thi Vejen var spærret, og een Kolonne fremdrev den anden: Umueligheden i at flygte tvang dem, først til at staae, og derefter til at trænge den liden forvovne Hob tilbage. En Fjerdepart af disse hundrede Tellingstedter faldt, og de Øvrige sprunget paa de omvendte Spyd tilbage over Graven, hvor Garden for det første ej var istand til at følge dem.

"Seer I?" sagde *Isebrand* til *Reimer* og til de mange Andre, der vare traadte op paa Brystværnet, for at see paa Striden; "Hidsighed uden Plan, Blodspilde uden Fordeel! - Afsted Du og Du til Hejde! siig dem, at Krigen er ene her; thi fra ingen af de andre Kanter høres endnu et eneste Skud! lad alle Mand ile herhid! og spørg dem, hvad de bestille ved Sluserne? hvor Havet bliver af? - Sove de der ved Nørremeldorp og Bysum, skulde al Verdens Ulykker slaae dem!" Tvende Ditmarskere sprang ned, satte sig til Hest, og foer op til Hejde. En ny Trop kom dem med Stormskridt imøde - det var Delverne.

Gardens erfarne General stræbte at benytte Krigslykkens første svage Smil: han lod alle brugbare Kanoner føre op og rette mod Tellingstedterne, som raadville hverken gik frem eller tilbage. Ogsaa Delverne, som ikke kunde rummes i Skandsen, vilde vorde udsatte for de fjendtlige Kugler. *Isebrand*, som saae Faren, sendte Iilbud til sine blottede Landsmænd, bad dem forlade Vejen, trække sig ud mod Vesten, og fra Siden anfælde Gardens Batterie; medens han fra den østlige Kant lod *Reimer* med sine Wimerstedtere omgaae det - begge Hobe skulde forsøge at trænge ind over Vejen, bemægtige sig Kanonerne, fornagle eller omstyrte dem. Et farligt Foretagende, som dog til de tvivlrådige Fjenders Forbauselse i faa Minuter lykkelig udførtes. Efter at have affyret en unyttig Salve, bleve Artilleristerne nedstødte, Kanonerne væltede eller nedrevne i Grøvterne - og alt 354 dette forinden Landseknægtene der bagved formaaede at frelse dem. Vel gjorde de nu et ordnet modigt Anfald, og dræbte i dette de Ditmarskere, som tøvede forlænge paa Vejen;

men de Øvrige svang sig med Behændighed paa deres Spyd tilbage over Grøvterne, og foruroligede fra Engen deres Fjender. Forgjæves lod *Isebrand* dem kalde tilbage: saa forbittrede vare de, saa gridske paa Kampen, at Anførerens Befaling Intet formaaede; hvilket dog ej heller var noget Usædvanligt hos dette ubændige Folk.

Slenitz gjorde Anstalter til at fordrive Modstanderne: han lod sammenbringe Riisknipper, Lavetter, Hjul - Alt hvad der kunde tjene til at opfylde Grøvterne; og da han saaledes paa begge Sider havde skaffet sig Overgange, befalede han det dobbelte Angreb, under Feldtraabet: "Vaer dig, Bonde! nu kommer Garden." "Hjælp, Maria!" skreeg Ditmarskerne, og stimlede sammen til Vadestederne, hvor haardnakken Modstand længe holdt Fjenden tilbage; mange af disse faldt for Marskbøndernes lange Spyd, flere klemtes ud i Grøvterne.

Da *Isebrand* mærkede *Slenitz's* Hensigt, og i det samme saae Vandet stige i Engene mod Vesten, raabte han: "Nu Landsmænd! nu er Tiden kommen - ikke til at døe, men til at sejre; til at fordærve vore Fjender og hævne alt det uskyldige Blod, de have udøst i Windbergen og Meldorp. Frisk heran! seer I ikke, at baade Himlen og Havet er med os? Følger mig! fremad, fremad! og seer Jer ikke tilbage!" Med disse Ord sprang han ud over Brystværnet og Graven, de fire hundrede Wöhrdener og Hemmingstedter efter ham. Som en Stormvind foer Hoben over den anden og tredie Grav; og med det Udraab: "Vaer dig Garde! Nu kommer Bonden!" styrtdte den sig ind paa Fjenden, der nu havde tre Sider at forsvare. De, der vare trængte over Grøvterne mod Øster og Vester, bleve forladte af deres i Fronten ængstede Cammerater, og faldt alle under Ditmarskernes frygtelige Spær og Hellebarder. Disse betjente sig derpaa af Fjendens Overgange, og forenede sig med *Isebrands* Trop. De ængstede, sammenpressede Landseknægte faldt, hartad uden at kunne gjøre Modværge - hele Fortogten var ødelagt.

Men foran Middeltræfningen holdt endnu den uforfærdede *Slenitz*, ordnende, opflammende denne til nyt Angreb; efterat have befalet Bagtogten at dele sig, gaae over Grøvterne, langt udenom Ditmarskerne og Skandsen, og bemægtige sig denne, som han nu troede at 355 være forladt - han vidste ikke, at den var besat af fem hundrede Mand friske Tropper under *Johan Arens's* Anførsel. - I Spidsen for den lille, modige Hær, der allerede havde tilintetgjort en sjettede Deel af Garden, og frem, over Dynger af Døde og Døende, trængte nu *Isebrand* og *Reimer* ind paa Centrummet. Den Første viste med Spyd paa *Slenitz*, og sagde: "Du tager Hesten, og jeg Manden!" Og med det Raab: "Vaer Dig, Junker! nu kommer Bonden!" rendte han sit Spyd mod Dennes Bryst, og *Reimer* sit dybt ind i Hestens Bringe. "Fordømte Pak!" tordnede *Slenitz*, og afhug i eet Drag begge Spydskafte. *Isebrands* var trængt ind gennem Brystharnisket; men saaledes til Siden, at Spidsen kun berørte Ribbenene, bøjede sig mod Rygskinnen, og blev hængende ved Gjenhagerne. Junkeren sporede i samme Øjeblik sin Hest, for at sætte ind paa Angriberne og nedhugge dem; men Hesten, smertefuld af det dybe Dødssaar, stejlede, vaklede med sin tunge Byrde - sank under den til Jorden. Dens Rytter, behændig som stærk, kom til at staae opret, og hævdede atter sit uhyre Slagsværd, da *Reimer* underløb og greb ham om Livet, og *Isebrand* med en Hellebarde slog ham Sværdet af Haanden. En tredie Ditmarsker sprang til, klyngede sig op om hans Hals og, da de andre To skøde efter, tyngede ham baglænds ned - det drøned i Jorden, da den vældige Kæmpe faldt, forladt af sine Garder, der nu allerede begyndte at vige for Bondehærens uimodstaaelige Anløb. Skjøndt kun let saaret, var det ham umueligt, i den tunge Rustning at rejse sig mod de tre vældige Fjender. Og dog havde disse langt vanskeligere ved at dræbe, end ved at fælde ham: hans flinthaarde tykke Hjelm og Harnisk modstod alle Hug og Stød. "Kan han ikke døe som en ærlig Mand," raabte *Isebrand*, "saa lad ham drukne, som en Hund!" Og dermed væltede alle Tre den halvkvalte Kæmpe ned i Grøften - den døde Hest oven paa ham.

Da sank Gardens Mod: "flye, flye!" lød det hen igjennem de vaklende Rækker. "Obersten er falden - Fjenden sejrer." Da vendte sig de Bagerste af Middelhoben til Flugt; de Forreste sprang til begge Sider i Grøfterne, og søgte at vinde Engene; men paa den vestre Side stode disse allerede under Vand, og de Fleste af dem, der søgte herud, fandt Døden; de paa den østlige Side søgte ind i det herværende Krat, og reddede sig for største Delen, inden den voxende Overstvømmelse naaede dem. Bagtogten, som allerede, efter Ordre, var kommen over Grøvterne, saae de Forrestes Flugt, fulgte deres 356 Exempel, og frelstes eller druknede med dem. Den store, mægtige Garde - for en Time siden sex tusinde velordnede, sejrsvante, sejrstolte Mænd - var slagen, adsplittet, opløst, tilintetgjort.

Hele den øvrige store Hær havde i denne vigtige Time været ganske uvidende om hvad der foregik ved Dusend Dyvels Werff. Stedse langsommere og langsommere blev dens Fremrykken, til den omsider maatte holde ganske stille. Kongen og Hertugen spurgte forgjæves om Aarsagen til denne Standsning; Ingen kunde give nogen Oplysninger. Det varede et Kvarteer og længere; endnu kom Man ikke videre: saa langt Man kunde øjne for Sneefoget, holdt Fodfolket ubevægeligt foran de hærførende Brødre. Kongen, som ikke i bedste Lune havde forladt Meldorp, blev stedse mere utaalmodig over dette Ophold i saa umildt et Vejr, og forlangte hastig Underretning om Aarsagen til denne uforklarlige Sinkelse; men de, der bleve skikkede forud, og med Møje trængte sig frem gennem nogle Regimenter, kunde tilsidst hverken komme frem eller tilbage; de, der sendtes udenom, kom vel igjen, men kunde ikke berette andet, end at de vare standsede af Moradser, og at Sneen og den tykke Kruttdamp, som drev dem lige i Øjnene, ikke tillod dem at see hvad Garden foretog sig. "Junker *Slenitz*" bemærkede Kongen, "gjør temmelig lange Complimenter idag." "Han er ligesaa forsigtig som tapper," svarede Hertugen, "og længe vant til at krige i Marsklandene; han vil have

Vejen ryddelig, inden han rykker frem."

Nu taug Kanonerne; men Fodhæren kom endda ikke videre, "Dette er mig ligesaa ærgerligt som ubegribeligt!" raabte Kongen; "skal det vare ret længe, er jeg istand til at vende om til Meldorp - see kunne vi ikke, og høre ligesaa lidt." "Med eders Tilladelse" sagde *Alefeldt*, "det forekommer mig, som om jeg skulde høre en dump, utydelig Larm der forude!" Man lyttede; men Stormens Hvinen, Hestenes Pusten, Trampen og Pladsken i den sølede Vej, forvirrede hiin dunkle Lyd fra det Fjerne. - Omsider trængte et Rygte tilbage gennem den lange Colonne af holsteenske, tydske og danske Soldater: "Garden" heed det først, "har stødt paa en uhyre stærk Skandse, besat med hundrede Kanoner; Fortogten laver sig til at tage den med Storm." Strax efter hørtes der, at Skandsen var taget. Kort derpaa sagde Man, at Stormen var afslaaet, og at Garden trængtes tilbage; og atter heed det paanye, at Ditmarskerne havde forsøgt et Udfald, og bleve nu huggede sammen. Endelig skimtede Man nogle af de 357 flygtende Landseknægte, der satte ind ad Geesten til, og nu raabtes der: "det er Bønderne, der løbe; nu bliver det snart lyst herforan." Men faa Minutter efter lød det Rædselsbudskab: "Det er Garden, der flygter; den er slagen og adsplittet; Obersten er fangen eller falden." Strax efter heed det i den danske Hær: "Holstenerne ere slagne."

Den bittreste Harme opfyldte de kongelige Brødres høje Sind: Der holdtes de indspærrede paa den snævre, sumpige Vej, uden at kunne komme Hæren forved tilhjælp; uden at kunne bevæge enten Fodfolk, Skyts eller Ryttere; eet Rygte skrækkeligere, utroligere, end et andet; intet Sikkert at opdage om Avantgardens Skjæbne; Intet at see, undtagen de nærmeste Pelotoner af Hæren; Alt forresten Snee og Vand - thi Havet havde allerede oversvømmet Engene paa begge Sider.

En hastig Beslutning maatte tages; men hvilken? Ingen vovede at udtale det Ord "Retirade." - Kongen skød Skylden for denne mislige Stilling paa sin Broder; han afvæltede den paa de ham omgivende holsteenske Herrer; disse igjen paa *Jørgen Slenitz*. Men stedse nærmere og mere truende kom Faren: allerede hørtes Vaabenbraget og de Kæmpendes Skrig lydeligen forude; allerede saaes Uro og Forvirring blandt Fodfolket; allerede saaes Flygtninge springende, vadende, tumlende, raabende om Frelse paa begge Sider i Vandet. Da var Hertugen den Første, som nævnede det krænkende Ord. "Vi maae retirere" sagde han "ud af denne forbandede Fælde, og paa tør Land ad Meldorp til; der ville vi tage mod den dumdristige Fjende." Med bittre Taarer vendte Brødrene deres Heste, overladende til deres Stab med den halve Deel af Rytteriet at komme Fodfolket til Hjælp, og standse Fjenden, om det virkelig skulde lykkes ham, at trænge saa langt frem. Med største Besværlighed trængte de sig igjennem Rytterhoben og Trosvognene; og kun Ærefrygt aabnede dem Vej, som herefter lukte sig for mange Tusinde; og neppe vare de slupne ud af Trængslen, førend Flugten blev almindelig, endogsaa over den hidtil uangrebne Deel af Hæren.

Saasart Kongen og Hertugen vare borte, søgte de tilbageblevne holsteenske og danske Herrer at oprette den forstyrrede Orden, og enten af forjage en Fjende, som hverken formedelst Antal eller Tactik var frygtelig, eller i det mindste at udføre et mindre vanærende Tilbagetog. - Forgjæves! Mod, Besindelse, Disciplin - Alt var tabt, opslugt af ubetvingelig Angst: den vrede Himmel foroven, det troløse 358 Hav ved begge Sider; foran den glubende Fjende - kun een Vej syntes endnu aaben; og dog var det den farligste af alle. Ryttere, Fodfolk, Kanoner, Vogne, Officierer og Soldater blandedes, styrtedes, væltedes, nedtraadtes blandt hverandre, indtil omsider de dybe Grøvter syntes sikkrere end selve Vejen. Mange sprunget da frivilligt, Mange stødtes ud, og prøvede ved Svømning eller Vadning at undslippe Døden. Ditmarskerne, som jagttog, at flere og flere af de til Døden indviede Offere paa denne Maade satte sig i Frihed, ilede nu paa begge Sider langs hen med Grøvtkammen, og indspærrede deres Fjender; brød Nogen ud, gjennemborede de ham, eller rev ham med Hellebarderne ned i Dybet; og ofte - naar denne Dødsmaade syntes dem for langsom - sprang de i Masse over Grøvten, og trængte de tætsluttede Rækker over i den modsatte, hvor atter Andre modtog dem med Hug og Stik. Som Edderkopper fare til og fra de i Garnet hængende Fluor, snære dem fastere og fastere, give dem Rap paa Rap med deres lange, frygtelige Tænder: saaledes fore Ditmarskerne op og ned med den indspærrede Hær, svang sig over Grøvterne og tilbage igjen; og dette med saamegen større Lethed og Kraft, som de forlængst, efter *Isebrands* Exempel, havde bortkastet Harnisk, Hjelm og Skjold - de behøvede jo ikke mere at forsvare sig, men blot at angribe, at dræbe.

Den kongelige Hærs store Mængde var dens Fordærvelse; det halve Antal skulde kunnet bevæge sig friere, og lettere have ordnet sig igjen efter hiin første Forvirring; Over- og Under-Befalingsmænd havde kunnet sees, høres og følges. Nu saaes kun den mangefoldige Dødsfare, nu hørtes kun de Saaredes Jamren og Fjendernes vilde Sejrsraab, nu fulgtes kun den blinde Frygts Indskydelser. De Færreste faldt under Ditmarskernes Spyd; Flere druknede uden Saar i Gravene, nedtraadtes af Hestene eller af hverandre indbyrdes.

Dog viste sig, midt i denne fordærvelige Modløshed, ikke faa Exempler paa Standhaftighed og mandig Foragt for Døden; det skjønneste gav Generalen *Hans Alefeldt*, tilligemed et halvhundrede danske og holsteenske Adelsmænd og høje Officierer, som sluttede sig til ham og det trehundredaarige Rigsbanner, det stolte Dannebrog, der var betroet i hans Hænder. Dette Modværge frelste nogle tusinde Flygtninge, og Ridderskabets Ære; men ikke den gamle, sejrsvante Dannerfane. Den ene af dens Forsvarere segnede efter den anden; og sidst af Alle *Hans Alefeldt* under det synkende Flag. I dette 359 Øjeblik havde de unge, oldenborgske Grever med en fra Bagtogten samlet Rytterhob arbejdet sig frem til hans Undsætning. Forsiide!

Snart bleve de skilte fra deres Ledsagere og omringede. Da længere Forsvar var umuelig, raabte den Ældste: "I gode Ditmarskere! tager Løsepenge for vort Liv, saamange, I ville - vi ere Greverne af Oldenborg!" "Vi" svarede *Wolf Isebrand* "ere Bønderne af Ditmarsken, og have ingen Tid at gjøre Fanger idag." Med disse Ord stødte han sit Spyd i Ynglingens Bryst - Broderen faldt ved hans Side.

Slaget var forbi. Den store, veludrustede Hær, hvis Lige Holsteen aldrig havde seet, var inden Middag dræbt eller forjaget; neppe en fjerde Deel kom tilbage - som det hedder i Visen: "hvor før reed fire, der rider nu een" - og Ingen saae sig om, før han var kommen heelt ud af dette skrækkelige Land. Hele Holsteen, hele Danmark blev opfyldt med Forfærdelse og Sorg; i begge Lande fandtes neppe eet adeligt Huus, hvori man jo begræd Fædre, Brødre, Sønner. Forgjæves fremsendtes Løsepenge med ydmyge Bønner: Ditmarskerne, 360 grummere end Hectors Bane, afsloge at udlevere de Faldnes Legemer, Oven Jorden maatte de forraadne og opædes af vilde Dyr og Fugle; deres Been opstabledes som et Gjerde paa begge Sider af Vejen imellem Meldorp og Hemmingstedt; i mange Aar laae de der, som et Minde om "de Vældiges Ydmygelse og de Ringes Ophøjelse."

Ditmarskerne fore videre frem over Kongehærens livløse Ruiner. Støttende det blege, blodige Hoved til et Vognhjul, laae *Ebbe Geed* just paa Isebrands Vej, Skjoldet sønderhugget, Hjelmen kløvet ved hans Side. Sejrherreren kjendte ham, og sagde hastelig: "Tak for sidst, Hr. Ridder! Bedre var det for Eder, om I havde fulgt min Advarsel; men jeg skylder Eder en Tjeneste; kan I bjerge Livet, skal jeg see at bringe Eder i Huuslye." Neppe var det Sidste ude af hans Mund, før en Hellebarde hvinede ned mod den Saaredes Hoved; med Dødshugget fulgte en Røst, som vildt udbrølte: "Ridderblod er ikke bedre, end Greveblod - korteste Pine er den bedste."

Man naaede Trosset. Alle Vognene vare forladte; der fandtes ikke en levende Sjæl paa nogen af dem; allerede længe før Slagets Ende vare de flygtede ad Meldorp til. Ogsaa denne Bye var øde og tom; de Tilbageblevne, tilligemed den efterladte Besætning, befandt sig allerede i Holsteen, da Ditmarskerne kom. Nogle af disse fulgte vel de Flygtendes Spor; men uden at have naaet dem, vendte de om ved Grændsen, og forenede sig med deres øvrige Landsmænd, som imidlertid havde kjørt de erobrede Vogne op til Byen. Et uhyre Bytte: den hele Krigscasse, umyntet ædelt Metal, Kongens og Hertugens Sølvbordtøj, kosteligt Bohave og prægtige Stadsklæder til Brug ved de forventede Sejersgilder i Hejde og Lunden; mange private Pengeskrine, som betænksom Speculationsaand havde forsynet sig med, for strax at kunne handle med de plyndrende Soldater. Dog Intet var for Øjeblikket mere kjerkomment, end den store Forraad af Spise- og Drikkevare: Nogle Vogne bepakkede med slagtet og plukket Fjerkræ; andre med spækkede Harer og Dyrerygge; andre med kogte Skinker; og atter andre med Bagværk; stærkt Øl, gammel Mød, herlige Vine - Alt tilsammen i stor Overflødhed.

Ikke i Hejde, men i Meldorp; ikke af Fyrster og Riddersmænd, men af Bønder fejredes nu den berammede Fest. I de rigt udsmykkede Haller, hvor Natten tilforn Danmarks og Holsteens glimrende Adel forlystede sig i siirlige Hofdanse med fine Fruer og Frøkener, der tumlede sig nu i plumpe Spring de fiirskaarne Marskboer med 361 rødmussede, fyldige Bønderpiger - af Overgivenhed smykkede med den nye og sjældne Stads, med Fjederhatte, Guldkjæder, Knæesløjfer og Ridderbaand. Spottende tituleerte de hverandre indbyrdes med Hertuger, Grever og Friherrer - Damerne vare alle durchlautige og naadige. *Reimer*, *Hans Alefeldts* Bane, hilstes som Feldtmarskalk og Ridder af Dannebrog; *Wolf Isebrand* hedte Greve af Oldenborg - og Ingen var ringere, end Junker. De mange, tildeels ukjendte Instrumenter blæstes og strøges i vildtskurrende Misklang af indenlandske Spillemand, hvis hele Færdighed ellers strakte sig kun til Trommer og Piber. De lange med dyre Dammasker dækkede Borde glimrede af Sølv og Guld og slebent Krystal, og - svømmede i kostbare Vine. Skaaler paa Skaaler lød for Ditmarskens evige Frihed.

Saadan en Nat fulgte paa den evig uforglemmelige syttende Februar.

7.

Natten til den attende Februar, Aaret efter det store Slag ved Hemingstedt, fenstrede *Reimer* af Wimerstedt atter hos *Telse Wollersien*; men ikke som hiin Nat, da han munter og let i Hu dansede hen under den stjerneklare Vinterhimmel. Tvivlraadig, ængstelig sneeg han sig nu ad forbudne Veje; Taage indhyllede hans Gang; Tøevinden peeb i hans vaade Lokker, og Uglen tudede sin tungsindige Midnatssang fra Wöhrdens Kirketaarn. Han standsede foran den ærværdige Bygning, hvor *hans* Trophæe, det gamle Dannebrog, hang blandt Fyrgetive mindre Faner, en Amindelse fra Frihedskampen - en hellig Reliquie for ufødte Slægter: Krigerfryd hævede hans stolte Barm, og en Haabets Straale trængte ind i Ynglingens elskende Hjerte; en lys Tanke opklarede dets Mørke, som Lynet den skumle Uvejrsskye. Hurtig ilede han til Jomfruens Bolig, og pikkede sagtelig paa det fra gladerer lider saa velkjendte Vindue. Det gik op paa Klem, og en bævende

Stemme hvidskede: "er det Dig?" "Luk bedre op *Telse!* jeg har gode Efterretninger" svarede *Reimer* ligesaa sagtelig, "jeg har været i Meldorp." "Ak, *Reimer!*" sukkede hun, "bliv hellere udenfor! jeg tør jo ikke tage imod Dig -" "- Hvorfor ikke?" vedblev han, og stod allerede i Kammeret, "med Klosteret er det forbi - Du bliver hverken Nonne eller Abedisse." "Hvorledes det?" spurgte hun glad, "fortæl mig, hvorlunde det gik til!"

362

"Der var da stor Forsamling;" tog han tilorder "Prioren og hans Munke, de Otte og Fyrgetive, alle Præsterne og en stor Mængde Folk baade fra Byen og hele Landet. Først blev oplæst et Brev fra Erkebispnen i Bremen, hvori han roste os Allesammen for det gudfrygtige Indfald, at ville oprette et Nonnekloster; han opmuntrede os til at stræbe med Bygningen, og begavede det rigeligt: saa vilde han sende os mange rare Reliquier, at Stykke af Christi Kors, en Stump af den Hellige Jomfrues Svededug, og meget mere, som jeg nu ikke kan huske. Denne Skrivelse ledsagede nu Præsterne med mange fromme Formaninger. Den Første, som svarte herpaa, var *Johan Arens*: ""Det er Altsammen meget godt - sagde han - Løvtet er gjort, og det bør holdes; Penge har vi at bygge Klosteret for; men hvor faae vi Nonner fra?"" - Han kunde ikke bare sig for at smaasmile, da han sagde dette, for den *Arens*, veed vi nok, har aldrig været nogen Helgen. - ""Det er vel den mindste Sorg"" svarte Prioren, ""en større Vanskelighed vorder det at vælge blandt saa Mange, uden at fornærme Nogen."" ""Klosterløvtet skal dog være frivilligt?"" spurgte *Arens*. ""Det forstaaer sig"" svarte Prioren, ""tvungne Løvter modtager Himmelen ikke."" ""Hr. Pastor!"" raabte *Arens* overgigen, ""kjender jeg de ditmarsker Piger ret, er der ingen af dem under de Halvtredsindstive, som har Lyst til at gaae i Kloster; de ville vistnok langt hellere giftes."" Der blev en Mumlen blandt de gejstlige Herrer, og Præsten her fra Wöhrden sagde stødt: ""Af en sat Mand at være, og en Landshøvding dertil, taler I noget verdsligt - letsindigt -"" Saa blev *Arens* vred, vendte sig om imod ham og sagde: ""verdsligt eller ikke, jeg taler efter min Overbeviisning. Og det siger jeg Eder: ingen Irettesættelser, Præst! Vi Ditmarskere bære Agtelse for eders Stand og det hellige Ord, I forkynde; men forresten, maae I erindre, ere vi frie Folk, der hverken bøje os under Scepter eller Krumstav. Ingen Tvang ville vi vide af at sige, ingen Truen og heller ingen Lokken."" ""Ingen af Delene, skal bydes Eder"" svarte Prioren; ""men I vil dog heller ikke forbyde Klosterets Oprettelse? eller hindre gudfrygtige Kvinder at indtræde deri?"" ""For mig"" raabte *Johan Arens* studs, ""maaer der indtræde saamange, der ville; men jeg tænker endnu, at vore unge Kvinder hellere vil skaffe Fædrelandet Forsvarere, som det altid kan behøve, end sidde i eensomme Celler og dreje Rosenkrandse. Og hvad de gamle angaaer, jeg troer heller ikke de skøtte stort om Klostertugt - vore Kvinder ere fødte i Frihed, saavel som vi."" - Den 363 Tale fandt stor Behag, undtagen hos de gejstlige Herrer; og Fogden *Peter Nanne* sagde: ""Kanskee vil det gaae, som *Arens* mener; og det kommer alt paa en Prøve an; vore Meninger her kunne Intet afgjøre."" ""Aaja!"" siger *Arens*, ""lader os anstille et Forsøg! Her i Meldorp findes sagtens en tre hundrede giftefærdige og gamle Piger: kald dem tilsammen, eller gaaer til dem enkelte - hvilket I selv behage - og dersom I da faae Ja hos Tre af dem, giver jeg af egen Formue tre sølv Lysestager til Alteret i Hejde Kirke, saa svære som de findes i nogen anden."" ""Det lader sig høre,"" raabte Hejde Præst ""vi kunne jo prøve dette gudelige Frierie! naar vi tage hver sin Gade, er det snart bestilt; kommer mine Brødre! og hjælper paa eengang Klosteret til Jomfru og Kirken til Lysestager!"" Dette sagde han lystigt, og alle Præsterne droge nu afsted, hver sin Vej. - Medens de vare borte, blev der snakket herom baade frem og tilbage. *Carsten Holm* holdt med de Gejstlige, som han altid gjør, og sagde blandt Andet: ""Jeg ynder ikke denne sælsomme Bejlen; det seer næsten ud, som om vi lode de Guds Mænd løbe med Liimstangen. Og sæt nu, at de ingen hværve, hvad beviser saa det? hvilken Pige kan vel over Hals og Hoved bestemme sig til saa vigtigt et Skridt?"" ""Meget vel"" raabte *Thomas Boye*, ""Sagen er bekjendt nok, de have haft et heelt Aar at betænke sig i; og hvad det angaaer, at holde Præsterne for Nar, det har Intet at betyde: saadan en Tour gjøre de hellere end gjerne."" Saa blev *Holm* studsig, og meente, at Man her i Landet ikke viste Kirken og dens Tjenere Ærbødighed nok. Men *Johan Arens* svarte ham ligesaa studs: ""Hvad Ærbødighed? gaae vi ikke i deres Messer og Skriftestole, og give dem deres rundelige Brød? Hvad vil Du mere? Mod Kongevælde har vi forsvaret os med Liv og Blod i disse mange hundrede Aar - lad Ingen komme her og byde os Præsteregimente! Vi ere frie Folk, og regjere os selv."" Den Tale roste de Allesammen, og Mølleren maatte tie stille. - Det varede nu en Timestid eller mere, saa kom Præsterne igjen, den ene efter den anden; men allesammen slukørede og ganske mutte, paa Hejdepræsten nær: han kom trækkende med to gamle Piger paa over tredsindstive Aar; og efter dem fulgte en heel Stimmel unge Piger, som smidskede og fnisede. ""Jeg fik To for Een"" raabte han muntert, ""hvormange har I Andre?"" De tvende Piger bleve førte midt i Forsamlingen, og Prioren spurgte dem nu: ""Har I beraadt Eder med Gud og med eders eget Hjertelag, at I frivilligen vil tjene Herren 364 eders Livstid, med Bøn og Sang, i Lydighed og Kydskhed?"" - Hertil smilte Mange, og de Unge der bag ved knistrede. De sagde begge To Ja; ""Men"" lagde den Ene til, efter nogen Betænkning: ""Jeg vil have frit Forlov til, imellemstunder at besøge Slægt og Venner, og ærbare Gildeslaug"" - ""og jeg"" faldt den Anden ind, ""vil ikke være saa bunden, at jeg jo kan forlade Klosteret, om jeg engang skulde faae isinde at forandre mig."" Da skulde Du hørt, *Telse!* hvilken Latter der blev i den hele store Forsamling; og Præsterne - kan jeg troe - de fleste af dem loe med. Da der blev lidt roligt, sagde *Johan Arens*: ""kan I see, jeg kjendte nok vore Piger: de have bedre Lyst til Brudekrandsen, end til Rosenkrandsen - Nonnekloster faae vi aldrig her i Marsken."" ""Da kunne vi faae et Munkekloster endnu"" sagde *Peter Junge*, ""vi lovede før Krigen at bygge et Kloster, om Gud forundte os Sejer; vort Løvte bør vi opfylde; og jeg seer ikke, hvorfor jo eet for Munke ikke er ligesaagodt som eet for Nonner."" ""Ogsaa godt!"" svarede Præsten i Lunden; ""og saameget bedre, som her altid ere flere Theologer end Præstekald i Landet. Lad os faae et Kloster i vor Bye; det vil snart blive fuldt besat."" Dette Forslag vandt almindelig Bifald; og saaledes blev da

omsider besluttet, at et Franciskanerkloster skulde oprettes i Lunden. Du seer altsaa, kjereste *Telse!* at Du fra denne Side har Intet mere at frygte."

"Ak, *Reimer!*" sukkede hun, "hvad kan det hjælpe os? vi ere jo dog lige nær - Eden, den dyre Eed tør aldrig brydes."

"Og hvorfor ikke?" sagde han; "til hvem har Du aflagt denne Eed? til Præsterne; men Bispen er over Præsterne, og Paven over Bispen. Han har Magt til at løse, saavel som til at binde; kan han løse et Klosterløfte - det veed jeg er ofte Tilfældet, - kan han ogsaa ophæve Gyldigheden af din Eed -"

"Har jeg ikke aflagt den til Gud?" indvendte hun.

"Nej vist ikke" svarte han, "Du har svoret til Mennesker - Mennesker kunne fritage Dig for din Forpligtelse. Hør engang, kjereste Pige! jeg har faaet et lykkeligt Indfald: jeg drager til vor Skytsherre Erkebisp, og taler for ham vor Sag, baade med Ord og med det røde Guld. Penge udrette Alt i Verden; og Saameget har jeg dog af min egen Arvepart og af mit Bytte i Krigen, at jeg kan købe en lille Lap Papiir, som tilintetgjør dit halvaflokkede, halv aftvungne Løfte."

"Men om nu Erkebisp ikke vil, om han ikke kan - ikke tør?" sagde *Telse*.

365

"Saa gaaer jeg lige til Paven" svarte den bestemte Ungersvend. "Der bliver sikkerlig Intet ivejen; og der er ikke længere til Rom, end at jeg jo paa nogle faa Maaneder kan vinde baade hen og hjem."

Med vaagnende Haab, og ak! med vaagnende Elskovs Lyst kastede Pigen sig i den blussende Ynglings Favn.

8.

I det paafølgende Efteraar reed *Carsten Holm* en Novemberdag mod Aften fra Hejde ind i Holsteen; hans Vej faldt gennem Neuenkirchen. Som han kom forbi det vestligste Huus i Byen - en noget afsides liggende Lade - hørte han derinde en klynkende Stemme. Han holdt, stod af Hesten, bandt den i en Ring ved Døren og keeg gennem en Aabning ind i Fæmlet. Der laae paa en Halmdyngge en ung Kvinde med sit nyfødte Barn paa Armen. Den nedgaaende Sol lod gennem en Sprække i Muren falde en Straale lige paa hendes taarefulde Ansigt. Varlig listede han sig tilbage, satte sig igjen tilhest, og travede ind i Byen.

Han overvejede just med sig selv, om han skulde meddele Ladens Ejermand eller Præsten den gjorte Opdagelse, da han udenfor et Huus saae tvende af Byens agtbare Koner. Han holdt Hesten an, hilste, og sagde: "hvad kaldes denne Bye?" "I maae vel ingen Ditmarsker være" svarte den Ene, "siden I ikke veed, at den hedder Neuenkirchen." *Holm* smilte og rystede med Hovedet: "Neuenkirchen kan det ikke være; Neuenkirchen har altid havt Ord for en skikkelig Bye saagodt som alle andre her i Marsken; men denne lader til at være fuld af Horer - i det første Huus, jeg kom til, saae jeg een." Kvindernes Forbauselse gik snart over til Forbittrelse; og denne udbrød i en Strøm af Skjældsord, af hvilke "Løgner" og "Æreskænder" ikke vare de groveste. "Saa sagtelig! saa sagtelig!" raabte *Holm* alt derimellem "ville I blot umage Jer til hiin Lade herudenfor, kunne I strax finde Kvindfolket med hendes nyfødte Horeunge: og selv ville I da see, om hun hører Eder til, eller om det er en Fremmed, som gjør Eder og eders Bye denne Ære." Med disse Ord sporede han sin Hest, og reed sin Vej Øster ud af Neuenkirchen.

Efterat have ledsaget den dem ubekjendte Mands Henfart med fornyet Skjælden, begyndte de at tage hans Ord i Overvejelse, og besluttede at undersøge det betegnede Huus. Nogle Naboersker, 366 som deres højrestede Skjænderie havde hidlokket, meddeeltes denne tvivlsomme Nyhed, og Alle ilede ud til Laden. - Stiltiende nærmede de sig denne, og hørte strax et spædt Barns dæmpede Skriig. Een efter den Anden kikkede gennem Hullet i Porten, og saae ligeledes, hvad *Holm* havde seet. - Med tause Tegn paa Forfærdelse og Afskye, ilede de tilbage ind i den Gaard, som Laden tilhørte. Da Mand og Kone der havde fattet Sammenhængen i den Fortælling, der fremførtes af flere Stemmer paa eengang, raabte den Sidste: "Saa skal ogsaa den og den fløtte og føre hende ud med samt hendes Unge! - hvem er hun?" Det kunde Ingen besvare; men Alle vare enige i, at hun maatte være langvejs fra, saasom ikke en Eneste af dem vidste at have seet hende tilforn. Saa glad paa Byens Vegne, som Man nu var ved denne Forvisning, saa forbittrede bleve dens Indvaanere - især den kvindelige Deel - over slig Skamplæt, paasat dem af fremmed Liderlighed. Konen i Gaarden erklærede: at Skjøgen strax skulde udjages: men hendes Mand, der ikke tog sig den formeentlige Vanære saa nær til Hjerte, meente, at Man kunde forunde hende Huuslye til næste Morgen, da

hun og Barn ellers vilde omkomme i den kolde Efteraarsnat. Heri fandt han den hæftigste Modstand hos de æreklærede Koner; dog skulde hans kolde Bestemthed tilsidst have sejret, hvis ikke Een af dem uformærkt havde tilhvisket Hustruen: at han vistnok maatte have Aarsager, hvorfor han med saa stor Ømhed tog sig af Horekvinden. Den mistænkelige Ægtefælle gjemte ikke længe paa den meddeelte Formodning; men sagde sin Mand lige i Øjnene: "at dersom han ikke strax lod Kvinden udkaste, kunde Folk ikke troe Andet, end at hun jo maatte være hans eget Boelskab." Da stæeg det ditmarsiske Blod ham til Hovedet, og mere rasende end Nogen af Konerne raabte han: "før saadan en Mistanke skal falde paa mig, før skal jeg svide min egen Hytte af, og indebrænde det fordømte Pak." Med et vildt Skrig bifaldtes den grusomme Beslutning. Manden sprang ind, reev en Brand af Ildstedet, og foer i Spidsen for alle Kvinderne ud til Laden. Her bad vel den, med Hensyn til hans Troskab beroligede, Hustrue, at han vilde skaane deres Ejendom, erklærede, at det var jo nok, naar Skjøgen blev udjaget; og greb ham om Armen, for at holde ham tilbage; men han, ophidset - som ofte de koldeste Gemytter - lige til Vanvid, stødte hende fra sig, foer som en Hvirvelvind rundt om Huset, og stak Ild paa alle fire Hjørner af Taget. I nogle Øjeblikke stode de forbausede Kvinder stille og saae 367 til; men da Luen begyndte at slikke op ad det tørre Straae, udstødte de et Rædselskriig, og ilede til Døren, for at aabne den. Den rasende Ditmarsker stillede sig foran Samme, og værgede den med sin Brand, der, omsvinget i Luften, glødede og gnistrede de Angribende imøde; for al den Hujen og Raaben hørtes endnu Intet fra Husets Indre. Hustruen, der til saadan Yderlighed havde opbragt sin Ægtemage, udfandt nu hurtig et Middel til at dæmpe Ildebranden i hans Sind: "Er Du gal?" raabte hun, "dersom Du indebrænder hende, ville Folk sige, at Du ikke tørde lade os see hende - luk op, luk op! at hun kan komme ud!" - Dette virkede. Øjeblikkelig omsindet vendte han sig, og reev Døren op; men og i samme Øjeblik skrege de til ham: "Taget falder! red Dig! red Dig!" Han sprang baglænds ud fra Huset, og tæt foran ham skreed det brændende Tække ned for Døren. Igjennem Flammer, Røg og Gnister saaes den Indspærrede springe hid og did med Barnet i sine Arme, skrigende i Dødsangest om Hjælp og Frelse. Døren var spærret; Man foer omkring til de andre tre Sider - ogsaa her laae den brændende Vold - Redning var umuelig: Halmen derinde var nu ogsaa antændt - hele Huset var et Baal - snart hendøde de Ulykkelige Skrig i Luernes Buldren og Bragen.

I den samme Stund reed *Reimer* fra Holsteen ind ad Ditmarsken, paa Vejen til Neuenkirchen og Wöhrden. Lang og besværlig havde hans Rejse været. Bremens Erkebisp kunde, eller rettere, vilde ikke opfylde hans Ønske: Han havde jo kun den tomme Titel af Ditmarskernes Skytsherre; men ingen Magt og ingen Fordeel; han var kun det Skjermbræt, bag hvilket de stolte og ubændige Marskboere trodsede Konger og Fyrster, og skaltede og valtede efter Behag i eget Land. *Reimer* blev i Bremen først opholdt med tvetydige Løfter, og siden reentud afviist. Han drog nu til Rom; men her vare for den eenfoldige ligefremme Marskbonde saamange Krogveje at gaae, saamange lavere og højere Trappetrin at belægge med Guld, at han først saare seent vandt op til den pavelige Trone og naaede sine Ønskers Maal. - Med Dispensationen paa sit glade Bryst ilede han ud af den sidste holsteenske Grændseby, da han bemærkede hiin Ildløs inde i Marsken. Den forekom ham som et Glædesblus antændt af den Elskede, for at fejre og belyse hans Hjemkomst.

Langt ud paa Aftenen naaede han Neuenkirchen. Paa den vestlige Kant af Byen kom han lige forbi Brandstedet, hvor kun dunkelrøde Emmer, enkelte fremspringende Gnister og den svedne Lugt tilkjendegav 368 ham, at her havde den Ildebrand været, som han langt borte i Skumringen havde seet. Ubekymret reed han videre ad Wöhrden til, inderlig frydende sig til, hvor sødt det dyrebare Brev vilde overraske den længselfulde Pige.

Det var Midnat, da han ved sin hæftige Banken vakte alle Mennesker i *Hans Wollersiens* Gaard. "Hvor er *Telse*?" vare hans første Ord. Hun var to Dage iforvejen gaaet til Lunden at besøge sin Moster - lød Svaret. Neppe gav han sig Tid til at vise Faderen det pavelige Løsebrev; paa een af dennes Heste svang han sig, og fløj afsted til Lunden. - Der vidste Ingen af *Telse* at sige.

Bespændt med tunge Ahnelser, mindende sig hiin sidste ej uskyldige Fenstren, kom han atter tilbage, og fyldte Huset med Forfærdelse. - Ved første Daggrye droge Alle ud at lede.

Intet Spor, før ved Neuenkirchen: en Mand fra Epperwöhrden, som kjendte *Telse Wollersien*, havde mødt hende der hiin Aften, og da han var kommen hende langt forbi, med Forundring seet, at hun gik ind i den nu afbrændte Lade.

Den frygtelige Gaade var opløst. - Hvad hjalp det den hævnfnysende Yngling, den ulykkelige, barnløse Fader, at de opvakte en Borgerkrig mellem de tvende Byer? At Hundrede maatte udgyde deres uskyldige Blod? at omsider Mordbrænderen blev udleveret, og paa det grusomste henrettet? De ynkeligt Myrdede kunde ikke mere kaldes tillive, og den rette Ophavsmand til Ugjerningen blev aldrig opdaget.

I Aaret 1559, da Ditmarskens Frihed gik tilgrunde, da fem Sognefogder, de sidste tilbageblevne af Otte og Fyrgetive, faldne i den fortvivlede, frugtesløse Kamp - bønfoldende aflagde Kong *Hans's* Ætling den herefter aldrig brudte, aldrig fortrudte Hyldingseed: da var *Reimer Vaget af Wimerstedt* Een af disse Fem, en gammel Ungkarl paa to og fiirsindstive Aar.

Efterskrift og noter til Blichers selvbiografi

Blichers selvbiografi blev første gang trykt i 1840 i tidsskriftet "Brage og Idun", anden gang, noget omarbejdet, i 1846, i første del af "Gamle og nye Noveller". I 1923 udgav Søren Vasegaard begge udgaver som en samlet, fortløbende tekst, sådan at det ved klammer blev angivet, hvad der hørte til de respektive udgaver. Da Johs. Nørvig i 1929 udgav selvbiografien i bind 25 af Blichers Samlede Skrifter, lagde han teksten fra 1840 til grund - dog med enkelte tilføjelser fra 1846-teksten - og det er denne udgave, som her følges.

[9](#) [10](#) [11](#) [12](#) [13](#) [14](#) [16](#) [17](#) [19](#) [20](#) [22](#) [23](#) [24](#) [26](#) [371](#) [27](#) [29](#) [30](#) [32](#) [33](#) [34](#) [35](#) [36](#) [37](#) [38](#) [372](#) [39](#) [40](#) [42](#) [43](#) [373](#)

Efterskrift og noter til novellerne

Steen Steensen Blicher var godt på vej ind i fyrrerne, da han begyndte på det novelleforfatterskab, som giver ham hans plads i den danske litteraturs historie.

I 1824 offentliggør han de to prosaskitser - i ret forskellig stil - "Jydske Røverhistorier" og "Oldsagn paa Alheden", som også indleder dette bind. De er genfortællinger af sagnstof. Senere samme år kommer så den egentlige novelledebut: "Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog" bliver offentliggjort i det århusianske underholdningstidsskrift *Læsefrugter samlede paa Litteraturens Mark*, der havde bogtrykker A. F. Elmquist som redaktør og udgiver.

Valget af medium er væsentligt for en forståelse af Blichers novellekunst. Den vigtigste litterære forudsætning for hans novelleproduktion er "læsefrugt-novellen", dvs. de populære underholdningsnoveller, som blev importeret til det danske publikum fra lignende publikationer især i Tyskland. Det er ved kunstnerisk at gennemarbejde denne novelleforms formler og konventioner, at Blicher når frem til at skrive de fremragende realistiske fortællinger, som siden har kunnet fængsle stadig nye generationer af læsere; men det må holdes fast, at hovedparten af de noveller, han skrev, ikke hæver sig op over "læsefrugt-novellen"s konventionelle niveau.

Blicher fortsatte en tid med at skrive til Elmquists blad, men i 1827 begyndte han sammen med bogtrykker J. M. Elmenhoff i Randers et konkurrerende tidsskrift af samme type, *Nordlys*. Blicher var ikke alene redaktør af dette tidsskrift, han skrev hovedparten af det - både digte, artikler og noveller - selv. For at klare det lavede han, foruden alt det originale stof, også sit andet store bidrag til den danske oversættelseslitteratur (det første var "Ossian"), nemlig oversættelsen af Oliver Goldsmith's roman "Præsten i Wakefield". Trods sine kvaliteter klarede *Nordlys* ikke konkurrencen med Elmquists indarbejdede succes, i 1829 måtte det gå ind.

374

Novellerne i dette bind er alle hentet fra den her beskrevne periode. De bringes i kronologisk rækkefølge. Tekstgrundlaget er *Samlede Skrifter*, hvilket vil sige, at de alle fremtræder i samme skikkelse som førstetrykkene. Sted og dato for offentliggørelsen fremgår af noterne til den enkelte novelle.

Jydske Røverhistorier

Trykt første gang i Harpen (udg. A. P. Liunge, 1824)

[44](#) [45](#) [46](#) [48](#)

Oldsagn paa Alheden

Trykt første gang i Harpen (udg. A. P. Liunge, 1824)

50 51 52 53 54 55 56 57 58

Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog

Trykt første gang i Læsefrugter samlede paa Litteraturens Mark (udg. A. F. Elmquist, 1824)

59 ₃₇₆ 60 61 62 63 64 66 67 68 69 70 ₃₇₇ 71 72 73 74 75 76 77 78 79 81 82 84 85 86 87 ₃₇₈

Else Sandberg

Trykt første gang i Læsefrugter samlede paa Litteraturens Mark (udg. A. F. Elmquist, 1824)

88 89 90 91 92 93

En Aften-Underholdning paa Dagbjerg Dos

Trykt første gang i *Nordlys I* (1827)

95 96 97 98 ₃₇₉

Røverstuen

Trykt første gang i *Nordlys II* (1827)

99 100 101 102 104 105 106 107 108 109 110 112 113 114 116 117 119 120 121 122 124 125 126 127
129 130 132 133 134 136

Stakkels Louis!

Blicher, Steen Steensen, *Udvalgte værker*, 1982-83

Trykt første gang i *Nordlys III* (1827)

[137](#) [138](#) [139](#) [140](#) [141](#) [143](#) [145](#) [146](#) [147](#) [148](#) [149](#) [150](#) [153](#)

Jøderne paa Hald

Trykt første gang i *Nordlys V* (1828)

[162](#) [163](#) [165](#) [169](#) [170](#) [174](#) [177](#) [179](#) [180](#) [181](#) [182](#) [185](#) [186](#) [187](#) [188](#) [191](#)

Sildig Opvaagnen

Trykt første gang i *Nordlys V* (1828)

[194](#) [195](#) [199](#) [200](#) [202](#) [204](#) [206](#) [208](#) [209](#) [210](#) ³⁸⁴

Ak! hvor forandret!

Trykt første gang i *Nordlys VIII* (1828)

[215](#) [216](#) [217](#) [219](#) [222](#) [223](#) [224](#) [229](#) [230](#) ³⁸⁵ [231](#) [232](#) [233](#) [234](#) [235](#)

Hosekræmmeren

Trykt første gang i *Nordlys IX* (1829)

[236](#) [237](#) [238](#) [239](#) [241](#) [242](#) [243](#) [246](#) ³⁸⁶

Peer Spillemands Skibsjournal

Trykt første gang i *Nordlys X* (1829)

[251](#) [254](#) [255](#) [256](#) [258](#) [260](#) [261](#) [262](#) [263](#)

Præsten i Vejlbye

Trykt første gang i *Nordlys X* (1829)

268 269 270 271 272 273 275 277 278 280 281 283 285 286 290 292 293 294 295

Kjeltringliv

Trykt for første gang i *Nordlys X* (1829)

296 297 298 299 300 301 302 ₃₈₉ 303 304 306 307 308 309 311 312

Telse

Trykt første gang i *Nordlys XI* (1829)

313 314 316 ₃₉₀ 317 318 322 324 327 328 336 337 340 348 354 357 360 361 364 365 366 ₃₉₁

Billedfortegnelse

En stor del af billederne er kun tænkt som akkompagnement til teksten og ikke egentlige illustrationer. Meningen har været at give et indtryk af landskabet, menneskene, miljøet bag Blichers digtning og øvrige skrifter, set af nogle af de bedste danske kunstnere, samtidige så vel som senere.

* 15 31 45 53 61 65 81 87 89 97 103 ₃₉₂ 127 167 197 217 227 247 253 257 273 305 307 325 331 349 359